

1988
NOBEL
EDEBİYAT
ÖDÜLÜ

NECİP MAHFUZ

Şevk Sarayı

2. BASKI

KAHİRE
ÜÇLEMESİ
II. KİTAP

KAHİRE ÜÇLEMESİ
İKİNCİ KİTAP

Şevk Sarayı

NECİP MAHFUZ

Türkçesi: Işıl Alatlı

hitkitap

Necip Mahfuz
ŞEVK SARAYI
Palace of Desire

Türkçesi: Işıl Alatlı

Arapçadan Redaksiyon: Metin Fındıkçı

Yayına Hazırlayan
Seyfi Öngider
Yonca Hancıoğlu

ISBN 978-9944-198-22-6
2. Baskı, Nisan 2010, İstanbul
1. Baskı, Haziran 2008, İstanbul

Yayın Koordinatörü: Gülşen Ülker
Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Ebru Öner

Kitap Matbaası'nda basılmıştır

Merkez
Fener Kalamış Cad. No: 93/7
34726 Kadıköy-İstanbul
Tel: 0216 449 98 05 pbx Faks: 0216 348 00 69
hitkitap@hitkitap.com
www.hitkitap.com

Dağıtım
Alemdar Mah. Çatal Çeşme Sok.
No:30 Kat:2 Fırat Han Cağaloğlu-İstanbul
Tel: 0212 513 81 57 Faks: 0212 511 62 52
İnternet Satış: www.kuraldisi.net

Şevk Sarayı

1

Ahmet Abdülcevat sokak kapısını kapatıp yıldızların solgun ışığı altında uyuşuk adımlarla avluyu geçti. Yorgun bedeniyle abandığı bastonu avlunun sert, tozlu toprağında ahenkli bir ses çıkıyordu. Başında bir ağırlık vardı.Temmuz sıcağında midesi ateş gibi yanıyor; bu cehennemi ortamda bir an olsun ferahlayabilmek için yüzünü, kafasını, boynunu soğuk suyla yıkamaya can atıyordu. Aklına soğuk su gelince sevinip gülümseyerek merdiven sahanlığına açılan kapıdan içeri girdi. Yukarıdan gelen solgun ışık, lambayı tutan elin hareketine uyarak duvar boyunca akıyordu adeta. Bir elinde baston, tırabzana tutuna tutuna merdivenlerden çıkmaya başladı. Bastonunun yere vurdukça çıkardığı sesin o çok özel ritmi, nicedir adamın özelliklerinden biri haline gelmişti. Emine, elinde lamba, merdivenin tepesindeydi. Yanına vardığında nefes nefese kalmıştı adam. Önce durup soluklandı, sonra da her zamanki gibi "İyi akşamlar" dedi karısına.

"İyi akşamlar, efendim" dedi Emine ve elinde lamba olduğu halde, kocası önde kendisi arkada yatak odasına doğru yürüdü.

Odaya girer girmez kendini kanepeye attı adam. Bastonunu bıraktı, fesini çıkardı, başını arkaya atıp bacaklarını uzattı. Cübbesinin önü açılmış, yeleğinin altından çoraplarına sıkıştırdığı uzun donu yukarı sıyrılmıştı. Gözlerini kapatıp mendiliyle alnını, yanaklarını, boynunu sildi.

Emine, lambayı masanın üstüne koyup adamın soyunmasına yardım etmek üzere ayağa kalkmasını beklemeye

başladı. Kaygılı bir ifadeyle bakıyordu kocasına. Keşke, ona, geç saatlere kadar dışarıda kalmaması gerektiğini söyleyecek cesareti bulabilseydi. Sağlığı artık aşırılığa el vermiyordu ama Emine de kaygılandığını ifade etmekten acizdi.

Kısa süre sonra gözlerini açtı adam. Yeleğine iliştirmiş olduğu altın saatini ve parmağındaki elmas yüzüğü çıkartıp fesin içine attı. Cübbesini ve yeleğini üstünden çıkarmak üzere karısının da yardımıyla ayağa kalktığında, her zamanki gibi güçlü kuvvetli görünüyordu ama şakaklarına ak düşmüştü. Beyaz ev entarisini başından geçirirken, birden gülümsedi. O gece, âlemde, Ali Abdülrahim Bey'in nasıl kustuğu; bu zaafiyeti nasıl da mide bozukluğuyla izah etmeye çalıştığı gelmişti aklına. Artık alkolü kaldıramadığını, sadece bazı özel erkeklerin ömür boyu içki içebileceğini söyleyerek hep birlikte alaya almışlardı onu. Ali Bey, erkekliğinden kuşku duyulduğunu ima eden bu sözlere öfkelenip, nasıl da hararetle savunmuştu kendini. Bazı insanların böylesi şeyleri önemsemeleri, ciddiye almaları ne tuhaftı... İyi de. o zaman neden kendisi bir meyhane dolusu şarabı sarhoş olmaksızın içebileceğini söyleyerek övünmüştü o keyifli şamata ortamı içinde?

Ahmet Bey tekrar oturdu ve çoraplarını çıkarmak için yere, ayaklarının dibine çöken karısına ayaklarını uzattı. Bu görevi yerine getirdikten sonra, gidip bir leğen ile su dolu ibrik getirdi kadın. Karısının döktüğü suyla başını, boynunu yıkadı, ağzını çalkaladı; sonra da avluya bakan pencere ile tahta kafesli cumba arasındaki tatlı esintinin keyfini çıkarmak üzere ayaklarını altına alıp oturdu.

"Ne berbat bir yaz geçiriyoruz bu yıl!"

"Allah yardımcımız olsun" dedi Emine, yatağın altından çekip çıkardığı minderi adamın ayaklarının dibine yerleştirip üstüne bağdaş kurarken. Sonra bir iç çekip ekledi: "Ortalık cehennem gibi, hele de mutfak! Yazın nefes alacak tek yer evin damı, o da güneş battıktan sonra."

Kadın her zamanki yerinde, her zamanki gibi oturmaktaydı ama yıllar onu da değiştirmişti. Zayıflamış, belki de yanakları çöktüğü için yüzü uzamış, yanağındaki ben biraz daha büyümüştü. Başörtüsünden fışkıran bukleleri beyazlanmaya başlamıştı ve bu, onu olduğundan daha yaşlı gös-

teriyordu. Bakışlarından yansıyan mutat teslimiyete, şimdi yaslı bir dalgınlık da eklenmişti. Hayatında vuku bulan değişikliklerin verdiği acı ve ıstırap büyüktü. Acı çekmeyi başlangıçta tevekkülle karşılamış; ama zamanla, ayakta kalmak için sağlıklı olması gerektiğini düşünür olmuştu. Evet, başkaları için yaşaması ve sağlıklı olması gerekiyordu. Ne ki, her şeyin eskisi gibi olması mümkün müydü? Hem daha yaşlıydı artık... böylesi bir değişimi haklı çıkaracak kadar olmasa da, daha yaşlıydı! Farkı yaratan yaş olmalıydı.

Geceler boyu caddeyi seyretmişti cumbanın tahta kafesinin ardından. Cadde hiç değişmemişti. Değişiklik kendisindeydi.

Derken, kahvehanedeki garsonun sesi yankılandı odada. Emine gülümseyerek göz ucuyla kocasına baktı.

Hiç uyumadan bütün gece kendisine eşlik eden bu caddeyi çok severdi. Bir dosttu bu cadde ama kendisini kafesin ardından seven kalbini bilmiyor, tanımıyordu. Oysa, caddenin özellikleri aklından hiç çıkmıyor; gece sakinleri, mesela, sürekli konuşan bu garson, bitmek tükenmek bilmeyen bir biçimde gündelik olaylardan söz eden bu boğuk sesli adam, şansını karo yedilisi ve taşta arayan gergin sesli bey, boğmaca olan Haniye'nin, sorulduğunda, "Rabbim şifa verecek" diye cevap veren babası sanki kulaklarında ikamet ediyordu! Ah, sanki kahvehanenin özel bir bölümüydü bu cumba. Caddenin görüntüleri gözlerinin önünden geçe dursun, bakışları kocasının kanepenin arkasına yaslanmış olan başındaydı. Adamın yanakları yine al aldı. Son zamanlarda eve her dönüşünde böyleydi. Meraklanıyordu kadın. Endişeli bir sesle sordu: "İyi misiniz efendim?"

Adam başını kaldırıp, "Şükürler olsun! Ama hava berbat" diye mırıldandı.

Yazın içilebilecek en iyi şey duru üzüm suyu likörüydü. Hep böyle denirdi ama bu likörden haz etmezdi Ahmet. Onun tercihi illa da viskiydi. Dolayısıyla, yazları hep akşamdan kalmışlığın sıkıntısını çekerdi... ve bu, berbat, boğucu bir yazdı. O akşam gerçekten çok gülmüş, gülmekten boynundaki damarlar acımıştı. Sahi neye gülmüşlerdi? Hatırlamıyordu bile. Anılacak, hatırlanacak hiçbir şey yok gibiydi. Buna rağmen, eğlence ortamı sanki bir dokunuşta

parlayacak kadar sıcak, duygudaş bir elektrikle yüklüydü. İbrahim el Far, kelimeleri altüst ederek, "Said'in buharlısı bugün İskenderiye'den Paris'e yelken açtı" diyeceğine, "İskenderiye buharlısı Said'ten Paris'e yelken açtı" deyince bir kahkaha kopmuştu. Sarhoşluğun yol açtığı mükemmel bir dil sürçmesi örneğiydi bu.

Ona, "Davet için yelken açıp icabet etmek üzere aldığı Londra'dan sağlığına yeniden kavuşuncaya kadar görüşmelere devam edecek" ya da "Ramsey MacDonald'ı kabul edecek bağımsızlığından anlaşmanın" diyerek cevap vermekte gecikmemişlerdi tabii. Aslında, beklenen müzakerelerle ilgili olarak konuşmaktaydılar ama yeri geldikçe sohbeti uygun esprilerle süslemeden edemiyorlardı: "Mısır'ı bağımsızlığa taşıyarak geri dönecek."

Çok geniş bir dost çevresine sahip olduğu halde, aslında bu dünyada üç gerçek dostu vardı: Muhammed Afit, Ali Abdülrahim ve İbrahim el Far. Onlarsız bir dünya düşünemiyordu. Karşılaşınca yüzlerinin sevinçle parladığını görmek, onu her şeyden daha çok mutlu ediyordu. Derken, hülyalı gözleri Emine'nin soran bakışlarıyla karşılaştı. Kadına çok önemli bir şey hatırlatıyormuşçasına, "Yarın" dedi.

Kadının yüzü aydınlandı: "Nasıl unutabilirim."

"Bu yılki mezuniyet sınavlarının sonuçlarının bir felaket olduğunu söylüyorlar" dedi Ahmet, gururlandığını saklama ihtiyacı hissetmeden.

Kadın, kocasının duygularını paylaşmaktaydı. Gülümseyerek "Allah, gayretlerini boşa çıkarmasın ve bize de mezun olduğunu görecek kadar ömür versin" dedi.

"Bugün Şeker Sokağı'na gittin mi?" diye sordu adam.

"Evet" diye cevap verdi kadın, "ve herkesi davet ettim, hepsi gelecek ama kızların kayınvalidesi çok yorgun olduğunu söyleyerek mazeret bildirdi. Kemal'i, onun namına, iki oğlu tebrike gelecekmiş."

Ahmet çenesiyle cübbesini işaret ederek. "Bugün, Şeyh Mutavalli Abdülsamet dükkâna uğrayıp Ayşe ile Hatice'nin çocukları için hazırladığı muskaları getirdi. 'İnşallah torunlarının çocukları için de muska hazırlarım' dedi bana" dedi. Sonra, başını sallayarak gülümseyip sürdürdü: "Allah her şeye kadirdir. Seksenlerinde olduğu halde Şeyh Mutavalli demir gibi maşallah."

"Allah sağlık versin, güç versin."

Adam, parmak sayarak bir süre düşündükten sonra, "Babam yaşasaydı, nur içinde yatsın, şeyhten daha yaşlı olmayacaktı" dedi.

"Bu dünyadan göçen herkese, tüm ölülere Allah rahmet eylesin."

"Ölü" sözcüğünün üzerlerindeki etkisi geçene kadar suskun kaldılar. Derken, "Zeynep nişanlanmış" dedi adam, önemli bir şeyi yeni hatırlamışçasına.

Emine'nin gözleri büyüdü. Başını kaldırıp, "Sahi mi?" diye sordu.

"Evet. Muhammed Afit söyledi bu gece."

"Kiminle?"

"Muhammed Hasan adlı bir memurla. Eğitim Bakanlığı'nda sicil dairesinin başındaymış."

"Desene, yıllar içinde epey yol almış" dedi kadın. Sesinde umutsuzluk vardı.

"Pek de öyle değil" diye itiraz etti Ahmet. "Adam otuzlarında... otuz beş, otuz altı, en çok kırk" dedi ve alaycı bir sesle sürdürdü: "Genç adamlarla şansını denedi ama başaramadı, yani omurgasız genç adamlarla. Bir de olgun bir erkekle denesin bakalım."

"Yasin, hiç olmazsa çocuğu hatırına, daha iyi bir eş olurdu" dedi Emine üzüntülü bir sesle.

Ahmet karısıyla aynı düşüncedeydi ama bu konudaki başarısızlığını itiraf etmek istemiyordu. Karısının dile getirdiği bu görüşü, Muhammed Afit nezdinde pek çok kez kendisi de savunmuştu. Ne ki, "Zeynep'in babası, artık Yasin'e güvenmiyor. Aslında haklı çünkü Yasin güvenilir bir adam değil. Zaten, bunu bildiğim için ısrar etmedim. İyi sonuçlanmayacak bir şeyi kabul ettirmek suretiyle dostluğunu istismar etmek istemedim" diye cevap verdi, sıkıntılı bir sesle.

Emine, "Gençlik hataları bunlar... Bağışlayabilirdi" diye mırıldandı.

Adam arayı bulmak için yaptığı girişimlerin başarısızlıkla sonuçlandığını kısmen ikrar ederek, "Yasin'i savunmayı ihmal etmedim tabii ama Muhammed Afit anlayış göstermekten uzaktı. 'İsteğini reddetmemin başlıca nedeni, kabul edecek olursam aramızdaki dostluğun bozulacak olmasından duyduğum endişedir' dedi bana. 'Senin hiçbir

talebini reddetmek istemem ama dostluğumuz, benim için bu talebi kabul etmekten daha önemli' dedi. Dolayısıyla, ben de bir daha ağzımı açmadım" dedi.

Muhammed Afit bütün bunları söylemişti söylemesine ama sadece Ahmet'i ısrarından vazgeçirmek için. Ahmet, dostunun gerek kendi nezdindeki, gerekse toplum içindeki itibarını ve sahip olduğu yüksek mevkii dikkate alarak çocuklarının boşanmasıyla zedelenen ilişkiyi onarmak için büyük gayret sarf etmişti. Bunu, başka hiçbir neden olmasa bile, dostu Yasin'in özel yaşamına dair -o da kısmen-bildiklerini açık açık söylediği için yapmış; ama Yasin Zeynep'ten daha iyi bir eş bulma umudu olmasa da, boşanmak ve yeniden evlenmek gibi zor ve belalı bir durumu kabullenmek zorunda kalmıştı. Muhammed Afit, "Bizimle Yasin'i bir tutma" demiş ve, "Bizler, birden çok nedenle farklıyız. Doğrusunu istersen, kızım Zeynep için tasavvur ettiğim yaşam standardı, karım için uygun ve yeterli bulduğumun çok üstünde" diye eklemişti.

"Yasin'in olanlardan haberi var mı?" diye sordu Emine.

"Yarın ya da öbür gün öğrenir nasıl olsa. Umurunda mı? Evliliğin onurunu, namusunu düşünecek son insan Yasin."

"Ya Rıdvan?" diye sordu kadın, üzüntüyle başını sallayarak.

Ahmet kaşlarını çattı: "Ya büyükbabasıyla kalacak ya da Zeynep çocuğundan ayrılmak istemiyorsa, onunla birlikte gidecek. Çocuğa bu utancı lâyık görenleri sen utandır Allahım."

"Zavallı çocuk. Babası bir yerde, annesi bir yerde... Sence oğlundan ayrı kalmaya dayanabilir mi Zeynep?"

Adam, "Zorunluluk kendi kurallarını koyar" dedi hor gördüğünü saklamadan ve sordu: "Kaç yaşına gelince babasıyla birlikte olabiliyordu... hatırlıyor musun?"

Emine bir an düşündü ve "Ayşe'nin kızı Naime'den biraz daha küçük, Hadiye'nin oğlu Abdülminim'den biraz daha büyük... yani beş yaşında olmalı şimdi. İki yıl sonra vesayet talep edebilir Yasin. Öyle değil mi, efendim?"

Ahmet esneyip, "Zamanı gelince düşünürüz" dedi. "Adam daha önce evlenmiş, yani Zeynep'in evleneceği adam."

"Çocuğu var mıymış?"

"Hayır. İlk karısından çocuğu olmamış."

"Muhammed Afit Bey belki de adamı bu yüzden uygun buldu."

Ahmet terslendi. "Mevki sahibi olduğunu da unutma" dedi.

Emine karşı çıktı: "Bu bir mevki meselesi olsaydı, senin oğlunla kimse boy ölçüşemezdi."

Ahmet içerledi ve, çok sevdiği halde, Muhammed Afit'e içinden küfredip, "Unutma ki, dostluğumuz bozulmasın diye kabul etmedi istediğimi" dedi, arkadaşının onu teselli eden sözlerini tekrarlayarak.

Derken, yeniden esnemeye başladı. "Lambayı götür" diye mırıldandı.

Kadın kocasının emrini yerine getirmek üzere yerinden kalktı. Adam davranmadan önce güç topluyormuşçasına bir an için gözlerini yumdu ve sonra kalıp yatağa yöneldi. Uzandı. Kendini iyi hissediyordu artık. Yorgunken yatağa uzanmak ne güzeldi. Evet, başı zonkluyordu ama başı zaten hep ağrırdı. Şükretmeliydi. Katıksız huzur zaten geçmişte kalmıştı.

Yalnızken, diye düşündü, bir daha asla geri gelmeyecek olan bir şeyin eksikliğini duyarız. Tıpkı kapıdaki küçük camdan içeri sızan cansız ışık gibi, solgun bir anı olarak geçmişten çıkıp gelir.

Yine de Allaha şükretmeliydi. Herkesin imrendiği yaşamının keyfini çıkaracaktı. En iyisi arkadaşlarının davetini kabul edip etmeyeceğini düşünmekti. Yoksa, yarının sorununu yarına mı bırakmalıydı?

Yasin, sadece yarının değil, dünün de, bugünün de sorunuydu zaten! Artık çocuk değildi oğlu, yirmi sekiz yaşına gelmişti. İkinci bir eş bulması zor olmazdı. Ne ki, Kuran'ın dediği gibi, "Bir kavim kendi durumunu değiştirmedikçe Allah onların durumunu değiştirmez. Allah, bir kavme kötülük diledi mi, artık o geri çevrilemez. Onlar için Allah'tan başka hiçbir yardımcı da yoktur." Allahın delaleti ne zaman gözleri kamaştırırcasına parlayarak sarıp sarmalayacaktı dünyayı? O gün geldiğinde, "Şükürler olsun" diye haykıracaktı kalbinin derinliklerinden; ama Muhammed Afit, Yasin'in Ezbekiye eğlence mahallesini baştan sona gezip bellediğini söylemişti. Kendisi gezip toz-

duğunda Ezbekiye bambaşka bir yerdi. Zaman zaman özlemle sarsılarak, o da Ezbekiye meyhanelerine dönmek ve anılarını tazelemek isterdi. Şükürler olsun ki, Yasin hakkında bilmediklerini, Muhammed Afit ile konuşmadan önce, kendisi de öğrenmişti. Aksi halde, içine düştüğü utanç verici duruma şeytanlar gülecekti.

"Bir sonraki kuşağa yol vermelisin" dedi kendi kendine. "Büyüdüler. Senin yolunu Avustralyalılar kesmişti. Şimdi de bu Avustralyalı eşek oğlu eşek kesiyor."

2

Sabahın sessizliğini horoz ötüşü ve mutfaktan yükselen ritmik hamur yoğurma sesleri bozdu. Hanafi Kadın koca cüssesiyle ekmek teknesine yumulmuş, hamur yoğuruyordu. Fırının üstündeki lambanın ışığında yüzü gayet dolgun görünüyordu. Ne saçları, ne de şişmanlığı etkilenmişti geçen yıllardan; ama hatları daha da kabalaşmış, yüz ifadesine hüzün hâkim olmuştu. Emine, kadının sağındaki mutfak iskemlesine oturmuş, ekmek tahtasına buğday kepeği serpmekle meşguldü. Hanafi Kadın ellerini hamur teknesinden çıkarıp kolunun yeniyle terli yüzünü silinceye kadar sessizce çalıştılar. Derken, kadın, beyaz bir boks eldivenine benzeyen hamurla kaplı yumruğunu sallayarak "Sizin için zor, fakat çok güzel bir gün olacak hanımım" dedi. "Daha nice mutlu günlere inşallah."

Emine işten başını kaldırmadan mırıldandı: "Yemeklerin çok güzel olması lazım."

Hanafi Kadın gülümsedi. Çenesiyle hanımını işaret ederek, "Becerikli elleriniz sayesinde" deyip ellerini tekrar hamur tahtasına daldırdı.

"Keşke, el Hüseyin Camii'nin çevresindeki fakir fukaraya çorba dağıtmakla yetinseydik" dedi Emine.

Hanafi Kadın, "Kimse açıkta kalmayacak" dedi paylarcasına.

Emine biraz gergindi. "Ama bu bir ziyafet" diye mırıldandı. "Epeyce kalabalık olacak. Cemil el Hamzavi'nin oğlu Fuat da sessiz sedasız aldı diplomasını."

Hanafi Kadın, "Bu sadece sevdiklerimizle bir araya gelme fırsatı" dedi yine paylarcasına.

Neşe, lekesiz ya da evhamsız olabilir mi hiç? Eskiden yılları sayar, Kemal'in olgunluk sınavını verip, ağabeyi Fehmi hukuk diplomasını aldığı zaman diplomasını alacağını hesaplardı Emine. Bu kutlama nasip olmamış, kutlama yapmak için ettiği yemin kabul bulmamıştı. On dokuz, yirmi, yirmi iki, yirmi üç, yirmi dört... oğlunun gençliğine tanıklık etmenin kendisine çok görüldüğü o en güzel yıllar! Yerine, toprak sarıp sarmalamıştı oğlunu. Keder dedikleri şey nasıl da yürek parçalayıcıydı.

"Küçükhanım baklavaya çok sevinecek hanımım... o eski günleri hatırlayacak" dedi Hanafi Kadın.

Evet, Ayşe çok sevinecekti. Annesi Emine de! Sanki hiçbir şey değişmemiş gibi, açlık, tokluk, uyku ve uykusuzluk içinde günlerin geceleri, gecelerin günleri kovalamasını izleyerek yaşayan annesi de!

O ölürse tek bir gün bile yaşayamam, diyordun. Bırak bu iddiaları, diye düşündü. Mezarı üstüne yemin ederek yaşadın durdun işte. Sen altüst oldun diye, dünya da altüst olmuyor. Unutuldu gitti çocuk... Sadece mezar ziyaretlerinde hatırlanır oldu. Benim gözümü de kalbimi de dolduruyordun oğlum. Artık, sadece bayramlarda geliyorsun akıllarına. Nesi var bunların? Herkes kendi derdinde... Tabii, senin dışında bir de Hatice. Sen, annene benziyorsun. Güçlü olman gerektiği hususunda, seni annen ikaz etmişti. Ayşe öyle değil. Ama dur bakalım! Kabahati onda aramak yanlış olur. Yeterince yas tuttu. Kemal de suçlanamaz. Saçların ağardı Emine, hayalete döndün. Hanafi Kadın öyle diyor. Bir daha asla genç ve sağlıklı olmayacaksın. Ellindesin... Oysa o yirmisine bile basmamıştı. Hamilelikle, aşermelerle, doğumla, emzirerek, sevgi ve umut besleyerek geçen yıllar... Ve sonra, bir hiç! Acaba kocam da kapılıyor mudur böylesi düşüncelere? Onu bırak! Erkeklerin kederi kadınlarınkine benzemez, demiştin anne; mekânın cennet olsun. Onun, sanki Fehmi ölmemiş ya da hatırası uçup gitmiş gibi, eski alışkanlıklarına döndüğünü görmek içimi parçalıyor, anne. Beni kederli görünce kınaması cabası! Ben annesiysem, o da babasıydı, öyle değil mi? Annem demişti ki, Zavallı Eminem, böyle düşüncelere yer verme için-

de. İnsanların kalplerini anne kalbiyle kıyaslamaya kalkarsak, hepsi taştan görünür. O bir erkek ve erkeklerin kederi kadınlarınkine benzemez. Kedere teslim olsalardı, yükünün ağırlığından ayakta duramaz olurlardı. Senin görevin, üzgün olduğu zamanlar onu neşelendirmek. Zavallı kızım, kocan senin dayanağın, kale duvarın!

O müşfik ses yok olup gitmişti artık. Ölüm, kalplerin zaten elemle dolu olduğu bir anda gelmiş; annesinin yası bile tutulamamıştı. Emine'nin aklıselimi ise, bir gece kocası eve sarhoş gelip kendini hıçkıra hıçkıra kanepenin üstüne attığı zaman kanıtlanmıştı.

Oğlunun ölmüş olduğunu bir daha hiç hatırlamayacak olsa bile, kocanın iyileşmesini istemiştin, diye hatırlattı kendine Emine. Sen, sen kendin bile unutmuyor musun bazen? Daha da kötüsü, içinde yaşam sevinci var, hayattan zevk alıyorsun. Dünya, işte böyle bir yer... Öyle diyorlar! Söylenenleri tekrarlaya tekrarlaya sen de inanmaya başlıyorsun. Yasin'in kendini toplayıp alıştığı yaşama dönmesine neden içerledin, neden kızdın o zaman? Dur bakalım Emine. İmana, sabra, hoşgörüye sığın. Rabbine teslim ol ve O'nun sana bahşettiklerine... Sen hep Fehmi'nin annesi olarak kalacaksın ve sana, 'Fehmi Kadın' diye hitap edecekler. Ben hep senin annen olarak kalacağım Fehmi ve sen de benim çocuğum...

Ahmet gözlerini sabaha açtığında hamur yoğurma sesleri sürüyordu. Gerindi, gürültülü biçimde uzun uzun esnedi. Çıkardığı sesler şikâyet ya da protesto sesi de olabilirdi. Doğruldu, bacaklarını uzattı, ellerini dizlerine dayadı. Beyaz ev entarisinin üst kısmı terden sırılsıklamdı. Başındaki uyuşukluğun verdiği ağırlıktan kurtulmak istercesine kafasını sağa sola salladı. Sonra ayaklarını yere kaydırıp soğuk bir duş almak üzere banyoya yollandı. Banyo, ruhen ve fiziksel olarak kendine gelmesinin tek yoluydu. Soyundu. Duşun altına girince, önceki gün aldığı daveti hatırlayıp suyun da canlandırıcı etkisiyle kalbi küt küt atmaya başladı.

"Eski sevgililerine dön de bir bak. Yaşam sonsuza dek böyle süremez. Seni herkesten iyi tanırım" demişti, Ali Abdülrahim.

Son bir gayret göstermeli miydi acaba? Beş yıl süreyle direnmişti. Tövbe etmişti. Yoksa bu, düşkün bir müminin

tövbesi miydi? Açıklamaktan korktuğu için mi saklamıştı? Niyeti halis miydi? Hatırlamıyordu. Hatırlamak istemiyordu. Elli beş yaşına gelmiş bir adam, artık genç sayılmazdı. Aklını karıştıran, onu bu kadar huzursuz eden neydi acaba? İçkili partilere yeniden dönmesi için davet aldığı ve kabul ettiği zaman da böyle hissetmişti kendini; müzikli gece âlemlerine keza. Eski sevgililerinin hatırına, bu ricayı da aynı şekilde mi kabul edecekti? Keder, ne zaman ölü bir adama can vermişti?

Sevdiklerimiz bu dünyadan göçüp gittiğinde kendimize kıymamız Allahın emri mi?

Bir yıllık yas süresince nefsinden feragat ederek, kederinden ölmüştü adeta. İçki içmemiş, müzik dinlememişti. Ağzından tek bir esprili söz çıkmamış, saçları ağarmıştı. Evet, ilk kez o yıl saçlarına beyaz düşmüştü. Yakın arkadaşlarını kıramayarak tekrar içkiye ve müziğe dönmüşse, yasına hürmeten arkadaşlarının da eğlenceden vazgeçmiş olmalarındandı... ya da böyle düşünmek istiyordu. İçkiye de, artık dayanamaz hale geldiği için ve üç yakın arkadaşının hatırına başlamıştı yeniden. Bu üç arkadaşı, diğerleri gibi değildi.

Diğerlerini de suçlamamak lazım. Hepsi acını paylaştı ama zaman içinde senin içkisiz ortamın ile içki âlemleri arasında geçirmeye başladılar gecelerini. Bunun bir sakıncası yok elbet ama o üç arkadaşın, senin kendine tanıdığından fazla yaşam hakkı tanımadılar kendilerine; bunu yapmayı reddettiler. Yavaş yavaş sen de döndün eski yaşamına. Kadınlar hariç çünkü zinanın büyük bir günah olduğunu düşünür oldun. Önceleri baskı yapmadı dostların. Nasıl da direniyor, nasıl da ıstırap çekiyordun! Zübeyde'nin yolladığı elçiler bile etkileyemedi seni. Ağırbaşlı bir tavırla Meryem'in annesini bile kararlılıkla ve üzülerek geri çevirdin. Eşi benzeri görülmemiş acılara katlandın. Oralara bir daha geri dönmeyeceğinden emindin. Fehmi'yi kara toprak sarmışken, kadınlar nasıl sarar seni, diye sordun kendine hep. Ah, öylesine zayıf, öylesine kötüyüz ki... Bir çaresizlik içinde Allahın merhametine muhtacız.

"Bırakın da yarın ölmeyeceğinden emin olan tutsun yası." Bu özlü sözü kim söylemişti? Ya Ali Abdülrahim ya da İbrahim el Far. Muhammed Afit Bey, böylesi bilge sözler

söylemeyi beceremez. Benim arzumu reddedip kızını bir yabancıya verdi. Sonra da sevgi göstererek beni tekrar kazanmaya çalıştı. Öfkesi asla geçmedi ama bana belli etmemeye çalıştı. Ama ne adam! Nasıl bir sadakat, nasıl bir şefkat bu! Mezarlıkta seninle birlikte nasıl gözyaşı döktüğünü hatırlamıyor musun? Buna rağmen, "Bir şeyler yapman lazım, yoksa aklını kaçıracaksın... Hadi, yüzen eve gel" diyen de oydu. Tereddüt ettiğimi hissedince, "İzin ver de bu masum bir ziyaret olsun... Kimse seni soyup bir kadının kollarına atmayacak" demişti. Allah biliyor ya, çok uzun bir süre acı çektim. Fehmi'nin ölümüyle benim de bir yanım öldü sanki. En güzel umutlarım yok oldu. Biraz teselli, biraz huzur aramam suç mu olur? Kalbim gülse bile, hâlâ yaralı. Acaba kadınlar şimdi nasıl? Beş yıl, beş uzun yıl onları nasıl değiştirdi acaba?

Kemal uyandığında dikkatini ilk çeken şey, ağabeyi Yasin'in horultusu oldu. Elinde olmadan seslendi. Amacı uyandırmak değil, sataşmaktı ve sataşmaya devam etti... Ta ki, Yasin şikâyetçi ama aynı zamanda ölümcül bir nidayla onu paylayarak koca bedenini, altında acı çekiyormuşçasına inleyerek çatırdayan yatakta döndürüp kan çanağına dönmüş gözlerini açıncaya kadar!

Acelesi yoktu çünkü babaları çıkıncaya kadar banyoyu kullanamazlardı. Erken davranıp banyoya herkesten önce girmek artık kolay değildi. Evin düzeni beş yıl önce değişmiş; misafir odası ve bitişiğinde basit eşyalarla bir giriş gibi tefriş edilmiş olan oturma odası hariç, aşağı kattaki her şey yukarı taşınmıştı. Babalarıyla aynı katı paylaşma fikri, ne Yasin, ne de Kemal'in hoşuna gitmiş; ama razı olmak zorunda kalmışlardı; çünkü adam evin alt katının sadece misafir ağırlamak için kullanılmasını istiyor, ev halkı buraya ayak basamıyordu.

Yasin tekrar gözlerini yumdu ama uykuya dalmadı. Uyumanın bir anlamı olmadığını düşündüğü için değil, aniden gözlerinin önünde duygularını ateşleyen bir görüntü, Meryem belirdiği için. Yuvarlak bir yüz ve fildişi bir tende simsiyah iki göz! Ve kendini bu gündüz düşünün uykudan çok daha cazip olan sihrine bıraktı.

Birkaç ay öncesine kadar, onun için hiçbir şey ifade etmiyordu Meryem. Ha var, ha yoktu. Derken, bir akşam Ha-

nafi Kadın'ın annesine, "Haberi duydunuz mu hanımım? Meryem Hanım boşanıp annesinin evine dönmüş" dediğini duymuş; Meryem ve Fehmi'yle Kemal'in arkadaşı olan adını bile hatırlamadığı o İngiliz asker, böylece düşmüştü aklına. O dönem Meryem'e ilgi duyduğunu hatırlamış; ne olduğunu anlamadan, üzerinde, "Meryem... komşu... duvarın öbür yanında... dul... ve ardında kayda değer bir geçmiş... Sevin!" yazan ışıklı bir tabela belirmişti gözlerinin önünde. Onu huzursuz ederek caydıran, genç kızın merhum kardeşi Fehmi ile ilişkisi olmuştu. Meryem'i aklından geçirmiş olduğu için pişmanlık duymuş ve böylece kapıları sıkı sıkı kapatıp, eğer mümkünse, tövbekâr olmuştu.

Daha sonraları genç kızı annesiyle birlikte Muski'de görmüştü. Karşılaşınca göz göze gelmişler; Meryem, ona, kendisini tanıdığını belli eden bir gülümseme lütfetmişti ki, bu davranışının tesadüfi olduğu söylenemezdi. İçinde bir kıpırtı hissetmişti Yasin; önce sadece kızın bakışı nedeniyle ama sonra o fildişi tenin, sürmeli gözlerin ve hayatiyet fışkıran bedenin üzerinde bıraktığı hoş etkiyle! Meryem, Zeynep'in gençliğini hatırlatmıştı ona. Heyecanlanmış ve düşünceli bir halde devam etmişti yoluna ama Ahmet Abdo'nun yeraltı kahvehanesinin merdivenlerinden inerken aklına Fehmi gelmiş; kardeşinin yüzünü, konuşmasını, kendine has diğer davranışlarını hatırlayıp hüzünlenmiş; içindeki arzu bir anda yok olup gitmişti. Derin bir üzüntüye kapılmıştı. Her şeye bir son vermeliydi ama neden?

Bu soruyu, birkaç saat veya birkaç gün sonra ya da her ne zaman kendisine sorsa, cevap hep, "Fehmi" idi ama Fehmi'nin genç kızla arasında nasıl bir ilişki vardı acaba? Merhum kardeşi bir ara onunla nişanlanmak istemişti.İyi de, neden nişanlanmamıştı? "Baban kabul etmez!" Bu kadar mı? Öncelikli neden buydu belki ama ya sonra? Sonra, Fehmi'nin içindeki son sevgi kırıntısını da silip atan o İngiliz skandalı vuku bulmuştu! Kırıntı mı? Evet çünkü kızı büyük ihtimalle unutmuş gitmişti. Yani, önce kızı unutmuş, sonra reddetmişti... Yani aralarında ilişki yok muydu? Hayır, yoktu ama... Ama ne? Ağabeyi olarak ya senin duyguların? Fehmi'ye olan duygularının samimiyetinden kuşkun var mı? Tabii ki, hayır! Binlerce kez, hayır! O zaman ne bekliyorsun?

Zaman zaman kızı pencerede ve çoğunlukla da damda görüyordu.

Kocasından neden boşandı acaba, diye sordu kendine. Şayet adamın karakterinin bozuk olduğunu anlayıp boşandıysa, şanslı. Ama kusurlu olan Meryem ise şanslı olan sensin!

"Hadi kalk, yoksa tekrar uykuya dalacaksın" dedi Kemal.

Kalın parmaklarını saçlarının arasından geçirirken esnedi Yasin. "Şanslısın, önünde uzun bir tatil var" dedi Kemal'e.

"Ama ben senden önce uyandım" dedi Kemal.

"İsteseydin uyumaya devam edebilirdin ama..."

"Gördüğün gibi, uyumak istemedim."

Yasin nedensiz güldü ve sordu: "Senin o eski İngiliz arkadaşının adı neydi?"

"Julian."

"Evet, Julian."

"Neden sordun?"

"Hiiiç."

Hiç mi? Ne saçma sapan şeyler söylüyoruz bazen! Kendisi Julian'dan daha üstün değil miydi? Zaten, Julian gelip geçiciydi, oysa kendisi kalıcı! Meryem'in yüzünde, senin için hep hafif bir gülümseme var. Sık sık dama çıktığının farkında değil mi acaba? Tabii farkında! Julian'ı hatırlasana. Böylesi bir davranışın anlamını kavramayacak bir kadın değil o. Selamını aldı... o ilk gün bile, hem de gülümseyerek. İkinci kez de güldü. Ne güzel gülüyor! Üçüncü karşılaşmada çevredeki evlerin damlarını işaret ederek seni uyardı. "Güneş batar batmaz geri döneceğim" deme cesaretinde bulundun... Yolun karşısındaki Julian yanına bile yaklaşamamıştı.

"Küçük bir çocukken İngilizleri gerçekten çok severdim ama artık nefret ediyorum" dedi Kemal.

"Kahramanın Said Zaglul, teveccühlerini kazanmak için yola çıktı ama..."

"Allah biliyor ya, bir ben kalsam bile onlardan hep nefret edeceğim" diye bağırdı Kemal, sert bir sesle.

Hüzünle bakıştılar. Derken, babanın takunya sesleri duyuldu. Banyodan çıkmıştı. Odasına giderken, "Bismillahirrahmanirrahim... Sen büyüksün Allahım" diye dua ediyordu. Yasin yataktan çıktı, esneyerek banyoya yöneldi.

Kemal yatakta önce yanına döndü, sonra sırtüstü uzanıp ellerini başının altına yerleştirerek görmeyen gözlerle etrafına bakındı.

Madem öyle, Kuyubaşı sayfiyesi ağırlasın seni, diye geçirdi içinden. Meleksi tenin kavurucu Kahire güneşine göre değil. Kumlar ayaklarının keyfine varsın. Hava ve su seni görünce sevinsin. Methettiğin yazlığın tadını çıkaracaksın. Sevincin ve özlemin gözlerinden okunuyor. Hasret dolu, üzüntülü ve kaygılı gözlerle bakıyorum oraya. Seni büyüleyen, bu kadar sevindiren ve mutlu eden bu yer neresi acaba? Ne zaman döneceksin? Ve ne zaman o etkileyici sesin kulaklarımı dolduracak? Sayfiye nasıl bir yer? Keşke bilsem. Oradakilerin hava kadar özgür olduğu, dalgalarla kucaklaştıkları ve sahildeki kum tanecikleri kadar çok aşk yaşadıkları söyleniyor. Orada yüzünü pek çok insan görecek ama ben burada bekleyişin ateşiyle yanacağım. Kalbimin her vuruşuyla duvarlar inildiyor. "Yarın gidiyoruz. Kuyubaşı o kadar güzel ki" diye mırıldanırken sevinçle ışıldayan yüzünü unutmak mümkün mü? Bir aylık ayrılığı, *sanki mis kokulu bir buket içinde sunulan zehir gibi* bildiren dudaklarının mutluluk yansıtan parıltısından duyduğum hüznü nasıl unutabilirim ki? Ben mutlu edemezken, cansız şeylerin seni mutlu edecek olmasını nasıl kıskanmam? Mahrum kaldığım şefkatine onlar nail olacak. Veda ederken ne kadar üzüntülü olduğumu fark etmedin mi? Tabii ki, hayır. Hiçbir şeyin farkına varmadın. Arkadaşlarla birlikte olduğumuz için değil, fark etmedin işte. Hiçbir şey dikkatini çekmedi ya da sıradan yaşamların üstünden süzülen egzotik, tuhaf bir yaratık gibi herkese tepeden baktın. Bizim görüş alanımızın dışında, ilahi bir âlemde gezinir gibiydi o bakışlar. Orada öylece durduk... Yüz yüze... Sen, mutluluk içinde göz kamaştıran bir meşale gibi; ben, umutsuz bir hüznün külleri. Sen, sınırsız özgürlüğün keyfini çıkarır, bizlerin kavrayamadığı bir biçimde, sadece yasalar önünde eğilirken; ben, karşı konulamaz bir güçle yörüngende dönüyorum... Sen Güneş, ben Dünya. El Abbasiye konaklarında tadamadığın bir özgürlük mü buldun sahilde? Tabii ki, hayır! Her şeyin üstüne yemin ederim ki, benim için herkesten farklısın. Ayakların malikânenin bahçesinde ve yollarda mis kokulu izler bırakıyor. Tüm ar-

kadaşlarının kalbine giriyor, anılar ekiyor, umut veriyorsun. Kolların herkese açık ama erişilmez bir genç kadınsın. İçimizdesin ama mesafelisin... Doğu, sanki seni tüm duaların kabul edildiği Kadir Gecesi'nde talep etti Batı'dan. Kıyının uzun, ufkun geniş ve kumsalın hayranlarınla dolu olduğu yerde, kimlere neler lütfedeceksin acaba? Neler... benim umudum ve umutsuzluğum?

Sensiz, melankolik bir yalnızlık yayan ve yaşamakla yetinen birtakım mahlûktan ve onların yaşam artıklarından oluşan çorak bir yer Kahire. Tabii ki görülmeye değer özelliklere sahip ama hiçbiri duygulara hitap etmiyor, heyecan vermiyor çünkü hepsi üstü açılmamış antik firavun mezarları gibi. Şu şehirde hiçbir yerde teselli bulamıyorum. Kahire beni eğlendirmiyor, oyalayamıyor, avutmuyor. Bazen boğulur gibi oluyor, hapsedildiğimi veya kaybolduğumu veya etrafta amaçsızca dolandığımı düşünüyorum. Hayret! Acaba varlığın, ayrılığın yok ettiği bir umut mu veriyordu bana? Asla... kaderim, yazgım, emelim benim... kanatlarının altında kaldığım sürece, asla! Yersiz umutlar besliyor olsam da, orada kendimi taptaze ve güvende hissediyorum. Dolunayın dünyanın bir başka yerinde parlıyor olduğunu bilmek, karanlık gökyüzüne araştıran gözlerle bakan birine ne ifade eder ki? Hiç... Ay'ı denetim altına alma çabası içinde olmasa bile, hiç. Yine de, acı duysam bile yaşamımı derinlemesine ve sarhoş edici bir biçimde yaşamak istiyorum. Kalp atışlarımda sen varsan, bunun nedeni "anı" denilen o muhteşem varlık. Seni tanımadan önce, bunun nasıl bir mucize olduğunu bilmiyordum. Bugün, yarın veya bir ömür boyu, el Abbasiye'de, Kuyubaşı'nda ya da dünyanın bir başka ucunda... simsiyah gözlerin, çatılı kaşların, zarif burnun, o ay gibi yüzün, uzun boynun ve narin bedenin gözlerimin önünden gitmeyecek. Caziben tarifsiz ve yasemin çiçeklerinin kokusu kadar baş döndürücü. Görüntün yaşadığım sürece gözlerimin önünden gitmeyecek. Seni bu kadar çok sevdiğime göre, hayatımın sonunda inşallah tüm engelleri aşmış olurum ve bu görüntün, sadece benim kaderim olmuş olur. Bu böyle olmayacaksa, söyle bana, yaşamın ya da ölümden sonrasına özlem duymanın bizler için ne anlamı var?

Âşık değilsen, yaşamın anlamını kavramış olduğunu iddia etme sakın. Durmak, görmek, tatmak, ciddiyet, gülüp

oynamak, şefkatli ya da muzaffer olmak, kalbi ilk bakışta aşkla dolmuş olan biri için tali şeyler canımın içi. Daha bakışlarımı senden almadan biliyordum ki, bu kalıcı bir şey, geçici değil... Döllenme ya da deprem gibi anlık, fakat belirleyici! Aman Allahım, ben artık eski ben değildim. Büyünün sırrı aralandıkça, kalbim göğüs kafesimden fırlayacak gibiydi. Aklım deliler gibi çalışıyordu. Duyduğum haz, neredeyse acı vericiydi. Ruhum ve tüm varlığım, saklı bir nameyle titreşiyordu. Damarlarımdaki kan imdat diye haykırıyor ama kimden yardım isteyeceğini bilemiyordu. Kör görebiliyor, sakat yürüyebiliyor, ölüler diriliyordu. Beni terk etmemen için tüm sevdiklerin üstüne yalvarıyorum sana... Allahım, yukarıda sen, yerde o!

İnanıyorum ki, geçmiş yaşamım bu aşk müjdesine hazırlıktı. Genç yaşta ölmemem, başka bir okula değil de I. Fuat Okulu'na gitmiş olmam ve orada arkadaşlık kurduğum ilk kişinin ağabeyin Hüseyin olması... Bütün bunlar, Şaddat ailesinin malikânesine davet edilebilmem içindi. Ne güzel bir anı! Kalbim yerinden oynamıştı. Bizi selamlayan o ahenkli, melodik sesi duyduğumuzda, Hüseyin, İsmail, Hasan ve ben sohbet ediyorduk. Şaşkınlık içinde dönüp baktım. Kimdi bu gelen? Bir genç kız, akrabası olmayan bir grup genç adamı nasıl rahatsız ederdi? Ama hemen gelenekleri bir yana bırakıp sorgulamaktan vazgeçmeye karar verdim. Karşımdaki yaratık bu dünyadan olamazdı, değildi. Benim dışımda herkesi tanıyor gibiydi. Derken, bizi Hüseyin tanıştırdı: "Arkadaşım Kemal... Kız kardeşim Ayda." O akşam, dünyaya neden gelmiş olduğumu, neden ölmediğimi ve kaderin neden beni el Abbasiye'deki Hüseyin'e ve Şaddat Malikânesi'ne yönlendirmiş olduğunu anladım. Bu ne zaman oldu? O gün değil ama hangi tarihte olduğu unutuldu maalesef. Bir pazar günüydü... gittiği Fransız okulunun tatil günü. Tesadüfen, resmi bayram nedeniyle aynı gün devlet okulları da tatil edilmişti... Sanırım Peygamberin doğum günü nedeniyleydi. Her ne ise, benim için doğum günüydü.

Tarihin ne önemi var? Takvimin bize bir anın yeniden canlandırılabileceğini ve yaşanabileceğini düşündüren sihirli bir yanı var ama öyle olmuyor. Hangi tarih olduğunu istediğin kadar düşün veya tekrarla... Okulda ikinci yılın

başlangıcı, ekim veya kasım, Said Zaglul'un Yukarı Mısır'a yolculuğu sırasında ve ikinci kez sürgüne gönderilmeden önce... Günün olayları ve onlara tanıklık eden şeyler hakkında hafızanı ne kadar zorlarsan zorla, kaybolan mutluluğun arayışı içinde, sonsuza dek kaybolan bir zamana tutunmuş buluyorsun kendini. Tanıştırıldığında elini uzatmış olabilseydin -ki, bunu neredeyse yaptın- seninle tokalaşırdı ve sen de ona temas etmiş olurdun. Oysa, şimdi kendinden geçmiş bir halde ve fiziksel varlığının gerçekliğinden kuşku duyarak sürekli hayal kuruyorsun. Böylece, rüya gibi bir fırsat kayboldu gitti ve, o an dâhil, asla geri dönmeyecek. Derken, diğer iki arkadaşınla ilgilenmeye başladı. Sen, el Hüseyin Mahallesi'nin gelenekleriyle dolu bir halde tasalanarak çardakta çömelmiş otururken, diğerleriyle rahatça sohbet etti. Sonunda, malikânelere has adab-ı muaşeret kuralları olup olmadığını sormaya başladın kendine. Bu, belki de kökeni Paris olan parfüm kokulu bir nefesti... Sevgili yaratık orada büyümüştü. Derken, kendini onun ahenkli, melodik sesine bıraktın... Tonunun tadını çıkarıp müziğiyle sarhoş olarak ve ağzından çıkan her heceyi içine çekerek! Zavallı çocuk! Belki de o an yeniden doğmakta olduğunu, yeni doğmuş bir bebek olarak yeni dünyanı korkuyla ve gözyaşlarıyla selamlamakta olduğunu kavrayamadın.

Onun ahenkli, melodik sesi, "Bu gece *Koket*'i görmeye gidiyoruz" dedi. İsmail gülümsedi ve sordu: "Aktris Münire el Mehdi'yi beğeniyor musun?" O, yarı-Parizyen bir kıza yakışır biçimde ve bir an düşündükten sonra, "Annem beğeniyor" dedi. Hüseyin, İsmail ve Hasan, hepsi günün önde gelen müzisyenleri Münire el Mehdi, Abdüllatif el Bana, Derviş Bey ve Salih Bey hakkında konuşmaya başladılar.

Aniden, "Sen ne dersin Kemal?" diye soran o melodik sesini duyarak şaşırdım. "Münire'yi beğenmiyor musun?"

Sanki bir vahiy inmiş gibi hissettiğini hatırlıyor musun? Yani, doğallığını... Bu bir konuşma değil, sihirli bir nağmeydi sanki... içine oturan ve oradan, senden başka kimsenin bilmediği ilahi bir mutlulukla, emre amade bekleyen kalbine sessizce şarkı söyleyen! Ne kadar şaşırmıştın. Sanki cennetten sesleniyordu sana, sadece sana. Eşsiz bir övgü, lütuf ve mutluluğu bir defada içtin sanki.

Hemen ardından, kapana kıstırılmış biri gibi, sen de haykırmak istedin: "Sarın sarmalayın, cüppemle örtün beni. Uçurun beni!"

Derken, cevap verdin ama nasıl hatırlamıyorum. Birkaç dakika sonra veda edip gittin. Bakışlarına yansıyan içtenliğin, simsiyah gözlerinin çekiciliğine ve büyüleyici güzelliğine eklendi... çapkınlık ya da art niyetle değil, özgüvenden kaynaklanan bir cüret ve çekici olduğu kadar itici ve ürkütücü bir kibirle.

Güzelliğinin ölümcül bir çekiciliği var. Özünü kavrayamadığım gibi, bir benzerini görmedim. Sık sık merak ediyorum, acaba içinde saklı çok daha büyük bir sihrin gölgesi mi bu diye. Hangisi beni ona âşık etti? Bu bir bilmece. Üçüncü bilmece ise, benim ona olan aşkım. O an geçmişte kalmak üzere her gün biraz daha uzaklaşıyor olsa da, yer, zaman, isimler, tanıkları ve edilen sözlerle bağlantılı olduğu için hatırası sonsuza dek kalbimde kalacak. Sarhoş gönlüm bunların yaşamın ta kendisi olduğunu anlayıncaya kadar uçuşup duruyor ve bunların ötesinde bir yaşam olup olmadığını, biraz da kuşkuyla, merak ediyor. Kalbin boş olduğu, ruhun o ilahi görüntüden yoksun olduğu yılları sen mi yaşadın? Zaman zaman öylesine coşkun bir mutluluk içinde oldun ki, geçmişinin anlamsızlığına üzüldün. Bazen de acı çekip seni terk eden huzura özlem duydun. Bu duygusal ikilemde kalbin rahat bulmadı ve çareyi manevi uyuşturucularda arayıp, bazen tabiatta, bazen bilimde, bazen sanatta ama sıkça ibadette buldun. Uyanan kalbinin derinliklerinde ilahi hazza karşı tutkulu bir arzu uyandı... "İnsanoğlu ya sevmeli ya da ölmeli." İçinde bulunduğun durum sana bunu söylüyor gibiydi ve sen, içinde aşkın ve aşkın sırrının ışığını taşıyarak yürüdün ihtişamla... ve yaşamın ve yaşayan her şeyin üstünde yükselmekte olduğunla övünerek. Mutluluk gülleriyle bezeli bir köprüyle bağlandın cennete; ama yalnız kaldığında, yetersizliğinin acı veren, hasta edici idrakiyle amansız, kara düşüncelerin kurbanı oldun bazen. Bunlar seni, senin küçücük özüne, mütevazı dünyana ve esenliğin fani dünyadaki düzeyine hapsetti.

Allahım, insan kendini nasıl yeniden yaratabilir? Bu aşk çok zalim. Başka değerlerin yüzeyinde uçuşuyor ama bıraktığı izde parlayan senin sevdiğin. Erdem onu geliştirme-

diği gibi, sıradan karakter bozuklukları ondan eksiltmiyor. Böylesi çelişkiler aşkın incili tacında çok hoş görünüyor ve insanı huşu içinde bırakıyor. Sence, herkesin riayet ettiği gelenekleri hiçe sayması, onu küçük düşürmüyor mu? Tabii ki, hayır... Dahası, sanki riayet edecek olsaydı küçük düşerdi. Bazen, onun aşkından ne bekliyorsun, diye soruyorsun kendine. Cevabım basit: Onu sevmek istiyorum. İçimizden yaşam fışkırırken, nedenini sorgulamanın anlamı var mı? Art niyet yok. "Aşk" ve "evlilik" sözcüklerini birbiriyle bağlayan sadece gelenekler. Benim durumundaki biri için evliliği imkânsız kılan, sadece aradaki yaş ve sınıf farkı. Aşkı gökyüzünden alıp dünyanın sözleşmeye dayalı ilişkilerine ve terli gayretlere indirgeyen şey evliliğin ta kendisi.

Birileri senden davranışlarının hesabını vermeni istiyor ve sana, "Ona âşık oldun da eline ne geçti?" diye soruyor. Hemen cevaplayayım: "Büyüleyici bir gülümseme, adımı telaffuz etmek suretiyle bana bahşettiği paha biçilmez hediye, ender zamanlarda bahçeye yaptığı mutlu ziyaretler, buğulu bir sabahta okula gitmek üzere otobüse binerken anlık bir bakış ve mest edici gündüz düşlerinde veya uyku arasında düşüncelerime takılması." Derken, ona deliler gibi özlem duyan ruhun soruyor: "Sevilenin, sevene biraz ilgi duyması tümüyle imkânsız mıdır?" diye. Sahte umutlara kapılma. Ruhuna de ki, "Tekrar karşılaştıklarında, onun sevenin adını hatırlaması bile yeterli."

"Hadi çabuk, banyoya. Gecikiyorsun!"

Kemal şaşkın bakışlarla ağabeyine baktı. Yasin banyodan çıkmış saçını kurulamaktaydı. Kemal yataktan fırladı. Bedeni ince uzundu. Koca kafasını, çıkık alnını, büyük ve granitten yontulmuş gibi duran hükmedici burnunu incelemek istercesine aynaya göz atarak karyolanın ayakucundaki havluyu alıp banyoya yöneldi.

Ahmet Abdülcevat namazdan kalkmış, her zamanki gibi çocukları ve kendisi için yüksek sesle dua ediyor; Allahın dünyada ve ahrette kendilerine yol göstermesini niyaz ediyordu. Bu sırada, Emine kahvaltı masasını hazırlamıştı. Önce gidip cılız bir sesle kocasını, sonra da aynı odayı paylaşan Yasin ile Kemal'i kahvaltıya çağırdı.

Üç erkek kahvaltı sinisinin etrafındaki yerlerini aldılar ve baba, besmeleyle aldığı bir lokma ekmekle kahvaltıyı

başlattı. Onu, Yasin ile Kemal izledi. Bu arada, anne, her zamanki gibi üstünde sürahilerin bulunduğu tepsinin başında dikilmiş bekliyordu. İki erkek kardeş, gayet terbiyeli ve itaatkâr olmakla birlikte, babalarının yanında bir zamanlar duydukları korkudan epeyce kurtulmuş gibiydiler. Yasin bu durumu yaşına borçluydu. Artık yirmi sekizindeydi, yani onu babasının hakaretleri ve saldırılarından önemli ölçüde koruyan erkeklik payesine erişmişti. Kemal on yedi yaşındaydı. Yasin kadar olmasa bile, onu koruyan daha ziyade okuldaki başarısıydı. Hiç olmazsa küçük kusurları affediliyor ya da hoş görülebiliyordu. Son beş yıldır babasının kendisine biraz daha yumuşak, biraz daha merhametli davranıyor olmasına alışmıştı. Artık aralarında kısa konuşmalar geçebiliyordu. Eskiden, ne zaman babaları birine veya diğerine bir soru soracak olsa ürkütücü bir sessizlik olur; ağızları dolu olsa bile, ellerinden geldiğince hızlı cevap vermeye çalışırlardı.

Evet, Yasin'in babasına hitap etmesi, artık sıra dışı bir durum değildi. Örneğin, "Dün, Rıdvan'ı büyükbabasının evinde ziyarete gittim. Size selam söyledi, ellerinizden öpüyor" diyebilirdi.

Ahmet Abdülcevat ise, eskiden olduğu gibi, böylesi bir beyanın saygısızca edilmiş yersiz bir beyan olduğunu düşünmez, "Allah razı olsun" gibi kısa bir cevap verebilirdi.

Aynı şekilde, Kemal de babasına nazik bir dille, "Baba, Rıdvan'ın vesayeti ne zaman ağabeyime verilecek?" diye sorabilirdi. Bu, Kemal'in babasıyla ilişkisindeki dramatik dönüşümün göstergesiydi.

Nitekim, baba, "Kes sessini piç kurusu!" diye bağırmak yerine, "Yedi yaşına basınca" diye cevap vermişti.

Bir ara Kemal, babasının kendisine en son ne zaman hakaret ettiğini çıkarmaya çalışmıştı. Âşık olmadan iki yıl önce veya bir yıl sonraydı galiba çünkü âşık olması bir milattı onun için. Harçlığının, Hüseyin Şaddat, Hasan Salim ve İsmail Latif gibi arkadaşlarının masum eğlencelerine ayak uydurmaya yetmediğini aşağı yukarı aynı tarihlerde hissetmeye başlamıştı. Bu sorunu annesine açıp gereken artışın yapılması ricasını babasına onun iletmesini istemişti. Böylesi bir sorunu babanın gündemine getirmek, anne için de eskisi kadar zor değildi çünkü Fehmi'nin ölümün-

den sonra babanın ona olan tavrında da değişiklik olmuştu. Kadın konuyu kocasına açarken, oğlunun önemli ailelerin çocuklarıyla dostluk bağları kurma şerefine nail olduğundan övgüyle söz etmişti ama Ahmet Abdülcevat Kemal'i yanına çağırmış ve, "Senin ve arkadaşlarının emrine amade olduğumu mu sanıyorsun yoksa? Babana da, onların babalarına da lanet olsun!" diye bağırmıştı öfkeyle.

Kemal, konunun kapandığını düşünerek, hayal kırıklığı içinde ayrılmıştı babasının yanından. Ertesi sabah kahvaltıda, babasının, arkadaşlarının nasıl olduğunu sorması büyük bir sürpriz olmuştu. Adam, Hüseyin Abdülhamit Şaddat adını duyunca ilgilenmiş, "Arkadaşın el Abbasiye'den mi?" diye sormuştu.

Kemal kalbi çarparak doğrulamıştı babasını.

Ahmet Bey, "Şaddatların büyükbabalarını tanırdım. Babası Abdülhamit Hidiv Abbas'a bağlılığı nedeniyle sürgüne gönderilmişti, öyle değil mi?" diye sormuştu.

Kemal babasının yine doğrulamış; biricik aşkının babasının adı anılınca içinde yükselen güçlü duyguyla mücadele etmek zorunda kalmış; hemen aklına ailenin Paris'te geçirdiği yıllara dair bildikleri gelmişti. Sevdiği, bu Işık Şehri'nin parıltısında büyümüştü. Delikanlı babasına yeni bir saygı, hayranlık ve iki misli sevgi duymuş; babasının -geçmişte kalmış olsa da- sevgilinin büyükbabasıyla tanışıklığının ona ilham veren ve ihtişamın kaynağı olan o malikâne ile kendisini bağlayan bir tılsım olduğunu düşünmüştü. Kısa bir süre sonra annesi cep harçlığının iki katına çıkarıldığı müjdesini vermiş; o gün, bugün ya hak edecek bir şey yapmadığı ya da artık vazgeçtiği için babası kendisine hakaret etmez olmuştu.

Kemal annesiyle birlikte tahta kafesli cumbadaydı. Ahmet Abdülcevat'ın arkasından bakıp cadde boyunca saygın ve zarif bir edayla yürürken berber Hasanayn Amca, fasulye satıcısı Hacı Derviş, sütçü el-Fuli, meşrubatçı Vayyumi ve kuruyemişçi Abu Sari ile selamlaşmasını izlediler.

Odasına döndüğünde Yasin'i aynanın önünde buldu Kemal. Ağabeyi özenle ve sabırla kendine çeki düzen vermekteydi. İki yatağın arasına yerleştirilmiş olan sedire oturup onun boylu boslu vücudunu, al yanaklarını ve etli yüzündeki gizemli gülümsemeyi seyretmeye başladı. Yasin'e karşı iç-

ten bir kardeşlik duygusu hissediyordu ama onu ne zaman -görsel veya düşünsel olarak- incelese, kendini yakışıklı bir evcil hayvanın yanındaymış gibi hissetmekten alamazdı. Yaşamın ve ruhun özünün aşk olduğuna inandığına göre, kulaklarını şiirin ahengi ve hikâyenin coşkusuyla doldurmuş olan ağabeyi âşık olabilir miydi acaba? Buna cevap, sesli ya da sessiz bir kahkaha olurdu ancak. Öyle ya, aşk ile bu koca göbek arasında ne gibi bir ilişki olabilirdi? Bu iri yarı, etli butlu beden aşkı bilebilir miydi? Bu şehvetli ve alaycı bakışlarda aşk var mıydı, nerdeydi? Sevgiyle, şefkatle törpülenmiş olsa da, onu küçümsemekten kendini alamadı Kemal. Ne ki, özellikle de aşk acısı çekerken, ağabeyine hayran olduğu veya onu kıskandığı zamanlar da olmuştu.

Bir zamanlar delikanlı için kültürün temsilcisi olan Yasin, artık gözüne kültürden neredeyse hiç nasibini almamış biri gibi görünüyordu. Eskiden, şiir sanatı ve hikâye anlatımı itibariyle ağabeyinin sihirli güçlere sahip bir âlim olduğunu düşünürdü. Oysa, Yasin'in tüm bildiği, Ahmet Abdo'nun kahvehanesine koşmadan önce kahve saatinde ya da kahve saatinin bir bölümünde, hiçbir gayret sarf etmeden, kendini zora sokmadan yaptığı yüzeysel okumalarla sınırlıydı: Arap divan şiiri el Hamasa ve birkaç masal. Hayatı, aşkın ve sahici bilgiye duyulan özlemin parlaklığından yoksundu. Ne ki, bu idrak Kemal'in ona duyduğu sevgiyi eksiltmiyordu.

Fehmi öyle değildi. Hem bir romantik, hem bir entelektüel olarak Kemal'in idolüydü o. Ne ki, zaman içinde Kemal'in istek ve özlemleri ağabeyini aşmış, ötesine geçmişti. Meryem gibi bir kızın, onun kendi ruhunu aydınlatan nitelikte sahici aşkı ilham edebileceğinden kuşku duymadan edemiyordu. Merhum ağabeyinin seçtiği hukuk eğitiminin de, kendisinin okumaya can attığı beşeri bilimlerle boy ölçüşebileceğinden emin değildi.

Kemal, hiç çekinmeden, etrafındaki herkesi dikkatli ve eleştirel gözlerle değerlendirir ama sıra babasına gelince dururdu. Ona göre babası, sanki her türlü eleştirinin üstünde, tahttaki zorlu, aşılması güç insandı!

"Bugün damat gibisin. Okuldaki başarını kutlayacağız, öyle değil mi? Bu kadar sıska olmasaydın eleştirilecek hiçbir şey bulamazdım sende."

"Zayıf olmaktan mutluyum" dedi Kemal, gülümseyerek.

Yasin aynada son bir kez kendine baktı. Fesini giyip özenle sağ kaşının üzerine iyice indirdikten sonra geğirerek, "Olgunluk sınavını verip diploma almış olan koca bir eşeksin artık! Rahatlayıp yemeğin tadını çıkar. Bu senin bayramın. Nasıl olup da tatilde bile okuldakinin iki katı kitap okuduğunu anlamıyorum. Allah biliyor ya, ne zayıf olmak gibi bir suçum, ne de zayıflıkla bir ilişkim var" dedi ve elinde fildişi sinek kovucusu olduğu halde odadan çıkarken sürdürdü: "Bana güzel bir hikâye seçmeyi unutma. Pardayan veya Michel Zevaco'nun *Fausta*'sı gibi bir şey. Tamam mı? Eskiden, sana romanlardan bir bölüm okumam için yalvarır dururdun bana. Şimdi de ben senden hikâye istiyorum."

Kemal yalnız kaldığına sevindi. Ayağa kalkarken, "İçim kaynarken nasıl kilo alırım?" diye mırıldandı.

Yalnızken dua etmeyi severdi. Ona göre ibadet, kalbin, zihnin ve ruhun birlikte katıldığı kutsal bir uğraştı. İnsan bir iki kusuru ya da düşüncesi nedeniyle kendini defalarca cezalandırsa da, ibadet, tertemiz bir vicdana erişmek için elden gelen gayretin arda konmayacağı bir savaştı sanki. İbadetin gereğini yerine getirdikten sonra Allahtan niyaz ettiği her şey sevdiğiyle ilgiliydi.

3

Abdülmünim: "Avlu çatıdan daha büyük. Kuyunun kapağını kaldırıp içinde ne olduğuna bakacağız."

Naime: "Annemi de, teyzemi de, büyükannemi de kızdıracaksınız."

Osman: "Kimse görmez."

Abdülmünim: "Kapağı kaldıracağız ama kuyuya uzaktan bakacağız" dedi ve sesini yükselterek sürdürdü: "Hadi... hadi!"

Merdivenlere açılan kapıyı tutmuş olan Hanafi Kadın karşı çıktı: "Bir aşağı, bir yukarı... Halim kalmadı artık. 'Çatıya çıkalım' dediniz, çıktık. 'Aşağıya, avluya inelim' dediniz, indik. 'Çatıya çıkalım' dediniz... Hadi yine çıktık. Avludan ne istiyorsunuz? Orası çok sıcak. Çatı esiyor, birazdan güneş de batacak."

Naime: "Kuyunun üstündeki kapağı kaldırıp içine bakacaklar."

Hanafi Kadın: "Hatice Hanım ile Ayşe Hanım'ı çağıracağım şimdi."

Abdülmünim: "Naime yalancının teki. Kapağı kaldırmayacağız. Yanına bile yaklaşmayacağız. Biraz avluda oynayıp döneceğiz. Biz gelene kadar burada bekle."

Hanafi Kadın: "Oturun oturduğunuz yerde! Allahım, ya'rabbim peşinizdeyim. Evin en güzel yeri teras. Şu bahçeye baksanıza!"

Muhammed: "Hadi çömel de sırtına bineyim."

Hanafi Kadın: "Yetti sırtıma bindiğiniz. Başka oyun bulun... Yaseminlere, sümbül sarmaşıklarına, güvercinlere bakın..."

Osman: "Sen bir su sığırı kadar çirkinsin ve kötü kokuyorsun."

"Hanafi Kadın: "Allah seni affetsin. Peşinizden koşmaktan ter içinde kaldım..."

Osman: "Bırak da kuyuya bakalım... Birazcık bakalım."

Hanafi Kadın: "Kuyu cinlerle dolu. Onun için üstünü kapattık."

Abdülmünim: "Yalan söylüyorsun. Annemle teyzem öyle söylemedi."

Hanafi Kadın: "Hayır, doğru söylüyorum... Ben ve hanımım... Kendi gözlerimizle gördük. Hepsi içine girinceye kadar bekleyip üstünü kapatıverdik ve taşlarla sağlamlaştırdık. Kuyuyu unutun. Şimdi tekrarlayın bakalım: Bismillahirrahmanirrahim."

Muhammed: "Çömel de üstüne bineyim."

Hanafi Kadın: "Sümbüllere, yaseminlere bakın hele! Senin de olsun istemez misin? Sizin damda tavuklardan ve iki kurbanlık koyundan başka bir şey yok."

Ahmet: "Meee... meee..."

Abdülmünim: "Merdiveni getir tırmanalım."

Hanafi Kadın: "Allah korusun. Bu amcasına benzemiş. Yerde oynayın bakalım, gökyüzünde değil."

Rıdvan: "Bizim evde saksı saksı karanfiller, güller var ve erkeklere ait bir misafir odası."

Osman: "Bizim iki koyunumuz, birkaç tavuğumuz var."

Ahmet: "Meee... meee... meee"

Abdülmünim: "Ben din okuluna gidiyorum. Ya siz?"

Rıdvan: "Ben Allaha şükretmeyi biliyorum..."

Abdülmünim: "Kuzulara ve köftelere şükürler olsun..."

Rıdvan: "Ayıp, ayıp... Sen kâfirsin."

Abdülmünim: "Hocanın yardımcısı da sokakta yürürken böyle şarkı söylüyor..."

Naime: "Sana bin kez bunu tekrarlamamanı söyledik."

Abdülmünim, Rıdvan'a: "Sen neden babanla oturmuyorsun?"

Rıdvan: "Ben annemle oturuyorum."

Ahmet: "Annen ner'de?"

Rıdvan: "Öbür büyükbabamla."

Utman: ""Öbür büyükbaban ner'de?"

Rıdvan: "El Cemaliye'de... Erkekler için özel bir misafir odası olan kocaman bir evde oturuyor."

Abdülmünim: "Neden annen bir evde, baban başka evde oturuyor?"

Rıdvan: "Annem büyükbabamla, babam da buradaki büyükbabamla..."

Osman: "Neden aynı evde değiller... Anne ve baba gibi?"

Rıdvan: "Kader, kısmet. Öbür büyükannem böyle diyor."

Hanafi Kadın: "Çocuğu söyletene kadar uğraştınız. Sen büyüksün Allahım... Bırakın da oynasın."

Ahmet: "Su sığırı konuşmasını biliyor."

Muhammed: "Çömel de üstüne bineyim."

Rıdvan: "Sümbül sarmaşığının üstündeki serçeye bakın..."

Abdülmünim: "Merdiven getir de yakalayayım."

Ahmet: "Yavaş konuş. Bak, bize bakıyor. Söylediğin her şeyi duyuyor."

Naime: "Ne kadar güzel. Onu tanıyorum. Dün çamaşır ipine konan serçe o."

Ahmet: "O Şeker Sokağı'ndaydı. Büyükbabanın evini nasıl buldu acaba?"

Abdülmünim: "Eşek. Serçeler Şeker Sokağı'ndan buraya kadar uçup hava kararmadan geri dönebilirler."

Osman: "Ailesi orda, akrabaları bur'da."

Muhammed: "Çömel de üstüne bineyim, yoksa annem duyana kadar ağlarım".

Naime: "Hadi seksek oynayalım."

Abdülmünim: "Hayır... Yarışalım."

Hanafi Kadın: "Kazananla kaybeden kavgalaşmayacak ama."

Abdülmünim: "Sen sus su sığırı."

Osman: "Mooo... mooo..."

Ahmet: "Meee... meee..."

Muhammed: "Yarışı ben kazanacağım. Çömel de üstüne bineyim."

Abdülmünim: "Bir, iki, üç..."

Ahmet Abdülcevat günün ilk yarısını misafirlerini karşılamaya ayırmıştı. Etrafında İbrahim Şevket, Halil Şevket, Yasin ve Kemal olduğu halde ziyafet sofrasının başında

oturmuş; yemekten sonra iki damadını odasına alıp bir sevgi ortamı içinde onlarla sohbet etmişti. Bu sohbet ortamına, babanın aile fertleriyle, hatta birlikte yaşamadığı aile fertleriyle ilişkisinde gözettiği adaba uygun olarak -Hatice'nin kocası İbrahim Şevket, neredeyse kendisiyle yaşıt olduğu halde- damatlar itibariyle saygı, Ahmet Bey itibariyle ihtiyat hâkimdi.

Çocuklar el öpmek üzere büyükbabalarının odasına çağrılmış; büyükbabaları, her birine değerli hediyeler ve Türk lokumu ikram etmişti: büyükten küçüğe doğru, önce Ayşe'nin kızı Naime'ye, sonra Yasin'in oğlu Rıdvan'a ve sonra da, sırasıyla, Hatice'nin oğlu Abdülmünim, Ayşe'nin oğlu Osman, Hatice'nin oğlu Ahmet, Ayşe'nin oğlu Muhammed'e. Ahmet Bey, şefkatini ve güler yüzünü torunları arasında kesin bir eşitlik içinde dağıtmış; bu sürece, İbrahim ve Halil'in dışında kimsenin şahit olmamasından istifadeyle, onlara her zamankinden daha yumuşak davranarak küçücük ellerini sevgiyle sıkmış, pembe yanaklarından makas almış, hepsiyle şakalaşarak alınlarında öpmüştü. En sevdiği Rıdvan dâhil, torunları arasında ayırım yapmamaya hep özen gösterirdi.

Torunlarıyla yalnız kalınca, babalık duygularına ilaveten yeni geliştirdiği bir merakla onları tutkulu bir ilgiyle incelerdi. Çekinmek, korkmak şöyle dursun, kendisine saygı gösterilmesi gerektiğini bile doğru dürüst öğrenememiş olan bu taşkın kuşakta, büyükannelerin ve büyükbabaların yanı sıra ana babalarına ait izler bulmaktan büyük zevk alırdı. Altın saçları ve mavi gözleriyle annesinden de güzel olan Naime'ye vurgundu. Allah ona, bazılarını annesinden, bazılarını da Şevket ailesinden aldığı çok güzel yüz hatları bahşetmişti. Ağabeyleri Osman ve Muhammed de yakışıklı çocuklardı ama daha çok babaları Halil Şevket'e benziyorlardı. Büyük patlak gözlerine, babalarınınki gibi sakin ve uyuşuk bakışlar hâkimdi.

Öte yandan, Hatice'nin çocukları Abdülmünim ve Ahmet, anneleri ve anneannelerinin küçük, güzel gözlerini almışlardı ama ciltlerinin rengi Şevket ailesi gibiydi. Burunlar, tıpatıp annelerinin burnuydu, daha doğrusu, anne tarafından büyükbabalarının!

Yakışıklı olmamak, sanki Rıdvan'ın elinde değildi. Gözleri, tıpkı Yasin'inki, dolayısıyla Yasin'in annesi Haniye'nin

gözleri gibi simsiyah ve sürmeliydi. Fildişi teni, annesinin ailesi, yani İffet ailesinin teni; burnu, anne tarafından büyükbabasınınki gibi kemersizdi. Yüzü, insanı büyüleyen, gerçek bir zarafetle parlıyordu. Ahmet Bey'in kendi çocuklarının, şimdi torunlarının yaptığı gibi, ona korkusuzca ve çekinmeden sarıldığı yıllar çok eskilerde kalmıştı. Hey gidi günler! Yasin, Hatice ve Fehmi... Sonra Ayşe ve Kemal. Hepsinin kollarının altını gıdıklamış, hepsini omuzlarında taşımıştı. Hatırlıyorlar mıydı acaba? Kendisi neredeyse unutmuş gitmişti.

Hep pırıl pırıl gülümsese de Naime utangaç, terbiyeli bir çocuktu. Ahmet durmadan çikolata ve Türk lokumu istiyor; Osman ise, sabırla Ahmet'in ısrarlı taleplerinin sonuç vermesini bekliyordu. Muhammed, hemen büyükbabasının fesine koşup içindeki altın saatle elmas yüzüğe saldırmış; sıkılı avucunu açmak için babası Halil Şevket zor kullanmak durumunda kalmıştı. Ahmet Bey, bu karmaşa ortamında bir süre sersemlemiş bir halde oturmuştu. Etrafını saran sevgili torunları her yandan saldırmış, onlarla nasıl başa çıkacağını bilememişti.

Büyükbaba, ikindi namazından hemen önce dükkâna gitmek üzere evden çıktı. Onun gidişiyle aile fertlerinin bulunduğu oturma odasının havası rahatladı, özgürleşti. Oda, alt kattaki terk edilmiş odanın mirasına sahip çıkacak biçimde halılar, kanepeler ve kocaman bir tepe lambasıyla tefriş edilmişti ve ailenin hâlâ bu evde yaşayan fertlerinin bir araya gelerek vakit geçirdikleri bir kahvehane gibiydi. Ne kadar kalabalık olursa olsun, gün boyunca sakin ve durgun kalmıştı; ama artık aile reisinden arda kalan tek iz onun kolonya kokusu olduğuna göre, özgürce nefes alabilirdi. Herkes canlandı, hareketlendi, kahkahalar giderek yükseldi. Kahve saati yine eski günlerdeki gibiydi. Emine, yine kahve takımlarının yanında, kanepede bağdaş kurmuştu. Ayşe ile Hatice tam karşısındaki sedire; sağdan üçüncü kanepeye Yasin ile Kemal yerleşmişlerdi. Ahmet Bey çıktıktan sonra, İbrahim ile Halil Şevket de onlara katılmış; İbrahim kayınvalidesinin sağına, Halil ise soluna oturmuştu.

İbrahim oturur oturmaz Emine Hanım'a, "Bizler için böylesi leziz yemekler pişiren ellerinize sağlık" dedi müşfik bir sesle ve tembel bakışlarını odada gezdirip nutuk atar-

casına sürdürdü: "O güveçler... ama ne güveçler! Bu evin güveçleri şahane. Ne kadar leziz, ne kadar mükemmel olursa olsun, bu sadece bir tarif meselesi değil... Nasıl pişirildikleri önemli... Uzun uzun! Bu bir sanat. Bu bir mucize. Bugün, burada yediklerimizin üstüne yok!"

Hatice İbrahim'in söylediklerini dikkatle dinlemişti. İçinden hem annesini alkışlamak, hem de kendisinin, yani karısının marifetini teslim etmediği için kocasıyla kavga etmek geliyordu. İbrahim, dinleyenlere söyledikleri hakkında düşünme fırsatı vermek istercesine konuşmasına ara verdiğinde, kendini tutamadı genç kadın: "Bu hükme kimse karşı çıkamaz. Ama sana hatırlatmak isterim ki, kendi evinde midene indirdiğin güveçler de, bugün burada yediklerimizi pişiren eller kadar becerikli eller tarafından pişiriliyor. Hakkını teslim etmelisin."

Ayşe, Yasin ve Kemal bilmiş bilmiş güldüler. Annelerinin, mahcubiyetini yenmeye çalıştığı açıktı. İbrahim'e Hatice'yi üzmeden teşekkür etmenin yolunu aramaktaydı kadın. Ama Halil Şevket patladı: "Hatice haklı. Karının güveçleri hepimiz için büyük bir lütuf. Bunu unutmasan iyi olur ağabey."

İbrahim, bir karısına, bir kayınvalidesine bakarak özür dilercesine gülümsedi: "Allah bana, karıma ne denli borçlu olduğumu itiraf etmeyi unutturmasın" dedi. "Ama ben baş aşçıdan bahsediyordum!" Sonra gülüp devam etti: "Annenin marifetlerini övüyordum, Hatice, kendiminkileri değil."

Herkes güldü. İbrahim ses yatışıncaya kadar bekledikten sonra, kayınvalidesine dönüp onu göklere çıkarmayı sürdürdü: "Tekrar güveçlere dönecek olursak... Ama neden sadece güveçlerden bahsediyoruz ki! Yemeklerin hepsi, en az güveçler kadar muhteşem ve lezzetliydi. Mesela, patates dolması, ebegümeci, iç pilav ve karışık sebzelerden yapılmış o dolmalar. Ya o tavuk! Aman Allahım, ne kadar da etliydi. Söyleyin bana, neyle besliyorsunuz bu tavukları?"

Hatice alaycı bir sesle cevap verdi: "Güveçle!"

"Allah bilir ya haklıya hakkını vermek lazım ama öyle görülüyor ki gerçeği konuşmanın bedelini uzun süre ödemek zorunda kalacağım. Her neyse, Allah bizlere nice kutlamalar nasip etsin diye dua edelim. Kemal, seni kutlarım. Allahın izniyle üniversitede de aynı şekilde başarılı olacaksın."

Emine minnettardı. Mahcubiyet ve mutlulukla yüzü kızararak, "Allah, oğulların Abdülmünim ve Ahmet'e de nasip etsin... Halil Bey'in evlatları Naime'ye, Osman'a ve Muhammed'e de" dedi ve sonra Yasin'e dönüp, "Ve Yasin'in oğlu Rıdvan'a da" diye ekledi.

Kemal'in gözleri, İbrahim ile Halil'deydi. Dudaklarına yerleştirdiği gülümseme, süregelen sohbetten haz etmediğini gösteriyordu. Delikanlı, hiç olmazsa dinlemek suretiyle sohbete katıldığını göstermek için, hep sabit bir gülümsemenin arkasına sığınırdı.

Erkekler, hâlâ masa başındaymış gibi, açgözlülükle yemekten bahsetmeye devam ediyorlardı. Yemek, yemek, yemek... Neden böylesi bir ilgiye mahzar oluyordu ki bu konu? Bu iki yabancı adam, zaman içinde hiç değişmemişlerdi sanki. Zamanın ötesinde gibiydiler. İbrahim, neredeyse ellisindeydi ama gözle görülür yaşlanma işaretleri, gözlerinin altındaki ve dudaklarının kenarındaki belli belirsiz çizgilerle sınırlıydı... ya da ona saygınlıktan çok tembellik görüntüsü veren o uyuşuk ve ciddi havasında. Saçlarında ya da burulu bıyıklarında tek bir beyaz yoktu. Tıknaz bedeni hâlâ sıkı ve güçlüydü. İki erkek kardeş sağlıklı yapıları ve ağır, uyuşuk görünümleri itibariyle komik denebilecek, hatta alaya alınabilecek kadar çok benziyorlardı birbirlerine. Benzeşmeyen yönleri, saç kesimi gibi önemsiz şeylerdi. Halil'in saçları düz ve uzun, İbrahim'in saçlarıysa kısaydı. İkisi de beyaz ipekten takım elbise giymişler, ikisi de ceketini çıkarmıştı. Beyaz ipekten gömleklerin manşetlerinde altın kol düğmeleri parlıyordu. Dış görünüşleri itibariyle seçkinler sınıfına mensup oldukları açıktı ama o kadar.

İki ailenin evlilik bağlarıyla birleştiği yedi yıl boyunca Kemal'in bu adamların biri ya da diğeriyle yalnız kaldığı anlar olmuş ama hiçbiri ile kayda değer bir konuşma ya da sohbet yapamamıştı. Ne ki, eleştirmenin anlamı var mıydı? Böyle olmasalar, kendi aralarında ve ablalarıyla iyi bir ahenk yakalamış olabilirler miydi? Allahtan, küçümseme ile şefkat ve sadakat ile düşkünlük birbirleriyle bağdaşmayan duygular değildi.

Öf... Güveç muhabbeti hâlâ bitmemişti anlaşılan. İşte, Halil Şevket Bey, "Ağabeyim İbrahim abartmadı. Allah biz-

leri o becerikli ellerden mahrum etmesin. Yemek kesinlikle övgüye değerdi" diyerek ağabeyini onaylıyordu.

Emine, aslında iltifatı sever; çoğu kez bundan yoksun bırakıldığı için acı duyardı. Ailesine sevgiyle sunduğu gönüllü hizmetlerin, bir o kadar da yorucu olduğunun farkındaydı. Küçücük bile olsa, hep kocasının iltifatına özlem duymuştu ama adam buna alışık değildi. İltifat edecek olsa bile kısa tutardı, ki bunlar anılmaya değmeyecek kadar az sayıdaydı. Emine, bir yanında İbrahim, öbür yanında Halil, kendini çok hoş ama sıra dışı bir durumun içinde bulmuştu. Çok sevinçliydi ama bir o kadar mahcup olmuştu. Kendini rahatsız hissediyordu. Bu duygularını ele vermemeye özen göstererek, "Abartmayın Halil Bey" dedi, "Öyle bir anneniz var ki, pişirdiklerinin tadını bilenler, başkalarının pişirdiği yemeklerin yanına bile uğramazlar."

Halil övgüler yağdırmaya devam ederken, İbrahim gözlerini gayri ihtiyari Hatice'ye çevirmişti. Bakışları karşılaştı. Genç kadın, sanki onun kendisine bakmasını bekliyordu ve hazırlıklıydı. İbrahim zafer kazanmışçasına gülümseyerek "Bazıları bu gerçeği teslim etmeyebilir" dedi kayınvalidesine.

Adamın sözlerindeki kinayeyi kavrayan Yasin, bir kahkaha attı. Herkes gülmeye başladı. Emine bile gülüyor, hatta sarsıla sarsıla açıkça kıkırdıyordu. Derken, neşesini gizlemek için başını indirip kucağına bakarmış gibi yaptı. Bir tek Hatice gülmüyordu. Fırtına dinene kadar bekledi genç kadın ve meydan okurcasına, "Anlaşmazlık, yemek ve nasıl yemek yapıldığı hakkında değildi. Benim, kendi evimi çekip çevirme hakkımla ilgiliydi. Bu suç mu?"

Hepsi Hatice'nin evliliğinin ilk yılında cereyan eden eski bir çatışmayı hatırladı. Mutfakla ilgili bir çatışmaydı bu ve onu kayınvalidesine karşı bilemişti. Sorun şuydu: Ev halkına Dul Şevket Hanım'ın yönetiminde tek bir mutfak mı hizmet etmeli, yoksa Hatice istediği gibi yöneteceği kendi mutfağına mı sahip olmalıydı? Bu sorun, Şevket ailesinin birlik ve beraberliğini tehdit eden ciddi bir kavgaya yol açmış; haberi, Saray Gezisi'ndeki eve kadar ulaşmış, Ahmet Abdülcevat dışında herkesin malumu olmuştu. Kimse, ne bu olayı, ne de yaşlı kadın ile gelini arasında çıkan diğer anlaşmazlıkları babaya söyleme cesaretini kendinde bulamamıştı. Öte yandan, Hatice, kısa süre içinde, bunun kim-

seye bel bağlamaksızın kendisinin vereceği bir mücadele olduğunu idrak etmişti. Kocası, onun tabiriyle, bir "yatakçı idi". Onu desteklemediği gibi, karşı da çıkmıyordu. Onu ne zaman, kendisini, yani karısını müdafaa etmesi için kışkırtsa, adam, "Hanım, başımı ağrıtma" diyordu, hani neredeyse eğlenerek. Hatice'yi korumaz ama susturmazdı da. Dolayısıyla, muhterem kayınvalidesine karşı beklenmedik bir cüret ve inatla verdiği meydan savaşlarında yalnızdı genç kadın... Ve bütün o nazik anlarda, asla hayal kırıklığı yaratmamıştı.

Ebeliğini yaptığı bu kızın küstahlığı yaşlı kayınvalidesini şaşırtmış, ikisi de birbirine çok kızmıştı. Yaşlı kadın, kendi iyi niyeti sayesinde rüyalarında bile göremeyeceği bir kocaya, Şevket ailesi mensubu bir kocaya sahip olduğunu hatırlatmıştı Hatice'ye. Gelin, açıkça karşı çıksa da öfkesini gemlemiş; hakkı olduğunu iddia ettiği şeyleri ısrarla talep etmeyi, o sivri dilini kullanmaksızın sürdürmüştü. Genç kadını frenleyen, yaşlı kadına duyduğu saygı kadar, onu babasına şikâyet edebileceği korkusu olmuştu.

Hatice, kurnazca, Ayşe'yi de kışkırtmaya çalışmış ama tembel kız kardeşi bu olaylara karışmak istemediğini söylemişti... Kayınvalidesini çok sevdiği için değil, yaşlı kadının hepsine dayattığı dediğim dedik yönetimi altında keyfini alabildiğine çıkardığı sakin ve huzurlu ortamı tercih ettiği için! Hatice, ona tüm öfkesini kusmuş ve onu zayıf, korkak ve tembel olmakla suçlamış; ama cihadı, kayınvalidesi pes edip bu "çingene" gelinine kendine ait bir mutfak bahşedinceye kadar ve yorgunluk nedir bilmeksizin acımasız bir biçimde sürdürmüştü. Yaşlı kadın, büyük oğluna, "Aferin sana! Kılıbık bir adamsın sen. Karını terbiye edemedin. Al bakalım ödülünü... Sonsuza dek benim yemeklerimden mahrum kalacaksın" demişti.

Hatice, böylece istediğine kavuşmuş; kocası tarafından kayınvalidesinin istediği şekilde mutfağa yerleştirilen ve çeyizinin parçası olan bakır tencerelerle tasları geri almıştı. Ne var ki, yaşlı kadını kendisine yabancılaştırmış; aralarında beşikten bu yana var olan dostluk bağlarını koparıp atmıştı. Emine'nin kavga fikrine bile tahammülü yoktu. Önce olaylar yatışıncaya kadar sabırla beklemiş; sonra da -İbrahim ve Halil'in işbirliği sayesinde- çatışma ateşkesle sonuç-

lanana kadar yaşlı kadına işlemişti. Bu ateşkes, daha yürürlüğe girmeden, yeni anlaşmazlıklarla tekrar bozulmuş; bunu yeni ateşkesler ve yeni çatışmalar izlemiş durmuştu. Her biri, diğerini sorumlu tutuyordu. Emine, maalesef ikisi arasında kalmıştı. İbrahim tarafsız bir gözlemci gibiydi. Sorun, sanki kendisini ilgilendirmiyordu. Müdahale edecek olsa, bunu sakin, hatta soğuk bir sesle tekrarladığı öğütlerle sınırlı tutarak annesinin ya da karısının şikâyetlerine kulak asmaksızın, kayıtsızlık içinde yapıyordu. Emine'nin iyi niyeti, adanmışlığı ve yumuşak tavrı olmasa, gelinini Ahmet'e şikâyet edebilirdi yaşlı kadın. Bunu yapmaktan gönülsüzce vazgeçmişti ama içindeki öfkeyi gelinini aile içinde veya dışında karşılaştığı herkese uzun uzun şikâyet etmek suretiyle kusmaya başlamıştı. Hatice'yi oğluna gelin seçmekle hayatının en büyük hatasını yapmış olduğunu, ancak sonuçlarına katlanmak zorunda kaldığını herkesin duyabileceği bir biçimde ilan etmişti.

İbrahim, sözlerinin etkisini hafifletmek istercesine gülümseyerek, Hatice'yi düzeltti: "Ama hakkın olanları almak sana yetmedi. Eğer hafızam beni yanıltmıyorsa, her şeyde kusur bulup saldırdın."

Hatice, saçlarını gizleyen kahverengi bir eşarpla örtülü başını meydan okurcasına kaldırdı. Öfke dolu, küçümseyen gözlerle kocasına bakıp sordu: "Neden yanıltsın ki? Çok düşünüyorsun da, seni yanıltacak kadar yüklü hafızan, öyle mi? Herkesin seninki kadar sakin, rahat ve hiçbir şeye ilgi duymayan bir zihni olsa keşke! Hafızan seni yanıltmadı, İbrahim Bey ama beni yanılttı. Gerçek şu ki, annenin nüfuzuna karşı durmadım. Beni ilgilendirmiyordu, o nüfuza ihtiyacım da yoktu. Allaha şükür, görevlerimin ne olduğunu da ve tabii, elimden geldiğince en iyi şekilde nasıl yapacağımı da biliyorum. Ama evde oturduğumuz halde, otelde yaşıyormuşuz gibi dışarıdan yemek getirilmesi hoşuma gitmedi. Bu yetmezmiş gibi, başkaları evimle ilgilenirken, bütün günümü bazılarının yaptığı gibi uyuyarak veya eğlenerek geçirmeye tahammül edemedim."

Ayşe, kendisinin hedef alındığını hemen anladı ve Hatice'nin sözlerini bitirmesini beklemeden gülerek, müşfik bir sesle, "Kimseye, o bazılarına da aldırma ve neyi, nasıl yapmak istiyorsan öyle yap" dedi, ablasıyla aynı fikirdeymiş gi-

bi yaparak. "Artık evinin hanımı olduğuna ve kaderin kendi ellerinde olduğuna göre, mutsuz olman için bir neden yok. Keşke bunu Mısır da becerebilse! Sabahtan akşama kadar mutfakta, banyoda, çatıda çalışıyorsun. Aynı anda eşyalara, tavuklara ve çocuklara bakıyorsun. Hizmetçi Süveydan dairene yaklaşamıyor bile, çocuklarına dokunamıyor. Allahım! Neden bu gayret? Daha azı yettiği halde?"

Hatice'nin kardeşinin bu sözlerine cevabı, çenesini kaldırmak oldu. Duyduğu mutluluğu belli etmemeye çalışıyordu. Yasin devreye girdi: "Bazıları yönetmek, bazıları da hizmet etmek için gelirler bu dünyaya."

Halil Şevket çarpık ön dişlerini göstere göstere gülümsedi, "Madam Hatice örnek bir ev hanımı, dinlenmeye hakkı olduğunu da unutmamalı" dedi.

İbrahim Şevket destekledi: "Ben de öyle düşünüyorum. Kaç kez kendisine de söyledim ama artık başım ağrısın istemiyorum."

Kemal annesine baktı. Kadın Halil'in fincanını ikinci kez doldurmaktaydı. Babasını ve babasının evdeki egemenliğini düşündü. Dudakları küçük bir gülümsemeyle kıvrıldı. Sonra, hayretle İbrahim'e bakıp, "Ondan korkuyor gibisin" dedi.

Adam, o koca kafasını sallayarak cevap verdi: "Ben, elimden geldiğince beladan uzak duruyorum; ablan ise elinden geldiğince huzurdan kaçıyor."

"Akla bakın!" diye bağırdı Hatice ve kocasını işaret edip karşı çıkması için meydan okudu adeta: "Sen elinden geldiğince uyumak için fırsat kolluyorsun."

Emine,"Hatice!" diye uyardı kızını.

İbrahim kayınvalidesinin omzunu okşadı ve, "Evde de böyle... Hep böyle... Görün işte!" dedi.

Yasin, sanki herkesin dikkatini üstüne çekmek amacıyla bir tombul Hatice'ye, bir de incecik, zarif Ayşe'ye baktı. Sonra, aklı almıyormuş gibi yapıp, "Diyorsunuz ki, Hatice sabahtan akşama kadar durmadan çalışıyor ama hani nerde bu gayretin ispatı? Sanki aylaklık eden Hatice de, çalışkan olan Ayşe" dedi.

Hatice, kem gözleri defetmek üzere parmaklarını aralayıp avucunu içi Yasin'e dönük olarak kaldırdı ve Kuran'dan okudu: "...haset ettiği zaman hasetçinin kötülüğünden..."

Ayşe sohbetin geldiği noktadan memnun değildi. Berrak mavi bakışlarında itiraz vardı. Yasin'in sözlerinin üstünde durmadı ama biraz da kıskançlıkla, hemen savunmaya geçti: "Bugünlerde şişmanlık moda değil." Derken, Hatice'nin bakışlarını kendisine çevirdiğini fark etti ve ekledi: "Yani, artık zayıflık da şişmanlık kadar moda."

Hatice, "İncelik, kilo alamayan kadınlar arasında moda" diye cevap verdi, kızkardeşini küçümseyen bir tavırla.

"İncelik" sözcüğünü duyan Kemal'in kalbi çarptı. Uzun boylu, ince yapılı bir kızın görüntüsü şuuraltından çıkıp gözlerinin önünde belirdi. Onu mest eden manevi bir müzikle doldu içi. Kusursuz bir hazza kapılarak, bu derin ve sakin rüyada kendini kaybedip nerede olduğunu unuttu. Mutsuzluğunun, sık sık rüyalarını takip eden koyu gölgesinin farkına varıncaya dek ne kadar zaman geçtiğini bilemedi. Bu koyu gölge, davetsiz bir yabancı ya da uygunsuz bir unsur olarak değil, dokunun bir lifi ya da şarkının ahengini oluşturan bir nağme gibi girerdi o muhteşem rüyalarının arasına. Derin bir iç çekti ve hülyalı gözlerle, kendini bildi bileli sevdiği yüzlere baktı. Genç kızın güzelliği, şu ya da bu şekilde herkese meydan okuyordu sanki... özellikle de açık teni. Bir defasında, ağzını Ayşe'nin dudaklarının değdiği yere koyarak su içmişti testiden. Artık bunu hatırlamaktan utanıyor, hatta hatırlayınca mutsuz oluyordu çünkü farklı güzellikler onun şefkatini hak etse bile, sevdiğininki gibi bir güzellikten başka hiçbir güzelliğe adanmamalıydı o!

"Ben, inceliği erkekte bile sevmem" diye devam etti Hatice. "Kemal'e bakın! Biraz kilo alması lazım. Bak kardeşim, hayatta her şey okumak, öğrenmek değildir."

Kemal, küçümseyici bir gülümsemeyle dinledi ablasını. Vücudundaki kat kat ete ve yağa, kusurlarını kapatacak kadar şişmanlamış olan yüzüne baktı. Hatice'nin dış görünüşüne yansıyan mutluluk ve kendini beğenmişlik, onu hayrete düşürdü ama bunu tartışmak istemedi.

Yasin, cüretkâr bir alaycılıkla, "O zaman, beni çok beğeniyorsundur Hatice. Hadi, kabul et" dedi.

Otururken sağ ayağını altına almış, sol ayağını yere uzatmıştı Yasin. Sıcak olduğu için ev entarisinin yakası açıktı. Göğsünün siyah kılları içliğinin geniş yakasından tutam tutam fışkırıyordu. Hatice cevap vermeden önce de-

lici bakışlarla süzdü ağabeyini ve, "Biraz abarttın Yasin" dedi. "Vücudundaki yağlar beynine gitmiş olmalı. Diyeceğim, bu apayrı bir sorun."

Yasin, ne diyeceğini bilmez bir halde İbrahim Şevket'e dönüp anlayışlı ve sevgi dolu bir sesle, "Söyle bana... Böyle bir kadınla annen arasında nasıl yaşayabiliyor, hatta hayatta kalabiliyorsun?" diye sordu.

İbrahim, bir sigara yakıp dumanını içine çekti, sonra yanaklarını kullanarak dumanı havaya savurdu. Böylece, konuştuğu anlar dışında piposunu ağzından hiç çıkarmadığı için oturma odasının havasını kirletmiş olan Halil'e o da katılmıştı. "Kulaklarımdan biri kilden, diğeri hamurdan yapılmış gibi davranıyorum" dedi Halil belirgin bir lakaydi içinde ve ekledi: "Tecrübeyle öğrendim."

Hatice Yasin'e bakıp çok kızmış olduğunu gösteren yüksek bir sesle, "Tecrübenin bununla hiçbir ilgisi yok" diye bağırdı. "Benimle olan yaşamının üstüne yemin ederim ki, bunu sana öğreten tecrübe değil. Gerçek şu ki, Allah, ona Türk Bedir Amca'nın dondurması kadar pürüzsüz bir mizaç vermiş. El Hüseyin Camii'nin minaresi sallansa bile, kılı kıpırdamaz onun."

Emine Hanım başını kaldırıp, Hatice mahcubiyet içinde gülümseyerek bakışlarını yere indirinceye kadar baktı kızına. "Şevket ailesinin huyu bu... Soylulara has bir durum. Öyle değil mi?" dedi Halil Şevket.

Hatice sarf ettiği sözlerin etkisini yumuşatmak için gülmüştü gülmesine ama, "Maalesef, annen bu soylu mizaca sahip değil" demeden edemedi.

Emine'nin sabrı tükenmişti. "Kayınvalidenin eşi benzeri yok" diye çıkış yaptı. "Tam bir hanımefendidir o."

İbrahim çıkık gözleri ışıldayarak başını sola çevirip karısına baktı ve, "Kendi ailesinden biri buna tanık" dedi muzaffer bir edayla ve ekledi: "Allah sizden razı olsun kayınvalideciğim." Sonra dönüp oradaki herkese hitaben,"Hepiniz biliyorsunuz ki, annem iyice yaşlandı. Saygılı, düşünceli ve yumuşak davranılmaya ihtiyaç duyduğu bir yaşta... Ve benim karım yumuşaklık, itidal nedir bilmiyor."

Hatice hemen kendini savundu: "Durup dururken kızmıyorum ki ben. Asla sinirli, alıngan bir insan olmadım. Ailem burada. Sor işte."

Bir sessizlik oldu. Aile fertleri ne diyeceklerini bilemez haldeydiler. Derken, Kemal elinde olmadan güldü. Herkes dönüp ona baktı. Delikanlı, "Sevgili Hatice, benim tanıdığım en sinirli ve en itidalli insandır" deyiverdi.

Yasin, cesaretini toplayıp ekledi: "Ya da en itidalli sinirli insan" dedi.

Hatice, bu sözlerin yol açtığı gülüşmelerin sona ermesini bekledikten sonra Kemal'i ima ederek hayal kırıklığı içinde başını salladı ve, "Kendi çocuklarım, Ahmet ve Abdülmünim'den çok daha uzun bir süre kucağımda salladığım birinin ihanetine uğramış bulunuyorum" dedi.

Kemal, "Kimsenin bilmediği bir sırrı ifşa ettiğimi sanmıyorum" dedi özür dilercesine.

Emine saf değiştirip başı belada gibi görünen Hatice'nin yanında yer aldı ve tatlı tatlı gülümseyerek, "Mükemmellik yüce Allaha aittir" dedi.

İbrahim Şevket, benzer bir tavır içinde, "Haklısınız. Karım, kimsenin göz ardı edemeyeceği faziletlere sahip. Önce dönüp öfkeleneni vuran öfkenin, Allah belasını versin. Bence, dünyada öfkelenmeye değen hiçbir şey yok" dedi.

"Ne kadar şanslısın" dedi Hatice, gülerek. "Zaten bu nedenle hiç değişmiyorsun. Değişim sana nüfuz etmiyor sanki. Ama sanma ki seni kıskanıyorum..."

Emine, kızının sözlerinden ve tavrından hoşnutsuzluğunu ilk kez belli etti ve onu uyarırcasına, "Allah gençliğini bağışlasın... senin de, senin gibi olanların da" dedi damadına.

İbrahim kayınvalidesinin bu temennisinden duyduğu mutluluğu saklama gereği duymaksızın, "Gençlik mi?" diye sordu, gülerek.

Halil Şevket, "Bizim ailede kırk dokuz yaş genç sayılır" diye tamamladı.

Emine, "Böyle konuşmayın. Artık keselim bu lafları" dedi, düşünceli bir tavır içinde.

Hatice kaygısını saklamayan annesine gülümsedi çünkü nedenini biliyordu. Bu eski evde, bir insanı sağlığından dolayı açıkça övmenin doğru olmadığına inanılırdı. Bu, kem gözün tehlikesinden bihaber olmak demekti. Son altı yılını, birçok inanca sözde bağlılık sergileyen Şevketlerle geçirmemiş olsa, Hatice de kocasının mükemmel sağlığından söz etmezdi elbet. Şevket ailesi, cinlerin tutumları,

ölüm ve sağlıksızlık gibi konuları, hiç korku duymadan araştırıyor, tartışabiliyordu. Oysa, bu gibi konular eski evinde, ev sakinlerinin selameti için asla konuşulmazdı.

Hatice ile İbrahim'in birbirlerine olan bağlılığı, göründüğünden daha sağlamdı. Bu bağ, rasgele bir sözcük veya davranışla kolay kolay zedelenemezdi. Başarılı bir evlilikti onlarınki. Tüm kusurlarına rağmen, ikisi de birbirinin kıymetini biliyordu. Tuhaftır ki, Hatice kocasının bir hastalığı vesilesiyle açıklamıştı ona duyduğu sevgi ve bağlılığı.

Evet, hep münakaşa ederler ve münakaşayı çoğu kez Hatice başlatırdı. Genç kadının münakaşa konusu, sadece İbrahim'in annesi değildi. Kocasının tüm sakinliğine ve zarif tavırlarına rağmen, ne kadar çok uyuduğu, işe gidecek yerde evde yayılıp oturduğu, bir iş edinme konusunu ciddiye almadığı, çok konuştuğu, ev içi kavgaları ve anlaşmazlıkları ciddiye almadığı gibi konularda, onda mutlaka eleştirecek bir şey bulurdu. Ayşe'ye göre, tüm sohbetinin kocasına dönük zehir gibi sözler söylemekten ve ondan şikâyet etmekten ibaret olduğu günler ve günler geçirebilirdi ablası.

Bütün bunlara rağmen ya da belki bunlardan ötürü - çünkü münakaşalar, bir ilişkiye kırmızı biberin yemeğin tadına lezzet kattığı gibi tat da katabilir- birbirine adanmışlıkları, birbirlerine verdikleri anlık sıkıntılardan etkilenmediği gibi, zedelenmiyordu da. Suyun derinliklerinde yüzeydeki türbülanstan etkilenmeksizin yön değiştirmeden akan bir akıntı gibiydi ilişkileri. Dahası, adamın karısının gayretlerini takdir etmesi hiç de zor değildi çünkü bu gayretlerin sonucu ortadaydı, apaçıktı: pırıl pırıl bir ev, tertemiz giysiler ve derli toplu çocuklar.

"Aslında sen bir hazinesin Çingene" diye takılırdı karısına.

Ancak, yaşlı annesinin gelininin enerjik mesaisine ilişkin görüşü farklıydı ve bu görüşünü açıkça dillendirmekten çekinmiyordu. Alaycı bir üslupla Hatice'ye, "Bu, hizmetçilerin övüneceği bir fazilet, hanımefendilerin değil" demişti.

"Sizlerin bütün yaptığı yiyip içmek. Evin efendisi, o evle uğraşıp o eve bakandır" diye cevap vermişti Hatice.

Yaşlı kadın, aynı küçümseyici üslupla, "Kendi evinde sana böylesi fikirler telkin edildiyse, bunun nedeni senin ev hizmetleri dışında hiçbir işe yaramayacağını düşünmüş olmalarındandır" demişti.

Genç kadın bas bas bağırmış, "Bana kızıyorsun çünkü kendi evimde senin tarafından itilip kakılmaya izin vermiyorum ben" diye cevap vermişti.

"Allahım... Ahmet Abdülcevat iyi bir adam ama tam bir dişi şeytan yetiştirmiş. Bu kızı gelin seçtiğim için terlikle dövülerek cezalandırılmalıyım ben" diye haykırmıştı Dul Şevket Hanım.

Hatice söylene söylene uzaklaşırken kimsenin duymayacağı bir biçimde, "Doğru, gerçekten de hak ediyorsun terlikle dövülmeyi" diye mırıldanmıştı.

Yasin, Ayşe'ye baktı ve muzip muzip gülümseyerek, "Ne mutlu sana Ayşe... Herkesle iyi geçiniyorsun" dedi.

Hatice Yasin'in neyi ima etmekte olduğunu anladı. Omuz silkip ağabeyini payladı: "Bela mısın sen? Kız kardeşimle aramızı açmaya çalışıyorsun."

"Ben mi? Allah saklasın. Allah biliyor ya böyle bir niyetim yok."

Hatice çok üzülmüş gibi başını salladı: "Hiçbir zaman iyi niyetli olmadın ki."

Halil Şevket, Yasin'in sözlerine atıf yaparak, "Biz sulh içinde yaşamaktayız. Düsturumuz: Yaşa ve yaşat" dedi.

Hatice bembeyaz dişleri görününceye kadar kahkahalarla güldü. Alay etmediği iddia edilemeyecek bir ses tonuyla, "Halil'in evinde hep parti var. Eli sürekli udunun tellerinde. O çalıyor, evin hanımı da ya dinliyor ya aynanın önüne geçip süsleniyor ya da pencereden veya kafesin ardından bir arkadaşıyla sohbet ediyor. Naime, Osman ve Muhammed evi altüst edip, oyun bahçesine çeviriyorlar. Abdülmünim ile Ahmet, benim disiplinimden bunalınca teyzelerinin dairesine kaçıyorlar ki, yıkım ekibine katılabilsinler" dedi.

Ayşe gülümseyerek "Sence evimizin mutlu bir yuva olmasının nedeni sadece bunlar mı?" diye sordu.

"Ya da sen şarkı söylerken Naime dans edebilir" diye cevap verdi Hatice, aynı alaycı üslupla.

"Kayınvalidemin ve komşularımızın şefkati yeter bana" diye cevap verdi Ayşe, böbürlenircesine.

"Ben, bu gevezeliklerin bir parçası olamam. Kayınvalidene gelince... O, önünde eğilen, ona iltifatlar yağdıran herkesi sever."

"İnsanları sevmeliyiz. İnsanların da bizi sevmesi güzel bir şey. Böylece, kalpler konuşuyor. Bana sık sık, 'Ablan, bizi kendi evimizdeymiş gibi hissettirmiyor, sürekli aşağılayıp eleştiriyor' diyorlar" dedi Ayşe ve annesine dönüp gülerek ekledi: "Hâlâ insanlara komik isimler takıyor Hatice. Çok eğleniyoruz aslında. Abdülmünim ile Ahmet ve mahallenin tüm çocukları hepsini ezberledi... Herkes duydu" diye sürdürdü.

Emine, tekrar gülümsedi. Hatice, birtakım tuhaf durumları hatırlamış olmalı ki, huzursuzdu ama güldü. Halil sevincini saklamadı. "Bir araya gelince udisiyle, şarkıcısıyla, dansçısıyla eksiksiz bir bütün oluşturuyoruz. Bir koro ve birkaç şarkıcı daha olsa iyi olur. Umudum çocuklarda. Bu bir zaman meselesi yani..." dedi.

İbrahim Şevket, "Torununuz Naime'nin müthiş bir dansçı olduğuna ben şahidim" dedi Emine'ye hitaben.

Emine soluk yüzü kıpkırmızı oluncaya kadar güldü. "Gördüm. Çok hoş, çok sevimli" diye cevap verdi.

Hatice ailesine olan tüm düşkünlüğüyle, "O kadar güzel ki! İlanlardaki resimler gibi" diye ekledi.

"Rıdvan'a ne de güzel bir gelin olur" dedi Yasin.

Ayşe gülerek itiraz etti: "Ama Naime ilk torun... Öff... Bir annenin yapması gerektiği gibi yapıp asla yaşını saklayamayacağım!"

"İnsanlar neden gelinin damattan daha küçük olması hususunda ısrarcı olurlar?" diye sordu Yasin, sakin bir tavırla.

Soru cevapsız kaldı ama Emine, "Naime'nin uygun bir koca bulması çok sürmeyecektir" dedi.

Hatice ekledi: "Allahım, o kadar güzel ki! Onun kadar güzelini hiç görmedim!"

"Ya annesi" diye sordu Ayşe, gülerek. "Annesini görmedin mi?"

Hatice sözlerine ciddiyet katmak istercesine kaşlarını çatıp, "Senden daha güzel Ayşe. Kabul etmelisin ki, öyle" dedi. Derken, tekrar o alaycı üslubunu takınıp, "Ben ikinizden de güzelim" diye ekledi.

Güzellikten bahsediyorlar, diye düşündü Kemal. Güzelliğin özü hakkında ne biliyorlar ki? Bazı renkler sevilir, mesela fildişinin beyazlığı, altın külçelerinin sarısı... Güzellik nedir diye sorsanız, ben saf bronz tenden, duru si-

yah gözlerden, incecik bir bedenden ve Paris zarafetinden söz etmezdim. Hayır, söz etmezdim! Bunları hepsi çok güzel; ama duygularla irdelenebilecek ve kıyaslamaya açık çizgilerden, şekillerden ve renklerden ibaret. Kendi içinde güzellik, kalbin acıyla sarsılması ve ruhun coşup deliler gibi cennetin peşine düşmesidir. Eğer becerebilirseniz, bana bundan söz edin...

"Şeker Sokağı'nın kadınları, neden Hatice Hanım'ın muhabbetini arzulasınlar ki?" diye sordu Yasin kızkardeşini tekrar kışkırtmak istercesine çünkü sohbet başka yöne kayıp Hatice'yi rahat bırakmıştı. "Kocasının da kabul ettiği gibi, belki çok iyi vasıflara sahip ama insanlar genellikle güzel yüze ve tatlı dile meyillidir."

Hatice, senin için neyin iyi olduğunu bilsen, vazgeçerdin, der gibi bir bakış fırlattı Yasin'e ve sesli bir biçimde iç çekerek, "Şükretmekten başka yapacak bir şey yok! Burada ikinci bir kayınvalidem olduğunu bilmiyordum" dedi.

Derken, konuyu yeniden ciddiyetle ele alıp Yasin'i şaşırttı: "Misafirlikle kaybedecek vaktim yok benim. Kocam ilgilenmediğine göre, ev ve çocuklarla meşgul olmak tüm günümü alıyor zaten."

İbrahim Şevket kendini savundu: "Allahtan kork ve yaptıklarını abartma. Gerçek şu ki, senin gibi karısı olan bir adam, zaman zaman ya sürekli temizlik nedeniyle eşyaların yıpranmasını önlemek ya da çocuklarını kapasitelerinin ötesine itilmekten korumak gibi bir rol üstlenmek durumunda. Hepinizin bildiği gibi, en yakın örnek, daha beş yaşını bile doldurmamış olan Abdülmünim'i din okuluna gitmeye zorlaması."

"Sana kalsaydı reşit oluncaya kadar evde otururdu. Senin ailende öğrenmeye karşı bir direnç, bir düşmanlık var. Hayır, canım, benim çocuklarım dayıları gibi yetiştirilecekler. Abdülmünim'in dersleriyle bizzat ben meşgul oluyorum" diye cevap verdi Hatice sert bir sesle.

"Sen mi meşgul oluyorsun?" diye sordu Yasin inanamayarak.

Emine Hanım'ın yanakları sevinçten al al olmuştu. Geçmişte kalan geceleri hatırladığına dair bir işaret ararcasına Kemal'e baktı. Delikanlı hatırladığını belirten bir biçimde gülümsedi annesine.

Bırak da Hatice çocuklarını dayıları gibi yetiştirsin, dedi Emine, içinden. Bırak da içlerinden biri, üniversiteye başlamadan önce Kemal'in yolundan gitsin... Ahh... Kırık kalpler böylesi darbeleri kaldıramayacak kadar zayıf oluyor. Yaşasaydı, bugün bir yargıçtı ya da yargıç olmak üzereydi. Beklentilerini ne kadar da sık tartışırdı seninle. Yoksa onlar senin beklentilerin, senin umutların mıydı? Nereye kayboldu? Keşke yaşasaydı... Yaşasaydı da sıradan bir insan olsaydı...

İbrahim Şevket, "Ablanın söylediği kadar kötü değiliz" dedi Kemal'e ve sürdürdü: "İlköğretim diploması için ben 1895'te poz verdim, Halil 1911'de. Bugünlerden farklı olarak, o günlerde ilköğretim diploması almak önemli bir başarıydı. Eğitime devam etmedik çünkü okumaya hevesli değildik. Daha doğrusu, okumaya ihtiyacımız yoktu."

Kemal, İbrahim'in, "ilköğretim diploması için poz vermek" ifadesini istihzayla karşılamış ve şaşırmıştı ama, "Şüphesiz" diye cevap verdi nazik bir biçimde. Bu iki mutlu öküz için eğitimin ne değeri olabilir, diye sordu kendine. Siz ikiniz bana önemli bir ders verdiniz. Bana, adam yerine koymadığım bir insanı sevmeyi ve yaşam anlayışıyla bende nefret uyandıran birine iyi şeyler dilemeyi öğrettiniz. İnsanın hayvani doğasından içgüdüsel olarak nefret ediyorum. Bu duygu, ilahi bir rüzgâr kalbime değdiği zaman pekişti.

"Eski ilköğretim diploması sen çok yaşa!" diye haykırdı Yasin, komik bir biçimde.

"Aslında, çoğunluktayız" diye devam etti. Halil'in kendini öne atıp, aslında almayı başaramadıkları ilköğretim diplomasından söz etmek suretiyle kardeşi Kemal'i de ima ediyor olmasından rahatsız olmuştu ama adamın oyununu oynamak zorundaydı.

Hatice, "Abdülmünim ve Ahmet üniversite diploması alıncaya kadar okuyacaklar. Ve bu, yeni bir çağ açacak Şevket ailesinde. Şu isimlerin kulağa nasıl geldiğine baksanıza: Abdülmünim İbrahim Şevket ve Ahmet İbrahim Şevket... Said Zaglul gibi değil mi tınıları?" dedi.

İbrahim gülerek bağırdı: "Böylesine çılgın tutkuları nereden devşiriyorsun?"

"Neden olmasın? Said Zaglul Paşa, el Ezher öğrencisi değil miydi? Öğrenci yardımıyla okuyup, oradan başbakanlığa yükselmedi mi? Tek bir sözüyle herkesi hazır ola geçiriyor şimdi. Allah isterse nasip eder."

Yasin alaycı bir üslupla, "Adli Yeken Paşa ve Abdülhalil Servet Paşa gibi politikacı, yani onlar kadar önemli birer şahsiyet olmaları yetmez mi?" diye sordu.

Hatice, Allaha sığınıp bağırdı: "O vatan hainleri mi? Benim oğullarım gece gündüz herkesin istifaya çağırdığı politikacılardan olmayacaklar."

İbrahim pantolon cebindeki mendili çıkarıp sürekli soğuk su ve kahve içtiği için sıcaktan terleyerek kızaran yüzünü silerken, "Bir annenin çocuklarına katı davranması büyük adam yetiştirmesinin şartlarındansa, oğullarımızı bekleyen şan ve şöhreti şimdiden ilan edebilirsin" dedi.

"Bırakayım da ne istiyorlarsa onu yapsınlar... Bunu mu isterdin?"

"Bırakın dövmeyi, annemin bizleri azarladığını bile hatırlamıyorum" dedi Ayşe, nazik bir sesle. "Sen hatırlıyor musun?"

Hatice üzüntülü bir sesle cevap verdi: "Annem hiçbir zaman şiddete başvurmadı çünkü babam vardı. Onun adının anılması bile, emirlerine uyulacağının teminatıydı ama benim evimde -ki seninki de öyle- babanın sadece adı var." Sonra gülerek ekledi: "Hal böyleyken, başka ne yapabilirim? Eğer baba, anne gibi davranıyorsa, anne de baba gibi davranmak zorundadır."

"İyi babalık yaptığından kuşkum yok. Sen... bir baba! Bunu hep hissetmişimdir ama asla kelimelere dökememiştim" dedi Yasin neşeli bir sesle.

Hatice, bunu bir iltifat gibi algılamışçasına, "Teşekkürler Bayan Bamba Kaşar... Seni baştan çıkarıcı şantöz" diye karşılık verdi sert bir sesle.

Hatice ile Ayşe, diye düşündü Kemal, iki ayrı tip... Onlara dikkatle bak. Sence hangisi sevdiğine örnek teşkil edebilir? Allah affetsin! Aşkıma hiç kimse örnek teşkil edemez. Onu bir ev kadını olarak düşünemiyorum bile... Bu mümkün değil. Onun sevdiği, üzerinde bir sabahlık, kucağında zaptetmeye çalıştığı bir çocuk ve mutfakta! Korkutucu! İğrenç! O, üstünde muhteşem bir giysi, huzur içinde ve çev-

resinden habersiz salınmakta bir parkta veya bahçede ya da bir arabaya binmiş... Dünyaya hazırlıksız, ancak mutlu bir ziyaret yapmakta olan ve bunu sadece kalbimin bildiği eşsiz bir melek. Ondan, bu kadınlardan bahsedilirken kullanılan sözcüklerle bahsediliyorsa eğer, bu sadece doğru sözcükleri bilmediğim içindir. Güzelliği, Ayşe'nin güzelliğinin adlandırıldığı gibi adlandırılıyorsa, bu sadece güzelliğin gerçek adını bilmediğim içindir. Yaşamımı, seni tanımaya, seni öğrenmeye adıyorum. Bunun ötesinde nedenlerle açlık duyulur mu öğrenmeye?

"Meryem'den ne haber?" diye sordu Ayşe, eski arkadaşı aklına gelince. Bu isim, orada oturanlar arasında birbirinden farklı ama belirgin bir etki yarattı. Emine Hanım'ın yüz ifadesi çok rahatsız olduğunu açık eden bir biçimde değişti. Yasin soruyu duymazdan gelip tırnaklarını incelemeyi sürdürdü. Kemal'in zihni, onu altüst eden anılarla doldu. Ayşe'ye Hatice cevap verdi. "Beklenebileceği gibi, boşandı ve annesinin evine döndü işte" dedi soğuk bir sesle.

Artık çok geçti. Ayşe boş bulunmuş olduğunu ve bir dil sürçmesiyle annesini çok üzdüğünü anladı. Emine, uzun süredir, Meryem ile annesinin Fehmi'nin ölümüne gerçekten üzülmüş olduklarına inanmıyordu. Hatta, Ahmet Bey, Fehmi'nin Meryem ile nişanlanmasına karşı çıktığı için, ailenin talihsizliğinden şeytani bir haz bile duymuş olabilirlerdi. Bu ihtimal önce Hatice'nin aklına gelmiş; bu fikre Emine de hiç tereddüt etmeden sarılarak tavır değiştirip yılların komşusuna yabancılaşmış, ilişkiyi koparmıştı.

Ayşe sorduğundan pişmandı. "Neden sordum, bilmiyorum" dedi, belirli bir gerginlik içinde. Ayşe, arkadaşı Meryem hakkında duyulan kuşku dile getirildiğinde doğruluğunu sorgulamış; Fehmi'nin genç kızla nişanlanma arzusu gizli tutulduğu için Meryem'in annesinin kulağına gitmiş olamayacağını söylemişti. Dolayısıyla, Meryem'in veya ailesinin Fehmi'nin ölümünden şeytani bir haz duymaları için herhangi bir neden olamazdı. Annesi bu görüşe katılmamıştı. Ona göre, nişan gibi önemli bir konudan ilgili tarafların bihaber olması mümkün değildi. Ayşe, Meryem'i kayırmakla veya ölen ağabeyine ilgisizlikle suçlanmamak için, görüşünde uzun süre ısrar etmemişti.

Ayşe yaptığı hatayı telafi etmeye çalışarak, "Neyin doğru olduğunu bir tek Allah bilir. Belki de masumdur kız" dedi. Ne var ki, beklediği gibi olmadı ve annesi daha da mutsuz oldu. Sükûneti ve itidali ile tanınan Emine'nin yüzünde, kişiliğine uymayan bir öfke vardı.

"Meryem'den bahsetme Ayşe" dedi sesi titreyerek.

Annesinin duygularını paylaşan Hatice, "Meryem ve onun ne yaptığı bizi hiç ilgilendirmez!" diye bağırdı.

Ayşe'nin kafası karıştı. Gülümsedi ama bir şey söylemedi. Yasin, bu vahşi konu kapanana kadar tırnaklarını incelemeye devam etmişti. Ayşe'nin, "Neyin doğru olduğunu bir tek Allah bilir" demiş olmasından cesaret alarak konuşmalara o da katılabilirdi ama annesinin cevabı ve titreyen sesi, onu vazgeçirmişti. Sükûnetini bozmadı ve odaya çöken sessizliğe içinden şükretti.

Kemal, duyguları yüzünden okunmasa da, konuşmaları ilgiyle dinlemişti. Aşkının kırılgan ve elverişsiz şartlara maruz kaldığı süreç, ona duygularını gizleme, hatta olduğundan farklı gösterme becerisi kazandırmıştı. Meryem'in ailesinin "şeytani zevk"e düşkün olmakla suçlandığını biliyordu ama bu suçlamayı asla ciddiye almamıştı. Meryem'e ağabeyinden götürdüğü mesajı ve Meryem'in ağabeyine verdiği cevabı hatırladı. Bu sırrı hep saklamıştı ve ağabeyine verdiği sözü tutarak, hep saklayacaktı. Mesajların, kendisi için yeni yeni hayat bulan anlamını bu kadar geç kavramış olmasına şaşırmış, hatta gülmüştü.

Annesinin kızgınlığı gözünden kaçmadı. Kadının, başına gelen felaketten önce, hiç bilmediği, hiç tanımadığı bir duyguydu bu. Aynı insan değildi artık, değişmişti. Bu değişim dramatik ya da kalıcı değildi belki ama zaman zaman eskiden direndiği, teslim olmadığı öfke nöbetlerine kapılıyordu. Ne diyebilirdi ki? Bu, bir annenin yaralı kalbi olmalıydı ki, okurken edindiği birkaç ipucu dışında hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Ona çok acıdı. Ya Ayşe ile Hatice'nin davranışları? Bunları nasıl açıklamalıydı? Fehmi'nin anısına duyarsızlıkla suçlanabilir miydi Ayşe? Değil kabullenmek, bunu düşünmek bile mümkün değildi. O, yardımsever bir insandı ve kalbi dostlukla, şefkatle doluydu. Meryem'in masum olduğunu düşünmeye eğilimi de nedensiz değildi. Kalbi herkese açık olduğu için, belki de onunla arkadaşlık ettiği

günlere özlem duyuyordu. Öte yandan, Hatice'yi evlilik hayatı yutmuştu sanki. Bir anne ve ev hanımı olmaktan başka derdi yoktu. Ne Meryem'e, ne de bir başkasına ihtiyacı vardı anlaşılan. Geçmişin ona anlam ifade eden tek yönü, aile bağıydı... özellikle de örnek aldığı annesine bağlılığı ki, doğaldı.

"Ya siz Yasin Bey? Daha ne kadar bekâr kalacaksınız?" diye sordu İbrahim Şevket ortamı yumuşatmak istercesine.

"Gençlik beni terk etti... Artık çok geç" diye şaka yollu cevap verdi Yasin.

Halil Şevket, Yasin'in şaka yaptığını anlamadığına işaret eden ciddi bir sesle, "Ben aşağı yukarı senin yaşındayken evlendim. Sen yirmi sekizinde değil misin?" diye sordu.

Yasin'in yaşından bahsedilmesi Hatice'yi huzursuz etti çünkü kendi yaşını ortaya çıkarıyordu. Terslendi: "Artık evlen de herkes senin bekârlığından söz etmekten kurtulsun."

Yasin, her şeyden çok Emine'yi mutlu etmek arzusuyla, "Sizlerin son birkaç yıllık tecrübelerini duyunca insan caylyor" dedi.

Hatice, bir el onu itmiş gibi başını arkaya atıp, "Seni şeytan, kazandın" diyen bir bakış fırlattı ağabeyine ve göğüs geçirerek, "Yettin sen! Doğrucu ol ve evlilik bana göre değil de o zaman" dedi.

Emine, "Yasin, sadece mecbur kaldığı için evlilikten uzak duran iyi bir insan" dedi oğlunun halinden anlarcasına ve Yasin'e dönüp, "Aslında, yeniden evlenmeyi düşünmenin zamanıdır oğlum... Dinimizin icabı" diye ekledi.

Yasin, İslami kurallara tam anlamıyla riayet ederek yeniden evlenmeyi çok düşünmüştü. Sadece şansını bir kez daha denemek için değil; babası ve Muhammed Afit öyle istiyor diye Zeynep'i boşamak zorunda kalınca lekelenen namusunu temizlemek için! Derken, Fehmi katledilmiş ve Yasin evliliği ertelemişti. Ne ki, zamanla dul olmanın özgürlüğüne alışmıştı. Emine'ye, "Bazı şeyler kaçınılmaz ama her şeyin bir zamanı var" derken, aslında son derece samimiydi.

Konuşmaları, çığlık çığlığa bağrışmalar ve merdivendeki ayak seslerinin gürültüsüyle kesildi. Herkes merdivene açılan kapıya baktı. Eşikte beliren Hanafi Kadın nefes nefeseydi. Kaşlarını çatarak haykırdı: "Çocuklar, hanımım!

Abdülmünim Bey ile Rıdvan Bey dövüşüyorlar. Ayırmaya çalıştım ama beni taşa tuttular."

Yasin ile Hatice kapıya koşup merdivenlerde kayboldu. Birkaç dakika sonra döndüklerinde Rıdvan Yasin'in yanındaydı. Hatice ise Abdülmünim'i önüne katmış, sırtına gönülsüzce vura vura iteliyordu. Peşlerinden diğer çocuklar geldiler. Naime babasına, Halil ve Osman annelerine, Muhammed, anneannesi Emine'ye ve Ahmet, babası İbrahim'e koştu. Hatice Abdülmünim'i azarlayarak, onu bir daha büyükbabasının evine getirmemekle tehdit etmekteydi. Çocuk, babasıyla Kemal'in arasında oturmakta olan Rıdvan'ı gösterip ağlaya ağlaya, "O, bizden daha zengin olduklarını söyledi" dedi.

Rıdvan bağırdı: "Daha zengin olduğunu söyleyen o. El Mutavalli Kapısı'nda saklı tüm hazinelerin de onların olduğunu söyledi."

Yasin oğlunu sakinleştirmeye çalışarak güldü: "Sen onun kusuruna bakma oğlum. O da annesi gibi hemen parlayan bir çocuk."

Hatice elinde olmadan güldü ve Rıdvan'a, "Efendim, el Mutavalli Kapısı'nın kavgasını yapmak niye? Hemen yakında, büyükbabanın evinin yanında tarihi bir kapı daha var, el Nasr Kapısı. Sen de onu al ve kavgayı kesin artık" dedi.

Rıdvan tatmin olmamıştı. Başını sallayıp, "Orası hazine değil, ceset dolu" dedi. "O kapı Abdülmünim'in olsun."

Ayşe devreye girdi ve çocukların dikkatini dağıtmak üzere, "Dua edin... İşte size Naime'nin şarkısını dinleyebileceğiniz ender bir fırsat! Ne dersiniz?" dedi, yalvarırcasına.

Odanın her yanından kabul ve teşvik sesleri yükseldi. Halil, Naime'yi kucaklayıp dizlerinin üstüne oturttu. "Herkes sesini iyi duysun, emi?" dedi kulağına. "Aman ya'rabbim utanıyorsun ama yapma. Utangaçlığın hiç hoşuma gitmiyor."

Naime gerçekten utanmıştı. Yüzünü babasının göğsüne gömdü. Öyle ki, bütün görünen altından bir haleydi. Ayşe etrafa bakınırken, Muhammed'in Emine'nin yanağındaki beni koparmaya çalıştığını gördü. Kalkıp tüm itirazlarına rağmen çocuğu aldı ve geri dönerek kocasıyla birlikte küçük kızını cesaretlendirmeyi sürdürdü. Sonunda, babası-

nın arkasına saklanırsa şarkı söyleyebileceğini fısıldadı küçük kız. Baba buna izin verdi. Naime emekleyerek kanepede oturan babasının arkasına geçti. Hoş bir bekleyişin sessizliği çöktü odaya. Halil'in sabrı neredeyse tükeniyordu ki, kırılgan, büyülü bir ses duyuldu önce fısıltı halinde. Derken, yavaş yavaş yükseldi ve coştu:

Burada dur ve geri dön
Ben ve sen baş başa
Birlikte yükselelim göklere
Birbirimizi sonra sevelim

Küçücük eller müziğe tempo tutmaktaydı.

4

"Söyle bakalım, üniversitede hangi bölümü seçeceksin?"

Ahmet Abdülcevat yatak odasındaki sedirde bağdaş kurmuş oturuyordu. Kemal, kollarını göğsünde kavuşturmuş sedirin diğer ucunda yüzü kapıya dönük olarak oturmaktaydı. "Sen daha iyi bilirsin baba" diye cevap vermesini isterdi oğlunun ama ona hangi alanda ihtisaslaşacağını dikte edemeyeceğinin de farkındaydı. Önemli olan, oğlunun ne istediğiydi. Zaten bu konulardaki bilgisi, avukat veya devlet memuru dostlarıyla zaman zaman yaptığı sohbetlerden öğrendikleriyle sınırlıydı. Dostlarının hepsi, delikanlıya kendi seçimini kendisinin yapması fırsatının verilmesinin doğru olduğunu söylüyorlardı. Zira, okumak istemediği bir alanda başarısız olabilirdi. Dolayısıyla, Allaha sığınıp oğluyla konuşmanın bir sakıncası olmadığına karar vermişti.

"İzninizle baba, Öğretmen Okulu'na kaydolacağım inşallah."

Ahmet huzursuzca başını oynatarak koca mavi gözlerini açıp oğluna baktı. Bakışlarında tuhaf bir ifade vardı. "Öğretmen Okulu..." dedi ve durakladı. Sonra, "Orası parasız bir okul, öyle değil mi?" diye sordu. Onaylamadığı açıktı.

Kemal anlık bir tereddütten sonra, "Olabilir. Bilmiyorum" diye cevap verdi.

Baba, okulu beğenmediğini, küçümsediğini belli eden bir tavırla elini salladı. Oğluna, "Biraz sabret. Hakkında hiçbir şey bilmediğin bir konuda hemen karar verme" de-

mek ister gibiydi ama "Düşündüğüm gibi" dedi ve ekledi: "İyi aile çocukları tam da bu nedenle gitmiyor o okula. Tabii, bir de öğretmenlik meslesi var... Öğretmenliğin ne demek olduğunun farkında mısın, yoksa tüm bildiğin okulla mı sınırlı? Öğretmenlik, kimsenin saygı duymadığı aşağılık bir meslek oğlum. Bu konuda insanların neler düşündüğünü gayet iyi biliyorum. Genç ve tecrübesizsin. Dünya hallerinden bihabersin. Öğretmenlik, modern eğitim almış insanlar ile geleneksel dini eğitimin ürünlerini birleştirmeye, mecz etmeye çalışmak demek. Şandan, şereften, itibardan tümüyle yoksun bir meslek. Hangi mevkide olursa olsun, kızının bir öğretmenle evlenmesini istemeyen, bunu daha baştan reddeden saygın insanlara, bürokratlara aşinalığım var benim."

Geğirdi ve derin bir nefes verdikten sonra, sürdürdü: "Cemil el Hamzavi'nin, bir zamanlar senin eski elbiselerini giyen oğlu Fuat, Hukuk Fakültesi'ne gidecek. Başarılı bir çocuk, akıllı da ama senden daha akıllı değil. Babasına söz verdim. Okul giderlerini ben karşılayacağım... okul aidatını ödemesine gerek kalmayıncaya kadar ben ödeyeceğim. Başkasının çocuğuna doğru dürüst bir okulda okuyabilmesi için yardım ederken, kendi oğlumun değersiz bir okulda parasız okumasına nasıl razı olabilirim?"

Öğretmen ve öğretmenlik mesleği hakkında yapılan bu değerlendirmeler, Kemal için sürprizdi. Neden bu önyargı, diye düşündü. Bunları öğretmenlik mesleğine, öğretmenlik misyonuna atfetmek -ki bilgilendirmek anlamına geliyordu- mümkün değildi. Bu önyargının ardında, Öğretmen Okulu'nun parasız olması yatıyordu. Eğitimin, bilginin değerinin, nasıl olup da ödenen parayla ölçüldüğünü anlayamıyordu. Eğitimin, bilgiyi bilgi olduğu için edinmenin ötesinde ne değeri olabilirdi ki? Eğitimin gerçek değerine olan güçlü imanı, yapmak istediğine olan inancını sarsmadı. Mısırlı yazarlar, el Manfaluti ve el Muvayilihi gibi sevdiği ve saydığı insanların kitaplarını okurken karşılaştığı düşüncelerin erdeminin ve değerinin bilincindeydi. Tüm kalbiyle, o kitapların sayfalarında yansıyan ideal dünyada yaşamak istiyordu. Dolayısıyla, büyük saygı duysa da, babasının düşüncelerinin yanlış olduğunu görüp reddetmekte gecikmedi ve adamın bu yanlışını geri kalmış,

çağdışı bir toplumla ve cahil arkadaşlarının üzerindeki etkisine vererek mazur gördü. Üzülmüştü ama yapabildiği tek şey, tüm duyarlılığı ve nezaketiyle okumalarından birinde rastladığı bir cümleyi tekrarlamak oldu: "Eğitim ve öğrenim, prestij ve servetten üstündür, baba."

Ahmet Abdülcevat'ın bakışları oğluyla gardırop arasında gitti geldi, gitti geldi. Duyduklarının ne kadar saçma olduğunu teyit edecek ama orada olmayan üçüncü birini arar gibiydi gözleri. "Sahi mi?" diye sordu. "Böyle bir zırvayı duymayı hak edecek kadar çok yaşadım galiba! Prestij ile eğitim arasında bir ilişki olmadığını ima ediyorsun ama sahici bilgi, prestij ve servet olmaksızın var olamaz! Ve bilgiden, kendi başına, tek bir şeymiş gibi bahsediyorsun. Neden? Dediğim gibi, genç ve tecrübesizsin çünkü. Bilgi tek değildir, bilginin türleri vardır. Bazı türleri berduşlara, bazı türleri paşalara uygundur. Bunu iyi anla kara cahil... Çok geç olmadan anla!"

Kemal, babasının dine verdiği önemi ve dolayısıyla dini meslek edinenlere büyük saygı duyduğunu iyi biliyordu. Bir kurnazlık yapıp, "Bir üst eğitim için el Ezher'e giden öğrenciler para ödemiyorlar" dedi. "Öğretmen oluyorlar ve kimse onların öğrenimini sorgulayamadığı gibi, kimse küçümseyemiyor da."

"Din ayrı, dini meslek edinenler apayrı" dedi adam, hor görmeyi sürdürerek.

Delikanlı itaat etmeye alışık olduğu babasıyla arasındaki bu tartışmanın yol açtığı hüznünden cesaret alarak, "Ama siz de din âlimlerini çok sever ve sayarsınız" dedi.

Ahmet Abdülcevat, biraz da sert bir sesle, "İki şeyi birbirine karıştırma. Şeyh Mutavalli Abdülsamet'i sayar, severim. Ama seni, herkesi kutsayıp muska ve tılsım dağıtacak olsan bile, onun gibi değil, bir bürokrat olarak görmek isterim. Her çağın insanı ayrı. Bunu anlamıyor, anlamak istemiyorsun!"

Oğluna bakıp sözlerinin üzerindeki etkisini ölçmeye çalıştı adam. Kemal bakışlarını indirmiş, alt dudağını ısırmaya başlamıştı. Gözlerini kırpıştırıyor, dudağının sol kenarı seğiriyordu.

Hayret, diye düşündü Ahmet Abdülcevat, acaba insanlar neden kendileri için iyi olmayan şeyler üzerinde ısrar

ederler? Öfkeden patlamak üzereydi ama hükümranlık alanının dışında bir sorunla baş etmeye çalıştığını hatırlayıp kendini tuttu. "Öğretmen Okulu'na neden bu aşk? Sanki öğrenim bu okulun tekelinde! Hukuk Fakültesi'ni beğenmediğini söylüyorsun mesela ama bu okul değil mi önemli insanları, bakanları mezun eden? Said Zaglul Paşa ve onun gibi insanlar bu okulda yetişmedi mi?"

Derken, sesini alçalttı ve gözlerinde yalvaran bir ifadeyle sürdürdü: "Ve orası, Allah rahmet eylesin, Fehmi'nin de uzun uzun düşündükten sonra seçtiği okul değil miydi? Vakti bu kadar erken dolmamış olsaydı, bugün bir savcı veya yargıçtı ağabeyin. Öyle değil mi?"

Kemal duygusallaşmıştı. "Haklısın baba ama ben hukuk okumak istemiyorum" dedi.

Adam ellerini birbirine vurarak, "İstemiyormuş! Eğitim kurumlarının senin ne isteyip ne istemediğinle ne ilgisi var? Söyle bakalım, nedir seni Öğretmen Okulu'na cezb'eden? Güzelliklerinin hangisi çeldi aklını? Yoksa değersiz şeylerden hoşlananlardan mısın sen? Konuş! Kulağım sende."

Kemal, babasının yadırgadığı hususlara açıklık kazandıracak gücü toplamak istercesine kıvranırken, işinin kolay olmayacağının idrakindeydi. Bütün tartışma boyunca olduğu gibi, söyleyeceklerinin yine istihzayla karşılanacağından emindi. Dahası, iyi tanımlanmış, açıklanabilir nitelikte bir hedefi olduğu da söylenemezdi. Ne diyebilirdi ki? Biraz düşünse, ne istediğini değil, belki ne istemediğini daha iyi anlatabilirdi. Hukuk, ekonomi, coğrafya, tarih veya İngilizce okumak istemiyordu... son ikisinin kendisi için önemini kabul etse de! Bunları istemediğine göre, ne istiyordu? Hedefinin açıklık ve kesinlik kazanması için, içindeki özlemi dikkatli bir incelemeden geçirmesi gerekmekteydi. Bu hedefe, belki de Öğretmen Okulu'nda erişemeyecekti ama Öğretmen Okulu'nun en kestirme yol olacağına inanıyordu. İçindeki özlemi uyandıran, yaptığı okumalardı... Mesela, edebi denemeler, sosyolojik ve dini yazılar, Anter'e dair destansı eserler... Anter, yani Cahiliye döneminin ünlü Sebatu'ül Muallaka (Yedi Askı) şairlerinden birisi, Bin Bir Gece Masalları, Ortaçağ Arap şiirinin el Hamasa adlı külliyatı, el-Manfaluti'nin yazıları ve felsefenin ilkeleri... Bunlar sınıflandırılamaz, tek bir başlık altında toplanamazdı. İhti-

maldir ki, tutkuları, uzun yıllar önce ona Yasin'in kapılarını açtığı hayal âlemiyle, hatta ondan da önce annesinin onun ruhuna işleyen menkıbeleriyle bir şekilde bağlantılıydı. "Düşün" sözcüğünü işte bu gizemli dünyayla ilişkilendirmekten; "düşünür" sözcüğünü ise kendisiyle bağdaştırmaktan zevk alıyordu. Işık saçan özelliğiyle maddi dünyanın çok üstünde bir yere sahip olan düşün hayatının, insanoğlunun en yüce amacı olduğuna inanıyordu. İtibar, unvan ve her türlü sahte büyüklüğün üstündeydi düşünce. Özellikleri çok net bir biçimde tanımlanamasa da, böyle bir şeydi. İstediklerinin tümünü bulamasa bile, Öğretmen Okulu'nda göreceği eğitim istediği yönde ilerlemesinin yardımcı olabilirdi çünkü hedefinden asla vazgeçmeyecekti.

Öğretmen Okulu ile yüreği, daha doğrusu aşkı arasında güçlü bir bağ olduğunu kabul etmeliydi. Neden mi? Çünkü biricik aşkı ile hukukun, ekonominin hiçbir ilgisi yoktu. Oysa, onunla din, maneviyat, ahlak, felsefe ve kendisini kaynağa yönelten benzeri disiplinlerin arasında -ne kadar ince ve saklı olursa olsun- pek çok bağ vardı. Onun da müziğe ve şarkıya saklı bir ilgisi, yakınlığı vardı. İşin içyüzünü, bir müzik performansıyla vecd içinde kendinden geçerek kavramayı umut edebilirdi. Kalbinde, işte bunlar vardı. Bunları biliyor, sahici olduklarına inanıyordu ama babasına ne diyebilirdi ki? Derken, onu ikna etmek için yeni bir kurnazlık düşündü ve, "Öğretmen Okulu insanlık, tarih gibi soylu bilimlerde ve İngilizce eğitim veriyor" dedi.

Onu incelemekte olan Ahmet Abdülcevat'ın içindeki aşağılama hissi ve öfke birden yok oldu. Oğlunun incecik bedenine, koca kafasına, büyük burnuna ve uzun boynuna, sanki ilk kez görüyormuş gibi, bir daha bakarak düşündü. Kemal'in ileri sürdüğü fikirler ne kadar tuhaf ise, görünüşünün de bir o kadar tuhaf olduğuna kanaat getirdi. Bu idrak, mizah duygusunu, hani neredeyse onu eğlendirecek denli tetikledi ama oğluna duyduğu şefkat ve sevgiyle kendini dizginleyip, de ki, bu incelik, bu sıskalık geçici ve burnunu da benden aldı... Pekiyi, bu koca kafa nereden çıktı? Bu demek olur ki, alay etmek için herkeste kusur arayan benim gibi birinin diline düşmesi kaçınılmaz diye düşündü.

Bu tatsız düşünce oğluna duyduğu şefkati güçlendirdi. Konuştuğunda sesi daha sakin ve sabırlıydı. Nasihat eder-

cesine, "Bilgi, tek başına hiçbir şey ifade etmez oğlum. Önemli olan aldığın sonuçtur. Hukuk, seni bir hukuk kariyerine hazırlar. Oysa tarihten ve tarihten öğrendiklerinle zavallı bir öğretmenden başka bir şey olamazsın. Aklındaki mesleğin seni nereye götüreceği hususunda uzun uzun ve iyi düşün oğlum" dedi. Derken, sesi sertleşti: "Güç ve kudret Allahın elindedir. Edebiyat, tarih ve benzeri şeyler... bunların hepsi zırva! Aklını kullan!"

Babasının eğitim ve özlemini çektiği üstün değerler hakkındaki fikirlerini duymak, yüzünün utançla ve acıyla kızarmasına yol açtı Kemal'in. Hepsini zırva olarak nitelemişti. Eğitimi aşağılayarak, para ve mevki peşine düşen insanlara referansla düşünceyi ve onun kutsallığını savunan bir metni hatırlayıp teselli buldu. Ah, belli ki, bu yazarlar da babası gibi insanlarla halleşmeye çalışıyorlardı! Ama dur bakalım! Babası bu kadar da aptal değildi. O muhteşem, seçkin bir insandı. Zamanın, olduğun yerin ve çevresindekilerin kurbanıydı, o kadar! Tartışmanın bir yararı var mıydı acaba? Yeni bir taktikle şansını tekrar denemeli miydi acaba?

"Gerçek şu ki, baba, bu disiplinler saygınlık itibariyle ileri ülkelerde en üst düzeyde anılıyor. Avrupalılar bu disiplinleri her şeyin üstünde tutuyor ve bu alanlarda üstünlük sergileyenlerin heykelini dikiyor" dedi.

Ahmet Abdülcevat'ın içinden, "Fesuphanallah" dediği açıktı. Yüzünü başka yöne çevirdi. Aslında kızgın değildi. Öyle görülüyor ki, bütün bunun kötü bir şaka olduğunu düşünmekteydi. Dönüp tekrar oğluna baktı: "Baban olarak, geleceğinden emin olmak istiyorum oğlum. Saygın bir mesleğin olsun istiyorum. Anlaştık mı? Benim derdim, seni saygın bir bürokrat olarak görmek... Ulusal liderimiz İbrahim Paşa'nın bir parmağı havada duran heykeli gibi heykelini dikseler bile, zavallı bir öğretmen olarak değil! Güzel Allahım... Ne kadar çok yaşarsak, duyduklarımızla, gördüklerimizle bir o kadar çok hayrete düşüyoruz. Avrupa'nın bizimle ne ilgisi var oğlum? Sen bu ülkede yaşıyorsun. Öğretmenleri onurlandırmak üzere heykel dikiliyor mu bu ülkede? Bana tek bir öğretmen heykeli göster bakalım!"

Oğlundan herhangi bir reaksiyon almayınca, neredeyse hüzünlü bir sesle, "Böylesi fikirler kafana nereden, nasıl gir-

di anlayamıyorum. Seni seçkin, dünyayı sarsan büyük bir adam olmaya davet ediyorum. Kendine rol modeli seçtiğin biri var da ben mi bilmiyorum yoksa? Ne düşündüğünü açık açık söyle bana. Söyle ki, neyin peşinde olduğunu anlayıp huzur bulayım. Beni serseme çevirdin."

Evet, Allaha sığınarak bir adım daha atıp duygularını anlatmalıydı Kemal. "Bir gün, el Manfaluti gibi bir yazar olmaya heveslenmek yanlış mı baba?" diye sordu.

"Mustafa Lütfi el Manfaluti mi?" diye sordu Ahmet şaşkınlıkla. "Allah rahmet eylesin. Onu birçok kez efendimiz el Hüseyin Camii'nde gördüm ama bildiğim kadarıyla öğretmen değildi. Öğretmen olamayacak kadar seçkin bir insandı. Said Zaglul'un dostlarından ve yazarlarından birisiydi. Dahası, el Ezher'de okudu el Manfaluti, Öğretmen Okulu'nda değil. Ve el Ezher eğitiminin, onun büyüklüğü ile hiçbir ilgisi yok. O, Allahın bir lütfuydu bizlere. Böyle deniyor. Burada, biz senin geleceğini tartışıyoruz ve gitmen gereken okulu. Bırak da, Allah karar versin bizlere neyi lütfedeceğine. Şayet, sen de bize lütfedilmiş olanlardan isen ve el Manfaluti gibi büyüksen, neden bir savcı ya da hâkim olarak göstermeyesin büyüklüğünü?"

Kemal, çaresizlik içinde kendini savunarak, "El Manfaluti gibi meşhur olmaya niyetim yok benim. Ben, onun kadar kültürlü olmak istiyorum baba. Öğretmen Okulu'ndan başka, amacıma daha iyi hizmet edecek ya da hiç olmazsa temel taşlarını oluşturacak bir okul bulabilmiş değilim. Tercih etmemin nedeni bu. İlla öğretmen olacağım diye bir şey yok. Belki de bu mesleğe aklımın yatmasının tek nedeni, bana düşünce kültürünün temellerini atabileceğim yolu açabilecek olması."

"Düşünce mi?" diye sordu Ahmet Abdülcevat ve el Hamuli'nin besteleyip söylediği bir şarkı geldi aklına:

Düşünce yolunu şaşırdı
Yardım edin gözyaşlarım.

Uzun süre bu şarkıyı çok severek dinlemiş; geçmişte sık sık terennüm etmişti. Oğlunun geliştirmeyi umduğu düşünce, böyle bir düşünce miydi acaba?

Dehşetle sordu: "Düşüncenin geliştirilmesi ne demek?"

Kemal'in aklı karışmıştı. Kendini büyük bir baskı altında hissediyordu. Yutkundu ve küçükcük bir sesle, "Belki de bilmiyorum" dedi. Sonra gülümsedi, "Bilseydim, bu konuda eğitim yapmak istemezdim" diye ekledi.

Baba kulaklarına inanamıyordu. "Ne olduğunu bilmiyorsan, hangi saikle seçmektesin? Ha? Hiç nedensiz hayatın boyunca ezilmek, aşağılanmak mı niyetin? Bunu mu istiyorsun?"

Kemal çaresizlik içindeydi. Büyük gayret göstererek üzüntüsünü yenmeye çalışıp kendi mutluluk yolunu savundu: "Düşünce gelişimi anlaşılması kolay bir şey değil. Başka şeylerin yanı sıra, yaşamın ve yaşam yazgısının menşeini araştırır."

Baba, kafası karışmış bir halde, uzun süre oğlunun yüzünü inceledikten sonra, "Ve sen, tüm istikbalini buna kurban ediyorsun! Yaşamın menşei ve kaderi? Yaşamın menşeinde Âdem var, kaderimizde ise cennet veya cehennem ateşi. Yoksa birileri yeni bir şeyler mi keşfetti bu konuda?" dedi.

"Tabii ki, hayır! Bunu ben de biliyorum. Demek istediğim..."

Baba hızla delikanlının sözünü kesti: "Aklını mı kaçırdın oğlum? Ben sana nasıl bir gelecek istediğini soruyorum, sen bana yaşamın ve kaderin menşeini bilmek istediğini söylüyorsun. Ne yapacaksın bu bilgiyle? Falcılık mı?"

Kemal, şaşkınlık göstermesi veya susması halinde kaybedip babasının görüşünü kabul etmek zorunda kalacağından korktu. Tüm cesaretini toplayıp, "Özür dilerim baba. Kendimi iyi ifade edemedim. Hazırlık sınavını verdikten sonra başladığım edebiyat çalışmalarını sürdürmek istiyorum. Tarih, diller, ahlak bilimi ve şiir öğrenmek istiyorum... Allahın izniyle" dedi.

Ahmet sesini yükseltti ve alaycı bir üslupla, "Ve yılan oynatma sanatı, kuklacılık, kristal küre falcılığı, kehanet" dedi, Kemal'in listesindeki boşluğu doldururcasına ve sürdürdü: "Neden olmasın? Allahım merhamet eyle! Bana böyle bir sürpriz mi hazırlamaktaydın gerçekten? Büyük Allahım... Kadir Allahım."

Baba durumun düşündüğünden de ciddi olduğuna kanaat getirmişti. Ne yapacağını bilemez haldeydi. Oğluna, konuşma ve bu konular hakkında kendini serbestçe ifade etme

fırsatı vermiş olması bir hata mı olmuştu yoksa? Ne zaman sabırla ve hoşgörüyle ipi boş bıraksa, delikanlı ayaklarını yere çakıp daha da uçlara götürmüştü tartışmayı. Baba, her şeye hâkim olma alışkanlığı ile oğlunun istediği okulu seçme hakkını teslim etme arasında kalmıştı. Kemal'in geleceğinden kaygılanıyor; kendi yenilmişliğini kabullenmek istemiyordu ama hiç de tipik olmayan bir şekilde -daha doğrusu, eskiden böyle değerlendirilebilirdi- aklın sesine yol verdi.

Oğluna döndü ve, "Saflığı bırak. Aklının benim anlayışıma uymayan bir yönü var. Allah kurtarsın. Gelecek eğlenceli bir oyun değil. Hayatın ise sahip olacağın tek hayat! Bunları uzun uzun düşün. Her türlü arkadaşım var benim ve hepsi Hukuk Fakültesi'nin doğru bir seçim olacağını söylüyorlar. Aptal bir çocuksun. Bir savcı, bir hâkim olmanın ne demek olduğunu bilmiyorsun. Dünyayı dünya yapan meslekler bunlar. Bu mesleklerden birine sahip olmak senin elinde. Ukalalık yaparak bunları nasıl reddeder de öğretmen... öğretmen olmayı seçersin?"

Kemal üzülmüş, bir o kadar da kızmıştı. Sadece öğretmenliğin şerefini ayaklar altına aldığı için değil, eğitime, onun bildiği sahici eğitime hakaret ettiği için! Kemal'in dünyayı titreten meslekler hakkındaki düşünceleri hiç de olumlu değildi. Kendisine esin veren yazarların genellikle bu meslekleri küçültücü sıfatlarla andığını; örneğin, bunlarla gelen büyüklük, şan ve şerefin kısa ömürlü ve sahte olduğunu söylediklerini hatırladı. Kendi fikrini de bu görüşlere dayandırmakta, sahici büyüklüğün hayat boyu öğrenim ve gerçeği bulmaya adanmışlıktan geçtiğine inanmaktaydı. Dolayısıyla, görkem ve şatafata dair şeyler ona sathi ve sahte geliyordu. Babasının gazabından korkuyla, bu inancını dillendirmedi. Sevgi dolu, yumuşak bir sesle, "Her ne olursa olsun, Öğretmen Okulu da bir tür yüksek eğitim okulu" dedi.

Ahmet Abdülcevat uzunca bir süre düşündükten sonra, "Hukuk okumaya niyetin yoksa -çünkü bazı insanlar sefaletten zevk alır- bari askeri okul ya da polis akademisi gibi, saygın bir okula git. Hiç yoktan iyidir" dedi umutsuz, bezgin bir sesle.

Kemal dehşete düştü. "Olgunluk sınavını verdiğim halde, hâlâ askeri okula veya polis akademisine mi gideyim diyorsun?" diye sordu.

"Şu ana kadarki eğitimin tıp okumaya elverişli olmadığına göre, başka seçenek mi kaldı?"

Tam o anda aynadan yansıyan ışık sol gözünü kamaştırdı babanın. Dönüp gardıroba baktı. İkindi ışığı avluya bakan pencereden süzülüyordu. Yatağın karşısındaki duvardan aynaya kadar uzanmıştı ışık ki, bu da dükkâna gitme zamanının geldiğini gösteriyordu. Gözüne vuran ışıktan kurtulmak için oturduğu yerde biraz kıpırdayıp huzursuzluğunu gösterir biçimde derin bir nefes aldı. Bu, konuşmanın sona ermekte olduğunun işaretiydi. Yüzü asılmıştı adamın. "Başka okul yok mu?" diye sordu.

"Ticaret Okulu var ama ticaret beni hiç ilgilendirmiyor" dedi Kemal, babasını tatmin edememiş olmanın üzüntüsü içinde gözlerini indirerek.

Ahmet Abdülcevat oğlunun Ticaret Okulu'nu hemen reddetmiş olmasından rahatsızlık duymuş olsa da, kendisi de bu okulun meraklısı değildi. Ona göre, bu okul tacir yetiştirirdi ve oğlunun tüccar olmasını istemiyordu. Biliyordu ki, bugün onun rahat yaşamasına imkân veren dükkân, kendinden sonra oğullarına aynı imkânı sağlayamayacak çünkü gelir mirasçıları arasında paylaşılacak. Zaten bu nedenle oğullarından hiçbirini tüccar olarak yetiştirmeye niyetlenmemişti.

Ticaret Okulu'nu istememesinin başka nedenleri de vardı. Devlet hizmetini daha üstün görüyordu. Toplumsal yaşamdaki önemi ve değerinin farkındaydı. Buna, devlet memuru arkadaşları sayesinde ve devlet daireleriyle kendi işi nedeniyle yaptığı temaslarında bizzat tanık olmuştu. Oğullarının devlet memuru olmasını istemiş, onları bu mesleğe hazırlamıştı. İş adamlarının, devlet memurlarına duyulan saygının onda birine bile mahsar olmadıkları sır değildi. Açıkça kabul etmese de, kendisi de aynı önyargıdan muzdaripti. Devlet memurlarının kendisine saygı göstermesi onu sevindirir; bu durumun, onda da devlet memuru kafası olduğuna ya da bir o kadar iyi bir kafası olduğuna işaret ettiği kuruntusuna kapılırdı. Hangi tüccar, bir bürokratla eşit muamele görürdü ki? Neden, kendi oğulları da böylesi statüye sahip olmasın? Ne kadar üzücü, ne kadar büyük bir hayal kırıklığı! Eskiden, içlerinden birinin doktor olmasını isterdi. Gözü Fehmi'deydi... Ta ki toplum

bilimleri diplomasının öğrenciyi Tıp Fakültesi'ne hazırlamadığını öğreninceye kadar! Hukuk Fakültesi'ne razı olmuş ve umutla, mutlulukla bakmıştı oğlunun geleceğine. Sonra gözlerini Kemal'e çevirmiş; toplum bilimleri bölümünü seçerek, bu kez de küçük oğlunun Hukuk Fakültesi'nden başarıyla mezun olacağı umuduyla yaşamıştı. Kendi umutlarıyla kader arasındaki mücadelesinin ailenin dahisinin ölümüne yol açacağını ve Kemal'in öğretmen olmakta ısrar edeceğini düşünebilir miydi? Büyük bir hayal kırıklığı içindeydi.

"Sana tüm nasihatim bu" dedi, gerçekten üzgün olduğunu açık eden bir sesle. "İstediğini seçmekte serbestsin ama seninle aynı fikirde olmadığımı, görüşlerine katılmadığımı asla unutma. Bu hususta uzun uzun ve iyi düşün. Acele etme. Daha zamanın var. Kötü seçim yaparsan hayatının sonuna kadar pişmanlık duyarsın. Allaha sığınıyor; seni budalalık ve cehaletten koruması için dua ediyorum" diye ekledi ve ayağını sedirden indirdip evden çıkmak üzere kalktı.

Kemal saygılı bir tavırla odadan çıkıp oturma odasına döndü. Annesi ile Yasin sohbet ediyorlardı. Babası, kendisine karşı tahammüllü ve müsamahakâr davranmış olsa da, ona direnmekten yorgun düşmüştü. Perişan bir haldeydi ve son derece mahzundu. Babasının konuşmanın sonunda sergilediği kaygı ve hüzün de onu çok rahatsız etmişti. Olup biteni Yasin'e kısaca anlattı. Kardeşini dinlerken Yasin'in yüz ifadesinde onu onaylamadığını gösteren alaycı bir gülümseme belirmişti. Nitekim, o da hemen nasihate başladı. Babasıyla aynı fikirde olduğunu; Kemal'in hayata dair önemli değerlerden bihaber olduğuna şaşırdığını ve saçma sapan ya da hayal mahsulü şeylere kapılmış olmasının kendisini dehşete düşürdüğünü söyledi.

"Yaşamını öğrenmeye adamak istiyorsun, öyle mi? Bu ne demek? Bir kavrayış biçimi ya da bir düstur olarak, bunlar, el Manfaluti'nin, mesela 'Yansımalar' gibi çalışmalarında dahiyane düşünceler olarak yer alıyor ama gerçek yaşamda hiçbir işine yaramaz. Bunlarla hiçbir yere varamazsın. Sen, el Manfaluti'nin kitaplarında değil, burada ve bugünü yaşamaktasın. Doğru mu? Kitaplar tuhaf ve olağanüstü şeylerle doludur. Mesela, içlerinden birinde, diyelim şair Ahmet Şevki'nin kitabında, bazen şöyle cümleler bula-

bilirsin: 'Öğretmen, neredeyse bir peygamber gibidir.' Hiç bu hükmü doğrulayan bir öğretmene rastladın mı? Benimle el Nahhasin Okulu'na gel de gör ya da kendi öğretmenlerini hatırla lütfen. Bırak 'peygamberi', aralarında 'insan' olanı var mı acaba? Varsa göster bana. Öğrenmek istediğin nedir senin? Ahlak, bilim, tarih, şiir? Bunların hepsi, boş zamanlarında meşgul olabileceğin muhteşem şeyler tabii ama günlük yaşamın sıradanlığında hiçbir değeri yok. Dikkat et! Seçkin bir yaşama sahip olma fırsatı parmaklarının arasından kayıp gitmesin. O terslikler, benim kendi eğitimimi engellemiş olduğu için hâlâ çok üzülüyorum."

Babasının ardından, Yasin de evden çıkıp annesiyle baş başa kaldığında, onun fikrini sordu Kemal. Normal şartlar altında böyle bir konu anneye danışılmazdı ama kadın, oğlunun Yasin ile konuşmasını dikkatle dinlemişti ve kocasının, onun Hukuk Fakültesi'ne gitmesini istediğini biliyordu. Huzursuzluk içinde düşünmeye başladı.

Kemal annesinin onayını kısa süre içinde ve nasıl alacağını gayet iyi biliyordu. "Okumak istediğim bilim, dinle çok yakından ilgili. Akıl, hikmet, ahlak, Allaha ait vasıfların irdelenmesi ve O'nun dünyadaki tezahürü gibi konuları da kapsıyor" dedi annesine.

Emine'nin yüzü aydınlandı. Heyecanla, "Bilimin gerçeği bu... Babam da, büyükbabam da böyle düşünürdü. İlahiyat en soylu bilimdir" dedi.

Sonra bir süre düşündü kadın. Kemal gözleri parlayarak izlemekteydi annesini. Derken, sesinde aynı heyecan, "Bir öğretmeni hiç kimse hor göremez. 'Bana tek bir harf öğretenin kölesi olurum' demezler mi" dedi.

Yaptığı seçimin yanlış olduğunu söylerken babasının öne sürdüğü iddialardan birini tekrarladı Kemal, annesinin desteğini almak istercesine: "Ama bir öğretmenin asla mevki sahibi olamayacağı söyleniyor."

Kadın, bu sözleri hafife aldığını belirten bir el hareketi yaptı; "Öğretmenler doğru dürüst yaşayacak kadar para kazanıyorlar, öyle değil mi?" diye sordu. "Daha ne ister insan? Allah sana sağlıklı, uzun bir ömür ve sağduyu versin oğlum. Büyükbaban, 'Eğitim paradan daha değerlidir' derdi."

Ne tuhaf! Annesinin nasihati, babasının nasihatinden çok daha iyiydi çünkü önyargıya değil, duygulara dayanıyordu

ve babasından farklı olarak, bu duygular günlük yaşamın gerçekliğiyle asla temas etmemiş olduğundan bozulmamış, yozlaşmamış duygulardı. Annesinin dünya hallerinden bihaber olması duygularının safiyetini korumuştu. Ne ki, ne kadar soylu olursa olsun, cehaletten kaynaklanan duyguların bir önemi, bir değeri var mıydı? Aynı durum, hiç olmazsa kısmen kendisi için de söz konusu muydu acaba? Bu mantığa isyan etti delikanlı ve dünyadaki iyiyi de, kötüyü de kitaplarda okumuş olduğunu söyledi kendine. İyi olanı seçmesinin nedeni, içindeki iman olduğu kadar düşünceleriydi de. Fıtri ve saf duygular, derin düşünceleri algılamaya engel teşkil edemezdi. "Asla!" diye haykırdı içinden.

Kendi görüşünün doğru ve soylu olduğundan bir an olsun kuşku duymaz oldu Kemal ama ne istediğini biliyor muydu gerçekten? Onu çeken öğretmenlik mesleği değildi aslında. O, kitap yazmayı düşlüyordu. Ne kitabı? Şiir değil. Hatıra defterine şiirler yazmıştı yazmasına ama şiire yeteneği olduğu için değil. Sevgili Ayda idi düz yazıyı şiire dönüştüren! Dolayısıyla, kitabı düz yazı olacaktı. Kur'an-ı Kerim boyutlarında, büyük bir cilt olacaktı ve sayfalarında, tıpkı Kur'an-ı Kerim'in sayfalarında olduğu gibi, içi çeşitli notlar ve mütalaa ile dolu kenar boşlukları olacaktı. Pekiyi, ne hakkında yazacaktı? Kur'an, her şeyi anlatıyordu, öyle değil mi? Ama umutsuzluğa kapılmasına gerek yoktu. Bir gün o da bulacaktı yazmak istediği konuyu. Kitabın boyutlarını, şeklini ve içereceği şeyleri bilmesi yeterliydi. Hiç kuşkusuz, dünyayı sarsan bir kitap -dünyayı bürokrasi de sarsıyor olsa- memuriyetten daha iyiydi. Eğitimli herkes Sokrates'i bilirdi ama onu yargılayan yargıçların adını kimse hatırlıyor muydu?

5

"İyi akşamlar!"

Cevap vermeyecek, diye düşündü. Tam da beklediğim gibi. Başlangıçta hep böyle olur... Hep olmuştur ve olacaktır. Demek, çamaşır ipindeki mandalları kontrol etmek üzere duvardan uzaklaşıp bana sırtını dönüyor! Bunu biraz önce yapmamış mıydı? Doğru, Meryem, tedbirli davranmaya çalışıyorsun. Çok iyi anlıyorum. On yıldır kadınların peşindeyim, artık uzman sayılırım. Hava kararıp genç kadın gölgeye dönüşmeden doyur gözlerini Yasin. Kilo almış, vücudu olgunlaşmış. Genç kızken de güzeldi ama şimdi daha güzel. O zamanlar bir ceylan gibiydi, kalçaları böylesine dolgun değildi. Yo, hatları hâlâ genç kız gibi! Kaç yaşındasın tatlım? Ailen, Hatice ile aynı yaşta olduğunuzu söylerdi ama Hatice'ye göre daha büyüksün. Üvey annem, şu aralar otuzlarında olduğunu iddia ediyor... "Ben Hatice'ye hamileyken, Meryem beş yaşlarındaydı" diyor. Yaşının ne önemi var? Hayatının sonuna kadar onunla birlikte olmayı planlamıyorsun ya! Bir iki kısacık gün içinde tam da istediğin gibi olgunlaşacak... Güzel, çekici, tombul ve keyif verici! Eyvah... Caddeden yana baktı ve seni gördü. Gözleri tavuk gözleri gibi bakıyor... Fark ettin mi? Yerimden kımıldamayacağım güzel! Yakışıklılığını, gücünü ve mali durumunu bildiğin bir genç adam var karşında... Bir zamanlar hayran olduğun o İngilizden daha iyi değil mi?

"Verilen selamın alınması gerektiğini öğretmediler mi sana?" diye sordu.

Yine sırtını döndü. Ama dur... Gülümsedi galiba! Evet, ona bu güzelliği kim bahşetmişse, büyüleyici bir de gülümseme eklemiş. Gülümsedi. Son adımı atmak için hazırlanıyor. Tüm hareketlerimin, manevralarımın farkında olduğu belli. Zamanı geldi... Ne mutlu bana ki, mahcubiyetten muzdarip bir kadın değilsin. O İngiliz... Julian! Seni alıp götürmek için soylu bir kısrak gibi duruyor karşında. Kişnediğini duyuyor musun?"

"Ailenin komşuya saygısı yok mu hiç?" diye sordu. "Yalvarırım... küçücük bir selam ver! Bunu hak ettiğim bir gerçek."

Kırılgan, korkak bir ses geldi, sanki çok uzaklardan çünkü yüzü başka bir yöne dönüktü: "Hak etmiyorsun... Böyle olmaz."

Kapıyı çalan adam sonunda bir cevap almış, sürgü açılmıştı. Yeterince paylanmadan, tatlı sözlere kanmayacaksın, diye uyardı kendini. Sağlam dur... sağlam ve dayanıklı.

"Seni üzecek bir şey yaptımsa hayatımın sonuna kadar kendimi affetmeyeceğim" dedi Yasin, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinden öğrendiği bir cümleyi tekrarlayarak.

"Ebe Ali Kadın'ın çatısı sizinkiyle aynı yükseklikte" dedi genç kadın eleştirircesine. "Ben çamaşır asarken orada dikildiğini gören ne der? Yoksa bir skandala mı sebebiyet vermek istiyorsun?" diye ekledi alaycı bir sesle.

Sana nazar değmesin, diye düşündü genç adam. Julian'a bakarken de bu kadar ihtiyatlı mıydın acaba? Ama dur bakalım, gözlerinin güzelliği ve kalçaların, tüm eski ve uygunsuz davranışlarını affettiriyor.

"Size zarar vermek istedimse Allah canımı alsın" diye itiraz etti. "Güneş batıncaya kadar yaseminlerin altına saklandım ve Ali Kadın'ın terasının boş olduğunu görünceye kadar bizi ayıran duvara yaklaşmadım."

Sonra sesli bir iç geçirerek sürdürdü: "Dahası, buraya sessizliğin tadını çıkarmak için gelmek gibi bir alışkanlığım, yani bahanem var. Ortalıkta kimsenin olmadığının daha yeni farkına vardım ve çok sevindim. Her neyse, Allah bizi koruyacaktır..."

"Hayret! Neden tüm bu çaba?"

Bu hiç de masum bir soru değil, diye düşündü genç adam. Sordukları sorular, ne kadar tecrübeli olduklarını gösterir. Seninle konuşmaya razı oldu. Kutlarım.

"Kendime, 'Hiçbir şey ona selam vermekten ve karşılık almaktan daha hoş olamaz' dedim" dedi, yüksek sesle.

Başını çevirip baktı genç kadın. Gülmemeye çalıştığı alacakaranlıkta bile belliydi. "Sözlerin cüssenden de abartılı. Bütün bu sözlerin ardında ne yatıyor acaba?" dedi.

"Ardında mı? Duvara yaklaşsana. Söyleyeceğim çok şey var. Bir süredir, evden çıkarken yere her baktığımda hareket eden bir elin gölgesini görmekteyim. Başımı kaldırdığımda çatı terasının duvarından aşağıya bakar buluyorum seni. Çok güzel bir görüntü bu... Unutulmaz!"

Genç kadın yüzünü ona döndü ama yerinden kıpırdamadı. Suçlarcasına, "Bu ne cüret! İddia ettiğin gibi iyi bir komşu olsaydın, yukarı bakmak suretiyle bir kadına kötülük etmezdin! Kötü niyetli olduğun davranışlarından ve itiraf ettiklerinden belli" dedi.

Genç adamın niyeti gerçekten kötüydü. Evlilik dışı ilişki ya da zina iyi niyete girmiyordu. Bunlar, senin sevdiğin cinsten kötü niyetler, diye düşündü. Siz kadınlar... Bir saat sonra bunu bir hak olarak talep edersiniz. İki saat sonra da, peşimde sizler, ben kaçıyor olacağım. Her ne ise, bu akşam yaseminler kadar tatlı bir akşam!

"Allah biliyor ya, niyetim kötü değil" dedi. "Yukarı baktım çünkü senin olduğun yere bakmamak elde değil. Bunu bilmiyor muydun? Bunu hissetmemiş miydin? Biraz geç de olsa, komşun her şeyi itiraf ediyor işte!"

"Konuş" dedi genç kadın, alaycı bir sesle. "Kendini dizginleme. Sesini yükselt... Üvey annen bir sürpriz yapıp da çatıda bitiverirse ne yapacaksın?"

Konuyu değiştirme kancık! Seni ikna edersem, bu bir mucize olur, diye düşündü genç adam. Üvey annemden gerçekten korkuyor musun? Ah, bu kadının kollarında geçen bir gece her şeye değer.

"Ayak sesini duyarım" dedi, açıklama getirerek. "Ortamı bozma."

"Ne ortamı?"

"Tarifsiz bir ortamı... muhteşem!"

"Bana öyle gelmiyor. Belki de yapayalnızsın bu ortamda."

"Belki. Öyleyse çok acıklı. Kalbin ses verip de kimseden cevap alamaması korkunç bir şey. Bizim eve geldiğin o eski günleri hatırlıyorum da... tek bir aile gibiydik... ne yazık!"

Başını sallayıp mırıldandı genç kadın: "Eski günler!"
Geçmişe dönüş mü bu, diye sordu kendine genç adam. Büyük bir hata yaptım. Acı hatıraların tüm çabalarını mahvetmesine izin verme. Her şeyi bırak ve anı yaşa.
"Sonunda seni gördüm. Karşımda geceleri açıp karanlığı aydınlatan bir çiçek buldum. Sanki ilk kez görüyordum seni. Kendime, 'Bu, bir zamanlar Hatice ve Ayşe ile oynayan komşumuz Meryem olabilir mi? Hayır. Bu kız olgunlaşarak mükemmel bir güzelliğe erişmiş. Sanki dünyam değişti!"
Genç kadın, tekrar muzip bir üslupla, "Eski günlerde gözlerin böylesi özgürlüğe sahip değildi. Kelimenin tam anlamıyla komşuyduk. Ama artık her şey değişti. O günler geride kaldı. Birer yabancı olduk... sanki birbirimizle hiç konuşmamış, aynı evde büyümemişiz gibi! Ailen böyle olsun istedi" dedi.
"Bunları düşünmeyelim. Acımı deşme."
"Artık bakışların her yerde... pencerede, sokaklarda... şimdi de çatıda bana asılı."
Gitmek istiyorsan git. Seni tutan ne, diye düşündü genç adam. Ah, karanlığımı aydınlat! Yalanların baldan tatlı!
"Sen farkına varmadığın zamanlar da bakıyorum sana ben" dedi. "Seni ne çok hayal ettiğimi bir bilsen! Kendi kendime, 'Bana, ya onunla birlikte bir yaşam bahşet Allahım ya da ölüp gideyim' diyorum... ne dediğimin tümüyle bilincinde olarak."
"Bu lafları nereden buluyorsun?" diye sordu genç kadın kahkahasını bastırarak..
Kahkahanın fısıltısı içini titretmişti genç adamın. "Kalbimden" dedi, eliyle göğsünü gösterip.
Gitmek istercesine ayağındaki terlikleri yere sürterek kımıldandı genç kadın ve, "Konuşmalar kalbe dayandığına göre, gitsem iyi olacak" dedi.
Genç adam heyecanlanmıştı. Sesi yükseldi ve "Hayır! Gelmelisin" dedi ama sesinin çok yüksek çıktığının farkına varmıştı. Alçak bir tonla sürdürdü: "Gel bana. Şimdi ve sonsuza kadar..." dedi ve sinsice ekledi: "Kalbime. Kalbim ve kalbimin sahibi olduğu her şey senin."
Genç kadın alaycı bir sesle, "Kendini böyle mahvetme" dedi tembihlercesine. "Seni, kalbinden ve sahip olduğu her şeyden mahrum bırakmak nasip olmasın bana" diye ekledi.

Söylediklerimin ne kadarını anlıyor acaba, diye düşündü genç adam. Senle konuşurken sevdiğim kancığa hitap ediyorum ben. Aptal değilsin. Julian'ı hatırladıkça bunu iyice anlıyorum. Kız, gel buraya! Annene benzemişsin. İçimin ateşiyle karanlığı aydınlatmaktan korkuyorum.

"Kalbimi ve tüm sahip olduklarını sana memnuniyetle sunarım" dedi aşkını ilan edercesine. "Kalbimin mutluluk nedeni olacak bu... eğer ona ait ve sadece ona ait olursan!"

Genç kadın gülerek cevap verdi: "Seni kurnaz! Niyetin vermek değil, almak."

Böyle konuşmayı nerede öğrendin, diye düşündü genç adam, hayretle. Zennube bile bunu beceremezdi. Sensiz dünya, lanet edilesi bir yer olacak!

"Benim olmanı istiyorum" dedi. "Ve benim de senin olmanı. Bunda ne yanlış var?"

İki gölge bakışırken bir sessizlik oldu. Derken, genç kadın konuştu: "Belki de neden böyle yapıyorsun diye soruyorlardır."

Genç kadının sempatisini kazanabilmek için ustaca cevapladı genç adam: "Bu dünyada beni kimse sevmiyor."

"Oğlun nasıl?" diye sordu genç kadın, "Hâlâ büyükbabasıyla mı?" Sesinde ciddiyet vardı.

Bu sorunun ardında neyin yattığını merak etti genç adam. "Evet" dedi.

"Kaç yaşına geldi?"

"Beş..."

"Annesi nerede?"

"Evlendi evleniyor."

"Ne yazık! Hiç olmazsa Rıdvan'ın hatırı için tekrar evlenebilirdin onunla. Neden evlenmedin?"

Kancık diye söylendi genç adam içinden. Nereye varmak istiyorsun?

"Bunu gerçekten ister miydin?" diye sordu.

Genç kadın hafifçe güldü: "İki insanı ahlaka uygun bir biçimde bir araya getirene ne mutlu!"

Ya da ahlaka uygun olmayan, diye düşündü genç adam. "Ben arkama bakmıyorum" dedi.

Tuhaf bir sessizlik daha oldu... biraz da düşünceli. Derken, "Beni bir daha çatıda yakalamaya çalışmasan iyi olur" dedi genç kadın müşfik bir sesle ve uyarırcasına.

"Nasıl emrederseniz" dedi genç adam, cesaretle. "Çatı güvenilir bir yer değil. Şevk Sarayı Sokağı'nda bir evim olduğunu biliyor muydun?"

Genç kadın, "Kendi evin ha! Hadi buy'run... varlıklı bir adam" diye ünledi şaşkınlıkla.

Genç adam tedbirli davranmak istercesine bir süre suskun kaldıktan sonra, "Bil bakalım aklımda ne var?" dedi.

"Beni hiç ilgilendirmiyor."

Sessizlik, karanlık ve inziva... diye düşündü genç adam. Kasvetin üstümdeki etkisi korkunç... Ardından, "Çatılarımızı birleştiren şu iki duvarı düşünüyordum da" diyerek sordu: "Bu sana neyi ilham ediyor?"

"Hiçbir şeyi."

"Birbirine sarılmış iki âşığı."

"Böyle konuşmalardan haz etmem."

"Bitişik olmaları, hiçbir şeyin onları ayıramayacağını ifade ediyor ama."

"Hıı!" Bu ünlem, baştan çıkarıcı bir tehdit gibi çıkmıştı genç kadının ağzından.

Gülerek sürdürdü genç adam: "Sanki bana, 'hadi geç' diyorlar."

Genç kadın birkaç adım geriledi. Sırtı çamaşır ipine asılı çarşafa dayanmıştı. Fısıltı halinde, "Buna izin vermeyeceğim" dedi sitemle.

"Bu mu? Hangi *bu*?"

"Bu konuşmalar..."

"Ya davranış?"

"Kızgın ayrılacağım bak..."

"Lütfen yapma. Yemin ediyorum ki..."

Ciddi mi söylüyorsun, diye sordu kendine genç adam. Ya ben sandığımdan da aptalım, ya sen düşündüğümden de akılı. Neden Rıdvan ve annesinden söz ettin? Evliliği mi ima ettin yoksa? Oğlum, sen bu kadını çok mu istiyorsun? Delicesine...

Aniden, "Neden hâlâ buradayım ben?" dedi Meryem ve başını eğip çamaşırların arasına daldı.

Genç adam kaygıyla seslendi ardından: "Veda etmeden mi gidiyorsun?"

Genç kadın başını çamaşırların üzerinden uzatıp baktı ve "Eve kapıdan gir... sana diyeceğim bu" dedi ve hızla merdivenlere yönelip kayboldu.

Yasin oturma odasına döndü. Uzun süren yokluğunun bahanesi içerisinin çok sıcak olmasıydı... öyle söyledi ve odasına geçip giyinmeye başladı. Kemal, hayretler içinde izlemişti ağabeyini ama annesi gayet sakin ve rahattı. Kahvesini içmiş fal bakıyordu kadın. Terasta olanları bilseydi, acaba nasıl tepki verirdi annem diye düşündü Kemal.

Ağabeyinin neden geciktiğini öğrenmek için dama çıktığında kazara şahit olduğu manzara, onu altüst etmişti. Yasin bunu nasıl yapabilmişti? Fehmi'nin hatırası hiçbir şey ifade etmiyor muydu ona? Bunu düşünmek bile istemiyordu. Yasin, Fehmi'yi candan severdi ve ölümüne gerçekten çok üzülmüştü. Bu duygularının samimiyetinden kuşku duyulamazdı. Aslında, belki de bunlar sıradan olaylardı. İnsanların sürekli olarak Fehmi ile Meryem arasında bağ kurmalarını da anlayamıyordu. Merhum ağabeyi Meryem'in Julian ile ilişkisini, daha ilişki bitmeden öğrenmişti. Üzerinden uzun zaman geçmiş ve Fehmi kızı unutarak daha önemli, daha yüce hedeflere yönelmişti. Zaten Fehmi'ye layık bir kız değildi Meryem ve hak ettiğini bulmuştu. Ama Kemal'in bilmek istediği, aşkın unutulup unutulamayacağıydı. Ona göre unutulamazdı. Fehmi'nin Meryem'i onun bildiği, tanımladığı gibi bir aşkla mı sevdiğini bilmiyordu. Bu, belki de bugün Yasin'in de hissettiği, hatta bir zamanlar kendisinin bile hissettiği güçlü bir arzuydu sadece. Bu arzu, ergenlik çağında kendisini de oyalamış, rüyalarını işgal etmişti. Evet, böyle olmuştu. Kendi üzerindeki etkisi iki yönlüydü; arzuyla yanıp tutuşarak işkence çekmek ve vicdan azabı duymak. Onu kurtaran, Meryem'in evlenip hayatlarından çıkmasıydı.

Kemal Yasin'in acı çekip çekmediğini ve vicdanının ne ölçüde rahatsız olduğunu merak ediyordu. Yasin'in hayvani mizacı ve daha yüce amaçlara ilgisizliği hakkında ne düşünüyor olursa olsun, bu, ağabeyi için kolay olmamalıydı. Olaya hoşgörüyle yaklaşmasına rağmen, ne olursa olsun ideallerinden ödün vermeye razı olmayan bir delikanlı olarak huzursuz ve kaygılıydı Kemal.

Yasin giyinip süslendikten sonra odaya dönüp vedalaştı ve evden ayrıldı. Çok geçmeden oturma odasının kapısı vuruldu. Kemal, kimin geldiğinden emin, geleni içeri buyur etti. Kendi yaşlarında, kısa boylu, yakışıklı bir delikanlıydı gelen. Üstünde yere kadar uzanan bir entari ve ceket vardı. Önce Emine'nin elini öptü, sonra Kemal ile tokalaşıp yanına oturdu. Son derece nazik davranmaya çalışıyordu ama tavrı, onun da neredeyse evin bir ferdi olduğunu gösteriyordu. Emine, ona Fuat diye hitap ederek sohbete başladı. Annesinin ve babası Cemil el Hamzavi'nin hatırını sordu. Delikanlı, bu nazik hüsnükabule neşeyle karşılık verdi. Kemal, arkadaşıyla birlikte dışarı çıkmak üzere ceketini almaya gitti.

6

Yan yana Kırmız Sokak'a doğru yürüdüler. Babalarıyla karşılaşmamak için dükkânın bulunduğu Bakırcılar Caddesi'nden geçmek istememişlerdi. Kemal'in sıskalığı ve uzun boyu ile Fuat'ın kısalığı, dikkat çekecek denli tezat teşkil ediyordu.

Fuat, "Bu akşam nereye gidiyorsun?" diye sordu sakin bir sesle.

"Ahmet Abdo'nun kahvehanesine" diye cevap verdi Kemal heyecanla.

Fuat safiyeti ve ağırbaşlılığı, Kemal ise arkadaşına gülünç gelen kaprisleriyle bilinse de, nereye gideceklerine hep Kemal karar verir, Fuat, ona boyun eğerdi. Mesela, Kemal -onun tabiriyle- "geçmişin hazineleri ve bugünün harikalarıyla göz ziyafeti çekmek" için ısrarla şehre tepeden bakan Kahire Kalesi'ne veya Çadırcılar Pazarı'na veya el Maktum Tepeleri'ne gitmek isterdi. İki arkadaşın ilişkisi, Kemal'in babasının patron, Fuat'ın babasının ise onun yanında çalışıyor olmasından, yani aileleri arasındaki sınıf farkından etkilenmişti muhakkak. Bu sınıf farkı, Fuat, Kemal'in ailesi için dükkândan siparişleri eve taşımayı alışkanlık haline getirdikçe daha da belirgin hale gelmişti. Çocuk, bu hizmeti karşılığında Emine'nin cömertliğinden yararlanır; kadın, en güzel yemekleri -ki genellikle yemek saatlerinde gelirdi Fuat- ve Kemal'in artık ihtiyaç duymadığı dayanıklı giysileri ona çok görmezdi. Baştan itibaren, ilişkilerine Kemal'in hâkimiyeti ve Fuat'ın itaati damga vurmuştu. Bu

duyguların yerini artık dostluk almış olsa da psikolojik etki asla yok olmamıştı.

Yaz tatili boyunca Fuat el Hamzavi'den başka arkadaş edinmek nasip olmamıştı Kemal'e. Çevrede yaşayan diğer sınıf arkadaşları okula devam etmemişlerdi. Bazıları ilköğretimden ya da yetenek sertifikalarını aldıktan sonra meslek edinme gayreti içine girmişler; bazıları da Saray Gezisi'ndeki kahvehanede garsonluk, Cafer Han'daki ütücüde yamaklık gibi sıradan işler bulmuşlardı.

Garson ve ütücü yamağı olan çocuklar Kemal'in din okulundan arkadaşlarıydı. Karşılaşınca selamlaşırlardı. Kemal'in okumaya devam ediyor olmasının yarattığı faikiyet her ikisinin de ona saygıyla hitap etmesine yol açmaktaydı. Kemal ise alçakgönüllülüğü ve yapmacıksız kişiliğiyle muhabbetle selamlaşırdı onlarla. Kemal'in, Hasan Salim, İsmail Latif ve Hüseyin Şaddat gibi el Abbasiye'de oturan arkadaşları, yaz tatillerini İskenderiye'de veya Kuyubaşı'nda geçiriyorlardı. Dolayısıyla, etrafında Fuat'tan başka kimse kalmamıştı arkadaşlık edecek.

Birkaç dakikalık yürüyüşten sonra Ahmet Abdo'nun kahvehanesine vardılar. El Halili Han Çarşısı'nın altındaki bu tuhaf mekâna inip boş bir nişteki masaya karşılıklı oturdular. Fuat, biraz mahcup, "Bu akşam sinemaya gideceksin sanıyordum" dedi. Delikanlının bu sözleri, aslında kendi arzusunun ifadesiydi. Kemal'in evine uğramadan önce sinemaya gideceklerinden neredeyse emindi ama bir şey söylememişti çünkü Kemal'i verdiği karardan vazgeçiremeyeceğini biliyordu. Sinema biletlerinin parasını Kemal ödeyeceğine göre, bu isteğini dile getirme cesaretini kahvehanedeki yerlerine yerleştikten sonra bulacaktı. Ancak bu ortamda rasgele edilmiş masumane sözler olarak algılanabileceğini düşünmüştü.

"Önümüzdeki perşembe Charlie Chaplin'i görmek için Mısır Kulübü'ne gideceğiz. Bugün domino oynayalım."

Feslerini çıkarıp üçüncü bir iskemlenin üstüne yerleştirdiler. Kemal garsonu çağırıp çay ve domino seti istedi. Bu yeraltı kahvehanesi, toprak seviyesinin üstündeki başı dışında, vücudunun her tarafı eski çağlardan bu yana biriken moloz yığınlarının altında kalan nesli tükenmiş bir canavarın karnı gibiydi. Açık kalan ağzından fırlayan uzun sivri diş-

ler, aşağı giden dik merdivenlerin girişiydi sanki. İç mekân, el Masara Köyü'nden getirilen büyük, krem rengi fayanslarla döşeli, geniş, kare bir avludan ibaretti. Ortadaki havuzun etrafı karanfil saksılarıyla doluydu. Dört bir yanda yastıklar ve süslü kilimlerle örtülü banklar vardı. Duvarlar, belirli aralıklarla, hücre benzeri kapısız ve penceresiz nişlere bölünmüştü. Duvarların içine oyulmuş küçük mağaralara benziyorlardı. Her birinin içinde bir tahta masa, dört iskemle ve dipteki duvara asılı sabahtan akşama kadar yanan bir lamba vardı. Bu garip ortam, sessiz sakin havasıyla kahvehaneyi diğer kahvehanelerden ayıran bir özellikti. İçerisi loş ve rutubetliydi. Müşteriler, gruplar halinde veya yalnız, ya nişlerde ya da havuzun etrafındaki banklarda tembel tembel oturup nargile ve çay içerek bitmez tükenmez sohbetler ederlerdi. Bu sohbetlerde, çevreye de yayılan kesintisiz ve uyuşuk bir arzunun, uzun öksürüklerle, kahkahalarla ya da nargile fokurtusuyla kesilen sesi vardı.

Kemal'e göre, Ahmet Abdo'nun kahvehanesi hayalperest biri için hazine değerindeydi ve düşünceyi besliyordu. Başlangıçta, bu tuhaf özellikleriyle Fuat'ın da ilgisini çekmişti mekân ama artık bütün bildiği, kahvehanenin rutubetli ve ekşi kokan havasının son derece kasvetli olduğuydu. Ne var ki, Kemal davet ettiği için gelmek zorundaydı.

"Burada ağabeyin Yasin Bey'i gördüğümüz günü hatırlıyor musun?"

Kemal gülümsedi. "Evet. Yasin Bey kibar bir insandır ve çok da kafadardır. Bana büyük ağabeyimmiş gibi davranmaz hiç. Burada buluştuğumuzu kimseye söylememesi için yalvardım ona. Babamdan korktuğum için değil çünkü zaten hiçbirimiz bunu ona söyleyemeyiz ama annemi üzmemek için. Buraya veya bir başka kahvehaneye sık sık gittiğimizi bilse, düşünsene ne kadar korkar. Neredeyse tüm kahvehane sahiplerinin uyuşturucu bağımlısı ve şöhreti kötü insanlar olduğunu sanıyor."

"Ya Yasin Bey? Buraya onun da sık sık geldiğini bilmiyor mu?"

"Söyleyecek olsam, Yasin'in artık koca bir adam olduğunu söyler bana... ama annemin gözünde ben hâlâ çok küçüğüm! Öyle görünüyor ki, saçım ağarsa bile bana evin küçük çocuğu muamelesi yapmaktan vazgeçmeyecek."

Garson parlak sarı bir tepsi içinde iki bardak çayla domino setini getirip masanın üstüne koydu ve çekildi. Kemal hemen bardaklardan birini alıp çayını soğumasını beklemeden içmeye başladı. Bir yandan üflüyor, bir yandan yudumluyordu. Ağzı yanınca dudaklarını emiyor ve hemen bitirmesi gerekiyormuş gibi, sabırsızlıkla içiyordu.

Sırtı iskemleye dayalı oturan Fuat sessizce arkadaşını izlerken, yaşının ötesinde bir ağırbaşlılık sergilemekteydi. Büyük, güzel gözlerinin bakışında sükûnet ve derinlik vardı. Kemal çayını bitirene kadar kendi çayına dokunmadı bile. Sonra bardağını alıp yavaş yavaş, çayın tadının ve kokusunun keyfini çıkararak içmeye başladı. Her yudumdan sonra, "Aman Allahım... şahane" diyordu.

Derken, Kemal ellerini ovuşturdu ve dominoya başlamak için Fuat'ı çayını bitirmeye zorladı. "Bugün seni yeneceğim" diye uyardı. "Şans hep senden yana olacak değil ya!"

"Göreceğiz" dedi Fuat gülümseyerek ve oynamaya başladılar.

Kemal, müthiş bir gerginlik içinde, hayatı veya şerefi üzerine oynuyordu sanki. Fuat sakindi. Taşları ustalıkla koymaktaydı yerli yerine. Kemal'in tutumundan bağımsız olarak, şansı yaver gitse de gitmese de yüzü hep gülüyordu.

Kemal, her zamanki gibi, sinirlenmeye başladı. "Aptalca ama şanslı bir adım" diye bağırdı. Oyuna veya eğlenceye yaraşır tahammül ve hoşgörüden yoksundu delikanlı. Dahası, aynı gerilim, ciddi uğraşlar içindeyken de söz konusuydu.

Fuat, dominoda olduğu kadar, okul başarısı itibariyle de Kemal'den üstündü. Sınıf birincisiydi... Kemal ise ilk beş arasında! Şansla bir ilgisi olabilir miydi bunun? O, içten içe kendini daha üstün hissederken, bu delikanlının başarısı nasıl izah edilebilirdi? Entelektüel olarak Fuat'tan üstün olduğu açıktı. Arkadaşının başarısını çok çalışmasına verirdi hep. Herkesin dediği kadar akıllı olsaydı, çok çalışmaya ihtiyaç duyar mıydı? Fuat, spor da yapmıyordu. Oysa kendisi birden çok spor dalında çok iyiydi. Fuat'ın okumaları okul kitaplarıyla sınırlıydı. Tatilde bir başka kitap okuyacak olsa, bu kitap da mutlaka ileride alacağı derslere katkısı olacak nitelikte bir kitap olurdu. Dolayısıyla, okulun Fuat'ı kendinden daha başarılı bir öğrenci olarak değerlendirmiş olmasının şaşılacak bir yanı yoktu. Ne ki, Kemal'in kıskanç-

lığı aralarındaki dostluğu zedelemiyordu. Fuat'ı çok sever ve onunla birlikteyken o kadar eğlenir, o kadar mutlu olurdu ki, üstünlüğünü ve faziletlerini kabulle arkadaşının hakkını teslim ederdi... en azından içinden!

Oyun, öngörülenden farklı olarak, Kemal'in zaferiyle sonlandı. Arkasına dayanıp bir kahkaha attı delikanlı ve "Bir oyun daha oynayalım mı?" diye sordu rakibine.

"Bugünlük yeter" dedi Fuat gülümseyerek. Ya gerçekten yorulmuştu ya da ikinci bir oyunun Kemal'in neşesini kaçırabileceğinden korkuyordu.

Kemal başını sallayarak, "Amma soğukkanlısın" dedi ve burnunun ucunu başparmağıyla işaret parmağı arasına alıp ovuşturarak ekledi: "Sana şaşıyorum! Yenildin ama intikama niyetin yok! Said Zaglul'u çok severdin ama başbakan olduğu zaman yapılan kutlamalardan uzak durdun. Efendimiz el Hüseyin'in inayetini arzuluyorsun ama naaşının yanı başımızdaki türbede yatmadığı söylentileri seni üzüp telaşlandırmıyor. Beni hayretler içinde bırakıyorsun!"

Arkadaşının soğukkanlılığı Kemal'i rahatsız ediyordu. "Mantıklı olmak" şeklinde ifade edilen bu tavra hiç tahammülü yoktu. "Deli" olmayı tercih ederdi. Okulda, "El Hüseyin'in türbesi sadece bir semboldür" dendiği günü hatırladı.

Okuldan birlikte çıkmışlardı. Yolda, Fuat, İslam tarihi öğretmeninin bu sözlerini tekrarlamış; Kemal, arkadaşının bu habere nasıl olup da bigâne kalabildiğine çok şaşırmış, hatta bundan ürkmüştü. Üzerinde uzun uzun düşünmemişti delikanlı çünkü düşünemiyordu bile. Bir fikre bu kadar karşı olan, hatta isyan eden bir insan nasıl düşünebilirdi ki? Oysa kendisi bu ürkütücü darbeyle kalbinin derinliklerine kadar sarsılmış; solup giden bir görüntüye, uçup giden bir rüyaya ağlamıştı. El Hüseyin, artık yanı başında değildi. Anlaşılan, hiç de olmamıştı. Türbesinin kapısına tüm kalbiyle kondurduğu o öpücüklere ne olmuştu pekiyi? Peygamber torununun yanı başında olmanın onuruna ve bundan duyduğu gurura ne olmuştu? İçinde, camideki bir sembolden ve ıssız bir hayal kırıklığından başka bir şey kalmamıştı. O gece yastığı sırılsıklam oluncaya kadar ağlamış, ağlamıştı. Oysa, din öğretmeninin bu açıklaması karşısında mantıklı arkadaşının kılı kıpırdamamış, sadece dili kıpırdayarak açıklamayı kabullendiğini söylemişti... o kadar!

"Baban Öğretmen Okulu'na gitmek istediğini biliyor mu?"

"Evet" diye cevap verdi Kemal. Sesinde arkadaşının soğukkanlılığından duyduğu mutsuzluk kadar, babasıyla bu konuda yaptığı konuşmanın acısı vardı.

"Ne dedi?"

Kemal içindeki yoğun duyguları arkadaşına dolaysız saldırarak hafifletme fırsatı buldu. "Heyhat!" dedi. "Pek çok insan gibi, babam da başarının sahte tezahürlerine bayılıyor... devlet memuriyeti, savcılık, yargıçlık... başka hiçbir şey onu ilgilendirmiyor. Onu, bu hayatta peşinden gidilmeye değer şeyin büyük düşünce ve yüce değerler olduğuna nasıl ikna edeceğimi bilmiyorum. Ama kararı bana bıraktı."

Fuat elindeki domino taşıyla oynayarak ve anlayışla, "Bu doğru ama nerede gereğince riayet ediliyor ki bu yüce değerlere?" diye sordu.

"Çevremde kimse iman etmiyor diye, amentüyü inkâr edemem ben."

Fuat arkadaşını yatıştırmayı amaçlayan bir sükûnetle cevap verdi: "Hayranlık uyandıran bir ruh seninki ama geleceğini gerçekliğin ışığında planlaman daha doğru olmaz mı?"

"Liderimiz Said Zaglul seni dinleyecek olsaydı..." diye başladı Kemal ve küçümseyen bir tavırla sürdürdü: "Mısır'ın bağımsızlığı için İngiliz Sarayı'na gitmeyi düşünür müydü hiç?"

Bu, sağlam bir argüman ama normal yaşamda geçerli bir prensip değil, dercesine gülümsedi Fuat "Önce hukuk oku ki, saygın bir mesleğin olsun. Kültürel çalışmalarını daha sonra ve istediğin kadar sürdürebilirsin" dedi.

Kemal meydan okurcasına ve sert bir sesle, "Allah hiçbir insanın içine iki kalp koymamıştır..." dedi. "Hukuk ile mesleki saygınlığı ilişkilendirmene de itiraz etmek zorundayım. Öğretmek saygın bir iş değil mi, sence?"

Fuat savunmaya geçti: "Asla bunu demedim. Bilgi toplayıp yaymanın saygın olmayan bir iş olduğu söylenebilir mi hiç? Belki ben de hiç istemeden başkaları gibi konuştum... Dediğin gibi, gücün ve nüfuzun gözlerini kamaştırdığı insanlar gibi konuştum."

Kemal bıkmış gibi omuz silkip, "Düşünceye adanmış bir yaşam, hiç kuşkusuz en yüce yaşamdır" dedi inançla.

Arkadaşına katıldığını belirtir bir biçimde başını salladı Fuat ve Kemal, ona, "Sen neden Hukuk Fakültesi'ni seçtin?" diye soruncaya kadar, bir süre suskunluğa sığındı.

Biraz düşünüp, "Senden farklı olarak, düşünceye âşık değilim ben. Sadece gelecek kaygısıyla yaptım seçimimi ve Hukuk Fakültesi'nde karar kıldım" diye cevap verdi.

İşte, tam da bu değil miydi mantığın sesi? Tabii buydu ve Kemal'i çileden çıkardı. Koca bir yaz tatilini, bu mantıklı delikanlıdan başka kimsenin olmadığı bu mahallenin sınırları içinde geçiriyor olmak büyük haksızlıktı. Bu eski mahalledekine hiç benzemeyen, bambaşka bir yaşam vardı bir yerlerde. Fuat'ınkinden çok daha farklı dostluklar vardı. O yerlere ve o dostluklara büyük özlem duydu... el Abbasiye'ye ve oradaki genç, zarif insanlara! Her şeyden çok da biricik sevgilinin inceliğine, zarafetine ve pürüzsüz aksanının kibarlığına özlem duydu. Ah, eve gitmek ve hatıra defteriyle baş başa kalmak istiyordu. O tek bir anı yeniden yaşayacak, hatıraları yâd edecek ve zihninde uçuşan hayalleri kayda geçirecekti. Bu partiyi dağıtıp gitme zamanı gelmemiş miydi artık?

"Bazı arkadaşlarla karşılaştım, seni sordular."

"Kimler?" diye sordu Kemal, kendini zihnindeki hayallerden alarak.

"Kamar ve Nergis" diye cevap verdi Fuat gülerek.

Kamar ile Nergis kuruyemişçi Abu Sari'nin kızlarıydı. Kırmız Sokak'ın güneş batarken karanlığa gömülen tonozlu bölümünde, ergenliğin masumiyetle karışık cinselliğiyle birbirlerini hararetle sevip okşamaları geldi aklına. Gayet iyi hatırlıyordu ama neden tiksintiyle sarkmıştı dudakları? Tarih sayılırdı bu olay... O kutsal ruh ona inmeden önceki eski bir tarih. O oynaşmaları, içinde kızgınlık, acı ve utanç duymadan hatırlaması mümkün değildi çünkü içi katıksız bir aşk şarabıyla doluydu artık.

"Nerede karşılaştınız?"

"El Hüseyin'in doğum gününü anma şenliklerinde, kalabalıkta. Hiç çekinmeden, utanmadan yanlarına gittim... Sanki festival mahallerini görmek için gezinen bir aile gibiydik!"

"İyi cesaret etmişsin."

"Bazen ediyorum... Selamlaştık ve uzun uzun konuşurken Kamar seni sordu."

"Sonra?" dedi Kemal, hafifçe kızararak.

"Yeniden bir araya gelmeye karar verdik. Sana da söylememi istediler."

Kemal, bu fikri hiç beğenmemişti. Başını salladı ve terslenerek, "Kesinlikle olmaz" dedi.

Fuat çok şaşırmıştı. "Kesinlikle olmaz mı? Tonozlu sokakta ya da o terk edilmiş evin avlusunda onlarla tekrar buluşmak istersin diye düşünmüştüm. Olgunlaşmışlar. Kısa sürede, kelimenin tam anlamıyla yetişkin birer kadın olacaklardır. Bu arada... Kamar örtülüydü ama peçe takmamıştı. Peçe takmış olsaydı, zaten onunla konuşmaya cesaret edemezdim. Bunu ona da söyledim."

"Tabii" diye cevap verdi Kemal anlayışla.

"Neden?"

"Ahlaksızlığa tahammülüm yok artık" dedi Kemal ve içindeki saklı acıyı ele verircesine ekledi: "İç çamaşırlarım kirlenince ibadet ederken Allahla buluşamıyorum."

Fuat, "O zaman önce yıkan" dedi tüm masumiyetiyle.

Kemal sözlerinin bu kadar yüzeysel algılanıyor olmasından bıkkın, başını salladı: "Su günahı temizlemez."

Bu sorunla uzun süre mücadele etmişti delikanlı. Kamar ile buluşmaya her gidişinde şehvet ve endişeyle içi bunalıyor; eve, vicdan azabı içinde, kederli dönüyordu. Namazın sonunda uzun uzun, hararetle dua ederdi bağışlanmak için. Ama kendine rağmen işkenceye yine razı olur; sonra da bağışlanmak için tekrar dua ederdi. O günler şehvet, acı ve eziyetle dolu günlerdi. Derken, patlarcasına bir ışık doğmuş ve aniden çelişkiye düşmeksizin sevip ibadet edebilir olmuştu. Neden olmasın? Aşk, iman pınarından düşen saf bir damla değil miydi?

Fuat, "Benim, Nergis ile buluşmalarım sokakta oynaması yasaklanınca son bulmuştu" dedi hüzünlü bir sesle.

"İmanlı bir insan olduğuna göre, o ilişki seni de huzursuz etmiş olmalı."

Fuat mahcubiyet içinde bakışlarını indirerek, "Bazı şeyler insanın elinde değil" diye cevap verdi ve huzursuzluğunu saklamak istercesine sürdürdü: "Bu fırsatı gerçekten tepecek misin?"

"Kesinlikle."

"Sadece dinsel nedenlerle mi?"

"Yetmez mi?"

Fuat kocaman güldü: "Zaten, sen hep ağır yük taşımaya teşnesindir."

"Ben böyleyim" diye vurguladı Kemal. "Başka türlü olmam için hiçbir neden yok."

Uzun uzun bakıştılar. Bu bakışmalarda hem Kemal'in kararlılıkla karşı koyuşu, hem de Fuat'ın münakaşa etmek istemeyen ve su yüzeyinde parlayan güneş ışığı gibi gülümseyişi vardı. Derken, Kemal sürdürdü: "Bence şehvet aşağılık bir içgüdü... Ona teslim olmaktan nefret ediyorum. Bu duygu, belki de mücadele edip üstüne çıkalım ve insana yaraşır bir mevkie ulaşalım diye verildi bize. İnsan olamıyorsam, bir hayvan olarak kalacağım demektir."

Fuat duraksadı. Sonra, sakin bir sesle, "Bence o kadar da kötü değil" dedi, "çünkü evlenmeye ve çocuk sahibi olmaya yönlendiriyor bizi."

Fuat farkında değildi ama Kemal'in kalbi küt küt atmaya başlamıştı. Evlilik bu muydu? Arkadaşının söylediğinde bir hakikat payı vardı elbet ama insanların aşkla evliliği uzlaştırıyor olması aklını karıştırıyordu. Sevgili itibariyle karşı karşıya gelmediği bir sorundu bu çünkü -birden çok nedenle- onunla evlenmeyi hayal bile edemezdi. Yine de, kafasında çözüm bekleyen bir sorundu bu. Sevgili ile arasında mutlu bir ilişki, onun manevi şefkati ve kendisinin coşkun özlemini temel almaksızın tesis edilemezdi. En azından kendisi açısından, onlarınki daha ziyade ibadet gibi bir şey olurdu! Evliliğin bununla ne ilgisi olabilirdi?

"Birbirlerine âşık, birbirlerini gerçekten seven insanlar *evlenmiyorlar*" dedi.

"Ne dedin?" diye sordu Fuat, dehşete düşerek.

Kemal ağzından hiç niyet etmediği sözler çıkmış olduğunun hemen farkına vardı. Bir an için aklı karışmıştı anlaşılan. Fuat'ın son sözlerini hatırlamaya çalıştı. Duymuştu duymasına ama evlilik ve çocuk konusunda söylediklerini hatırlamakta güçlük çekiyordu. Ağzından kaçanları tevil yoluyla örtmeye çalıştı: "Yaşamdan da üstün ideallere âşık olanlar evlenmez. Bunu demek istedim."

Fuat gülümsedi -belki de gülmemeye çalışıyordu- ama derin bakışları duygularını ele vermedi. "Bunlar ciddi konular. Konuşmak için erken. Her şeyin bir zamanı var" dedi.

Kemal omuz silkti ve kendinden emin bir sesle, "O zaman erteleyelim ve bekleyelim" dedi.

Aralarında, sanki bir dağ vardı ama yine de dosttular. Kemal'i Fuat'a çeken şeyin -onu sürekli endişelendiriyor olsa da- aralarındaki bu fark olduğu inkâr edilemezdi. Artık eve gitmesi gerekmiyor muydu onun? Yalnızlığa, kendi ruhuyla baş başa kalmaya ihtiyacı vardı. Çekmecede uyuklayan hatıra defterinin düşüncesi, içindeki tutkuyu körükledi. Gerçekliğe tahammül etmekten yorgun düşen insan, huzuru kendi içinde ararmış.

"Eve gitme zamanı..." dedi.

7

At arabası Ambaba'ya giden yolun birinci üçgenini oluşturan sokakların sonundaki yüzen evin önünde duruncaya kadar, Nil boyunca ilerledi. Ahmet Abdülcevat ile Ali Abdülrahim Bey hemen atladılar arabadan. Gece olmuş, her yer karanlığa gömülmüştü. Nehrin iki yakasında, Zamalek Köprüsü'nden aşağı doğru akan suyun üstünde aralarında mesafe bırakılarak dizilmiş olan yüzen evlerde ve teknelerde ışık vardı. Yolun sonundaki köyün solgun ışıltısı, simsiyah, kapalı gökyüzünde güneş parıltısını yansıtan bir bulut gibiydi.

Ahmet Abdülcevat yüzen evi ilk kez ziyaret etmekteydi. Muhammed Afit bu evi dört yıl önce kiralamış, o gece için de Ahmet'e tahsis etmişti. Oğlu Fehmi'nin katledilmesinden sonra kendine koyduğu yasakları, bu romantik kaçamakla ilk kez o gece kaldıracaktı. Ali Abdülrahim öne geçip iskele tahtasının yolunu gösterirken uyardı: "Çıkış dar, basamaklar yüksek. Küpeşte de yok. Pençeni omzuma koy da yavaş yavaş inelim."

Dikkatle inmeye başladılar. Nehir kenarına ve teknenin pruvasına vuran suyun sesi kulakları okşuyordu. Eylül ayının nemli sıcağında kıyıda biriken çürük yosun kokusu sürdükleri parfümle birleşince dayanılmaz, keskin bir kokuya dönüşüyordu.

Ali Abdülrahim girişteki kapı zilini el yordamıyla bulmaya çalışırken, "Bu, senin için olduğu kadar, bizler için de tarihi bir gece; yaşlı ustanın geri dönüşü! Ne dersin?" dedi.

Ahmet Abdülcevat arkadaşının omzuna daha da sıkı tutunarak, "Yaşlı bana değil, babana derler" dedi.

Gülüştüler. "Beş yıldır görmediğin yüzleri göreceksin yeniden" dedi Ali Abdülrahim.

Ahmet Abdülcevat, "Bu, davranışımı değiştireceğim ya da prensiplerimden vazgeçeceğim anlamına gelmez" dedi kararsız bir sesle ve kısa bir sessizlikten sonra ekledi: "Belki de... olabilir."

"Mutfakta bir köpek ve et varsa, köpeğin ete dokunmayacağına kim inanır?"

"Köpek babandır... it oğlu it!"

Ali Bey kapı zilini çaldı. Kapı hemen açıldı. Yaşlı uşak Nuba onları ellerini yukarı kaldırarak selamlayıp buyur etti. İçeri girip soldaki kapıya yöneldiler. Kapı, tavandan sarkan bir ampulle aydınlatılmış küçük bir antreye açılıyordu. İki yanda aynalar ve aynaların altına yerleştirilmiş birer büyük deri koltuk ile sehpalar vardı. Karşıdaki kapı ardına kadar açıktı. İçeriden davetlilerin sesleri geliyordu. Ahmet Abdülcevat duygusallaştı. Ali Abdülrahim açık kapıyı işaretle içeri girdi. Ahmet daha eşiği geçerken tüm arkadaşları ayağa kalkıp onu sevinçle karşıladılar. Yüzlerinden mutluluk akıyordu.

Onu ilk kucaklayan Muhammed Afit oldu. Popüler bir şarkıdan alıntı yaparak, "Dolunayın ışıkları üstümüze parlıyor" dedi.

"Kader özlemini çektiğimi bahşetti bana" dedi İbrahim el Far, bir diğer popüler şarkıyı anarak ve onu kucakladı.

Sonra, arkadaşları Celile'yi, Zübeyde'yi ve onlardan bir iki adım geride duran üçüncü bir kadını da görebilmesi için geri çekildiler. Arkada duran kadının udi Zennube olduğunu hemen hatırladı Ahmet Abdülcevat. Ah... tüm geçmişi tek bir sahnede toplanmıştı adeta. Mahcup olmuştu ama yüzü mutlulukla parlıyordu. Celile uzun bir kahkaha atıp onu kucaklamak üzere kollarını açarken, "Nerede saklanıyordun güzelim?" diye sordu.

Celile'nin kollarından kurtulunca, Zübeyde'nin bir kol boyu ötede durduğunu gördü. Kadının yüzü ışıl ışıldı ama bir tereddüt geçirmekteydi sanki. Adam kolunu uzattı. Kadın uzatılan kolu sıkarken kaşlarını kaldırıp yine bir şarkıya atıfla, "On üç yıldan sonra..." dedi. Sesinde hafif bir istihza vardı.

Ahmet Abdülcevat, içten bir kahkaha atmaktan alıkoyamadı kendini. Derken, Zennube'nin yerinden kımıldamamış olduğunu fark etti. Yüzünde utangaç bir ifade vardı genç kadının. Sanki geçmiş tanışıklığın kendisinin öne çıkması için yeterli olmadığını düşünmekteydi. Adam elini uzatıp tokalaşırken, "Udilerin prensesine selam" dedi, onun da gönlünü almak istercesine.

Muhammed Afit kolunu Ahmet'in omzuna atıp yanına oturturken, "Şöyle bir uğrayayım mı dedin, yoksa tutkuna yenik mi düştün?" diye sordu bir kahkaha atarak.

"Tutkuma yenik düşüp şöyle bir uğrayayım dedim" diye cevap verdi Ahmet Abdülcevat.

Arkadaşlarının sıcacık hüsnükabulü başlangıçta gözlerini kamaştırmıştı ama artık etrafı görebiliyordu. Duvarları ve tavanı zümrüt yeşiline boyanmış orta boy bir odadaydı. Camların ikisi Nil'e, diğer ikisi caddeye bakıyordu. Tavanın tam orta yerinden sarkan ampul, huni şeklinde kristal bir avizeyle saklanmıştı. Işığı, üstünde viski şişeleri ve bardaklar olan alçak masanın üstüne düşüyordu. Yerler, tıpkı duvarlar gibi, zümrüt yeşili halıyla kaplıydı. Odanın iki yanına, ortalarından yastıklarla bölünmüş ve üzerinde işlemeli örtüler bulunan iki geniş sedir yerleştirilmişti. Köşeler ot minderler ve yastıklarla doluydu. Celile, Zübeyde ve Zennube caddeden uzakta olan sedire; üç adam ise onların tam karşısındaki kanepeye yerleşmişlerdi. Minderlerin üstü müzik aletleriyle doluydu: ut, tef, dümbelek ve ziller. Etrafına uzun uzun baktı Ahmet. Sonra keyifle iç geçirip, "Aman Allahım... Allahım... her şey çok güzel... ama neden Nil'e bakan camları açmıyoruz?" dedi mutluluk içinde.

Muhammed Afit, "Tekne geçişleri biter bitmez açacağız. Peygamber'in dediği gibi, 'Eğer baştan çıktınsa, saklan'" diye cevap verdi.

Ahmet anında cevap verdi: "Ve eğer saklanıyorsan, baştan çık!"

"Hâlâ eskisi kadar hızlı olduğunu göster bize" diye bağırdı Celile meydan okurcasına.

Aslında, niyeti sadece şaka yapmaktı Ahmet Abdülcevat'ın. Uzun bir inziva döneminden sonra devrimci bir adım atıp yüzer eve gelmek gibi bir karar vermesi kolay olmamıştı. Tedirgin ve endişeliydi. Dahası, bir değişiklik vuku bulmuştu,

kendi kendine çözüp anlamlandırması gereken. Durumu dikkatle ve yakından incelemesi gerekiyordu. Neydi gördüğü? Celile ve Zübeyde vardı. Her ikisi de Mekke'ye giden hacıların deve töreni kadar heybetli ve güzel! Eskiden böyle tarif ederdi bu iki kadının görünüşünü. Belki daha da şişmanlamış, daha da güzelleşmişlerdi ama duyularından ziyade, duygularıyla kavrayabildiği bir değişiklik vardı onlarda. Şüphesiz, yaşlanmakla ilgiliydi bu. Değişiklik. Arkadaşları bunun farkına varmamış olabilirlerdi çünkü birbirlerinden hiç uzak kalmamışlardı. Aradan geçen yıllar kendisini de benzer biçimde etkilemiş miydi acaba? Hüzünlendi, hevesi söndü. En dürüst ayna, uzun bir aradan sonra çıkıp gelen dosttur. Ne ki tam olarak neydi bu değişim? Kadınların saçlarında ağarmış tek bir tel yoktu çünkü gösteri sanatçıları buna asla izin vermezlerdi. Yüzleri de kırışmamıştı.

Ama vaz mı geçeceksin, diye sordu kendine. Asla. Şu gözlere baksana. Ne kadar yanıp parlasalar da, solmakta olan ruhu yansıtıyorlar. Yorgunluk, bir gülümsemenin ya da bir hareketin ardına sadece geçici olarak gizlenebiliyordu ama orada olduğu çok açıktı. Bu görüntünün ardında sanki gençliğin ölüm ilanı, sessiz bir ağıt vardı. Zübeyde ellilerinde değil miydi? Celile ise ondan birkaç yaş daha büyük! Bu gerçeği şiddetle reddediyor kadın ama ne yaparsa yapsın ispatlayamazdı.

Kendisinde de değişiklik olmuştu. Bir nefret, bir tiksinti duygusu vardı içinde. İlk geldiğinde böyle hissetmemişti çünkü artık gerçekleşemeyecek bir hayalin peşindeydi nefes nefese. Pekiyi, öyle olsun! Allah, bile isteye yenilgiye razı olmaktan korusun... İç. Kendini müziğe bırak ve gül. Kimse seni istemediğin bir şeyi yapmaya zorlayamaz.

"Seni bu âlemde bir daha göreceğime inanmazdım" dedi Celile.

"Beni nasıl buldun?" diye sormadan edemedi Ahmet Abdülcevat.

Zübeyde araya girdi: "Her zamanki gibi... güreşe hazırlanmış bir deve kadar heybetli ve güçlü! Fesinin altından sadece tek bir beyaz saç teli görünüyor. Hepsi bu."

Celile, "Bana sordu. Bırak da ben cevap vereyim" dedi ve sürdürdü: "Her zamanki gibi görünüyorsun ve bunda şaşılacak bir şey yok. Hâlâ genciz."

Ahmet, kadının niyetini sezdi. İçten konuştuğu intibaını vermeye çalışarak, "İkiniz de güzelleşmişsiniz. Bu kadarını beklemiyordum" dedi ciddi bir sesle.

Zübeyde adamı dikkatle inceledikten sonra sordu: "Bunca zamandır seni bizlerden uzakta tutan neydi acaba?" Sonra güldü ve nasihat edercesine, "İyi niyet sahibi olsaydın, bu masum bir buluşma olabilirdi. Altımızda yatak olmadan buluşamayacak mıyız hiç?" dedi.

İbrahim el-Far, cübbesinin uzun yenini arkaya atmak için kolunu havada sallayıp, "Ne o, ne de bizler biliriz sizlerle masum buluşmanın ne demek olduğunu" dedi.

Zübeyde homurdandı: "Allah bizi erkeklerden korusun. Kadınlardan beklediğiniz tek şey cinsellik."

Celile bir kahkaha attı ve, "Annesinin kuzusu... saklamadığı için Allaha şükretmelisin. Cinsellikten kazanmaya razı olmasaydın, bu mükemmel şişmanlığa ulaşabilir miydin?" dedi.

"Suçluyu sorgulamama izin ver" dedi Zübeyde kınayarak.

Ahmet Abdülcevat gülümsedi. "Beş yıl süreli bir masumiyet hükmü yedim..." dedi.

Zübeyde alaycı bir üslupla üsteledi: "Heyhat! Zavallı çocuk! Kendini her türlü zevkten mahrum ettin... hepsinden... geriye kala kala yemek, içki, mizah ve her geceni gün ağarana kadar sokaklarda geçirmek kaldı."

Ahmet özür dilercesine cevap verdi: "Bunlar, kederli bir kalp için gerekli olan şeyler ama ya diğerleri..."

Zübeyde, "Bu ümitsiz bir vaka" der gibi salladı elini: "Artık anlıyorum ki, tüm diğer günahların toplamından bile daha kötü olduğumuzu düşünmektesin..."

Derken, Muhammed Afit unuttuğu önemli bir şeyi hatırlamışçasına sesini yükselterek araya girdi ve, "Dünyanın bir ucundan kalkıp, sadece konuşmak için mi geldik buraya?" dedi. "Bardakları doldur Ali. Sazların akordunu yap Zennube. Ve sen, suçlanan adam... rahatla! Kendini okulda filan mı sandın? Soyun. Fesini, cübbeni çıkart. Sorgulamanın bittiğini de sanma... ama önce mahkeme heyeti sarhoş olmalı. Sorgulamaya bilahare geçeriz. Celile, 'güzel günlerin sultanı' gelmeden önce içkiye başlamamızı istemedi. En azından öyle söyledi. Bu kadın, seni, şeytanın müzmin bir günahkârı saydığı kadar çok sayı-

yor. Allahın inayeti, onun seninle, senin onunla olan ilişkisinin üstünde olsun."

Ahmet Abdülcevat cübbesini çıkartmak üzere ayağa kalkarken, Ali Abdülrahim her zamanki gibi içkileri hazırlamaya başladı. Zübeyde'nin şarkı mırıldanarak akort etmekte olduğu sazlardan bir iki ahenksiz ses yükseldi. Celile, parmaklarının ucuyla göğüslerinin arasına dökülen saçlarını ve elbisesinin yakasını düzeltti. Ahmet, ayaklarını altına alıp oturdu ve etrafa bakmaya başladı... ta ki bakışları Zennube'nin bakışlarıyla karşılaşana dek! İkisinin de bakışlarında tanıdık bir gülümseme belirdi. Ali Abdülrahim içkileri sunduktan sonra Muhammed Afit, "Sağlığa ve aşka" diye kadeh kaldırdı.

"Dönüşüne, Ahmet Bey" dedi Celile.

"Yanlış yola sapanların, doğru yola girmelerine" dedi Zübeyde.

"Kederin beni ayırdığı tüm sevenlerime" dedi Ahmet Abdülcevat.

Herkes içti. Ahmet bardağı dudaklarına kaldırdı. Bardağın dibinde Zennube'nin yüzü vardı. Tazeliği içine dokundu.

Muhammed Afit, Ali Abdülrahim'e, "İkinci parti de gelsin" dedi.

İbrahim el Far ekledi: "Hemen ardından üçüncü parti de gelmeli ki, temel iyi atılmış olsun."

Ali Abdülrahim, "Gruba hizmet eden, o grubun efendisidir" diyerek işe koyuldu tekrar.

Ahmet Abdülcevat, kendini udunu akort eden Zennube'nin parmaklarını izlerken buldu. Kaç yaşında olduğunu merak etti. Yirmi beş ila otuz yaşlarında olmalıydı. Buraya neden gelmişti acaba? Ut çalmak için mi, yoksa Zübeyde Teyze'si onu mesleğe hazırladığı için mi?

İbrahim el Far, Nil sularına bakınca deniz tutmuş gibi midesinin bulandığını, başının döndüğünü söyledi. Celile sesini yükseltip, zamanında onun da annesinin midesini bulandırmış olduğunu hatırlattı.

Ali Abdülrahim sordu: "Celile veya Zübeyde gibi heybetli bir kadın suya atılacak olsa batar mı, yüzer mi?"

Ahmet Abdülcevat, vücudunun bir yerinde delik yoksa yüzer diye cevap verdi. Ya yeniden Zennube'ye kapılacak olursa? Kendi kendine düşündü ki, o an itibariyle bu bir

skandal, beş bardaktan sonra tuhaf, bir şişeden sonra ise onun için bir görev haline gelirdi.

Muhammed Afit, müzakereler için ay sonunda Paris'ten Londra'ya geçecek olan milli liderlere, Said Zaglul ve Mutafa el Nahhas'a kadeh kaldırdı. İbrahim el Far, İşçi Partisi lideri, Mısır dostu Ramsay MacDonald'a da kadeh kaldırmayı önerdi.

Ali Abdülrahim MacDonald'ın, "Mısır sorununu önümdeki bir fincan kahveyi içip bitirinceye kadar çözebilirim" derken, ne demek istediğini sordu.

Ahmet Abdülcevat'ın cevabı ilginçti. İngilizler'in bir fincan kahveyi genellikle yarım yüzyılda içtiklerini söyledi.

Fehmi'nin katledilmesinden sonra devrime ne kadar da yabancılaşmıştı. Bir şehit babası olarak kendisine gösterilen hürmetti, onu yavaş yavaş ve yeniden devrim yanlısı kimliğine döndüren. Fehmi'nin trajik ölümü, zaman içinde bir gurur kaynağı olmuştu Ahmet Abdülcevat için.

Celile bardağını ondan yana kaldırarak, "Sağlığına, devem! Bizi gerçekten unutup unutmadığın hep bir merak konusuydu benim için. Ama, Allah biliyor ya seni anladım. Allah sana tahammül gücü ve bir teselli versin diye hep dua ettim. Bunda şaşılacak bir şey yok... Ben senin kız kardeşinim, sen de benim ağabeyim" dedi.

Muhammed Afit muzipçe sordu: "Sen onun kız kardeşi, o da senin ağabeyin... hal buysa, yaptıklarınızı yapmalı mıydınız?"

Herkese eski günleri, 1918'leri, hatta daha da öncesini hatırlatan bir kahkaha attı kadın. "Bu soruları dayılarına sor aşk çocuğu" dedi.

Zübeyde, mahcup bir edayla Ahmet Abdülcevat'a bakıp, "Bu uzun yokluğu bir başka nedene bağlıyorum ben" dedi.

Bazıları bunun ne olduğunu sorarken, Ahmet yalvarırcasına mırıldandı: "Zaaflarımızı örten yüce Allahım, sen koru beni!"

"Korkarım onun yaşındaki tüm diğer iktidarsız erkekler gibi, o da kederini bahane ediyor."

Celile, bir gösteri sanatçısının yapmacıklığıyla başını sallayıp karşı çıktı: "En son yaşlanacak insandır o."

Muhammed Afit, "Bu görüşlerden hangisi doğru?" diye sorunca Ahmet Abdülcevat'tan kışkırtıcı bir cevap geldi: "İlki korkuyu, ikincisi umudu ifade ediyor."

Celile zafer kazanmışçasına rahatlamıştı. "Sen, bir kadını hayal kırıklığına uğratacak adam değilsin" dedi.

"Bir erkeğin itibarı veya itibardan düşmesi verdiği sınava bağlıdır" diyecekti ki, vazgeçti. Bu sözlerin bir davet gibi algılanmasından veya teste tabi tutulmaktan korkuyordu. Onlara ne zaman yakından baksa, değil bu fırsatı değerlendirmek, kaçmak geliyordu içinden. Buraya gelmeden önce bunun böyle olacağını asla düşünemezdi. Evet, bir değişimin vuku bulduğu kesindi. Dün, dündü. Bugün ise farklı bir gün. Ne Zübeyde, ne de Celile eskisi gibiydi. Risk almaya değer hiçbir şey yoktu ortada. Celile'nin ilan ettiği kardeşlik ilişkisine razıydı... ve bunun alanının Zübeyde'yi de kapsayacak şekilde genişletilmesine! "Bir erkek, böylesi güzel kadınların arasındayken nasıl yaşlanır ve bunar?" dedi, tatlı bir sesle.

"İçinizde en yaşlısı kim?" diye sordu Zübeyde, tek tek hepsinin yüzüne bakarak.

Ahmet Abdülcevat, "Benim" dedi ama bu doğru değildi, sadece masum bir cevaptı. Sürdürdü: "1882 Arabi isyanını takiben doğmuşum."

Muhammed Afit karşı çıktı: "İşte bu doğru değil. Ben, Arabi askerlerinden biri olduğunu duymuştum."

"Belki de içlerinden birinin karnındaydım... laf gelişi tabii. Tıpkı, şu aralar insanların daha okula başlamadan çocuklarına 'öğrenci' demeleri gibi."

Ali Abdülrahim çok şaşırmış gibi yaptı; "Sen askerlerden birinin karnında savaşa giderken, annen ne yapıyordu acaba?" diye sordu.

Zübeyde bardağındaki içkiyi başına dikip, "Sorumu şakaya boğarak geçiştirme. Sana kaç yaşında olduğunu sordum" dedi.

İbrahim el Far, meydan okurcasına cevap verdi: "Biz üçümüz, elli ila elli beş yaşlarındayız. Sizler de yaşlarınızı açıklar mısınız lütfen?"

Zübeyde omuz silkti ve, "Ben..." diye başladıktan sonra sustu ve sürmeli gözlerini kısıp tavandaki avizeye bakarak hesaplamaya çalıştı.

Kadının sözlerini, Ahmet tamamladı: "Said Zaglul Paşa'nın 1919 devriminden sonra."

Kadın orta parmağını onlara doğru sallamaya başlayıncaya kadar uzun uzun gülüştüler. Celile'nin bu konudan

haz etmediği açıktı. "Bu karalama kampanyasına bir son verelim" dedi ve sürdürdü: "Kaç yaşında olduğumuzun ne önemi var? Bırakın da bu işlerden sorumlu olan yüce Allah düşünsün bunları. Bize göre, bir kadın kendisini arzu eden bir erkek bulabildiği ölçüde genç; bir erkek ise, kendisini isteyen bir kadın bulabildiği ölçüde delikanlıdır."

Ali Abdülrahim aniden bağırdı: "Beni tebrik edin!"

Neden diye sorulduğunda, "Çünkü sarhoşum" diye cevap verdi.

Ahmet Abdülcevat iyice kendinden geçmeden ona yetişmeleri gerektiğini söyledi. Celile ise, acele ettiği için cezalandırılmasını önerdi. Ali Abdülrahim, elinde bardak, bir köşeye çekilip, "Kendinize yeni bir saki bulun" dedi.

Zübeyde çarşafını bulup çantasının içindeki kokain kutusunun yerinde olup olmadığını kontrol etmek üzere ayağa kalktı. İbrahim el Far kadının yokluğundan istifadeyle Celile'nin yanına geçti. Başını kadının omzuna dayayıp yüksek sesle iç geçirdi. Muhammed Afit, Nil'e bakan camların kepenklerini açtı. Suyun yüzeyi, diğer teknelerden süzülen ışık huzmelerinin dalgalara çizdiği sabit hatlar dışında, akıp giden karanlık desenlerle doluydu sanki. Zennube udunun tellerine vurunca her yanı neşeli bir nağme sardı. Ahmet uzun süre genç kadının olduğu yöne baktı. Sonra kalkıp bardağını doldurdu. Zübeyde dönüp onunla Muhammed Afit'in arasına yerleşirken sırtını okşadı.

"Bir gün benden bir ısırık almıştın..." diye yükseldi Celile'nin sesi.

Sıra İbrahim el Far'a gelmişti: "Beni tebrik edin!"

Muhammed Afit ile Zübeyde şarkının, "Bana panzehir getirdiler..." diye başlayan mısrasını duyar duymaz Celile'ye eşlik etmeye başladılar. Zennube de katıldı. Genç kadının sesini duyan Ahmet Abdülcevat, bakışlarını tekrar ona çevirdi. Ne olduğunu anlamadan, o da şarkı söylemeye başlamıştı... oturduğu köşeden onu cesaretlendiren Ali Abdülrahim de.

Başı hâlâ Celile'nin omzunda olan İbrahim el Far, "Altı kişilik koro ve tek bir dinleyici: ben" diye seslendi.

Ahmet şarkı söylemeyi sürdürürken, "Sonunda arzularıma isteklerime canı gönülden boyun eğecek. Bu geceki macera acaba geçici mi olacak, yoksa kalıcı bir ilişkinin başlangıcı mı" diye sordu kendine.

Derken, İbrahim el Far beklenmedik biçimde kalkıp dans etmeye başladı. Herkes alkış tutarak şarkı söylemeye devam etti:

O zaman öylece cebinde sakla beni,
Kemerinle kuşağının arasında

Ahmet Abdülcevat, buluşmanın kendi evinde gerçekleşmesine Zübeyde'nin izin verip vermeyeceğini merak etti. Şarkı ve dans sonlandığında art arda yapılan şakalar ve sataşmalarla birbirlerine meydan okudular. Yaptığı her şakanın Zennube üzerindeki etkisini sinsice gözledi Ahmet. Bu keyifli şamata ortamında zaman uçtu gitti.

"Gitme zamanı" dedi Ali Abdülrahim, elbiselerini toplamak için ayağa kalkarken.

Muhammed Afit kızdı. "Sana onu da getirmeni söylemiştim ki, gece kısa kesilmesin" diye bağırdı.

Zübeyde kaşlarını kaldırıp, "Üstüne titrediğiniz bu kadın da kim?" diye sordu.

İbrahim el Far, "Yeni bir hanım arkadaş... balina gibi bir kadın. Vech el Birke eğlence mahallesindeki bir evin madamı" diye cevap verdi.

"Kim?" diye sordu Ahmet Abdülcevat ilgiyle.

"Eski arkadaşın Saniye el Kullale" diye gülerek cevap verdi Ali Abdülrahim cübbesine sarınırken.

Ahmet'in mavi gözleri büyüdü, bakışları hülyalandı. Gülümseyerek, "Beni ona hatırlat..." dedi, "ve selamlarımı söyle."

Ayrılmak üzere olan Ali Abdülrahim bıyıklarını burarak, "Seni sordu ve randevu alıp bir akşam seni evine davet etmemi söyledi. Ona, 'Allah ömür versin, en büyük oğlu, Vech el Birke ve diğer günah merkezlerinde ailevi görevini yerine getirirken sık sık ziyaret ediyor zaten. Babasının ziyareti, oğluyla karşılaşabileceği için riskli olur' dedim" dedi ve ağzı kulaklarında veda edip antreye çıktı.

Muhammed Afit ile Ahmet Abdülcevat onu kapıya geçirirken gülüşüp konuşmaya devam ettiler. Derken, Muhammed Afit arkadaşının koluna girip, "Zübeyde mi, Celile mi?" diye sordu.

"Hiçbiri" dedi, Ahmet Abdülcevat.

"Neden? Allah nazardan saklasın..."

"Adım adım" dedi Ahmet ve kararlı görünmeye çalışarak, "Bu geceyi içerek ve ut dinleyerek geçirmek bana yetecek" diye ekledi.

Muhammed Afit, onu bir adım daha atmaya teşvik etti ama zorlamadı çünkü hoşgörüsüne sığınmıştı dostu. Dağınık odaya dönüp tekrar yerlerini aldılar. Saki görevini İbrahim el Far üstlendi. Kıpkırmızı gözler ve el kol hareketleri eşliğinde akıp giden sohbet iyice sarhoş olduklarını gösteriyordu. Zübeyde'nin rehberliğinde, hep birlikte şarkı söylediler: "Deniz neden gülüyor..."

Ahmet Abdülcevat'ın sesinin Zübeyde'nin sesini neredeyse bastırdığı söylendi. Derken, Celile romantik aşk maceralarından hikâyeler anlattı.

Seni gördüğüm andan itibaren, diye düşündü Ahmet Abdülcevat, bu gecenin aşksız geçmeyeceğini hissetmiştim. Ne güzel bir genç kadın! Genç mi? Senden yirmi beş yaş küçük olduğuna göre, öyle.

İbrahim el Far savaş sırasında bakır ticaretinin yaşadığı altın çağın sona ermiş olmasından yakındı. "O zamanlar yarım kilo bakır için kıçımı öpmen gerekirdi" dedi, dili dolanarak.

"Köpekten bir şey istiyorsan, ona 'mister' diye hitap edeceksin" dedi Ahmet Abdülcevat.

Zübeyde sarhoşluktan yakındı ve kalkıp bir aşağı, bir yukarı yürüyerek ayılmaya çalıştı. Kadın sendeledikçe, hepsi tempo tuttu. "Tay tay tay..." diye seslenmeye başladılar, henüz yürümeye başlayan bir çocuğu cesaretlendirircesine. "Tay tay... Eşikten atla..." Şarap, hüznü kaydeden organı dumura uğratır.

Celile, "Şimdilik bu kadarı yeter" diye mırıldanıp kalktı ve odadan çıktı. Holün üstündeki karşılıklı iki kabinden, Nil tarafında olanına girdi. Az sonra, koca bedenini kucaklayan karyolanın gıcırtısı duyuldu. Celile'nin bu hareketi Zübeyde'nin hoşuna gitmişti. O da diğer kabine yöneldi. Üstüne uzandığı karyoladan daha da büyük bir ses, bir çatırtı yükseldi.

"Yatak konuştu" dedi İbrahim el Far.

Derken, birinci kabinden bir ses yükseldi. Ünlü şantöz Münire el-Mehdiye'nin boğuk sesini taklit ederek, "Sevgilim, gelsene..." diyordu.

Muhammed Afit ayağa kalkıp başka bir şarkıyla cevap verdi: "Geliyorum..."

İbrahim el Far soran gözlerle Ahmet Abdülcevat'a baktı. Ahmet, Peygamber'in sözlerinden alıntı yaparak, "Seni utandırmadığı sürece, nasıl istersen öyle yap" dedi.

Adam kalktı: "Bir yüzen evde utangaçlığın hiçbir anlamı yok."

Beklediği an gelmişti. Yol açık ve temizdi. Genç kadın udunu yana koydu. Bağdaş kurmuş, elbisesiyle bacaklarını örtmüştü. Sessizce bakıştılar. Ne ki, elektrik yüklü bir sessizlikti bu. Genç kadın aniden ayağa kalktı. "Nereye gidiyorsun?" diye telaşla sordu Ahmet Abdülcevat.

"Banyoya" diye cevap verdi genç kadın hızla kapıya yönelirken.

Ahmet kalkıp genç kadının oturduğu yere geçti. Udun tellerini tıngırdatırken, acaba üçüncü bir kabin var mı, diye düşündü.

Meryem'in annesinden dönerken, İngiliz askerlerinin seni önlerine katıp davar gibi güttükleri geceyi hatırlıyor musun? Kalbin, işte o gece çarptığı gibi çarpmakta. Unut bu acı hatıraları. İşte banyodan çıktı. Ne kadar taze.

"Ut çalar mısın?" diye sordu genç kadın.

"Öğret bana" dedi Ahmet Abdülcevat gülümseyerek.

"Teften şaşma. Sen bir tef ustasısın."

Adam iç geçirdi: "O güzel günler geride kaldı. Sen küçücük bir kızdın. Otursana..."

Sana değiyor neredeyse diye düşündü. Kovalamacaya başlamış olmak ne hoş, ne tatlı.

"Udu al da bana bir şeyler çal" dedi adam.

"Yeterince şarkı söyleyip güldüm artık. Seni neden bu kadar çok özlediklerini bu akşam anladım."

Adam mutlu oldu. Gülümsedi, "Ama sen yeterince içmedin" dedi kurnazca.

Genç kadın gülerek doğruladı. Adam yerinden fırlayıp yarım kalmış bir şişe şarapla iki bardak getirdi. Tekrar otururken, "Hadi, birlikte içelim" dedi.

Seni açgözlü, güzel şey... gözlerinde şeytani ve büyülü bir ışık var. Üçüncü bir kabin var mı, diye sor ona. Bunun bir gecelik bir aşk macerası mı, yoksa bir ilişkinin başlangıcı mı olacağını sor kendine. Nasıl sonuçlanacağını düşünme. Ah-

met Abdülcevat... mevkin ne kadar yüce olursa olsun, kollarını udi Zennube'ye açmaktasın. Bir zamanlar sana hizmet eder, tabak tabak meyve getirirdi. O tazeliğinin ödüllendirilmesini ve mutlu olmayı hak ediyorsun küçük hanım. Kendini beğenmişlik, asla zaaflarımdan biri olmadı.

Genç kadının bardağı kavrayan elinin kendi dizine yakın olduğunu fark etti. Tutmak için uzandı ama genç kadın usulca geri çekti. Yüzüne bile bakmamıştı. Bu geç saatte flört etmenin ne derece doğru olduğunu düşündü; özellikle de ev sahibi kendisi gibi bir adam, misafir onun gibi genç bir kadınsa. Cana yakın ve sevecen tavrını sürdürdü.

"Bu yüzen evde üçüncü bir kabin var mı?" diye sordu kışkırtıcı bir sesle.

Genç kadın antreyi işaret etti ve adamın imasını anlamazdan gelerek, "Öbür tarafta" diye cevap verdi.

Ahmet gülümsedi ve bıyıklarını burarak, "İkimizi de alacak kadar büyük mü acaba?" diye sordu.

Genç kadın nazik bir biçimde ve kırıtmadan, "Uykunuz geldiyse, size yetecek kadar büyük" dedi.

"Ya sen?" diye sordu adam, çok şaşırmış gibi yaparak.

"Ben burada gayet rahatım" diye cevap verdi genç kadın, aynı ses tonuyla.

Adam biraz yaklaştı ama genç kadın yerinden kalkıp elindeki bardağı masanın üstüne bırakarak karşı sedire geçti. Yüz ifadesinde sessiz bir itiraz vardı. Adam genç kadının bu ciddi tavrına çok şaşırmış, hevesi kaçmıştı. Onurunun hiçe sayıldığını düşünse de gülümsemeye çalışarak, "Neden kızdın?" diye sordu.

Genç kadın uzun süre suskun kaldı. Verdiği tepki, sadece kollarını göğsünde kavuşturmak olmuştu.

"Neden kızdın diye soruyorum sana."

Genç kadın terslendi: "Cevaplarını zaten bildiğin sorular sorma."

Gergin, sıkıntılı bir kahkaha attı adam, olanlara inanamadığını ilan edercesine. Sonra kalkıp bardakları doldurdu ve birini genç kadına uzatırken, "Rahatla" dedi.

Dönüp yerine oturdu ve bardağı başına dikip bir yudumda boşalttıktan sonra kahkahalarla güldü.

Bunu beklemiyordun değil mi? Tam bir sürpriz! Keşke saati on beş dakika geri alabilseydi... Zennube, Zennube, sadece Zennube... inanabiliyor musun? Bu darbe seni telaşlandırmasın. Kim bilir? Belki de 1924'lerin taşralı cilveleşme modasıdır bu! Bende nasıl bir değişiklik var acaba? Yok! Zennube. Adı buydu, öyle değil mi? Her erkeğin başına gelebilir bu. Zübeyde, Celile ve Meryem'in annesi... hepsi senin için deli oldu. Bok böceği Zennube kim oluyor da seni reddediyor? Aldırma. Dünyanın sonu değil ya. Baksana... bacağı ne kadar güzel, eti ne kadar sıkı. Nasıl da sağlam bir beden yapısı var. Seni gerçekten reddetmiş olduğunu düşünmüyorsun herhalde?

"Bir içki daha iç, tatlım."

"İstersem içerim" diye cevap verdi genç kadın nazik ve kararlı bir sesle.

Adam gözlerini ona dikerek "Ne zaman canın isteyecek dersin?" diye sordu kışkırtıcı bir sesle.

Genç kadın, dokundurmayı anladığını ama cevap vermek istemediğini belirten bir biçimde kaşlarını çattı.

"Şefkatim hüsnükabul görmüyor mu?" diye sordu adam umutsuzluk içinde.

Genç kadın adamın bakışlarından kurtulmak için başını öne eğip yüzünü sakladı ve yalvardı: "Artık keser misin şunu?"

Adamın öfkesi kabardı. Bu, reddedilmişliğe tepkiydi aslında. "O zaman neden geldin buraya?" diye sordu hayretle.

Genç kadın, adamın yanı başındaki udu işaret ederek, "Onun için... " diye cevap verdi.

"Sadece bunun için mi? İyi ya, bu zaten teklifimle çelişmiyor."

Genç kadının canı sıkılmış, belki de sinirlenmişti. "Bana rağmen mi?"

"Tabii ki hayır" diye cevap verdi adam, huzurunu kaçıran kızgınlığın ve hayal kırıklığının insafına sığınarak ve ekledi: "Ama beni reddetmen için bir neden yok."

"Belki bazı nedenlerim vardır" diye cevap verdi genç kadın soğuk bir tavırla.

Ahmet Abdülcevat kuru bir kahkaha attı. Tükenmişçesine ve alaycı bir sesle, "Belki de bekâretini kaybetmekten korkuyorsundur" dedi.

Genç kadın adamı öfkeli bakışlarla uzun süre süzdükten sonra hınçla ve hiddet dolu bir sesle cevap verdi: "Ben, sadece sevdiğim adama teslim olurum."

Adam bir kahkaha daha atabilirdi ama kendini tuttu. Hüzün dolu, mekanik kahkahalardan bıkmıştı. Bilinçsizce şişeye uzanıp kadehine yarım bardak şarap doldurdu ama kadehi olduğu yerde bıraktı. Endişeli gözlerle genç kadına baktı. İçine düştüğü açmazdan nasıl kurtulacağını bilemiyordu.

Demek, bu zehirli yılan, bu zehirli yılanın kızı, sadece sevdiği adama teslim olurmuş diye düşündü. Bu her gece birine âşık olduğu anlamına geliyor herhalde? Zevahiri kurtarmak kolay olmayacak. Beyler içeride ve sen bu şımarık müzisyenin insafındasın. Ver veriştir. Tekmele. İstemese de kabine sok! Yapılacak en iyi şey sırtını dönüp buradan hemen gitmek. Bakışlarımızdaki vahşet kabadayıları bile dize getirir... Nasıl da büyüleyici o bakışlar... Güzelliğine diyecek yok. Akıl baştan gidince acı çekilir.

"Böylesi bir zulüm beklemiyordum."

Kaşlarını çattı adam ve bir karara vardı. Ayağa kalkarken öfkeliydi. Omzunu silkerek, "Teyzen kadar nazik ve zarif olacağını düşünmüştüm ama yanılmışım. Kabahat bende" dedi kibirli bir tavırla. Genç kadının itiraz etmek üzere boğazını temizlediğini ve dudaklarını hafifçe şapırdattığını duydu ama gidip cübbesini alıp hızla giyindi. Her zamankinden hızlı giyinmişti. Öfkeli ve kararlıydı ama umudunu tamamen kesmemişti. Olanlara inanmak istemiyor, bunu reddediyor ya da inanmamak kolayına gidiyordu. Bastonunu aldı ama her an yanılmış olduğunu kanıtlayacak, yitirdiği özgüveni tazeleyecek bir şeylerin olmasını bekliyordu. Genç kadın belki aniden güler ve sahte itiraz örtüsünü kaldırıverirdi. Ona koşar, öfkelendiği için ona teessüf eder, önünü kesip gitmesine mani olurdu. Bir kadının itiraz edercesine boğazını öyle temizlemesi, genellikle bir manevrayla teslim olacağına işaret ederdi. Ne ki, bu ihtimallerden hiçbiri gerçekleşmedi.

Genç kadın oturduğu yerden kımıldamadı bile. Havalara bakıyor, onu görmezden geliyordu. Pişmanlık, hüzün ve öfkeyle iç çekerek, önce antreye, oradan kapıya yönel-

di. Sokağa çıktığında taze sonbahar havası bedenini okşadı. Karanlıkta Zamalek Köprüsü'ne kadar yürüdü ve bir taksiye atlayıp yola koyuldu. Sarhoştu, düşünceliydi. Opera Meydanı'na gelinceye kadar nerede olduğunu bilmedi. Otomobil meydanı dönüp Yeşil Geçidi Meydanı'na yönelmek üzere ışıklara gelince el Ezbakiye Bahçesi'ni saran duvarlar gözüne çarptı. Araba yön değiştirip duvar gözden kayboluncaya kadar baktı. Sonra gözlerini yumdu. İçi sızlıyordu. İçinde, inleyerek sessiz dünyasına ağlayan bir ses vardı. Kaybettiği oğluna Allahtan rahmet diliyordu bu ses. İçkili kafayla Allahın adını ağzına almamak için seslendirmeye cesaret edemedi.

Gözlerini açınca, iki damla yaş süzüldü yanaklarına.

8

İçine taşlanası bir şeytan mı, yoksa ölümcül bir hastalık mı girmişti, bilemedi. Sarhoşluğuna verdiği budalalığın son bulacağını umarak girmişti yatağa. İçkinin aptalca davranışlara yol açarak insanın keyfini kaçırdığı ve hazzı yok ettiği açıktı. Sabah ışıkları, onu yatakta, huzursuzluk içinde kendini oradan oraya atarken buldu. Duşta çıplak vücuduna vuran su düşüncelerini dağıttı, kalp atışlarını hızlandırdı. Genç kadının yüzü geldi gözlerinin önüne. Fısıltısı dudaklarında çınladı. Tekrar içi sızladı.

Bir yeniyetme gibi romantik hayaller kuruyorsun. Çevrendeki herkes sokaklarda seni saygıyla selamlıyor; saygınlığına, dindarlığına, komşuluğuna hürmet ediyor. Bilseler ki, sen o selamları mekanik hareketlerle alırken bir gösteri sanatçısının, bir udinin, vücudunu her gece satışa çıkaran bir genç kadının hayalini kurmaktasın... bunu bir bilseler, değil selam vermek, acı bir gülümsemeyi bile esirgerler senden! O zehirli yılan "kabul" der demez, onu terk edip huzur bulacağım. Nedir bu halim? Nedir istediğim? Bunuyor musun yoksa? Bana neler oluyor? Zamanın, Celile ve Zübeyde üzerinde yaptığı tahribata baksana. O tahribatı duyuların değil, kalbin gördü. Ama, dur bakalım! Hayallere kanma... Hayaller yıkımını besleyen lezzetli lokmalar gibidir... Asıl sorun, saçlarındaki o tek beyaz tel. Aşağılık bir udinin sana tepeden bakmasının başka nedeni olabilir mi? Esnerken ağzına kaçan bir sinek gibi tükür at onu. Heyhat! En azından intikam alabilmek için tükürüp atamayacağını bi-

liyorsun. Özsaygımı kaybetmemeliyim. Hepsi bu. "Evet" demek zorunda. Ancak o zaman, pişmanlık duymaksızın terk edebilirsin onu. Mücadeleye değecek cazibeden yoksun zaten. Bacaklarını, boynunu ve şehvetli bakışlarını hatırlasana. Onurunu bir kaşık sabırla besleyebilmiş olsaydın, daha o akşam keyfini çıkarabilir, eğlenirdin. Neden bu ıstırap? Acı çekiyorum. Evet, acı içindeyim. Küçük düşürülmüş olmak canımı yakıyor. Onu hakir görmekten bahsediyorum ama onu ne zaman düşünsem vücudum arzuyla yanıyor. Utan! Alay konusu olacaksın. Tüm çocuklarının, ölüp gidenin de üstüne yemin etmeni istiyorum. Seni terk eden tek kadın, ilk karın Haniye idi. Hatırlasana. Peşinden koştun ama bir şey elde edebildin mi?

Düğünlerde mahfenin etrafındakiler sarhoş olup herkesi dansa zorlar, ortalıkta çığlık çığlığa oynayarak naralar atar; sonra da, sevinç çığlıklarını bastıran acı sesleri yükselene dek, demet demet gülleri ve davetlileri fütursuzca sopadan geçirirler. Sen de böyle yapmalısın. Yüzen evin çığırtkanı ol ve fütursuzca düşmanlarını katlet. Düşmanların hem zayıf hem de pek güçlü... Teslim olmaya hazır, yürümeşini bile bilmeyen bir bacak, dağları devirebiliyor. Eylül ne kadar acımasız... sıcak olmasa bile, rutubetli. Hele de o yüzen evde geceler ne hoş. Huzuru endişe izliyor!

İçinde bulunduğun durumu ve nereye yöneleceğini iyi düşün. Bakalım kader ne gösterecek? İleri gitmek acı veriyor, geri çekilmek ise ürkütücü. Daha tazecik, genç bir şeyken onu sık sık görürdün. O zamanlar sana hiçbir şey ifade etmezdi. Sanki o yokmuş gibi gelip geçerdin yanından. Sevdiklerinden uzaklaşıp, uzak durduklarına yaklaşmak neden? Zennube veya Celile'den daha güzel değil. Güzelliğiyle rekabet edecek olsa, zaten teyzesi onu yanında gezdirmezdi. Buna rağmen, deliler gibi arzuluyorsun onu. Ah! Kendini beğenmişliğin ne anlamı var? "Sadece sevdiğim adama teslim olurum ben." Bir kertenkele sevgilin olur inşallah, kancık!

Acıya boğulmaktasın. Hiç kimse, kimseyi, kendisinin küçük düşürdüğü kadar küçük düşüremez. Yüzen eve tekrar gidecek misin? Bu olmayacak, utanılacak bir şey değil. Ya onun evi? Zübeyde de orada: "Hoş geldin, içeri buyur. Sonunda kürkçü dükkânına döndün demek?"

Buna nasıl cevap vermeli? "Sana dönmedim. Yeğenini istiyorum." Olacak iş mi? Bırak bu çocukça düşünceleri! Aklını mı kaçırdın sen? El Far veya Muhammed Afit'i devreye sok. Koskoca Ahmet Abdülcevat bir aracıya muhtaç olacak ha? Zennube! Seni itibardan düşüren bu zehirli kanı sülükle akıtman daha doğru olmaz mı?

Ahmet Abdülcevat, diğer dükkânlar gibi kapanmış, kapısına kilit asılmış olan dükkânına doğru ilerlerken el Hürriye'ye gece karanlığı çökmüştü. Yavaş yavaş yürüyor, bakışlarıyla caddeyi, pencereleri tarıyordu. Zübeyde'nin evinin iki penceresinde ışık vardı ama içeride ne olup bittiğini belli değildi. Bir süre daha yürüyüp geri döndü ve Muhammed Afit'in el Hürriye'deki malikânesine yöneldi. Dört arkadaş burada buluşur, âleme buradan birlikte giderlerdi.

Ahmet Abdülcevat, "Yüzen evde geceler çok keyifli" dedi Muhammed Afit'e. "Özledim."

Muhammed Afit zafer kazanmışçasına güldü, "Kendinin bil! Ne zaman istersen" diye cevap verdi.

"Zübeyde'nin peşindesin, öyle değil mi, pezevenk?" dedi Ali Abdülrahim.

"Tabii ki hayır" diye cevap verdi Ahmet, ciddi bir sesle.

"Celile mi?"

"Yüzen ev... Başka hiçbir şey değil" dedi Ahmet.

Muhammed Afit, "Sadece biz erkeklere mahsus bir gece mi olsun yoksa eski sevgililerimizi de çağıralım mı?" diye sordu kurnazca.

Ahmet Abdülcevat yakalandığını açık eden bir kahkaha atarak, "Hanımları da davet et, kurnaz eşşoğlueşşek. Yarın. Bu gece geç olur. Ama dostluğun keyfini çıkarmaktan başka bir şey istemediğimi de bil" dedi.

"Aha" dedi İbrahim el Far.

"Ben, kendimin suç ortağıyım..." dedi Ali Abdülrahim popüler bir şarkının sözlerini tekrarlayarak.

Muhammed Afit, "Adını sen koy" dedi alaycı bir sesle. "Ne koyarsan koy, zaten hepsi aynı yere çıkıyor" diye ekledi.

Ertesi gün Ali'nin kahvehanesini sanki ilk kez keşfediyordu Ahmet Abdülcevat. Akşamüstü geç saatlerde, sanki ayaklarıydı onu oraya sürükleyen. Küçük pencerenin dibindeki banka oturdu. Kahvehane sahibi dükkânına ilk kez

gelen bu müşterisini onurlandırmak üzere yaklaşınca, "Biraz alışveriş yapmak üzere geri dönmüştüm... uğrayıp cana can katan o çayından içeyim dedim" dedi.

Buraya tekrar gelmek kolay olmayacak... Yavaş ol! Herkese rezil olacaksın. Zaten ne yararı var ki bu yaptığının? Kepenklerin arasından seni görüp çöküşüne şahit olmasını istemiyorsun herhalde. Kendine neler ettiğinin farkında değilsin. Gözlerini ne kadar yorarsan yor ya da beynini ye... kendini sana asla göstermeyecek. Seni eğlenerek camdan seyrediyor olması daha da üzücü. Neden geldin buraya? Göz ziyafeti çekmek için mi? İtiraf et: Onun yumuşacık, esnek vücudunu, gülüşünü, göz kırpışını görmek ve kınalı parmaklarına bakmak için. Bütün bunların ne anlamı var? Böylesi bir şey hiç başına gelmemişti, birlikte olduğun çok daha güzel, muhteşem ve tanınmış kadınlarla bile gelmemişti! Böylesi değersiz bir parça uğruna acı çekmeye, aşağılanmaya mahkûm musun? Ne kadar bakarsan bak, asla sana kendini göstermeyecek. Ali'nin kahvehanesinde oturup küçücük camdan dışarısını gözetleyerek dikkatleri üstüne çektin Ahmet Abdülcevat Bey. Yerlerde sürünüyorsun. Bu sırrı kimseye söylemediğini, etrafa yaymadığını mı sanıyorsun? Tüm kumpanya duymuştur. Muhtemelen, Zübeyde bile haberdar. Belki de herkes biliyor.

Şöyle konuşuyordur: "Elmas yüzüklü elini uzattı ama itiverdim. Göklere çıkardığınız o Ahmet Abdülcevat var ya... yalvardı ama onu reddettim."

Yerlerde sürünüyorsun. Bu utanç verici davranışının yol açacağı yüzkarasını en iyi sen bildiğine göre, içine düştüğün bu büyük rezalet -hayır, ısrarla içine kaydığın bu rezalet- arkadaşlarının yanı sıra Zübeyde ve Celile'yi da içine çekecek. Ne yapıyorsun sen? Üzüntü ve kaygılarını şakaların ardına saklamakta mahir olabilirsin ama kahkaha dalgaları çekilince acı gerçek ortaya çıkacak. Bu çok can sıkıcı olur ama duyduğun arzu çok daha sıkıntı verici. Kendini kandırmaya çalışma. Onu ölesiye istiyorsun.

"O da ne?" diye sordu kendine, Zennube'nin evinin önündeki at arabasını görünce. Kapı hemen açıldı. Tefçi Ayuşa, yanındaki kanuni Abdo'yu sürükleyerek çıktı kapıdan. Bir düğüne gitmekte olduklarını anladı. Yaslı ve tutkulu bir he-

vesle kapıyı izlerken, kalbinin deliler gibi çarpmakta olduğunun farkındaydı. İyice görebilmek için çevresindekilere aldırmadan başını uzattı. Kahvehaneden kahkahalar yükseldi. Genç kadın udunu arabanın ön tarafına yerleştirdi ve Ayuşa'nın yardımıyla yukarı tırmanıp Ayuşa ile kör Abdo'nun arasına oturdu. Bütün görebildiği, genç kadının omzu olmuştu.

Özlem ve sıkıntıyla dişlerini sıktı Ahmet. Sallana sallana yola koyulan at arabasını gözleriyle takip etti. Gördüğü manzara, onda derin bir utanç ve ümitsizlik duygusu yaratmıştı. Kalkıp arabayı takip etmeyi düşündü ama yerinden kımıldamadı. Kendine, "Buraya gelmek aptalca bir işti" demekle yetindi.

Beklenen gün geldiğinde Ambaba'daki yüzen eve gitti. Uzun uzun düşünmüş ama ne yapacağına karar verememiş; en sonunda, içinde bulunduğu şartları ve önüne çıkan fırsatları değerlendirerek sorunları çözmeye karar vermişti. Genç kadını görmek yeterdi ona... önce diğerleriyle birlikte, sonra da yalnız! Böylelikle, durumu tekrar değerlendirebilecek ve bu kez onu baştan çıkaracak her türlü oyuna başvurarak yeni bir hamle yapabilecekti. Sıkılgan bir ruh hali içinde girdi yüzen eve. Bu tavrı başkasında görecek olsa nedenini anlar, gülesi gelip alay ederdi.

Yüzen evde udiden eser yoktu. Dostları Zübeyde ve Celile onu sıcacık karşıladılar. Daha cübbesini ve fesini çıkarmadan neşeli kahkahalar sardı her yanını. Alışkanlık bu ya, hemen havaya girdi. Kendi sorununu ve endişelerini bir yana bırakarak sohbet etti, flört etti, şakalaştı; acıyı uyuşturucuyla geçiştirircesine bu şen cümbüşün ardına saklandı ama dağılmadı. Kapı açılıp genç kadının çıkagelmesini ya da içlerinden birinin yokluğunun nedenini açıklamasını ya da birazdan geleceğini söylemesini umdu hep. Dakikalar bezdirici bir biçimde ilerledikçe hevesi, umudu soldu; sessiz beklentisi gölgelendi.

Hangisi acaba şans eseri olan; bir gün önceki mevcudiyeti mi, yoksa bugün olmaması mı? Kimseye sormayacağım. Öyle görünüyor ki, sırrın saklı kalmış Ahmet Abdülcevat. Zübeyde biliyor olsaydı, bunu yüz kızartıcı bir skandal haline sokmaktan hiç çekinmezdi.

Bol bol güldü ama daha çok içti. Zübeyde'den, "Ağzım gülüyor ama kalbim ağlamakta" adlı şarkıyı söylemesini istedi. Bir ara, Muhammed Afit'i bir köşeye çekip neyin peşinde olduğunu söyleyecek gibi oldu. Bir ara da, Zübeyde'nin tepkisini sınamaya yeltendi ama kendini tuttu ve sırrını ifşa etmediği gibi, onurunu da kurtarmış oldu.

Gece yarısı olup da, Ali Abdülrahim, Vech el Birke'deki sevgilisinin konağına gitmek üzere kalkınca, herkesi şaşırtarak o da eve dönmek üzere ayaklandı. Onu vazgeçirmeye, hiç olmazsa bir saat daha kalmaya ikna etmeye çalıştılar ama işe yaramadı. Ahmet Abdülcevat, oraya gelmek suretiyle herkesin içinde uyandırdığı umutları kırıp ardında şaşkın dostlar bırakarak ayrıldı.

O Cuma, el Hüseyin Camii'ne gitmek üzere öğle namazından hemen önce çıktı evden. Cafer Han Caddesi'nde yürürken genç kadının Vatavit Sokağı'ndan çıkıp cami boyunca uzanan yola girdiğini gördü. Ah, kalbi hiç böyle çarpmamıştı! Bunu, tüm içsel gücünü yitirmesi izledi. Rüyada gibiydi. Sanki olduğu yerde kalakalmış ve tüm dünya mezar sessizliğine bürünmüştü. Tıpkı, motoru durdurulup sesi kesildiği halde, kendi momentumuyla ilerleyen bir otomobil gibiydi. Kendine geldiğinde genç kadının uzaklaşmış olduğunu gördü. Art niyetsiz, düşünmeden hemen takip etmeye başladı. Camiyi geçti. Arada mesafe bırakarak Yeni Cadde'ye kadar izledi kadını. Ne bekliyordu acaba? Bilse! Düşüncesizce hareket etmekteydi. Hayatında hiçbir kadını takip etmemişti... gençken bile! Tedirginlik duymaya başladı. Derken, ürkütücü bir düşünceye kapıldı: Ya Yasin veya Kemal bu gizli takibin nedenini keşfederlerse?

Genç kadınla arasındaki mesafeyi uzak tutmaya özen gösterdi. Gözleri, aç kurt gibi, o muhteşem vücudun tadını doya doya çıkarırken vücudu şehvetle, acıyla sarsılıyordu. Derken, genç kadının caddeden ayrılıp, Yakup adlı bir arkadaşının sahibi olduğu sarrafa girmek üzere olduğunu gördü. Kendine düşünme fırsatı vermek için yavaşladı. Tedirginliği iyice arttı. Geri dönmeliydi. Yoksa, onu görmezden gelerek dükkânın önünden mi geçmeli ya da içeri bakıp ne olacağını mı görmeliydi?

Dükkâna iyice yaklaştı. Derken, cüretkâr bir fikir geldi aklına. Tereddüt etmeden ve muhtemel sonuçlarını göz ardı ederek harekete geçti. Caddenin üstündeki yaya kalabalığından ayrılıp kaldırıma çıkacak, salına salına dükkânın önünden geçecekti. Dükkân sahibi arkadaşının onu görüp, her zamanki gibi içeri davet etmesini umuyordu. Daveti kabul edecekti elbet. Planını uygulamaya koyup dükkâna yaklaştı. Şöyle bir geçiyormuş gibi yapıp içeri bakınca Yakup ile göz göze geldi. Yakup, hemen, "Hoş geldin Ahmet Bey, gir içeri lütfen" dedi.

Ahmet Abdülcevat dostça gülümseyerek içeri girdi ve arkadaşıyla tokalaştı. Dükkân sahibinin bir bardak keçi boynuzu şerbeti ikramını nazikçe kabul edip üstünde hassas teraziler bulunan masanın yanında uzanan deri kanepenin köşesine oturuncaya kadar, orada üçüncü birinin daha olduğunu fark etmemiş gibi yaptı. Zennube, elinde bir çift küpe, dükkân sahibinin karşısındaydı. Bakışları karşılaşınca şaşırmış gibi davrandı adam. Genç kadın gülümseyince, o da gülümseyip elini göğsüne bastırarak "İyi sabahlar, nasılsınız?" dedi.

Genç kadın bakışlarını tekrar elindeki küpelere indirerek, "İyiyim, sağlığınıza duacıyım" dedi.

Yakup Bey, küpeleri bilezikle takas ettikten sonra kalan meblağı nakden ödemesini teklif etmekteydi genç kadına. Ahmet, bu pazarlıktan istifadeyle, kadının yanaklarına bakıp, kendine göz ziyafeti çekti. Bu arada, süregelen pazarlığın, kendisine, onun adına pazarlık etme fırsatı vermekte olduğu da gözünden kaçmadı. Belki... ama bu niyetini bilmeyen genç kadın planını bozdu. Küpeleri iade edip bilezikle takasa razı olmadığını söyleyerek sadece bileziğinin tamir edilmesini istedi. Sonra da dükkân sahibine veda edip, Ahmet'i başıyla selamlayarak dükkândan çıktı. Ahmet Abdülcevat'a göre, bütün bunları gereğinden de kısa bir süre içinde yapmayı becermişti genç kadın. Ahmet şaşırmış, altüst olmuştu. Bitkindi, utanç içindeydi. Dükkân sahibiyle her zamanki gibi hoş beş edip ikram edilen keçi boynuzu şerbetini bitirinceye kadar oyalandı ve sonra izin isteyip ayrıldı.

Derken, cuma namazını kaçırmakta olduğunu idrak edip telaşlandı ve camiye gidip gitmeme hususunda karar-

sız kaldı. Namaz vakti bir kadının peşinde koştuktan sonra camiye gitmeye cesaret edemiyordu. Böyle davranarak ibadetin temizlik şartını ihlal etmemiş miydi? Bu haldeyken rahman ve rahim olan Allahın karşısına geçebilir miydi? Namaza gitmekten vazgeçip üzüntülü bir biçimde birkaç saat sokakları arşınladı. Eve dönünce işlediği günahı düşündü. Ne ki, pişmanlık içinde geçen bu hassas dakikalar bile ona Zennube'yi unutturmadı.

O akşam Muhammed Afit'in evine her zamankinden daha erken gitti. Diğerleri gelmeden önce arkadaşıyla özel olarak konuşmak istiyordu. "Senden bir ricam var" dedi. "Yarın yüzen eve Zübeyde'yi de davet et."

Muhammed Afit güldü. "Madem onu istiyordun, neden lafı dolandırıp durdun? İsteseydin, daha ilk gece atılırdı kollarına" dedi.

"Sadece onu davet etmeni istiyorum" dedi, Ahmet mahcubiyet duyarak.

"Sadece mi? Kendinden başka kimseyi düşünmez misin sen? Bencil adam. Ya el Far ile ben? Neden unutulamayacak bir gece olmasın bu? Zübeyde'yi de, Celile'yi de, Zennube'yi de davet edelim!"

"Zennube mi?" diye sordu Ahmet. Arkadaşının bu önerisinden hoşlanmamış olduğu açıktı..

"Neden olmasın? İhtiyaç halinde başvurulabilecek bir kaynak olarak gayet yeterli" dedi.

Bunu duymak ne acı, diye düşündü Ahmet. Bu... bu kıymık nasıl olur da beni reddeder ve neden?

Arkadaşına, "Amacımın ne olduğunu hâlâ sezemedin" dedi Ahmet. "Aslında, ben yarın akşam oraya gelmeyi düşünmüyorum."

Muhammed Afit şaşırdı. "Hem Zübeyde'yi davet etmemi istiyorsun, hem de gelmeyeceğini söylüyorsun! Bu bir bilmece mi?"

Ahmet'in aklı karışıktı. Belli etmemek için bir kahkaha attı ve çaresizlik içinde açıklamak zorunda kaldı: "Eşek olma. Sadece Zübeyde'yi davet et dedim çünkü Zennube evde yalnız kalsın istiyorum."

"Zennube mi... seni eşşoğlueşek!"

Uzun uzun güldü Muhammed Afit ve sordu: "Neden bu kadar sıkıntıya giriyorsun, anlamıyorum? Neden yüzen eve ilk geldiğin gün götürmedin onu? Parmağını oynatsan uçarak gelir ve zamk gibi yapışıp kalırdı sana."

Ahmet Abdülcevat, çok içerlediği ve acı çektiği halde, gülümsemeye çalıştı: "Dediğim gibi yap. Bütün isteğim bu."

Muhammed Afit bıyıklarını burarak arkadaşına Kur'an'dan putperestliğe dair bir ayetle cevap vermeyi uygun buldu: "İsteyen de aciz, istenen de."

Ahmet Abdülcevat, "Bu aramızda kalsın" diye tembihledi tüm ciddiyetiyle.

9

Saat dokuz sularında kapıyı çaldığında etraf zifiri karanlık, cadde boştu. Bir süre sonra kapı açıldı ama açanın kim olduğu belli değildi. Derken, "Kim o?" dedi bir ses. Adamın içi titredi.

"Benim" dedi sakin bir sesle.

Davetsiz içeri girdi, ardından kapıyı kapadı ve genç kadınla yüz yüze geldi. Elinde lamba, merdivenin en alt basamağında duruyordu. Şaşırmıştı. "Siz!" dedi.

Adam, bir süre sessizce olduğu yerde kaldı. Dudaklarındaki belli belirsiz gülümseme endişeli olduğunu gösteriyordu. Genç kadında hiçbir itiraz ya da kızgınlık belirtisi olmamasından cesaret alarak, "Eski bir dost böyle mi karşılanır?" diye sitem etti.

Genç kadın dönüp merdivenleri çıkarken, "Buyurun" dedi.

Adam sessizce onu izledi. Anlaşılan, evde kimse yoktu ve kapıyı kendisi açmıştı çünkü iki yıl önce ölen hizmetçinin yerine yeni bir hizmetçi alınmamıştı. Üst kattaki sahanlığa varınca, genç kadın elindeki lambayı kapının yanındaki çiviye astı. Misafir odasına tek başına girip tavandan sarkan büyük lambayı yaktı. Bütün bunlar adamın tahminini doğruluyordu. Genç kadın odadan çıktı. Adamı içeri buyur edip ortadan kayboldu.

Ahmet Abdülcevat odaya girip eski günlerdeki gibi orta kanepeye oturdu. Fesini çıkarıp kanepeyi ikiye bölen yastığın üstüne yerleştirdi. Bacaklarını uzatırken meraklı gözlerle çevresine bakındı. Birkaç gün önce ayrılmışçasına iyi

hatırlıyordu bu mekânı: üç kanepe, koltuklar, ortada sedef kakmalı masa ve sehpalar, yerde İran halısı. Her şey eskisi gibiydi. En son ne zaman oturmuştu burada? Hatırlayabiliyor muydu? Müzik odasıyla yatak odasına ilişkin hatıraları daha netti; ama bu odada, tam da oturduğu yerde, Zübeyde ile ilk buluşmalarını asla unutamazdı. Aralarında geçen her şeyi hatırlıyordu. O zamanlar hiç kimse onun kadar kendinden emin ve rahat olamazdı. Zennube ne zaman dönecekti acaba? Ziyaretini nasıl karşılamıştı? Küstahlığı nerelere varacaktı? Teyzesine değil, kendisine geldiğini anlamış mıydı?

"Bugün de başaramazsan, unut gitsin" dedi kendine.

Terlik sesleri duyuldu. Zennube kapıda belirdi. Üstünde kırmız güllerle süslü beyaz bir elbise, belinde pullarla bezeli bir kemer vardı. Başını örtmemişti. Sırtından aşağıya iki saç örgüsü uzanıyordu. Ahmet Bey, onu tekrar selamladı... dimdik, güler yüzlü ve iyimser çünkü genç kadın onun için süslenmiş, buna özen göstermişti. Genç kadın adamın sağındaki duvarın ortasındaki kanepeye oturup, "Hoş geldiniz. Bu ne sürpriz!" dedi hafif bir şaşkınlık içinde.

Ahmet Abdülcevat gülümsedi: "Bu nasıl bir sürpriz acaba?" diye sordu.

Genç kadın ciddi mi, oynuyor mu belirsiz, abartılı bir biçimde kaşlarını kaldırıp, "Hoş bir sürpriz tabii" diye cevap verdi.

Ayaklarımızın bizi buraya getirmesine izin verdiğimize göre, diye düşündü adam, yumuşak da olsa, sert de, onun tarzına tahammül etmek zorundayız.

Sakin bir tavırla genç kadının vücudunu ve yüzünü süzdü. Sanki, saygınlığını yerle bir eden, ona acı çektiren yönlerini yok etmek istiyordu.

Bir süre suskun kaldılar. Genç kadın baktı ama bir şey demedi. Baş hareketi, "Hizmete amadeyiz" der gibi, nazik bir biçimde adamın talebinin ne olduğunu bilmek istediğini ima ediyordu.

"Sultan'ı çok bekleyecek miyiz? Hâlâ giyiniyor mu?" diye sordu kurnazca.

Genç kadın tuhaf bir bakış attı adama ve gözlerini kısarak, "Sultan'ı soruyorsanız, evde değil" dedi.

Ahmet Bey şaşırmış gibi yaptı. "Nerede acaba?" diye sordu.

Genç kadın başını sallayıp gizemli bir gülümsemeyle, "Sizin bildiğinizden fazlasını bilmiyorum" dedi.

Bu cevap üzerinde biraz düşündü Ahmet Abdülcevat: "Nerede olduğunu sana söyler diye düşünmüştüm."

Genç kadın alçak gönüllülükle elini sallayarak, "Bizleri gözünüzde büyütüyorsunuz" dedi ve gülerek ekledi: "Askeri yönetim sona erdi. Onun nerelerde olduğunu siz benden daha iyi bilirsiniz... Tabii merak ediyorsanız..."

"Ben mi?"

"Tabii. Eski arkadaşı değil misiniz?"

Ahmet Bey genç kadına derin, anlamlı bir gülümseme bahşederek, "Eski arkadaş veya bir yabancı... hepsi aynı kapıya çıkar. Eski arkadaşların seni izliyorlar mı pekiyi?" dedi.

Genç kadın sağ omzunu kaldırıp yüzünü buruşturdu: "Benim arkadaşım yok... ne yeni, ne de eski."

Ahmet Abdülcevat bıyığının ucuyla oynayarak cevap verdi: "Bu sözlere, sadece akılsız insanlar kanar. Aklı başında bir adamın seni görüp de arkadaş olmaya can atmaması mümkün mü?"

"Sizin gibi zarif insanlar böyle düşünebilir ama o kadar. Laf bunlar. Haklı olduğumun kanıtı sizsiniz. Bu evin eski bir müdavimi olduğunuz halde dostluğunuzdan beni de yararlandırmak hiç geldi mi aklınıza?"

Ahmet Bey'in aklı karışmıştı. Kaşlarını çattı ve kısa bir tereddüt geçirip, "O zamanlar, ben... Diyeceğim... durumlar..." diyecek oldu.

Genç kadın parmaklarını şaklatıp alaycı bir sesle kesti ve, "Heyhat! Belki aynı şartlar, beni de başkalarından uzak tutmuştur" dedi.

Adam dramatik bir tavırla oturduğu yerde kendini geri çekerek koca burnunun üstünden genç kadına baktı ve "Hay Allah" dercesine başını sallayıp, "Sen bir muammasın. İtiraf etmeliyim ki, senin yanında kendimi çaresiz hissediyorum" dedi.

Bu iltifatın yol verdiği gülümsemeyi sakladı genç kadın ve şaşırmış gibi yapıp, "Ne demek istediğinizi anlayamıyorum. Aramızda dağlar var, bu açık. Önemli olan sizin buraya teyzemi görmek için geldiğinizi söylemiş olmanız. Döndüğünde ona vermemi istediğiniz bir mesajınız var mı?" diye sordu.

Ahmet Abdülcevat küçük bir kahkaha attı: "Ona de ki, Ahmet Abdülcevat benden şikâyete gelmiş ama seni evde bulamamış.'"

"Benden şikâyet mi? Ben ne yaptım ki?"

"Ona, bana reva gördüğün katı tutumundan şikâyete geldiğimi söyle. Güzel bir kadına hiç yakışmıyor."

"Mizah uğruna her şeyi un ufak eden biri için mükemmel bir mesaj..."

Ahmet Abdülcevat dikleşti ve, "Allah göstermesin... seni mizah konusu yapar mıyım hiç? Ben ciddiyim. Ne demek istediğimi gayet iyi anladığını sanıyorum ama her güzel kadının yaptığı gibi cilveleşiyorsun benimle. Güzel kadınların cilve yapmaya hakkı var ama merhamet göstermek de görevleri arasında" dedi ciddi bir sesle.

"Hayret..." dedi genç kadın dudaklarını sarkıtarak.

"Bunda şaşılacak bir şey yok. Dün Yakup'un dükkânında ne olduğunu hatırlıyor musun? Seni bu kadar uzun süredir tanıyan ve dostluğuna benim kadar değer veren bir insana reva gördüğün muamele o muydu? İsterdim ki, mesela sarrafla yaptığın pazarlık sırasında benden yardım talep et. Sana yardım etmem için bana şans tanımanı, hatta bu işi tamamen bana bırakmanı isterdim... sanki bilezik benimmiş ya da sahibi dostummuş gibi."

Genç kadın aklı karışmışçasına kaşlarını kaldırıp gülümsedi ve kısaca, "Teşekkürler" diye cevap verdi.

Adam derin bir nefes alıp, "Benim gibi bir adam teşekkürle yetinmez" dedi heyecanla. "Aç bir adama, 'Allah versin' deyip sırtını dönmenin ne yararı var? Aç adam yiyecek bir şey ister, lezzetli, göz doyuran yemek ister."

Genç kadın kollarını göğsünde birleştirip şaşırmış gibi yaptı. Sonra, alaycı bir sesle, "Aç mısınız efendim? Ebegümeci ve ağzınızda dağılacak kadar güzel tavşan yemeğimiz var" dedi.

Ahmet Abdülcevat bir kahkaha atıp, "Harika! Anlaştık. Ebegümeci ve tavşan... bir de viski. Sonra da ut çalıp dans ederek eğlenir, yemeği hazmetmek için biraz da uzanırız" dedi.

Genç kadın, "uzak dur bakalım" dercesine elini salladı ve, "Aman ya'rabbim, bıraksak eşeğini bile getirecek adam. Orada dur bakalım!" dedi.

Ahmet Abdülcevat sağ elinin yumruğunu sıktı. Eli dudaklarını büzmüş bir ağza benzemişti. Derken, yumruğunu bir kaldırıp bir indirerek oratoryo söylercesine, "Değerli zamanı konuşarak harcama kadın" dedi.

Genç kadın başını salladı. Gururla bir sesle, "Orta yaşlı adamlarla vakit kaybetme deseydiniz daha yerinde olurdu" diye cevap verdi cilve yaparcasına.

Ahmet Abdülcevat geniş göğsünü meydan okurcasına sıvazladı. Genç kadın gülerek omuz silkip, "Zaten..." diye başlamıştı ki, adam kesti.

"Zaten ne? Çocuksun sen! Öğrenmek istediğimi sana öğretene dek huzur bulmayacağım. Bana ebegümeci, tavşan, viski, ut ve dans kıyafetin için kemer getir. Hadi!"

Genç kadın sol elinin işaret parmağını büküp sol kaşının üstüne koyarken, diğer kaşını oynattı ve sordu: "Sultanan'ın bizi yakalamasından korkmuyor musunuz?"

"Korkma! Bu gece Sultan eve dönmeyecek!"

"Nereden biliyorsunuz?" diye sordu genç kadın kuşkulu bir ifadeyle.

Adam gereğinden fazla konuşmuş olduğunu anladı. Bir an için aklı karıştı ama içine düştüğü açmazdan kurtulmak için usta bir manevrayla, "Sultan geç saatlere kalmaz; meğer ki acil bir durum olsun ve sabahlamak zorunda kalsın" diye cevap verebildi.

Genç kadın uzun bir süre adamın yüzüne baktı. Sonra başını sallayıp kendinden gayet emin ve alaycı bir sesle, "Orta yaşlı adamlar pek de kurnaz! Giderek güçsüz düşseler de, bu durum kurnazlıklarını etkilemiyor anlaşılan. Beni aptal mı sanıyorsun? Allah biliyor ya, asla değilim. İşin aslını biliyorum" dedi.

Ahmet Abdülcevat, tekrar bıyıklarıyla oynamaya başladı ve sordu: "Neyi biliyorsun?"

"Her şeyi!"

Adamı daha da huzursuz etmek için bir süre sustu genç kadın. Sonra sürdürdü: "Ali'nin kahvehanesinde oturup beni pencereden gözetlediğin günü hatırlıyor musun? Bakışların evin duvarını deldi. Kumpanyanın diğer sazcılarıyla birlikte arabaya bindiğimde kendi kendime sordum: 'Çocuk gibi ağlayarak peşimize takılır mı dersin?' Ama, kurnazsın... daha iyi bir fırsatı kolladın."

Ahmet Abdülcevat boğulurcasına güldü. Yüzü kıpkırmızı olmuştu. "Allah affetsin!" dedi, teslim olarak.

"Dün beni Cafer Han'da görünce aklın başından gitti. Beni takip edip peşimden Yakup'un dükkânına girdin."

"Zübeyde'nin yeğeni... bunların farkında mıydın?"

"Evet, âşıkların prensi... ben dükkândayken içeri gireceğine asla ihtimal vermemiş olsam da farkındaydım! Ne olduğunu anlamadan, azgın bir cinden de cüretkâr bir tavırla kanepede oturur buldum seni! Beni görünce şaşırmış gibi davrandın. Dilimi zor tuttum çünkü ortam nezaketi gerektiriyordu."

Adam ellerini birbirine vurarak güldü: "Sen bir muammasın demedim mi ben sana?"

Genç kadın zafer sarhoşluğu içinde ve sevinçle sürdürdü konuşmasını: "Derken, bir de baktım ki, bir gece Sultan bana, 'Hazırlan, Muhammed Afit'in yüzen evine gidiyoruz' diyor. Hazırlanıyorum tabii. Sonra bana diyor ki, 'Partiyi talep eden Ahmet Bey. Tabii bunda bir iş olduğunu düşünüyor ve Ahmet Bey böyle bir şeyi durup dururken talep etmez' diyorum kendime. Sonra oyunu görüp baş ağrısı bahanesiyle evde kalıyorum."

"Ne büyük şanssızlık! Bir acımasızın pençesine düşmüşüm meğer. Başka?"

"Başka bir şey yok... sadece, bu akşamki davet var, sadece Sultan için olan davet!"

"Tecrübeli bir falcı bile daha iyisini yapamazdı."

"Sözlerin pek tatlı. Maymun vaiz, seni günahkar!"

"Allah seni affetsin" dedi adam ve bir kahkaha atıp haz içinde, "Bu sefer de işin içinde bir iş olduğunu anladığın için gelmedin demek. Ama evden de çıkmadın, saklanmadın..."

Cümlesini bitirmeden yerinden kalkıp genç kadının yanına oturdu. Genç kadının pullu kemerinin ucunu tutup öptü: "Allahım, bu güzel yaratık udunun namelerinden bile daha tatlı. Dili kırbaç gibi, aşkı cehennem ve sevgilisi bir şehit! Bu gece tarihi bir gece olacak!"

Genç kadın adamı itti: "Beni lafa boğma. Git hadi. Geldiğin yere dön!"

"Bundan böyle hiçbir şey ayıramaz bizi."

Genç kadın birden adamın elinde tuttuğu kemeri çekip aldı ve yerinden kalktı. Bir kol boyu uzağında durup sessiz-

ce ve merakla baktı suratına... sanki bazı şeyleri yeniden değerlendirmekteydi. Sonra, "Muhammed Afit'in senin talebin üzerine bizi yüzen eve davet ettiği gün, neden davete katılmaktan kaçındığımı sorsana bana."

"Şehvet ateşini körüklemek için."

Genç kadın üst üste üç kez güldü ve uzun bir suskunluktan sonra, "Fena fikir değil ama demode" deyip sürdürdü: "Öyle değil mi günahkârların prensi? Gelmememin nedeni, ben ne zaman istersem o zaman açıklanacak."

"Öğrenmek için hayatımı verebilirim."

Genç kadın ilk kez sahici bir keyifle gülümsedi. Tüm alaycı sözlerden sonra, gözlerinde fırtına sonrası sükûnet gibi müşfik bir ifade vardı. Genç kadının duruşu, yeni bir düşünce ve yeni bir strateji oluşturulacağının habercisiydi sanki. Adama bir adım yaklaşıp zarif bir hareketle uzandı ve özenle bıyıklarını burmaya başlayarak önceden duymadığı, bambaşka bir ses tonuyla, "Hayatını verirsen bana ne kalır?" diye sordu.

Ahmet Abdülcevat'ın içi, yüzen evdeki o başarısız girişiminden sonra hiç duymadığı kadar derin bir huzurla doldu. Sanki, hayatında ilk kez bir kadını baştan çıkarmış ve kazanmıştı. Genç kadının bıyıklarıyla oynayan elini, ellerinin arasına aldı ve şefkatle, şükranla, "İçimdeki heyecan kelimelerle ifade edilemez, kâinatın sahibesi. Sonsuza dek benim olmanı diliyorum. İsteklerine, umut ettiklerine karşı çıkan ölsün. Bana bir iyilik bahşet ve âleme hazırlan. Bu gece, bir başka gece. Gün ağarana dek kutlanmayı hak ediyor."

Genç kadın parmaklarıyla adamın avucunu okşayarak, "Bu gece gerçekten de farklı bir gece ama azla yetinmek durumundasın."

"Az mı? Bütün bu şefkat gösterisinden sonra, püskürtülüyor muyum? Artık sabredemem" dedi adam ve genç kadının ellerini okşamaya başlayıp avucunun pembe renkli kınasına hayranlıkla baktı.

"El falı bilir misin yaşlı adam?" diye sordu aniden kadın.

Ahmet Abdülcevat gülümsedi ve şaka yaparcasına, "Kehanetlerimle ünlüyümdür ben. El falına bakmamı ister miydin?" diye sordu.

Genç kadın istediğini belirten bir baş hareketi yaptı. Adam, kadının sağ elini açtı ve önce derin derin düşünü-

yormuş gibi yapıp, "Senin için büyük önem arz edecek olan bir adam görüyorum" dedi.

Genç kadın güldü, "Caizdir inşallah..." dedi.

Adam kaşlarını kaldırıp genç kadının avcuna bakmaya devam etti ve dürüst davranmadığını gösteren hiçbir işaret vermeksizin, "Haram değil" diye cevap verdi.

"Allah saklasın. Kaç yaşlarında bu adam?"

Ahmet başını kaldırmadan genç kadına bakıp, "Bunu göremiyorum ama ne kadar becerikli olduğuna bakılırsa, geçliğinin baharında diyebilirim" dedi.

"Bonkör mü acaba?" diye sordu genç kadın kurnazca.

Hah! Senin bonkörlüğündü eski günlerde de onu cezbeden, diye düşündü Ahmet.

Yüksek sesle, "Kalbi cimrilik nedir bilmiyor" dedi.

Genç kadın biraz düşündükten sonra, sordu: "Bu evde bir hizmetçi gibi yaşamaya devam etmem onu mutlu edecek mi?"

Dana dize geldi, koş bıçak getir, diye düşündü adam.

"Hayır. Seni eşsiz bir hanımefendi yapacak" dedi.

"Onun kanatları altında nerede yaşayacağımı merak ediyorum."

Zübeyde bile bunu yaptıramadı sana, diye uyardı kendini adam. Sonsuza dek herkes seni konuşacak.

"Güzel bir apartman dairesinde" diye cevap verdi.

"Apartman dairesi mi?"

Adam genç kadının sesindeki hoşnutsuzluğa şaşırdı. "Bunu istemez misin?" diye sordu hayretle.

Genç kadın avucunu işaret ederek, "Orada akarsu görmüyor musun hiç? İyice bak" dedi.

"Akarsu mu? Bir banyoda mı yaşamak istiyorsun yoksa?"

"Nil görünmüyor mu? Bir yüzen ev ya da tekne..."

Bir darbeyle ayda dört, beş paund... masraflar hariç diye düşündü adam. Ah, ayak takımına âşık olmanın pek yararı yok.

"Neden ücra yerler... ıssızlık?" diye sordu.

Genç kadın iyice yaklaştı. Neredeyse diz dizeydiler. "Bulunduğun mevki Muhammed Afit'ten aşağı değil" dedi ve sürdürdü: "Şayet, iddia ettiğin kadar çok seviyorsan beni, şansım Sultan'ın şansından aşağı olmamalı. Gecelerini

dostlarınla birlikte sen de orada geçirebilirsin. Hayalim bu. Gerçekleştir."

Adam kolunu genç kadının beline doladı ve sessizce durup yumuşaklığının, bedeninden yayılan güven verici huzurun keyfini çıkardı. "İstediğin her şey senin olacak. Yaşamımı aydınlat yeter!"

Genç kadın şükranla adamın yanaklarını kavradı. "Verdiklerinin karşılığında hiçbir şey almayacağını sanma" dedi ve sürdürdü: "Tüm hayatımı geçirdiğim bu evden, senin hatırın için ayrılacağımı hiç unutma. Geri dönemem. Ve unutma; senden beni bir hanımefendi yapmanı istiyorsam, senin metresinin bir hanımefendiden başkası olmayacağı içindir."

Ahmet Abdülcevat kollarıyla sardığı beli, genç kadının göğüslerini yüzüne bastırıncaya kadar sıktı. "Ne dediğini gayet iyi anlıyorum, gözümün nuru" dedi. "İstediğin her şeye ve daha fazlasına sahip olacaksın. Ben de seni, senin kendini görmek istediğin gibi görmek istiyorum. Hadi, kutlama hazırlıklarını yap. Hayatım bu gece yeniden başlasın istiyorum."

Genç kadın adamın kolunu tuttu ve özür dilercesine gülümseyip tatlı bir sesle, "Nil'deki yüzen evimizde" dedi.

"Beni deli etme" diye uyardı adam, "Saldırırsam karşı durabileceğini mi sanıyorsun?"

Genç kadın birkaç adım geri çekildi ve anlaşma ile uyarı arası bir sesle, "Bir hizmetçi gibi çalıştığım bu evde değil" dedi. "Yeni evimizde, senin ve benim evimizde birleşene dek bekle. Daha önce değil... birlikte kuracağımız yeni yaşamın aşkına bekle!"

10

Yasin'in, dükkânın kapısında belirdiğini gören Ahmet Abdülcevat, "Hayırdır inşallah" diye mırıldandı. Oğlunun bu beklenmedik ziyaretinden tedirgin olmuştu. Genç adamın dördüncü kez evlenmeye niyetlenmiş merhum annesinin durumunu konuşmak üzere geldiği günü hatırladı. Sadece bir merhaba demek için veya vakit geçirmek üzere ya da evde de konuşabilecekleri sıradan bir konuyu tartışmak için gelmediğinden emindi. Hayır, ciddi bir neden olmasa ziyarete gelmezdi Yasin.

Oğluyla tokalaşıp buyur ettikten sonra, "Hayırdır inşallah!" dedi.

Yasin sırtı dükkâna ve tartıda müşteri siparişi hazırlayan Cemil el Hamzavi'ye dönük olarak babasının yanı başına oturdu. Genç adamın huzursuz bakışları Ahmet Abdülcevat'ın kuşkularını doğrulamaktaydı. Dükkân sahibi üstünde çalışmakta olduğu muhasebe defterini kapatıp oturduğu yerde dikleşerek oğlunu dinlemeye hazırlandı. Sağındaki kasa yarı açıktı. Arkasındaki duvarda, içinde "Bismilahirrahmanirrahim" yazan eski çerçevenin altında, Başbakan Said Zaglul'un resmi asılıydı.

Yasin'in ziyareti rasgele yapılmış bir ziyaret değildi, üstünde düşünüp planlanarak yapılmıştı. Dükkân, aklındakileri babasına söyleyebileceği en güvenli yerdi; çünkü Cemil el Hamzavi'nin ve diğer müşterilerin varlığı, adamın olası öfkesinden korunmasının teminatıydı. Genç adam yaş avantajına ve burada genellikle hüsnükabulle karşılanma-

sına rağmen, babasını kızdırmamak için her türlü önlemi almıştı.

Büyük bir nezaketle, "Bana kısa bir süre için değerli zamanınızı bahşetmenizi rica ediyorum. Şart olmasaydı sizi rahatsız etme cüretinde bulunmazdım. Ne var ki, atmak istediğim adımı sizin izninizle ve sizin rehberliğinizde atmak istiyorum" dedi.

Ahmet Abdülcevat, bu aşırı nezaket gösterisine içinden güldü. Karşısında oturan cüsseli, yakışıklı ve müşkülpesent oğluna düşünceli bir ifadeyle bakıp, babası gibi burduğu bıyıklarını, lacivert kostümünü, kolalı gömleğini, mavi papyonunu, fildişi saplı sinek kovucusunu ve pırıl pırıl siyah ayakkabılarını süzdü. Yasin, onun şerefine kıyafetinde iki değişiklik yapmış; her zaman cebinden ucu görünen ipek mendili iyice saklamış, hep sağa yatırdığı fesini de düz takmıştı.

Benim rehberliğim olmaksızın adım atamayacağını söylüyor, diye düşündü Ahmet Abdülcevat. Bravo! İçerken ya da ona yasakladığım Vech el Birke'de dolanırken de sanki ben rehberlik ettim kendisine! Damda hizmetçi kadına tecavüz ederken bana mı danıştı? Bravo! Bravo! Acaba bu hutbenin ardında ne yatmakta?"

"Tabii. Senin gibi mantıklı bir insandan beklenebileceğin asgarisidir bu. Hayırdır inşallah?"

Yasin dönüp hızla dükkâna göz gezdirip, Cemil el Hamzavi'ye ve müşterilere baktı. Oturduğu iskemleyi babasına biraz daha yaklaştırdı ve tüm cesaretini toplayarak, "Eğer kabul eder ve izin verirseniz, dinimizin evlilik vecibesini yerine getirmeye karar verdim" dedi.

Bu, tam bir sürprizdi, hiç beklemediği kadar güzel bir sürpriz! Ama dur bakalım, diye düşündü Ahmet Abdülcevat. Ne kadar güzel bir sürpriz olduğu şartlara bağlıydı. Sabırla beklemeli, oğlunu neyin bu düşünceye sevk ettiğini, yani işin en önemli yanını duymalıydı. Endişelenecek bir şey var mıydı? Evet, vardı... o girizgâh! Genç adamın yalakalık yaparcasına nazik davranmış olması ve konuyu açmak için yaptığı yer seçimi endişelenmesi için yeterliydi. Bunlar akıllı bir adamın gözünden kaçması mümkün olmayan uyarı işaretleriydi. Uzun süredir oğlunun yeniden evlenmesini istiyor; zaten bu nedenle, Zeynep'in geri dönmesini sağlasın diye Muhammed Afit'i ha'bire zorluyordu.

Allahın Yasin'e sağduyu ve iyi bir eş vermesi için sürekli dua etmekteydi. Oğlunun kendisini ve arkadaşlarını utandırmayacağını bilse -ki Muhammed Afit'i utandırmıştı- hiç tereddüt etmeden ona bir başka eş bulurdu. Korktuğunun başına gelip gelmeyeceğini zaman gösterecekti.

"Mükemmel bir karar vermişsin! Sana tümüyle katılıyorum. Belirli bir aile var mı aklında?"

Yasin kısacık bir an bakışlarını indirdi. Sonra babasına bakıp, "Aradığımı buldum" dedi. "Tanıdığımız, uzun süredir komşumuz olan şerefli bir aile! Evin reisi bir zamanlar sizin de takdirinize mazhar olmuştu."

Ahmet Abdülcevat merakla kaşlarını kaldırdı ama konuşmadı. Yasin sürdürdü: "Merhum Muhammed Rıdvan Bey" dedi.

"Olamaz!" Bu sözcük, kendini toplanmasına fırsat kalmadan kaçıvermişti ağzından. Duygularının gerçek nedenini saklaması gerektiğini doğrulayan bir protesto iniltisi gibiydi ama başka bir açıklama yapmak zor olmadı: "Onun kızı boşanmıştı, öyle değil mi? Başka kadın kalmadı da dul birini mi buldun?"

Babasının itirazına hiç şaşırmadı Yasin. Meryem ile evlenmeye karar verdiği ilk günden beri bekliyordu bunu. Babasının bir duldan ziyade, bakir bir gelin almasının daha iyi olacağını söylemesini veya Meryem'i, Fehmi'yi hatırlatacağı için istemeyebileceğini biliyor; yine de bir iyimserlik içinde onunla halleşebileceğini düşünüyor ya da umuyordu. Babasının sağduyusuna güveniyor; onun böylesi önemsiz nedenlerle karşı çıkmaktan önünde sonunda vazgeçeceğine inanıyordu. Esas itiraz üvey annesinden gelecekti. Bu itirazı babasından alacağı onayla göğüslemeyi planlamıştı. Ne ki, bütün bu sorunlarla nasıl baş edeceği hususunda hâlâ açmazdaydı. O kadar ki, evden ayrılıp istediği kızla, istediği gibi evlenip oldu bittiye getirmeyi bile geçirmişti aklından. Babasını kızdırmak en son istediği şeydi. Bunu düşünemiyordu bile. Ya da düşünebilirdi belki ama bunu yapacak olursa kendisine analık etmiş olan üvey annesinin duygularını da -ki bu ona çok zor gelirdi- hiçe saymış olacaktı. Emine'nin, üzerindeki hakkı, kendi öz annesinin hakkından kat be kat büyüktü. Belki kendi haklılığına onu da ikna edebilirdi.

"Ortada bir sürü kadın var ama Meryem'in kaderinde var benim olmak, yani kaçınılmaz bir şey bu. Benim servette de, itibarda da gözüm yok. İyi bir aile ve dimdik bir kişilik yeter bana" diye cevap verdi Yasin.

Bu tuhaf, acı verici mesele karşısında Ahmet Abdülcevat'ın bulabildiği tek teselli, oğlu hakkındaki yargılarının teyit edilmiş olmasıydı. Bu, Yasin'in ta kendisiydi! Giderken de, gelirken de kendisine sorun taşıyan bir adam ya da bir hayvan! İyi bir haber getirmiş olsa, Yasin olmaz; Ahmet Abdülcevat'ın onunla ilgili düşünce ve yargısı da farklı olurdu. Belki servet veya itibar sahibi bir kız bulmak için ısrar etmemekte haklı... ama ya karakter? Kabahati yok eşeğin. Evlenmek istediği kızın annesi hakkında hiçbir şey bilmiyor ki!"

Ahmet Abdülcevat, kızın annesi hakkında ilk elden bilgi sahibiydi. Hatta, ondan önceki ve ondan sonraki erkekler hakkında da bilgi sahibiydi. Ne yapabilirdi ki? Kız, hanım bir kız olabilirdi; ama annesi ve kızının içinde bulunduğu ev ortamı ideal olmaktan uzaktı. Neye dayandığını kanıtlarla ispat edemeyeceği bu görüşünü oğluna açıklayamaz; açıklayacak olsa bile kimseyi inandıramazdı. Daha da kötüsü, iması bile Yasin'i etraflı bir araştırma yapmaya sevk eder; genç adam önünde sonunda işin ucunda kendisinin, yani babasının olduğunu anlardı. Ve bu, diğer tüm skandalları gölgede bırakacak bir olay olurdu. Ne kadar üzücü bir durumdu bu!

Nazik olduğu kadar tuhaf olan bu mesele, bir diğer sivri dikeni, Fehmi'ye dair eski bir hikâyeyi de barındırıyordu. Yasin bu hikâyeyi unutmuş muydu acaba? Evlenmek istediği kızın bir zamanlar erkek kardeşinin de peşinde koştuğu kız olmasını nasıl göze alıyordu? Yasin'in merhum erkek kardeşine olan duygularının samimiyeti bir yana; hiç kuşku yok ki iğrenç, tiksindirici bir tavırdı bu. Yaşamın acımasız mantığıydı, Yasin gibilere bahane sunan. Ahmet Abdülcevat şehvetin ne denli zalim olduğunu, insanı kör ettiğini herkesten iyi bilirdi.

Baba hoşnutsuzluğunu gizlemeden, "Seçimin beni üzdü" dedi. "Nedendir bilmem. Merhum Muhammed Rıdvan Bey gerçekten de iyi bir insandı ama felç olduktan sonra evini uzun yıllar ihmal etti. Niyetim kimseyi zan altında bırakmak değil. Asla! Ama böyle deniyor, birileri de söylenen-

leri tekrarlıyor. Yapacak bir şey yok. Bence en büyük sorun kızın dul olması. Neden boşanmış? Cevaplaman gereken sorulardan biri bu. Dul bir kadına, hakkında iyi bir araştırma yapmadan güvenmek doğru olmaz. Etrafta başka bir sürü iyi aile kızı var."

Yasin babasının öğüt verici üslubundan aldığı cesaretle, "Araştırdım. Ben de, başkaları da... Anladığıma göre, kabahat kocasındaymış. İki evi geçindirecek durumda olmadığı gibi karaktersiz biriymiş" dedi.

Karaktersizmiş! Bak şu konuşana! Seni bütün gece güldürecek malzeme üretiyor sanki eşek; diye geçirdi içinden ama "Demek araştırmanı tamamladın" dedi.

Yasin gözlerini babasının delici bakışlarından kaçırarak, "Bu yapılması gereken ilk işti tabii" dedi mahcup bir tavırla.

Baba gözlerini indirip, "Kızın bizlere çok acı günler hatırlattığının farkındasındır herhalde" dedi.

Yasin'in aklı karıştı, beti benzi attı. "Bunu göz ardı etmem mümkün mü? Ama Fehmi ile arasında sahici bir ilişki yoktu. Temelsiz, hayal mahsulü bir ilişkiydi onlarınki" diye cevap verdi ve sürdürdü: "Merhum kardeşimin Meryem'e duyduğu ilginin birkaç günlük olduğundan eminim. Hatta, kızın kendisiyle ilgilenmediğini anlayınca aralarında herhangi bir şey geçmemiş olduğu için mutlu olmuştu. Zaten, unutmuş gitmişti."

Yasin doğru mu söylüyordu, yoksa kendini savunmak mıydı amacı? Merhum kardeşi ona açılmıştı anlaşılan. Yasin, Fehmi'nin özel hayatına dair bilgi sahibi olduğunu iddia edebilecek yegâne insandı kuşkusuz. Samimiyetine bir inanabilse! Söyledikleri doğruysa, aklına geldikçe uykularını kaçıran bu acıdan o da kurtulmuş olurdu. Ölen oğlunun mutluluğunu engellemiş olduğu için vicdan azabı çekiyordu. Oğlunun, onun tahakkümüne, inadına öfke duyarak kalbi kırık ölmüş olabileceğini sık sık düşünmüş, çok kaygılanmış, çok korkmuştu. Bu düşünce ve duygular nicedir içini yiyip bitiriyordu. Yasin onu rahatlatmaya mı çalışıyordu acaba?

Oğlunun düşünemeyeceği kadar büyük bir hüzünle sordu adam: "Söylediklerinin doğru olduğundan emin misin? Bunu sahiden itiraf etti mi Fehmi?"

Yasin, hayatında ikinci kez, babasının gözlerinin önünde solduğuna, boynu bükük durduğuna şahit olmaktaydı. İlki, Fehmi'nin öldürüldüğü gündü. Oğluna, "Bana her şeyi olduğu gibi anlat çünkü olay beni senin tahmin edemeyeceğin kadar çok ilgilendiriyor" dedi yalvarırcasına. Acı duyduğunu itiraf etti edecekti ama kendini tuttu Ahmet Abdülcevat; "Bütün gerçeği anlat" dedi.

Genç adam hiç tereddüt etmeden, "Kesinlikle eminim. Bana kendisi söyledi bunları. Kulaklarımla duydum" diye cevap verdi.

Yasin'in bu sözlerinin, hatta daha da etkileyici bir şekilde anlattıklarının doğru olduğuna inanması, başka şartlar altında kolay olmayabilirdi; ama oğluna inanmak istiyordu ve inandı. İçi şükranla, huzurla doldu. Yasin'in evlilik sorunu, artık onun için sorun olmaktan çıkmıştı. Bir süre suskun kalıp içindeki huzurun keyfini çıkardı. Neden sonra, içinde bulunduğu açmaza yeniden odaklanmaya başladı. Duygusal bir sarhoşluk yaşamıştı ama Yasin'i yeniden ve net bir biçimde görebiliyordu şimdi. Meryem'i, Meryem'in annesini, Yasin'in evlenme teklifini, kendi görevini, ne söyleyip ne söyleyemeyeceğini düşünmeye başladı. "Doğru veya yalan, bu sorunu geniş bir çerçevede, iyice düşünmeni istiyorum" dedi oğluna. "Acele etme. İyice düşün, taşın. Bu, geleceğini, itibarını ve mutluluğunu ilgilendiren bir karar. Beni pişman etmeyeceğine şerefin üzerine söz verirsen, başka bir gelin bulmak için devreye girebilirim. Buna hazırım. E, ne dersin?" diye sordu.

Yasin düşündü. Konuşmanın aldığı utanç verici pürüzlerle dolu tuhaf yön cesaretini kırmıştı. Her ne kadar müthiş bir itidal sergileyerek konuşmaktaysa da, babasının endişeli ve hoşnutsuz olduğu açıktı. Israr etmesi halinde, tartışma yürekler acısı bir ayrılıkla sonuçlanabilirdi. Acaba geri mi çekilmeliydi? Kesinlikle hayır! Artık çocuk değildi. İstediği kadınla evlenebilirdi. Babasına sevgisini -Allahın izniyle- korumak istiyordu. "Sana yük olmak istemem Baba. Teşekkür ederim. Sadece onaylamanı, izin vermeni bekliyorum" dedi.

Ahmet Abdülcevat sabırsızca ellini salladı ve biraz da sert bir sesle, "Sözlerimdeki hikmeti görmek istemiyor, görmeyi reddediyorsun" diye cevap verdi.

Yasin yumuşacık yalvardı: "Kızma, Baba. Kızmayacağına yemin et. Tasvip etmemene, bu lütfu benden esirgemene dayanamam. Bırak şansımı deneyeyim. Başarılı olmam için dua et bana."

Ahmet Abdülcevat durumu kabullenmek zorunda olduğunu anladı; ne ki, bunu yaslı, umutsuz bir ruh haliyle yapacaktı. Belki de gerçekten onurlu bir kızdı Meryem ve annesinin tüm çılgınlığına rağmen, iyi bir eş olurdu Yasin'e. Yine de, oğlunun en uygun gelini ya da en iyi ailenin kızını seçmeyi başaramadığı çok açıktı.

Her şey Allahın elindeydi. Karşı konulacağını bilse de isteklerini korkusuz dikte edebildiği günler geride kalmıştı. Yasin, artık kendinden sorumlu, yetişkin bir adamdı. Babası olarak, kendi görüşlerini zorla kabul ettirmeye kalkışması genç adamı isyana sevk ederdi. Kabul etmekten ve her şeyin iyi sonuçlanması için duacı olmaktan başka yapabileceği bir şey yoktu.

Oğluna nasihat etmiş, onu uyarmış; oğlu da maruzatını sevgiyle, şefkatle sunmuştu kendisine. Söylenecek şey kalmamıştı.

Dükkândan ayrılırken, babasının onayını ve iznini aldığından emindi Yasin; ama en ciddi engelle evde karşı karşıya geleceğinin de farkındaydı. Evden taşınmak zorunda kalacaktı çünkü Meryem'i, babasının evine getirmek delilik olurdu. Bütün umudu kırgınlığa, dargınlığa meydan vermeden kavgasız gürültüsüz ayrılmaktı evden. Üvey annesinin duygularını, arzularını göz ardı etmek ya da kendisine yıllardır gösterdiği şefkate nankörlük etmiş gibi görünmek kolay değildi onun için. Evinin ve ailesinin karşısında, böylesi tuhaf bir duruma düşeceği hiç aklına gelmezdi. Kaderin cilvesiydi bu. Ne var ki, durum karmaşık, seçenekler sınırlıydı. Evlilik yegâne şıktı. Hayret ama onu tuzağa düşürmeye çalışan kadınca stratejiyi içgüdüsel olarak kavramıştı. Çok eski çağlara dayanan bu strateji iki kelimeyle özetlenecek olursa, "ayartma" ve "yan çizme" idi. Kız kanına girmişti bir kere. Ona duyduğu arzu, şu veya bu şekilde, gerekirse evlilikle, tatmin edilmek zorundaydı. Bir o kadar hayret verici olan, Meryem'in geçmişine dair -babası hariç- ailesinin bildiği her şeyi bilmesine rağmen, cesaretinin kırılmamış, vazgeçmemiş olmasıydı çünkü şehveti ona hükmeden.

Geşmiş olayların üstünde durmayacağım, dedi kendine. Sorumlusu ben değildim. Meryem, benimle birlikte yepyeni bir yaşam kurunca başlayacak sorumluluklarım. Kendime güvenim sonsuz. Yanıldığımı anlarsam, eski bir pabuç gibi fırlatıp atarım başımdan.

Oysa, genç adamınki iyi düşünülmüş bir karar değildi. Düşünmüş olsa bile, verdiği karar ancak Meryem'e duyduğu azgın şehvetle açıklanabilirdi. Evliliğe razı olmasının nedeni, arzuladığı kadının geçici bir aşk macerasını kendisinden esirgemiş olmasıydı. Aslında, evlilikten hoşlanmadığı ya da evliliği amacına ulaşmak için başvurduğu geçici bir çare olarak gördüğü söylenemezdi; çünkü, tüm huzursuzluğuna rağmen, içinde evlilik yaşamına ve sağlam bir haneye sahip olma özlemi vardı.

Muhtemelen son kez katılmakta olduğu kahve saatinde Kemal'in yanındaki yerini alıncaya kadar kafasında bu düşünceler vardı. Hayıflanarak baktı odadaki sedirlere, halılara ve tavandan sarkan koca lambaya. Emine her zamanki gibi Ahmet'in yatak odasına açılan kapıyla yemek odasına açılan kapı arasındaki sedirde ayaklarını altına almış oturuyor; sıcağa rağmen mangalın başında kahve pişiriyordu. Beyaz başörtüsü, çok zayıfladığını belli eden lavanta rengi ev elbisesinin omuzlarına dökülmekteydi. Tıpkı bir an için durulan denizin, şeffaflaşıp yüzeyin altında yatanları görünür kılması gibi, kederle gölgelenmiş bir sükûnete bürünmüştü sanki!

Planını açıklamaya hazırlanan Yasin, kendini son derece hüzünlü ve rahatsız hissetmekteydi. Ancak, açıklamaktan başka çaresi yoktu. Kahveden bile tad alamadı. "Anne, Allah biliyor ya, nasihatine ihtiyacım var" dedi. Kısacık bir bakışma, Kemal'in, ağabeyinin ne konuda konuşacağını bildiğini ve bundan huzursuzluk duyduğunu belli etti.

"Hayırdır oğlum" dedi Emine.

"Evlenmeye karar verdim" diye kısacık cevap verdi Yasin.

Emine'nin bal rengi küçük gözlerinde umut belirdi. "İyi olur oğlum" dedi. "Daha fazla ertelememelisin." Meraklandığı belliydi ama soru sormadı; yerine, sırrını açıklaması için Yasin'i cesaretlendirmek istercesine, "Babanla konuş veya ben konuşayım. Sana ilkinden daha iyi bir eş bulacaktır" dedi.

Üvey anneye göre, konunun gerektirmediği ölçüde bir ciddiyet ve ağırbaşlılıkla cevap verdi Yasin: "Babamla konuştum aslında. Böyle bir talepte bulunmak suretiyle ona yük olmama gerek yok. Birini buldum. Babam da onayladı. Şimdi de senin onayını almak istiyorum."

Emine, oğlu fikrine önem verdiği için sevindi. Mahcup olmuş, yüzü kızarmıştı. "Allah sana her istediğini versin oğlum. Evin, zaten kullanmadığımız ilk katı ne zaman istersen hazır. Evlenmek istediğin bu güzel kız kim bakalım?"

Yasin ile Kemal tekrar bakıştılar. "Komşulardan biri. Tanıdığın biri" diye zorlanarak cevap verdi Yasin.

Kadın düşünceli bir ifadeyle kaşlarını çatıp gözlerini boşluğa dikti ve işaret parmağını komşularını sayıyormuş gibi oynatmaya başladı. Sonra vazgeçip, "Aklımı karıştırıyorsun" dedi. "Söyle de rahatlayayım."

"En yakın komşumuz" diye cevap verdi Yasin cansız bir sesle.

"Kim?" Bu sözcük, "Olamaz" der gibi çıkmıştı Emine'nin ağzından. Gözlerini Yasin'e dikti. Genç adam başını eğip dudaklarını sıktı.

Emine başparmağıyla arkasını işaret ederek, "Yoksa onlar mı? Olamaz! Sen ne dediğinin farkında mısın, Yasin?" diye sordu. Sesi titriyordu.

Yasin cevap vermedi. Yüzü asılmıştı. "Korkunç bir haber bu! Başımıza gelen felaketten şeytanca zevk duyan o insanlar ha!" diye çığlık çığlığa bağırdı kadın.

Yasin bağırmaktan alamadı kendini: "Yalvarırım, Anne, bu sözleri bir daha tekrarlamayacağına yemin et. Bunlar yanlış, hayal mahsulü şeyler. Bir an için kalbimde..."

"Tabii korursun onları ama kimseyi aldatamazsın. Beni bu saçmalığa ikna etmeye çalışarak yorma kendini. Allahım! Bu şart mıydı? O aile ahlaksızlığa batmış durumda. Bu korkunç seçimi mazur gösterecek tek bir neden yok. Babanın onayladığını söylüyorsun ama adam zaten hiçbir şey bilmiyor ki! Aldattım babamı desene."

Yasin yalvardı: "Sakin ol lütfen. Seni kızdırmak hiç hoşuma gitmiyor, bundan nefret ediyorum. Sükûnet içinde konuşalım."

"Yüzüme indirdiğin şamardan sonra seni nasıl dinlerim? Bunun saçma bir şaka olduğunu söyle bana. Meryem?!

Aşağılık, işe yaramaz bir kız o! Bunu, herkes gibi sen de biliyorsun. Skandallarla dolu geçmişini unutmuş olamazsın. Unuttun mu yoksa? O kızı mı getireceksin bu eve?"

Yasin'in içi daralmıştı. Derin bir nefes alarak, "Ben öyle demedim. Bu eve veya bir başka yere, ne fark eder? Benim için önemli olan, önyargını bir yana bırakıp sorunu dikkatle gözden geçirmen" dedi.

"Ne önyargısı be oğlum? Haksız mıyım? Babanın onayladığını söylüyorsun. İngiliz askerle flörtünü anlattın mı babana? Aman Allahım! Alacak iyi aile kızları kalmadı mı ortada?"

"Sakin ol. Usul usul konuşalım. Heyecanlanmanın yararı yok."

Kadın, eskiden ondan kimsenin beklemeyeceği bir sertlikle, "Şerefini tehdit eden bir konuda sakin olmamı bekleme benden" diye bağırdı ve ağlamaklı bir sesle ekledi: "Sevgili kardeşinin hatırasına hıyanet ediyorsun."

Yasin yutkunup, "Kardeşim mi? Allah rahmet eylesin, Allah mekânını cennet eylesin. Bu sorunun kardeşimin anısıyla ne ilgisi var? Ben ne dediğimi biliyorum. İnan bana ve kardeşimi mezarında rahatsız etme" dedi.

"O kızı istediğine göre, ben değil sen rahatsız ediyorsun! Bunu sen de biliyorsun, inkâr edemezsin" diye cevap verdi Emine ve son derece duygusal bir sesle ekledi: "Allah bilir, sen o zaman bile istedin bu kızı..."

"Anne!"

"Artık hiçbir şeyden emin değilim. Böylesi bir hıyanetten sonra, nasıl emin olabilirim? Dünya, öz kardeşini kalbinden vuran bir kızla evlenmeye kalkışacak kadar küçülmedi, kurumadı ya! Başka kız mı kalmadı? İngiliz asker olayını duyduğumuzda Fehmi'nin ne kadar üzüldüğünü hatırlamıyor musun?"

Yasin kollarını iki yana açıp, "Bu tartışmayı bir başka zamana bırakalım" dedi, bundan da kuşkulu olduğunu belirten bir tavırla. "Allahın çağrısına uyduğunda, kardeşimin içinde bu kıza karşı en ufak bir his kalmamış olduğunu sana kanıtlayacağım. Ama ortam bu konuyu tartışmaya uygun olmaktan çıktı" diye ekledi

Kadın daha da kızdı. "Bu sözleri dinleyebileceğim uygun bir ortamın olacağını sanmıyorum" diye bağırdı. "Fehmi'nin anısına hiç mi saygın yok senin?!"

"Bu sözlerinle beni ne kadar üzdüğünü bir bilsen" diye cevap verdi Yasin.

Emine'nin öfkesi had safhaya varmıştı. Avaz avaz bağırmaya başladı: "Ne üzüntüsü? Kardeşinin yasını bile tutmadın! Hiç tanımadığımız insanlar senden daha çok üzüldü."

"Anne!"

Kemal araya girmeye çalıştı ama kadın elinin bir hareketiyle onu susturup, "Bana anne deme! Sana annelik yaptım ama sen asla evladım olamamışsın ya da oğlumun ağabeyi" diye bağırdı.

Yasin daha fazla kalamazdı orada. Mahzundu. Oturma odasından çıkıp yatak odasına yöneldi. Onu izleyen Kemal'in hali farklı değildi. "Sana dememiş miydim?" dedi.

Yasin kaşlarını çatıp, "Bu evde artık bir dakika bile duramam" dedi.

Kemal telaşlandı. "Onu mazur görmelisin" dedi. "Annemin ne kadar değiştiğini biliyoruz. Bu haline babam bile göz yumuyor zaman zaman. Bu bir öfke patlamasıydı, birazdan yatışır. Sözlerini ciddiye alma. Bütün istediğim bu senden..."

Yasin iç geçirdi: "Onu suçlamıyorum Kemal. Kötü bir an, yılların mutluluğunu unutturabilir mi bana? Dediğin gibi, mazur görülmeli annem. Ama hakkımda böyle düşünürken sabah akşam nasıl bakabilirim yüzüne?"

Kasvetli bir sessizlikten sonra, Yasin sürdürdü: "Meryem'in merhum kardeşimin kalbini kırdığını sanma. Bir ara bu kızla evlenmek istedi Fehmi ama babamız razı olmadı. Bunun üzerine konuyu kapattı Fehmi, sonra da unuttu gitti. Aradan altı yıl geçtikten sonra, Meryem ile evlenmek istedim diye neden suçlanıyorum? Meryem neden suçlanıyor?"

"Haklısın. Sen yanlış bir şey söylemedin. Annem bunu kısa sürede anlayacak ve isteğini kabul edecektir" dedi Kemal teselli edercesine. "Evden ayrılacağını ima eden sözler herhalde kızgınlıkla kaçtı ağzından?!"

Yasin üzüntülüydü. Başını iki yana salladı: "Bu ayrılık en çok beni üzecek. Meryem'i bu eve getiremeyeceğime göre, zaten önünde sonunda ayrılacağım. Gidişimi başka nedenlere bağlama. Şevk Sarayı Sokağı'ndaki eve, annemin dairesine taşınacağım. Allahtan hâlâ boş. Şim-

di tekrar dükkâna gidip babama, onu sarsacak şeylere değinmeden, neden evden ayrıldığımı açıklamak zorundayım. Kızgın değilim ama evden ayrılmak zorunda kaldığım için çok üzülüyorum. Başta annem, herkesi çok özleyeceğim. Sen üzülme. Sellenen nehir er geç yatağına döner. Kin tutan insanlar değiliz biz... annem ise kalbi en temiz olanımız!"

Yasin gardırobu açıp elbiselerine baktı. Verdiği kararı uygulama hususunda kararsızdı aslında. Kemal'e dönüp, "O kızla evleneceğim. Bu benim kaderim. Allah biliyor ya, Fehmi'nin anısına ihanet etmediğimden eminim. Onu ne kadar çok sevdiğimi hatırlamıyor musun Kemal? Neden sevmeyeyim? Bu evlilikten biri zarar görecekse, o da benim" dedi.

11

Hizmetçi kız Yasin'i misafir odasına buyur edip ayrıldı. Muhammed Rıdvan Bey'in evini ilk kez ziyaret ediyordu. Yüksek tavanlı geniş oda babasının evindeki odalar gibiydi. Kafesli cumbası Saray Gezisi'ne bakıyor, iki penceresi evin giriş kapısının bulunduğu yan sokağı görüyordu. Yerde küçük bir halı vardı. Kanepeler ve koltuklar duvar diplerine sıralanmıştı. Odanın kapısı ve pencereleri zamanla rengi solmuş gri kadife perdelerle örtülüydü. Kapının karşısındaki duvara asılı kalın siyah çerçevede "Bismillahirrahmanirrahim" nişanı göze çarpmaktaydı. Sağdaki duvarın ortasındaki büyük kanepenin üstünde merhum Muhammed Rıdvan'ın gençlik resmi vardı. Yasin sağdaki ilk kanepeye oturdu. Odayı dikkatle gözden geçirdikten sonra, bakışları ona Meryem gibi bakan Muhammed Rıdvan Bey'in fotoğrafına takılmıştı. Kendinden hoşnuttu. Gülümseyerek fildişi saplı sinek kovucusuyla oyalanmaya başladı.

Meryem ile evlenmeye karar verdiği ilk günden beri sorun, kızın evinde onu resmen isteyebileceği bir erkeğin bulunmaması kadar, kendi ailesinden bir hanımı da beraberinde getirmeyi başaramamış olmasıydı. Kendi deyimiyle, "aile ağacından kopmuş bir dal" gibi yalnız gelmişti. Bu durum onu biraz utandırıyordu çünkü aile şerefi kavramıyla yetiştirilmiş bir erkekti. Her ne ise; hiç olmazsa Meryem'in annesi nezdinde bir yol açılmıştı. Ziyarete geldiğinin ilanı bile ziyaret nedenini açıklamaya; rolünü hakkıyla oynayabileceği ortamı yaratmaya yeterdi.

Hizmetçi kız tekrar geldi. Elindeki tepsiyi Yasin'in önündeki masaya bıraktı ve çıkarken evin hanımının gelmek üzere olduğunu söyledi. Evin küçük hanımının bu ziyaretten haberi olup olmadığını merak etti genç adam. Onun ince ruhunda acaba nasıl bir etki yaratmıştı bu haber? Her ne olursa olsun, onu ve güzelliğini kaptığı gibi Şevk Sarayı Sokağı'na götürecekti. Bir zamanlar melek kadar uysal bir kadın olan Emine'nin bu kadar kızacağı kimin aklına gelirdi? Allah kahretsin bu acıyı da, kederi de, diye düşündü.

Dükkâna gidip evden ayrıldığını söyleyince babası çok öfkelenmişti. Ne var ki merhametle, anlayışla karışık bir öfkeydi bu. Çok üzüldüğü belliydi.

Emine ona kızın geçmişini anlatır mı acaba? Yaşlı bir annenin öfkesi ürkütücüdür ama Kemal onu konuşmamaya ikna edeceğine söz verdi. Bu toz duman içinde ilk mutlu haberi Şevk Sarayı Sokağı'nda aldın. Anlaşılan, öz annenin sevgilisi olan manav -cehenneme kadar yolu var- ölmüş gitmiş. Dükkânı bir saatçi devralmış.

Birinin kapının arkasında boğazını hafifçe temizlediğini duyup yerinden kalktı. Bakışlarını o yöne çevirince Behice Hanım'ı gördü. Tek kanadı açık olan kapıdan sığamadığı için yan yan geçmeye çalışıyordu kadın. Geniş ve hacimli vücudunun hatları ister istemez dikkatini çekti. Kalça da kapıdan geçince, kadının sırtının ortasına kadar yükselen tepeciğe ve butlarına dökülen kıçının büyüklüğüne hayret etmekten kendinin alamadı. Şişirilmiş balon gibiydi adeta.

Behice vücudundaki olağanüstü et ve yağ birikiminin ağırlığıyla yavaş adımlarla yaklaştı ve bol beyaz elbisesinin yeninden çıkardığı yumuşacık ak elini uzatıp, "Hoş geldiniz! Hoş geldiniz! Bizi şereflendirdiniz, ışığınızla aydınlattınız" dedi.

Yasin nazikçe tokalaştı ve kadın yanı başındaki kanepeye yerleşinceye kadar ayakta bekledi. Meryem'in annesini ilk kez yakından görüyordu. Ailesiyle arasında çok eskilere dayalı yakın bağlar olması, aynı yıllar içinde yaşı nedeniyle aile reisi statüsü ve itibarı kazanmış bulunması, Yasin'in -sokaktaki başka kadınlara yaptığı gibi- kadını uzaktan bile olsa dikkatle incelemesine engel teşkil etmişti. Dolayısıyla, sanki yeni bir keşif yapmaktaydı genç adam.

Kadının elbisesi vücudunu baştan ayağa örtüyor, elbisenin kolları bileklerine kadar uzanıyor, başını ve boynunu örten beyaz eşarp göğüslerine ve sırtına kadar iniyordu. Sıcağa rağmen ayaklarında çorap vardı. İçinde bulunduğu ortama ve yaşına uygun, mütevazı bir görünüm içindeydi. Yasin'in bildiği kadarıyla ellisine yakındı ama sağlığının mükemmel olduğu belliydi. Zihni huzurlu, kalbi gençti sanki. Yüzünün makyajsız olması dikkat çekiciydi. Oysa süse, kendini göstermeye meraklı olduğunu herkes bilirdi. Zaten bu nedenledir ki, kadın giyim ve makyaj konusunda mahallede bir otorite olarak anılmaktaydı. Çok süslendiği için herkes tarafından eleştirilen kadını, Emine'nin bir zamanlar nasıl savunmuş olduğu geldi aklına. Ne var ki, son yıllarda Behice'yi en sudan nedenlerle kınıyor; onu iffetsizlik ve yaşına uygun olmayan biçimde giyinip kuşanmak suretiyle çevresindekilere duyarsız olmakla suçluyordu.

"Soylu bir adım, Yasin Efendi" dedi Behice.

"Allah afiyet versin" diye cevap verdi Yasin. Neredeyse "teyzecim" diye ekleyecekti ama özellikle de kendisine -beklenebileceği üzere- "oğlum" diye hitap etmemiş olduğu için içgüdüsel bir dürtüyle bundan son anda vazgeçmişti!

"Herkes iyi mi?" diye sordu kadın. "Baban, Fehmi'nin annesi, Hatice, Ayşe, Kemal?"

Belli bir nedeni olmaksızın, ona düşmanca duygular besleyen insanların hatırını sorması utandırdı Yasin'i. "Herkes iyi. Sizler de afiyettesiniz inşallah" dedi.

Hiç şüphesiz, Fehmi'nin ölümünden sonra babasının evindeki o soğuk karşılama geçmekteydi kadının aklından. Ömür boyu dostluktan sonra, Abdülcevat ailesini ziyaret edemez olmuştu. Ne kaba bir davranıştı bu! Hayır, bir soğuk savaş ilanıydı. Üvey annesi hemen "duygularını" açıklamış; Meryem ile annesinin Fehmi'nin ölümüne samimiyetle üzülmediklerini ilan etmişti. Allah başka dert vermesin ama neden? Emine, kocasının Fehmi'ye Meryem ile evlenme izni vermediğinin şu veya bu şekilde kızın ailesi tarafından duyulmamış olmasının mümkün olmadığını söylemişti. Duymamış olsalar bile, bu sonucu çıkarmış olmaları gerekirdi. Duyduklarına göre, Fehmi'nin ailesine kin beslemeleri kaçınılmazdı. Emine, cenaze sırasında Meryem'in, "Gençliğine doyamadın" diye ağıt yaktığını duyduğunu da söylemişti.

Emine, bunu sık sık tekrarlar; "Ailen sana engel olduğu için gençliğine doyamadın" diye tefsir edip acılı ruh halinin dikte ettiği başka şeyler de eklerdi. Hiçbir söz, hiçbir davranış onun bu "duygu"sunu ortadan kaldırmayı başaramamıştı. Netice itibariyle, Meryem'e ve Meryem'in annesine karşı tutumu hızla değişmiş ve ilişkileri kesilmişti.

"Allah kahretsin o şeytanı" dedi Yasin, hâlâ duyduğu utancın etkisinde.

Behice destekleyerek ekledi: "Binlerce defa..." "Emine Hanım'dan böyle bir muameleyi görmek için ne yaptım ben diye defalarca sordum kendime. Yine de, hep Allah o bahtsız kadına teselli versin diye dua ederim."

"Bu soylu davranışınız ve iyi kalbiniz en iyi şekilde mükâfatlandırılır inşallah. Annemin durumu gerçekten çok acıklı, teselliye ihtiyacı var" dedi Yasin.

"Benim kabahatim değil ki!"

"Sizin kabahatiniz yok. Bu, o kahrolası şeytanın işi."

Kadın mağdur olan kendisiymişçesine başını salladı ve bir süre sustu. Derken tepside unutulup gitmiş olan kahve fincanını fark edip, "Kahveni içmedin mi hâlâ?" diye sordu.

Yasin fincanı başına dikti, tepsiye bırakırken boğazını temizleyip konuşmaya başladı: "İki aile arasındaki dostluğun bozulması beni çok üzdü ama yapabileceğim bir şey yoktu. Zamana bırakalım. Aslında acı hatıraları deşmek istememiştim. Bu nedenle gelmedim. Ziyaretimin nedeni bambaşka ve acı hatıralardan olabildiğince uzak."

Behice üzücü düşünceleri kafasından atmak istercesine başını arkaya atıp gülümsedi. Yeni bir şeyler duymaya hazır gibiydi. Başını geri atıp gülümsemesi, şarkıcıyı veya şarkının yeni bir bölümünü anons etmek üzere bir müzisyenin müzik anahtarını değiştirmesi gibiydi. Gülüşü Yasin'i rahatlattı. "Geçmişte kalmış olsa da, benim yaşamım da acı hatıralardan ari değil" dedi. "İlk evlilik girişimimden bahsediyorum. Allah iyi bir eş nasip etmedi; ama bunun üzerinde durmaya niyetim yok. Gerçek şu ki, Allahın izniyle, *hayatımda içinde iyilikten başka bir şey olmayan* yeni bir sayfa açmaya karar verdim. Gelişimin nedeni budur" dedi.

Behice hanımla göz göze gelince, kadının yüzünde bu sözlerinin anlayışla karşılandığına dair bir ifade gördü. İlk evliliğinden söz etmesi doğru olmuş muydu acaba? Evlili-

ğinin neden başarısız olduğuna dair gerçek neden kulağına gitmiş olabilir miydi?

Merak etme, dedi kendi kendine, o güzel yüzü sonsuz hoşgörü sahibi olduğunu gösteriyor. Güzel yüzü! Ne kadar güzel, değil mi? Çok güzel. Yaş farkına rağmen kızından bile güzel sanki. Evet, daha güzel. Gençken çok daha güzeldi kuşkusuz.

"Niyetimin ne olduğunu tahmin etmişsinizdir. Meryem'in dest-i izdivacına talibim Behice Hanım."

Kadının zaten ışıklı olan yüzü, ona yeni bir canlılık kazandıran bir gülümsemeyle daha da parladı. "Hoş geldin, tekrar hoş geldin. Başka ne diyebilirim ki" dedi. "Mükemmel bir aile, mükemmel bir erkek... Geçen sefer şansımız yaver gitmedi, karaktersiz birinin kurbanı olduk. Bu kez Meryem'i mutlu edecek biri var karşımda. Allahın yardımıyla, Meryem de onu mutlu edecektir. Bir anlaşmazlık nedeniyle ayrı düşmüş olsak da, bizler uzun yıllar tek bir aile gibi yaşadık."

Yasin o kadar sevinmişti ki, farkında olmadan papyonunu çekiştirmeye başlamış, yakışıklı bronz yüzü kızarmıştı. "Tüm kalbimle teşekkür ediyorum" dedi. "Allah tatlı dilinizi mükâfatlandırsın. Dediğiniz gibi, her şeye rağmen bizler tek bir aileyiz. Kızınız Meryem nesebi ve kişiliğiyle mahallemizin süsü. Talihsizliklerimiz için Allah hepimize birbirimizi teselli etme imkânı versin."

"Amin" diye mırıldandı kadın iç çekerek. Sonra yerinden kalkıp o görkemli vücuduyla masaya yaklaştı ve kahve tepsisini alarak Yasemin'e seslendi. Hizmetçi kız hızla içeri girince tepsiyi uzattı. Sonra birden Yasin'e dönerek, "Ziyaretin bizi hoşnut etti" dedi. Genç adamı kalçalarını seyrederken yakalamıştı. Hemen bakışlarını indirdi Yasin ama çok geç kalmıştı... acaba hakkında ne düşünecekti?

Kadın tekrar yerine oturunca gizlice yüzüne bakan genç adam, "Seni gördüm" diyen o ince gülümsemeyi fark etti. Allah belasını versin, o hiçbir şeyden esirgeyemediğin gözlerin! Kadının aklından geçenleri çok merak ediyordu. Evet, farkına varmamış gibi yapıyordu ama o gülümsemeyi izleyen tavrında da, "Seni gördüm" iması vardı. En iyisi bu gafı unutmaktı. Acaba gün gelir, Meryem de tıpkı annesi gibi olur muydu? O gün ne zaman gelecekti? Behice'nin, kaderin herkese bahşetmediği özellikleri vardı anlaşılan. Ama

ne kadındı! Bu düşünceleri kafasından atıp kuşku bulutlarını dağıtmanın en iyi yolu sessizliği bozmak olacaktı.

"Teklifimin kabul buyurulması halinde, önemli ayrıntıları görüşmek için emrinize amadeyim" dedi.

Kadın güldü. Yüzünü yumuşatan ve gençleştiren bir ifadeyle, "Kabul etmememiz için bir neden yok, Yasin Efendi. Derler ya: Nesebi iyi olan komşu seç..."

Yasin kızardı. "Nezaketiniz beni esir alıyor..." dedi. "Allah şahidimdir ki, sözlerimde yalan yok."

Kısa bir sessizlikten sonra, "Aileniz de razı mı?" diye sordu kadın.

Genç adamın bakışları bir an için ciddileşti. Sonra kayıtsızlılıkla gülüp "Ailemden bahsetmeyelim" dedi burundan bir sesle.

"Ama neden? Allah bizleri tüm kötülüklerden korusun."

"Evde olup bitenler, her zaman benim istediğim gibi cereyan etmiyor" dedi genç adam.

"Ahmet Abdülcevat Bey'e danışmadın mı?"

"Babamın rızası ve izni var."

Kadın ellerini çırptı: "Şimdi anlıyorum! Sorun Fehmi'nin annesi, öyle değil mi? Konuyu açtığın an geldi aklıma. Kabul etmedi tabii, ha? Değişmeyen bir Allah! Babanın karısı tuhaf bir insan."

Yasin omuz silkti. Konuyu kapatmak istercesine, "Ne öyle, ne böyle" dedi.

"Kabahatim nedir benim diye çok sordum kendime. Ona ne kötülük ettim ben?"

"Baş ağrıtan sorunlara dalıp esas konudan sapmayalım. Üvey annem ne düşünürse düşünsün, benim için önemli olan amacıma ulaşmak. Beni ilgilendiren tek şey sizin rızanız."

"Sizin evde yer yoksa, bu ev emrinize amade" dedi Behice.

"Teşekkür ederim. Bu mahalleden uzakta, Şevk Sarayı Sokağı'nda evim var. Babamın evine gelince, bir süre önce oradan taşındım zaten."

Kadın göğsüne vurup, "Seni evden çıkardı ha?" dedi.

Yasin güldü. "Hayır, asla. O kadar da değil. Yaptığım seçimin annemi altüst etmesinin nedeni merhum kardeşimle ilgili, geçmişte kalan bir olay" dedi, bu gerçeği ikisinin de bildiğini ima eden bir bakışla. "Bu itirazıyla baş edebil-

mek için asla inandırıcı bir yol bulamayacağıma göre, evlilik yaşamımı sürdürebileceğim yeni bir ev açmayı uygun buldum."

Kadın kaşlarını kaldırıp başını salladı ve genç adamın sözlerine tam da katılmadığını ima eder bir biçimde, "Düğüne kadar evde kalabilirdin. Neden kalmadın?" diye sordu.

Yasin yenilgiyi kabul eden bir gülüşle, "Kalmaya devam etmem halinde anlaşmazlık daha da büyür diye korktum" dedi.

"İnşallah anlaşırsınız..." dedi kadın alaycı bir ifadeyle ve yerinden kalkıp yan sokağa bakan pencereye gitti.

Cumbaya açılan kapıdan süzülen ışık odayı aydınlatmaz olmuştu; kepenkleri açtı ki akşamüstü güneşi odaya dolsun. Yasin, tüm iyi niyetine rağmen kendini yine o hazine değerindeki kalçaları seyrederken yakaladı. Kadın dizlerinin üstünde sedire çıkıp kepengi sabitlemek için pencere pervazına dayanmış; kalçaları bir mabedin kubbeleri gibi yükselmişti. Tanık olduğu bu muhteşem sahne ruhuna işledi genç adamın. Boğazı kurudu. Bu işi neden hizmetçiye yaptırmadığını merak etti. Müstehcenliği tartışılamayacak kadar açık olan bu görüntünün genç adamın gözlerinin önüne serilmesine nasıl razı olmuştu? Hele de daha biraz önce onu kendisini seyrederken yakalamışken! Neden ve nasıl? Nasıl ve neden? Kadınlar söz konusu olunca uyanıktı, feraset sahibiydi Yasin. Bilincinin eşiğinde içeri girmek istemeyen ama yok edemediği bir kuşku dolanıp durmaya başlamıştı. Durum ciddi ve tehlikeliydi. Hemen gözlerini kapadı. Ya kendisiydi çıldıran ya da bu kadın! Başka bir ihtimal var mıydı? Birisi gelip onu içinde bulunduğu açmazdan kurtarsa ne iyi olacaktı.

Kadın doğruldu. Tüm ağırlığını ayağını bastığı zemine vererek pencereden uzaklaşıp yerine döndü. Yasin hemen bakışlarını duvara asılı "Bismillarrahmanirrahim" nişanına çevirip incelermiş gibi yaptı ve kadının yerine oturduğuna işaret eden kanepe gıcırtısını duyuncaya kadar başını çevirmedi. Derken, bakışları karşılaştı. O kurnaz bakışları gören Yasin, ondan hiçbir şey saklanamayacağına kanaat getirdi. "Seni gördüm" deseydi daha iyiydi. Aklı karışmış, huzursuz olmuştu genç adam. Bir süre her şey bir bilmece gibi gözüktü ona. Kadına haksızlık etmek istemediği gi-

bi, suçlanmak da istemiyordu. Hareketlerine azami dikkat göstermesinin iyi olacağını düşündü; en küçük hata bir skandala sebebiyet verebilirdi.

"Hava hâlâ sıcak ve nemli..." Kadının sesi doğal ve sakindi. Sanki sessizliği bozmak istemişti.

"Evet, öyle gerçekten" dedi Yasin rahatlayarak.

İçi rahatlamış, güven tazelemişti ama kadının penceredeki görüntüsü aklından çıkmıyor; hatta, büyülenmişçesine, kendine rağmen zihnini meşgul ediyordu. Keşke böyle bir durumla hovardalık ederken karşılaşmış olsaydı! Keşke Meryem'in vücudu da annesininki gibi olsaydı! Böyle bir şeyle ilgili olarak, "Onun (içiminin) sonu bir misktir. İşte yarışanlar, bunun için yarışsınlar" demiyor muydu Kur'an?

Yasin'in sessizliğini annesiyle anlaşmazlığına dair sözlerine bağlamıştı kadın. Şakacı bir tavırla, "Kafanı yorma. Hiçbir şey dertlenmeye değmez" dedi öğüt verircesine, genç adamı bu yönde cesaretlendirmek istercesinede elini ve başını salladı. Bunu yaparken vücudunu kendine has bir biçimde titretmişti.

Yasin itaatkâr bir tavırla gülümseyip, "Doğru" diye mırıldandı.

Kendini toplamaya çalışıyordu. Evet, çok önemli bir şey olmuştu. Dışarıdan bakınca, sadece ufak tefek şeylerin dert edinilmesinden hoşlanmadığını ima eden bir vücut hareketi gibi görünse de, son derece anlamlıydı; çünkü kadının şehvet düşkünü ve iffetsiz olduğuna işaret ediyordu. Hiç farkında olmadan yapmıştı o hareketi. O ana kadar edebini korumuş ama gerçek kişiliğini hiç istemeden ele vermişti. Yoksa istemiş miydi? Karar veremedi Yasin; ama Meryem'inki gibi geçmişe sahip bir kızın annesi olmaya uygun bir kadının huzurunda olduğundan şüphesi yoktu artık. Bundan emindi, kanaatini hiçbir şey değiştiremezdi çünkü bu fingirdek tavır asla edepli bir kadının harcı olamazdı. Genç adamın korkusu çok sürmedi; kısa sürede yerini kurnaz ve şehvani bir neşe almıştı. Bu tavra daha önce de şahit olmuştu Yasin ama acaba nerede? Zennube? Hayır, Celile! Ayşe'nin Şevket Malikânesi'ndeki düğününde evin selamlığına dalıp babasını şaşırtan kadın. Evet, işte o!

Derken, yaşına rağmen, annenin kızından daha hoş, daha arzu edilir olduğunu düşündü. Dürtülerine teslim olup kadını sınamalısın ve mümkünse hiçbir şeyden geri kalmamalısın dedi kendine. Bu yeni fikre gülmek geldi içinden. Önceden hiç girmediği engebeli bir yola sapacaktı; zaten ne zaman dizginleyebilmişti ki tutkularını? Nereye varabilirdi? Annesi için Meryem'den vazgeçmesi mümkün müydü? Tabii ki, hayır! Bunu yapmaya hiç niyeti yoktu. Ne ki, mutfağa giderken yolda kemik bulan köpek kemiği almaya utanır mı? Bunlar sadece birtakım uçuk düşünceler, dizginlenemeyen düşler... Bekleyip görsün bakalım. Sessizce birbirlerine gülümsediler. Görünüşte, kadın misafir ağırlamakta olduğu için güler yüzlüydü; ama misafirin gülüşünde şehvet vardı.

"Ziyaretinizle evimize nur yağdırdınız, Yasin Efendi" dedi kadın.

"Eviniz ışıktan mahrum değil ki hanımefendi. Tüm şehri ve içindeki her şeyi aydınlatan sizsiniz" diye cevap verdi Yasin.

Kadın güldü ve başını geri atıp yumuşak bir sesle, "Allah iyiliğinizi versin, Yasin Efendi" dedi.

Ya evlilik konusuna dönmeli ya da bir sonraki görüşme için gün tespit edip hemen gitmeliydi Yasin ama kadına bazıları uzun, bazıları anlık tuhaf bakışlar atmaya başladı. Ürkütücü bir sessizlik hüküm sürüyordu. Genç adamın bakışlarıyla gönderdiği mesajları görmemek için kör olmak gerekirdi. Bu bakışlarıyla tüm düşüncelerini iletmeliydi kadına ki, vereceği tepkiyi görebilsin.

Adımını atmadan önce önünü iyi gör ve Yüksek Komiser Allenby'nin eline düşme! Bırak ateşli bakışlarımı algılasın ve eğer samimiyse, hangi delinin onun yaramaz niyetini fark edip masumiyetini teslim edebileceğini söylesin. Durumu kavramış olduğuna şüphe düşüren bir biçimde, bak nasıl da kaşlarını kaldırıp gözlerini indiriyor. Sel sularının Asvan'a ulaştığını, baraj kapılarının açılması gerektiğini ilan edebilirsin artık. Kızını isterken mi? Bundan böyle deliliğe inanmayan, delidir. Şu anda seni her şeyden çok arzuluyorum. Ondan sonrası tufan olsa bile. Nasıl baktığın umurumda değil. Umudumu kaybettirmiyor bana.

"Şevk Saray'ında yalnız mı yaşıyorsun?"

"Evet."

"Yazık sana."

Bu sözler ancak bir şeytanın veya bir meleğin ağzından dökülmüş olabilirdi. Meryem kapının arkasından dinliyor olabilir miydi?

"Burada, evimizde bile yalnızlık hissi yaşattık sana. Dayanılmaz bir durum bu."

"Gerçekten dayanılmaz."

Kadın başını ve boynunu örten eşarbı aniden çıkarıp attı; "Kusura bakma, hava çok sıcak ve nemli" dedi fettanca. Portakal rengine çalan saçları buruşuk bir mendil gibi ortaya çıktı. Gözünün önüne serilen kusursuz boyna bir süre büyük bir arzuyla bakıp gözlerini kapıya çevirdi genç adam. Kapının ardında kimse var mıydı acaba? Bir kızın dest-i izdivacına talip olmak üzere gelip anasının pençesine düşenin Allah yardımcısı olsun!

"Rahatınıza bakın. Kendi evinizdesiniz, yabancı yok" diye cevap verdi Yasin.

Kalbinin çarpıntısı, sanki saldırıya geçmesini emrediyordu. "Meryem nerede?" diye sordu.

"Darb el Ahmar'da, arkadaşlarının yanında" diye cevap verdi kadın.

Elveda akl-ı selim, diye düşündü Yasin. Nişanlanacağın kızın annesi seni arzulamakta, sen de onu. Allahın merhameti, kadınlar hakkında iyi şeyler düşünenlerin üstünde olsun! Bu kadının hiç aklı olmasa gerek. Kendimi bildim bileli komşumuz ama aslında kim olduğunu daha yeni öğreniyorum... Bir çılgın... Elli yaşında bir yeniyetme.

"Küçük hanım ne zaman dönecek?"

"Akşam, geç saatlerde."

"Galiba ziyaretim çok uzun sürdü" dedi Yasin.

"Uzun sayılmaz çünkü evindesin" diye cevap verdi kadın.

"İade-i ziyaretinizi bekleyebilir miyim acaba?" diye sordu genç adam.

Bu davetin ardında ne yattığını biliyorum, dercesine kocaman güldü kadın ve mahcup olmuşçasına başını öne eğdi. Bu hareketin son derece dramatik olduğu genç adamın gözünden kaçmadı.

Üstünde durmayıp evinin bulunduğu yeri tarif etmeye koyuldu. Kadın, başı önde olduğu halde, sessizce gülümse-

di. Kızına ne büyük bir yanlış yaptığının, ne kadar zarar verdiğinin farkında değil miydi acaba?

"Evimi ne zaman şereflendirirsiniz?"

"Ne diyeceğimi bilemiyorum" diye mırıldandı kadın başını kaldırarak.

"Yerinize ben cevap vereyim" dedi Yasin kendinden emin bir sesle. "Yarın akşam sizi bekliyor olacağım."

"Hesaba almamız gereken şeyler var ama."

"Hallederiz... evimde."

Yasin kalkıp kadına yaklaştı ama kadın kapıyı işaret ederek yaklaşmaması için uyardı.

"Yarın akşam" dedi, tek amacı genç adamın saldırısını püskürtmekti sanki.

12

Şevk Sarayı Sokağı'ndaki ev Behice'yi sürekli ve ısrarla gidip gelen bir misafir olarak tanıdı. Hanımefendi, karanlık düşer düşmez çarşafına sarınıp bir zamanlar Yasin'in annesi Haniye'nin oturduğu Cemaliye'deki bu evin yolunu tutuyordu. Genç adam onu orada, apartman dairesinin içinde eşya olan tek odasında bekliyor olurdu. Asla Meryem'i anmazlardı. Kadın, sadece bir kez, "Ziyaretini Meryem'den saklayamadım çünkü hizmetçi kim olduğunu biliyor. Ama ona evdeki sorunları aşar aşmaz kendisiyle evlenmek istediğini söyledim" demişti.

Yasin kadının zahmet edip bu bilgiyi kendisine aktarmasına şaşırmış; doğrulamakla yetinmişti. Birlikte müthiş bir cinsel haz yolculuğuna çıktılar. Yasin hazine değerindeki kalçaların tüm kaprislerine amade olduğunu keşfederken vahşi bir kısrak gibi her türlü yasaklamadan uzaktı. Basit eşyalarla apar topar tefriş edilmiş olan oda bir aşk macerası için ideal olmaktan uzaktı ama Yasin elinden geleni yapıyor, bol yemek ve içki bulundurmak suretiyle güzel bir ortam yaratarak buluşmaların güzel geçmesini sağlıyordu.

Daha bir hafta dolmamıştı ki, genç adam sıkılmaya başladı. Şehvet, yine aynı turu atmış; her zamanki gibi, deva hastalığa dönüşmüştü. Artık, Yasin için bir sürpriz değildi bu durum. Bu tuhaf, anlaşılmaz ilişkiye zaten baştan itibaren iyi niyetle yaklaşmamış, uzun süreceğini düşünmemişti. Oturma odasında yaşanan bu aşkın geçici bir eğlencenin

ötesine gitmeyeceğini düşünmüştü elbet; ama kadın giderek ona bağlanmaktaydı. Onu arzuluyor; ilişkinin genç adamı kızıyla evlenmekten vazgeçirecek kadar doyurucu olabileceğini sanıyor ya da umut ediyordu. Yasin'in kendi keyfini riske atmaksızın kadını hafife almaktan, işi şakaya vurmaktan başka şansı yoktu. Her şeyin normale dönmesinden sorumlu olan, zamandı.

Nitekim, her şey tahmin ettiğinden de çabuk gelişip düzene girdi. Bu maceraya kadının cazibesinin kendisini birkaç hafta veya en çok bir ay oyalayabileceğini düşünerek girmişti girmesine ama yanılmıştı anlaşılan. Kadının vücudu baştan çıkarıcıydı ama bu gerçek Yasin'e ömür boyu yaptığı en büyük budalalıklardan birini daha yaptırmıştı. Kadının güzelliği, tıpkı pembe yanakların yüksek ateşi sakladığı gibi, yaşını saklıyordu. Elbise kıvrımlarının altındaki -genç adamın tabiriyle- kilolarca değerli et, kadın soyunduğu zaman o kadar da çekici değildi. Hiçbir şey acınası bir yaşamın etkilerini insan vücudu kadar net kaydedemez. Kadınların neden giysi delisi olduklarını şimdi anlıyorum, diye düşünmüştü Yasin.

Genç adamın, bıkınca ya da ilişkiyi bitirmeye karar verince, kadını "veba" olarak anmasının ve anneye duyduğu delice tutku azaldıkça, kızına olan düşkünlüğünün tekrar ön plana çıkmasının şaşılacak bir yanı yoktu. Aslında bu düşkünlüğü hiç geçmemiş; beklenmedik bir biçimde patlak veren şehvet duygusuyla, bulutun kısacık bir süre için Ay'ı örtmesi gibi, sadece gölgelenmişti. Ama hayret! Meryem'e duyduğu arzu -baskın unsurlarından biri olmakla birlikte- artık, sadece genç adamın kadınlara duyduğu doyumsuz şehvetle izah edilemezdi. Genç kadına olan düşkünlüğünü pekiştiren unsur, evliliğin kaderinde olan ve arzu edilir bir şey olduğuna inançla bir aile kurma özlemiydi.

Yasin, hiç istemeyerek, Behice kendine gelinceye kadar sabretmeye karar verdi. Günü gelince, kadının, "Yeterince eğlendik, artık gelinine git" diyeceğini varsayıyordu ama umutları boşa çıktı. Her gece ısrarla geldi kadın. Her gelişinde duyguları daha da yoğun ve baskındı. Zaman geçtikçe, genç adamın kendisine ait olduğuna inanmaya başladığını hissetti. Genç adam, sanki yaşamının merkezi, onun malıydı.

Kadın, bu aşk macerasının eğlenceli ama önemsiz bir kaçamak olduğu görüşünde değildi. Buluşmalarında sergilediği hoppa, pervasız kişilik, kadının ilk karşılaştıklarında sergilediği tavrın istisnai olmadığını gösteriyordu genç adama, hatta bundan emindi. Ucuz, adi bir kadın olduğunu düşünüyor, onu hor görüyordu. Dolayısıyla, kadının kusurları gözünde büyüdükçe büyümüş, hatta ondan nefret eder hale gelmişti. Meryem'e giden yola engeller döşemeden, yani kabalaşmadan, ilk fırsatta Behice'den kurtulmalıydı.

Bir defasında, "Meryem bana ne olduğunu sormuyor mu hiç?" diye sordu kadına.

Kadın başını geriye atıp, "Ailenin bu evliliğe karşı çıktığını gayet iyi biliyor" diye cevap verdi kendinden emin bir sesle.

Yasin kısa bir tereddüt geçirdikten sonra, "Sana itiraf etmeliyim ki, biz zaman zaman çatıda konuşurduk onunla. Kim ne derse desin, kendisiyle evlenmek istediğimi defalarca söyledim ona."

"Ne söylemeye çalışıyorsun sen?" diye sordu Behice delici bakışlarını ona çevirerek.

Yasin, "Demek istediğim, benden teminat aldı ve bu amaçla yaptığım ziyaretten haberdar. Neden ortadan yok olduğumun inandırıcı bir izahı gerek" dedi sahte bir masumiyet içinde.

Kadın, genç adamı dehşete düşüren bir kayıtsızlıkla, "Olsun. Tıpkı her evlilik teklifinin nikahla sonuçlanmayacağı gibi, her ziyaret de evlilikle sonuçlanacak diye bir şey yok! Bütün bunları gayet iyi bilir Meryem" dedi ve sesini alçaltarak sürdürdü: "Seni kaybetmek onu üzmeyecektir. Gençliğinin baharında. Bugün olmasa yarın uygun bir talip çıkar karşısına."

Behice, sanki kendi bencilliği için özür diliyor ya da onu kaybetmek suretiyle kızının değil, kendisinin üzüleceğini söylüyordu. Bu sözler genç adamı daha da tedirgin etmişti. Yetmiyormuş gibi, kendisinden yirmi yaş büyük bir kadınla ilişki kurmuş olmasının üzerindeki olası etkisinden korkmaya başlamıştı; çünkü olgun bir kadınla ilişkinin bir erkeği gençliğinden edeceği söylenirdi. Böylece, kadınla geçirdiği saatler öylesi bir ihtiyat ve gerginlik içinde geçmeye başladı ki, ondan tiksinir oldu.

Bir gün, Meryem ile Yeni Cadde'de karşılaştığında, işte böyle bir ruh hali içindeydi. Hiç duraksamadan yaklaşıp selamlaştı ve bir akrabasıymış gibi yanı sıra yürümeye başladı. Kız gerildi, kaşlarını çattı ama genç adam ona babasının rızasını almaya çalışmakta olduğunu, sonunda aldığını ve Şevk Sarayı Sokağı'ndaki evi hazırladığını söyleyebildi. Zaten bu nedenle uzun süredir ortalıkta olmadığı için özür dileyip, "Annene söyle. Düğün hazırlıkları için kendisini yarın ziyaret edeceğim" dedi ve bu beklenmedik fırsattan istifade edebildiği için memnun, ayrıldı.

Yasin o kadar sevinçliydi ki, Behice'nin muhtemel tepkisini hiç düşünmemişti. O gece, kadın her zamanki saatte yine geldi. Perişandı.

Daha peçesini çıkarmadan, "Ne yaptın ettin, sattın beni!" diye bağırdı.

Sonra kendini yatağa attı. Peçesini sökercesine çekip atarak, "Bu kadar hilekâr olacağını asla düşünmezdim. Her erkek gibi, sen de alçak bir korkaksın."

"Düşündüğün gibi olmadı.Tesadüfen karşılaştık" dedi Yasin nazik bir sesle, özür dilercesine.

Sert sert bakarak tekrar bağırdı kadın: "Yalancı! Yalancı! Senin arzu edilir yönünü bana göstermeye muktedir Allah için... Bu olaydan sonra, sana bir daha inanır mıyım acaba?" Sonra, alaycı bir sesle Yasin'in sözlerini tekrarladı: "Tesadüfen karşılaştık! Nasıl bir tesadüf bu ulan? Diyelim ki tesadüftü. Neden gelip geçenin önünde konuştun onunla? Bu, kötü, haince bir davranış değil mi? Tesadüfen karşılaşmışmış!"

Genç adam, "Birden yüz yüze geldik. Elim uzandı, selamlaştık. Çatıdaki konuşmadan sonra onu görmezden gelemezdim" dedi huzursuzluk içinde.

Kadının yüzü öfkeden bembeyaz olmuştu. "Elim uzandı, tokalaştık! Sen uzatmasan uzanmazdı o el. Elin de, sen de olmaz olun. Aslında, senden kurtulmak için elimi uzattım diyorsun bana."

"Selamlaşmam lazımdı. Benim de duygularım var."

"Duygular? Nerede o duygular? Sen bir hainsin, hain oğlu hain! O duygularda boğul inşallah" dedi kadın ve yutkunup devam etti: "Düğün için tüm düzenlemeleri yapacağına söz vermiştin? Hani nerede? O da elinin çıktığı gibi mi çıkıverdi ağzından? Konuş, konuş Bay Hassasiyet!"

Yasin, olağanüstü bir sükûnetle, "Mahalledeki herkes baba evini Meryem ile evlenebilmek için terk ettiğimi biliyor. Onunla konuşmamak olmazdı" diye cevap verdi.

Kadın tiz bir sesle bağırdı: "İsteseydin bin bir mazeret yaratabilirdin. Yalandan yana derdin yok. Benden kurtulmak istedin sen. Doğrusu bu."

Genç adam gözlerini kaçırarak, "Allah biliyor ya niyetim has" dedi.

Kadın uzun uzun baktıktan sonra, "Ona evleneceğinize dair söz vermek zorunda kaldığına inanmamı mı istiyorsun?" diye sordu meydan okurcasına.

Genç adam, bunu kabul etmenin ne denli tehlikeli olacağının farkındaydı. Gözlerini indirip suskunluğa sığındı. Kadın öfkeden nefes nefeseydi. Tekrar bağırdı: "Gördün mü?! Dediğim gibi, sen bir yalancısın! Gördün mü? Gördün mü? Hain! Hain oğlu hain."

Kısa bir tereddüt geçirdikten sonra cevap verdi Yasin: "Bir sır, asla sonsuza dek sır kalmaz. Bir düşün... İnsanlar bizim ilişkimizi duyacak olsalar ne derler? Dahası, Meryem ne der?"

Kadın dişlerini gıcırdatıp, "Seni domuz! Önümde köpek gibi yalanarak durduğun gün neden söz etmedin bu kaygılarından?" diye sordu öfkeyle.

Yasin gülümsedi. Korkmasa kahkahalarla gülerdi. Nazik ve müşfik bir sesle, "Harika bir zaman geçirdim. Her zaman sevgiyle anacağım seni. Yeter bu öfke, bu acı sözler. Meryem senin kızın. Onun mutluluğunu herkesten çok sen istersin" dedi.

Kadın başını salladı. Küçümseyen bir tavırla, "Onu sen mi mutlu edeceksin? Duvarlar şahidim olsun: Zavallı kız nasıl bir şeytanla evleneceğini bilmiyor. Sen sefih bir şehvet düşkünüsün. Kendini bir pisliğin içine atıyor, bir şekilde telafi olur inşallah."

Genç adam baştan itibaren koruduğu soğukkanlılıkla, "Allahın inayetiyle her şey yoluna girecektir. Bütün kalbimle iyi bir eş, iyi bir evlilik olsun istiyorum."

"Yalan söylemiyorsan kolumu keserim" dedi kadın alay ederek. "Göreceğiz. Anneliğime kara çalmaya kalkışma. Benim için kızımın mutluluğu her şeyin üstünde. Beni aldat-

mamış, bana ihanet etmemiş olsaydın, seni ona çamurlu bir ayakkabı gibi vermekten mutluluk duyardım."

Yasin krizin sona erip ermediğini merak etmeye başlamıştı. Peçesini takıp gitmesini bekliyordu ama kadın kımıldamadı. Aradan zaman geçti. Behice yatağın üstünde, genç adam tam karşısındaki iskemlede oturuyordu. Bu tuhaf, gergin ortamın nasıl ve ne zaman sona ereceğine dair hiçbir fikri yoktu. Göz ucuyla kadına baktı. Kadın, gözleri yerde, dalıp gitmiş gibiydi. Öylesi bir kabulleniş içindeydi ki, anlık bir şefkat duygusu gelip geçti genç adamın yüreğinden.

Derken, Behice omuzlarını ve göğsünü saran çarşafı da sıyırıp attı üstünden. "Sıcak" diye mırıldandı. Sonra hızla yatağın ayak ucuna doğru ilerleyip sırtını karyola demirine vererek ayağındaki ayakkabıların yorgana sürünmesine aldırış etmeden bacaklarını uzattı. Hâlâ dalgındı. Söyleyecek bir şeyi kalmamış mıydı acaba?

Yasin, "Yarın ziyaretine gelebilir miyim?" diye sordu yumuşaklığıyla bilinen sesiyle.

Kadın önce aldırmadı, sonra küfreder gibi bakıp, "Şeref verirsin... yaşlı kütüğün kıymığı" dedi.

Kadının bakışları yüzünü yakıp kavurmuş olsa da mutlulukla gülümsedi genç adam. Bir süre sonra, "Beni sakın aptal yerine koyma. Bu sona hazırdım. Öylesine hızlandırdın ki..." diye başladı kadın ve kabullenişle hor görme karışımı bir sesle, "Ne yapmamız gerekiyorsa..." diye bitirdi.

Yasin inanamadı ama inanmış gibi yaptı. Kadına sözlerine inandığını; kendisini affedeceğini ve kin beslemeyeceğini umduğunu söyledi. Kadın dinlemedi bile. Tekrar yatağın kenarına geçip bacaklarını aşağı sallandırdı; sonra ayağa kalkıp çarşafa bürünürken, "Seni Allah'a emanet ediyorum" dedi.

Yasin yavaşça yerinden kalkıp kapıyı açmak üzere önden yürümeye başlamıştı ki, hiç beklemediği ani bir darbe indi ensesine. Dehşete düştü. Kadın yanından geçip merdivenlere yöneldi. Genç adam, bir eli ensesinde, tırabzana tutunmuş dururken bağırdı kadın: "Daha nicelerine inşallah. Senin bana verdiğin acı çok daha fazlaydı. Hiç olmazsa bir şamarla öç almaya hakkım yok mu, seni orospu çocuğu."

13

"Ahmet Bey, bu aralar hiç düşünmeden para harcadığınızı söyleyecek olursam kusuruma bakmazsınız umarım."

Cemil el Hamzavi bu sözleri itaatkâr bir saygı içinde, dostça telaffuz etmişti. Elli yedi yaşına rağmen güçlü, sağlıklı bir adamdı. Saçları ağarmaya başlamıştı ama enerjisi yerindeydi. Bütün gün hareket halindeydi. Açıldığı ilk günden beri dükkânla ve müşterilerle uğraşıyordu. Çalışkanlığı ve dürüstlüğüyle yıllar içinde hak ettiği itibarı kazanmış; patronu onu arkadaş telakki eder olmuştu. Ahmet Abdülcevat'ın kısa bir süre önce Fuat'ı Hukuk Fakültesi'ne kaydettirmek suretiyle teyit ettiği sevgisi, el Hamzavi'nin bağlılığını ve gerekli gördüğünde olası zararı önlemek veya kazancı artırmak için açıkça konuşma arzusunu daha da artırmıştı.

Ahmet Abdülcevat, çılgın gibi gelişen pazarın canlılığını ima ederek, "Allaha şükür, işlerimiz çok iyi" diye cevap verdi ona güven veren bir sesle.

Cemil el Hamzavi gülümsedi: "Daha da iyi olur inşallah. Ama tekrar ediyorum; şayet mesleğin yanı sıra tüccarlık geleneğini de benimsemiş olsaydınız, bugün çok varlıklı bir adam olurdunuz."

Ahmet Abdülcevat mutlulukla gülümseyip omuz silkti. Bol bol kazanıyor, bol bol harcıyordu. Hayattan zevk alıyor olmanın pişman olunacak bir yanı var mıydı? Zaten, gelirle giderin dengede tutulması gerektiğini hiçbir zaman göz ardı etmemiş; hep bir ihtiyat fonu ayırmıştı. Ayşe ile Hati-

ce evlenmişti. Kemal, eğitiminin son aşamasındaydı. Yaşamın nimetlerinin keyfini çıkaracaktı elbet. Ne ki, patronunu parasını çarçur etmekle suçlarken abartmıyordu el Hamzavi çünkü adam son zamanlarda idareli ve tedbirli olmaktan uzaktı. Türlü şekilde çok para harcıyor; bunun büyük kısmı hediyelere gidiyordu. Yüzen ev adamı soyup soğana çevirmekteydi. Metresi, ondan sürekli fedakârlık talep ediyordu. Kısacası, Zennube, Ahmet Abdülcevat'ı ölçüsüz para harcamaya itiyor; adam itiraz etmeden kendini kullandırıyordu. Eskiden böyle değildi. Savurganlık yapmıştı elbet ama hiçbir kadın pusulayı şaşırmasına neden olmamış, pervasızca harcamaya zorlayamamıştı onu. O zamanlar gücünden emindi. Metreslerinin taleplerini karşılayıp karşılayamadığı hiç önemli değildi. Kadın naz yapacak olsa sıkılmış gibi yapabilirdi; çünkü dinçti, gurur duyduğu cinsel gücü yerindeydi. Ama artık sevgilisine duyduğu arzu iradesini kırmış, genç kadının etkisi altına girmişti. Yaptığı harcamalar önemsiz görünüyordu gözüne. Sanki metresinin sevgisini kazanmak ve sürdürmekten başka amacı yoktu. Nasıl da mağrur bir aşktı metresininki! Nasıl da vurdum duymazdı genç kadının yüreği! Bu gerçeğin farkındaydı adam. Bu yüzden üzülüyor, inciniyordu. Geçmişte kaldığını itiraf etmese de hüzünlü bir özlemle hatırlıyordu gençlik günlerini. Buna rağmen, karşı durmak için parmağını kıpırdatmıyordu çünkü buna gücü yoktu.

"Belki de beni tüccar sanıp aldanan sensin" dedi Cemil el Hamzavi'ye alaycı bir üslupla ve bir teslimiyet içinde ekledi: "Zenginlik, Allaha mahsustur!"

Dükkâna birkaç müşteri girince, el Hamzavi işinin başına döndü. Ahmet Abdülcevat düşünceleriyle baş başa kalmıştı ki, kapı gibi geniş birinin kasıla kasıla kendisine doğru geldiğini fark etti. Bu, tam bir sürprizdi. Bu vücudu en az dört yıldır görmediğinin hemen farkına vararak nezaket icabı kalkıp selamladı: "Hoş geldiniz, şeref verdiniz."

"Teşekkür ederim" dedi Meryem'in annesi çarşafın ucuna sarılı elini uzatırken.

Ahmet Bey yer gösterip buyur etti. Artık tarih olan günlerde yaptığı ziyaretlerdeki gibi, aynı iskemleye oturdu kadın. Ahmet Bey tekrar yerine otururken, bu yeni gelişmenin neye gebe olduğunu merak etti. Kadın, en son Fehmi'nin

ölümünden bir yıl kadar sonra kendisini dükkânda ziyaret etmiş; onu, evinde yeniden buluşmaya ikna etmeye çalışmıştı. Ne kadar cüretkâr olduğuna şaşırmış, kadına gayet kaba davranarak soğuk bir biçimde veda etmişti. Neden gelmişti acaba? Kadına şöyle bir bakıp değişmediğine kanaat getirdi. Tombul ve zarifti, hoş bir koku sürmüştü. Yarım peçenin üstünden bakan gözleri ışıl ışıldı. Ne var ki, tüm bunlar zamanın izlerini silmiyordu. Gözlerinin altındaki çizgiler Celile ile Zübeyde'yi hatırlattı ona. Zamanın gençlikle mücadelesinde kahramanca hayatlarını tehlikeye atan kadınlardı bunlar... Oysa Emine acılarının kurbanı olmuş, gençliğinin hızla solup gitmesine boyun eğmişti.

Behice iskemlesini masaya yaklaştırıp alçak sesle, "Bu ziyaretimi mazur görün Ahmet Bey. İhtiyaç kendi kurallarını koyuyor" dedi.

Adam saygılı bir tavırla hemen cevap verdi: "Hoş geldiniz. Şeref verdiniz."

Kadın gülümseyip, "Teşekkür ederim. Şükürler olsun... Sizi iyi buldum" dedi şükranla.

Adam da teşekkür etti, sağlığına duacı olduğunu söyledi. Kadın konuşmaya başlamadan önce bir süre sustu. Sonra, "Önemli bir nedenle geldim. Size danıştığı ve rızanızı aldığı söylendi bana... Yasin Efendi'nin kızımla evlenme talebinden söz ediyorum. Bana söylenen doğru mu acaba? Bunu öğrenmeye geldim" dedi.

Ahmet bakışlarını indirdi. Kadının bu sözlerinin yarattığı öfkenin gözlerinden okunmasını istemiyordu. Oğlunun isteğine rıza gösterip göstermediğini öğrenmek değildi kadının derdi. Bundan hiç ama hiç şüphesi yoktu. Bu oyunu, gidip arkasında neler yattığını bilmeyen yabancı adamlarla oynasın! Ziyaretine giderken Yasin'e neden eşlik etmemiş olduğunu bilmiyor muydu sanki? Buna rağmen kalkıp gelmiş, bu evliliğe razı olduğunu ilan etmeye zorluyordu kendisini ya da bir başka şeye! Çok geçmeden öğrenirdi.

Sakin bir ifadeyle kadına bakıp, "Yasin niyetini açıkladı bana. Ona başarılar diledim. Meryem bizim kızımız gibidir" diye cevap verdi.

"Allah bana uzun bir yaşam sürdüğünüzü görmeyi nasip etsin. Bu evlilik bağı bize şeref verecek."

"İltifat ediyorsunuz. Teşekkür ederim."

"Şunu söylemeliyim ki, size danışmadan muvafakatimi bildirmek istemedim" dedi kadın coşkuyla.

Orospu, diye geçirdi içinden Ahmet Abdülcevat. Muvafakatini Yasin'den bile önce ilan etmişsindir sen.

"Tekrar teşekkür ederim."

"Zaten, ben de Yasin Efendi'ye her şeyden önce sizin muvafakatinizi alması gerektiğini söylemiştim. 'Babanın rızasını aldığından emin olmalıyım çünkü onun öfkesinin yanında her şey tali' dedim."

Aman Allahım! Eşeği çalar çalmaz efendisine ip atmaktan geri durmuyor kadın; diye düşündü Ahmet Bey.

"Sizden ancak böylesi soylu sözler beklenirdi" dedi.

Kadın bir zafer coşkusuyla sürdürdü sözlü saldırısını: "Ahmet Abdülcevat Bey, siz gönlümüze göre bir insansınız. Mahallede kimse sizden daha iyi olmakla övünemez."

Ah bu kadınların hilekârlığı, kurnazlığı, cilvesi! Bıkmıştı. Bir zamanlar berduşların bile yüzüne bakmadığı bir udinin aşkı uğruna tozda yuvarlanacağı akla gelir miydi hiç?

"Allah beni affetsin" dedi alçak gönüllülükle.

Behice sesini dükkândakilerin de duyabileceği ölçüde yükselterek, "Baba evini terk ettiğini duyunca çok üzüldüm" dedi.

Ahmet Abdülcevat yüksek sesle konuşmamasını ikaz edecek biçimde başını salladı ve kadının tekrar ağzını açmasını engellemek üzere kaşlarını çatıp, "Aslında buna kızdım. Bu kadar aptalca davranabilmiş olması beni çok şaşırttı. Önce bana danışmalıydı ama eşyalarını Şevk Sarayı Sokağı'na taşıyıvermiş. Sonra da gelip benden özür diledi. Çocuksu bir şaka, Behice Hanım ... Emine ile anlaşmazlığını bir yana bırakıp konuştum onunla, hatta azarladım. Bu sözde anlaşmazlığı bahane ederek budalaca davranması gerekmezdi."

"Ben de aynen bunu söyledim ona. Ama şeytan çok becerikli. Emine Hanım'ı suçlayamayacağını da söyledim ona. Çok acı çekti kadın. Allah yardımcısı olsun. Yine de, efendim, sizin gibi birinden bağışlanma beklenir."

Bırak bunları, dercesine hızlı bir el hareketi yaptı Ahmet Bey.

"Beni tatmin edecek, içimi rahatlatacak olan evliliğe muvafakatiniz kadar, onu affetmenizdir" dedi kadın yaltaklanarak.

Öf! Ondan da, kızından da, o büyük eşekten de ne kadar bezdiğini açıkça söyleyebilseydi keşke.

"Yasin, her şeye rağmen benim oğlum. Dilerim Allah ona doğru yolu gösterir."

Kadın başını biraz arkaya atıp bir süre zaferinin keyfini çıkararak yumuşak bir sesle sürdürdü: "Allah sizden razı olsun, Ahmet Bey. Buraya gelirken, 'Acaba beni hayal kırıklığına uğratıp gerisin geriye eli boş gönderir mi?' diye düşünmüştüm. 'Ya da eski komşusuna her zamanki gibi iyi mi davranır?' Şükür Allaha, insanların beklentilerini hiçbir zaman boşa çıkarmıyorsunuz. Allah size uzun ömür, sağlık ve güç versin."

Gözü kapalı biçimde aptalca her şeye inandığımı sanıyor, diye düşündü adam. Haksız değil. Bir baba olarak başarısızsın. En iyi oğlun öldü, ikincisi kayıp, üçüncüsü ise bildiğini okumakta. Bütün bunlar, bana rağmen oldu... seni orospu!

"Size ne kadar teşekkür etsem azdır" dedi Ahmet Abdülcevat.

Kadın başını öne eğip, "Söylediğim hiçbir şey, aslında hak ettiğiniz kadar değerli olamaz. Geçmişte, bu duygularımı size ne kadar da sık itiraf etmiştim..." dedi.

Ah, geçmiş! Satın aldığını kayda geçirmek üzere geldiğin eşeğin hatırı için açma o kapıyı, diye düşünürken, müteşekkir olduğunu belirtmek üzere elini göğsüne koydu adam.

"Neden olmasın? Seni, senden önceki ve sonraki herkesten çok sevmedim mi?" diye sordu kadın, hülyalı bir ifadeyle.

İstediği buydu işte! İlk andan itibaren bunu anlamış olmalıydı. Yasin veya Meryem için değil, benim için gelmiş orospu. Hayır, kendin için geldin! Yılların gençliğini elinden almak dışında hiç değiştirmediği o şahıs için, kendin için geldin. Ama dur hele... geçip giden tek bir günü bile geri getirebilir misin acaba?

Kadının sözlerini bir teşekkür gülüşüyle geçiştirdi. Behice peçenin ardından dişlerini göstere göstere sırıtmaktaydı.

"Anlaşılan hiçbir şeyi hatırlamıyorsun..." dedi kınarcasına.

Ahmet Abdülcevat, aldırış etmediği açık, kadının duygularını incitmeden özür dilemek istedi: "Doğru, hiçbir şeyi hatırlamıyorum... Kafam kalmadı artık."

"Yeterince üzüldün, yeterince yas tuttun" dedi kadın, anlayışla. "Hayat hoş görmez bunu, razı olmaz, izin vermez. Hele de -kusura bakma ama söyleyeceğim- keyifli bir hayata alışıksan! Üzüntü sıradan bir insanı bir karatlık etkilese, seni yirmi dört karatlık etkiler."

Bu, vaizi hedef alan bir vaaz, diye düşündü adam. Keşke Yasin de benim kadar kolay doysaydı. Neden seni bu kadar itici buluyorum acaba? Zennube'den çok daha itaatkâr olduğun açık ve çok daha ucuz. Öyle görünüyor ki, acı çekmeye alıştı kalbim.

"Acılı bir yürek nasıl gülebilir?" dedi kadına, tevazuuyla karışık bir kurnazlıkla.

Kadın bir umut ışığı görmüşçesine hızla atıldı ve, "Gül ki kalbin de gülsün. Önce kalbinin gülmesini bekleme. Bunca zamandır acı çeken bir yüreğin kendiliğinden gülmesi beklenemez. Eski hayatına dön. Uyuklayan neşen geri dönecektir. Bir zamanlar seni mutlu eden, seni sevindiren şeyleri ve sevgililerini düşün. Uzun süre ihmal etmiş olsan da etrafta hâlâ sana bağlı olan, seni özleyen yürekler olmadığını nereden biliyorsun" dedi coşkuyla.

Adamın içi her şeye rağmen sevinçle doldu, kara düşünceler dağıldı. İnsanlar, Ahmet Abdülcevat ile işte böyle konuşmalıydı. Eskiden çınlayan kadeh seslerinin eşliğinde edilen böylesi sözler kulağına çok hoş gelirdi. Keşke udi duysaydı bu iltifatları. Duysa, belki vazgeçerdi aşırılıklarından. Ne yazık ki, nefret ettiğin biri yağdırıyor bu iltifatları sana, diye hayıflandı.

"O günler geride kaldı" dedi içindeki sevinci ele vermeyen bir sesle.

Kadın itiraz edercesine gerileyerek, "Efendimiz Hüseyin aşkına. Hâlâ genç bir adamsın" deyip mahcup bir tavırla gülümseyerek sürdürdü: "Sen bir devesin ve dolunay kadar yakışıklı! Senden geçti sanma, asla geçmeyecek. Kendini yaşlı addetmen zamansız. Bırak da bu kararı başkaları versin çünkü seni bambaşka bir gözle görüyor olabilirler."

Adam konuşmayı sonlandırmak istediğini bildiren nazik bir sesle, "Emin olun Behice Hanım, acıdan ölmüyorum. Kendimi oyalamak için türlü eğlence buldum" dedi.

Kadının hevesi kursağında kalmıştı ama yine de sordu: "Senin gibi bir adamın ruhunu canlandırmaya yetiyor mu?"

"Ruhum daha fazlasını isteyemezdi" diye cevap verdi Ahmet kendinden hoşnut bir tavırla.

Kadının kafası karışmış, şaşırmıştı sanki. "Şükür Allaha, ben de sizi dilediğim kadar rahat ve huzur içinde buldum" dedi rahat görünmeye çalışarak.

Artık söylenecek söz kalmamıştı. Kadın ayağa kalktı ve çarşafa sarılı elini tekrar uzattı. Tokalaştılar. "Sağlıcakla kalın inşallah" dedi ayrılmadan önce.

Ve hayal kırıklığını gizlemeyen bakışlarını kaçırarak dükkândan çıktı.

14

Atlı tramvay Hüseyniye Caddesi'nden çıkıp Abbasiye Caddesi'nin asfalt zemininde yol alırken sürücü, sıskası çıkmış atları uzun kamçısıyla dürtüp duruyordu. Kemal aracın önünde, sürücüye en yakın sıranın sonunda oturuyordu. Başını biraz çevirecek olsa Abbasiye Caddesi'nin gözlerinin önünde uzayıp gittiğini görürdü. Şehrin eski mahallelerinde görmeye alışık olmadığı kadar geniş ve uzun bir caddeydi bu, sonsuza uzanıyordu sanki. Yüzeyi düzgün ve pürüzsüzdü. Yolun iki yanında geniş, yemyeşil bahçeleri olan koca koca apartmanlar vardı.

Abbasiye'ye hayrandı Kemal, bu bölgeye duyduğu sevgi çok büyük, saygısı ise ihtiram gibiydi. Hayranlığının asıl nedeni bölgenin temizliği, özenle planlanmış olması ve buradaki konutlarda hüküm süren huzur verici sessizlikti. Kendi yaşadığı gürültülü tarihi bölge, böylesi niteliklerden mahrumdu. Abbasiye bölgesine duyduğu sevgi ve saygı sevdiğinin burada oturuyor olmasına; yani kalbinin burada olmasına da verilebilirdi.

Buraya, son dört yıl içinde birçok kez bilenmiş duygularla, yüreği tetikte gelmişti, dolayısıyla her şey ezberindeydi. Gördüğü her şey eski bir dostun yüzü kadar tanıdıktı. Bölgenin tüm nirengi noktaları, yan sokakları ve bölge sakinlerinin çoğu zihnindeki düşünceler, hayaller ve duygularla ilintiliydi; öyle ki, bir bütün olarak yaşamının odak noktası, rüyalarının merkezi haline gelmişti. Nereye baksa, nereye dönse, onu secdeye kapanarak ibadet etmeye çağıran bir şeyler buluyordu.

Cebinden iki gün önce aldığı mektubu çıkardı. Mektupta, Hüseyin Şaddat sayfiyeden dönmüş olduklarını haber veriyordu. Hasan Selim ile İsmail Latif de dönmüşlerdi. Hüseyin'in evinde buluşmaya davet etmekteydiler onu. Atlı tramvay kendisini oraya götürüyordu. Hülyalı, müteşekkir, sevgili, saygılı ve adanmış gözlerle baktı mektuba. Sadece biricik sevdasının ağabeyi tarafından gönderildiği için değil, Hüseyin alıp üstüne yazmadan önce o kâğıdın evde bir yerlerde duruyor olmasından dolayı! O güzel gözler geçerken o kâğıda takılmış ya da o güzel parmaklar kazara dokunmuş olabilirdi. Kâğıdın onun yakınında bir yerde duruyor olması bile mektubu kalbiyle, ruhuyla arzuladığı ilahi bir sembole dönüştürmekteydi.

"1 Ekim akşamı Kahire'ye döndük" cümlesine gelinceye kadar, onuncu kez okudu mektubu. Sevdiği dört gündür başkentteydi ve onun haberi bile yoktu. Nasıl olup da anlayamamıştı bunu? Nasıl olmuştu da içgüdüsü, duyguları veya sezgileriyle algılayamamıştı varlığını? Onu yaz boyunca saran yalnızlığın karanlık gölgesi, nasıl olup bu dört kutsal günün de üstüne düşmüştü? Sürekli umutsuzluk içinde olması mıydı onu duyarsız yapan, donuklaştıran? Yine de kalbi deliler gibi çarpıyor, içinden sevinç fışkırıyordu. Yüksek bir tepede durmuş aşağı bakıyor; bu avantajlı noktadan, dünya, tıpkı meleksi bir âlemin yansımaları gibi yarı şeffaf, ışık saçan halelerle kuşatılmış gibi görünüyordu. Zihni yaşamsal enerji, sarhoş edici bir sevinç ve sersemletici bir coşkuyla yanıp tutuşmaktaydı. Ne var ki, o an bile içindeki acı peşini bırakmıyor; bu duygu, tıpkı sesin yankılaması gibi sürekli aşkın mutluluğuna eşlik ediyordu. Eskiden, kalbi boş ve aşktan bihaberken de atlı tramvayla aynı yolu kat ederdi. O zamanki duyguları, umutları, korkuları ve beklentileri neydi acaba? Artık aşkın değerini kavradığına göre, aşktan önceki yaşamına dair hatırlayabildiği tek şey, bugün değersiz bulduğu bir dizi sade anıydı. Ama ne zaman içindeki acı artsa, o anıları özlemle yad ederdi. Aşk aklını başından öylesine almıştı ki, eski hatıralar sanki birer hayal ürünüydü. Yaşamını aşka endeksliyor, "Şu, aşktan önce oldu, yani AÖ; bu, aşktan sonra oldu, yani AS" diyerek tarih düşüyordu.

Atlı tramvay Valiliğin yanında durdu. Kemal mektubu tekrar cebine yerleştirip indi ve Saraylar Caddesi'ne yöneldi. Gözleri sağdaki, çölün kıyısındaki ilk malikânedeydi. Bu iki katlı malikâne dışarıdan masif, mağrur bir yapı olarak görünürdü. Saraylar Caddesi'ne bakıyordu. Arkada geniş bir bahçesi vardı. Evi ve bahçeyi bir sur gibi yükselerek çevreleyen külümsü gri duvar çölün içine kadar uzanan koskoca bir dikdörtgen oluşturuyor; duvarın ardından bahçede yükselen ağaçların tepeleri görünüyordu. Bu görüntü zihnine kazınmıştı adeta çünkü malikâne doğudan batıya uzanan haşmetiyle onu mest ediyor, ihtişamıyla büyülüyordu. Onun gözünde, yapının büyüklüğü mal sahibinin değerinin kanıtıydı. Görebildiği kadarıyla bazı pencereler kepenkli, bazıları da perdeyle örtülüydü. Bu inziva ya da içe kapanıklık, sanki sevdiğinin üstünlüğünü, farklılığını, safiyetini, dokunulmazlığını ve gizemini temsil etmekteydi... geniş bahçeler ve ufka uzanan çölün ilham ettiği düşünceler! Bahçede oraya buraya dikilmiş çok yüksek palmiyeler vardı. Evin yan duvarları sarmaşıkla kaplıydı. Bahçe duvarlarını iç içe geçmiş yasemin dalları sarmıştı. Bu bitki örtüsü, tıpkı ağaçtaki meyveler gibi, içini anı demetleriyle doldurur; ona coşku, acı ve sadakate dair şeyler fısıldardı. Bunlar sevgilinin gölgesi, ruhundan bir nefes ve yüzünden yansımalardı. Ailenin Paris sürgününe dair bildikleriyle bir araya gelince rüya gibi bir atmosfer oluşturuyordu. Bilinmeyen dünyanın sırlarını ve kutsallığı ima ediyor olmaları itibariyle, aşkıyla kıyaslanabilir şeylerdi.

Kapıcı, aşçı ve şoför, günün bu saatinde hep yaptıkları gibi, malikânenin girişinde oturuyorlardı. Kapıcı ayağa kalkıp, "Hüseyin Bey sizi çardakta bekliyor" dedi.

Kapı girişinin geniş bir verandaya açılan merdivenlerinin iki yanına dizili gül saksılarından yükselen koku, yasemin ve karanfil kokularına karışıyordu. Sağa dönüp malikâneyle bahçe duvarı arasındaki patikadan evin arka tarafındaki sundurmanın açıldığı üst bahçeye çıktı. Bu kutsal mekânda kalbi çarparak yürümek başlı başına bir işti. Ayaklarının altında onun bastığı toprak vardı. Öylesi huşu içindeydi ki, sanki devam edemeyecekti. Naaşın orada olmadığını, türbenin sadece bir simgeden ibaret olduğunu öğrenmeden önce Hüseyin Camii'nde yaptığı gibi, malikânenin duvarlarına do-

kunarak kutsanmak isterdi. Aşkı, şu an malikânenin neresinde oyalanıyordu acaba? O büyüleyici bakışlarından birine *mahzar olursa ne yapardı?* Keşke çardakta olsaydı. Gözleri o zaman mükâfatlandırılırdı gösterdiği tahammül, duyduğu özlem ve çektiği uykusuzluk için.

Bahçeye ve çölün başladığı arka duvara baktı. Cadde yönünden gelen akşamüstü güneşi ağaçlara, palmiyelerin tepelerine, tüm duvarların üstüne sere serpe yayılmış olan yaseminlere ve birbirinden mozaik taşlarıyla döşeli patikalarla ayrılan daireler, dikdörtgenler ya da ay şeklinde düzenlenmiş türlü türlü çiçeklerle güllere düşüyordu. Kemal bahçenin ortasından geçerek çardağa uzanan ana patikada yürümeye başladı. Hüseyin Şaddat, Hasan Selim ve İsmail Latif ile birlikte çardaktaydı. Üstünde bir su sürahisiyle bardaklar olan yuvarlak tahta masanın etrafına dizili hezaren sandalyelerde oturmuşlardı. Hüseyin'in sevinç seslerini duyunca geldiğini fark ettiklerini anladı Kemal. Arkadaşları onu karşılamak için hemen ayağa kalktılar. Kemal her birini kucakladı. Bütün yaz ayrı kalmışlardı.

"Şükürler olsun, sağ salim döndünüz."

"Seni çok özledik."

"Nasıl da yanmışsınız! Seninle İsmail arasında fark kalmamış artık."

"Aramızdaki açık tenli Avrupalı sensin."

"Kısa sürede her şey normale döner."

"Neden Kahire'de bronzlaşamadığımızı soruyorduk birbirimize."

"Ta ki güneş çarpmasına hazır olsun, kendini Kahire güneşine maruz bırakacak bir kahraman var mı aramızda?"

"Bu bronzlaşma işinin sırrı ne?"

"Sanırım kimya dersinde açıklanmıştı bize. Güneşi yıllar boyunca astronomi, kimya ve fizik derslerinde inceledik. Bronzlaşma konusu hangisinde vardı acaba?"

"Bu tartışmalı bir sorun. Dersler de artık geride kaldı."

"Kahire'den ne haber?"

"Hayır, hayır. Sen bana Kuyubaşı'ndan bahset. Hasan ile İsmail de İskenderiye'den bahsetsin. Durun bakalım. Teker teker."

Çardak, masif bir direğin üzerine yerleştirilmiş daire şeklinde ahşap bir gölgelikle altındaki tahta masa ve heza-

ren sandalyelerden ibaretti. Kumla kaplı zemin gül saksılarıyla çevrelenmişti. Delikanlılar masanın etrafında bir yarımay oluşturacak şekilde ve yüzleri bahçeye dönük olarak oturmuşlardı. Tekrar bir arada olmaktan çok mutlu oldukları belliydi. Yaz aylarını genellikle İskenderiye'de geçiren Hasan Selim ile İsmail Latif hariç, birbirlerinden ayrı düşmüşlerdi. Her fırsatta, sanki olur olmaz, hatta komik anılar çağrıştırıyormuş gibi, birbirlerine bakınca bile kahkahalara boğuluyorlardı. Arkadaşlarının üçünün de üstünde gri pantolon ve beyaz ipek gömlek vardı ama Kemal yazlık gri takım elbise giymişti. Abbasiye'yi ziyaretin resmi bir ziyaret olduğunu düşünmekteydi çünkü kendi mahallesinde uzun entarisinin üstüne geçirdiği ceketle gezerdi.

Çevre Kemal'in ruhuna hitap etmekte, onu derinden etkilemekteydi. Aşka çardakta yakalanmıştı. Sırrını, sadece bu bahçeyle paylaşmıştı. Arkadaşlarını, sadece arkadaşları oldukları için değil, bu aşk masalının bir parçası oldukları için de seviyor; her şey kalbine aşk fısıldıyordu. Ne zaman ortaya çıkacaktı acaba? Buluşmaları, bu ateşli gözler onu görmeden mi sona erecekti? Hüseyin Şaddat'ı, fırsat buldukça uzun uzun ve arkadaşlığın ötesinde bir saygıyla seyrediyordu çünkü sevdiğiyle yakınlığı ona gizemli bir cazibe kazandırıyordu. Ona, sevginin yanı sıra, hayranlık ve saygı geliştirmiş, keramet atfeder olmuştu Kemal. Kibar hareketleri ve zarif endamı da Hüseyin'i diğerlerinden ayırıyor; kız kardeşiyle birbirlerine çok benziyorlardı. Arkadaşının da siyah gözleri, ince uzun vücudu, düz ve gür siyah saçları vardı. Sevgiliye benzeşmeyen tek yönü, kanca burnuyla yaz güneşinde bronzlaşmış açık teniydi.

Kemal ile Hüseyin on yedi, İsmail yirmi bir yaşında olduğu halde, üçü de o yılki olgunluk sınavını başarıyla vermişlerdi. Bir süre sınavdan bahsedip, geleceklerine dair konuştular. Konuyu İsmail açmıştı. Konuşurken, boyunun kısalığını saklamak istercesine, boynunu uzatıyordu. İsmail ince olduğu halde adaleli ve güçlüydü. Kısık gözlerinin ifadesi alaycı; sipsivri burnu, kalın kaşları ve geniş ağzı tehditkârdı.

"Bu yıl yüzde yüz başarılı olduk" dedi. "Böyle bir şey hiç olmamıştı... en azından benim için! Aslında, Hasan gibi, benim de üniversite sonda olmam lazımdı. I. Fuat

Okulu'na birlikte başlamıştık. Babam gazetede yayımlanan listede adımı görünce ,'Bakalım Allah bana mezun olduğunu görecek kadar uzun bir yaşam bahşedecek mi?' diye dalga geçmişti."

"Babanı umutsuzluğa sevk edecek kadar rötar yapmış sayılmazsın" dedi Hüseyin.

"Ne demezsin" diye cevap verdi İsmail, alay ederek. "Çift dikiş gitmiş olmak pek de övünülesi bir şey değil." Sonra Hasan'a dönüp sürdürdü: "Herhalde üniversiteyi bitirince ne yapacağını düşünmüşsündür."

Hasan, Hukuk Fakültesi son sınıftaydı. İsmail'in ileriye dönük planlarını açıklamasını istediğini anlamıştı ama yerine Hüseyin cevap verdi: "Onun düşünmesine gerek yok. Adliye'de ya da Hariciye'de iyi bir iş bulacağı kesin."

Hasan kibirli bir sükûnet içindeydi. Yakışıklı yüzünün ince hatlarında kavgacı bir ifade vardı. Meydan okurcasına sordu: "Nereden biliyorsun?"

Hasan zekâsı ve çalışkanlığıyla övünür; bunu herkesin kabul etmesini isterdi. Aksini söyleyen yoktu ama herkes babası Selim Bey'in Sabra'da yargıtay üyesi olduğunu biliyordu. Böyle bir babaya sahip olmak, zekâ ya da çalışkanlığın çok ötesinde bir şeye sahip olmak demekti.

Hüseyin, bu gerçekten hareketle, arkadaşını kızdıracak bir gönderme yapılmasını önlemek için, "En büyük garantin üstün başarı" dedi.

İsmail, Hasan'ın bu övgünün tadını çıkarmasına izin vermeyip "Ve tabii bir de baban var" dedi. "Bence onun varlığı iyi notlardan çok daha önemli."

Hasan bu saldırıyı beklenmedik bir kayıtsızlıkla göğüsledi. Ya arkadaşının bu hallerinden bıkmıştı -çünkü yaz boyu neredeyse her gün birlikteydiler- ya da onun söyledikleri ciddiye alınamayacak kadar müzmin bir şikâyetçi olduğunu düşünmeye başlamıştı. İki delikanlının arkadaşlık bağı çekişmeyi, tartışmayı, kavgayı dışlamaz; bazen yoğunluk kazanır ama asla aralarındaki dostluğu etkilemezdi.

Hasan, İsmail'e ateş püsküren gözlerle bakıp, "Ya sen? Aracıların senin için ne öneriyorlar?" diye sordu alay ederek.

İsmail sigaradan sararmış dişlerini göstere göstere kahkahalarla güldü. Lisede sigaraya ilk başlayan oydu. "Tatmin edici olmaktan uzak bir durum benimki" dedi. "Tıp ve

mühendislik olmadı çünkü not ortalamam çok düşük. Geriye ticaret ve ziraat kalıyor. Ticareti seçtim."

Arkadaşının, üstünde durmaya değmezmiş gibi, Öğretmen Okulu'nu düşünmemiş olması Kemal'in canını sıkmıştı. İstese, prestiji inkar edilemeyecek olan Hukuk Fakültesi'ne o da girebilirdi. Yalnız kalma pahasına diğerini seçmiş olmasının soylu bir davranış olduğunu düşünerek teselli buldu.

Hüseyin, o çekici gözleri ve güzel ağzıyla gülüp, "Hele bir ziraati seçseydin! İsmail'in tarım işçileriyle birlikte hayatını tarlalarda geçirdiğini düşünebiliyor musunuz?"

"O bana göre değil" dedi İsmail "Tarlalar Kahire'nin göbeğinde, Amad el din Caddesi'nde olsa bile bana göre değil!"

Kemal, "Ya sen?" diye sordu Hüseyin'e.

Hüseyin cevap vermeden önce düşünceli gözlerle uzaklara baktı. Bu davranışıyla Kemal'e onu inceleme fırsatı bahşetmişti. Hüseyin'in, sevdiği kızın ağabeyi olması adeta büyülüyordu Kemal'i. Tıpkı bir zamanlar kendisinin Ayşe ve Hatice ile yaşadığı gibi, o da kardeşiyle birlikte yaşıyor, ona arkadaşlık ediyordu. Sevdiğiyle konuşuyor, ona dokunabiliyor, onunla yalnız kalabiliyordu.

Dokunmak mı? Birlikte yemek yiyorlar! Acaba nasıl yemek yiyor? Dudaklarını şapırdatıyor mu? Kaburga veya but dalması gibi ağır yöresel yemekleri seviyor mu? Kim bilir? Önemli olan, Hüseyin'in onun ağabeyi olması.

Onun değdiği ele Hüseyin de dokunabiliyordu. Keşke Hüseyin'in yanında olup sevdiğinin o güzel kokulu nefesini kendisi de içine çekebilseydi.

"Şimdilik Hukuk Fakültesi" diye cevap verdi Hüseyin.

Hüseyin, muhtemelen Fuat Cemil el Hamzavi ile tanışır, arkadaşlık kurardı. Neden olmasın? Hüseyin de kaydolduğuna göre, Hukuk Fakültesi kuşkusuz takdire şayan bir okuldu. Bu durumda, kendi idealizmini savunmaya kalkmak aptalca bir çaba olacaktı.

İsmail, "Öğrencilerin okula 'şimdilik' kaydıyla başlayabileceklerini bilmiyordum. Nedir bu, anlatsana" dedi alaycı bir sesle.

Hüseyin ciddi bir ses tonuyla cevap verdi: "Benim için hangi okul olduğu önemli değil. Hiçbirinin beni çeken yanı yok. Öğrenmek istediğim bir gerçek ama çalışmak iste-

miyorum ben. İstediğim eğitimi üniversitenin hiçbir fakültesinde mesleki kaygılardan bağımsız olarak alamayacağımı biliyorum. Evde kimse bu görüşüme katılmıyor, dolayısıyla uzlaşmak zorunda kaldım. Hangi fakülteyi istediklerini sordum. Babam, 'Hukuktan başkası var mı?' dedi. Ben de, 'Tamam öyleyse, hukuk olsun' dedim."

İsmail arkadaşının hareketlerini ve sesini taklit ederek, "Geçici olarak" dedi.

Gülüştüler. Hüseyin sürdürdü: "Evet, geçici olarak kavgacı herif! Her şey istediğim gibi giderse, orada da hukuk okuma pahasına, buradaki eğitimi bırakıp Fransa'ya gidebilirim. Orada düşünebilir, görebilir, dinleyebilir, böylelikle *kültür pınarından özgürce içebilirim.*"

İsmail, yine arkadaşının hareketlerini ve sesini taklit ederek, onu tamamlarcasına, "Ve tadabilir, dokunabilir, koklayabilirim" dedi.

Herkes güldü. Hüseyin, "Emin ol, niyetim sandığın gibi değil" dedi.

Kemal, arkadaşını, sadece ondan kuşkulanmayacak *kadar çok sevdiği ve saydığı için değil, Fransa'da tadına* varmak istediği anlaşılan yaşamın onu doğal olarak dönüştüreceğini de öngördüğü için inanmıştı Hüseyin'e; dolayısıyla, söylediklerinin doğrulanmaya ihtiyacı olmadığı kanaatine vardı. Her şey bu kadar açık olduğu halde, İsmail ve onun gibi elle tutulur, somut şeylere inananların bu gerçeği kavramaları beklenemezdi. Hüseyin, uzun süredir *Kemal'in içindeki özlemleri tahrik etmekteydi.* İşte yine olmuş; engin güzelliğiyle dikkate değer bir rüya daha eklenmişti hayallerine.

Bu rüyayı ne çok gördüm, diye düşündü Kemal, yürürken de, uyurken de! Bu rüyalar, bu hayaller, tüm çabalardan sonra, beni Öğretmen Okulu'na getirdi. "Çalışmak istemiyorum derken ciddi miydin?" diye sordu Hüseyin'e.

Hüseyin, o güzel siyah gözlerinde hülyalı bir bakışla, "Babam gibi borsa spekülatörü olmayacağım" diye cevap verdi. "Para kazanmak için sürekli çalışmayla geçen bir yaşam bana göre değil. Asla devlet memuru olmayacağım. Devlet memuriyeti, para kazanma maskesi altında kölelik yapmaktan ibaret. İstediğimden çok param var zaten. Bu dünyada bir turist gibi yaşamak istiyorum ben. Dağlarda,

bayırlarda gezdikten sonra dönüp okuyacağım, göreceğim, duyacağım ve düşüneceğim."

Hasan, onu, bakışlarındaki küçümseyici ifadeyi soylu bir ihtiyatla yumuşatarak dinlemişti. Karşı çıktı: "Devlet memuriyeti basit bir para kazanma yolu olmayabilir de" dedi. "Mesela, ben yaşamak için para kazanmak zorunda değilim ama soylu bir meslek sahibi olmam önemli. Bir erkek meslek sahibi olmalı. Sadece saygın bir mesleğe sahip olmak bile kendi içinde kayda değer bir amaçtır."

İsmail bu sözlere katıldı. "Bu doğru. En zengin insanlar bile adli sistemde, Hariciye'de ve bürokraside kariyer yapmaya hevesli" dedi. Sonra Hüseyin'e dönüp sordu: "Neden böyle bir kariyer sahibi olmak istemiyorsun... hele de yapabilecekken?"

"Hariciye'de kariyer yapman sana bol bol seyahat etme imkânı da verir" diye ekledi Kemal.

"Hariciye'ye girmek kolay değil" dedi Hasan. Önemsediği anlaşılıyordu.

Hüseyin cevap verdi: "Hariciye'nin olağanüstü imkânlar sunduğu bir gerçek. Bir kere büyük ölçüde törensel bir meslek. Köle gibi çalışmayı gerektirmiyor olması bana uygun. Boş zamana el veren bir tür turizm. Güzelliğe adanmış bir manevi yaşam sürdürmeme de engel değil. Ama böyle bir şeye kalkışacağımı sanmıyorum. Hasan'ın işaret ettiği gibi seçici olduğum için değil, eğitimimi tamamlayıp tamamlamayacağımdan emin olamadığım için."

İsmail hınzır hınzır güldü. "Paris'e gitmek istemenin kültürle hiçbir ilgisi yok gibi düşünmeden edemiyorum" dedi.

Hüseyin başını sallayıp bu iddiayı yalanladı: "Öyle değil" dedi. "Sen kendi tutkularının peşindesin. Benim nedenlerim farklı. Bir kere, hukuk beni ilgilendirmiyor. İkincisi, tiyatro gibi, resim gibi, müzik gibi, felsefe gibi öğrenmek istediklerimin tümünü bana öğretecek hiçbir okul veya fakülte yok! Herhangi bir bölüme girmek demek, bir gram altın bulmak için -o da bulabilirsen- kafanı toza gömmek demek. Paris'te herhangi bir programa bağlı kalmadan, sınav zorunluluğu olmadan bir sürü konuda ders alabilir; harika bir yaşam, manevi olarak dolu dolu bir yaşam sürdürebilirsin."

Sonra, kendi kendine konuşur gibi alçak sesle ekledi: "Belki orada evlenirim de. Orada evlenip yaşamımı hem

gerçek hayatta, hem de hayallerimde bir turist olarak sürdürebilirim."

Hasan'ın bu konuşmaları ciddiye aldığına dair hiçbir işaret yoktu. İsmail gür kaşlarını kaldırmış; kabaran alaycılığı bakışlarına yüklemişti. Sadece Kemal idi bu sözlerden etkilenip coşku duyan. O da benzer umutlar beslemişti. Sadece birtakım tali unsurlar itibariyle fark vardı. Hayallerinin turizmle, Fransa'da evlenmekle ilgisi yoktu; ama belirli bir programa bağlı kalmaksızın, sınavsız okumaya büyük özlem duyuyordu. Bu, birkaç altın atomu bulmayı umut ederek Öğretmen Okulu'nda başını çamura sokmaktan çok daha iyi olurdu tabii. Paris, sevdiğinin çocukluğunun bir bölümünü orada geçirdiğini duyduğundan beri, bir rüyaydı onun için. Paris, hâlâ Hüseyin'i çağırıyor; Kemal'i ise vaad ettikleriyle büyülüyordu. Ne ki, beslediği umutlar gerçekleşebilir miydi acaba?

Kısa bir tereddütten sonra, "Bana öyle geliyor ki, kısmen de olsa, istediğine en yakın gelen okul, Öğretmen Okulu" dedi düşünceli bir tavırla.

İsmail, biraz da telaşla, "Sen ne seçtin? Öğretmen Okulu deme sakın! Aman Allahım... senin de neredeyse Hüseyin kadar aptal olduğunu unutmuştum" dedi.

"Tam da söz konusu nedenlerle Öğretmen Okulu'na kaydoldum" diye cevap verdi Kemal kocaman gülerek. Gülerken burun delikleri genişlemişti.

Hüseyin dönüp ilgiyle ona baktı ve gülümseyerek, "Bu seçimi yaparken kendi kendinle epey mücadele etmişsindir... ve kültüre düşkünlüğün ağır basmıştır herhalde" dedi.

İsmail, Hüseyin'e, "Kemal'in bu yola girmesinde sorumluluğun büyük" dedi suçlarcasına. "Tutkularını sen körükledin. Sorun, az okuyup çok konuşman. Oysa, bu zavallı çocuk olayı ciddiye alıyor. Okumaktan kör oldu. Bak, ne büyük kötülük ettin ona. Sonunda kendini Öğretmenler Okulu'na attı."

Hüseyin, İsmail'in bu sözleri üzerinde durmadı. Kemal'e dönüp, "Öğretmen Okulu'nda istediğini bulacağından emin misin?" diye sordu.

Seçtiği okulla ilgili olarak küçümsenmeden, alaya alınmadan sorulan bu soru Kemal'i sevindirdi. Coşkuyla, "İngilizce öğrenecek olmam bile yeter bana. İngilizce'yi

tüm okumalarımda sınırsızca kullanabilirim. Dahası, tarih, eğitim ve psikoloji öğrenmem için de mükemmel bir fırsat olur."

Hüseyin biraz düşündükten sonra, "Okurken çok öğretmen tanıdım ve inceledim. Kültürlü örnek insanlar değildiler. Ancak bunun sorumlusu, artık antikaya dönmüş olan müfredat" dedi.

Kemal, aynı coşkuyla, "Bana alet gerek" dedi. "Kültürel kalkınma okullarla değil, insanla kaimdir."

"Niyetin öğretmen mi olmak?" diye sordu Hasan.

Hasan sorusunu gayet zarif bir biçimde seslendirmişti ama Kemal huzursuz oldu. Hasan köklü terbiye almış bir delikanlıydı. Terbiyesini, o da son çare olarak, ancak saldırıya uğradığı zaman bozardı. Nezaketi soylu kimliğinin doğal bir parçasıydı. Dolayısıyla, Kemal, arkadaşının sorduğu bu sorunun ardında küçümseme veya istihza olup olmadığını kestiremedi.

Omuz silkip, "İstediğim eğitimi görmeye karar verdiğime göre, bu kaçınılmaz" diye cevap verdi.

İsmail gizli gizli Kemal'e bakıyor; başını, burnunu, uzun boynunu, sıska bedenini inceliyordu. Bu görüntünün okul çocukları üstündeki olası etkisini kestirmeye çalışıyor olabilirdi; özellikle de yaramaz olanların üstündeki etkisini. "Vallahi tam bir felaket olur" diye mırıldandı kendi kendine.

Hüseyin, Kemal'e sevgisini belli eden bir üslupla sürdürdü: "İş, tutkulu amaçlara sahip insanlar için tali bir konu. Bu okuldan belli başlı, seçkin insanların mezun olduğunu unutmamalıyız."

Üniversite konusu burada bitti. Gençler bir süre suskun kaldılar. Kemal, kendilerini çepeçevre saran bahçeye dalıp gitmek suretiyle oyalanmaya çalıştı ama beceremedi çünkü konuşmaların üstündeki etkisi hâlâ çok canlıydı, durulmasını beklemeliydi. Masanın üstünde duran buzlu su gözüne çarpınca eski bir fantezisi geldi aklına... böyle durumlarda onu neşelendiren eski bir fantezi! Bu fantezi, bardağı doldurup içerken dudaklarının onun dudaklarının değdiği yere temas ettiğini hayal etmekten ibaretti. Kalkıp masadan bir bardak su aldı. Tekrar otururken kendine odaklandı. Şansı yaver giderse bilinç düzeyinde bir değişiklik olmasını bekleyebilir; içi önceden tatmadığı sihirli bir

güçle dolabilir; onu mutluluğun doruklarına çıkaracak ilahi bir sarhoşluğa teslim olabilirdi. Ama heyhat! Bu deneyimden, sadece beslediği tadına doyulmaz umuttan aldığı keyifle yetinmek zorunda kaldı.

Ne zaman gelecek, diye merak etmeye başladı. Acaba çok şey vaat eden bu an da üç aylık ayrılığa mı eklenecekti? Bakışları yeniden sürahiye odaklandı. İsmail ile Şaddat *malikânesi'nde ikram edilen tek şeyin* buzlu su olduğunu konuştuklarını hatırladı.

Bu konuşma sırasında, İsmail, malikânede çatıdan bodruma kadar gözetilen katı ekonomik kurallardan söz etmiş; bunun bir tür cimrilik olup olmadığını sorgulamıştı. Şaddat Bey, kelimenin tam anlamıyla bir milyoner olduğuna göre, servetini tehdit eden para tuzaklarına düşmemeyi görev biliyor olmalı diye düşünmüştü Kemal. Oysa, Şaddat Bey, ailenin harcamalarını, içinde bulunduğu çevrede asgari olarak tanımlanabilecek sınırlar içinde tutuyordu. Aile fertlerinin hiç şaşmadan riayet ettikleri prensip, gerekli ve uygun olmadıkça öngörülen giderlerden bir nebze bile sapmamaktı. Hizmetkârlara düşük ücret ve ucuz yemek verilirdi. Bir tabak kırılacak olsa, parası hizmetkârların ücretinden kesilirdi. Hüseyin Şaddat, oğullarına harçlık vermeyen bir ailenin, hatta yegâne ailenin ferdiydi. Parayı çarçur etmeye alışsın istemiyorlardı. Babası, şu veya bu nedenle, onun adına hisse senedi ya da tahvil satın alır ama harçlık vermezdi. Ve sevgili oğlunun arkadaşlarına buzlu sudan başka hiçbir şey ikram edilmezdi. Ne kadar soylu bir davranış olursa olsun, bu cimrilik değil de neydi?

Kemal sürahiye bakarken İsmail ile aralarında geçen bu konuşmayı hatırladı. Sevdiğinin ailesinin herhangi bir kusurdan muzdarip olup olamadığını tekrar düşünüp endişelendi. *Kalbi bu ihtimali reddetti.* Mükemmeliyetin, ne kadar küçük olursa olsun, defolu olabileceğini kabul etmedi. Yine de, huzura yakın bir duygunun kendisine, "Endişelenme. Eğer bir kusur varsa, bu, onu sana biraz daha yakınlaştıran bir unsur olmaz mı?" diye fısıldadığını hayal etti.

İsmail'in iddialarını kuşkuyla karşılamış olmasına rağmen, hiç istemeden kendini cimriliğin kötülükleri üstüne düşünür buldu. İki tür cimrilik vardı. Bunlardan biri aşağılık bir davranış, diğeri kişinin maddi yaşamının temelle-

rini oluşturmaya dönük akılcı bir tutumdu. Harcamaların sistematik biçimde kontrol altında tutulmasını cimrilik olarak tanımlamak işi fazlasıyla abartmak olurdu. Bu yolla saraylar, otomobiller satın alınıyor, lüks bir hayat sürülebiliyorsa, bunda ne sakınca vardı?

İsmail kolundan tutup sarsınca kendine geldi. İsmail, Hasan'a "Dikkat! Vaft Partisi temsilcisiyle karşı karşıyasın. Sana o cevap verecek" diyordu.

Anlaşılan, Kemal kendi düşüncelerine dalıp gitmişken arkadaşları siyaset konuşmaya başlamışlardı. Siyaset... sıkıcı ama bir o kadar da keyifli! İsmail kendisi için Vaft Partisi temsilcisi demişti. Belki de alay ediyordu. Etsin bakalım, neyle alay ederse etsin. Kemal,Vaft'ın milliyetçi ideolojisini ağabeyi Fehmi sayesinde benimsemişti ve partinin kalbindeki yeri, ağabeyinin bu uğurda şehit olmasıyla yakından ilgiliydi.

Hasan'a bakıp gülümseyerek, "Dostum, gözlerin sadece sahici ihtişamla kamaştığına göre, Said Zaglul'la ilgili ne diyorsun?" diye sordu.

Hasan ihtişamın onu ilgilendirdiğine dair hiçbir işaret vermedi. Zaten Kemal de farklı bir tepki beklemiyordu. Uzun süredir ona karşı başarısız bir mücadele vermekteydi. Hasan -ve belki yüksek hâkim babası da- Kemal'in taptığı Said Zaglul hakkında küstahlık denebilecek görüşlere sahipti. Onun gözünde Said Zaglul popülist bir provokatördü. Bu tanımı, her zamanki nazik, saygılı üslubunu bir yana bırakıp adamı küçümseyerek, aşağılayarak tekrarlayıp dururdu. Said Zaglul'un politikaları ve zengin retoriğiyle alay eder; Kemal'in gözünde birer vatan haini ya da fesli İngiliz olan Adli'nin büyüklüğünü ve servetini, Muhammed Mahmut ve diğer Desturcuların anayasa özgürlüğünden yana olan üyelerini göklere çıkarırdı.

Hasan sükûnetle cevap verdi: "Üç gün içinde kesilen müzakerelerden söz ediyorduk" dedi.

"O, Said'e yaraşır vatansever bir duruştu" dedi Kemal coşkuyla. "Müzakereler kesildiyse talep ettiğimiz milli haklardan taviz vermediğimiz içindir. Nitekim, Said, o ölümsüz sözleriyle açıkladı nedenini: 'Buraya bizi intihar edelim diye davet etmişler ama reddettik. Hepsi bu' dedi."

Siyasetin şakalaşmak için iyi bahane olduğunu düşünen İsmail, "İntiharı kabul etseydi, ülkesine en büyük iyiliği yapmış olur, taçlandırılırdı" dedi.

İsmail ile Hüseyin gülüştüler. Hasan gülüşmelerin kesilmesini bekleyip, "Bu güzel sözler ne işimize yaradı? Vatanseverlik, Said için kitleleri baştan çıkaracak, ayartacak bir retorikten ibaret. 'Buraya bizi intihar edelim diye davet etmişler...' ve saire, ve saire. 'Gerçekleri konuşmayı seviyorum' ve saire. Bol laf! Ağızlarını açmadan sessizce çalışıp duran insanlar var. Yakın geçmişin en büyük kazanımı, tek büyük kazanımı onlar sayesinde gerçekleşti."

Kemal'in içinden öfke yükseldi. Hasan'a ve Hasan'ın yaşına saygı duymasa patlayabilirdi. Onun gibi genç bir adamın eski muhafız alayı üyesi babasının sapkın siyasal görüşlerini benimsemesine çok şaşırıyordu.

"Edilen sözleri, hiç önemi yokmuşçasına küçümsüyorsun. Oysa, insanlık tarihinin en belirleyici, en kayda değer olaylarının ardında söz vardır. Büyük söz, umudu, gücü ve doğruyu içerir. Yaşam, sözlerin ışığında yaşanır. Ve Said Zaglul, asla bir laf ebesi değildir. Ardında dünya kadar başarı, direnç ve sebat var."

Hüseyin ince uzun parmaklarını siyah saçlarının arasından geçirerek, "Said bir yana, sözün değeri hakkında söylediklerine ben de katılıyorum" dedi.

Hasan, Hüseyin'in bu müdahalesine aldırmadı. Kemal'e hitaben, "Ülkeler beyinle, akıllı politikalarla ve insan gücüyle ayakta kalıp gelişir... nutuklarla, ucuz popülist sözlerle değil" dedi.

İsmail, Hüseyin'e bakıp alaycı bir üslupla sordu: "Sence ülkesinin gelişmesi hakkında konuşarak kendini yoran bir adam, delik bir balonu şişirmeye çalışmıyor mu?"

Kemal, Hasan'a doğrudan söylemek istemediği şeyleri, dönüp İsmail'e söyledi: "Siyaseti umursamıyorsun ama yaptığın şakalarla kendine Mısırlı diyen hiziplerin görüşlerini bazen o kadar iyi dile getiriyorsun ki, sözcüleri olabilirsin. Öyle görünüyor ki, ülke ne zaman kalkınacak, kalkınabilecek mi diye umutsuzluk içinde kaygılanırken, ateşli bir reform arzusu değil, aslında nefret edilesi bir kendini beğenmişlik içindeler. Siyaset aç gözlülüğe, tamaha

hizmet eden bir araç olmasa, onlar da tıpkı senin gibi politikadan uzak dururlardı" dedi öfkesini kusarcasına.

Hüseyin keyifle güldü. Kemal'in kolunu sıkıp, "İnatçı bir münazaracısın" diyerek sürdürdü: "Siyasete olan inancını paylaşmasam da, heyecanın hoşuma gidiyor. Biliyorsun, ben tarafsızım. Ne Vaft üyesiyim, ne de Meşruiyetçi. İsmail gibi küçümsediğim için değil, siyasetin aklı ve yüreği yozlaştırdığını düşündüğüm için. Hayatın bir mücadele ve hile arenası değil, sonsuz bir irfan, güzellik ve hoşgörü şansı olduğunu görebilmek için siyasetin üstüne çıkman lazım."

Bu sözler Kemal'e güven vermiş, rahatlatmıştı. Öfkesi geçti. Hüseyin kendisiyle hemfikir olduğunda sevinçten uçar; kendisiyle ters düştüğünde ise daha geniş görüşlü olmaya çalışırdı. Hüseyin'in tarafsızlığı, yeterince vatansever olmamasının bahanesiydi. Kemal bu durumu bir kusur olarak görmüyor; İsmail'den farklı olarak, Hüseyin'e bundan dolayı gücenmiyordu. Bunun bir yetersizlik olduğunu düşünecek olsa bile arkadaşını iyi niyetle sakınır, hoş görür, üstünde durmazdı.

Hüseyin'in görüşlerinden hareketle, "Yaşam bunların hepsi. Mücadeleden, hileden, irfandan ve güzellikten müteşekkil. Bunlardan birini göz ardı edecek olursan, idrakini mükemmelleştirme fırsatını kaçırdığın gibi, hayatı olumlu yönde etkileme kabiliyetini de yitirirsin. Siyaseti asla küçümsememelisin. Yaşamın yarısı, hatta, şayet bilgelik ve güzellik yaşamın üstündeyse tümü, siyaset."

Hüseyin özür dilercesine cevap verdi: "Siyaset derken açık söyleyeyim: O adamların hiç birine inanmıyorum."

Kemal, "Neden Said Zaglul'a inancını kaybettin?" diye sordu arkadaşının üstüne gitmemeye çalışarak ve tatlı bir dille.

"Hayır. 'Neden ona güveniyorsun?' diye sormalısın. Said mi, Adli mi... Adli mi, Said mi... bu çok saçma. Benim nazarımda siyaseten ikisi de bir; ama insan olarak farklılar. Adli'nin seçkin bir aileden geldiğini, saygın ve kültürlü olduğunu göz ardı edemem. Kızma ama Said sadece eski bir el Ezher ilahiyatçısı."

Ah! Ne zaman arkadaşının ağzından Mısır halkını küçümsediğini ima eden sözler dökülse nasıl da incinirdi Kemal. Çok üzülürdü çünkü Hüseyin kendisini daha üstün, ondan da üstün görüyordu. Daha kötüsü -ki ona

büyük acı veriyor, onu mahvediyordu- sözleri ailesinin duygularını da yansıtıyordu. Evet, konuşurken ailesinden kimsenin ait olmadığı, benzemediği insanlardan bahsettiği izlenimini vermişti Hüseyin. Bu bir görüş hatası mıydı, yoksa kibir mi? Tuhaf ama arkadaşının bu tavrı Kemal'i öfkelendirmekten ziyade üzdü; çünkü doğrudan kendisini hedef almaktaydı. Sınıfsal husumet veya vatanseverlik duyguları depreşmediyse, arkadaşının yüzündeki ne denli iyi bir insan olduğunu gösteren kocaman ve içten gülümsemeyi görmüş olmasındandı. Aralarındaki sevginin görüş ayrılıklarından ya da olaylardan etkilenmediği kesindi.

Hasan'ın sıradan insanlara tavrı -mesafeli hali ve kibri Hüseyin'den daha belirgin olmadığı halde- Kemal'in vatanseverlik duygularını rencide eder, onu çok öfkelendirirdi. Hasan'ın saygılı bir insan olması veya duygularını belli etmemesi bile bir şey ifade etmezdi çünkü Kemal'in gözünde bu tavır Hasan'ın halka karşı aristokrasiyle dayanışmasını güçlendirmek suretiyle sorumluluğunu iki kat artıran bir tür uyanıklıktı.

Kemal, Hüseyin'e hitaben, "Sahici büyüklüğün fes ya da sarıkla, zenginlik veya yoksullukla ölçülemeyeceğini hatırlatmama gerek yok herhalde" dedi. "Bana öyle geliyor ki, siyaset, bazen hepimizi doğruluğu tartışılamayacak kadar açık olan şeyleri tartışmaya zorluyor."

"Kemal gibi Vaft yanlılarında hoşuma giden şey partizanlıkları" dedi İsmail ve arkadaşlarına bakıp sürdürdü: "Ve onlarda nefret ettiğim şey de yine aynı bağlılıkları."

Hüseyin, "Şanslısın... Hangi siyasi görüşün peşinden gidersen git, kimse seni eleştiremez, sana kimse karşı çıkamaz" diye cevap verdi gülerek.

Hasan Selim, "Siyaset üstü olduğunu söylüyorsun. Bunda, eski Hidiv'e rağmen ısrarlı mısın?" diye sordu Hüseyin Şaddat'a.

Hepsi meydan okurcasına Hüseyin'e baktılar çünkü babasının Hidiv II. Abbas Hilmi'yi desteklemiş olduğu sır değildi. Zaten, bu yüzden Paris'e birkaç yıl süreyle sürgüne gönderilmişti adam. Hüseyin umursamaz bir tavırla cevap verdi: "Bunlar beni ilgilendirmez. Babam bugün de Hidiv'i desteklemekte. Onunla aynı görüşte olmak zorunda değilim."

İsmail'in gözleri parladı. "Baban, 'Allah vardır! Abbas gelir' diye bağıranlardan mıydı?" diye sordu eğlenerek.

Hüseyin güldü. "Bunu senden başka kimseden duymadım. Kesin olan şu ki, dostluk ve sadakatin ötesinde bir ilişki yoktu babamla Hidiv arasında. Dahası, hepinizin de bildiği gibi, bugün tek bir siyasi parti bile Hidiv geri dönsün demiyor" dedi.

"Hidiv de, o devir de tarih oldu" dedi Hasan. "Bugün durum şu şekilde özetlenebilir: Said Zaglul, ne kadar iyi veya akıllı olursa olsun, kimsenin Mısır adına konuşmasına izin vermiyor."

Kemal bu darbeyi yer yemez atıldı: "Bugünkü durum daha da az kelimeyle özetlenebilir: Said'den başka kimse Mısır hakkında konuşamıyor. Halkın desteğidir bizi sonunda hedefe ulaştıracak olan."

Kemal kollarını göğsünde kavuşturup bacaklarını ayak uçları masanın ayağına değinceye kadar uzattı. Konuşmayı sürdürmek niyetindeydi ama arkadan bir ses duyuldu: "Beddur, eski dostlarına merhaba demeyecek misin?"

Kemal'in dili tutuldu. Kalbi göğsünden fırlarcasına öyle çarparken korktu ve neredeyse acı duydu. Derken, şimşek hızıyla sarhoş edici bir mutluluk sardı her yanını. Öylesine etkilenmişti ki, gözlerini kapamak zorunda kaldı. İçinde titreşen her düşünce ve inancın gökyüzüne yöneldiğini hissetti. Herkes gibi ayağa kalkıp döndü. Ayda, üç yaşındaki küçük kardeşi Beddur'un elinden tutmuş, çardaktan bir adım ötede duruyordu. İkisi de sakin, gülen gözlerle onlara bakıyorlardı. Üç aylık bekleyişten sonra, işte karşısındaydı. Uyuduğu veya uyanık olduğu her an içini dolduran resmin ta kendisiydi karşısındaki. İşte ordaydı, önünde; sonsuz acı, tarifsiz mutluluk, uykusuz geceler ve kanatlandıran rüyaların, sonuç itibariyle bahçede ayak izleri bırakan bu büyüleyici insana ait olduğunu kanıtlarcasına önündeydi! Genç kıza baktı. Cazibesi karşısında tüm zaman, mekân ve benlik duygusunu kaybetti. Bir kez daha, boşlukta sevgiliye uzanan bir ruha indirgenmişti. Mest olmuş bir halde, onu müzikal bir coşku ve ihtişamlı bir varlık olarak duyularıyla değil, ruhuyla algıladı. Görüşü bulandı, eli ayağı çözüldü. Güçlü ruhsal tepki, tüm yaşamsal fonksiyonlarını etkilemişti adeta. Yarı bilinç düzeyinde, tüm duyuları ve tüm yaşamsal gücü tüken-

mek üzereydi. Zaten bu nedenledir ki, sevgilisini gerçek hayatta değil, zihninde seyretmek daha kolaydı. Onun yanındayken hiçbir şey göremez oluyordu. İncecik bedeni, bronzlaşmış ay gibi yüzü, alagarson kesilmiş gür siyah saçları, bir tarağın dişleri gibi alnına inen kakülüyle sonradan yine canlanacaktı zihninde. Siyah gözlerinin sakin, yumuşak bakışında muhteşem bir şafak söküyordu sanki. Bu resmi zihniyle görüyordu, duyularıyla değil. Duyduğumuz zaman bizi içine çeken sihirli bir melodi gibiydi... sonradan hatırlayamadığımız ama sabahın o ilk saatlerinde mutlu bir sürpriz gibi aklımıza gelen ve bilincin derinliklerinde tam bir armoniyle yankılanmaya başlayan!

Kemal, kızın her zamankinden farklı davranarak, herkesin elini sıkmasını umut etti. Böylece, hayatında ilk ve belki de son kez dokunuşunu hissetmiş olacaktı. Ama, tatlı tatlı gülümseyerek başıyla herkesi selamladıktan sonra; "Nasılsınız bakalım?" diye sordu en sevdiği namelere taş çıkaran sesiyle.

Onu selamlamak, teşekkür etmek ve dönüşünü kutlamak için, hepsi birbiriyle yarıştı adeta.

Derken, ince parmaklarını Beddur'un saçlarında gezdirerek, "Arkadaşlarınla tokalaş bakalım" dedi kız kardeşine.

Beddur mahcup oldu. Dudaklarını ısırarak baktı delikanlılara. Derken, gözlerini Kemal'e dikti. Birbirlerine gülümsediler. "Sevdiğine gülümsüyor" dedi Hüseyin. Küçük kızla Kemal'in arasındaki sevgi ilişkisini biliyordu.

"Bu arkadaşı gerçekten seviyor musun?" diye sordu Ayda ve küçük kızı Kemal'e doğru iterek ekledi: "O zaman git selamlaş."

Kemal kızardı. Sevinç ve mutluluk içinde elini küçük kıza uzattı. Kız yanına gelince kucağına alıp özlemle yanaklarından öptü. Beddur'un sevgisi onu çok sevindiriyor, gururlandırıyordu. Kollarında ailenin bedeninden bir parça vardı. Bu parçayı kucaklayınca, hepsini kucaklamış gibi oluyordu. Sevgiliye tapınmak için aracıya ihtiyaç var mıydı acaba? Bu küçük kız ile ablası arasındaki benzerlik bir mucizeydi. Göğsüne huzur içinde sokulan bu küçük kız, Ayda'nın küçüklüğüydü sanki. Bir zamanlar o da Beddur kadar küçük ve sevgili bir kız olmalıydı. Ayda'ya olan aşkı anlaşılır gibi değildi.

"İskenderiye nasıldı?" diye sordu Ayda, bir Hasan'a, bir İsmail'e bakarak.

"Şahane" diye cevap verdi Hasan.

"Nedir bu hep Kuyubaşı'na gitme isteği?" diye sordu İsmail.

"Birkaç yaz İskenderiye gittik ama sayfiye olarak Kuyubaşı daha keyifli; sakin, yapmacıksız, sevimli... insanın kendi evi gibi" dedi Ayda o müzikal sesiyle.

"Sükûnet bize göre değil maalesef" dedi İsmail gülerek.

Bu manzara, bu konuşmalar ve bu ses nasıl da mutlu etti Kemal'i. Düşünsene, dedi kendi kendine, mutluluk bu değil de nedir? Sabah rüzgârı gibi rengârenk bir kelebek... tıpkı benim gibi, bir çiçeğe konmuş bal emiyor! Bu an sonsuza dek sürse keşke.

"Zevkli bir yolculuktu. Hüseyin anlatmadı mı?"

"Hayır" dedi Hüseyin, hayıflanırcasına. "Siyaset konuşuyorlar."

Genç kız Kemal'e dönüp "İşte size siyasetten başka hiçbir şey konuşmasını bilemeyen biri" dedi.

Bu bir lütuf, diye düşündü Kemal. Bakışlarının temizliği meleksi bir ruhu yansıtıyor. Güneş ışıklarını emen bir gezegene tapar gibi canlandırıyor beni. Bu an sonsuza dek sürse!

"Bugün tartışmayı başlatan ben değilim."

"Ama fırsatı kaçırmadın anlaşılan" dedi Ayda gülümseyerek.

Kemal sırıttı. Kız, Beddur'a bakıp seslendi: "Orada uyuyup kalacaksın. Bu kadar selamlaşma yeter!"

Beddur utandı, Kemal'in göğsüne daha da sokuldu. Delikanlı şefkatle küçük kızın saçlarını okşamaya başladı.

"O zaman seni burada bırakıp eve dönüyorum ben" diye tehdit etti Ayda.

Beddur,"Hayır" diye mırıldanarak başını kaldırıp elini ablasına uzattı. Kemal küçük kızı öpüp kucağından indirdi. Kız ablasının elinden tuttu. Ayda hepsine tek tek bakıp el salladı ve geldiği yoldan eve döndü. Herkes yerine oturdu. Sohbet yeniden başladı.

Ayda'nın çardak ziyaretleri hep kısa, mutlu bir sürpriz gibiydi. Kemal tatmin olmuştu sanki. Yaz boyunca gösterdiği sabır boşa gitmemişti. İnsanlar acaba neden ıstırap

çektiklerinde intihara kalkar da, aynı şeyi mutluluğa tutunmak için yapmazlar, diye düşündü.

Ruhunu, zihnini, duyularını tatmin etmek için haz peşindeysen, Hüseyin'in arzuladığı gibi dünyayı gezmen gerekmez. Bütün bunlara, yerinden hiç kıpırdamadan bir anda sahip olman mümkün senin. İnsan herşeyi etkileme gücünü nasıl edinebilir acaba? Siyasal davalara, hararetli tartışmalara, öfkeli münakaşalara, sınıfsal mücadeleye ne oldu? Sevgilinin tek bir bakışıyla eridi gitti hepsi. Hayali gerçekten ayıran ne? Acaba şu an hangisini yaşamaktayım?

"Futbol sezonu başladı başlayacak."

"Geçtiğimiz yıl el Ahli şampiyondu... rakipsiz şampiyon!"

"El Muhtalat kaybetti ama oyuncularından bazıları muhteşem."

Kemal Hasan'ın saldırılarını önlemek üzere -tıpkı Said Zaglul için yaptığı gibi- el Muhtalat'ı savunmak üzere atıldı. Aynı beceri ve hevesle olmasa da, hepsi futbol oynardı. Aralarında en iyi olan İsmail idi. İsmail hepsine fark atıyor, amatörler arasında bir profesyonel gibi oynuyordu. En kötüleri Hüseyin idi. Kemal ile Hasan'ın oyunculuğu ise orta düzeydeydi. İkisi arasındaki tartışma kızıştı. Kemal, el Muhtalat'ın kaybetmesini şanssızlığa verirken, Hasan, el Ahli'nin yeni oyuncularıyla çok daha üstün bir takım olmasına bağladı. Kimse diğerinin haklılığını kabul etmediği için tartışma uzadı gitti.

Kemal, neden sürekli olarak kendini Hasan ile tartışır bulduğunu düşündü. Vaft Partisi ile liberal Desturcular ya da el Muhtalat takımı ile el Ahli... konu ne olursa olsun hep münakaşa halindeydiler. Müzik deyince, Kemal, Hicazi'yi, Hasan, Muhtar'ı tutuyordu. Sinema deyince, Hasan, Fransız komedyen Max Linder'i, Kemal, Charlie Chaplin'i!

Kemal günbatımından hemen önce ayrıldı arkadaşlarından. Evin yanındaki patikadan dış kapıya doğru ilerlerken, "İşte orada!" diye bağıran bir ses duydu.

Büyülenmişçesine başını kaldırıp baktı. Ayda evin ilk katındaki pencerelerden birindeydi. Pencere pervazında oturan küçük kız kardeşi Beddur'a onu gösteriyordu. Kemal pencerenin altında durup kendisine el sallayan küçük kıza gülümserken, duruşu ve ifadesiyle yaşam umutlarını ve yaşamdan sonrasını bağladığı o yüze baktı. Sarhoş kal-

bi göğüs kafesine çarpa çarpa atıyordu. Beddur, bir kez daha el sallarken, "Ona gidecek misin?" diye sordu Ayda.

Küçük kız, "Evet" diyerek başını salladı. Ayda güldü. Kemal bu gülüşten cesaret alıp genç kızı incelerken gözlerinin renginde, kaşlarının nefasetinde eriyip gitti. Tutkulu bir duygusallık içinde iç çekip o boğuk gülüşünün yankılanmasını, o sıcacık sesinin iniş çıkışlarını hatırladı. İçinde bulunduğu durum konuşmasını gerektiriyordu. "Sayfiyede ben hiç aklına geldim mi?" diye sordu.

"Kendin sor" dedi Ayda başını arkaya atarak. "Birbiriniz hakkında ne düşündüğünüz beni ilgilendirmez." Sonra, Kemal'in cevabını beklemeden hemen ekledi: "O senin aklına geldi mi?"

"Ha..." dedi Kemal kendi kendine, "Bu, Fehmi'nin, damda bana Meryem'in önünde ders çalıştırması gibi bir şey galiba!"

"Hiç aklımdan çıkmadı" diye cevap verdi coşkuyla.

İçeriden bir ses onları çağırdı. Ayda doğrulup Beddur'u kucağına aldı. Pencereden ayrılırken, "Şaşırtıcı bir aşk" dedi son söz olarak ve ortadan kayboldu.

15

Kahve saatinin müdavimleri artık sadece Emine ile Kemal idi. Kemal bile güneş batmadan çıkıp gidiyordu evden. Emine yatma vakti gelinceye kadar her zamanki yerinde yalnız başına oturur veya kendisine eşlik etmesi için Hanafi Kadın'ı çağırırdı. Yasin ardında büyük bir boşluk bırakmıştı. Emine adını anmamaya çalışsa da, Kemal ağabeyinin yokluğunda kendini çok yalnız hissediyordu. Kahve saatinin keyfi kaçmıştı. Eskiden, kahve sohbet etmek için iyi bir bahaneydi... ama Emine için artık her şey! O kadar çok kahve içiyordu ki, pişirip içmek, onun sanki tek eğlencesi haline gelmişti. Ardı ardına beş, altı, hatta on fincan kahve içebiliyordu.

Kemal, bu aşırılığın farkındaydı. Annesini uyardı da. Kadın, "Kahve içmeyip de ne yapacağım?" diyen bir gülümsemeyle, "Kahvenin zararlı bir yanı yok" dedi.

Karşılıklı oturuyorlardı: Emine, yatak odasıyla oturma odasına açılan kapıların arasındaki sedirde; Kemal, kendi yatak odasıyla çalışma odasına açılan kapıların arasındaki kanepede. Kadın mangaldaki küle gömülü cezvenin başındaydı. Kemal boşluğa dalmıştı. Emine aniden sordu: "Ne düşünüyorsun? Hep önemli bir şeyler var gibi kafanda."

Kemal annesinin sesindeki sitemi sezdi: "Akıl düşünecek şeyler buluyor hep" dedi.

Kadın küçük, bal rengi gözlerini merakla kaldırıp mahcup bir tavırla, "Nicedir konuşma fırsatımız olmadı" dedi.

Sahi mi, diye düşündü Kemal. Geçmiş sonsuza dek geçip gitmiş; din dersleri, peygamberlerle, şeytanlarla ilgili hikâ-

yeler ve annesine delicesine bağlı olduğu o dönem kapanmış, bir devir sona ermişti. Anlamsız şeyler hakkında gevezeliğin ötesinde ne vardı konuşulacak? Geçmiş ve gelecek suskunlukları içi özür dilercesine gülümsedi delikanlı.

"Konuşulacak şey olunca konuşuyoruz zaten" dedi

"Birbiriyle konuşmak isteyen insanlar için sohbetin sınırı yoktur; ama sen ya yoksun ya da aklın burada değil" dedi kadın yumuşak bir sesle. "Çok okuyorsun. Tatilde bile okula gidermiş gibi okuyup durdun. Yeterince dinlenmiyorsun. Kendini yıpratmandan korkuyorum."

Kemal, bu sorgulanmadan hoşnut olmadığını belirten bir sesle, "Gün yirmi dört saat. Bunlardan birkaçını okuyarak geçirmek kimseyi yormaz. Vakit geçirmenin yararlı bir yolu" dedi.

"Onun için bu kadar suskun ve düşüncelisin" dedi kadın, kısa bir tereddütten sonra.

Hayır, diye düşündü Kemal, okuduğum için değil. Huzursuzluğuma ne kadar iyi geldiğini bir bilsen! Okuyarak bile kaçamadığı, aklını çok meşgul eden bir şey vardı. Ne annesi, ne de bir başkasının çare bulabileceği bir durumdu bu. Aşk onu hasta etmişti. Kendini aşka adamış ama aşktan, çektiği ıstırabın ötesinde, ne dileyeceğini bilemeyecek kadar kendini kaybetmişti.

"Okumak kahve içmek gibi bir şey" dedi kurnazca "Zararlı bir yanı yok. Büyükbabam gibi âlim olmamı isteyen sen değil miydin?"

Emine'nin solgun, oval yüzü sevinç ve gururla parladı. "Tabii. Tüm kalbimle istiyorum bunu ama neşeli olmanı da istiyorum."

"Neşem yerinde. Bozmamalısın..." dedi Kemal gülümseyerek.

Son yıllarda annesi giderek artan biçimde ve gereğinden fazla düşüyordu üstüne. Kemal bundan hoşlanmıyordu. Annesinin evhamlı hali delikanlıyı huzursuz ediyor; özgürlüğünü ve onurunu savunmak zorunda bırakıyordu. Ne ki, bu davranışın ardında annesinin Fehmi'nin ölümü nedeniyle çektiği ıstırap olduğunun bilincindeydi. Dolayısıyla, kadını üzmemeye çalışarak kendini usulü dairesinde savunuyordu.

"Eğer doğruysa, bunu senden duyduğuma sevindim. Bütün isteğim mutlu olman. Hüseyin'in türbesinde senin için dua ettim bugün. Kabul olur inşallah."

"Amin."

Kadın cezveyi ateşten çekip fincanını dördüncü kez doldurdu. Kemal'in dudakları belli belirsiz bir gülümsemeyle kıvrılmıştı. Bir zamanlar, Hüseyin Camii'ni ziyaret annesi için erişilmez bir rüyaydı. Ne zaman kabristana veya Şeker Sokağı'nda oturan kızlarını ziyarete gitse, artık camiyi de ziyaret edebiliyordu. Bu özgürlüğe karşın nasıl da ağır bir bedel ödemişti! Kendisinin de erişilmesi güç hayalleri vardı. Gerçekleşmesi için ödenecek bedel neydi acaba? Ne kadar büyük olursa olsun, eğer hayalleri gerçekleşecekse değerdi.

Zoraki bir gülümsemeyle, "Hüseyin'i ziyaret akla unutulmaz hatıralar getiriyor..." dedi.

Kadın elini Hüseyin'i ilk ziyaretinde kırılan köprücük kemiğinin üstüne koyup gülümsedi. "...Ve kalıcı işaretler" diye ekledi.

Kemal, "Artık evde hapis değilsin. Hatice'yi, Ayşe'yi, efendimiz Hüseyin'i istediğin kadar ziyaret etmeye hak kazandın. Babam kurallarından taviz vermeseydi, düşünsene nelerden mahrum kalacaktın" dedi neşeli bir sesle.

Kadın mahcubiyetle baktı oğluna; çünkü bir evladın ölümüyle kazandığı paye sayesinde sahip olmuştu bu hakka ve bu durum onu kederlendiriyordu. Boynunu büktü. Umutsuzluk içinde, "Keşke oğlum sağ olsaydı da hiçbir hakka sahip olmasaydım" der gibiydi. Kemal'i üzmemek için bu duygularını sakladı. Sahip olduğu özgürlük için özür dilercesine, "Eğlenmek için çıkmıyorum dışarı. Hüseyin'e, sana dua etmek için, ablalarına ise onları merak ettiğim, kimsenin çözemediği sorunlarını çözmek için yardıma gidiyorum" dedi.

Annesinin hangi sorunlardan söz ettiğini tahmin edebiliyordu Kemal. "Şeker Sokağı'nda yeni bir şey var mı?" diye sordu, kadının o gün kızlarını ziyarete gittiğinin bilinciyle.

"Her zamanki gibi" diye cevap verdi Emine iç çekerek.

Kemal başını sallayarak gülümsedi. "Hatice sanki kavga etmek için doğmuş" dedi esef edercesine.

Emine dertliydi. "Kayınvalidesi, aralarında geçen en sıradan konuşmanın bile kavgayla sonuçlanabildiğini söyledi" dedi.

" O da bunamaya başladı anlaşılan" dedi Kemal.

"Hadi o yaşlı, ablana ne demeli? Onun ne bahanesi var?"

"Ablamı mı, yoksa doğruları mı savundun?"

Emine güldü. Oğlunun ne demek istediğini gayet iyi biliyordu. İç geçirip, "Ablan asabi. Azıcık nasihat edecek olsam dikleniyor. Yaşına ve mevkiine hürmeten yaşlı kadına nazik davranacak olsam, vay halime! Çok kızar ve sorduğu ilk soru, 'Sen kimden yanasın?' olur. Allah kerim, Allah her şeye kadir. 'Kimden yanasın?' Sanki savaş var, oğlum. Kayınvalidesi yer yer haklı ama Hatice kavgayı öyle tırmandırıyor ki, sonunda kendisi haksız düşüyor."

Hiçbir şey Kemal'in Hatice'ye kızmasına neden olamazdı. Hatice bitmez tükenmez bir şefkat kaynağıydı ve hâlâ onun ikinci annesiydi. Ya uçarı, güzel Ayşe? O, Şevket Ailesi'nin tüm özelliklerini özümsemişti.

"Pekiyi, bu kez yaptığın tahkikat ne gösteriyor?"

"Tuhaf ama, bu defa kavgayı başlatan kocası. Eve girdiğimde şiddetli bir tartışma içindeydiler. Şaşırdım. Kocası iyi adamdır. Araya girip, onu yatıştırmaya çalıştım. Anlaşılan, adam daha uyanmadan, sabahın dokuzunda temizliğe başlamış Hatice ve onu uyandırmış. Adam terslenip yataktan çıkmayı inatla reddetmiş. Seslerini duyan anne çıkıp gelince olay iyice alevlenmiş. Tam kavga yatıştı derken, Ahmet sokaktan çamur içinde girdi. Bir kavga da bundan koptu. Hatice çocuğu dövüp banyoya sokmak istedi. Çocuk babasına sığındı, adam da onu korudu ve kavga sürdü gitti.

Kemal, "Peki, sen ne yaptın?" diye sordu gülerek.

"Elimden geleni yaptım ama bir işe yaramadı. Ara bulmaya çalıştığım için Hatice azarladı durdu beni. 'O oğlunun yanında yer aldı, sen de benim yanımda yer alabilirdin' dedi."

Kadın bir kez daha iç geçirip sürdürdü: "Hatice'ye, 'Babana nasıl davrandığımı hatırlamıyor musun?' diye sordum. 'Dünyada babama benzeyen biri daha var mı sanıyorsun?' diye terslendi."

Kemal'in aklına birden Abdülhamit Şaddat Bey ve karısı Saniye Hanım geldi. Verandadan bahçe kapısına park

edilmiş olan Minerva marka otomobile doğru kol kola ilerlediklerini hayal etti. Efendi ile kölesi gibi değil, iki dost gibi sakin sakin konuşarak yürüyorlardı. Arabanın yanına varınca bey kenara çekilip önce hanımefendi binsin diye yol verdi.

Acaba senin annenle baban da bir gün böyle davranabilecekler mi, diye düşündü içinden. Aptalca bir düşünce!

Çift, sevgilinin ebeveynine yakışır biçimde yürüdü. Kadın, annesi yaşında olduğu halde, ince zevk ürünü zarif ve pahalı bir manto giymiş, peçe takmamıştı. Yüzü güzeldi ama kızının meleksi ifadesiyle kıyaslanamazdı bu güzellik. Çevreye hoş bir koku, çekici bir zarafet yaymaktaydı. Aralarında ne konuştuklarını, birbirleriyle nasıl anlaştıklarını veya anlaşamadıklarını duyabilseydi keşke. Sevgiliyle yakından ilgili olan bu yaşamın, nasıl bir yaşam olduğunu öğrenmeliydi.

Ona nasıl baktığını hatırlıyor musun, diye sordu kendine. Büyük rahipleri, kilisenin ileri gelenlerini seyreden bir mümin gibi baktın!

Sonra annesine baktı Kemal ve sakin bir sesle, "Hatice sana benzeseydi hayatı daha kolay olur, üstelik daha da mutlu olurdu" dedi.

Mutluluk acı bir gerçeğe, yani kişiliğin -ne kadar yumuşak olursa olsun- mutluluğun garantisi olmadığı gerçeğine dolanmış olsa da, sevindi kadın. Sonra, oğlunun farkına varmasını istemediği kasvetli düşüncelerini saklarcasına yüzünde donan gülücükle, "Tek rehberimiz yüce Allahtır. Seni daha da iyi huylu, uysal yapsın inşallah ki hem sev, hem sevil oğlum" dedi.

"Benimle ilgili olarak ne düşünüyorsun?" diye sordu Kemal.

"Melek gibisin oğlum, hatta daha da iyi" diye cevap verdi kadın inançla.

Ama melekler insan sevebilir mi, diye düşündü delikanlı. O mutluluk veren resmi gözlerinin önüne getir de düşün biraz. Onun uykusuzluk çekebileceğini ya da aşkla, tutkuyla helak olacağını düşünebiliyor musun? Bunu hayal bile edemezsin. O aşkın üstünde çünkü aşk sadece sevgilinin deva olabileceği bir hastalık. Sabırlı ol, kendine eziyet etme. Âşık olman yeterli. Onu görebiliyor olman yeterli. Gö-

rüntüsü içini aydınlatıyor; ahenkli sesi seni sarhoş edercesine sevindiriyor. Sevgiliden yansıyan ışıkta her şey henüz yaratılmış gibi görünüyor. Sanki yaseminler ve sümbüller uzun bir suskunluktan sonra birbirlerine sır veriyorlar. Minareler ve kubbeler günbatımı kırmızısında gökyüzüne uçuyor. Şehrin tarihi bölgesinin nirengi noktaları geçmiş kuşakların bilgeliğini aktarıyor. Varoluş orkestrası çekirge sesleriyle yankılıyor. Mağaralardaki vahşi yaratıklar şefkatle dolup taşıyor. Yan sokakları letafet donatıyor. Serçeler mest olmuş halde mezarların üstünde gevezelik ediyor. Cansız varlıklar sessiz bir tefekkür içinde. Ayağının bastığı hasırda gökkuşağı var. Sevgilinin dünyası işte böyle bir şey!

"Hüseyin'e giderken el Ezher'in yanından geçtim. Slogan atarak gösteri yapan insanlarla doluydu ortalık. Eski günleri hatırlattı bana. Bir şeyler mi oldu oğlum?"

"İngilizler barışçıl bir biçimde ayrılmak istemiyorlar."

Kadının bakışları öfkeyle parladı. Sert bir sesle, "İngilizler... ah o İngilizler! Ömer'in adaleti, Ali'nin kılıcı hani nerede?" dedi. Kemal, onu Fehmi'nin bu kadar çok sevdiği bir insandan nefret edemeyeceğine ikna edene kadar, uzun bir süre Said Zaglul'a karşı da benzer duygular içindeydi annesi. "Ne demek istiyorsun Kemal?" diye sordu kaygıyla. "Acı dolu günlere mi dönüyoruz?"

"Allah bilir!" diye cevap verdi Kemal öfkeyle.

Kadının huzursuzluğu yüzüne yansımıştı. "Allah acı vermesin, ıstırap çektirmesin bizlere. Allahın gazabı üstlerinde olsun! Söyleyecek başka şey yok. Kendimizi yeni bir felaketten koruyalım. Allaha sığınalım yeter" dedi.

"Korkma. Ölüm kaçınılmaz bir son. Şu ya da bu nedenle herkesin başına gelebilir... bazen de nedensiz!"

Emine öfkeyle karşı çıktı: "Söylediklerine katılmıyorum sanma ama sesini beğenmedim."

"Nasıl konuşmalıyım?"

"Bir insanın yaşamını tehlikeye atmasının günah olduğu gerçeğine katıldığını duymak istiyorum" dedi kadın duygusal baskı yaparak.

"Katılıyorum" dedi Kemal, gülmemeye çalışarak.

Kadın oğluna düşünceli bir ifadeyle bakıp yalvardı: "Ağzınla değil, yüreğinle söyle."

"Yürekten konuşuyorum."

İdeal ile gerçek arasında ne büyük bir uçurum var, diye düşündü Kemal. Sen dinde, siyasette, düşüncede ve aşkta delicesine son gerçeği, mükemmeli ararken, annelerin tek düşüncesi çocuklarının güvenliği... Hangi anne beş senede bir evlat vermek ister toprağa? İdeal arayışı ise doğaldır ki, fedakârlığı, şehit vermeyi gerektirir. Uğruna beden, akıl ve ruh kurban edilir. Sen ölümü onun kadar kahramanca karşılayabilecek misin acaba? Talihsiz annenin kalbini ezip geçecek olsan da hiç tereddütsüz yaparsın bu seçimi. Kanayan yaradan süzülen kan ile başka yaralardan akan kanı durduran bir ölüm... iyi olmaz mı? Evet ama senin de bildiğin gibi Ayda, Beddur ile aramdaki aşk bu tür bir aşk değil, abi kardeş sevgisi. Asıl olan gerçek aşk, benim sana olan aşkım. Bu aşk, kötümser muhaliflerine karşı dünya önünde tanıklık ediyor. Ölümün korku uyandıran en menfur şey olmadığı gibi, yaşamın arzulanacak en muhteşem şey olmadığını öğretti bana. Yaşamın, bazı yönleriyle ölümden çok daha kaba ve itici; bazı yönleriyle de ölümsüzlüğü istetecek kadar yumuşak ve kucaklayıcı olduğunu öğrendim. Nasıl da teslim alır insanı dünyaya ait cazibeler skalasının ortalarında -ne çok tiz, ne de çok pesçınlayan (eğer gözlerinin önüne getirebilirsen) ışık kadar saf, açık mavi gökyüzü kadar duru bir notayı inançlı bir kalp gibi çarparak çalan kemanın o tarifsiz sesi! Bu çağrılar arş-ı alaya davettir.

16

"Allah'ın izniyle gelecek perşembe evleniyorum."

"Hayırlısı."

"Babamı memnun edersem olur."

"Şükür Allaha, baban sana kızgın değil."

"Düğünde sadece aile fertleri olacak. Kalbini ferah tut."

"Güzel, güzel!"

"Keşke annem de gelseydi ama..."

"Senin suçun yok. Önemli olan gecenin huzur içinde geçmesi."

"Tabii. Farkındayım. Ne istediğimi biliyorum. Nikah ve meşrubat servisinden başka bir şey olmayacak."

"İyi. Allah doğru yoldan ayırmasın."

"Kemal'den anneme selamlarımı götürmesini; dualarını eksik etmemesini ve beni affetmesini rica ettiğimi söylemesini istedim."

"Güzel. Tabii."

"Lütfen bana kızmadığını yine söyle."

"Sana kızmadım. İnşallah kaderinde mutluluk ve refah vardır. Dualarımızı duy Allahım."

Olaylar Ahmet Abdülcevat'ın istediği gibi gelişmemişti. İlişkiyi tehlikeye atmamak için oğlunun isteklerine uymak zorunda kalmıştı. Değil ipi koparmak, Yasin ile ciddi bir münakaşaya bile giremeyecek kadar yumuşamıştı kalbi. Büyük oğlunu Behice'nin kızına vermeyi kabullenmiş; düğüne katılmayı kabul ederek eski metresinin aileye katılmasına razı olduğunu ilan etmiş; karısının, çocukların,

yani Fehmi'nin erkek ve kız kardeşlerinin Yasin ile Meryem'in düğününe katılmalarına itiraz etmesine aldırmayarak, bu duruma karışmamasını söylemişti.

Karısına, "Bu, aptalca bir düşünce" demişti buyurucu bir sesle. "Bazı erkekler, sevgi ve sadakate rağmen, erkek kardeşlerinin dul eşiyle bile evleniyorlar. Fehmi, Meryem ile evli değildi. Nişanlı bile değildi. Altı yıl öncesine giden çok eski bir olay bu. Yasin'in iyi bir seçim yapmamış olduğunu kabul ediyorum ama bir eşek için niyeti has. Daha iyi bir aile kızıyla evlenebilirdi elbet. Üstelik, kız dul. Ama bütün bunlar Yasin'in sorumluluğu."

Emine kocasının söylediklerini kabul etmiş gibi yapıp sessiz kalmıştı. Acılı günlerinde sesini biraz olsun yükseltme cesareti edinmişti edinmesine; ama hâlâ ona karşı gelecek kadar cesur değildi. Nitekim, Hatice, Yasin'in ziyaretine gelerek kendisini düğüne davet ettiğini ama hastalık bahanesiyle gitmemeyi düşündüğünü söyleyince, kızına bunun doğru olmadığını, ağabeyinin davetine icabet etmesi gerektiğini söylemişti.

Perşembe günü, Ahmet Abdülcevat merhum Muhammed Rıdvan'ın evine gitti. Onu, Yasin ile Kemal karşıladı. Kısa bir süre sonra Hatice ile Ayşe'nin eşliğinde, kocaları İbrahim ve Halil Şevket de onlara katıldı. Meryem'in ailesini temsilen, sadece birkaç kadın vardı. Ahmet Bey günün sükûnet içinde geçeceğinden kuşku duymaz oldu.

Misafir odasına geçerken, önceden ve bambaşka şartlar altında gördüğü her şey tanıdık geldi adama. Kafasına üşüşen anılar, bugün orada oynadığı yeni rolün -damadın saygın babası rolünün- sessiz gülünçlüğünde tiksindirdi, kızdırdı onu. Hem kendisini, hem de onu açmaza soktuğu için, içinden küfretti oğluna. Nikahın kesinlik kazanmasıyla durumu yeniden değerlendirmek zorunda kalmış; Allahın kızı anasından farklı yaratmış olduğunu, kızın Yasin'e her anlamda iyi bir eş olacağını ve annesi gibi pervasız davranmayacağını umut ederek, unutulmasında yarar gördüğü şeylerin ortaya çıkmaması için dua etmişti.

Sade bir düğün töreni yapılıyor olmasına rağmen, Yasin şık giysileri içinde son derece yakışıklı ve mutlu görünüyordu. Bu mutluluğun ardında, kuşkusuz erkek kardeşiyle ablalarının da orada olmaları vardı. Üvey annesinin, birinden

birine düğüne katılmasın diye telkinde bulunmasından korkmuştu. Onların hatırına Meryem'den vazgeçebilir miydi acaba? Tabii ki hayır! Meryem'i seviyordu. Genç kız, evlilikten başka bir seçenek vermediğine göre, nikah kaçınılmazdı. Babasıyla üvey annesinin itirazları yersizdi. Dahası, Meryem, dış görünüşünü ve kişiliğini bilerek evlenmek istediği, onda bu isteği yaratan ilk kadındı. Zaten, bu evlilikle ilgili olarak, bu nedenle iyimserdi. Sağlam, kalıcı bir karı-koca hayatı sürmeyi umuyordu. En azından bu kadarı doğruydu. Kendisinin iyi bir koca, genç kızın da ona iyi bir eş olacağını düşünüyordu. Zaman içinde oğlu Rıdvan'ın da içinde yetişip büyüyeceği mutlu bir evi olacaktı. Yeterince sürtmüştü orada burada; artık durup oturma zamanıydı. Kuşkusuz, farklı şartlar altında bu evliliği zengin bir düğün davetiyle kutlamak isterdi. Normal şartlar altında, düğünden çok cenaze törenine benzeyen bu kasvetli toplantıyla tatmin olmayacak kadar genç, varlıklı ve huzurlu bir insandı. Yine de kendi durumu hakkında karar vermek için acele etmemeliydi çünkü zorunluluk kendi kurallarını koyardı. Perhizini, Fehmi'nin anısına ithaf edecekti.

Meryem'in, birkaç yıllık ayrılıktan sonra, Ayşe ve Hatice ile bir araya gelişi, her ne kadar biraz tuhaf ve mesafeli de olsa, duygu yüklüydü. Öpüştüler, birbirlerine iltifatlar yağdırdılar, ellerinden geldiği kadar geçmişi anmamaya özen göstererek uzun uzun konuştular. İlk dakikalar gerginlik içinde geçmiş; hepsi, aralarında husumete yol açan eski olayların deşilmesini beklemişti. Ama öyle olmadı. Meryem, kısa süre içinde, konuyu Hatice'nin giysisine ve Ayşe'nin üç çocuk doğurduğu halde nasıl ince kalabildiğine getirmişti. Meryem ve annesi, "anneleri"nin hatırını sormuş, kendilerine sadece kadının iyi olduğu söylenmişti.

İçi sevgi dolu olan Ayşe, eski arkadaşına hep yumuşacık bir ifade ve sevgi dolu gözlerle bakmıştı. Öyle ki, kötü sonuçlanmayacağından emin olsalar eski günlere döner, birlikte bol bol gülerlerdi.

Hatice, Meryem'i sinsice incelemişti. Uzun yıllar aklına bile gelmemiş olan bu kızın, Yasin ile evleneceğini duyunca kahrolmuştu. Ayşe'ye İngiliz askerle olanları hatırlatmış; Yasin'i kör ve sağır edenin ne olduğunu merak ettiğini söylemişti. Ne ki, ailesine sadakati her şeyi bastırmış, Mer-

yem'i, Şevket Ailesi'nin önünde -ki buna kocası da dahildi-kınamaktan kaçınmıştı. Annesini bile, "Beğensek de beğenmesek de Meryem ailenin bir parçası artık" diyerek uyaran oydu. Hatice'nin bu tutumunun yadırganacak yanı yoktu aslında çünkü Şevket Ailesi'ne iki çocuk -Abdülmünim ve Ahmet- doğurmuş olsa da onun için Şevketler hâlâ yabancıydılar.

Nikâh memuru akşamüstü erken bir saatte gelip nikâhlarını kıydı. Nikâh şerbeti ve soğuk içecekler ikram edildi, sadece bir tek sevinç çığlığı atıldı. Yasin tebrikleri kabul etti. Gelin, "kıdemli efendi"si ve ailesinin huzuruna çıkarıldı. Hatice, Ayşe ve Meryem, Meryem'in annesinin eşliğinde sırayla Ahmet Abdülcevat'ın elini öpüp diğerleri ile tokalaştılar. Ahmet Bey geline elmas ve zümrütle döşeli altın bileziklerden oluşan bir düğün hediyesi verdi. Aile meclisinin bu toplantısı herkesin yavaş yavaş ayrılmaya başladığı dokuz sularına kadar sürdü. Derken, Yasin ile gelinini Şevk Sokağı'ndaki eve götürecek olan atlı araba geldi. Yasin evinin üçüncü katını hazırlamıştı. Herkes, iyi ya da kötü, Yasin'in ikinci evliliğinin gerçekleşip bu perdenin de kapanmış olduğuna inançla ayrılmıştı.

Ne ki, düğünden iki hafta sonra, merhum Muhammed Rıdvan Bey'in evi, Ahmet Abdülcevat Ailesi'nin, Şeker Sokağı ve Şevk Sokağı mensuplarıyla Saray Gezisi sakinlerinin garipsediği ikinci bir düğüne şahit oldu. Behice'nin meyve suyu satıcısı Bayumi ile aniden evleniyor olmasını herkes hayretle karşıladı. Çok şaşırdılar. Öyle görünüyordu ki, Bayumi'nin dükkânının Behice Hanım'ın evinin kafesli cumbalarından birinin tam karşısında, sokağın başında olduğunu ilk kez idrak ediyorlardı. Bu durum merak konusu oldu. Süsüne düşkün olsa da, gelinin mahallenin saygın kadınlarından biri ve yaşamı boyunca iyiliğiyle tanınan, dini bütün bir adamın dul eşi olduğu düşünülürse, şaşılmayacak gibi değildi. Kadın elli yaşındaydı. Damat kırk yaşında, sıradan bir adamdı. Ayak bileklerine kadar uzanan gösterişsiz entariler giyer; küçük dükkânında keçiboynuzu ve demirhindiyle hazırladığı içecekler satardı. Yirmi yıldır evliydi ve dokuz çocuğu vardı. Bütün bunlar dedikoduya yol açıyordu. İnsanlar düğün öncesi kimsenin fark etmediği şeylerin vuku bulmuş olduğuna hükmetmeye

başlamıştı. Pekiyi, nasıl? Evlilik noktasına nasıl gelinmişti? Hangisi başlatmıştı ilişkiyi ve kim kabul etmişti daveti?

Sokağın öbür başındaki tarihi su sarnıcının yanında dükkânı olan berber Hasanayn, Behice'yi sık sık Bayumi'nin tezgâhı önünde demirhindi içerken gördüğünü söyledi. Art niyetsiz bir adam olan berber, ayaküstü konuşuyorlardır diye düşünüp asla şüphelenmemişti. Dükkânını diğerlerinden daha geç kapatan kuruyemişçi Abu Sari, "Allah affetsin" diyerek, geceleri kadının evine giren çıkan olduğunu ama aralarında Bayumi'yi görmediğini söyledi. Fasulyeci Derviş ile sütçü Fuli'nin de söyleyecekleri vardı. Onca çocuk sahibi olan Bayumi'ye acıyıp annesi yaşında bir kadınla evlenecek olmasını aptalca bulduklarını söylediler; ama içten içe kıskanmışlar, yakışıksız bir oyunla sınıf atlayacak olmasına içerlemişlerdi. Bu değerlendirmelerin ardından, adama ev ve içindeki mücevher koleksiyonundan kalabilecek miras konuşulmaya başlanmıştı.

Ahmet Bey'in hanesi, Şeker Sokağı ve Şevk Sarayı Sokağı sakinleri sarsılmıştı. "Skandal!" diye bağırıyordu herkes. Ahmet Abdülcevat öylesine öfkelenmişti ki, aile fertleri birkaç gün süreyle yanına yaklaşamadı. Meşrubat satıcısı Bayumi, o günden itibaren kendisini onun akrabası sayabilirdi. "Lanet olsun Yasin'e de, şehvet düşkünlüğüne de!" Herkesin burnu sürtülmüş, Bayumi artık Yasin'in kayınpederi olmuştu.

Hatice, "Korkunç bir haber" diye haykırdı duyunca. "Bundan böyle acaba kim suçlayabilir annemi? Annem duygularında asla yanılmıyor" demişti Ayşe'ye.

Yasin olaydan kendisinin de karısının da haberi olmadığına dair yemin üstüne yemin etti babasına. Herkesten çok karısı üzülmüştü ama yapacak bir şey yoktu.

Skandal bitmedi. Bayumi'nin evlilik haberini duyan karısı çılgına dönmüş, çocuklarını önüne kattığı gibi soluğu kocasının dükkânında almıştı. Deli gibiydi. Çocukların önünde bağıra çağıra, tekme tokat birbirlerine girdiler. Çocuklar feryat figandı. Dükkânın önünde biriken kalabalık -gelip geçenler, kadınlar, çocuklar- çifti birbirinden ayırınca, kadın Behice'nin cumbasının altında aldı soluğu. Çarşafı, elbisesi yırtılmış, saçları darmadağın olmuştu. Burnu kanıyordu. Başını kaldırarak cumbaya bakıp zehirli dilini bir kırbaç gibi kullanmaya başladı.

Daha da kötüsü, orada işi bitince Ahmet Abdülcevat'ın dükkânına yöneldi; ne de olsa, kocasının "yeni" üvey kızının kayınpederiydi Ahmet. Gözyaşları içinde yalvarıp yakararak kocasını bu günahtan döndürmek için ağırlığını koymasını istedi. Öfkeden köpürdüğü, utanç içinde olduğu halde kadını dinledi Ahmet Abdülcevat. Sonra da yapabileceği hiçbir şey olmadığını, bu işin onun etki alanı dışında olduğunu kadına özenle anlatıp dükkândan çıkmaya ikna etti. Çok öfkeliydi; ama yine de Behice'nin bu tuhaf evliliğe neden kalkışmış olabileceği hakkında uzun uzun düşünmekten alamadı kendini. Belki, meşrubatçı Bayumi'yi arzulamıştı ama bu arzusunu tatmin edebileceği başka yollar da vardı. Kendisini ve ailesini evlilik gibi herkesi altüst eden bir olaya maruz bırakmasının anlamı var mıydı? Adamın karısını ve çocuklarını umursamaksızın, kendi kızını ve kızının yeni ailesinin duygularını ahlaksızca hiçe sayarak, neden, neden yapmıştı bu budalalığı? Aklını mı kaçırmıştı yoksa? Evliliğe sığınmak istemesinin ardında, acaba o kasvetli yaşlılık duygusu mu vardı? Kaçıp giden gençliğinin bir zamanlar ona sağladığı mutluluğun peşinde, sahip olduğu her şeyi riske atmaktaydı Behice. Ahmet Abdülcevat, umutsuzluk içinde ve hüzünle derin derin düşündü bunları. Udi Zennube'nin kendisine yaşattığı aşağılanmayı hatırladı. Yüzen eve yerleşinceye kadar sevgi dolu bir bakışı bile esirgemişti. Bu utanç, özsaygısını yerle bir etmiş; görünürdeki sükûnetine rağmen, kendisine kaş çatan zamana, o da kaş çatmaya başlamıştı.

Behice evliliğin keyfini uzun süre çıkaramadı. Üçüncü haftanın sonunda bacağındaki ağrıdan şikâyet etmeye başlamış; yapılan tıbbi muayenede kendisine şeker teşhisi konularak Kasr el Ayn Hastahanesi'ne yatırılmıştı. Durumunun ciddi olduğu söylenmeye başlamıştı ki, ölüm haberi geldi.

17

Kemal, kolunun altında bir torba, Şaddat Ailesi'nin malikânesi önünde durdu.

Üstünde şık bir takım elbise vardı. Ayakkabıları pırıl pırıldı. Koca kafasının üstüne sıkı sıkı yerleştirdiği fesiyle upuzun, ipinceydi. Gömleğinin yakasından uzanan ince boynu, kafasıyla burnunu bir kayıtsızlıkla taşıyordu adeta. Hava güzeldi. Serin bir esinti, aralık ayının gelmekte olduğunun habercisiydi. Gökyüzünde tembel tembel dolaşan parlak, beyaz bulutlar sabah güneşini bir kapıyor, bir açıyordu. Kemal beklenti içindeydi. Derken, Hüseyin Şaddat'ın kullandığı Fiat göründü. Araba Saraylar Caddesi'nde dönüp Kemal'in önünde durdu. Hüseyin başını camdan uzatıp, "Hâlâ gelmediler mi?" diye sordu.

Sonra üç kez korna çaldı ve arabanın kapısını açıp, "Atla yanıma" dedi Kemal'e.

Kemal, "Sabırlı ol" diye mırıldanarak elindeki torbayı içeri koymakla yetindi. Derken, bahçeden Beddur'un kendisine seslendiğini duydu. Dönüp baktı. Küçük kız, peşinde Ayda olduğu halde, ona doğru koşuyordu. Evet, sevdiği yaklaşmaktaydı. O mükemmel vücudu kısa, gri bir elbiseye bürünmüştü. Elbisesinin üst kısmı mavi, ipek bir önlükle örtülüydü ama bronz kolları çıplaktı. Saçlarının siyah halesi ensesini ve yanaklarını çevreliyor, yürüdükçe akarcasına salınıyordu. Kakülleri alnına sıvanmış gibiydi. Bu siyah ovalin içinde ay gibi güzel, meleksi bir yüz vardı. Mutlu rüyalar krallığının huzurlu elçisi gibiydi Ayda.

Kemal, güçlü bir mıknatısın etkisindeymişçesine olduğu yerde kalakalmıştı. Sadece içindeki şükran duygusu, coşku ve sevincin bilincinde olarak, uykuyla uyanıklık arasındaydı. Ayda, vücut bulmuş bir melodi gibi hafif, yumuşacık adımlarla yaklaşıp, Parizyen parfümünün kokusunu içine çekebileceği kadar yakınında durdu. Bakışları karşılaştı. Genç kızın gözlerinde ve o mağrur dudaklarında aristokrasinin terbiye ettiği neşeli fakat mesafeli gülümseme vardı. Kemal coşkuyla sırıtıp başıyla selamladı.

Hüseyin, "Siz ikiniz arkada oturun" dedi Ayda'ya.

Kemal arabanın arka kapısını açıp malikânede çalışanların yaptığı gibi hazır ola geçti. Bir gülücük ve Fransızca bir teşekkür sözcüğüyle ödüllendirildi. Beddur ile sevdiğinin arabaya binmelerini bekleyip kapıyı kapattıktan sonra ön tarafa; malikâneye bakarak kornaya bir kez daha basan Hüseyin'in yanına oturdu. Kapıcı koşup geldi. Elindeki sepeti Kemal ile Hüseyin'in arasına, Kemal'in torbasının yanına yerleştirdi. Hüseyin torbayla sepetin üstüne hafifçe vurup, "Nevalesiz bir gezinti neye yarar?" dedi gülerek.

Motordan bir protesto iniltisi yükseldi ve araba Abbasiye Caddesi boyunca ilerlemeye başladı. Hüseyin, Kemal'e, "Senin hakkında çok şey biliyorum; ama bugün miden hakkında yeni bilgiler edineceğim. İncecik olduğun halde, obur olmadan şüpheleniyorum. Haklı mıyım?" dedi.

"Bekle de gör" diye cevap verdi Kemal gülerek. Tahmin edilemeyecek kadar mutluydu.

Sadece rüyasında görebileceği bir macerayı paylaşmak üzere hepsini taşıyan tek bir otomobile binmiş gidiyorlardı. Kemal, keşke o önde, sen arkada oturuyor olsaydın; gözetime tabi olmadan yol boyunca onu gönlünce izlerdin, diye fısıldadığını duydu iç sesinin.

Arsızlık yapma, müteşekkir ol, diye ikaz etti kendini sonra da. Başını eğip şükret. Düşünceleri at kafandan, her şeyi bırak ve tüm dikkatini anı yaşamaya ver. Tek bir saat, bazen bütün ömre, hatta fazlasına değer.

"Bu geziye Hasan ile İsmail'i davet edemedim."

Kemal soran gözlerle baktı arkadaşına. Kendisine ayrıcalık yapılmış olması onu mahcup etmiş, kalbi çarpmıştı.

Hüseyin özür dilercesine sürdürdü: "Gördüğün gibi, araba hepimizi alacak kadar büyük değil" dedi.

"Haklısın" diye cevap verdi Kemal.

Hüseyin gülümseyerek, "Seçmen gerekirse, sana en çok benzeyeni seçeceksin" dedi. "Hayat görüşlerimizin benzeştiği kuşku götürmez. Öyle değil mi Kemal?"

Kemal'in içindeki sevinç yüzüne yansımıştı. "Doğru" dedi. Sonra gülüp ekledi: "Bir farkla ki; ben manevi yolculuklarla yetiniyorum. Oysa sen, manevi yolculuk seni maddi dünyayı keşfe çıkarmadığı sürece tatmin olmayacak gibisin."

"Sen dünyayı görmeye can atmıyor musun?"

Kemal biraz düşündükten sonra, "Öyle görünüyor ki, benim olduğum yerde kalmaya doğal bir eğilimim var. Seyahat etme fikri beni ürkütüyor. Yeni yerler görmek ya da keşfetmek değil de, işin telaşı, kargaşası ürkütüyor. Mümkün olsaydı, sabit kalıp dünyanın benim etrafımda geçit töreni yapmasını isterdim" dedi.

Hüseyin içten gelen sevgiyle, anlayış dolu bir kahkaha attı. "O zaman balonla yüksel de oradan seyret ayaklarının altında dönen dünyayı."

Kemal bir süre Hüseyin'in o sevimli gülüşünün keyfini çıkardı. Hasan geldi gözlerinin önüne. Aristokrasinin bu iki farklı versiyonunu kıyasladı. Biri inanılmaz derecede çekici, hoş, neşeli; diğeri mesafeli ve kibirliydi. Ve aralarındaki bu farka rağmen, her ikisi de seçkin!

"Allahtan, zihinsel yolculuklar hareketi gerektirmiyor" dedi.

Hüseyin kaşlarını kaldırıp kuşkuyla baktı ama konuyu değiştirdi. "Şimdi önemli olan aynı tadı alarak birlikte kısa bir gezinti yapmamız. Zevklerimiz birbirine çok benziyor" dedi.

Derken, tatlı bir sesin, "Özetle, Beddur gibi Hüseyin de seni çok seviyor" dediği duyuldu arkadan.

Meleksi sesiyle müziğe dönüşen aşkla parfümlü bu cümle Kemal'in yüreğine nüfuz edip onu mest etti. Müziğin ortasında aniden yükselen sihirli bir name gibiydi. Umulmadık biçimde, tüm sıradan beklentilerin üstüne çıkmış, dinleyicisini akılla delilik arasındaki tünekte bırakmıştı.

Sevgili, aşkın söz dağarcığıyla pervasız oynayıp sözcükler serpiştiriyor üstüne. Bilse ki, aslında cayır cayır yanan kalbe magnezyum dökmekte! Sesine yansıyan sevgiyi yeniden duyabilmek için genç kızın kullandığı sözcükleri zih-

ninde geri çağırdı. Muhabbet çok eski bir şarkıdır ama her yeni yorumu olağanüstü taze gibi gelir insana. Aman Allahım, mutluluktan ölüyorum, diye düşündü.

Otomobil, Sakakini'den hızla geçip Kraliçe Nazili Caddesi'nden aşağıya, I. Fuat Caddesi'ne çıktı. Araba, Kemal'e göre inanılmaz bir hızla, Nil kıyısı paralelinde Zamalek'e ulaştı.

"Hava bulutlu; ama rahat bir gün geçirmek istiyorsak biraz daha bulutlanması lazım" dedi Hüseyin.

Mucizevi ses tekrar duyuldu. Bu kez Beddur'a hitap ediyordu: "Piramitlere varana kadar bekle. Sonra istediğin kadar oturabilirsin kucağında."

"Beddur ne istiyor?" diye sordu Hüseyin gülerek.

"Efendim, arkadaşınızın yanında oturmak istiyorlar" diye cevap verdi Ayda.

"'Arkadaşım mı'?! Neden 'Kemal' demiyorsun? Bu isme, her türlü beklentinin ötesinde bir mutluluk bahşetsen olmaz mı?" diye düşündü Kemal.

Hüseyin, Kemal'e, "Dün, bana, 'Kemal Amca da geliyor mu bizimle?' diye sorduğunu duymuş babam. 'Kemal kim?' diye sordu. Söyledim. 'Kemal Amca ile evlenmek mi istiyorsun yoksa?' diye sordu babam. 'Evet' diye cevap verdi, gayet net bir biçimde" dedi.

Kemal dönüp küçük kıza baktı ama ablasının arkasına saklanmıştı. Başını tekrar öne çevirmeden sevgilinin o enfes yüzüne bir kez daha bakıp güç topladı Kemal ve "Bu sözlerinde ciddiyse, verdiği sözü unutmamalı" dedi.

Giza yoluna sapınca arabayı gazladı Hüseyin. Motor sesi öylesine yükseldi ki, kimse konuşamaz oldu. Fırsattan istifade, kendi düşüncelerine daldı Kemal ve mutluluğun keyfini çıkardı. Demek aile kendisinden bahsetmiş ve evin reisi küçük kıza onunla evlenmesini önermişti.

Nasıl da şakıyan, çiçek açan bir mutluluk bu! Ağzından çıkan her kelimeyi ezberle. Sevgilinin kokusuyla doldur içini. Kumruların, ceylanların sesiyle dolsun kulakların. Uykusuz gecelerde, belki tekrar yaşarsın bu anı. Sevgilinin sözleri filozofların bilgeliğinden ve iyi yazarların parıltısından yoksun ama seni nasıl da sarsıyor, nasıl da mutluluk pınarlarıyla dolduruyor içini. Mutluluğu, en parlak zihinler için bile şaşırtıcı bir sır yapan bu işte! Mutluluk peşinde

olan sizler... bilin ki, ben mutlulukla sıradan bir söz, yabancı dilde söylenmiş bir tümce, sessizlik, hatta yokluk vasıtasıyla tanıştım! Allahım, yolun iki yanındaki bu ağaçlar dev gibi! Azametli dallarının gölgesi yemyeşil bir gökyüzü oluşturuyor üstümüzde. İşte Nil! Güneşin altında yüzeyi inciyle kaplıymışçasına parlayarak akıyor. Bu yolu en son ne zaman görmüştüm acaba? Lise üçüncü sınıfta piramitleri görmek için çıktığımız bir gezide. Her gelişimde, buraya yeniden ve yalnız dönmek istemiştim. Her şeyi yeni bir gözle görmen, hatta şehrin tarihi mahallelerindeki geleneksel yaşam tarzıyla görmen için, sana ilham veren biri oturuyor arkanda. Başka ne isteyebilirsin? Otomobilin sonsuza dek bu hızla gitmesini elbet... Allahım! Aşktan ne beklediğimi sorarken işin sürekli gözümden kaçan yönü bu mu acaba? İnanmak güç ama anın telkin ettikleri gösterdi bunu sana. Sana nasip olan bu anın keyfini çıkar. İşte piramitler... Uzaktan ne kadar da küçük görünüyorlar! Birazdan en yüksek ve en büyük Firavun ağacının dibinde karınca gibi duruyor olacağız.

"Şimdi gerçek atalarımızdan birinin mezarını ziyaret edeceğiz."

Kemal güldü. "Hiyeroglifçe bir Fatiha okumak için" dedi şakayla.

Hüseyin, "En dikkate değer alametinin mezarlar ve cesetler olduğu bir ülke" dedi alaycı bir sesle ve piramitlerden birini gösterip ekledi: "Boşa harcanmış emek!"

"Ölümsüzlük" diye cevap verdi Kemal coşkuyla.

"Hah... Her zamanki halinle Mısır'ı savunmadan edemiyorsun. Vatanseverliğin kronik bir vaka. İşte burada ayrılıyoruz seninle. Ben, Mısır yerine Fransa'da olmayı tercih edebilirim aslında."

Kemal içinin acısını yumuşacık bir gülümsemenin ardına saklayarak cevap verdi: "Fransızların dünyanın en vatansever milletlerinden biri olduğunu görürsün orada."

"Evet. Vatanseverlik uluslararası bir hastalık. Ama ben Fransızların başka yönlerini seviyorum."

Bu tarz konuşmalar Kemal'i gerçekten üzerdi ama Hüseyin konuşunca kızmıyordu. İsmail Latif küstahlığıyla zaman zaman canını sıkar; Hasan Selim ise kibriyle onu çok

öfkelendirirdi. Ne ki, her ne olursa olsun, Hüseyin Şaddat'ı hep onaylardı.

Otomobil büyük piramidin dibindeki uzun araba kuyruğunun sonunda durdu. Ortalık epey kalabalıktı. İnsanların bir kısmı eşeklere, develere binmiş geziniyor; bir kısmı da piramide tırmanmaya çalışıyordu. Satıcılar, eşek ve deve sürücüleri vardı. Sınırsız bir alandı burası. Tam ortasında yükselen piramitler efsanevi devler gibiydi. Daha ileride, aşağı doğru uzanan platonun bitiminde Kahire'nin yeşilliği, yüksek binalarının çatıları ve şehrin içinden geçen su seçilebiliyordu. Saray Gezisi ve Kemal'in oturduğu eski ev neredeydi acaba? Ya şu saatlerde yaseminlerle kaplı çardağın altında tavuklara su vermekte olan annesi?

"Her şeyi arabada bırakalım ki, rahat rahat gezebilelim."

Arabadan inip sıra halinde ilerlediler; en önde Ayda, arkasında Hüseyin, onun arkasında da Beddur'un elinden tutmuş olan Kemal! Önce piramidin etrafında dolaşıp hayranlıkla incelediler, sonra çöle doğru yürüdüler. Serinletici bir rüzgâr vardı tatlı tatlı esen. Kumda yürümek kolay olmadığı için yavaşlamışlardı. Gökyüzünde ufuk çizgisi boyunca uzanan bulut kümeleri semavi kanvasa çizimler yaparken, rüzgârın eli bu çizimlerle istediği gibi oynuyordu.

Hüseyin ciğerlerini doldurarak, "Harika, harika" diye ünledi.

Ayda Fransızca bir şeyler söyledi. Kemal genç kızın ağabeyinin söylediğini tercüme ettiğini varsaydı. Ayda'nın yabancı kelimeler kullanması olağandı. Genç kızın ulusal dille, yani Arapça ile özdeşleşmesini engelleyen bu durum, Kemal nezdinde kadınsı güzelliğin tipik özelliklerinden biri olarak kabul görüyordu.

Etraftaki hey şeyi seyrederken duygusallaştı Kemal: "Hakikaten çok güzel. Allahıma şükürler olsun."

"Her şeyde ya Allahı ya da Said Zaglul'u bulmadan edemiyorsun" dedi Hüseyin gülerek.

"Allaha bir itirazın olmadığını sanıyordum."

"Ama ilahiyatçıymışsın gibi ısrarla anman, sana ayrı bir hava veriyor" dedi Hüseyin ve hakkını teslim edercesine ekledi: "Dindar bir bölgede oturduğun için buna şaşmamak lazım."

Hüseyin alay mı ediyordu yoksa? Ayda da böyle düşünüyor olabilir miydi? Gerçekten... Kahire'nin göbeğindeki tarihi Müslüman bölge hakkındaki düşünceleri neydi acaba? Abbasiye sakinleri Saray Gezisi'ni, Bakırcılar'ı nasıl görüyor, nasıl algılıyorlardı?

Utanmalı mıyım, diye düşündü Kemal. Dur bakalım... Hüseyin'in dinle pek ilgisi yoktur; sevgili ondan da beter. Bir ara, el Mir da Daiih Okulu'nda Hıristiyanlıkla ilgili dersler almakta olduğundan, ayinlere katıldığından, ilahiler okuduğundan bahsetmemiş miydi sana? Ama o bir Müslüman! İslamiyet ile ilgili kayda değer hiçbir şey bilmiyor; ama Müslüman! Buna ne demeli? Onu seviyorum. Onu sadakatle seviyorum. Vicdanım sızlayarak itiraf etmeliyim ki, onun dinini bile seviyorum. Allah beni affetsin!

"Beni cezbeden işte bu" dedi Hüseyin etrafını saran güzellik ve ihtişamı işaretle. "Çılgın bir vatanseversin ama bunu şöyle bir kıyasla hele siyasi gösterilerle, kamyonlarca askerle, Said Zaglul ve Adli ile."

"Doğa da, siyaset de muhteşem" diye cevap verdi Kemal.

Hüseyin bu konuşmalar vesilesiyle hatırlamış gibi, aniden, "Unutuyordum. Liderin istifa etmiş" dedi.

Kemal'in cevabı hüzünlü bir gülümseme oldu.

Hüseyin kışkırttı: "Sudan'ı da, anayasayı da kaybedip istifa etti. Öyle değil mi?"

"Sir Lee Stack Paşa suikastı Said Hükümeti'ne dönük bir darbeydi" dedi Kemal, sadece dostlarının varlığına atfedilebilecek bir sükûnetle.

"Hasan Selim'in söylediklerini tekrarlayayım sana: 'Bu saldırı, suikastı yapanlar dâhil, bazı insanların İngilizlerden ne kadar nefret ettiklerinin göstergesi. Bu nefreti herkesten önce ve herkesten çok Said Zaglul körükledi.'"

Kemal, Hasan'ın bu sözlerinin içinde uyandırdığı öfkeyi bastırdı. Sevgilinin yanındayken başka türlü yapamayacağı için soğukkanlılığını korudu. "Bu, İngiliz görüşü. *El Ahram* gazetesinde yayımlanan telgrafları görmedin mi? Destur'a bağlı liberallerin tekrarlıyor olmasına şaşmamalı. Said'in en saygın başarılarından biridir halkta İngilizlere karşı nefret uyandırmış olmak" dedi.

Ayda gözlerinde eleştirel ya da ikaz edici bir bakış ve çekici bir gülümsemeyle araya girdi: "Buraya piknik yapmaya mı yoksa politika yapmaya mı geldik?"

"Sorumlusu o" dedi Kemal, Hüseyin'i göstererek. "Konuyu o açtı."

Hüseyin ince parmaklarını ipeksi siyah saçlarının arasından geçirip güldü. "Lider'in istifa ettiği için sana başsağlığı dilemek istemiştim. Hepsi bu" dedi. Sonra ciddi bir ses tonuyla ekledi: "Devrim yıllarında sizin mahallede baş veren o büyük gösterilere katılmamış mıydın sen?"

"Çok küçüktüm."

Hüseyin biraz da alaycı bir sesle, "Yine de, gösteriler sırasında pastaneye saklanmış olman katıldığını ifade eder" dedi.

Gülüştüler. Beddur bile onlara katıldı. Oluşturdukları kuartet iki korno, bir keman ve bir düdükten ibaretti. Birkaç dakikalık bir sessizlikten sonra, "Ağabeyini kaybetmiş olması yetmez mi?" dedi Ayda, Kemal'i savunarak.

Bu sempati sözcükleri Kemal'i gururlandırdı. "Evet, ailemizin en iyisini kaybettik" dedi.

"Hukuk Fakültesi'ne gidiyordu, öyle değil mi?" diye sordu Ayda ilgiyle. "Yaşasaydı kaç yaşında olacaktı?"

"Yirmi beş" dedi Kemal ve yaslı bir sesle sürdürdü: "Kelimenin tam anlamıyla bir dahiydi o."

Hüseyin, parmaklarını çıtlatarak, "İdi! Vatanseverliğin sonu bu işte. Nasıl olup da hâlâ vatanseverliğe sarılırsın anlamıyorum?"

Kemal gülümsedi. "Gün gelip hepimiz geçmiş zaman kipiyle anılacağız. Ne ki hiçbir ölüm diğerine benzemiyor, aralarında nasıl da büyük farklar var!"

Hüseyin cevap vermedi. Parmaklarını yine çıtlattı. Kemal'in sözleri ona hiçbir şey ifade etmiyordu sanki. Siyasetten bahsetmeye nasıl başlamışlardı ki? Keyfi kaçtı. Siyasi partiler arasındaki husumet, dikkatlerin İngilizlere odaklanmasını engelliyordu. Hepsinin canı cehenneme! Cennetin kokusunu duyan biri dünyevi sorunlarla bir an bile ilgilenmemeli.

Hüseyin dalmış gitmişti. Kemal düşünmekteydi: Çölde, piramitlerin dibinde Ayda ile birlikte yürüyorsun. Bu enfes gerçeğin üstünde düşünüp, şu piramidi inşa edenler du-

yuncaya kadar avaz avaz bağırarak ilan et. Âşık ile maşuk kumlarda birlikte dolaşıyor. Âşık büyük bir sevinçle kendinden geçmiş ki, maşuk çakıl taşlarını sayarken, rüzgâra kapılıp gidebilir. Aşk hastalığı sari olsaydı acı çekmeye razı olurdum. Rüzgâr etekleriyle oynuyor, saçlarını tarıyor, ciğerlerine nüfuz ediyor. Ne kadar şanslı. Âşıkların piramitlerin üstünde uçan ruhları, geçişimizi kutsayın! Hepsi maşuka hayran ama âşıka acıyor. "Aşk dışında hiçbir şey ölüm kadar güçlü değil" diye sesleniyorlar zamanın içinden. O yanı başında ama ufuk çizgisi kadar uzakta aslında. Ufuk çizgisi... dünyaya değdiğini sanıyorsun, oysa gökyüzünün bir parçası olarak başının üstünde hızla yükseliyor. Bu gezide ona dokunmuş olmayı nasıl da isterdim! Ama öyle görünüyor ki, dünyevi yolculuğunu tamamlamadan mümkün olamayacak bu. Kendini yere atıp kumdaki ayak izlerini öpmeye neden cesaret edemiyorsun? Düşünceye daldığın gecelerde çektiğin aşk acısına karşı bir muska olarak kullanmak üzere o izlerden bir avuç kum al. Heyhat! Sevgili ile temasın, ancak ilahilerle ya da delilikle mümkün olabileceğini gösteriyor her şey. Dolayısıyla, ya ilahi söyle ya da aklını kaçır!

Küçük bir elin kolunu çekiştirdiğini hissetti. Baktı, Beddur. Küçük kız kollarını kaldırmış kucak istediğini söylüyordu. Eğilip kucakladı ama Ayda itiraz etti: "Hayır. Yorulduk galiba. Hadi biraz dinlenelim."

Sfenks'e doğru yükselen yamacın üstündeki bir kayaya oturdular. Hüseyin bacaklarını uzatıp ayaklarını kuma gömdü. Kemal, Beddur'u yanına alıp bağdaş kurdu. Ayda ağabeyinin soluna oturup saçlarını taradı, parmaklarıyla kaküllerini düzeltti.

Hüseyin, Kemal'in fesini fark edip, "Neden fes taktın geziye çıkarken?" diye sordu.

Kemal fesini çıkarıp kucağına yerleştirirken, "Alışkanlık" dedi.

"Tam bir muhafazakârlık örneğisin" dedi Hüseyin gülerek.

Bu bir övgü mü, yoksa yergi miydi bilemedi Kemal. Arkadaşı sözlerini açıklasın isterdi ama Ayda öne doğru eğilip Kemal'in kafasına baktı. Kemal ne söyleyeceğini unuttu. Tüm dikkatini o da kendi kafasına vermişti. Fesini çıkarınca kafasının büyüklüğü ve rasgele tıraş edilmiş saçları or-

taya çıkmıştı. Kızın güzel gözleri üstündeydi. Acaba onda nasıl bir etki bırakıyordu gördükleri?

"Neden saçını uzatmıyorsun?" diye sordu melodik ses.

Bunu hiç düşünmemişti Kemal. Fuat el Hamzavi de, tarihi mahalledeki arkadaşları da saçlarını böyle kestirirlerdi. Yasin de işe girinceye kadar hiç saç uzatmamış, bıyık bırakmamıştı. Kahvaltıda babasının karşısına uzun saçlarla çıkmayı düşünemiyordu bile.

"Neden?"

"Sence daha güzel olmaz mı?" diye sordu Hüseyin. Sonra gülüp, "Öyle görülüyor ki, sen gerçekten öğretmen olmak için yaratılmışsın" diye ekledi.

Övgü mü, yergi mi, diye meraklandı Kemal yine. Her neyse, bu ilahi ilgiye mahzar olduğu için kutlamalısın kafanı diye düşündü.

"Ben öğrenci kalmak üzere yaratılmışım" dedi.

"İyi cevap" dedi Hüseyin ve soru sorduğunu belirtmek istercesine sesini yükselterek, "Şu Öğretmen Okulu hikâyesini daha anlatmadın bana. İki ay oldu. Nedir izlenimin?" diye sordu.

"Tam da istediğim gibi. Dünyayla tanışmama yarayacak diye düşünüyorum, öyle umuyorum. Halen, İngiliz profesörden 'edebiyat', 'felsefe', 'düşünce' gibi zor sözcüklerin anlamını öğrenmeye çalışıyorum."

"Arzu ettiğimiz kültürel disiplin bu işte."

"Ama, öyle görünüyor ki kültür fırtınalı bir deniz. Sınırlarını öğrenmemiz lazım. Ne istediğimizi netleştirmemiz lazım. Bu büyük bir sorun dedi Kemal, düşünceli bir tavırla.

Hüseyin'in güzel gözleri ilgilenmiş olduğunu gösteriyordu. "Benim için sorun yok" dedi. Fransız hikâyelerini ve oyunlarını okudum. Zor bölümlerini anlamama Ayda yardım etti. Ayda ile birlikte Batı müziğinin seçme eserlerini de dinliyorum. Ayda bazılarını piyanoda çok iyi çalıyor. Şu aralar, Yunan felsefesinin sadeleştirilmiş bir versiyonunu okuyorum. Benim tüm istediğim turizmin zihinsel ve fiziksel olarak seyahat etmek; ama sen yazmak da istiyorsun. Bu da seni sınırları ve amaçları öğrenmek zorunda bırakıyor."

"En kötüsü tam olarak ne yazmak istediğimi bilmemek."

"Yazar mı olmak istiyorsun?" diye sordu Ayda.

"Belki" diye cevap verdi Kemal insanoğlunun nadiren yaşadığı bir mutluluğa sürüklenerek,

"Şiir mi, düz yazı mı?" diye sordu Ayda. Sonra öne doğru eğildi ve delikanlının yüzüne bakarak, "Bakalım yüzünden anlayabilecek miyim?" diye ekledi.

Hayallerimin mahremiyetinde seninle kurduğum ilişkide şiir kaynağımı tükettim, diye düşündü Kemal. Şiir, sadece sana dair kutsal bir dil, üstünden para kazanmayacağım. Karanlık geceler boyunca göz pınarlarım kurudu. Bana bakıyor olman, beni nasıl da mutlu ediyor... ve ne kadar da perişan! Tıpkı güneş ışıklarıyla tomurcuklanan yaşam gibi, bakışlarınla hayat buluyor, diriliyorum.

"Evet, sen bir şairsin."

"Sahi mi? Nereden anladın?"

Kız doğruldu. Küçücük bir gülümsemeyle, "Fizyonomi içgüdüye dayanan bir bilim. Açıklaması zor" dedi.

"Blöf yapıyor" dedi Hüseyin gülerek.

Ayda itiraz etti: "Hiç de değil. Şair olma fikri hoşuna gitmediyse, olma o zaman."

Doğa, dişi arıyı kraliçe olmak üzere yaratmış, diye düşündü Kemal. Mekânı meyve bahçesi. İçtiği çiçeklerin balözü. Ürettiği bal. Tahtına yaklaşanın ödülü ise... arı sokması... ama Hüseyin'in ithamına karşı koydu.

Ayda'nın bir sorusu daha vardı: "Fransız hikâyelerini okudun mu hiç?"

"Michel Zevaco'nun birkaç tercümesini okudum. Malum, Fransızca bilmiyorum."

"Fransızca öğrenmeden yazar olamazsın" dedi kız coşkuyla. "Balzac, George Sand, Madame de Stael, Pierre Loti oku. Hikâyeni bunları okuduktan sonra yaz."

"Hikâye mi?" diye sordu Kemal, hoşlanmadığı açık. "Bu, biraz da marjinal bir sanat türü. Ben daha ciddi çalışmalar yapmak istiyorum."

Hüseyin, "Hikâye yazmak, Avrupa'da ciddi bir sanat olarak değerlendiriliyor. Oradaki bazı yazarlar, sadece hikâyeye odaklanıyorlar. Ölümsüzlük kazanmışlar. Körü körüne methetmiyorum. Fransız profesör de teyit ediyor bunu" dedi ciddi bir sesle.

Kemal kuşkuluydu. Başını salladı. Hüseyin sürdürdü: "Ayda'yı kızdırma sakın. Fransız hikâyelerine bayılır. Dahası, içlerinden birinin de kahramanı o."

Kemal eğilip kızın bu sözlere tepkisine ve fırsattan istifade, o harikulade görüntüsüne baktı. "Nasıl oldu bu?" diye sordu.

"Hikâyeleri okuyup okuyup hayal dünyasına dalıyor. O kadar ki, bir defasında onu aynanın karşısında kasılarak yürürken görüp ne yaptığını sordum, 'Afrodit, İskenderiye'deki kumsal boyunca böyle yürüyormuş' dedi."

Ayda kaşlarını çatıp hem de gülümseyerek, "İnanma. O benden daha hayalperest ama beni doğru olmayan şeylerle suçlamadan edemiyor" dedi.

Afrodit mi, diye düşündü Kemal. Sevgiliyle kıyaslandığında nedir ki Afrodit? Ne kadar mükemmel olduğuna bakarak, kendini kendinden başka biri olarak hayal etmen üzdü beni.

"Suçun yok. El Manfuluti ile Rider Haggard da benim hayallerimi etkilemiştir" dedi Kemal.

Hüseyin keyifle gülüp haykırdı adeta: "Hepimizin tek bir kitapta bir araya gelmesi ne hoş olurdu. Hayal dünyasına bunca ilgi duyarken, burada, yerde ne işimiz var bizim? Sizin bileceğiniz iş! Bu hayali gerçekleştirmelisiniz! Ben yazar değilim, yazar olmaya niyetim yok; ama isterseniz bizi tek bir kitapta siz bir araya getirebilirsiniz."

Yazarının kendisi olduğu bir kitapta, Ayda... Bu bir mucize olur, diye düşündü Kemal. İbadet mi, mistisizm mi, delilik mi?

"Ya ben?" diye aniden patladı Beddur. Diğerleri kahkahalarla güldüler.

"Kitapta Beddur'a da yer vermeyi unutma sakın" diye uyardı Hüseyin.

Kemal küçük kıza sevgiyle sarılarak, "İlk sayfada sen olacaksın" dedi.

Ayda ufka bakıp sordu: "Neler yazacaksın hakkımızda?"

Kemal ne diyeceğini bilemez bir halde gülümsedi. Soruya Hüseyin cevap verdi: "Tüm diğer yazarlar gibi, ölümle ya da intiharla sonlanan müthiş bir aşk hikâyesi yazacak. İnsanın kalbiyle top gibi oynarlar bunlar!"

"Ölen ya da intihar eden, herhalde kitabın kahramanı olur" dedi Ayda gülerek.

Hikâyenin kahramanı aşkının ölümünü düşünemez bile, diye düşündü Kemal.

"Hikâyenin ölümle veya intiharla bitmesi şart mı?" diye sordu.

"Tutkulu aşk hikâyeleri hep böyle biter."

İnsan acıdan kaçar ya da mutluluğa tutunmaya çalışırken, ölüm geçerli bir son gibi görünür, diye düşündü Kemal.

"Çok ıstırap verici bir iş" dedi alaycı bir sesle.

"Bunu öğrenmedin mi hâlâ? Anlaşılan hiç âşık olmadın."

Öyle anlar vardır ki, gözyaşı anestezi yerine geçer, diye düşündü Kemal.

Hüseyin sürdürdü: "Yurt dışında bile olsam, kitabında bana da yer vermen benim için çok önemli."

Kemal arkadaşına uzun uzun bakıp, "Seyahat etme fikri seni hâlâ baştan çıkarıyor demek" dedi.

"Her an! Yaşamak istiyorum. Uzak yakın, yüksek alçak, her yerde olmak istiyorum. Sonra ölsem de gam yemem" dedi Hüseyin ciddi bir sesle.

Ya daha önce ölürsen, diye düşündü Kemal. Olamaz mı? Ya seni kahretmeye devam eden üzüntün? Fehmi'yi unutabildin mi hiç? Yaşamın değeri yaşam süresiyle ölçülemez. Senin yaşamın kısacık bir an gibiydi Fehmi ama tamdı, bütünlüklüydü. Böyle olmasa erdemli olmanın, ölümsüzlüğün ne anlamı var? Ama sen başka bir nedenle üzüldün. Seyahate bu kadar düşkün olan arkadaşından serinkanlı ayrılabileceğini düşünmek kolay değil senin için. O gittikten sonra dünya neye benzer ki? Yolculukları, seni sevgilinin malikânesinden ayırırsa ne yaparsın? Bugünün gülüşmeleri, aslında ne kadar aldatıcı. Şu an elinin altında. Sesi kulaklarını, kokusu burnunu gıdıklıyor. Ama zaman çarkını durdurabilir misin? Yaşamının geri kalanını, efsanevi abdallar gibi, sevgilinin malikânesi etrafında dönerek mi geçireceksin?"

"Bana sorarsan, seyahatleri okulu bitirinceye kadar ertelemelisin."

"Babam da hep aynı şeyi söylüyor" dedi Ayda.

"Sağlam bir öğüt."

"Dünyanın sunduğu güzelliklerin tadını çıkarabilmek için neden medeni hukuku, Roma hukukunu ezberleyeyim ki?" diye sordu Hüseyin.

Ayda, yine Kemal'e hitaben, "Babam, Hüseyin'in hayallerini küçümsüyor. Oğlunu adli mekanizma içinde ya da finans dünyasında görmek istiyor" dedi.

"Hukuk, finans! Adli mekanizmanın içine girmeyeceğim. Hukuk Fakültesi'nden mezun olsam ve meslek seçmeye zorlansam bile, bu adli mekanizma içinde değil, Hariciye'de olacak. Paraya gelince, daha ne istenir? Fazlasıyla, hatta dayanılmaz ölçüde zenginiz zaten."

Bir insanın servetinin "dayanılmaz olması" keyfiyeti derin derin düşündürdü Kemal'i. Yıllar önce sen de baban gibi olacağını, onunki gibi bir kasaya sahip olacağını düşünmüştün. Artık hayallerinin arasında servet sahibi olmak yok ama manevi yolculuğuna çıkarken maddi kaygılardan arınmış olmayı istemez miydin? Yaşamın, sadece para kazanmaya adanması acınası bir durum!

"Ailemde kimse anlamıyor beni. Şımarık bir çocuk olduğumu sanıyorlar. Bir defasında, dayım alay ederek ve benim de duyabileceğim bir şekilde, 'Ailenin tek erkek çocuğunun bundan daha iyi bir evlat olmasını istemez miydiniz?' demişti babama. Neden? Çünkü ben servete tapmıyorum ve yaşamı, yaşamayı, para kazanmaya tercih ediyorum. Anlıyor musunuz? Ailem serveti çoğaltmaya dönük olmayan çabaları zaman ziyanı ve aptallık olarak değerlendiriyor... ve bakıyorsun, kendileri kayıp cennetmiş gibi unvan peşindeler. Hidiv II. Abbas'ı neden sevdiklerini biliyor musun? Annem sık sık, 'Abbas Efendi tahtta kalsaydı, baban çoktan paşa olmuştu' der bana. Bir prens lütfedip ziyaretimize gelecek olsa, o değerli servet derhal hakir görülerek bol bol harcanır" dedi Hüseyin ve gülerek ekledi: "Sana önerdiğim üzere bir kitap yazacak olursan, bu zaafları kayda geçirmeyi unutma."

Ayda, ağabeyinin konuşması biter bitmez, Kemal'e, "Saygısız ağabeyimin önyargılarından etkilenerek kitabında ailemize kara çalmazsın umarım" dedi.

"Allah korusun" diye cevap verdi Kemal dua edercesine. "Dahası, iddialarının yüz kızartıcı bir yanı yok."

Ayda zafer kazanmışçasına güldü. Hüseyin alaycı bir ifadeyle kaşlarını kaldırmıştı ama rahatladığı belliydi. Hüseyin'in ailesine dönük saldırılarının pek de içten olmadığını düşünüyordu Kemal. Onun servete tapmadığına, yaşamayı para kazanmaya tercih ettiğine inanıyor; Hidiv, unvanlar, prensleri ağırlamaya dair sözlerinin eleştiri ya da böbürlenme değil, övünçle yapılan eleştiriler olduğunu düşünüyordu. Öyle görünüyordu ki, kalben övünmekle birlikte, bunları zihnen kınıyordu. Yahut, belki de kızıyor ama bunlardan gözü kamaşacak, büyülenecek olan bir arkadaşına esefle bahsetmekten kaçınmıyor, bunda bir sakınca görmüyordu.

Hüseyin sakin sakin gülümseyerek, "Hangimiz kitabın kahramanı olacak? Ben mi, Ayda mı, Beddur mu?" diye sordu.

"Ben" diye bağırdı Beddur.

Kemal küçük kıza sarılıp, "Kabul" dedi. Sonra Hüseyin'e dönüp, "Bu, kitap yazılıp bitinceye kadar aramızda bir sır olarak kalmalı" dedi.

"Kitabın adını ne koyacaksın?"

"Hüseyin Devr-i Âlemde!"

Beddur dışında herkes katıla katıla güldü çünkü Kemal, Majestik'te oynamakta olan "Barbar Devr-i Alemde" adlı güldürüye gönderme yapmıştı.

"Tiyatroya gitmeye başladın mı?" diye sordu Hüseyin.

"Hayır, şimdilik sinema yetiyor bana" diye cevap verdi Kemal.

Hüseyin, "Kitabımızın yazarına gece dokuzdan sonra dışarı çıkma izni yok" dedi Ayda'ya.

"Gezegeni turlamasına izin verilenlerden daha iyi" diye cevap verdi Ayda ve Kemal'e dönüp her ne önerirse önersin kabulü garanti altına alan bir yumuşaklıkla, "Bir babanın, oğlunun kendisi kadar çalışkan ve saygın bir insan olarak yetişmesini istemesi yanlış mı? Para, unvan ve benzeri şeyler peşinde koşmamız yanlış mı?" diye sordu.

Hep böyle kal, diye düşündü Kemal; servet, itibar ve en yüce değerler peşinde koşsun. Bastığın yeri öpmek isteyecek herkes. Duymak istediğin cevabın benim sonum ola-

cağını bile bile nasıl cevaplayabilirim bu soruyu? Heyhat Kemal! Kalbin sana yasak olana arzu duyuyor.

"Bunda bir sakınca yok" diye cevap verdi. Bir süre sustu, sonra ekledi: "İnsanın yaradılışına uygun olması halinde bir sakınca yok."

Kemal düşünüyordu; peki nasıl bir yaradılışa ters düşer? Tuhaf olanı, Hüseyin'in hayalini gerçekleştirmek için iyi ve kibar yaşamdan feragat edemiyor olması. Hayır dostum. O hayat boyu işsizliğin, tembelliğin hayalini kuruyor. Şaşırtıcı değil mi?

Hüseyin alay edercesine güldü: "Hayran olduğun o prensler de aynen böyle yaşamıyorlar mı?"

"Evet ama yaşadıklarından veya hedefleyebilecekleri daha iyi bir yaşam olmadığı için! Onlarla kıyaslanabilir misin sen, tembel şey?"

Hüseyin, Kemal'e dönüp biraz da kızgın bir sesle, "Bizde izlenen kural aile servetini artırmak için çalışmak ve 'Bey' unvanı alabilmek umuduyla nüfuz sahibi insanlarla düşüp kalkmaktır! Bunun üstesinden geldin mi, bu sefer de serveti ikiye katlamak için çalışmaya başlar; 'Paşa' unvanı almak için seçkinlerle dostluk kurarsın. Ama, işte bu kadarla yetinmek zorundasın çünkü hanedana katılmak, çalışarak ya da hünerle ulaşılacak bir hedef değil. Prensin son ziyaretinin bize maliyetini bilmek ister misin? Tefriş, Paris'ten bir sürü değerli eşya, biblo ve sair için çöpe atılan on binlerce paund."

Ayda karşı çıktı: "O para prensi prens olduğu için yağlamak üzere değil, prensi Hidiv'in kardeşi olarak ağırlamak üzere harcandı. O şekilde ağırlanmasının nedeni yaltaklanma değil, ailemizin Hidiv'e ve kardeşine olan sadakatidir. Bu şerefi aklı başında kimse reddedemez."

Hüseyin inatla sürdürdü: "Bu arada, babam Adli gibi, Servet gibi, Rüştü gibi Hidiv'e sadakatle suçlanamayacak politikacılarla bağları da sağlam tutmaya çalışıyor. Bu, onun egemen anlayışa hizmet ettiğini göstermiyor mu sence? Suyu getiren de bir, testiyi kıran da!"

"Hüseyin!"

Ayda'nın ağabeyine bağıran, mağrur bir sansürle yüklü sesini daha önce hiç duymamıştı Kemal. Sanki Hüseyin'i ikaz ederek böyle şeylerin konuşulmaması gerektiğini, hiç olmazsa yabancıların önünde konuşulmaması gerektiğini

söylüyordu. Kemal acı duydu, utançla kızardı. Sevgilinin ailesinden sayıldığı duygusuyla bir an için hissettiği mutluluk uçup gitti. Kızın başı dik, dudakları gergin, kaşları çatılıydı. Bakışlarında hiddet vardı. Öfkeliydi; ama bu öfke soylu bir kraliçenin öfkesiydi sanki. Kemal, genç kızı hiç bu kadar duygusal görmemiş, onu duygusal bir insan olabileceğini hiç düşünmemişti. Kızın yüzüne şaşkınlıkla, onu avutmak istercesine baktı; ama o kadar huzursuz hissediyordu ki kendini, konunun kapatılması için bir bahane bulabilmeyi diledi. Kısa bir süre sonra kendine gelip o soylu, güzel yüzdeki öfkeyi seyretmeye başladı. Ateşli gururuna, baskın kibrine, hoş görmeyen üstenciliğine hayran oldu.

Derken, "Babamın sözünü ettiğin adamlarla dostluğu Hidiv'in tahttan indirilmesinden çok öncelere uzanır" dedi Ayda, Kemal'i bilgilendirircesine.

Kemal'in bütün istediği havadaki kara bulutları dağıtmaktı. Neşeli bir sesle, "Madem böyle düşünüyorsun, o zaman Said'i el Ezher mezunu olduğu için aşağılamak niye?" diye sordu Hüseyin'e.

Hüseyin o rahat tavrıyla güldü: "Asalete yaltaklanmaktan nefret ediyorum ama bu, halk yığınlarını saydığım anlamına gelmez. Güzelliğe hayranım ben. Çirkinlikten hoşlanmıyorum. Kusura bakma ama güzelliği sıradan insanlarda bulamıyorsun."

Ayda sakin bir sesle kesti: "Asalete 'yaltaklanmak'tan kastın ne? Bu sınıftan olmayan biri için alçakça bir tavır bu ama sanırım haklısın, yaltaklanıyoruz. Sadece kendi sınıfımızdan olanların gözüne girmeye kalkıştığımızda karşılığını alıyoruz."

Kemal cevap vermeye can atarak, "Tartışılmaz doğru işte bu" dedi ateşli bir sesle.

Hüseyin kalktı. "Yeterince dinlendik. Biraz daha yürüyelim" dedi.

Hep birlikte Sfenks'e doğru yürümeye başladılar. Hava kapanıyordu. Ufuktan yaklaşan bulut kümeleri birleşip güneşin yüzünü yarı saydam bir perdeyle örtmüştü. Bulutlardan süzülen ışık zarif bir safiyetle düşüyordu toprağa.

Yolda öğrenci gruplarıyla, Avrupalı kadınlar, erkeklerle karşılaştılar. Hüseyin, belki de Ayda'yı memnun etmek is-

tercesine, "Avrupalı kadınlar ilgiyle elbisene bakıyorlar. Tatmin oldun mu?" diye sordu.

Kız gururlanmıştı, gülümsedi. Kendini beğenmişlik içinde başını kaldırıp, "Tabii" dedi kendinden emin bir sesle.

Hüseyin güldü, Kemal gülümsedi. Hüseyin, Kemal'e, "Bizim mahallede Ayda, Parizyen gustonun otoritesi olarak tanınır" dedi.

Kemal, hâlâ gülümsüyordu. "Eminim" dedi.

Ayda bir güvercin kuğurması kadar yumuşak bir gülüşlü taltif etti Kemal'i. O garip asalet tartışmasının içinde bıraktığı tortuyu temizleyip attı bu gülüş.

Akıllı adam adım atmadan önce nereye basacağını bilen adamdır, diye uyardı kendini Kemal. Bu meleklerin ne kadar altında, aşağısında olduğunu gör. Sana bulutların üstünden bakan sevgili, kendisini akrabalarından bile üstün görüyor. Bunda garipsenecek ne var? Bir ailesi, akrabaları bile olmamalı zaten. Belki de onları kendisiyle hayranları arasında arabuluculuk etsinler diye seçti. Serinkanlılığını da, hışmını da; alçak gönüllülüğünü de, kibrini de; küstahlığını da, ihtiyatlı olmasını da; doygunluğunu da, kızgınlığını da takdir et. Bunlar onun vasıfları. Kalbinin susuzluğunu aşkla gider. Baksana... kum yürüyüşünü engelliyor. Burada o kadar hafif değil adımları. Daha uzun. Gövdesi sönen rüzgârdan sarhoş bir dal gibi sallanıyor. Yine de, göze, zarif yürümenin yeni bir şeklini; bahçenin mozaik taşlarla kaplı yollarında yürürken sergilediği letafete eşdeğer bir güzellik sunuyor. Dönüp bakarsan, kumdaki ayak izlerini göreceksin. Şurası muhakkak ki, bu izler insanı aşkın zirvesine, mutluluğun aydınlığına götüren gizemli bir yolun mihenk taşları gibi. Çöle önceki ziyaretlerin oyunla, oradan oraya koşuşturmakla geçmişti. Buradaki gizli anlamın güzel kokusundan bihaberdin çünkü kalbindeki tomurcuk henüz açmamıştı. Bugün, açan çiçeğin yaprakları sevinç ve acı damlalarından oluşan özlem çiyiyle kaplı. Belki o mutlu aymazlıktan mahrumsun artık ama sana can katan, ışığa şarkı söyleten ilahi bir arzuyla taltif edildin.

"Acıktım" diye sızlandı Beddur.

"Ne dersiniz? Dönelim mi? Böyle giderse, henüz acıkmamış olanımız bile birazdan açlıktan ölüyor olacak" dedi Hüseyin.

Otomobilin bulunduğu yere varınca, Hüseyin arabadan yemek sepetiyle torbayı çıkarıp kaputun üstüne koydu. Tam içindekileri çıkarmaya başlamıştı ki, Ayda yemeği piramidin üstünde yemeyi önerdi. Piramidin tabanındaki taşlardan birine tırmanıp nevaleyi taşın ortasına yerleştirerek ayaklarını aşağı sallandırıp yerleştiler. Kemal torbasındaki gazete kâğıdını taşa serip satın aldığı iki tavuk, patates, peynir, muz ve portakalları üstüne koydu. Sonra, Hüseyin'in, piknik sepetindeki zarif sandviçlerle bir termos ve dört bardağı çıkarmasını izledi. Kemal'in getirdiği nevale kuşkusuz daha doyurucuydu ama ona -en azından ona- diğerinin gösterişli zarafetinden yoksunmuş gibi gözüktü. Canı sıkılmış, mahcup olmuştu. Hüseyin minnettar bir ifadeyle tavuklara bakarak çatal bıçak getirip getirmediğini sordu. Kemal torbadan çıkardığı çatal bıçakla tavukları kesmeye başladı. Ayda termosu açıp bardakları altın bir sıvıyla doldurdu.

"Nedir o?" diye şaşkınlıkla sormaktan kendini alamadı Kemal.

Ayda güldü. Hüseyin kız kardeşine göz kırpıp, "Bira" dedi çabucak.

"Bira mı?" diye ünledi Kemal korkuyla.

"Ve jambon" dedi Hüseyin sandviçleri gösterip meydan okurcasına.

"Şaka yapıyorsunuz! İnanmıyorum" dedi Kemal.

"İnan ve yemene bak. Amma da kuşkucusun! Sana en güzel yemekleri ve en lezzetli içeceği getirdik."

Kemal bakışlarındaki şaşkınlığı ve korkuyu saklamadı. Dili tutulmuştu. Ne diyeceğini bilemiyordu. Bu yemekleri evden getirdiklerini, yani aile büyüklerinin izniyle getirdiklerini düşünerek iyice canı sıkıldı, tedirgin oldu.

"Daha önce hiç içmemiş miydin?"

"Cevaba gerek var mı?"

"O zaman ilk kez tadacaksın demektir. Şeref bizim!"

"Mümkün değil."

"Neden?"

"Neden mi? Cevap vermemi gerektirmeyen bir soru daha!"

Hüseyin, Ayda ve Beddur bardaklarını kaldırıp biralarını içtiler. Hüseyin ile Ayda, "Gördün mü, bir şey olmadı" der gibi gülümsedi Kemal'e.

"Din, ha?" dedi Hüseyin. "Bir bardak birayla sarhoş olmazsın. Jambon ise çok lezzetli, sana iyi gelir. Dinin ne yiyip ne yemeyeceğimize karışmasının mantığı yok bence."

Kemal incinmişti ama her zamanki dostane tavrıyla, "Hüseyin, günaha giriyorsun" dedi ikaz edercesine.

Yemeğe başladıklarından beri ilk kez konuşan Ayda, "Hakkımızda kötü düşünme. Birayı sadece iştah artırsın diye içeriz. Belki Beddur'un da bize katılmış olması niyetimizin has olduğunu kanıtlar sana. Jambon ise çok lezzetli. Bir dene. Anibalvari bir muhafazakârlık içinde olma. Buna gelinceye kadar, dini kurallara sadakatini ispat edebileceğin çok daha önemli yollar var" dedi.

Ayda'nın söyledikleri, belki Hüseyin'in söylediklerinden farklı değildi ama yaralı kalbine ilaç gibi gelmiş, onu rahatlatmıştı. Sözleri, Kemal'in içindeki her ne olursa olsun onları duygularını incitmemeye adanmış ruhla buluştu. Hoşgörüyle gülümseyip kendi getirdiği yemeklerden alarak, "İzin verirseniz ben alıştığım yemeklerden yiyeyim, sizler de benimle paylaşma lütfunda bulunun" dedi.

Hüseyin güldü. Kız kardeşini işaret ederek, "Evde, getirdiklerimizi boykot edersen, biz de senin getirdiklerini boykot ederiz diye karar vermiştik ama anlaşılıyor ki senin durumunu iyi değerlendirememişiz. Dolayısıyla, ben anlaşmadan çekiliyorum.Umarım Ayda da bana uyar" dedi.

Kemal umutla kıza baktı. Ayda gülümseyip, "Hakkımızda kötü düşünmeyeceksin ama" dedi.

Kemal sevindi. "Sizin hakkınızda kötü düşünene ölüm" diye cevap verdi.

Başta Hüseyin ve Ayda, yemekleri büyük bir iştahla yediler. Kemal'in iştahı onları seyrederken açılmış, o da iştahla yemeye başlamıştı. Beddur'a bizzat servis yaptı. Bir sandviç, biraz da tavuk göğsü yetmişti küçük kıza. Sonra meyveler çekmişti dikkatini. Kemal, Hüseyin ile Ayda'nın nasıl yemek yediklerini gizlice izlemeden edemedi. Hüseyin, etrafındakilere aldırmadan, yalnızmışçasına silip süpürüyordu her şeyi ama asla kendini kaybetmiyordu. Kemal'in gözünde, o çok sevdiği soyluluğun timsaliydi. Ay-

da'nın yemek yiyişinde ise zarafetin, letafetin ve inceliğin yepyeni açılımları vardı... ama eti keserken ama sandviçleri parmaklarının ucuyla tutarken ama çiğnerken! Bütün bu işlemler sıkılganlıktan uzak, son derece rahat bir tavır içinde, yapmacıksız yerine getiriliyordu. Gerçek şu ki, Kemal onun da diğer insanlar gibi yemek yediğinden şüphe duyarak, bu anı heyecanla beklemişti. Kızın yedikleri, dinsel duyarlılığı nedeniyle, genç adamın canını çok sıkmıştı. Buna rağmen, tanıdığı başka insanların yedikleriyle kıyaslayınca -yiyenin kimliğine koşut- olağanüstü bir nitelik, bir yenilik buldu bu yiyeceklerde ve rahatlayıp sorgulamaktan vazgeçti. Birbiriyle çatışan iki ayrı duygu vardı içinde. Birincisi, insanların hayvanlarla paylaştığı bu etkinliğe onun da katılmış olduğunu görmekten rahatsız olmuştu. İkincisi, bu etkinlik ikisini biraz da olsa yakınlaştırmıştı ama aklında hâlâ pek çok soru vardı. Acaba diğer insani fonksiyonları da yerine getiriyor mu, diye düşünmekten alamadı kendini. Bu, inkâr edilemeyecek bir gerçekti ama kabul etmekte zorlandı, cevap veremedi ve önceden tatmadığı bir duyguyla doğa kanunlarına sessizce isyan etti.

"Dini duygularına ve ahlaki idealizmine hayran oldum."

Kemal ihtiyatlı bir kuşkuyla baktı arkadaşına. Hüseyin tekrarladı: "Şaka yapmıyorum. Son derece ciddiyim."

Kemal mahcup olmuştu. Gülümsedi ve kalan sandviçlerle birayı işaret ederek, "Bütün bunlara rağmen, Ramazan kutlamalarınızın güzelliği tarifsiz! Işıklar yakılıyor, kabul salonunda Kur'an okunuyor, selamlık ezanla çınlıyor... Öyle değil mi?"

"Babam aile geleneğine hürmeten yapıyor bu kutlamaları. Annem de, babam da Ramazan boyunca hiç aksatmadan oruç tutarlar" dedi Hüseyin.

"Ben de oruç tutarım" dedi Ayda.

Hüseyin ciddi bir sesle ama alay ettiği açık, "Ayda, Ramazan boyunca sadece bir gün oruç tutar, onu da akşamüstü bozar" dedi.

"Hüseyin oruç tutacağına, günde dört öğün yemek yer: sabah, öğlen, akşam ve sahur" diye sert bir sesle karşılık verdi genç kız.

Hüseyin güldü. Gülerken ağzından düşecek gibi olan lokmayı başını hızla arkaya atarak yakaladı. "Dinimiz

hakkında çok az şey bilmemiz ne tuhaf. Annemle babam da bir şey bilmiyor. Dadımız Yunanlıydı. Ayda'nın Hıristiyanlık hakkında bildikleri, İslamiyet hakkında bildiklerinden çok daha fazla. Senle kıyasta, bize pagan gözüyle bakılabilir" dedi ve Ayda'ya dönüp ekledi: "Kemal Kur'an-ı Kerim ve Peygamberin hayatı hakkında yazılmış eserler okuyor."

Genç kız hayranlık ima eden bir ses tonuyla, "Sahi mi? Bravo! Umarım hakkımda kötü düşünmezsin; ama ben de bazı sureleri biliyorum" dedi.

Kemal rüyada gibiydi. "Harika. Olağanüstü. Hangileri mesela?" diye mırıldandı.

Genç kız yemeği bırakıp hatırlamaya çalıştı. Sonra gülümseyerek, "Yani bir kısmını ezbere bilirdim demek istedim. Pek aklımda kalmadı galiba..." dedi. Derken, aradığını bulmuşçasına sesini yükseltip, "Mesela Allahın birliği filan hakkındaki sure" diye ekledi.

Kemal gülümsedi. Sözünü ettiği İhlas suresiydi ve sadece dört ayetten ibaretti. Genç kıza bir tavuk göğsü uzattı. Kız minnetle alırken, her zaman yediğinden çok daha fazla yemek yemiş olduğunu itiraf etti.

"İnsan hep piknik yapacak olsa ince kalamaz" dedi.

Kemal, kısa bir tereddütten sonra, "Benim yaşadığım yerde kadınlar ince olmayı sevmez" dedi.

"Annem de öyle ama Ayda kendini Parizyen addediyor" dedi Hüseyin.

Kemal, sevdiğimin kendini beğenmişliğini affet Allahım, dedi içinden ve derin düşüncelere daldı. *Tıpkı kitaplarda* okuduğun kuşku götüren fikirler gibi, iman dolu kalbini huzursuz ediyor bu kız. Acaba İslam'ı ve Mısır'ı küçümseyen tavrını, kitaplardaki kuşku götüren fikirleri eleştirdiğin gibi eleştirebilecek misin? Tabii ki, hayır! Ona karşı aşkların en *temizini besliyorsun içinde. Onun kusurlarını* bile seviyorsun. Kusurları mı? Dini hafife alıp yasaklarına uymasa da, hiç kusuru yok ki onun! Bunlar, ancak bir başkası için kusur addedilebilir. Korkarım, bundan böyle dini ciddiye alıp yasaklarına riayet eden hiçbir güzel kadın be*ni mutlu etmeyecek. Bu seni endişelendirmiyor mu? Ona* ve kendine bağışlanma dile Allahtan. Bütün bunların çok şaşırtıcı olduğunu, Sfenks kadar şaşırtıcı olduğunu söyle

rabbime. Sevgiliyle Sfenks ne kadar birbirlerine benziyor. İkisi de muamma.

Ayda termosta kalan birayı temiz bir bardağa koyup Kemal'e uzattı ve baştan çıkarıcı bir sesle, "Hoş bir içecek bu... Belki fikir değiştirirsin" dedi.

Kemal gülümseyerek özür dilercesine teşekkür etti. Hüseyin bardağı alıp başına dikti. "Kemal değil ben..." dedi ve ekledi, "Yeter artık, yemekten patlayacağız."

Yemek sona erdiğinde, sofrada sadece birkaç sandviçle yarım tavuk kalmıştı. Kemal bunları etrafta dolaşan çocuklara dağıtmak istiyordu ama Ayda'nın sandviçlerle termosu ve bardakları piknik sepetine yerleştirdiğini görünce getirdiği tavuğu tekrar torbaya koymak zorunda kaldı. İsmail Latif'in, Şaddat Ailesi'nin cimriliğine dair sözlerini hatırlamadan edemedi.

Hüseyin yere atlayıp, "Sana hoş bir sürprizimiz var. Hazım için bir fonografla birkaç plak getirdik. Ayda'nın seçtiği birkaç Batı müziği parçasıyla 'Bil Bakalım', "Yemekten Sonra' ve 'Buradan Dön' gibi Mısır şarkıları dinleyeceksin. Ne dersin? Hoş bir sürpriz, öyle değil mi?" dedi.

18

Aralık ayı fırtınalı, yağmurlu ve çok soğuk başlamıştı ama ayın ortalarına geldikleri şu günlerde hava nispeten ılıktı. Kemal sol koluna muntazam bir biçimde yerleştirdiği paltosuyla kararlı ve mutlu adımlarla Şaddat Malikânesi'ne doğru yürüyordu. Zarif giyimi, kolundaki paltoyu muhtemel bir hava değişikliğine karşı değil, şıklığını ve saygınlığını tamamlayıcı bir unsur olarak taşıdığını gösteriyordu sanki; ne de olsa hava çok güzel, akşamüstü güneşi pırıl pırıldı. Arkadaşlarıyla, soğuk havalarda bir araya geldikleri misafir odasında değil, çardakta buluşmayı umuyordu. Böylelikle, belki Ayda'yı da görebilirdi çünkü genç kız onlarla sadece çardakta birlikte olabiliyordu.

Kış, delikanlıyı onu görme fırsatından mahrum bıraksa da, bahçedeki patikaya bakan pencerede ya da malikânenin girişine bakan balkonda görmesine mani değildi. Ayda'yı, dirsekleri pencere pervazına veya balkon demirine dayalı, eli çenesinde görünce eğilerek selam verir; genç kız bu selamı öylesine ışıltılı bir gülümsemeyle alırdı ki, delikanlının tüm gündüz ve gece düşleri aydınlanırdı. Bahçeye girince önce balkona, sonra da patika üstündeki pencereye gizlice baktı ama Ayda ortalıkta yoktu. Bahçede görürüm umuduyla çardağa yöneldi. Hüseyin çardaktaydı ama her zamankinden farklı olarak yalnızdı. Tokalaştılar. Sanki aynı ruhu paylaştığı bu arkadaşının yakışıklı yüzüne bakınca coşkun bir sevgiyle doldu içi.

Hüseyin neşeli, dertsiz bir tavırla karşıladı onu: "Selam öğretmenim! Palto ve fes ha?! Bir dahaki sefere fularla bastonu unutma. Hoş geldin! Hoş geldin!"

Kemal fesini çıkarıp masanın üstüne koydu. Paltosunu sandalyeye atarken, "İsmail ile Hasan yok mu?" diye sordu.

"İsmail babasıyla şehir dışındaymış. Hasan telefon edip ders notlarıyla uğraştığını, en az bir saatlik gecikmeyle gelebileceğini söyledi. O da senin gibi örnek bir öğrenci. Anlaşılan bu yıl mezun olmaya kararlı."

Yan yana duran iki iskemleye sırtları malikâneye dönük olarak oturdular. Yalnız olmaları, Kemal için sakin, ihtilafsız bir sohbetin müjdecisiydi. Hasan Selim'in zevkli ama insanı bezdiren tartışmalarından ve İsmail Latif'in bıkkınlık veren iğneleyici, alaycı sözlerinden uzak, ahenkli, düzeyli bir sohbet yapacaktı arkadaşıyla.

Hüseyin sürdürdü: "Ben, tam tersine çok kötü bir öğrenciyim. Derslere odaklanıyor, iyi dinliyorum ama ders kitaplarına tahammülüm yok. Hukuk okumanın özel bir tür zekâ gerektirdiği söylenir. Bana kalırsa yoğunlaşmayı ve sabrı gerektiriyor. Hasan, hırslı her insan gibi, gayretli ve sebatkâr bir öğrenci. Onu normal bir insanın tahammül edemeyeceği kadar çok ve geç saatlere kadar çalışmaya yönelten nedir diye merak etmişimdir hep. Yüksek mahkeme üyesi bir babanın oğlu. Sınıf geçecek kadar çalışsa yeter ona. İstediği mevkie babası sayesinde zaten gelir. Düşünebildiğim tek neden gurur. Başarılı olmak istemesinin, bunun için deliler gibi çalışmasının nedeni gururu. Ne dersin? Sence de öyle değil mi?"

"Hasan, her türlü övgüye layık, akıllı, kişilik sahibi, iyi bir insan" dedi Kemal içtenlikle.

"Babam, siyasi davalar hariç, babasının olağanüstü adil bir yargıç olduğunu söylemişti bir ara."

Bu görüş Kemal'in Hasan'ın babasıyla ilgili önyargısıyla örtüşmekteydi çünkü Selim Bek Sabra'nın özgürlükçü bir anayasa taraftarı olduğunu biliyordu.

"Bu demektir ki, parlak bir hukuk kafasına sahip ama yargıçlık yapmaya uygun değil" dedi alaycı bir sesle.

Hüseyin bir kahkaha atıp, "Bir Vaft yanlısıya konuştuğumu unutmuşum" diye cevap verdi.

Kemal omuz silkti. "Ama baban bütün yanlışlıklara karşı çıkan ve bu yanlışları düzelten bir isim! Selim Bek Sabra'nın, Abulrahman Fehmi veya el Nakraşi gibi Vaft yanlılarına açılan komplo veya suikast davalarına baktığını düşünebiliyor musun?" diye sordu.

Hüseyin, Selim Bek Sabra hakkındaki bu görüşüne katılıyor muydu acaba? Evet, ikiyüzlülüğe ve yalancılığa yabancı o güzel gözlerindeki ifadeden belliydi katıldığı. Görüşünün Hüseyin tarafından benimsenmiş olması, belki de Hasan ile arasındaki -terbiye ve nezaket kurallarıyla örtülü- rekabete verilebilirdi. Şaddat Bey bir milyonerdi. Hidiv Abbas ile uzun yıllar dostluk ilişkisi içinde olan, statü ve itibar sahibi, varlıklı bir adamdı. Öte yandan, Selim Bek Sabra resmi unvanların önemsendiği bir ülkenin geniş yargı çarkının bir parçası, bir yüksek mahkeme yargıcıydı; unvan ile servetin zaman zaman birbirlerine kuşkuyla bakması ise kaçınılmaz, hatta olağandı!

Hüseyin, sakin ve fakat hüzünlü bakışlarla, önünde uzanan geniş bahçeye dalıp gitmişti. Palmiyeler eğrelti otlarından temizlenmiş, güller budanmış, bitki örtüsünün canlı yeşili solmuş, tomurcukların ağzında gülümseyen çiçekler yok olmuştu. Kışın gelişiyle bahçe hüzne boğulmuştu adeta. Hüseyin bu manzarayı işaretle, "Baksana kışın ettiklerine! Bahçedeki son buluşmamız olacak bu. Ama sen seversin kışı, öyle değil mi?" dedi.

Kemal kışı gerçekten çok severdi ama Ayda'yı kıştan da, yazdan da, bahardan da çok, her şeyden çok seviyordu. Kendisini çardaktaki mutlu buluşmalardan mahrum ettiği için kışı asla affetmeyecekti. Yine de doğruladı arkadaşını: "Kış kısa, güzel bir mevsim. Çisentili, soğuk ve kapalı havalarda insan kalbinin tepki verdiği bir hayatiyet var."

"Sanki genellikle enerjik ve çalışkan olanlar seviyor kışı. Sen öylesin, Hasan da öyle."

Bu sözler Kemal'i sevindirdi. Keşke bu övgünün tümü ya da çoğu, sadece kendisine dönük olsaydı. "Enerjimin sadece yarısını ders çalışmaya harcıyorum" dedi. "Zihinsel faaliyet okul sınırlarının ötesine uzanıyor."

Hüseyin başıyla onayladı: "Okulun, senin bir gün içinde çalışmaya hasrettiğin saatleri tüketebileceğini sanmam.

Bu arada, bazen kıskanıyor olsam da aşırıya kaçtığını düşünüyorum. Söyle bakalım şu aralar ne okuyorsun?"

Kemal böylesi sohbetten büyük zevk alıyordu. Ayda'dan sonra en çok sevdiği şeydi bu. "Daha sistematik bir biçimde okuyorum diyelim. Okumak, artık ne okumak istediğim meselesi olmaktan çıktı... çeviri hikâyeler, seçme şiirler veya denemeler. Biraz daha bilinçli okumaya başladım. Son zamanlarda, günün en az iki saatini Milli Kütüphane'de geçiriyorum. 'Edebiyat', 'felsefe', 'düşünce', 'kültür' gibi sözcüklerin derin ve gizemli anlamlarına bakıyorum ansiklopediden. Okurken rastladığım kitap isimlerini not ediyorum. Bambaşka bir dünya! O dünyada sabırsız bir merak içinde kaybolup gidiyorum sanki."

Hüseyin, elleri lacivert İngiliz ceketinin cebinde, sırtını hezaren sandalyeye dayamış olarak ilgiyle dinliyordu arkadaşını. Dolgun dudaklarındaki gülümsemede anlayış vardı. "Bu gerçekten çok hoş" dedi. "Bir zamanlar ne okumalıyım diye sorardın bana. Artık ben sana danışmak durumundayım. Nereye gittiğinin farkındasın değil mi Kemal?"

"Yavaş yavaş... Sanırım felsefeye yöneliyorum" diye cevap verdi Kemal.

Hüseyin kaşlarını kaldırıp gülümsedi: "Felsefe mi? İnsanı baştan çıkaran bir sözcük! İsmail duymasın. Edebiyata yönelirsin diye düşünmüştüm."

"Üzülme. Edebiyat düşsel bir yolculuk. Hem zaten bütün bunları barındırmıyor mu? Ama bana yetmiyor. Benim birincil hedefim gerçeklik! Allah nedir? İnsan nedir? Ruh nedir? Madde nedir? Felsefe, bütün bunları ışıltılı, mantıklı bir biçimde sentezliyor. Bunu yeni anladım ve öğrenmeye can atıyorum. Benim gerçek yolculuğum bu olacak. Senin yapacağın yolculuklar benim için tali. Düşünsene! Bütün bu soruların cevabını öğreneceğim!"

Hüseyin'in yüzü arzuyla parladı ve, "Olağanüstü! Bu sihirli yolculukta sana hiç tereddütsüz eşlik ederim. Anladığımı söyleyemem ama Yunan felsefesi hakkında ben de bir şeyler okudum. Bilirsin, ben senin gibi dalış yapmam. Oradan bir çiçek, buradan bir başka çiçek koparıp, uçuşur dururum. Ama açık söyleyeyim: Korkarım felsefe edebiyatla ilişkini koparıp atacak çünkü sen öğrenmekle yetinmeyip düşünmek, yazmak da istiyorsun. Aynı anda

hem filozof, hem edebiyatçı olman mümkün değil gibi geliyor bana" dedi coşkuyla.

"Hiçbir şey beni edebiyattan koparamaz. Gerçekliğe duyulan aşk güzelliğin keyfini çıkarmaya engel değil ki. Ama iş başka, eğlence başka. İşim felsefe, eğlence alanım edebiyat olacak. Kararlıyım."

Hüseyin aniden güldü. Sonra, "'İki kapağı arasında bizleri bir araya getirecek bir kitap yazma vaadimden kaçıyorum' desene!"

Kemal güldü. "Ama bir gün 'insanoğlu' hakkında yazmayı umuyorum. Sen o kitapta olacaksın."

"Beni ilgilendiren 'insanoğlu' değil, ayrı ayrı her birimizin kendine has kişiliği. Ayda'ya söylemezsem!"

Ayda'nın adını duyan Kemal'in kalbi bir kabulleniş, şefkat ve arzuyla attı. Hayat dolu, anlamlı bir melodi duymuşçasına sersemledi. Bu konu Ayda'nın dikkatine sunulmaya layık bir konu muydu sahiden? Hüseyin böyle mi düşünüyordu? Ne kadar cahildi! Ayda'nın ruhunun ufukta parlamadığı, ihtişamının yansımadığı bir duygu, üzerinde düşünüp taşınmadığı bir fikir ya da beslemediği bir arzu olabilir miydi? Öyle mi sanıyordu?

"Bekle. Yaşadığım sürece verdiğim sözden dönmeyeceğimi zaman sana gösterecek" diye cevap verdi ve ciddi bir ses tonuyla ekledi: "Sen hiç düşünmedin mi yazar olmayı? İçinde bulunduğun şartlar kendini bu sanata adamaya müsait."

Hüseyin omuz silkti. "Ben yazayım, insanlar okusun öyle mi? Yok canım! Onlar yazsın ben okuyayım" diye cevap verdi.

"Hangisi daha önemli?"

"Bunu bana sorma. Bana, 'Hangisi daha keyifli?' diye sor. Çalışmanın insanoğlunun laneti olduğuna inanıyorum. Tembel olduğum için değil. Asla! Çalışmak zaman ziyanı. İnsanı esir alıp yaşamaktan alıkoyuyor. Oysa rahat, hür, insanı mutlu eden bir yaşam çok güzel."

Kemal, arkadaşına sözlerini pek de ciddiye almadığını belirtir biçimde bakıp, "İnsanın bir işi yoksa, nasıl yaşanır bilemiyorum. Bomboş geçen tek bir saatin bile işle yüklü bir ömürden daha sıkıcı ve yorucu olduğu kesin" dedi.

"Ne kötü! Sözlerindeki gerçek, durumun ne kadar üzücü olduğunun teyidi sanki. Bomboş geçecek bir yaşamın bana keyif vereceğini sanmıyorsun herhalde. Hayır, asla!

Zorunlu ve yaralı işlerden uzak olduğum zaman sükûnete eriyor, duruluyorum ben. Ve yaşamımı böyle, yani tam bir sükûnet içinde sürdürmek istiyorum."

Kemal cevap vermek üzereydi ki, arkadan bir ses, "Acaba ne konuşuyorlar?" diye sordu. Kulağına gelen bu ses, bu güzel name içini titretti. Duyduğu ses ile kalbi, tek bir ezginin birbirinden farklı ama ahenkli unsurları gibiydiler. Ruhunu esir alan düşüncelerden bir anda kurtuldu. İçinde tam bir boşluk hissi vardı şimdi. Hüseyin'in hayalini kurduğu acaba böyle bir boşluk hissi miydi? Tek başına hiçbir anlamı yoktu belki ama mutluluk veriyordu.

Onu seyretmek üzere döndü. Ayda, önünde Beddur olduğu halde, biraz ilerden kendilerine doğru yürüyordu. Üstünde kimyon rengi bir elbiseyle parlak düğmeli, yün bir ceket vardı. Yanık teni öylesine duruydu ki, bulutsuz bir gökyüzünün derinliğini, suyun safiyetini hatırlatıyordu insana.

Beddur koşarak geldi. Kemal içindeki coşkuyu belli etmemek istercesine kucakladı küçük kızı. Tam bu sırada bir uşak yaklaşıp Hüseyin'in önünde durdu ve nazik bir sesle, "Telefonunuz var efendim" dedi.

Hüseyin izin isteyip yerinden kalktı ve peşinde uşak olduğu halde selamlığa yöneldi.

Kemal hayatında ilk kez Ayda ile baş başa kalmıştı. Beddur'un varlığı ortamın samimiyetine gölge düşürmekten uzaktı; kalır mı yoksa gider mi diye düşünmeden edemedi; ama genç kız birkaç adım daha yaklaşıp çardağın altındaki masanın diğer yanında dikildi. Kemal oturmasını işaret etti ama Ayda başını sallayıp ayakta durmaya devam etti. Bunun üzerine, Kemal de ayağa kalktı. Kucağında tuttuğu Beddur'u masanın üstüne koyup başını göğsüne bastırırken içindeki duyguların üstesinden gelmeye çalışıyordu. Bir sessizlik oldu. Bu sessizlikte ağaç dallarının hışırtısı, kuru yaprakların fısıltısı ve serçelerin cıvıltısından başka bir şey yoktu. Sevgilinin alnına düşen kakülleri ve gözlerindeki olağanüstü parıltı sayılmazsa, dünya, gökyüzü ve bahçeyi çölden ayıran uzaktaki duvar Kemal'in gözünde mutlu bir rüyanın parçalarıydı sanki. Bütün bunlar gerçekten gözünün önünde miydi, yoksa zihninde ışıldayan hayal mahsulü bir resim miydi bilemedi... ta ki, "Rahatsız etme Beddur" diyen o melodik sesin kuğurduğunu duyana kadar!

Verdiği tepki, küçük kızı göğsüne daha da bastırıp, "Rahatsızlık buysa, çok sevdim" demek oldu.

Her türlü gözetimden uzak olmanın keyfini çıkarıp bin bir arzuyla dolu gözlerle baktı Ayda'ya. Gizemine vâkıf olmak, yüzünün tüm hatlarını ve ifadesini aklına kazımak istercesine inceledi onu. Gördüklerinin sihriyle kendinden geçip sersemledi adeta. "Neden öyle bakıyorsun bana?" diye sordu genç kız.

Kendine geldi ama sersemlemiş olduğu bakışlarından okunuyordu. Ayda gülümseyerek, "Bir şey mi söylemek istiyorsun?" diye sordu.

Bir şey mi söylemek istiyordu? Ne istediğini biliyor muydu acaba? Ne istediğini gerçekten bilemiyor, anlayamıyordu. "Gözlerimden mi anladın?" diye sordu.

Genç kız, "Evet" diye cevap verdi dudaklarında gizemli bir gülümsemeyle.

Her ne olursa olsun, açıkça, "Seni seviyorum" deyip sırrını ifşa etmeli miydi? Neden? Bu ifşaat aralarındaki tüm dostluk ve sevginin sonu olursa -ki büyük ihtimalle öyle olurdu- ne yapardı? Bunları düşünürken genç kızın bakışlarında kendinden son derece emin, cüretkâr bir ifadenin belirdiğini fark etti. Her türlü utangaçlık ya da kafa karışıklığından uzak bu bakış, göz göze oldukları halde, sanki gökten düşmüştü. Daha da huzursuz, daha da müteredditti şimdi. Bu bakışların ardında ne vardı acaba? Görebildiği kadarıyla, tıpkı bir yetişkinin bir çocuğa bakışı gibiydi... küçük gören, dalga geçen ya da eğlenen, hatta üstünlük ima eden bakışlar! Bunun aralarındaki yaş farkıyla izahı mümkün değildi çünkü kendisinden en çok iki yaş büyüktü Ayda. Saraylar Caddesi'nin yüksek binaları, olsa olsa onun Saray Gezisi'ndeki eski evine böyle bakardı. Ama neden önceden hiç görmemişti bu bakışı? Hiç yalnız kalmamışlardı. Onu ilk kez yakından görme fırsatı bulmuştu. Bu düşünceler onu üzdü, içini acıttı. Kendine geldi.

Beddur kollarını açmış kucak istiyordu. Küçük kızı kucaklayıp kaldırdı. "Hayret" dedi Ayda. "Küçük kardeşim seni neden bu kadar çok seviyor acaba?"

"Belki ben de onu çok sevdiğim, hatta daha çok sevdiğim için" diye cevap verdi Kemal.

Ayda bundan kuşkuluydu. "Bu bir yasa mı?"

"Kalp kalbe karşıdır derler."

Ayda parmak uçlarıyla masayı tıklatarak, "Diyelim güzel bir kızı birçok erkek seviyor. Kız bu erkeklerin hepsini sevmek durumunda mı? Sözünü ettiğin yasa bu durumda geçerli olabilir mi?"

Bu büyüleyici konuşma, aklını kurcalayan sorunlar dâhil, her şeyi unutturmuştu Kemal'e. "Bu durumda, onu en çok seveni sevmeli" diye cevap verdi.

"Kız kimin onu en çok sevdiğini nasıl anlayacak?"

Keşke bu konuşma sonsuza dek sürse, diye düşündü Kemal.

"Unutma, kalp kalbe karşıdır."

Sazın teline dokunulmuşçasına güldü genç kız. "Bu doğru olsaydı, sevenler hiç hayal kırıklığına uğramazdı. Öyle değil mi?" dedi.

Bu sözler, sadece mantığına güvenen birini sanki ilk kez gerçeklikle karşı karşıya getiriyordu. Şoke olmuştu delikanlı. Eğer bu doğruysa, dünyanın en mutlu insanı olmalıydı. Ne ki, durum bunu göstermiyordu. Aşkının uzun tarihçesinde, sadece birkaç sahte umut vardı. Bu sahte umutlar, sevgilinin bahşettiği bir gülücüğün yol açtığı hayal mahsulü mutlulukla, öylece söylenmiş bir sözün hüsnü tefsiri ya da endişeyle geçen uykusuz bir gecenin sonunda görülen güzel bir rüyayla aydınlatmışlardı kalbinin karanlık köşelerini. Hayalleri, "kalp kalbe karşıdır" gibi özlü sözlerden güç almış; acı ilaç kadar kesin birkaç kelime onu kendine getirip gerçeği gösterinceye kadar -çaresiz bir insanın kararlılığıyla- sahte umutlara sarılmıştı! Bu sayede, kendini sahte, yalancı umutlardan sakınıp nerede durduğunun idrakine varırdı belki.

İşkenceci sevgili, "Kazandım!" diye bağırdı meydan okurcasına sorduğu soruya cevap alamayınca.

Tekrar sessizlik oldu. Ağaç dallarının hışırtısını, kuru yaprakların fısıltısını, serçelerin cıvıltısını tekrar duydu delikanlı ama bu kez kırık bir kalpti onlara cevap veren.

Derken, genç kızın gereğinden fazla bir merakla kendisini incelemekte olduğunu fark etti. Bakışları, onunla eğleniyormuşçasına, daha da kendinden emin, daha da cüretkârdı. Kendini romantik bir konuşmaya kaptırmış bir kızdan başka her şeye benziyordu. İçini yiyip bitiren soğuk bir heyecan

duydu Kemal. Yoksa, onunla yalnız kalma fırsatını yaratan kader, hayalleri bir vuruşta yıkılsın mı istiyordu?

Ayda delikanlının endişeli halini görüp kayıtsızca güldü ve kafasını işaret edip, "Saçını uzatmaya başlamamışsın" dedi.

"Hayır" dedi Kemal kısaca.

"Uzun saç sevmiyor musun?"

"Hayır" dedi Kemal küçümseyici bir tavırla.

"Sana yakışacağını söylemiştik ama..."

"Bir erkeğin illa yakışıklı olması mı gerekir?"

"Kadın veya erkek... Herkes daha güzel görünmek ister" dedi genç kız hayretle.

"Erkeğin güzelliği yaptığı iştedir" gibi ezber bir deyişle cevap vermek istedi Kemal ama vazgeçti. Böyle bir deyişin onun gibi birinin ağzından çıkması, sevgiliyi alaya teşvik etmekten başka bir işe yaramazdı. Duyduğu üzüntüyü gülerek saklamaya çalışıp, "Sana katılmıyorum" dedi.

"Belki güzellikten de, tıpkı bira ve jambondan kaçtığın gibi kaçıyorsundur" dedi Ayda.

Kemal içindeki üzüntü ve umutsuzluğu dağıtmak için yine güldü. Genç kız sürdürdü: "Saç doğal bir örtü. Bence başın buna ihtiyacı var. Seninkinin çok büyük olduğunun farkındasın değil mi?"

İki başlı çocuk! Bu sataşmayı unuttun mu yoksa, diye düşündü delikanlı. Ne acı!

"Evet, büyük."

"Neden?"

Kemal başını sallayıp, "Bilmem. Sen söyle" dedi hoşnutsuz bir tavırla.

Genç kız belli belirsiz güldü. Sustular.

Hiç acıması yoktu. Genç kızın bakışları dönüp dolaşıp burnuna odaklandı. Saçlarını diken diken eden bir titreme yükseldi delikanlının içinden. Gözlerini indirip korkuyla bekledi. Derken, genç kızın güldüğünü duyup baktı: "Nedir komik olan?"

"Meşhur bir Fransız oyunundaki gülünç şeyler geldi aklıma. *Cyrano de Bergerac*'ı okudun mu?"

Kemal, acıya tepeden bakmanın en iyi zamanı, sonsuz acı çektiğin zamandır, diye öğüt verdi kendine.

"Nezakete gerek yok. Burnumun başımdan da büyük olduğunun farkındayım ama rica ederim bana bir daha ne-

denini sorma. İstersen soruyu kendine sakla" dedi sakin bir sesle ve fakat tepeden bakan bir tavırla.

Beddur aniden uzanıp burnunu tuttu. Ayda başını arkaya atıp gülmeye başladı. Kemal de güldü. Şaşkınlığını belli etmemek için, "Beddur, burnum seni de korkutuyor mu yoksa?" diye sordu küçük kıza.

Derken, Hüseyin'in verandanın basamaklarından inen ayak sesleri duyuldu. Ayda aniden ses tonunu değiştirip, "Şaka yapıyordum. Lütfen bana kızma" dedi yalvarırcasına.

Hüseyin çardağa girip oturdu. Kemal'i de oturmaya davet etti. Kemal önce duraksadı, sonra Beddur'u da kucağına alıp oturdu ama Ayda uzun kalmadı. Küçük kızla beraber veda edip ayrıldı. Ayrılırken yönelttiği anlamlı bakış, sanki kendisine kızmamasını söylüyordu tekrar. Kemal'in Hüseyin ile sohbete devam edecek hali kalmamıştı. Çoğunlukla dinledi veya dinler gibi yaptı. Ara ara orada olduğunu teyit edercesine sorular sordu veya şaşırmış gibi, doğruluyormuş gibi, yeriyormuş gibi ünledi. Allahtan, Hüseyin Fransa'ya gitmekten, babasının itirazından, onu nasıl ikna edeceği gibi önemsiz şeylerden bahsediyordu.

Kemal'in aklı ve kalbi Ayda'nın onunla birkaç dakikalık -ilk kez ve neredeyse yalnız- beraberliğinde sergilediği o yeni görüntüsüyle meşguldü. Genç kızın yüz ifadesi kibirli, alaycı ve sertti. Ne kadar zalim görünüyordu! Acımasızca eğlenmişti kendisiyle. Tıpkı fırçasıyla insan eşkâline saldıran bir karikatürist gibi davranıp esprileri ve hareketleriyle, hem olağanüstü çirkin, hem de olağanüstü hatasız bir karikatür yaratmıştı ondan. Genç kızı gözlerinin önüne getirdi. İçindeki acı zehir gibi akarak büyük bir moral bozukluğu ve umutsuzluk yaydığı halde, ne kırgınlık, ne kızgınlık, ne de nefret hissetti. Bu, onun yeni bir vasfı değildi mutlaka! Tıpkı Fransız hayranlığı ya da birayla jambonu sevmesi gibi, ne kadar tuhaf -dolayısıyla ona layık- olursa olsun, kişiliğinin temel özelliklerinden biriydi. Bu vasıf bir başkasında olsa kusur, düşkünlük veya günah addedilirdi kuşkusuz. Ona acı vermiş, ruhuna umutsuzluk salmış olması genç kızın kabahati değil, kendi kabahatiydi. Koca kafasının, büyük burnunun sorumlusu o muydu? Doğrulardan ya da gerçeklikten sapmamıştı ki Ayda. Hayır, sapmamıştı; dolayısıyla suçsuzdu. Ona düşen,

tıpkı ilahi adalete -her ne kadar sert ve haşin görünürse görünsün- inanan bir mümin gibi, durumu teslimiyet içinde, tevekkülle kabul etmekti. Çünkü hükmü veren, kişiliği ve davranışları sorgulanamayacak kadar mükemmel olan bir maşuktu.

Kemal, biraz önce maruz kaldığı kısa süreli ama şiddetli ıstıraptan böyle kurtulmaya çalıştı. İncinmiş, acı çekmiş, ne ki büyülü aşkı yara almamıştı. Aleyhine verilen katı hükme baş eğmenin verdiği yeni bir tür acıydı hissettiği. Aşk, ona ayrılığa, hoşgörüye, vedaya, kuşkuya, umutsuzluğa dair acıların ne olduğunu öğretmişti zaten. Bazı acıların katlanabilir olduğunu, bazılarından keyif alınabileceğini, bazılarının ise -ne kadar gözyaşı dökülürse dökülsün- kalıcı olduğunu da öğrenmişti. Öyle görünüyor ki, acı lügatini hatmedebilmek için âşık olmuştu. Kendini içinde çarpışan acıların kıvılcım ateşinde görüp yeniden keşfedebilirdi.

Öğrenmen gereken sadece Allah, ruh ve madde değil. Aşk nedir? Nefret, güzellik, çirkinlik, kadın, erkek nedir? Bunları da öğrenmen lazım. Salah cehennem azabı çektikten sonra gelir. Hatırladıkça gül veya gülerken hatırla: Neredeyse itiraf ediyordun sırrını! Notre Dame'ın kamburunun aşkını teselli etmek için eğildiğinde kızın ne kadar korktuğunu ağlaya ağlaya hatırla! O kambur son nefesini verinceye kadar nail olamadı yarinin sevgisine. 'Şaka yaptım. Lütfen bana kızma!' Umutsuzlukta teselli bulmanı bile çok görüyor sana. Açık konuşabilse, belki belirsizliğin cehenneminden çıkıp umutsuzluk mezarında huzur bulabiliriz. Umutsuzluk aşkı kalbimden söküp atamaz ama belki sahte hayallerden korur beni.

Hüseyin neden o kadar sessiz olduğunu sormak üzereydi ki, yaklaşan ayak sesleri duyuldu. Dönüp baktı, "İşte Hasan Selim" diye ünledi. "Saat kaç?"

Kemal dönüp çardağa yaklaşmakta olan Hasan Selim'e baktı.

19

Hasan ile Kemal, Şaddat Malikânesi'nden gece yarısından sonra, saat bir sularında ayrıldılar. Hasan, "Biraz yürüyelim mi?" diye sorduğunda bahçe kapısının önünde vedalaşmak üzereydiler.

Kemal memnuniyetle kabul etti. Saraylar Caddesi boyunca yürümeye başladılar. Hasan, yanında leylek gibi duran Kemal'in ancak omzuna geliyordu. Kemal, bir geziden çok yemek yemeye veya dinlenmeye uygun bu saatte arkadaşının neden yürümek istediğini merak ederken, Hasan aniden dönüp, "Nelerden söz ediyordunuz?" diye sordu.

Kemal daha da meraklandı. "Ondan, bundan... Her zamanki gibi politika, kültür ve sair" diye cevap verdi.

Hasan sakin bir sesle, "Ayda ile sen demek istiyordum?" dedi.

Kemal çok şaşırdı ama hemen kendini toplayıp ihtiyatlı bir tavırla, "Nereden biliyorsun? Orada değildin ki" dedi.

Hasan, aynı sakin ses tonuyla, "Siz konuşurken geldim ama sohbeti kesmemek için çekip gitmeyi tercih ettim" dedi.

Hasan'ın yerinde olsam aynı şeyi yapar mıydım acaba, diye düşündü Kemal. İyice şaşırmış; dallanıp budaklanarak gelişebilecek bir konuşmanın eşiğinde olduğunu hissederek allak bullak olmuştu. "Neden gitmen gerektiğini düşündüğünü anlayamadım" dedi. "Görseydim bırakmazdım."

"Saygı icabı! Bu konularda hassas bir insanım ben."

Soylu bir davranış, diye düşündü Kemal. Ve ne kadar yabancı!

"Kusura bakma ama fazlasıyla titiz olduğunu söylemek durumundayım."

Hasan'ın dudaklarından belli belirsiz, zarif bir gülümseme geçti. Bir şey bekliyor gibiydi. Çok beklediğine kanaat getirmiş olmalı ki, dayanamayıp tekrar sordu: "Evet? Ne konuşuyordunuz?"

Bu sorgulamanın saygıyla, nezaketle bir ilgisi var mıydı acaba? Bir an için bunu Hasan'a sormayı düşündü ama genç adama saygısı daha uygun davranmaya yöneltti Kemal'i. Hasan'a aralarındaki yaş farkı nedeniyle değil, kişiliği nedeniyle saygı duyardı. Dolayısıyla, "Olay bütün bunu gerektirmeyecek kadar basit ama söylemek zorunda mıyım diye düşünmekten alamıyorum kendimi" diye cevap verdi.

Hasan hemen cevap verdi ve özür dilercesine, "Umarım sana karıştığımı ya da kişisel meselelerine burnumu soktuğumu düşünmezsin. Ne ki, haklı nedenlerim var. Sana daha önce söyleme fırsatını bulamadığım bazı şeyler anlatmak isterim. Bu soruyu, dostluğuna binaen sana sorabileceğimi düşünmüştüm. Umarım yanlış anlamaz, gücenmezsin" dedi.

Gerginlik dağıldı. Kemal uzun süredir soyluluğun, ihtişamın parlak bir örneği olduğunu düşündüğü Hasan'dan bu müşfik sözleri duyduğu için memnundu. Dahası, sevdiğine dair herhangi bir konuda konuşmaya Hasan'dan da hevesliydi. Aynı soruyu İsmail Latif sormuş olsa, gerekli olan ya da doğru olan neydi, ne değildi diye ince eleyip sık dokumaya gerek kalmaz; Kemal her şeyi anlatır, hatta gülüşürlerdi. Ne var ki, Hasan mesafeli tutumundan asla taviz vermez, dostlukla laubaliliği birbirine karıştırmazdı.

"Hakkımdaki güzel düşüncelerin için teşekkür ederim" dedi Kemal. "Emin ol, anlatmaya değer bir şey olsaydı anlatırdım. Kısa bir süre için gayet sıradan şeylerden konuştuk, hepsi bu. Ama merakıma mucip oldu. Beni aydınlat diye soruyorum: Neden bilmek istedin? Israr etmeyeceğim elbet. Sormam doğru değilse, sormamış olayım."

Hasan, o bildik sükûneti ve itidalli tavrıyla, "Soruna cevap vereceğim ama birazdan" dedi. "Öyle görünüyor ki, onunla yaptığın sohbet hakkında beni bilgilendirmek istemiyorsun... ki bu senin hakkın. Bunun dostlukla ilgisi yok elbet. Ne ki, onun sözlerinin ve davranışlarının pek çok

kişi tarafından yanlış tefsir edilebildiğine dikkatini çekmek isterim. Bu yüzden, bir sürü anlamsız sorun çıkar ortaya."

Devam et Hasan, çıkar baklayı ağzından, diye düşündü Kemal. Havada pis bir koku var. Yaralı kalbinden geriye kalanları da o, bir tufanla silip süpürecek. Aldanan sensin dostum. Sana her şeyi anlatmıyorsam, bunun tevazu nedeniyle olduğunu anlamıyor musun? Sana kendini daha iyi hissettirecekse, hadi yağdır yıldırımlarını üstüme."

"Söylediklerinden hiçbir şey anlamadım" dedi itiraz edercesine.

Hasan sesini biraz yükseltip açıklamaya başladı: "O, en hoş, en sevimli sözleri bile çok rahat, çok kolay kullanır. Dinleyen delikanlılar, onun bu sözlere özel anlamlar yüklediğini ya da bu sözleri bir ölçüde sevgiyle söylediğini sanırlar. Oysa, bunlar onun -mahremiyetinde veya alenenher ortamda ve konuştuğu herkese söylediği güzel sözlerden başka bir şey değildir. Dolayısıyla, pek çok insan aldanmıştır..."

Kedi çuvaldan çıktı, diye düşündü Kemal. Dostun seninle aynı dertten muzdarip. Ne ki, en gizemli sırları bildiğini kim iddia edebilir? Beni gerçekten öfkelendiriyor!

Hiç istifini bozmadan, "Kendinden çok emin görünüyorsun" dedi gülümseyerek.

"Ayda'yı çok iyi tanırım. Çok uzun süredir komşuyuz."

Kendisinin, değil başkalarına bahsetmek, huşu içinde ve gizlice andığı bu isim -herhangi birine aitmişçesine- karasevdalı bu genç adam tarafından işte öylesine telaffuz edilivermişti. Bu cüretkârlık, Hasan'ın, kalbindeki değerinin birkaç çentik düşmesine yol açarken, zihnindeki değerini aynı ölçüde yükseltmişti. Öte yandan, "Uzun süredir komşuyuz" cümlesi kalbine bir bıçak gibi saplanmıştı çünkü bu durum, tıpkı mesafenin yolcu üzerindeki etkisi gibi, onu ciddi mülahazalardan dışlıyordu.

Saygılı ve fakat kinayeli bir ses tonuyla, "Sen de diğerleri gibi aldanmış olamaz mısın?" diye sordu.

Hasan mağrur bir edayla başını arkaya atıp, "Ben diğerleri gibi değilim" dedi kendinden emin bir sesle.

Hasan'ın kibri Kemal'i nasıl da öfkelendiriyordu. Siyasi davalara nasıl baktığı meçhul o seçkin yüksek mahkeme yargıcının el bebek, gül bebek büyütülmüş oğlunun yakı-

şıklılığına, özgüvenine nasıl da kızıyordu... Bir "Hah!" kaçtı Hasan'ın ağzından, bir kahkahanın sonu gibi, oysa eğleniyor gibi değildi hali. Bu, onun kendini beğenmişlikten çıkıp nazik bir ses tonuna dönmeye niyetlendiğinin göstergesiydi.

"O müstesna bir kız" dedi. "Görünüşü, konuşması, cana yakın kişiliği bazen kuşku uyandırsa da, kusursuz bir kız."

Kemal, "Verdiği görüntü de, gerçek kişiliği de her türlü övgünün üstünde" diye hemen cevap verdi coşkuyla.

Hasan, çok doğru dercesine zarif bir edayla başını öne eğdi. Sonra, "Aslında aklı ve vicdanı olan herkes görebilmeli bunu. Ne ki, bazılarını dertlendiren sorunlar var. Mesela, bazıları, onun ağabeyinin arkadaşlarıyla çardakta sohbet etmesini geleneklerimize meydan okuma olarak, yanlış değerlendirebiliyorlar. Bazıları, bu delikanlılarla arkadaşlık kurmasını doğru bulmuyorlar. Yine bazıları, bu delikanlılarla masum şakalaşmalarının ardında başka nedenler yattığından kuşkulanıyorlar. Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

"Ne demek istediğini anlıyorum tabii ama abarttığını düşünüyorum. Mesela, ben, onun davranışlarından asla kuşkulanmadım. Masum olduğu apaçık. Zaten, o Mısır geleneklerine göre büyütülmemiş. Dolayısıyla, tüm geleneklerimize uyması beklenemeyeceği gibi, bazılarına riayet etmediği için de suçlanamaz. Bence, herkes böyle düşünüyordur" diye cevap verdi Kemal aynı coşkuyla.

Hasan, keşke haklı olsaydın dercesine başını salladı. Kemal Hasan'ın bu sessiz cevabına cevap bile vermedi. Sevdiğini savunmuş, onun masum, temiz ve saf olduğuna inandığını beyan etmiş olmaktan mutluydu. Coşkulu tavrının samimi olmadığını o da biliyordu ama bunun nedeni, farklı düşünceler beslediği halde bu düşünceleri açıklamaktan imtina ediyor olması değildi. Sevdiğinin dürüst olduğundan hiç şüphe etmemekle birlikte, uzun süredir genç kızın davranışlarına ve söylediklerine özel anlamlar yükleyerek kurduğu mutlu hayalleri kendisine zehir ediyordu. Tıpkı Ayda gibi, Hasan da bu mutlu hayalleri yıkmaktaydı. Yaralı kalbi, bu hayallere incecik bir iplikle bile olsa tutunmaya çalışırken, Hasan'ın görüşlerine açıkça katıldı. Katıldı ki, kendi ayak izlerini örtsün, içindeki yenilmişlik duygusunu

ele vermesin ve rakibinin, sevdiğinin kişiliği hakkında konuşabilecek tek otorite olma iddiasını yıkabilsin.

Hasan sürdürdü: "Anlamana şaşırmadım çünkü akıllı bir genç adamsın. Dediğin gibi, Ayda masum ama eğer kusura bakmazsan, onun bir hususiyeti hakkında sana tuhaf gelebilecek bir şey daha söyleyeceğim. Yanlış anlamalara sebebiyet vermesi belki de onun suçu. Tanıştığı her genç adamın 'rüyalarının kızı' olma eğiliminden bahsediyorum. Kuşkusuz masum. Şunu söylemeliyim ki, ben onun kadar şerefine düşkün bir kız görmedim. Ama, Fransız romanlarını okumaya bayılıyor. Sık sık bu romanlardaki kahramanlardan etkilenerek, sanki bir hayal dünyasında yaşıyor."

Kemal, Hasan'ın ona yeni bir şey söylemediğini, bunları bildiğini ima eden bir tavırla gülümsedi. Derken, arkadaşını kışkırtmak geldi içinden: "Bir süre önce Hüseyin ve benimle yaptığı bir sohbette öğrendim bunu."

Sonunda Hasan'ın o soylu soğukkanlılığı bir yana bırakmasını sağlamıştı. Hasan, "Ne zamandı bu? Orada olduğumu hatırlamıyorum! Birisi ona, herkesin 'rüyalarındaki kız' olmak istediğini mi söyledi yoksa?" diye sordu hayretle ve korkuyla.

Arkadaşındaki değişikliği, kazandığı bu zaferle rahatlamış olarak izledi Kemal ama uzatmadı. "Bu kadar açık bir biçimde değil ama Fransız romanlarına olan düşkünlüğünden hareketle hayal dünyasında yaşadığı ima edildi" diye cevap verdi.

Hasan kendini topladı. Dağılan düşüncelerini toparlamaya çalışırcasına kısa bir süre suskun kaldı Kemal. Müteredditti. Anladı ki, kendisi ile Ayda ve Hüseyin arasında geçen tüm konuşmayı bilmek, tam olarak ne söylendiğini ondan duymak istiyordu Hasan. Ne zaman olmuştu? Bu konular nasıl ve neden açılmıştı?

Ne ki, bunları açık açık sormaya gururu elvermiyordu. "Yani, beni teyit ediyorsun" dedi sonunda. "Maalesef, herkes Ayda'nın davranışlarını senin gibi yorumlamıyor. Onun, aslında karşısındakini değil, karşısındakinin sevgisini sevdiği gerçeğini anlamıyorlar."

Ne olduğunu bilseydi bu kadar çaba harcamazdı sersem, diye düşündü Kemal. Aşkına talip olamadığımı sanki bilmiyor mu aşkım? Şu kafama, şu burnuma bak ve inan!

"Karşısındakini değil, karşısındakinin sevgisini seviyor... vay be, ne felsefe" dedi Kemal açıkça alay ederek.

"Bu bir gerçek. Bundan eminim."

"Hep böyle olduğundan emin olamazsın."

"Olurum. Gözü kapalı olurum."

Kemal hüzne teslim olmuştu ama sahte bir merakla, "Onun şu ya da bu kişiyi sevmediğinden de emin olabilir misin?" diye sordu.

"Zaman zaman onun tarafından sevildiğini zannedenleri sevmediğinden eminim. Tam manasıyla eminim" diye cevap verdi Hasan kendinden hoşnut bir sesle.

Böylesi özgüvenle konuşmak, sadece iki tip insana özgüdür, diye düşündü Kemal. İman sahibi olanla budalaya! Budala olmadığı açık. Yeni bir şey değil duyduğun. O zaman neden içini acıtıyor? Gerçek şu ki, bir günde bir yıllık aşka bedel acı çektin.

"Kimseyi sevmediğini söyleyemezsin ama..."

"Öyle demedim."

Kemal bir falcıya danışırcasına Hasan'a bakıp, "O zaman âşık olduğunu biliyorsun" dedi.

Hasan başıyla doğrulayarak, "Sana bunu söylemek için yürüyelim dedim" dedi.

Bu sözler Kemal'in kalbine indi. Acıdan kaçayım derken, acı dalgalarında boğulmuştu sanki. O ana kadar genç kızın asla sevemeyeceğini duyduğu için üzülmüştü; ama şimdi âşık olduğunu, sevgilinin âşık olduğunu; o meleksi ruhun tutku, şefkat, arzu ve özlem yasalarına tabi olarak, bunları tek bir insana yöneltmiş olduğunu söylüyordu zalim. Duyguları değilse bile, zihni bu ihtimali hesaba katmıştı elbet... ne ki, kendi bedenini ya da sevdiği bir bedeni etkileyen soğuk bir gerçeklik olarak değil, ölümü hesaba katarcasına soyut bir düşünce olarak! Zaten bu nedenle habere çok şaşırmış; sanki soyut bir kavram ile gerçeklik aynı anda serilmişti gözlerinin önüne.

Bunları iyi düşün, diye öğütledi kendine. Kabul et ki, tüm tecrübene rağmen, hiç düşünemeyeceğin acılar var dünyada.

Hasan sürdürdü: "Bu konuşmayı yapmak için geçerli nedenlerim olduğunu daha baştan söylemiştim sana. Öyle olmasaydı, kişisel meselelerine karışmazdım."

Kutsal ateş Kemal'i küle döndürecekti. "Eminim öyledir" dedi. "Anlatacaklarını duymak isterim."

Hasan'ın dudaklarındaki belli belirsiz gülümseyiş son sözleri söyleyip söylememe hususunda kararsız kaldığını gösteriyordu. Kemal bir süre sabretti. Sonra dayanamayıp -üzücü gerçeği hayal meyal görmüş olsa da- arkadaşını teşvik etti: "Âşık olduğunu bildiğini söyledin..."

Hasan tereddüdü bir yana atıp, "Evet. İlişkimiz, bana bunu söyleme hakkı veriyor" dedi.

Ayda âşık... Ah semavi âlemler! Kalbinin telleri bir ağıta eşlik etmek üzere gerildi işte. Onun bu mutlu genç adama beslediği duygular, senin ona beslediğin duygulara benziyor mu acaba? Eğer bu mümkünse, dünya parçalanıp yok olsun daha iyi. Arkadaşın yalan söylemiyor çünkü seçkin ailelerin yakışıklı gençleri yalan söylemez. Ümit et ki, ona duyduğu aşk seninkinden farklı olsun. Bu kaçınılmaz bir son ise, Hasan'ı seçmiş olması küçük bir teselli. Duyduğun hüznün ve kıskançlığın önündeki gerçeği -bu varlıklı, cazip, muhteşem adamı- örtmüyor olduğunu görmen rahatlatıcı.

Kemal, boş bir tabancanın tetiğini çekercesine, "Bu sefer karşısındakinin sevgisini değil, kendisini sevdiğinden emin gibisin" dedi.

Emin olduğunu doğrulayan bir "Hah" daha çıktı Hasan'ın ağzından. Sonra hızla Kemal'e döndü ve onu ikna edip edemediğini anlamaya çalışarak, "Aramızdaki konuşma -benimle onun- ancak tek bir şekilde yorumlanabilirdi" dedi.

Nasıl bir konuşmaydı acaba, diye düşündü Kemal. Tek bir kelimesi için hayatımı verebilirim. Gerçeği öğrendim ve acısını posam çıkıncaya kadar kana kana içiyorum. O enfes sesin kendisine 'Seni seviyorum' dediğini duydu mu dersin? Fransızca mı, yoksa Arapça mı söyledi? Allahım... Cehennem azabı gibi!

"Seni kutlarım" dedi sakin bir sesle. "Birbirinize layıksınız."

"Teşekkürler."

"Merak ediyorum, seni bu sırrı açıklamaya sevk eden neydi?"

Hasan kaşlarını kaldırıp, "Sizi konuşurken görünce diğerleri gibi senin de söylediklerinden etkilenip ona âşık olmandan korktum. Herkes bir yana, senin aldanmanı hiç

istemem. Zaten bunun için sana tüm açıklığıyla gerçeği söylemek istedim" diye cevap verdi.

"Teşekkür ederim" diye mırıldandı Kemal. Onun aldanmasını hiç istemeyen ama gerçeği söylemek suretiyle onu katleden, Ayda'nın sevdiği bu istidatlı gencin yüce duyguları onu etkilemişti. Hasan'ın bunları kendisine açıklamasının bir nedeni de kıskançlık olamaz mıydı? Hoş, onun kafasını ve burnunu görmeyecek kadar kör değildi Hasan.

Hasan tekrar konuşmaya başladı. "Annesiyle sık sık bize gelirler, konuşur, sohbet ederiz" dedi.

"Yalnız mı?" diye sordu Kemal ama anında pişman oldu. Kızardı.

"Bazen" dedi Hasan.

Onu, bu rolde, âşık kadın rolünde görmek isterdi delikanlı. Hiç düşünemiyordu! Tutku ve şefkatin o kor gibi parlaklığı, acaba nasıl yansıyordu ona üstten bakan kara gözlerde? Yürek için öldürücü de olsa, zihni kutsal hakikatin meşalesiyle aydınlatan bu önsezi, herhangi bir septiği ebediyen lanetlemenin gerekçesini oluşturabilirdi.

Ruhun kafesteki kuş gibi çırpınıyor. Dünya çöküntünün eşiğinde, çekip gitmek iyi olur belki. Ama dudaklarının gül kırmızısı bir öpücükle birleştiğinden emin olsan bile, bundan böyle mutlak özgürlüğün keyfini bir çılgınlık girdabında çıkarmak isteyebilir, hatta buna can atabilirsin.

Anlayamadığı gibi, karşı da çıkamadığı bir intihar arzusuyla, "O zaman ağabeyinin arkadaşlarıyla birlikte oturmasına nasıl razı oluyorsun?" diye sordu.

Hasan duraksadı. Sonra, "Benim de hoşuma gitmiyor ama alınmak, gücenmek için iyi bir neden bulamıyorum. Zaten ağabeyinin de, diğerlerinin de gözleri önünde hep. Malum, bir Avrupalı gibi büyütülmüş. İtiraf etmeliyim ki, bu durumun beni rahatsız ettiğini birkaç kez ben de söylemek istedim ama kıskançlıkla suçlanmak istemem. Aslında, beni kıskandırmak ister Ayda, hem de çok! Bu kadınsı cilveleri bilirsin. Hiç hoşlanmam" dedi.

Belli, diye düşündü Kemal. Belli ki, dünyanın kendi ekseni ve güneşin etrafında döndüğünün kanıtlanması mitleri yok edip insanları serseme çevirmiş.

"Sanki sana bilerek tuzak kuruyor" dedi.

"İstersem boyun eğdirebilirim ona" diye cevap verdi Hasan kendinden emin bir sesle.

Hasan'ın bu sözleri ve ses tonu Kemal'i deliye çevirdi. Bir bahane bulup onu altına alabilseydi keşke. Yeterince güçlüydü. Yukarıdan bakınca olduğundan da kısa görünüyordu Hasan. Bu kadar kısa boylu bir adamı sevebildiğine göre, kendisinden yaşça küçük birini de sevemez miydi Ayda? Kendini dünya üstündeki hakkından feragat etmiş gibi hissediyordu. Hasan evde yemek yemeye davet etti ama Kemal daveti nazikçe reddederek tokalaştı ve ayrıldı.

Eve döndüğünde bitkin, mahzun ve umutsuzdu. Günün olaylarını ve ima ettiklerini düşünmek, zihninde netlik kazanıncaya kadar düşünmek için yalnız kalmak istiyordu. Yaşam matem sarmaşıklarına bürünmüş gibiydi. Bunun ümitsiz bir aşk olduğunu zaten baştan itibaren bilmiyor muydu? Bu olaylar daha ne gibi ince ayrıntı sunuyordu ki ona? Tek tesellisi, başkaları aşktan söz ederken kendisinin tam manasıyla âşık olmasıydı. Hiç kimse kalbini aydınlatan bu aşk kadar büyük bir aşk hissedemezdi. Onun farklılığı ve üstünlüğü buydu işte! Aşkını, hiçbir sahte farklılık barındırmayan cennette kazanmak üzere, nicedir kurduğu hayallerden vazgeçmeyecekti; çünkü orada ne kafasının, ne burnunun önemi vardı.

"Semavi yasanın inayetiyle Ayda cennette benim olacak."

20

Sanki yoktu artık. Onu bile bile yok farz ediyordu genç kız. Hasan Selim ile yaptığı konuşmadan bir hafta sonra, cuma günü, Şaddat Malikânesi'nin bahçesindeki çardakta arkadaşlarıyla bir araya geldikleri zaman fark etti bunu. Ayda, Beddur ile beraber yanlarına geldiğinde, her zamanki gibi sohbete dalmışlardı. Genç kız bir süre kalıp Kemal'in yüzüne bile bakmadan diğerleriyle konuştu, şakalaştı. Başlangıçta, Kemal kendisine de sıra gelecek sanıp bekledi. Ama bir süre sonra beklemekten sıkılıp Ayda'ya bakınca genç kızın onunla göz göze gelmemeye çalıştığını anladı. Bir şeyler söyleyip onu kendisiyle konuşmaya zorladı. Ne ki, kız duymazdan gelip diğerleriyle konuşmayı sürdürdü. Bu başarısız manevrasını kimse fark etmemişti -çünkü sevgilinin söylediklerine dalmışlardı- ama bu durum yediği darbeyi yumuşatmamıştı. Genç kızın bu davranışına neyin yol açtığını bılemediği gibi, olanı inkâr etmeye hazır olduğu için, şüphelenmeyi bir yana bıraktı. Endişe içindeydi. Şansını bir daha denemek üzere fırsat kollamaya başladı. Derken, Beddur ablasının elini bırakıp ona el salladı. Yerinden kalkıp küçük kızı kucağına almak istedi Kemal ama Ayda kardeşini yanına çekip, "Gitme zamanı geldi" dedi ve herkese veda edip ayrıldı.

Bütün bunlar ne anlama geliyordu acaba? Sanki Ayda ondan rahatsız olmuş ve sanki sadece ona olan kızgınlığını sergilemek için gelmişti oraya. Neyle suçlamaktaydı onu? Neydi günahı? Küçük ya da büyük, neydi yaptığı yanlış?

Mantıkla alay eden endişe, delikanlının dünyasında kesinlik kazanmış olan her şeyi tuzla buz etti.

O zamanlar kendini denetleyebiliyor, kendine hâkim olabiliyordu. Yediği darbenin etkilerini arkadaşlarından saklamayı ve başını dik tutup rolünü oynamayı bildi. Hislerini kimseye belli etmemişti.

O sohbetten sonra, ne kadar acı olursa olsun, gerçekle yüzleşmenin daha iyi olacağını telkin etti kendine. Ayda'nın, hiç olmazsa o gün kendisini dostluğundan mahrum etmiş olduğunu kabul etmek durumundaydı. Delikanlının sevgi dolu kalbinde sevgilinin tüm düşüncelerini, bakışlarını, hatta fısıltılarını eksiksiz kaydeden küçücük bir kayıt cihazı vardı. Bu mekanizma, genç kızın niyetlerini bile kestirebiliyor, olabilecekleri önceden görüyordu. Hangi nedenle olursa olsun ya da hiç nedensiz -tıbbi tedaviye meydan okuyan bir hastalık gibi- kendini sert rüzgârların dalından koparıp çöpe attığı bir yaprak gibi hissetmekteydi.

Konuşmasının sonunda, "İstersem boyun eğdirebilirim ona" demiş olan Hasan'a kaydı düşünceleri. Ama Ayda her zamanki gibi bugün de çardağa gelmişti işte. Zaten Kemal'i üzen onun yokluğu değil, kendisine hor davranmış olmasıydı. Hasan'ın genç kızdan Kemal'i görmezden gelmesini istemesi için bir neden yoktu çünkü dostça ayrılmışlardı. Kim olursa olsun, zaten erkeklerden emir alacak biri değildi Ayda. Dahası, Kemal yanlış bir şey yapmamıştı ki... Göklerin efendisi, bütün bu suçlamaların ardındaki sır neydi? Çardakta konuşurlarken ona gayet sert ve acımasız davranmıştı Ayda. Onun başıyla, burnuyla alay etmiş, onurunu kırmıştı. Ama sözlerinin sevgi dolu, şakacı bir tarafı da vardı ve konuşması bir tür özür dilemeyle sonlanmıştı. Bu konuşma beslediği tüm umutları altüst etmişti ama zaten ümitsiz bir aşk beslemiyor muydu Kemal? Bugünkü karşılaşmada görmezden gelinmiş, dışlanmış, sükûta ve ölüme mahkûm edilmişti. Haşin ve insafsızca davranması bile, yanından yokmuş gibi geçip gitmesinden iyiydi. Ne kötü! Göğsünde taşıdığı acı lügatine yeni bir giriş daha yapılmıştı. İşte bir vergi tarhı daha... aşkın koyduğu bir vergi. Onu bir yandan aydınlatıp bir yandan kavuran ışığın bedelini böyle ödemekteydi.

Çok kızgındı. İçindeki büyük aşka karşın böylesi kibirli ve soğuk muamele görmüş olmak çok zor geldi. Kızgınlığın

kendini ifade edebileceği tek yolun yine sevgi ve bağlılık olduğunu acıyla fark etti. Yediği darbeye mukabele etmenin yolu ise dua ve yalvarıştı! Onu itham eden bir başkası, hatta Hüseyin Şaddat olsaydı, onunla tüm ilişkisini keserdi kuşkusuz. Ne ki, davacı sevgili olunca kızgınlığı göğsüne geri çekiliyor; husumeti tek bir hedefe, kendine yöneliyordu. İntikam arzusu davalıyı, yani kendini cezalandırmaya yöneltti onu. Kendini ömür boyu feragate mahkûm etti. Kederle ve inatla ondan sonsuza dek uzak durmaya niyetlendi. Onunla dostluğun tadını yer gök aşka gark olurken çıkarmıştı. Bu, rüyasında bile göremeyeceği bir lütuftu. Dahası, onun tarafından asla sevilemeyeceğinin bilinciyle umutsuzluğun bile keyfini çıkarmış; zapt edilmez arzularını sevgilinin, o da yanından ayrılırken ettiği güzel bir sözle veya lütfettiği tatlı bir gülüşle gidermeye çalışmıştı. Ne var ki, onun tarafından görmezden gelinmek delikanlıyı çok şaşırtmış, yolunu kaybederek dünyaya yabancılaşmasına yol açmıştı. Böylece, ona öldükten sonra şuurun yitirilmemesi halinde neler hissedilebileceğini tatma fırsatı verilmişti.

Şaddat Malikânesi'nden uzak kaldığı bir hafta boyunca zihni işte bu düşüncelerle merhametsizce çalkalanıp durdu. Derin derin ıstırap veren başarısızlığını düşündü; sabahleyin babasıyla kahvaltıdayken, dalgın dalgın sokaklarda yürürken, Öğretmen Okulu'nda aklı bir karış havada ders dinlemeye çalışırken, akşamları okumaya çabalarken ya da o kusursuz uyku âlemine giriş için nafile dua ederken! Bu düşünceler bilincin eşiğinde pusuda bekler ya da onu bir çırpıda tüketmek üzere açgözlü bir dürtüyle uyandırıp ele geçirmek üzere mücadeleye hazır olurlardı. Ruh, efendisine saldırınca ne iğrenç, ne korkunç olur!

Cuma günü aşk ve eza sarayına kararlaştırılan saatten biraz daha önce vardı. Bugünü neden bu kadar hevesle, sabırsızlıkla beklemişti ki? Zayıf bir kalp atışı bile olsa, aradığı, umudunun canlı olduğunu düşündürecek bir işaret miydi acaba? Sevgilinin, tıpkı kızdığı zaman yaptığı gibi, hiç nedensiz dostça davranmasını sağlayacak bir mucize mi bekliyordu? Yoksa cehennem ateşini körükleyerek soğuk küllerini bir an önce tatmak mıydı niyeti?

Anılarla dolu patikadan bahçeye doğru yürüdü. Ayda çardaktaydı. Beddur'u karşısına, masanın üstüne oturt-

muştu. Çardakta başka kimse yoktu. Durdu. Kıza fark ettirmeden dönüp gitmeyi düşündü önce ama kendine yediremeyip vazgeçti. Çardağa yaklaştı. Ona verilen cezayla bir an önce yüzleşmek; güvenliğini ve huzurunu katleden muammanın üstündeki örtüyü kaldırmak istiyordu. Kadın kılığındaki bu güzel, zarif yaratık, bu ilahi ruh insafsızlığının onu ne hale getirdiğinin farkında mıydı? Istırap içinde olduğunu söyleyerek şikâyette bulunursa rahatlar mıydı? Üstündeki hükümranlığı, Güneş'in etrafında belirli bir yörüngede dönmeye mahkûm edilmiş olan Dünya'nın üzerindeki hükümranlığı gibiydi; çok yaklaşırsa içinde eriyecek, çok uzaklaşırsa sonsuza dek yok olacaktı!

Tek bir gülüş acılarına ilaç gibi gelecekti. Geldiğini fark etmesi için özellikle gürültü çıkararak ilerledi. Genç kız dönüp baktı. Yüzünde hiçbir ifade yoktu. Delikanlı oturduğu yere bir metre mesafede durdu, başıyla selam vererek gülümseyip "Günaydın" dedi.

Genç kız selamı başıyla aldı ama cevap vermedi. Karşılara bakıyordu.

Umudun ölmüş, kaskatı kesilmiş olduğundan kuşkusu yoktu artık. Kızın, "Başını da, burnunu da çek önümden... güneşi engelliyorlar" diye bağırdığını hayal etti. Beddur el salladı. O pırıl pırıl, güzel yüze bakıp yenilgisini küçük kızın masum sevgisinin ardına saklayıp yanına yaklaştı. Küçük kız kolunu tuttu. Kemal eğilip yanağını minnetle sıcacık öptü.

Derken, bir zamanlar ilahi müziğin taç kapısını açan o ses kaba bir biçimde, "Lütfen öpme! Öpüşme hijyenik bir selamlaşma şekli değil" dedi.

Nasılını, nedenini bilmeden sinirli bir kahkaha attı Kemal. Şaşırmış, sersemlemiş, yüzü bembeyaz olmuştu. Kendini toparlayıp, "Bildiğim kadarıyla onu ilk kez öpmüyorum" dedi duyduğuna inanamayan bir ses tonuyla.

Kız, fark etmez dercesine omuz silkti.

Haa! Kendimi savunma şansı tanınmayan yeni bir işkence süreci başlıyor anlaşılan.

"Sendeki bu tuhaf değişimin sırrını sormama izin ver" dedi. "Bir haftadır düşünüyorum ama keşfedemedim!"

Genç kız duymazdan geldi.

Kemal endişeli ve acı bir sesle, "Bu cezayı hak edecek bir şey yapmadım. Masumum. Beni üzen bu."

Kız suskun kalmaya kararlı gibiydi ama Hüseyin gelmeden onu konuşturmak istiyordu Kemal. Sızlanma ile yalvarma arası bir sesle, "Eski bir dost olarak hiç olmazsa bir açıklama hak etmiyorum muyum?" diye sordu.

Genç kız başını kaldırıp yan yan baktı. Bakışları fırtına bulutları kadar kasvetli ve öfke doluydu. "Masum rolü yapma bana" dedi.

Kemal, Beddur'un başını mekanik hareketlerle okşamaya devam ederken. Ah, göklerin hâkimi! Bilmeden günah işler mi insan, diye sordu kendine Hiçbir şeyin farkında olmayan küçük kız ona sokulmaya çalışıyordu.

"Heyhat! Kuşkulanmakta haklıymışım" dedi sarsılarak. "İçim böyle söylüyordu ama inanmak istemedim. Yanlış bir şey yaptığım kanaatindesin, öyle değil mi? Ne? Suçum ne? Başın için söyle! Benden açıklama bekleme çünkü sana yanlış yapmadım. Geçmişimin, yaşamımın, kalbimin her köşesini arıyorum ama seni incitmeye dönük tek bir niyet, kelime ya da davranış bulamıyorum. Bu kadar aşikâr olanı görememen hayret verici."

"Tiyatro yaparak kandırılacak kızlardan değilim ben. Hakkımda ne söylediğini sen daha iyi bilirsin" dedi genç kız aşağılayıcı bir tavırla.

Kemal korktu. "Ne söylemişim? Kime söylemişim? Yemin ederim ki..."

"Yeminlerin beni hiç ama hiç ilgilendirmez. Onları kendine sakla. İftiracıların yeminleri ciddiye alınmaz. Önemli olan, hakkımda ne söylediğini senin hatırlaman" diye cevap verdi kız çileden çıkmışçasına.

Kemal bir münazaraya hazırlanırcasına paltosunu iskemleye attı ve Beddur'un dikkat çekmek için yaptığı masum girişimlerden kurtulmak üzere uzaklaşıp doğru söylediğinden kuşku duyulamayacak ateşli bir sesle, "Senin hakkında burada, senin yanında tekrarlamaktan utanacağım hiçbir şey söylemedim. Senin hakkında hayatım boyunca kimseye bir şey söylemedim. Keşke anlayabilsen... istesem de yapamazdım zaten. Seni kızdıracak şekilde hakkında konuştuğumu kim söylediyse alçak bir yalancıdır ve güvenini hak etmiyor demektir. Onunla senin önünde yüzleşmeye hazırım. Kimin doğru, kimin yalan söylediğini...

daha doğrusu yalancı olduğunu kendin görürsün. Senin kabahatin yok belki ama bana adil davranmıyorsun" dedi.

"Hak etmesem de övgü için teşekkürler. Kusursuz olduğumu sanmıyorum... en azından tam anlamıyla bir Mısırlı gibi yetiştirilmediğim için" dedi Ayda.

Kızın son sözleri Kemal'in aklını kurcaladı çünkü Hasan Selim ile yaptığı konuşma sırasında onun ileri sürdüğü iddialar karşısında sevdiğini savunurken böyle bir şey söylemişti. Hasan, bu sözleri Kemal'in iyi niyetli olmadığını düşündürecek biçimde aktarmış olabilir miydi acaba? Soylu Hasan Selim... böyle bir şey yapmış olabilir miydi? Nasıl da dönüyordu başı!

Çok şaşırdığını, çok üzüldüğünü açık eden bir bakışla, "Ne demek istiyorsun? Kabul, bunu söyledim ama Hasan Selim'e sor bakalım nasıl! Sana açıklamak zorunda! Bu sözleri senin meziyetlerini överken sarf ettim ben" dedi.

Ayda öfkeyle bakıp, "Meziyetlerim mi? Herkesin 'rüya kızı' olmak istemem bir meziyet mi?" diye sordu soğuk bir sesle.

Kemal korkuyla, öfkeyle bağırdı: "Onu ben değil, kendisi söyledi. Lütfen içeri gitme. İzin ver de senin önünde meydan okuyayım ona."

Kız acı bir dille sürdürdü sorgulamayı: "Ve benim seninle flört ediyor olmam... bu da mı bir meziyet?"

"Benimle flört mü? Nerede? Ne zaman?" dedi Kemal, tüm bu suçlamalar karşısında kendini nasıl savunacağını bilemez bir halde.

"Bu çardağın altında! Unuttun mu? Ona bu izlenimi verdiğini inkâr mı ediyorsun?"

Genç kızın, "Unuttun mu?" derken kullandığı alaycı ses tonu incitti Kemal'i. Ne kadar aptalca! Anlaşılan, Hasan onları çardakta baş başa görünce kuşkulanmış; bu kuşkuları sevgilisiyle paylaşmış; gerçeği öğrenmeye çalışırken Kemal'i harcama pahasına pis bir oyun oynamıştı.

Kemal çok içerlemişti. "Tümünü reddediyorum" dedi üzüntülü bir sesle. "Tüm gücümle, tüm kalbimle reddediyorum. Ne yazık ki, Hasan'a güvenimi kaybettim."

Kemal'in bu sözlerle kendisini de iğnelediğini düşünerek, "O hep güvene layık bir insan olmuştur" dedi genç kız kibirli bir sesle.

Kemal ne diyeceğini, ne yapacağını bilemez haldeydi. Sfenks'in binlerce yıl yerinden oynatmadığı o kocaman, korkunç ayağını kaldırarak kendisini ezdiğini ve sonsuza dek toprağa gömdüğünü hayal etti.

"Eğer bu yalanları sana Hasan söylediyse, sıradan bir yalancı demektir. Ben sana değil, o bana iftira atıyor" dedi. Sesi titriyordu.

Kız sert sert baktı. "Hasan'ın önünde Hüseyin'in arkadaşlarıyla dostluk kurmamı eleştirdiğini de mi inkâr ediyorsun?" diye sordu keskin bir dille.

Asilzade, demek böyle tahrif ediyordu sözleri. Çok sarsıldı. "Evet, hepsini reddediyorum. Hem de nasıl!" dedi. "Böyle bir şey olmadı. Allah biliyor ya, olmadı. Esas onun dehşet verici bir iddiası var. Senin kendisini sevdiğini söyledi! İsterse, seni Hüseyin'in arkadaşlarıyla görüşmekten men edebilirmiş. Söylediği bu! Ben asla..."

Genç kız delikanlının sözlerini keserek kalkıp dimdik durdu. Yüzünü çevreleyen siyah saçlarının oluşturduğu hale rüzgârda uçuşuyordu. Çenesini kaldırıp, "Bunlar birer hezeyan! Kimin ne dediği beni hiç ilgilendirmez. Ben bunların hepsinin üstündeyim! Tek suçum, ayırım yapmaksızın herkesi seviyor olmam" dedi.

Bu arada Beddur'u yere indirerek elinden tutmuş ve sırtını dönüp uzaklaşmaya başlamıştı genç kız. "Bir dakika dur lütfen..." diye arkasından yalvarırcasına seslendi Kemal.

Sesi gereğinden yüksek çıkmış, genç kız iyice uzaklaşmıştı. Bütün bahçe dinlemişti onu. Ağaçlar, çardak, iskemleler... hepsi kınayan gözlerle ona bakıyorlardı sanki. Çenesini kapatıp masaya dayandı. İnce uzun bedeni bir yenilgiyle bükülmüşçesine eğildi masanın üstüne.

Yalnızlığı uzun sürmedi. Biraz sonra, her zamanki neşeli haliyle çıkıp geldi Hüseyin Şaddat. Kemal'i o tatlı, masum sesiyle selamladı. Yan yana oturdular. Az sonra İsmail Latif göründü. Son gelen Hasan Salim oldu. Kibirli bir ifadeyle acelesi yokmuşçasına yürüyordu.

Hasan'ın, geçen seferki gibi, Ayda ile konuştuğunu uzaktan görüp görmediğini merak etti. Genç kızla aralarında geçen bu son fırtınalı konuşmayı, acaba ne zaman ve nasıl öğrenecekti Hasan? Apandisiti patlamışçasına acıyan bir öfke ve kıskançlık yükseldi içinden. Hasmının onu şeytani bir

zevkle seyretmesine izin vermeyecekti. Sahte sevgi gösterilerine pabuç bırakmayacak, kendisiyle alay edilmesine razı olmayacak, içindeki fırtınayı kimseye belli etmeyecekti. Kendini sohbetin akışına kaptırıp İsmail'in uzun uzun İttihat ya da Birlik Partisi'nin kuruluşu, Said Zaglul ve Vaft Partisi'ni terk edenler ve bunda Neşet Paşa'nın rolü hakkındaki mülahazalarını gülerek dinledi. Özetle, toplantı sükunet içinde sona erinceye kadar rolünü çok iyi oynadı.

Öğle saatlerinde, İsmail ve Hasan ile birlikte Şaddat Malikânesi'nden ayrılırken kendini daha fazla tutamayacağını anlayıp, Hasan'a "Seninle konuşmak istiyorum" dedi.

"Konuş" dedi Hasan sakin bir sesle.

"Yalnız" dedi Kemal, İsmail'e özür dilercesine bakarak.

İsmail yanlarından ayrılmak üzereydi ki, Hasan durması için işaret ederek, "Benim İsmail'den gizlim saklım yok" dedi.

Hasan'ın taktiği Kemal'i kızdırdı çünkü ardında hileli bir manevra olduğunu sezmişti. Soğukkanlı bir tavırla, "Pekiyi, o da duysun" dedi. "Benim de gizlim saklım yok İsmail'den."

Şaddat Malikânesi'nden hep birlikte uzaklaşıncaya kadar bekledi Kemal. Sonra, "Sen gelmeden önce Ayda ile çardakta tesadüfen bir araya geldik. Tuhaf bir konuşma geçti aramızda. Anladığım kadarıyla Saraylar Caddesi'nde yaptığımız konuşmadan bahsetmişsin ona. Ama sözlerimi öylesine çarpıtarak, öylesine yanlış aktarmışsın ki, kendisini acımasızca kınadığımı, ona haksızlık ettiğimi düşünüyor" dedi.

"Çarpıtarak ve yanlış" sözcüklerini tekrarlayan Hasan'ın dudakları öfkeyle kasıldı. Kemal'e, herhangi biriyle değil, kendisi, yani Hasan Selim ile konuştuğunu hatırlatan bir ifadeyle bakıp, "Sözlerine dikkat et" dedi buz gibi bir sesle.

"Tam da öyle yaptım" dedi Kemal hararetle. "Ayda'nın aktardıkları, sorun çıkarıp aramızı açmak istediğin hususunda şüpheye yer bırakmıyor."

Hasan öfkelenmiş, beti benzi atmıştı ama kendine hâkim oldu. Elinden geldiğince mesafeli bir sesle, "Senin kavrayışı yüksek, daha anlayışlı biri olduğunu düşünürdüm. Üzüldüm" dedi ve alaycı bir üslupla sürdürdü: "Bu sözde sorunu yaratarak ne kazanacağım acaba, sorabilir miyim? Birtakım sonuçlara hiç düşünmeden varmış olduğun açık" dedi.

Kemal giderek kızıyordu. "Kendini yüz kızartıcı, utanç verici bir duruma soktun" diye bağırdı.

İsmail araya girme ihtiyacı hissetti. "Bence bu konuşmayı sinirlerinize hâkim olabileceğiniz bir başka zamana erteleyin" dedi.

Kemal gayet kararlı bir sesle, "Konuşulacak, tartışılacak bir şey yok. Her şey apaçık. Bunu o da, ben de biliyoruz" dedi.

İsmail tekrar devreye girdi: "Çardakta ne konuştuğunuzu anlat. Belki biz..."

Hasan kesti: "Yargılanmayı reddediyorum."

Hasan'ın yalanlayacağını bile bile öfkeyle bağırdı Kemal: "Zaten olup biteni Ayda'ya anlattım. Anlattım ki, kimin yalan söylediğini bilsin" dedi.

Hasan bembeyaz oldu. "Bırakalım da bir tüccarın oğlu ile yüksek mahkeme yargıcı babanın oğlunun sözlerini o tartsın" diye bağırdı.

Kemal yumruğunu sıkıp Hasan'ın üstüne yürüdü. Ufak tefek olduğu halde ikisinden de güçlü olan İsmail araya girip ayırırken, "Buna izin veremem" dedi. "İkiniz de arkadaşımsınız ve saygıdeğer babaların evlatları. Böylesi çocuksu davranışlardan vazgeçin" diye ekledi.

Kemal isyankâr, gergin ve incinmiş bir ruh hali içinde kaldırımları tekmeleyerek döndü eve. İçi yanıyordu. Kalbi, onuru, babası ve sevgili itibariyle ölümcül bir yara almıştı. Geriye ne kalmıştı ki? Ya Hasan? Doğruluğuna, dürüstlüğüne hayran olduğu ve tüm diğer arkadaşlarından daha fazla saygı duyduğu Hasan?! Bir saat içinde ağzı bozuk bir müfteri olup çıkmıştı. Kemal'in sorunu, kendi ithamlarının su götürmez biçimde doğru olduğuna tam manasıyla inanmıyor olmasıydı. Hâlâ düşünüyor; o acı sahnenin kendisinin göremediği, değerlendiremediği bir yönü olup olmadığını sorguluyordu. Sözlerini Hasan mı tahrif etmişti, yoksa Ayda mıydı yanlış anlayıp amacı aşan biçimde yorumlayan? Belki de çabuk öfkeye kapılmıştı? Ama tüccar oğluyla yüksek mahkeme yargıcı babanın oğlu kıyaslaması Kemal'i sanki cehennem ateşine atmıştı. Tek başına bu bile, Hasan'a adil davranmayı anlamsız kılıyordu.

Haftalık buluşma için Şaddat Malikânesi'ne bir sonraki gidişinde Hasan yoktu. Bir işi çıktığını söylemişti anlaşı-

lan. Toplantı dağıldıktan sonra, İsmail Latif, Hasan'ın öfkeyle ettiği sözlerden çok pişman olduğunu, çok üzüldüğünü söyledi Kemal'e. Ama o da -Kemal- hüsnü kuruntuya kapılmış, ciddi suçlamalar yöneltmişti Hasan'a. Hasan, İsmail Latif'ten bu talihsiz olayın aralarındaki dostluğu bozmayacağını umduğunu söylemesini istemişti.

Bir süre sonra Hasan'dan aynı mealde bir de mektup aldı Kemal. Bir sonraki karşılaşmalarının olayı geride bırakmış, unutmuş olarak gerçekleşmesini umduğunun altını çiziyor; mektubu şu satırlarla bitiriyordu: "Birbirimizi kırmak için neler yaptığımızı hatırla. Belki sen de benim gibi, ikimizin de haksız olduğuna kanaat getirir; birbirimizin özrünü kabul etmemizin doğru olacağını düşünürsün." Bu mektup, Kemal'in kendini bir süre iyi hissetmesine yol açtı ama Hasan'ın bildik kibri ile bu zarif, beklenmedik özrün tezat teşkil ettiğini görmekte gecikmedi. Evet, bu beklenmedik bir durumdu çünkü Hasan'ın herhangi bir şey için özür dileyeceği düşünülemezdi. Neydi değişmesine yol açan? Dostluk olamazdı arkadaşının gururunu böylesine etkileyen. Belki, dostluğa sahip çıkmaktan ziyade, medeni bir insan olarak zedelenen şöhretini onarmaktı derdi. Belki de Hüseyin Şaddat'ın kulağına gidebilir endişesiyle tartışmayı büyütüp daha zehirli bir hale getirmekten çekiniyordu. Hüseyin'in babası da bir işadamıydı. Hüseyin, "tüccarın oğlu ile yüksek mahkeme yargıcının oğlu" sözlerinin edildiği bir anlaşmazlığa kız kardeşinin karışmış olmasına kızabilir ya da bundan kendi adına öfke duyabilirdi. Hasan'ın kişiliği dikkate alınırsa, bunların hepsi dostluk söyleminden daha akla yatkın, daha mantıklı nedenlerdi.

Kemal, ne Hasan ile barışmayı, ne de aralarındaki husumetin sürmesini önemsiyordu. Onun için önemli olan Ayda'nın gizlenmeye karar verip vermediğiydi çünkü bahçede yanlarına gelmiyordu artık. Pencerede, balkonda da görünmüyordu. Onurunu gözeterek, ona, Hasan'ın isterse onu yanlarına gelmekten men edebileceğini söylediğini aktarmış; bunu kızın inat edip yanlarına gelmeye devam etmesini umarak söylemişti, ki görebilsin. Ne ki, Ayda buna rağmen ortadan yok olmuş; sanki evi de, mahalleyi de, hatta bu yavan dünyayı da terk etmişti! Bu ayrılığın sonsuza dek sürmesi mümkün müydü? Belki, sonunda affetmek

üzere, bir süre onu cezalandırmaktı niyeti. Keşke Hüseyin, kız kardeşinin yokluğunu izah eden bir şeyler söyleyip içindeki korkuyu dağıtabilseydi... Bu ihtimallerden birinin gerçek olmasını bütün kalbiyle dileyerek nafile bekledi.

Her gidişinde malikâneye umutla umutsuzluk arası bir merakla yaklaşıp ön balkona, sonra patikayı gören yan pencereye bakıyor; çardağa veya tuvalete yürürken arka balkona göz atıyordu. Arkadaşlarıyla otururken uzun uzun bir türlü gerçekleşmeyen sürprizin hayalini kuruyor; toplantı dağılınca kimseye belli etmeden pencerelere, balkonlara ve özellikle de yan patika üzerindeki pencereye hüzünle bakıyordu çünkü bu pencereydi aşkının görüntüsünü çerçeveleyerek gündüz düşlerini süsleyen. Umutsuzluğunu yutup üzüntü soluyarak ayrılıyordu malikâneden. Öylesine derin bir karamsarlık içindeydi ki, tarihi mahallenin gelenekleriyle büyütülmüş, bu geleneklerle yoğrulmuş olmasa, Ayda'nın neden yok olduğunu Hüseyin'e her an sorabilirdi. Hiçbir şey sormadı; ama kızın ortadan yok olmasına neden olan koşullardan Hüseyin'in ne derece haberdar olduğunu merak etmeye başladı.

Hasan Selim geçmişe değinmez, yüzünde geçmişi düşündüğüne dair herhangi bir işarete asla rastlanmazdı. Ne ki, onları bir araya getiren her oturumda, karşısında kazandığı zaferin canlı tanığı, yani Kemal vardı. Bu düşünce Kemal'i üzüyor, duyduğu acı iliklerine işliyordu. Çektiği ıstırap düşüncelerini de etkilemeye başladı. En beteri ayrılık acısı, yenilgi ve umutsuzluktu. Daha da kötü, daha da zalim olan, sevgilinin letafet bahçesinden kovulmuş, aşkın şarkısından ve ışığından mahrum bırakılmış olmanın getirdiği küçük düşürülmüşlük, aşağılanmışlık duygusuydu. Kederli ruhu gözyaşı döktükçe, "Seni sakat yaratık, o mutlu heriflerin yanında sen kimsin ki?" demeye başladı. Ayda gizlenmekte ısrar ettiği sürece yaşamın ne anlamı olabilirdi ki? Gözleri ışığı, kalbi sıcaklığı nerede bulurdu? İçini sevinçle dolduran başka ne vardı etrafta? Sevgili ortaya çıksın da hangi şartlarda çıkarsa çıksın! Ortaya çıksın da kimi severse sevsin... Hasan'ı veya bir başkasını! Ortaya çıksın da burnuyla, kafasıyla istediği gibi alay etsin! Onu görmeye, sesini işitmeye duyduğu açlık her türlü insani ölçünün üstündeydi. O zaman neden

içindeki küskünlüğü, umutsuzluğu, perişanlığı gidermeyip de ışıktan mahrum bir kör gibi, mutluluktan mahrum bir kalbi güzel bir bakışla ödüllendirmemek? Ortaya çıksın, ortaya çıksın da ona aldırış etmesin! Belki onun tarafından kabul edilme zevkine erişemeyecekti; ama onu görmenin mutluluğunu yaşayarak, dünyayı yeniden o muhteşem ışığının aydınlığında görecekti. Aksi takdirde, yaşamın cinnetin işkenceye yatırdığı acı dolu dakikalardan başka anlamı yoktu. Genç kızın yaşamından çıkıp gitmesi, bir zamanlar mükemmel bir denge unsuru olan omurgasının çekip çıkarılarak, duygulardan müteşekkil bir et yumağına indirgenmesi gibiydi.

İçindeki acı ve korku, onu vesveseli, huzursuz bir hale soktu. Cuma günlerini sabırsızlıkla bekliyor; arkadaşlarıyla el Abbasiye'ye gidip -uzaktan da olsa- genç kızı pencerede, balkonda görme umuduyla malikânenin etrafında dönüp duruyordu. Saray Gezisi'ndeki evinde sabırla beklemenin tek tesellisi umutsuzluktu. Ateşli bir halde sevgilinin kutsal tapınağının yakınında olmak, bir ateş sütununun dibine dinamit yerleştirmek gibiydi. Onu hiç göremedi. Birkaç kez uşaklardan birinin eve girip çıktığını görmüş; adamı hayret dolu, meraklı bakışlarla izlemiş; kaderin, sevgilinin yanında ve onunla ilişki içinde olmak, genç kızı yatarken, şarkı söylerken ya da hayal kurarken görmek üzere, neden bu adamı seçmiş olduğunu; mihrabında yaşadığı halde, ona tapılması gerektiğinden bihaber bu kalbin, neden bu kadar şanslı olduğunu sorgulamıştı.

Bu gezintilerinden birinde, Abdülhamit Şaddat Bey ve değerli eşini evden çıkıp kapıda bekleyen Minerva otomobile binerken gördü. Böylelikle, Ayda'nın dünyada herkesten çok sevdiği ve saydığı iki mutlu insanı görmüştü. Genç kızın riayet etmesi gereken kuralları zaman zaman işte bu iki insan belirliyordu. Bu değerli anne, Ayda'yı dokuz ay karnında taşımıştı. Şüphesiz, bir zamanlar Ayda da önce bir embriyo, sonra da yeni doğmuş bir bebekti, tıpkı Kemal'in ilk kez Ayşe ile Hatice'nin yanında görüp uzun uzun seyrettiği yaratıklar gibi bir bebek! Ayda'nın çocukluğunu, kimse bu mutlu anneden daha iyi bilemezdi.

Yaşamın labirentlerinde gezindiği sürece ne acıları, ne de bu acıların etkileri siliniyordu. Yaşlı gözlerini yastığa

bastırdığı o kış akşamları neye yaramıştı? Ellerini açıp tam bir teslimiyet içinde göklerin hâkimine, "Allahım, İbrahim'i yakan ateşe 'Serin ve esenlik ol!' diye buyurduğun gibi, bu aşka da kül gibi soğumasını emret" diye yalvardı. Aşkın insan bedeninin tek bir bölgesinde yoğunlaşmasını isterdi; böylelikle ameliyatla çıkarılıp atılabilirdi belki. İnleyerek sevgilinin adını telaffuz etti yaralı kalbi. Ses, odanın sessizliğinde onu bir başkası çağırıyormuşçasına yankılandı. Kaybolan mutluluktan bir rüya çalıp Ayda'nın onun adını söyleyen sesini taklit etti. Bunun hayal mahsulü değil, gerçekten yaşanmış olduğunu hatıra defterine bakarak doğruladı.

Kaybolan özgürlüğe yanan bir tutuklu gibi, yıllardır ilk kez aşktan önceki yaşamını hasretle andı. Evet, durumu bir tutuklunun durumuna benziyordu. Hapishane parmaklıklarını kırmak, aşkın görünmez zincirlerini kırmaktan daha kolaydı çünkü bu zincirler kalpteki duyguları, zihindeki düşünceleri ve bedendeki sinirleri de esir alıyor, asla bırakmıyordu.

Bir gün, Fehmi'nin de böylesi azap çekip çekmediğini merak etti. Ağabeyinin anıları ruhunun saklı köşelerini yaslı bir şarkı gibi işgal etmekteydi. Meryem'in İngiliz askerle flörtünü ağabeyinin önünde nasıl herkese anlattığı geldi aklına. Dikkatsizce, düşüncesizce Fehmi'nin kalbine zehirli bir bıçak saplamıştı. Ağabeyinin yüzünü, o anki sahte soğukkanlılığını hatırlayarak, gözlerinin önüne getirdi. Derken, aralarından tek başına ayrılıp gitmeden, o yakışıklı yüzdeki acı kasılmaları hatırladı. Tıpkı kendisi gibi, onun da ağlayarak inleyerek kendini kaptırdığı hazin monologlar vardı elbet. Acısını ta içinde hissederek şu sonuca vardı: "Fehmi, kurşun göğsünü paramparça etmeden önce, daha da beter bir acı hissetmişti kalbinde."

Tuhaf ama günün siyasi şartları, genç adamın yaşamının daha geniş bir yorumunu yansıtıyordu sanki. Gazetelerde okuduğu gelişmeler, sanki Saray Gezisi veya Saraylar Caddesi'ndeki olayları anlatmaktaydı. Said Zaglul'un hali, tıpkı kendi hali gibi, tutukluluktan beterdi. Korkunç saldırılara, insafsız ithamlara, en yakınlarının kalleş ihanetlerine uğruyordu. İkisi de ilişki kurdukları seçkin insanların soylu arka planları itibariyle kibrinden ve alçakça davra-

nışlarından muzdaripti. Büyük ulusal liderin ıstırabı bile ülkenin yenik düşmüş haline benziyordu. Kemal, kendi ruh haline benzer siyasal şartlar altındaki ülkesi için de tutkulu bir aşk beslemekteydi. Said Zaglul ile ilgili olarak, "Böylesi samimi, böylesi içten bir insana bu insafsız muamele reva mı?" diye yönelttiği eleştiriyi, bari kendine yöneltseydi. Said Zaglul'un yerine başbakan olan Ahmet Ziver Paşa'ya atıfla, "Kontrolü ele almak için hileli taktiklere başvurarak, kendisine duyulan güvene ihanet etti" derken, Hasan Selim'den bahsediyor olabilirdi. Mısır hakkında, "Kendini savunurken güvenebileceği tek insanı görevden aldı" derken, aklında Ayda olabilirdi.

21

Şeker Sokağı'ndaki Şevket Malikânesi'nde huzur yoktu. Sadece çok kalabalık olduğu için değil, Hatice yüzünden! Üç katlı binanın en alt katında evin büyük hanımı, en üst katında ise çocukları Naime, Osman ve Muhammed ile birlikte Halil ile Ayşe oturuyordu. Çocukların gürültüsü, Hatice'nin doğrudan veya kışkırtmak suretiyle yol açtığı vaveyla ile kıyaslandığında, masum sayılırdı. Evin yönetimiyle ilgili anlaşmazlıkları asgariye indirgemek için birtakım değişiklikler yapılmıştı. Hatice'nin evine ona ait bir mutfak yerleştirilmiş; genç kadın bununla yetinmeyip evin çatısına da el koymuş; kendi annesi gibi bir bahçe düzenlemek ve tavuk beslemek üzere kayınvalidesinin damdaki tavuklarını yerinden etmişti. Bütün bunlar kargaşayı önemli ölçüde giderebilirdi ama öyle olmadı.

O gün, Hatice'nin her zamanki kavgacı kişiliği sanki karamsarlıktan muzdaripti. Nedeni sır değildi. Ayşe ile Halil onu rahatlatmak için koşup gelmişler; krizi atlatmasına yardımcı olmaya çalışmışlardı. Evet, bu bir krizdi... Hatice'nin yol açtığı ve körüklediği bir kriz! İki erkek kardeş, abla kardeş olan karılarıyla oturma odasında karşılıklı kanepelere oturdular. Gayet ciddi görünüyorlardı. Hatice kaşlarını çatmıştı. Hepsi birbirine bakıyor ama hiç biri onları bir araya getiren konuyu açmaya yeltenmiyordu.

Derken, Hatice hem ağlamaklı, hem de küskün bir sesle, "Böyle kavgalar her evde olur. Bu, dünya yaratıldığından beri böyledir. Ama ailevi sorunlarımızı herkese, özellikle de

dedikodu meraklılarına açmamak lazım. Gel gör ki, kayınvalidem bunları birer skandal haline getirmeden duramıyor. Allaha sığınmaktan başka ne yapabilirim?" dedi.

İbrahim kanepeye yerleşmek istercesine paltosunun içinde kıpırdanıp güldü. Bu gülüşün ne demeye geldiğini kimse anlamadı. Hatice kuşkuyla bakıp, "Ne demek o 'haha'" diye sordu. "Sen bu dünyada hiçbir şeyden etkilenmez misin?"

Sonra, ondan umudunu kesmişçesine, Ayşe ile Halil'e dönüp, "Dükkâna gidip beni babama şikâyet etmesi hoş mu oldu? Bir erkeği, özellikle de babam gibi bir erkeği kadınca tartışmaların içine sürüklemek doğru mu? Ziyaretinden de, şikâyetinden de rahatsız olmuş ama nezaket gösterip bir şey söyleyememiştir kuşkusuz. Babam buraya geleceğine dair söz verinceye kadar ısrar edip durmuştur. İğrenç bir tavır! Babam böylesi küçük şeylerle uğraşacak adam mı? Halil Bey, annenizin bu davranışını onaylıyor musunuz bakalım?" dedi.

Halil onaylamadığını belirtir bir biçimde kaşlarını çattı: "Annem hata yapmış. Bunu kendisine de söyledim. Tüm öfkesini bana kustu. Ama artık çok yaşlı. O yaştaki insanlara çocuk gibi davranmak lazım. İyi..."

İbrahim sözünü kesti: "'İyi, iyi!'... Daha kaç kez 'iyi' diyeceksin? Bıktım. Dediğin gibi, annem yaşlı bir kadın. Ama darbesi, ona merhamet etmeye hiç niyeti olmayan birinin başına indi."

Hatice sert sert bakıp burnundan soluyarak, "Allahım! Allahım! Bunları babamın önünde de söyle bari!" dedi.

İbrahim, bir el hareketiyle söylediklerinden pişman olduğunu belirterek cevap verdi: "Baban daha gelmedi. Gelse bile, bu beni dinlemek için olmayacak. Ben sadece herkesin kabul ettiği, senin bile inkâr edemediğin bir gerçeği dile getiriyorum. Allah biliyor ya, annemi görmeye tahammülün yok. Böyle olması gerekir miydi, saygıdeğer hanımefendi? Aklını kullanıp biraz özenli davranabilseydin avucunun içine alırdın yaşlı kadını. Senden itidal beklemek Ay'ı istemekten daha zor. Doğru değil mi?"

Hatice'nin bakışları Halil ile Ayşe arasında gitti geldi. Kendisine haksızlık yapıldığına dikkat çekmek istiyordu sanki. Ne ki, Halil ve Ayşe doğrular ile kişisel çıkarları ara-

sında kalmışlardı. Ayşe, "İbrahim Bey annenin kusurlarını hoş görmeye çalışabilirsin demek istiyor" dedi sözlerinin nereye varacağından asla emin olamadan.

Halil, yangın çıkışına hızla varabilmiş biri gibi rahatlayıp, başıyla doğruladı: "Doğru. Annem asabi bir insandır. Senin asabiyetine gösterdiğimiz anlayış ve saygı ona da gösterilmeli. Biraz anlayışlı olsan onunla sürekli kavga edip kendi sinirlerini bozmazsın."

Hatice suratını astı. "Onun beni görmeye tahammül edemediğini söylemek daha doğru olur. Beni sinir yumağına çevirdi. Ne zaman karşılaşsak doğrudan veya ima yoluyla bir şeyler yapmak istediğini söyleyip kanımı başıma çıkarıyor, beni zehirliyor adeta. Ve benden hoşgörü bekleniyor, sanki buzdan yapılmışım gibi! Abdülmünim ile Ahmet'in sürekli sabrımı sınayıp beni patlama noktasına getirdikleri yetmiyor mu? Duy beni Allahım: Bana karşı hakkaniyetle davranacak birini nerede bulurum?"

İbrahim gülümsedi. "Babanın şahsında bulursun belki" dedi alaycı bir sesle.

"Talihsizliğim sana zevk veriyor sanki!" diye bağırdı Hatice. "Her şeyin farkındayım ben ama Allah benimle."

"Sakinleş. Sakinleş ki baban geldiğinde seni böyle görmesin" dedi İbrahim. Sesinde hem teslimiyet, hem muhalefet vardı.

Nasıl sakin olabilirdi? Yaşlı kadının intikamı korkunç olmuştu. Birazdan babasının huzuruna çıkacaktı genç kadın. Bu karşılaşmanın düşüncesi bile kanını donduruyordu. Derken, Abdülmünim ile Ahmet'in kapalı kapının ardından duyulan çığlıkları yankılandı odada. Ahmet ağlamaya başlamıştı. Hatice kilolarına rağmen yerinden zıplayıp dışarı koştu. Çocuklarının oda kapısını ittiği gibi içeri daldı, "Ne demek oluyor bu? Size bin kere kavga etmeyeceksiniz dememedim mi? Kim başlattı?" diye bağırmaya başladı.

Hatice ortadan kaybolur kaybolmaz, İbrahim, "Zavallının sükûnete ve huzura karşı köklü bir husumeti var sanki" dedi. "Sabahın köründen itibaren sığ sularda debelenip duruyor. Yatana kadar sakinleşemiyor. Her şey onun istediği, onun planladığı gibi olmak zorunda... hizmetçi, yemek, eşyalar, tavuklar, Abdülmünim, Ahmet ve ben! Her şey onun sistemine uygun olarak işlemek zorunda. Acıyo-

rum. Sizi temin ederim ki, bu evin düzeni, Hatice'nin tutkulu mücadelesine hiç ihtiyaç duymadan mükemmel bir şekilde yürür."

"Allah yardımcısı olsun" dedi Halil gülümseyerek.

"Benim de!" diye ekledi İbrahim başını sallayarak. Sonra siyah paltosunun cebinden sigara tabakasını çıkardı. Yerinden kalkıp önce kardeşine ikram etti. Halil ikramını kabul edip bir sigara aldı.

Ayşe'ye de ikramda bulundu İbrahim ama genç kadın gülümseyerek geri çevirdi ve Hatice'nin çıktığı kapıya işaretle, "Sükûnet içinde oturalım biraz" dedi.

İbrahim yerine oturup sigarasını yakarken Ayşe'nin işaret ettiği kapıya bakıp, "Bir mahkeme sanki! Şu an orada bir mahkeme sürüyor ama savunmaya, kendine rağmen merhametli davranacaktır" dedi.

"Ben bu evde nasıl huzur bulurum?" diye söylene söylene dönüp geldi Hatice. "Nasıl bulurum? Ne zaman bulurum?"

Oturdu. Derin bir nefes alıp Ayşe'ye, "Cumbanın kafesinden baktım. Dün yağan yağmurun getirdiği çamur hâlâ yollarda. Ya'rabbim, söyle bana nasıl yürür bu çamurda babam? Neden bu inat?"

"Gökyüzü ne durumda?" diye sordu Ayşe.

"Kapalı! Akşama kadar bütün yollar göl olur. Ama bu durum yumurtladığı o kötülüğü erteletir mi kayınvalidene? Bir gün bile erteletir mi? Yollar çamur deryası. Buna rağmen gitti dükkâna ve söz verene kadar peşini bırakmadı adamın. Yağmur, çamur içinde gidip dükkânda benden şikâyet ettiğini duyanlar soğukkanlı bir katil olduğumu düşünecekler... İskenderiye'deki o iki kadın, Raya ve Sakine gibi!"

Hatice'nin gergin ortamı rahatlatmak için sunduğu bu fırsattan istifade gülüştüler. İbrahim, "Hırsız kardeşler Raya ve Sakine kadar tehlikeli değil diyorsun yani?" diye sordu.

Kapı çalındı. Hatice'nin yanaşması kapıyı açarken hizmetçi Suvaydan göründü. Korkulu bir ifadeyle Hatice'ye bakıp, "Büyükbaba geldi" dedi ve hızla kayboldu.

Hatice'nin beti benzi attı. "Beni yalnız bırakmayın" dedi cansız bir sesle. Halil, titreyen, yalvaran bu sese gülmemek için kendini zor tuttu. Ayşe aynada yüzünde makyaj olup olmadığını kontrol ettikten sonra, hep birlikte odadan çıktılar.

Ahmet Abdülcevat geleneksel tarzda tefriş edilmiş olan odanın tam ortasındaki kanepede, merhum Şevket Bey'in duvarda asılı portresinin tam altında oturuyordu. Halil ile İbrahim'in anneleri Dul Şevket Hanım, onun yanı başındaki bir koltuğa yerleşmişti. Zayıflığını ve kamburunu, tüm kalınlığına rağmen gizlemeyen siyah bir manto vardı üstünde. Yüzü çökmüş, sarkan kuru deri, kırışıklıklarını daha da belirgin hale getirmişti. Yaşlı kadının eski halinden altın dişleri dışında bir şey kalmamıştı.

Ahmet Abdülcevat, ne bu odanın, ne de yıllar içinde ihtişamından bir şey kaybetmemiş olan antika eşyanın yabancısıydı. Perdeler solmuş, bazı sandalyelerin ve koltukların kadife döşemesi yer yer eprimiş veya yırtılmış olsa da, yerdeki İran halısı hâlâ değerini koruyordu. Odada yaşlı kadının meftunu olduğu hafif bir tütsü kokusu vardı.

Dul Şevket Hanım elindeki şemsiyeye dayanarak, "Ahmet söz verdiği halde gelmeyecek olursa oğlum olmaktan çıkar, ben de annesi olmaktan çıkarım demiştim kendime" dedi.

Adam gülümsedi, "Allah saklasın. Emrinize amadeyim. Ben sizin oğlunuzum, Hatice de kızınız" dedi.

Yaşlı kadın yüzünü astı ve adamın yüzüne bakıp gözlerini de iyice açarak, "Hepiniz çocuklarımsınız. Emine Hanım iyi bir evlat oldu bana. Sen prensler gibisin. Ama Hatice..." diye başlayıp başını sallayarak sürdürdü: "Hatice bu mükemmel anne babaya hiç benzememiş. Ah güzel Allahım, sen bize acı!"

Ahmet Abdülcevat, "Sizi bu kadar kızdırmış olmasına çok şaşırdım" diye cevap verdi özür dilercesine. "Bu benim için gerçekten çok şaşırtıcı. Kızımı size karşı savunmaya kalkmayacağım; ama bana ne yaptığını söyler misiniz?"

Yaşlı kadın kaşlarını çattı: "Yeni bir şey değil. Annesine hürmeten her şeyi senden sakladık. Kadıncağız Hatice'yi düzeltmek için elinden geleni yaptı ama başaramadı. Dükkânda da söylediğim gibi, artık Hatice'nin arkasından konuşmayacağım efendi oğlum."

Odaya ilk giren İbrahim oldu. Onu Halil, Ayşe ve Hatice izledi. Hepsi tek tek adamın elini sıktı. Sıra Hatice'ye gelince, genç kadın örnek bir nezaket sergileyerek eğildi ve babasının elini öptü. Yaşlı kadın şaşkınlığını gizleyemeyip,

"Allahım, bu ne terbiye gösterisi? Bu gerçekten Hatice mi? Ahmet Bey oğlum, sakın gösterişe aldanma" dedi.

İbrahim, "İzin ver de babamız soluklansın" dedi annesine kınayan bir sesle. "Burası mahkeme salonu değil!"

Yaşlı kadın sesini yükselterek bağırdı: "Sen neden geldin? Neden hepiniz geldiniz? Çekin gidin ki huzur içinde konuşalım. Yalnız Hatice kalsın."

"Allah rızası için..." dedi İbrahim yumuşak bir sesle.

Kadın tekrar bağırdı: "Seni katır! Ben imanlı bir kadınım, davranışlarım da ona göre. Sen kendine bak... Bir erkek gibi davranabilmiş olsaydın, bu beyefendiyi buralara çağırmazdık! Neden geldin? Hep yaptığın gibi, uyuyor olmalıydın sen."

Bu açılış Hatice'yi rahatlatmıştı. İnşallah kavga iyice kızışır, kendisiyle ilgili sorunu gölgelerdi. Ahmet Abdülcevat, yaşlı kadın ile oğulları arasında her an çıkabilecek gibi duran kavgayı, "Hakkında neler işitiyorum Hatice? Yeni annene itaatsizlik, saygısızlık ettiğin doğru mu? Tövbeler olsun, o hepimizin annesidir" diyerek önledi.

Hatice hayal kırıklığına uğramıştı, bakışlarını indirdi. Bir şey söylemek istercesine dudakları kıpırdadı; ama söyledikleri anlaşılmadı. İtirazını başını iki yana sallayarak belirtti.

Derken, yaşlı kadın herkesin dikkatini çekmek istercesine elini sallayıp tekrar başladı konuşmaya: "Bu durum uzun süredir devam ediyor. Hepsini bir defada anlatamam. Daha ilk günden itibaren, bana nedensiz itiraz halinde. Benimle hayatımda duymadığım kadar küstah bir dille konuşuyor. Beş yıldır bu kulakların neler duyduğunu tekrarlamak istemem. Pek çok, pek çok çirkin şey söyledi. Evi idare etme, yemek pişirme tarzımda kusur buldu, eleştirdi. Düşünebiliyor musun Ahmet Bey oğlum? Bunu sürdürdü, sürdürdü... ta ki bu evi ikiye bölüp kendi dairesini benimkinden ayırıncaya dek! Hizmetçim Suvaydan bile onların dairesine giremez oldu çünkü yasakladı. Kendine hizmetçi tuttu. Çatı! Çatıdaki teras, Ahmet Bey oğlum, teras çok büyük; ama ikimizi birden alamayacağına karar verdi. Tavuklarımı avluya indirmek zorunda kaldım. Daha ne diyeyim oğlum? Bunlar birer örnek. Kabahat bizde değil. 'Olan oldu' dedim kendi kendime ve dayandım, sabrettim. Benden uzak durursa aramızda anlaşmazlık da olmaz diye düşündüm. Haklı mıydım dersin? Başın üstüne, hayır!" Derken yaşlı kadını öksürük tuttu. Öksürmekten boy-

nundaki damarlar şişti. Onu izlerken, konuşmasını tamamlamadan ölür inşallah diye dua etti Hatice. Ama yaşlı kadının öksürüğü geçti. Yutkunup amentü okudu. Sonra yaşlı gözlerle Ahmet Abdülcevat'a bakıp boğuk bir sesle, "Bana 'Anne' diye hitap etmeye itirazın olur muydu?" diye sordu.

İbrahim ile Halil gülümsüyorlardı ama kayınpeder, "Allah korusun Anne" dedi ciddi bir yüz ifadesiyle.

"Allah sana mukayyet olsun oğlum ama kızının itirazı var" dedi yaşlı kadın. "Çok kez ikaz ettim ama, 'O zaman Saray Gezisi'ndeki anneme nasıl hitap edeceğim?' diye karşılık verdi. Bana 'teyze' diye hitap etmeye devam ediyor. Ben de anneyim, o da anne diyorum. Bana, 'Benim tek bir annem var. Allah onu bağışlasın' diye cevap veriyor. Anlıyor musun Ahmet Bey oğlum? Bana, onu görünmeyen âlemden çıkarken kucağına alan kadına, işte böyle cevap veriyor!"

Ahmet Abdülcevat dik dik baktı kızına ve öfkeyle, "Bu doğru mu Hatice? Cevap ver" dedi.

Hatice'nin dili tutulmuştu sanki. Öfkesi de, korkusu da son haddindeydi. Dahası, bu konuşmanın hayırlara vesile olacağını düşünmüyordu artık. Savunma içgüdüsü onu alçakgönüllü bir tavır içinde yalvarmaya yöneltti. Küçücük bir sesle, "Haksız yere suçlanıyorum. Allah için Baba, haksız yere suçlanıyorum" dedi.

Ahmet Abdülcevat duyduklarına inanamamıştı. Aslında, baştan itibaren Dul Şevket Hanım'daki bunama belirtilerinin farkındaydı. İbrahim ile Halil'in gülümsediği kadar vardı çünkü içinde bulundukları durum gülünçtü gerçekten. Yine de Hatice'nin gözünü korkutmak, yaşlı hanımefendinin gönlünü almak için ağırlığını koymaya kararlıydı. Kızının inatçılığına ve hırçınlığına hayret etmişti. Onun böyle biri olduğunu hiç bilmezdi. Evdeyken de bu kadar sinirli miydi acaba? Emine, ondan daha fazlasını biliyordu anlaşılan. Tıpkı zihnindeki Yasin imajı değiştiği gibi, demek Hatice'nin de maskesi düşecek ve altından hiç tanımadığı ya da tanıdığı kızına pek benzemeyen başka biri çıkacaktı.

"Gerçeği bilmek istiyorum. Seninle ilgili gerçeği bilmek istiyorum. Annenin anlattığı kız benim bildiğim, benim tanıdığım kızım değil. Hangisi sensin?"

Yaşlı kadın parmak uçlarını birleştirip, elini bir aşağı bir yukarı sallayarak anlatacaklarını bitirinceye kadar sabret-

mesini istedi adamdan ve tekrar konuşmaya başladı: "Ona, 'Doğduğunda seni ilk ben kucağıma aldım' dedim. Bugüne kadar duyduğum en hain sesle, 'Desene hayatta olmam bir mucize' diye cevap verdi bana."

İbrahim ile Halil gülmeye başladılar. Ayşe güldüğü belli olmasın diye başını öne eğdi. "Gülün, gülün bakalım. Ananıza gülün!"

İçinden gülse de, Ahmet Abdülcevat'ın yüz ifadesi gayet ciddiydi. Kızları kendisine mi benzemişti acaba? Bunu, İbrahim el Far, Ali Abdülrahim ve Muhammed Afit'e anlatmaz mıydı hiç? Hatice'ye dönerek, "Hayır, hayır! Bunun hesabını sormasını bilirim ben" dedi.

Yaşlı kadın rahatlamıştı. Konuşmayı sürdürdü: "Dünkü kavganın nedeni İbrahim'in bazı arkadaşlarını öğlen yemeğine davet etmiş olmasıydı. Çerkez tavuğu ikram ettik. İbrahim, Halil, Ayşe ve Hatice akşamı benimle geçirdiler. Davetten söz ediliyordu ki, İbrahim misafirlerinin Çerkez tavuğunu çok methettiklerini söyledi. Hatice Hanım pek memnun oldu ama bu ona yetmedi. İşi abartıp Çerkez tavuğunun çocukluğunda evin en sevilen yemeği olduğunu söyledi. Ben, o yemeğin sizin aileye Yasin'in ilk karısı Zeynep tarafından tanıtılmış olduğunu, nasıl yapıldığını ondan öğrenmiş olabileceğini söyledim. Niyetimin kötü olmadığına yemin ederim. Allah biliyor ya kimseyi incitmek istememiştim, efendim. Ayağa fırlayıp suratıma, 'Bizim evi benden daha mı iyi biliyorsun!' diye bağırdı. 'Sizin evi senden çok daha uzun süredir tanıyorum ben' diye cevap verdim. 'Bizi sevmiyorsun sen. Hiçbir şeyi, Çerkez tavuğunu bile bize layık görmüyorsun. Zeynep doğmadan önce de yiyorduk biz Çerkez tavuğunu. Senin yaşındaki bir kadının yalan söylüyor olması ayıp' diye çığlık çığlığa bağırmaya başladı. Evet, işte bana herkesin önünde böyle bağırdı Ahmet Bey oğlum. Allahın indinde hangimiz yalancıyız dersin?"

Ahmet Abdülcevat müthiş öfkelenmişti. "Sizi yalan söylemekle mi itham etti? Yerlerin, göklerin hâkimi Allahım... bu benim kızım değil!"

"Babayı bunun için mi çağırdın? Onu Çerkez tavuğuna dair çocukça bir tartışmayla meşgul etmen doğru mu? Artık çok oldun Anne..." dedi Halil.

Yaşlı kadın oğlunun gözünün içine sert sert bakıp, "Sus! Yıkıl karşımdan. Yalan söylemiyorum ben. Kimse beni yalancılıkla suçlayamaz. Ne dediğimin farkındayım. Bunda utanacak bir şey yok. Zeynep'ten önce Ahmet Abdülcevat'ın evinde kimse Çerkez tavuğunun ne olduğu bilmezdi. Bu bir gerçek. İşte Ahmet! Yalan mı? O söylesin. Evinde pişen meşhur güveçlerin lezzetini bilmeyen yoktur. Dolmalar keza. Ama Zeynep gelinceye kadar Çerkez tavuğu yoktu o sofrada. Konuş Ahmet Bey oğlum! En iyi sen biliyorsun."

Ahmet Abdülcevat yaşlı kadın konuştuğu sürece katıla katıla gülmemek için kendini zor tutmuştu ama acımasız bir ifadeyle, "Kabahati, edebini bozmadan yalan söylemekle veya haksız iddialarda bulunmakla sınırlı olsaydı..." diye başladı ve sürdürdü: "Elimin hâlâ üstünde olmadığını sanarak mı böyle davrandın Hatice? Hiç kuşkun olmasın. Elim uzanması gereken her yere uzanır. Bir babanın yetişmiş, eş olmuş, anne olmuş kızını kınamak, azarlamak ve terbiye etmek durumunda kalması hiç hoş değil, çok üzücü." Sonra elini sallayarak ekledi: "Sana çok kızdım. Allah biliyor ya, yüzünü bile görmek istemiyorum."

Hatice, hakkında babası tarafından yapılan bu gerçekçi değerlendirmenin de etkisiyle birden ağlamaya başladı. Kendini savunmanın tek çaresi buydu. Sesi titreyerek, "Haksız yere suçlanıyorum. Allah biliyor ya, masumum. Beni görür görmez kötü kötü konuşmaya başlıyor. Sürekli olarak, 'Ben olmasaydım evde kalmıştın' diyor bana. Buradaki herkes şahidimdir ki, ona kötü bir şey yapmadım ben" dedi boğulurcasına. Kısmen samimi, kısmen sahte olan bu trajikomik oyun etkisini göstermedi değil. Halil Şevket öfkeyle kaşlarını çattı. İbrahim Şevket başını öne eğdi. Ahmet Abdülcevat'ın ifadesinde herhangi bir değişiklik yoktu; ama "evde kalmışlık" sözü, eski günlerdeki gibi içine dokunmuştu. Yaşlı kadın bembeyaz kaşlarının altından Hatice'yi delici bakışlarla süzerken, sanki, "Rolünü oyna bakalım kurnaz kız ama beni etkileyemezsin" diyordu.

Derken, havanın Hatice'nin lehine geliştiğini fark edip meydan okurcasına, "Kız kardeşin Ayşe de işte burada! Yalvarırım sana, gözlerinle gördüklerin ve kutsal kitabımız üstüne yemin et ve söyle, sen de şahit olmadın mı anlattıklarıma. Ablan yalancısın diye bağırmadı mı suratıma?

Çerkez tavuğu tartışması tam da söylediğim gibi cereyan etmedi mi? Konuşsana kızım, konuş! Dün bana yalancı diyen ablan, şimdi de haksızlıkla suçluyor beni. Konuş da duysun baban insafsız saldırganın kim olduğunu" dedi.

Kavganın içine aniden çekilen Ayşe dehşete düşmüştü çünkü hiç suya sabuna dokunmadan seyretmeyi umuyordu. Tehlikedeydi. Yardım isteyen bakışları kocası ile kayınbiraderi arasında gitti geldi. İbrahim söz almak üzereydi ki, Ahmet Abdülcevat, "Annen senden tanıklık etmeni istiyor, Ayşe. Konuş bakalım" dedi.

Ayşe altüst olmuş, rengi atmıştı. Dudakları sadece yutkunurken oynadı. Babasının bakışlarından kaçmak için gözlerini indirip sustu.

"Bir kadının ablası aleyhine tanıklık etmeye çağırıldığını hiç duymadım" diyerek itiraz etti Halil.

Yaşlı kadın bağırdı: "Ya erkek evlatların sizler gibi bir olup annelerinin karşısına dikildiğini gördün mü?" Sonra Ahmet Abdülcevat'a dönüp, "Sükut ikrardan gelirmiş. Bu bana yeter. Ayşe'nin suskunluğu haklılığımın ispatıdır Ahmet Bey oğlum" dedi.

Ayşe tam bu işkence bitti derken, Hatice gözyaşlarını silerek yalvardı: "Konuş Ayşe: Ona hakaret ettiğimi duydun mu hiç?"

Ayşe içinden ablasına lanet okudu. Altın saçlı başı titremeye başladı.

Yaşlı kadın yine bağırdı: "Hah! Tanıklık etmeni ablan istiyor işte. Bahanen kalmadı Şuşu hayatım. Hatice'nin dediği gibi insafsız biri olsaydım, Ayşe'ye de insafsızlık ederdim, öyle değil mi? Neden onunla gayet güzel geçinip gidiyoruz? Neden, neden Allahım?"

İbrahim Şevket yerinden kalkıp Ahmet Abdülcevat'ın yanına oturdu. "Sizi böyle bir konuda rahatsız ettiğimiz ve değerli zamanınızı aldığımız için müteessirim. Şikâyetleri de, tanıklığı da bir yana bırakıp geçmişi unutalım. Unutalım ki, gerçekten önemli ve yararlı olanı görebilelim. Varlığınız bizim için çok değerli ve yapıcı. Huzurlu bir ortam için annemle karımdan bundan böyle barışa sadık kalacakları hususunda söz alalım" dedi.

Bu öneri Ahmet Abdülcevat'ı memnun etmişti ama başını sallayarak ustaca itiraz etti: "Hayır. Böyle bir anlaşma-

ya razı olamam çünkü anlaşma eşitler arasında yapılır. Bu olayda taraflardan biri annemiz, diğeri kızımız. Kız, hiçbir zaman annenin seviyesinde olamaz. Önce Hatice'nin tüm geçmiş olaylar için annesinden özür dilemesi, sonra da annesinin -eğer isterse- onu affettiğini söylemesi gerekir. Ancak bundan sonra huzur ve barıştan söz edebiliriz."

Yaşlı kadın kocaman güldü, öyle ki yüzündeki kırışıklıklar birbirine yapıştı. Bir yandan da ihtiyatlı bir tavır içinde Hatice'ye bakmaktaydı. Sonra Ahmet Abdülcevat'a döndü ama bir şey söylemedi. Ahmet Abdülcevat, "Öyle görünüyor ki, önerim kabulünüz" dedi.

Yaşlı kadın müteşekkirdi. "Hep doğru şeyler söylersin. Ağzına sağlık. Allah bağışlasın seni" diye cevap verdi.

Ahmet Abdülcevat, Hatice'ye işaret etti. Genç kadın hemen yerinden kalkıp terk edilmişlik duygusu içinde babasına yaklaştı. Adam, "Annenin elini öp ve 'Affet Anne' de" dedi.

Ayy! Bu durumda kalacağına rüyasında görse inanamazdı ama taptığı babasıydı dayatan. Evet, hüküm asla itiraz edemeyeceği biri tarafından verilmişti. Bu Allahın emri olmalıydı. Hatice yaşlı kadına dönüp önünde eğildi. Kendisine uzatılan eli tutup kaldırdı -evet, Allah için hiç itirazsız kaldırdı- ve bir yenilmişlik duygusu içinde tiksintiyle öperek, "Affet Anne" diye mırıldandı.

Sevinçten yüzü parlayan yaşlı kadın ona uzun uzun bakıp, "Seni affediyorum Hatice" dedi ve ekledi: "Seni pişman olduğun ve babanın hatırı için affediyorum." Derken, çocuksu bir tavırla gülüverdi. "Bundan böyle Çerkez tavuğu kavga konusu olmayacak. Sizde pişen güveçlerin ve dolmaların dünyanın en iyileri olduğu yetmez mi sana ve ailene" dedi nasihat edercesine.

Ahmet Abdülcevat, "Şükür Allaha" dedi neşeyle ve Hatice'ye bakıp, "Bundan böyle hep anne diye hitap et" dedi, "...teyze değil. O da, tıpkı diğeri gibi annen."

Sonra hüzünlü bir sesle sürdürdü adam: "Bu huyunu nereden aldın Hatice? Benim evimde büyüyen biri böyle yapmamalıydı. Anneni, onun ılımlı, nazik kişiliğini unuttun mu? Yol açacağın sorunların benim şerefimi lekeleyeceği hiç aklına gelmedi mi? Allah biliyor ya, annenin anlattıkları beni çok şaşırttı. Uzun süre şaşırtmaya devam edecek."

22

Ahmet Abdülcevat ayrıldıktan sonra, başını Hatice'nin çektiği grup üst kata çıktı. Herkes evde huzurun tesisinin hâlâ çok uzak bir ihtimal olduğu görüşündeydi. Hatice solmuş, yüzü asılmış, kızmış, gücenmişti. Sessizliğinin ardında neler yattığı, hepsini düşündürüyordu. Bu nedenle, Halil ile Ayşe de Hatice ile İbrahim'in dairesine çıktılar. Ne ki, Naime, Osman ve Muhammed'in gürültüsünden orada uzun süre oturamayacakları açıktı. Oturma odasındaki yerlerini alınca İbrahim bir durum muhakemesi yapıp, "Son sözlerinle kararlılığını ortaya koydun. İyi oldu" dedi.

Mahkemeden sonra ilk kez hararetle konuştu Hatice: "Barıştık, öyle değil mi? Beni aşağılayan, küçük düşüren bir barış..."

"Annemin elini öpmüş, affedilmiş olman küçük düştüğün anlamına gelmez" dedi İbrahim biraz da kınayarak.

"Senin annen; ama benim hasmım" diye cevap verdi Hatice kibirli bir sesle. "Emir babamdan gelmemiş olsaydı, asla el öpmez, özür dilemezdim. Evet, sadece babam öyle emrettiği için... Babam emrettiği için!"

İbrahim derin bir nefes alıp sırtını kanepeye dayadı. Üzüntülüydü. Ayşe, tanıklık etmemiş olmasının ablası üzerindeki etkisini merak ederek kaygılanmaktaydı. Hatice'nin yüzüne hiç bakmamış olmasından endişeliydi. Onu konuşturup ne hissettiğini öğrenmek istedi. "Dostça ayrıldığınıza göre küçük düşmüş sayılmazsın. Sadece olayın mutlu sonlandığını düşünüp, her şeyi sil kafandan" dedi.

Hatice taş kesildi. Öfkeyle, "Benimle konuşma!" dedi ters ters. "Benimle konuşmaya layık son insansın sen."

Ayşe, İbrahim ile Halil'e bakıp şaşırmış gibi yaparak, "Ben mi? Allah saklasın, neden?" diye sordu.

Hatice insanın içine kurşun gibi işleyen, buz gibi bir sesle cevap verdi: "Çünkü bana ihanet ettin! Konuşmaman aleyhime oldu. Ablana yardım etmek yerine, yaşlı kadını ödüllendirmeyi seçtin. Bu ihanettir."

"Seni hiç anlamıyorum Hatice. Suskun kalmam lehine oldu. Bunu hepimiz biliyoruz."

Hatice iyice saldırganlaştı: "İyiliğimi kalben isteseydin yalan bile olsa benim lehime olacak bir şeyler söylerdin. Ablanı, yemeğini yapan kadına satmayı tercih ettin. Sus! Tek kelime etme! Annemizin bu konuda söyleyeceği bir şeyler olacaktır elbet."

Hatice, yollar çamurlu olduğu halde ertesi gün öğleden hemen önce annesini ziyarete gitti. Yollardaki çukurlar suyla doluydu. Mutfağa girdi. Emine ayağa kalkıp kızını mutlulukla, sevgiyle kucakladı. Hanafi Kadın da neşeyle karşılamıştı genç kadını. Ne ki, bu sıcak karşılamaya bir iki kelimeyle karşılık vermişti Hatice. Anne merakla süzdü kızını.

Hatice doğrudan konuya girip, "Ayşe hakkında ne düşündüğünü öğrenmeye geldim çünkü ona tahammülüm kalmadı artık" dedi.

Emine'nin meraklandığı yüzünden belliydi. Kendisini takip etmesini istediğini belirten bir baş hareketiyle mutfaktan çıkarken, "Ne oldu kızım?" diye sordu kaygılı bir sesle. "Allah huzur versin. Baban Şeker Sokağı'ndaki olaydan bahsetti bana; ama Ayşe'nin bir rolü olduğunu bilmiyordum."

Merdivenlerden çıkmaya başladılar. Kadın sürdürdü: "Allah aşkına Hatice, sana kaç kez daha anlayışlı olmalısın demedim mi? Kayınvaliden yaşlı bir kadın. Yaşına hürmet etmen lazım. O havada kalkıp tek başına dükkâna gitmesi bile bunadığını gösteriyor. Ama ne yapabiliriz? Baban o kadar kızmış ki! Ağzından kin dolu sözler çıkmış olduğuna hâlâ inanamıyor. Ayşe neden kızdırdı seni? Suskun kaldı, öyle değil mi? Ne söyleyebilirdi ki?"

Oturma odasında, ailenin kahve saatinde oturduğu kanepeye yan yana oturdular. Hatice uyardı: "Anne, lüt-

fen onlarla birlik olma. Allahım, neden kimse bana yardım etmiyor?"

Emine, "Böyle konuşma" dedi sitemle. "Asla böyle düşünme küçük kızım. Anlat bakayım, ne yaptı Ayşe?"

Hatice düşmanıymışçasına havayı yumruklayarak, "Yapılabilecek en kötü şeyi yaptı. Aleyhime tanıklık etti. Perişan oldum, yenik düştüm" dedi.

"Ne dedi?"

"Sustu. Hiçbir şey söylemedi."

"Şükürler olsun."

"Ne olduysa sustuğu için oldu."

Emine şefkatle güldü. "Ne söyleyebilirdi ki?"

Annesinin sözleri hazmedilemezmişçesine kaşlarını çattı Hatice ve acı bir sesle, "Kadına saldırgan davranmadığıma yemin edebilirdi. Neden olmasın? Kardeşlik icabıydı bu. En azından hiçbir şey duymadığını, görmediğini söyleyebilirdi. Gerçek şu ki, kadını bana tercih etti. Beni kötü niyetli bir entrikacıya av etti. Ömrüm boyunca unutmayacağım" dedi.

"Hatice, korkutma beni. Sabah olduğunda her şeyi unutmuş olmalıydınız" dedi sitemle.

"Unutmak mı? Bütün gece uyuyamadım. Baş ağrısıyla dönüp durdum yatakta. Ayşe'den, kardeşimden kaynaklanmış olmasa bu kadar önemsemezdim. Şeytanla işbirliği yaptı. Güzel! İstediği gibi olsun. Eskiden bir kayınvalidem vardı, şimdi iki oldular. Ayşe! Allah biliyor ya, ona hep kalkan oldum. Onun gibi hain olsaydım, nasıl uygunsuz bir yaşam sürdüğünü babama söylerdim. Herkes onu soylu bir melek, beni ise taşlanası bir şeytan sansın istiyor. Ben ondan bin kez daha iyiyim. Bu kesin! Lekesiz biriyim ben." Konuştukça sesi daha tiz, daha rahatsız edici olmuştu Hatice'nin. "Babamdan başka hiçbir güç bana o kadına anne dedirtemez, elini öptürtemezdi" dedi.

Emine şefkatle kızının omzunu okşayarak, "Kızgınsın, hep kızgınsın. Sakinleş. Önce öğlen yemeği yiyip, sonra sakin sakin konuşacağız" dedi.

"Aklım başımda. Ne dediğimi biliyorum ben. Babama sormak isterim; evde oturan bir eş mi, yoksa komşu evlerde kızı dans ederken şarkı söyleyen bir eş mi iyidir?"

Emine iç çekti ve yaslı bir sesle, "Babana bu konuda ne düşündüğünü sormanın yararı yok. Ayşe evli bir kadın.

Davranışları hakkında son sözü söyleyecek olan kocası. Komşuları ziyaret etmesine, onlarla birlikteyken onu ve sesini sevenlere şarkı söylemesine izin veriyorsa, bu bizi ne ilgilendirir? Hatice, rabbim her şeye kadirdir. 'Uygunsuz yaşam' dediğin bu mu? Naime'nin dans etmesi seni gerçekten çileden çıkarmıyor herhalde. Neredeyse altı yaşına geldi. Dans onun için bir oyun. Çok kızgın olmalısın Hatice. Allah affetsin" dedi.

"Söylediklerimin arkasındayım" dedi Hatice kararlı bir sesle. "Kızının komşu ziyaretlerinde şarkı söylerken torununun dans etmesinde bir sakınca görmediğine göre, erkek gibi sigara içmesinin de mahsuru yoktur! Evet, çok şaşırdın değil mi? Bir daha söyleyeyim de duy! Ayşe tiryaki oldu, sigarasız duramıyor. Paketi kocası verip, 'Bu senin paketin sevgili Şuşu' diyor. Gözlerimle gördüm. Ağzıyla bir nefes alıp burnundan üflüyor. Burnundan! Duyuyor musun? Başlangıçta benden saklıyordu ama artık aldırış etmiyor. Bana bile önerdi. Sinirleri yatıştırırmış. Ayşe bu işte! Ne diyeceksin bakalım? Çok merak ediyorum, acaba babam ne derdi?"

Tam bir sessizlik oldu. Emine hayretler içinde kalmış gibiydi; ama kızını teskin etmeyi sürdürdü. "Sigara içmek erkekler için bile çok kötü bir alışkanlık" dedi. "Baban hiç içmedi. Kadınlar içiyormuş... Ne diyebilirim? Teşvik eden, nasıl sigara içileceğini öğreten kocasıysa söyleyebileceğim bir şey yok. Ne yapalım Hatice? Ayşe kocasına ait, bize değil. İşe yarar mı bilmem ama tüm yapabileceğimiz ona nasihat etmek."

Hatice duraksadı. Sessizce annesine bakıyordu. Derken, "Kocası öylesine pohpohluyor ki onu... neredeyse şımartıyor. Ayşe'yi tüm ahlaksız davranışlarına ortak etmiş durumda. Adamın tek kusuru sigara içmek değil. Hiç utanmadan evde içki de içiyor. Bir ihtiyaç maddesi gibi, evlerinde hep bir şişe içki var. Sigara gibi içkiye de alıştıracak Ayşe'yi. Neden olmasın? Yaşlı kadın oğlunun evinin bir meyhane olduğunun farkında ama umurunda mı? Ayşe'ye içki ikram eden, kocası. Evet, bunun katiyetle doğru olduğunu söyleyebilirim çünkü bir defasında nefesinin kötü koktuğuna bizzat şahit oldum. Sordum. İnkar ederken çok huzursuzdu. Sana söylüyorum... Ayşe içki içiyor ve tiryaki olacak" dedi.

"Bir bu eksikti. Allahım, bana merhamet eyle: Allahtan kork Hatice!" diye ünledi Emine sıkıntılı bir sesle.

"Allah biliyor ya, ben dindar bir insanım. Sigara içmiyorum ve ağzım tuhaf tuhaf kokmuyor. Evime içki sokmam. O günahkâr şişeyi eve getirmeyi öbür eşek de denedi ama engel oldum. 'İçki sokarsan bu evde kalmam' dedim. Çok kararlı olduğumu görünce vazgeçti. Onun şişesini kardeşi saklıyor... dün bana ihanet eden hanımefendinin evinde! İçkiye ve içki içenlere ne zaman hakaretler yağdırsam, dili tutulsun, 'Böylesi tutuculuk nerede görülmüş? Baban eğlence, şenlik meraklısı bir adam. Katıldığı âlemlerde içki ve ut hemen hiç eksik olmaz' diyor. Şevket Malikânesi'nde babam için söylenenleri görüyor musun?"

Emine'nin bakışlarında hüzün ve kaygı vardı. Sinirli sinirli elini yumdu açtı, yumdu açtı. Sonra acıklı, incinmiş bir sesle, "Allahım bize acı! Bunlar bize göre değil. Rahman ve rahim Allahım. Erkekler kadınlara ne kadar da eziyet ediyor! Susmam doğru olmaz. Ayşe'yle oturup konuşmam gerektiği açık ama hakkında söylediklerine inanamıyorum. Öfkeyle, aslı esası olmayan şeyler de hayal ediyorsun Hatice. Kızım tertemizdir ve tertemiz kalacaktır... kocası şeytanca davransa da! Onunla açıkça konuşacağım. Gerekirse, Halil Bey ile de konuşacağım. Allah tövbe ettirene kadar, istediği kadar içsin kocası; ama kızımla şeytan arasına görünmez bir çizgi çekilecektir inşallah" dedi.

İlk kez taze bir rüzgâr esiyordu Hatice için. İhanetinin sonuçlarını kısa sürede görecekti Ayşe, bundan emindi. Genç kadın tatmin olmuş, annesine merakla bakmaya başlamıştı. Olayı abartmış veya kız kardeşinin evine "meyhane" diyecek kadar acı bir dille tavsif etmek için gerçekleri süslemiş olmaktan biraz pişmandı. Halil ile İbrahim ender olarak içki içerler; ölçülü davranıp asla sarhoş olmazlardı. Hatice bunu gayet iyi biliyordu ama kızgındı, içerlemişti bir kere. Babasıyla ilgili "eğlence ve şenlik meraklısı" nitelemesini -uzun süre önce doğruluğunu kabul etmek zorunda kalmış olsa da- inanamadığını, kabul etmediğini belirten bir sesle annesine tekrarladı. Aslında İbrahim'in, Halil'in ve yaşlı annelerinin bu konudaki tanıklığına inanmıştı çünkü babasının cömertliğini ve zamanın en nüktedan insanlarından biri olduğunu överlerken edilmişti bu sözler...

önyargısız ve kınamadan! Başlangıçta inatla reddetmiş; derken yavaş yavaş içine bir kuşku düşmüş ama bunu kimseye belli etmemişti. Ömrü boyunca güven duyduğu o müstebit, ağırbaşlı insana yapılan bu yeni yakıştırmaları kabul etmesi kolay değildi. Nitekim içindeki kuşku babasına duyduğu hürmet ve muhabbeti hiçbir şekilde azaltmadığı gibi, kişiliğine dair nüktedanlık ve cömertlik nitelemelerinin eklenmesiyle çoğalmış olabilirdi.

Kazandığı zafer Hatice'ye yetmemişti. Annesini iyice dolduruşa getirebilmek için, "Ayşe bana ihanet etmekle kalmayıp sana da ihanet etti" dedi. Sonra sustu ve bir süre bu sözlerinin annesine nüfuz etmesini bekledikten sonra sürdürdü: "Şevk Sarayı Sokağı'na, Yasin ile Meryem'i ziyarete gidiyor."

Kızına dehşet dolu gözlerle bakıp, "Ne dedin?" diye bağırdı Emine.

"Maalesef" dedi Hatice, zaferin zirvesine tırmanmakta olduğu duygusuyla ve sürdürdü. "Yasin ile Meryem de birkaç kez bize geldiler. Ayşe'ye geldiler, bana da uğradılar. İtiraf etmeliyim ki, ziyaretlerini kabul etmek zorunda kaldım. Yasin'e saygım olmasaydı kabul etmezdim ama ihtiyatlı davrandım. Yasin beni de Şevk Sarayı Sokağı'na davet etti. Hatta tekrar geldiler ama kararımdan vazgeçmedim. Meryem, 'Neden bize gelmiyorsun? Çocukluğumuzdan beri arkadaşız' dedi. Gitmemek için bir sürü bahane uydurdum. O da beni ayartmaya çalıştı. Yasin'in ihmalkârlığından, sinsice hareket ediyor olmasından şikâyet etti. Belki anlayış bekliyordu ama içimi açmadım. Ayşe öyle değil. Meryem'i sıcacık karşılıyor, onu öpüyor. En kötüsü, birbirlerini ziyaret ediyorlar. Bir defasında Halil Bey'i de götürdü ziyarete. Bir başka zaman Naime, Osman ve Muhammed de gittiler. Meryem ile yeniden dostluk kurmuş olmaktan mutlu görünüyor. İkaz ettim, çok ileri gidiyorsun dedim ama, 'Meryem'in tek günahı, yasını tuttuğumuz ağabeyimizle nişanlanmasına izin vermememiz. Bu adil bir tutum mu?' dedi. 'İngiliz askeri unuttun mu?' diye sordum. 'Hatırdan çıkarmamamız gereken tek şey, bugün büyük ağabeyimizin karısı olduğu' diye cevap verdi. Hiç böyle şey duydun mu Anne?"

Emine kahrolmuştu. Sessizce başını eğdi. Hatice uzunca bir süre annesini seyrettikten sonra, "Ayşe bu... ne bir

fazla, ne bir eksik! Daha dün aleyhime tanıklık edip o ihtiyar gevezenin önünde küçük düşürdü beni" dedi.

Emine derin bir iç çekti. Yorgun gözlerle Hatice'ye bakıp küçücük bir sesle, "Ayşe akılsız ya da hakikatten mahrum bir çocuk. Hep böyle olacak, hep böyle kalacak. Ne diyebilirim? Daha fazla konuşmak istemiyorum. Konuşamıyorum zaten. Fehmi'nin hatırasının hiç mi kıymeti yok? Buna inanamam. Hiç olmazsa benim hatırım için o kadını sevgiden mahrum edemez mi? Ama buna izin vermeyeceğim. Bana yanlış yaptığını söyleyeceğim ona. Beni kızdırdığını, üzdüğünü söyleyeceğim. Bakalım ne tepki verecek?" dedi.

Hatice eliyle saçından bir tutam alıp, "Kendine gelirse bunu kesip atarım" dedi meydan okurcasına. "Hayal dünyasında yaşıyor. Önyargılı olmadığımı Allah da biliyor. Evlendiğimden bu yana hiç kavga etmedik Ayşe ile. Yıllar içinde çocuklarını ihmal etmesi, kendisini küçük düşürecek biçimde kayınvalidesine iltifatlar yağdırması ve sana da anlattığım başka pek çok hususta onu sık sık eleştirdiğim, payladığım doğru. Ama bunlar asla nasihat veya sert eleştiri sınırlarını aşmadı. İlk kez beni böylesine altüst etti. Zaten bunun için kavga ediyoruz herkesin önünde" dedi.

Emine'nin canı çok sıkılmıştı. Buna rağmen yalvardı kızına: "Bırak bunu ben halledeyim Hatice. Bir anlaşmazlık nedeniyle birbirinize yabancılaşmanızı istemiyorum. Aynı evde yaşayıp birbirinize yabancı kalmanız doğru değil. Kardeş olduğunuzu, senin Ayşe'nin ablası olduğunu unutma. Allaha şükür, kötü kalpli değilsin, için ailene karşı sevgiyle dolu. Sorunum olduğunda tek tesellim senin şefkatin. Tüm kusurlarına rağmen, Ayşe kardeşin senin. Bunu hiç unutma."

"Her şeyi affederim ama aleyhime tanıklığı değil" dedi Hatice arı sokmuşçasına.

"Aleyhine tanıklık etmemiş. Seni ve kayınvalidesini kızdırmaktan korkup susmuş. Pervasızlığı rahatsız edicidir; ama sen de çok iyi biliyorsun ki insanları kızdırmaktan hoşlanmaz. Eminim, sana yanlış yapmak istemedi. Ondan çok şey bekleme. Yarın ziyarete gelip Ayşe ile hesaplaşacağım ama aranızı bulmadan gitmeyeceğim. İtiraz etmesen iyi olur."

Hatice'nin bakışlarında ilk kez düşünceli ve kaygılı bir ifade belirmişti. Annesi fark etmesin diye gözlerini indirdi. Sonra küçücük bir sesle sordu: "Yarın mı geleceksin?"

"Evet. Durum onu gerektiriyor."

"Sırlarını ele vermekle suçlayacak beni" dedi Hatice kendi kendine konuşurcasına.

"Eee?" dedi Emine; sonra kızının giderek kaygılandığını fark edip ekledi: "Her neyse. Ben neyi söyleyip, neyi söylemeyeceğimi bilirim."

Hatice rahatladı. "En iyisi bu olur; çünkü iyi niyetli olduğumu ya da onu ıslah etmeye çalıştığımı kabul edeceğini hiç sanmam" dedi konuşmayı sonlandırırcasına.

23

Ayda'yı malikânenin bahçe kapısından çıkarken görünce sıcacık, yumuşacık bir tutkuyla, "Ah!" diye ünledi Kemal. Her akşamüstü yaptığı gibi kaldırımda durmuş uzaktan evi gözetliyor; onu hiç olmazsa balkonda ya da pencerede görmeyi umut ediyordu. Martın son günlerinin bahşettiği keyifli, güzel havaya uyum sağlamak istercesine gri, şık bir takım elbise giymişti. Kıyafetleri, acıyla umutsuzluğa düştüğü oranda zarafet kazanıyordu. Çardaktaki tartışmadan bu yana hiç görmemişti genç kızı ama yaşam her gün bu kutsal yolculuğu yaparak bitmek tükenmek bilmez bir coşkuyla malikâneyi tavaf etmeksizin süremezdi. Hayallerini dizginlemeksizin hep bu kutsal tapınağı düşünmüş, böyle rahatlamaya çalışmıştı.

Ayrılığı izleyen ilk günlerde duyduğu acıyla adeta deliye dönmüş; çılgın bir paranoyaya kapılmıştı. Sürecek olsa içeri atarlardı kuşkusuz ama içinde uzun süredir yerleşik umutsuzluk duygusu sayesindedir ki, o tehlikeli ilk aşamayı atlatmıştı. Acı, sanki bedeninin organik bir parçası ya da ruhunun asli bir unsuru gibi dönüp tekrar içindeki yerine yerleşmiş; bedeninin diğer yaşamsal fonksiyonlarını rahatsız etmeksizin seyrüseferini sürdürmüştü. Çektiği ıstırap, en kötü semptomları ortadan kalktıktan sonra kronikleşen şiddetli bir hastalık gibiydi. Şifa bulamamıştı. Aşka derman bulunabilir miydi? Yaşamın en yüce tezahürüydü aşk. Aşkın ölümsüzlüğüne yürekten inandığına göre, yaşamının geri kalanına amansız bir hastalığa mahkûm olmuşçasına sabırla tahammül etmeliydi.

Kızı aniden malikâneden çıkarken görünce, işte bu nedenle bir "Ah!" çekmiş, inlemişti. Gözleri uzun zamandır görmeye hasret kaldığı o zarif yürüyüşünü seyrederek mest oldu. Sevgili sağa dönüp Saraylar Caddesi boyunca yürümeye başlayınca ruhu isyan edip üç aydır beslediği yenilmişlik duygusunu üstünden attı. Kalbi, tüm şikâyetlerini genç kızın ayakları altına her ne olursa olsun atmaya karar verip onu dehşete düşürdü. Hiç tereddüt etmeden Saraylar Caddesi'ne doğru yürüdü. Eskiden, onu kaybetmekten korkarak dikkatli konuşurdu. Artık korkacak bir şey kalmamıştı. Dahası, son üç aydır çektiği ıstırap tereddüt etmesine veya geri durmasına razı değildi. Ayda ardından gelen ayak seslerini duyarak dönüp baktı. Delikanlı, sadece birkaç adım gerisindeydi. Genç kız umursamadan yoluna devam etti. Kemal zarif bir karşılama beklemiyordu elbet ama, "Eski dostlar birbiriyle böyle mi selamlaşır?" dedi sitemle.

Genç kızın cevabı, yüzüne bakmadan adımlarını hızlandırmak oldu. İçindeki acının verdiği kararlılıkla adımlarını açtı ve iyice yaklaşınca, "Beni tanımazmış gibi yapma. Buna dayanamıyorum. Doğru ve dürüst olana birazcık saygın olsaydı buna gerek kalmazdı" dedi.

En korktuğu şey, gittiği yere varıncaya kadar onu görmezden gelmeye devam etmesiydi ama o melodik ses cevap verdi: "Lütfen benden uzak dur. Bırak da huzur içinde yoluma devam edeyim" dedi.

Delikanlı kararlıydı. "Yoluna huzur içinde devam edeceksin ama hesabı kapattıktan sonra" diye cevap verdi tevazuyla.

"Neden bahsettiğini bilmiyorum ve bilmek de istemiyorum. Bir centilmen gibi davransan iyi edersin" dedi genç kız bomboş gibi görünen soylu caddenin sessizliğinde çın çın çınlayan bir sesle.

"Bir centilmen için bile örnek teşkil edecek biçimde davranmaya söz veriyorum. Esin kaynağım sen olduğuna göre zaten başka türlü davranamam" dedi delikanlı hararetle.

"Beni rahat bırak demek istiyorum" dedi genç kız suratına bile bakmadan.

"Yapamam. Savunmamı dinlemeden, sahte ithamlarla yargılayarak verdiğin cezanın kaldırılıp masumiyetim ilan edilmeden yapamam."

"Seni ben mi cezalandırıyorum?"

Bu sihirli anın keyfini çıkarmak için bir an durdu delikanlı. Onunla tartışmaya razı olmuş, yavaşlamıştı genç kız. Dinlemek istiyordu muydu, yoksa gideceği yere varıncaya kadar zaman mı kazanmaktı niyeti, bilemedi. Her ne olursa olsun, Saraylar Caddesi'nde yan yana yürüyor olmaları göz kamaştırıcı bir gerçekti. Onları yüksek ağaçlar koruyor; içine çekebilse yanan yüreğini yatıştırabilecek kadar derin bir sessizlik ile nergislerin sakin gözleriyle yaseminlerin gülen dudakları yürüyüşlerini izliyordu.

"Masum olduğum halde bin bir eziyet çekerken, üç ay boyunca ortadan kaybolarak beni acımasızca cezalandırdın" dedi.

"Tekrar başlamayalım."

"Ama başlamamız lazım. Bunda kararlıyım. Çektiğim acıların aşkına yalvarıyorum sana, daha fazlasına tahammülüm kalmadı."

"Bu nasıl oluyor da benim suçum oluyor?" diye sordu genç kız sakin bir sesle.

"Hâlâ hasmın olarak mı görüyorsun beni diye merak ediyorum. Her ne olursa olsun, seni incitemeyeceğim kesin. Bunu kabul edeceğinden şüphem yok... hele de yıllardır seni ne kadar sevdiğimi hatırlarsan! İzin ver, sana hikâyeyi tüm açıklığıyla anlatayım. Çardaktaki konuşmadan sonra, Hasan Selim benimle görüşmek istediğini söyledi."

Genç kız yalvarırcasına kesti: "Bırakalım bunları. Geçti gitti ve bitti."

Genç kızın son sözlerinin delikanlının üzerindeki etkisi, cenaze sırasında ölüye yakılan ağıtların ölü üzerindeki etkisi gibiydi... tabii, eğer duyabilirse! Sesine cevap veren sesin bir oktav altına düşen bir şarkı gibi yansıdı delikanlı: "Bitti... Bittiğini ben de biliyorum ama iyi bitsin istiyorum. Benim bir hain, bir iftiracı olduğumu düşünerek ayrılmanı istemiyorum. Masumum. Buna rağmen hakkımda kötü düşünmeni, hele de sana... sana büyük saygı besleyen biri olarak ve seninle ilgili her şeyi ancak övgüyle anan biri olarak hiç istemiyorum."

Genç kız başını diğer yöne eğerek, "Ne zaman bu kadar güzel konuşur oldun?" diye sorarcasına, takılarak baktı sanki. Sonra, neredeyse müşfik bir sesle, "Anlaşılan bir yanlış anlama olmuş ama bunların hepsi geride kaldı" dedi.

"Ama hâlâ kuşkulusun sanki?" diye cevap verdi delikanlı umutla.

Genç kız yumuşadı. "Hayır. Bir süre hakkında kötü düşündüğümü inkâr edemem ama sonradan gerçeği öğrendim."

Kalbi bir mutluluk bulutunun üstüne çıkmış çakırkeyif salınıyordu şimdi. "Bunu ne zaman öğrendin?" diye sordu.

"Bir süre önce."

Kıza şükranla baktı. Aşkla öylesine doluydu ki, ağlayabilirdi. "Masum olduğumu öğrendin demek" dedi.

"Evet."

Yoksa Hasan Selim itibar mı kazanıyor yeniden? "Nasıl öğrendin?"

"Öğrendim işte. Önemli olan bu" dedi genç kız çabucak. Bu sorgulamaya bir son vermek istediği açıktı.

Delikanlı aklından geçmediği için değil, onu kızdırmaktan korktuğu için ısrar etmedi. Kalbi hüzünle gölgelendi. Acıklı bir sesle, "Buna rağmen gizlenmeye devam ettin demek. Bir hareketinle ya da bir çift sözle özür dileme zahmetine bile katlanmadın, oysa öfkeni gayet iyi ifade edebilmiştin. Ne ki mazeretin açık ve kabulüm."

"Ne mazereti?"

Üzüntülü bir sesle cevap verdi delikanlı: "Acı nedir bilmiyorsun. İnşallah hiç bilme!"

"Suçlanıp suçlanmamaya aldırmadığını sanmıştım" dedi genç kız özür dilercesine.

"Allah seni affetsin. Aramızın bu kadar açılmasına düşünemeyeceğin kadar çok üzüldüm. Sorun, sadece aldırmazlığında... sana olan sevgime ilgisiz kalman değildi. Yapılan haksız ithamlardı. Geldiğimiz yere bak. Açık konuşmak gerekirse, bana acı çektiren sadece itham edilmiş olmam değildi..."

"Yani tek tip bir acı değildi çektiğin" dedi genç kız gülümseyerek.

Bu gülümsemeden küçük bir çocuk gibi cesaret aldı delikanlı, "Hayır. Beni suçlaman değil, ortadan kaybolmuş olmandı bana en büyük acıyı çektiren" dedi hararetli bir üslupla. "Son üç ayın her saati acıya tanık oldu. Nasıl yaşadığımı görseydin delirdiğime hükmederdin. Allah seni acıyla terbiye etmesin derken ne dediğimi iyi biliyorum. Kendimden biliyorum. Nasıl da zalim bir süreçti! Kaderinde yaşa-

mımda olmamak varsa, yeni bir varoluş biçimi bulmam gerektiğini öğretti bana. Uzun, iğrenç bir beddua gibiydi. Alay etme. Hep bundan korkuyorum. Ama acı alaya alınmayacak kadar yüce bir duygu. Senin gibi iyi kalpli bir meleği başkalarının acısıyla alay ederken göremiyorum. Ve tabii, sen de nedeniydin bu acının. Ama ne yapabilirdim ki? Tüm varlığımla seni sevmek varmış kaderimde."

İzleyen sessizliği bozan tek şey delikanlının düzensiz nefesiydi. Genç kız dosdoğru önüne bakıyordu. Gözlerindeki ifadeyi göremedi delikanlı. Suskunluğu, özensiz bir söz söylemesinden daha iyiydi. Öyleyse, bu bir zaferdi.

O yumuşacık, tatlı sesin, sana aynı duygularla seslendirdiğini düşün...

Deli miydi neydi? Kalbinin baraj kapaklarını açıp, sel sularına yol vermenin ne anlamı vardı? Her defasında bir ayak daha yükselmeye çalışarak sonunda kendini gökyüzünde bulan bir yüksek atlayıcı gibiydi. Ama artık hangi güç onu susturabilirdi ki?

"Lütfen duymaktan hiç hoşlanmadığım şeyleri hatırlatma bana. Yeterince duydum! Her gün omuzlarımın üstünde taşımak zorunda kaldığım kafayı, her gün defalarca gördüğüm burnu unutamam ama hiç kimsenin sahip olamayacağı bir şeye sahibim ben. Sana duyduğum aşk eşsiz ve ben bununla gurur duyuyorum. Sen de gurur duymalısın... reddetmiş olsan da gurur duymalısın! Seni bahçede ilk gördüğüm günden beri seviyorum. Hiç farkına varmadın mı? Dostluğumuzdan olacağım, yani cennetten kovulacağım korkusuyla daha önce itiraf edemedim. Mutluluğumu tehlikeye atmak korkunç bir şey olurdu. Artık tahliye edildiğime göre, korkacak bir şey kalmadı."

Sırrı kanayan bir yara gibi akıp çıktı içinden. Genç kızın olağanüstü varlığı dışında hiçbir şey yoktu artık. Cadde, ağaçlar, malikâneler, gelip geçen birkaç kişi... hepsi yoğun bir siste kaybolup gitmişti sanki. O incecik bedeni, bir hale gibi yüzünü çevreleyen simsiyah saçlarıyla sessizce duran gizemli ve bir o kadar zarif sevgili vardı sadece. Alacakaranlıkta gölgelenen teni katıksız bir bronzdu. Bir yan sokağı geçerken batan güneşin ışıklarıyla aydınlandı.

"Sana olan aşkımı itiraf etmeyi önceden hiç düşünmedim dersem yalan olur. Hüseyin'in telefona çağrıldığı gün,

çardakta yalnız kaldığımızda düşünmeye başladım bunu. Tam itiraf edecektim ki kafamla, burnumla alay etmeye başladın" dedi ve gülerek sürdürdü: "Ağzını açtığı an seyircinin taşlamaya başladığı bir hatip gibiydim."

Genç kız sessiz ve sakindi. Gayet münasip! Bir başka dünyaya ait bu melek ölümlülerin diliyle konuşmamalı, bu dünyayla ilgilenmemeliydi zaten. Yoksa sırrını saklaması daha soylu bir davranış mı olurdu? Daha soylu mu? Sevgilinin karşısında gurur... kutsal olana küfretmek gibi bir şey! Doğru olan, katilin kurbanı ile yüzleşmesidir.

"Güzel bir rüyadan gözyaşları içinde kalktığın oldu mu hiç? Rüyalar çabucak unutulur ama gözyaşları ya da gözyaşlarının getirdiği anılar ölümsüz sembollere dönüşür."

"O sözleri söylerken şaka ediyordum, hatta kızmamanı söyledim sana" diyordu işte.

Cana can katan bu duygunun tadı çıkarılmalıydı. Zonklayan dişin ağrısı geçince hissedilen sevinç ve rahatlama gibiydi sanki. İçindeki gizli nağmeler birbirleriyle etkileşerek ahenkli bir melodiye yol verdi. Sevgilinin yüz hatları ilahi bir kompozisyonu yorumlayan müzik notaları gibiydi.

"Göreceksin... Hiçbir şey beklemiyor olmak yetiyor bana çünkü... çünkü dediğim gibi seni seviyorum!"

Genç kız o doğal zarafetiyle gözünün içi gülerek baktı. Ne ki, anlaşılamayacak, yorumlanamayacak kadar kısa bir bakıştı bu. Nasıl bir bakıştı? Memnuniyet mi duymuştu, etkilenmiş miydi, alaycı mı, yoksa tepkili miydi? Bu bakış ona mı bahşedilmişti, yoksa kafasına ve burnuna mı?

Derken, genç sesi izledi: "Sana sadece teşekkür edebilir, istemeden üzdüğüm için özür dileyebilirim. Nazik ve alicenap bir insansın."

Mutlu hayallerin sıcacık kollarına atılmaya hazırdı ruhu; ama genç kız küçücük bir sesle ekledi: "Bundan sonra ne olacak diye sormama izin ver."

Bu ses sevgilinin sesi miydi, yoksa kendi sesinin yansıması mı? Ah'larından yükselen bu cümle Saray Gezisi'nde bir yerlerde uçuşuyordu. Bu sorunun cevabını verme zamanı gelmiş miydi sahiden?

"Aşkı hep bir şeyler mi izlemeli?" diye sordu endişeyle.

Gülümsüyor, diye düşündü. Acaba neden? Ama sen gülümsemenin ötesinde bir şey istiyorsun.

Aynı endişeli sesle sürdürdü: "İstediğim... Senden istediğim, seni sevmeme izin vermen."

Genç kız gülmeden edemedi. "İstediğin bu mu gerçekten? Ya reddedersem?"

Delikanlı iç çekti. "O durumda... seni yine de seveceğim."

"O zaman benden izin istemek niye?" diye sordu genç kız. Şakacı hali delikanlının canını sıktı.

Sözcüklerin, bir insanı ele verircesine yanlış telaffuz edilebilmesi ne tuhaftı. Yükseldiği yerden, tekrar yere düşmekten korktu. "Aklımı karıştırıyorsun" dediğini duydu genç kızın. "Senin de aklın karışık galiba."

Delikanlı huzursuz oldu. "Benim aklım mı karışık? Belki ama seni seviyorum. 'Bundan sonra ne olacak?' Bazen istediğim şeylerin bu dünyanın verebileceklerinin ötesinde şeyler olduğunu düşünüyorum. Ama biraz daha düşününce, amacımı belirleyemediğimi de görüyorum. Bunun ne anlama geldiğini söyleyebilir misin bana? Sen konuş, ben dinleyeyim istiyorum. Bu açmazdan kurtarabilir misin beni?"

"Bu konuda söyleyebileceğim bir şey yok. Konuşmacı sen olmalısın. Ben dinleyiciyim. Filozof olan sensin" diye cevap verdi genç kız gülümseyerek.

Delikanlı kızardı. "Benimle alay ediyorsun" dedi umutsuz bir sesle.

"Hayır" dedi genç kız hemen. "Ama evden çıkarken böyle bir konuşma yapacağımı düşünmemiştim. Hiç beklemediğim şeyler söyleyip beni hazırlıksız yakaladın. Her şeye rağmen müteşekkirim. Değil alay etmek, o müşfik ve zarif sevgini kimse unutamaz."

Tatlı sözlerin eşlik ettiği büyüleyici bir melodiydi bu. Doğru, sevgilinin ne denli ciddi olduğunu anlayamamıştı. Umut kapıları açılıyor mu, yoksa hafif bir esintiyle kapanıyor muydu? Genç kız ne istediğini sorduğunda cevap verememişti çünkü bilmiyordu. Paylaşmak istediğini, duygu ortaklığı istediğini söylemesi yanlış mı olurdu acaba? O gizemli kapıyı öperek mi, yoksa sımsıkı sarılarak mı çalmalıydı? Cevabı bu mu olmalıydı?

Ayda Saraylar Caddesi'nin sonundaki kavşakta durdu. Kararlı ve fakat nazik bir sesle, "Burası" dedi.

Delikanlı da durdu ve hayretle kızın yüzüne bakıp, burası, yani burada ayrılmalıyız mı demek istiyor, diye dü-

şündü. "Seni seviyorum, cümlesi soruları bertaraf edecek kadar etkili değil anlaşılan."

"Hayır!" dedi hiç düşünmeden. "Hayır!" diye ünledi. Derken, her şey aniden açıklık kazanmışçasına, "Aşkın ne anlamı var? Aslında sorduğun buydu, öyle değil mi? İşte cevabı: Ayrılmayacağız!" diye bağırdı.

"Ama artık ayrılmamız lazım" dedi genç kız sakin bir gülümsemeyle.

"İyi duygular içinde, öyle değil mi?" dedi delikanlı telaşla.

"Tabii."

"Yine çardağa gelecek misin?"

"Şartlar elverirse."

"Eskiden elveriyordu" diye hatırlattı delikanlı.

"Artık değişti."

Bu cevap derinden yaraladı delikanlıyı. "Bir daha gelmeyeceksin gibi..." dedi.

Genç kız, artık gitmesi gerektiğini hatırlatırcasına, "Çardağa şartlar elverdikçe geleceğim" dedi. "İyi günler."

Ayda Okul Caddesi'ne yöneldi. Kemal olduğu yerde öylece durup rüya görür gibi baktı kızın ardından. Ayda dönemece geldiğinde dönüp gülümsedi ve kayboldu.

Ne demiş, ne duymuştu? Kendine gelince bütün bunları düşünecekti. Ne olmuş olabilirdi? Yalnız başına yürüyordu. Yalnız mı? Ya çarpan kalbi, ya deli ruhu ve o melodinin yankılanması? Her ne ise... yalnızlık duygusuyla derinden sarsıldı yüreği. Yaseminlerin çekici, büyüleyici kokusu sardı her yanını. Neydi bu karışımın özelliği? Gizemi ve insanı esir alması itibariyle sevgiliye benziyordu. Belki birinin sırrına nüfuz etmek, diğerini keşfetmenin yoluydu. Tüm şükran ve sevinç ilahilerini ezberleyip söylemeden çözülebilecek bir bilmece değildi bu.

24

"Vah vah! Bu bir veda buluşması" dedi Hüseyin Şaddat.

Veda lafı Kemal'i sinirlendiriyordu. Söylediği kadar üzgün olup olmadığını anlamak için ters ters baktı Hüseyin'e. Bir haftayı aşkın bir süredir etrafta veda rüzgârları estiğinin farkındaydı. Haziran ile birlikte dostlarının Kuyubaşı ve İskenderiye'ye gitme vakti gelmişti. Bir iki gün içinde bahçe de, çardak da, arkadaşları da ufkundan silinecekti. Sevgili çok daha önceden ortadan kaybolduğu için mutluydu anlaşılan. Saraylar Caddesi'ndeki konuşmaları uzlaşmayla taçlanmış olsa da ortalıkta görünmemişti. Bu veda toplantısını bile şereflendirmeyecek miydi? Sevgisi ona hiçbir şey ifade etmiyor muydu ki üç aylık bir tatile çıkmadan önce şöyle bir görünmeyi bile çok görüyordu?

"Neden 'Vah vah!' diyorsun?" diye sordu Kemal.

Hüseyin Şaddat nezaketle cevap verdi: "Keşke Kuyubaşı'na hep birlikte gidebilseydik! Aman ya'rabbim, ne güzel bir yaz tatili geçirirdik."

Hiç şüphesiz bu harika olurdu. Her şey bir yana, sevdiği orada saklanacak yer bulamayacağı için harika olur, Kemal'i çok mutlu ederdi. "Allah yardımcın olsun" dedi İsmail Latif. "Burada yaz sıcağına tahammül etmek zor. Yaz daha yeni başladı ama baksana hava şimdiden ne kadar sıcak."

Güneş ışınları bahçeye ya da çöle artık doğrudan vurmadığı halde hava çok sıcaktı. Buna rağmen, "Hayatta tahammül edilemeyecek hiçbir şey yoktur" diye cevap verdi Kemal.

Ve anında kendi sözlerine kendi güldü. Nasıl olup da böyle bir cevap verebilmişti? Sözcükler insanın gerçek duygularını ne ölçüde ifade edebiliyordu? Etrafındakiler mutlu görünüyordu. Kısa kollu gömlekleri ve gri pantolonları içinde adeta sıcağa meydan okuyorlardı. Kendisi takım elbise -ince, beyaz bir takım elbise- giymiş ve fes takmıştı. Fesi masanın üstündeydi.

İsmail sınav sonuçlarını övmeye başladı: "Yüzde yüz başarı! Hasan Selim mezun oldu. Kemal Abdülcevat, Hüseyin Şaddat ve İsmail Latif bir üst sınıfa geçtiler."

Kemal güldü: "Sadece kendi başarından bahsetmen yeterliydi çünkü diğerleri için tersi söz konusu olamazdı zaten."

İsmail omuz silkti. "Hepimiz amacımıza ulaştık... Sizler çalışmaktan yorgun düşerek, bense bir aylık bir çaba sonucunda" dedi hepsini küçümser bir tavırla.

"Bu demek oluyor ki, sen doğuştan bir dahisin."

"George Bernard Shaw'un çok kötü bir öğrenci olduğunu söyleyen sen değil miydin?" diye sordu İsmail.

Kemal gülerek cevapladı: "Hiç olmazsa başarısızlığı itibariyle aramızda bir Bernard Shaw olduğu kesin."

"Sohbete dalıp gitmeden bir haberim var" dedi Hüseyin. Söylediklerinin yeterli ilgiyi çekmediğini görünce ayağa kalkıp dramatik bir üslupla, "Sizlere müthiş bir açıklama yapmama, mutlu bir haber vermeme izin verin" dedikten sonra Hasan Selim'e dönüp, "Öyle değil mi?" diye sordu. Sonra Kemal ile İsmail'e bakıp ekledi: "Hasan Selim ile kardeşim Ayda dün nişanlandılar!"

Bu açıklama karşısında Kemal, güvenli bir yerde olduğunu düşünürken kendini aniden tramvayın altında bulan biri gibi hissetti. Kalbi deliler gibi atmaya başladı. Hava boşluğuna düşen bir uçak gibiydi. Göğüs kafesine sanki bir korku çığlığı sıkışmış, çıkamıyordu. Duygularını nasıl denetleyebildiğine ve kız kardeşinin bu hayırlı kısmetinden dolayı Hüseyin'i nasıl da gülümseyerek kutladığına sonradan kendisi de şaşırmıştı. Belki ruhu ile onu tehdit eden uyuşukluğun içindeki mücadelesiydi dikkatini bu felaketten şimdilik alan.

İlk konuşan İsmail oldu. Bakışları Hüseyin ile Hasan arasında gitti geldi. Hasan mahcubiyetle karışık bir huzursuzluk içinde olsa da, her zamanki gibi sakindi. "Sahi mi?"

diye bağırdı İsmail. "Ne mutlu bir haber bu ve ne kadar ani... mutlu, ani ve haince! Hıyanet konusunu erteleyip şimdilik tüm kalbimle tebrik etmekle yetiniyorum."

İsmail kalkıp Hüseyin ile Hasan'ın elini sıktı. Kemal de hemen kalktı ve tebriklerini sundu. Yüzü gülse de, olay o kadar çabuk gelişmiş ve insanlar o kadar tuhaf şeyler söylemeye başlamışlardı ki, çok şaşırmış, rüya gördüğünü sanır olmuştu. Üstüne yağmur yağıyor, sığınacak bir yer arıyor, bulamıyordu. İki genç adamın elini sıkarken, "Çok güzel bir haber... yürekten kutlarım" dedi.

Hepsi oturdular. Elinde olmadan gizli gizli Hasan'ı izledi Kemal. Genç adam sakindi. Oysa, şeytani bir tatmin veya kibir sergileyeceğini düşünmüştü Kemal. Geçici bir rahatlama hissederek alay konusu olmamak için tüm gücüyle kanayan yarasını dikkatli gözlerden saklamaya çalıştı.

Sağlam dur ruhum. Sana söz veriyorum, bütün bunları sonradan düşüneceğiz. Birlikte helak oluncaya kadar acı çekip, aklımızı kaçırıncaya kadar her şeyi düşüneceğiz. Gecenin sessizliğinde gören, duyan olmadan açılacak acının, hezeyanın, gözyaşının perdesi; eleştirilmeksizin, azarlanmaksızın! Tabii, o eski kuyu da var. Kapağını kaldırıp içinde yaşayan cinlere avaz avaz bağırarak dertlerimi, üzgün insanların toprağın karnında biriken gözyaşlarına itiraf edeceğim. Teslim olma. Dikkat et çünkü dünya şu an sana cehennem çukuru gibi ateş kırmızısı görünüyor."

İsmail, "Durun bakalım! Bize bir açıklama borcunuz var... ikinizin de! Bizden habersiz nasıl gerçekleşti bu olay? Bu bir yana, neden kutlamaya davet edilmedik?" dedi sitemle.

Hüseyin savunmaya geçti: "Kutlama yapılmadı, küçücük bir parti bile yapılmadı. Aile arasında oldu. Düğünü birlikte yaparız. Zaten düğünde misafir değil, ev sahibi olursunuz."

Düğün günü! Bu bir ağıt konusu olabilir. Yürek, çiçekler içinde insanların saygı çığlıkları arasında ilerleyen bir tören alayının eşliğinde son istirahatgâhına götürülecek. Paris'te büyümüş olan genç kadın, Fatiha okumakta olan takkeli veya sarıklı imamın önünde aşk namına eğilecek. Şeytan, gururu için terk etti cenneti.

Kemal gülümseyerek "Özrün de davetin de memnuniyetle kabul edildi" dedi.

İsmail yüksek sesle itiraz etti: "Böylesi belagat el Ezher öğrencilerine yakışır. Bazı insanlar ufukta yemek görünce şikâyetten vazgeçip doyurucu bir tabak için hep bir ağızdan davet sahibini övmeye başlarlar. Sen gerçek bir yazarsın veya filozof veya bunlar gibi biri ama ben değilim."

Sonra dönüp Hüseyin'e ve Hasan'a sataşmaya başladı: "Siz ikiniz... bir çift hergelesiniz. Nişan ilanını izleyen uzun bir sessizlik ha? Siz, Hasan Bey, siz gerçekten de Servet Paşa'nın başbakanken bilgi saklamada usta olan Servet Paşa'nın uzun süredir heyecanla beklenen halefi olmalısınız."

Hasan, "Birkaç gün öncesine kadar Hüseyin bile bilmiyordu" dedi özür dilercesine gülümseyerek.

"Bu, Büyük Britanya'nın 28 Şubat 1922'de Mısır'ın bağımsızlığını tek taraflı olarak ilan etmesi gibi tek taraflı bir nişan mıydı yoksa?"

İşgal altındaki Mısır halkı o deklarasyonu onurlu bir biçimde reddetmiş ama ülkeye kaçınılmaz sonuçları ortada olan kısmi bir özerklik dayatılmıştı. Kemal kahkahalarla güldü.

İsmail, Hasan'a göz kırptı ve bir atasözüne atıfla "Başarmak için -ne olduğunu hatırlamıyorum- gizliliğe itibar et, demişler" dedi ve sürdürdü: "Ömer bin el Hattab demiş... ya da şair Ömer bin el Rabik veya çarşıdaki ünlü lafebesi Ömer Efendi de olabilir... Neyse, her kim demişse."

Kemal, "Böylesi olaylar zaman içinde olgunlaşır ama ben Hasan Bey'in benimle yaptığı bir konuşmada buna benzer bir şeyden bahsettiğini iyi hatırlıyorum" dedi aniden.

İsmail, Kemal'e kuşkuyla bakarken, Hasan gözlerini iyice açıp, "İma demek daha doğru olur" diye düzeltti.

Söylediklerinin ağzından nasıl çıktığına Kemal de şaşırmıştı. Yalandı elbet ya da kısmen yalan. Bu hilekâr tavrıyla genç adamın niyetini önceden bildiğine, bu yüzden şaşırmadığına ya da dertlenmediğine ikna etmesi mümkün müydü? Ne kadar da aptalca!

"Ama ben bu imadan hiçbir şey anlamadım" dedi İsmail Hasan'a bakarak.

Hasan ciddi bir üslupla cevap verdi: "Şayet Kemal söylediklerimden yakında nişan yapılacağına dair bir anlam çıkarmışsa, bunu onun hayal gücüne vermek lazım, benim sözlerime değil."

Hüseyin bir kahkaha attı ve, "İsmail senin çocukluk arkadaşın. Okuldan ondan üç yıl önce mezun oldun diye, ona sır vermeyi bile çok gördüğünü ya da sırrını başkalarına vermeyi tercih ettiğini söylemeye çalışıyor sana" dedi Hasan'a.

İsmail huzursuzluğunu saklarcasına gülümseyerek, "Hasan'ın dostluğunu sorgulamıyorum ama peşini de bırakmıyorum ki düğüne davet etmeyi de unutmasın" dedi.

"İki tarafın da arkadaşlarıyız biz. Damat unutsa bile, gelin unutmayacaktır" dedi Kemal gülümseyerek.

Kendisini, hâlâ hayatta olduğuna ikna etmek için konuşmuştu Kemal. Hâlâ yaşıyordu ama acı çekiyordu. Aşkının farklı bir biçimde sonlanacağını düşünmemişti zaten. Asla! Ne ki, ölümün er geç geleceğini bilmek, ölüm kapıya gelince duyulan acıyı azaltmaz. Bu vahşi, mantıksız, zalim bir acıydı. Keşke gözle görebilseydi. Böylelikle, nerede saklı olduğunu veya hangi mikrobun yol açtığını öğrenebilir; ataklar arasında atalete ve kayıtsızlığa kurban gitmezdi.

İsmail, "Düğün ne zaman?" diye sorarken, düşüncelerinin temsilciliğini yapmakla görevlendirilmiş gibi, Kemal'in aklını kurcalayan soruyu sormuştu.

Ama onun da konuşması gerekiyordu. "Evet, bunu şimdiden bilirsek şaşırmayız. Ne zaman?"

Hüseyin güldü. "Aceleniz ne? Bırakın da adam kalan bekârlık günlerinin tadını çıkarsın."

"Önce Mısır'da kalıp kalmayacağımı bilmem lazım" dedi Hasan, her zamanki soğukkanlılığıyla.

Hüseyin açıklık getirdi: "Ya Başsavcılık bünyesinde ya da Hariciye'de çalışacak."

Hüseyin bu nişana çok sevinmiş gibi görünüyor, diye düşündü Kemal. Bana ihanet ettiği için, kısacık bir süre için ondan nefret ettiğimi söyleyebilirim. Bana kazık atan oldu mu hiç? Her şey ne kadar karmaşık. Ama bu akşam nasıl olsa yalnız başıma kalacağım...

"Hangisini tercih edersin Hasan Bey?"

"Bırak da istediğini seçsin... Savcılık, Hariciye, Sudan... mümkünse Suriye."

"Bir yerlerde savcı olarak çalışmak hakaret gibi bir şey. Diplomat olmayı tercih ederim."

"Baban bunu iyi bilmeli ki, ona göre hareket etsin." Bu sözler de kaçıvermişti Kemal'in ağzından ama hedefi vurduğu kesindi. Sinirlerine hâkim olması gerekiyordu. Aksi halde, Hasan ile alenen kavga etmeye başlayacaklardı. Hüseyin'i de unutmamak, kırmamak gerekirdi çünkü bu ikisi artık aynı ailenin mensubuydular. Ne kadar keskindi acı.

İsmail başını sallayıp, "Bunlar bizimle geçirdiğin son günler desene Hasan" dedi hüzünlü bir sesle. "Ömür boyu arkadaşlığın hüzünlü sonu bu."

İsmail'in sevgilinin vahasında otlanan bir kalbi hüznün etkileyebileceğini düşünmesi ne kadar aptalcaydı.

"Evet. Gerçekten de hüzünlü bir son İsmail" dedi Hasan.

Yalan üstüne yalan, diye düşündü Kemal, tıpkı senin de tebrik etmen gibi! Tüccarın oğluyla, yüksek mahkeme yargıcının oğlu bu anlamda birbirinden farklı değil.

"Bu, tüm yaşamını yurt dışında geçireceğin anlamına mı geliyor?"

"Beklentim bu yönde. Mısır'a ender olarak gelebileceğiz."

"Ne tuhaf bir yaşam!" dedi İsmail, hayretle. "Bu durum çocuklarınız için sorun teşkil etmeyecek mi?"

Eyvah, kalbim! Ortaya böylesi fikirler atmak doğru mu? Bu zavallı, sevgilinin hamile kalıp aşermeye, karnının davul gibi şişmesine, doğum sancısı çekmeye ve doğurmaya tahammül edebiceğini mi düşünüyor? Ayşe ile Hatice'nin hamileliklerinin son aylarında ne hale geldiklerini hatırlıyor musun? Küfür gibi bir şeydi! Neden *Kara El* gibi bir yeraltı suikast çetesine katılmıyorsun ki sen? Cinayet küfürden daha iyi ve daha yararlı. Günün birinde kendini savunma kürsüsünde bulursun. Yargıç koltuğunda diplomat arkadaşının babası ve sevgilinin kayınpederi Salim Bek Sabra oturuyor olur... tıpkı geçen hafta Başkomutan Sir Lee Stack katliamı davasında yargıç koltuğunda oturduğu gibi. Vatan haini!

"Diplomat çocukları kendi ülkelerinde büyüsünler diye uluslararası ilişkiler kesilemez ya" dedi Hüseyin gülerek.

Hayır, kafalarını kes! Abdülhamit İnayet, el Hırat, Mahmut Raşit, Ali İbrahim, Ragıp Hasan, Şefik Mansur ve Mahmut İsmail, Kemal Abdülcevat ile birlikte korkudan ölmeye mahkûm edildiler... Mısırlı yargıç Salim Bek Sabra ve İngiliz yargıç Mr. Kershaw tarafından! Suikast gerek. Ölecek mi, öldürülecek misin?

İsmail, "Kız kardeşinin Mısır'dan ayrılması, babanın senin yurt dışına gitmemen konusunda daha da katı bir tutum benimsemesine yol açacak" diye uyardı Hüseyin'i.

Hüseyin kendinden emindi. "Benim durumum yavaş yavaş ama istediğim gibi gelişiyor" dedi.

Ayda ile Hüseyin aynı anda Avrupa'da... Sevgiliyi ve en sevdiği arkadaşını kaybetmiş olacaktı. Ruhun sevgilini, zihnin ise sevgili arkadaşını arayıp bulamayacak. Kuşaklar boyunca başıboş kalmış bir özlemin aksisedası gibi tarihi bir bölgede tek başına sürgün yaşayacaksın. Seni bekleyen acıları düşün. Kolayca aldanabilen kalbine ektiğin hayallerinin meyvelerini toplamanın zamanı. Hüznüne gözyaşlarının deva olması için yalvar rabbine. Becerebilirsen, boğazına bir ip geçir ya da kendini düşmana karşı savaş veren bir kuvvetin ön saflarına koy. Hüseyin'in türbesinin bomboş olduğunu öğrendiğin gibi, yarın da ruhunun bomboş olduğunu göreceksin. Tam bir hüsran! Gerçek vatanseverler asılırken, vatan hainleri büyükelçi oluyor.

İsmail, "Mısır'da Kemal ile benden başka kimse kalmayacak. Kemal'e de güvenilmez çünkü Hüseyin'den önce, sonra veya Hüseyin'in yanı sıra en iyi arkadaşı kitaptır" dedi kendi kendine konuşurcasına.

"Seyahat dostluğumuzu etkilemeyecek" dedi Hüseyin kendinden emin bir sesle.

Kendini gayet halsiz hissettiği halde, "Uzun süre vatanından ayrı kalmaya dayanamayacaksın gibi geliyor bana" dedi Kemal kalbi çarparak.

"Büyük ihtimalle; ama seyahat etmem senin işine yarayacak çünkü sana bol bol kitap yollayacağım. Kitaplar, mektuplar aracılığıyla konuşacağız."

Hüseyin, sanki dünya seyahatine çıkacağı kesinleşmiş gibi konuşuyordu. Bu arkadaşını ziyaret etmek, Kemal'e her zaman büyük keyif vermişti. Onunla birlikteyken sessizlik bile güzeldi. Ama bir teselli vardı. Sevgilinin Mısır'dan ayrılması, ona diğer musibetleri -ne kadar ciddi olursa olsun- asgariye indirmeyi öğretecekti. Nitekim içi Fehmi'nin acısıyla yanarken sevgili anneannesinin ölümü nasıl da önemsizleşmişti. Bunun bir veda toplantısı olduğunu aklından çıkarmamalıydı. Üzüntü nedir bilmeyen güllerin ve çakırkeyif açan çiçeklerin görüntüsüyle

ziyafet çekmeliydi gözlerine. Çözmesi gereken bir sorun vardı: Bir ölümlü, sevgiliyle yaşayabilmek için nasıl yeterince yükselebilir ya da sevgili, bir ölümlüyle var olabilmek için nasıl yere inerdi? Bu sorunun cevabını bulamayacak olursa, yaşamı boğazında bir yumru, ayaklarında zincirle sürdürmek zorunda kalacaktı. Aşk, aralarında büyük mesafe olan iki kulplu bir yük gibiydi. İki kişi tarafından taşınmak üzere tasarlanmıştı. Tek başına nasıl taşırdı bu yükü?

Sohbet dal budak sararak sürüyor; Kemal baş sallayarak, bu felaketin henüz işini bitirmediğini gösteren sözler söyleyerek katılmaya çalışıyordu. Yaşam treni, ölüm istasyonunun ileride bir yerde olduğunu bildiği halde, raylar üzerinde hiç durmadan ilerlemekteydi. Tüm umutlarını bu gerçeğe bağlamıştı delikanlı.

Akşam oldu. Koyu bir dinginlik zamanı. Günün bu saatlerini seher vakti kadar seversin. 'Ayda' ve 'acı' aynı anlamı taşıyan iki sözcük oldu. Dolayısıyla, bundan böyle acıyı sevmelisin... yenilgiyle kendinden geçecek olsan bile sevmelisin! Sohbet sürüyor; hiç aşk yaşamamışçasına gülüyor, tartışıyor arkadaşların. Hüseyin'in gülüşü capcanlı. İsmail'inki haylaz ve kavgacı. Hasan'ınki ise kibirli ve mesafeli. Hüseyin'in gözü Kuyubaşı'ndan başka bir şey görmüyor. Günlerden bir gün, o kutsal mekânı ziyaret edeceğime söz veriyorum. Üstüne kapanıp öpmek üzere, sevgilinin ayaklarının hangi kumsala bastığını öğreneceğim. Diğer ikisi İskenderiye'deki San Stefano plajına methiye düzerek dağ gibi dalgalardan söz ediyor. Sahi mi? O korkunç dalgaların, tüm güzelliğini ve asaletini emdiği bir bedeni dalgalarla sahile attığını düşün... Bütün bunlardan sonra, kabul edelim ki yorucu bir öfke sarar tüm canlı yaratıkları. Mutluluk, herhalde ölüm kapısının ardında.

Sohbet eve gitme zamanı gelinceye kadar sürdü. Birbirleriyle tokalaştılar. Kemal Hüseyin'in, Hüseyin Kemal'in elini daha uzun sıktı. "Ekimde görüşürüz" deyip ayrıldı Kemal.

Eskiden, böyle zamanlarda terslenir ve arkadaşlarına ne zaman döneceklerini sorardı ama artık yapmak istediklerinin onların dönüşü ile bir ilgisi yoktu. Ekim gelse de gelmese de, arkadaşları dönse de dönmese de arzuyla yanıp

tutuşuyor olacaktı. Onu Ayda'dan ayırdığı için yaz aylarından da şikâyetçi olmayacaktı artık çünkü zamandan çok daha derin bir uçurum girmişti aralarına. Zamana karşı sabır ve umutla savaşabiliyordu; ama bugün hiç bilmediği gizemli ve doğaüstü bir düşman vardı karşısında. Allah başlattığı şeyi sonlandırana kadar acınası bir suskunluk içinde beklemekten başka çaresi yoktu. Aşk kalbine azap veren iplerle tutturulmuş olarak, bir kader gibi sallanıyordu başının üstünde. Kaçınılmaz ve güçlü bir doğa olayı gibiydi. Hüzünle, saygıyla incelemekteydi Kemal.

Üç arkadaş, Şaddat Malikânesi'nin dış kapısında vedalaştılar. Hasan Saraylar Caddesi boyunca yürümeye başlarken, Kemal ile İsmail her zamanki gibi el Hüseyineyn'e yöneldi. Birbirlerinden orada ayrılacaklar; İsmail Gamra'ya, Kemal tarihi mahalleye gidecekti. Yalnız kaldıklarında uzun uzun ve kahkahalarla güldü İsmail.

Kemal nedenini sorunca, "Bu nişanın hızlandırılmasının temel nedenlerinden birinin sen olduğunu hâlâ anlamadın mı?" dedi İsmail muzip bir tavırla.

"Ben mi?" dedi Kemal gözleri fal taşı gibi açılarak.

"Evet, sen. Hasan, Ayda ile ilişkinden rahatsız oldu. Buna dair tek bir kelime etmedi ama eminim. Malum, çok kibirlidir. Seni temin ederim ki, Ayda ile arkadaşlık kurman onu çok telaşlandırdı. Aranızda geçen o hararetli tartışmayı hatırlasana. Kıza yanımıza gelmemesini tembihlediği açık. Ayda'nın ona, kendisinden böyle bir şey istemeye hakkı olmadığını söylediği de açık. Nitekim, bu hakkı elde etmek için büyük bir adım attı Hasan."

Kemal'in kalp atışları sesini bastırdı adeta. "Ama ben onun tek arkadaşı değildim ki. Ayda hepimizle arkadaştı" diyebildi.

İsmail'in sesi alaycıydı. "Ama senin dostluğunda bizlerde bulamadığı bir sıcaklık bulmuş olmalı ki, Hasan'ı kıskandırmak için seni seçti Ayda. Her ne ise, rasgele hareket etmediği belli. Zaten uzun süredir göz koymuştu Hasan'a. Sabrının meyvelerini topluyor artık."

Göz koymak! Sabrının meyveleri! Bu sözler, güneş batıdan doğar demek kadar aptalca, diye düşündü Kemal.

"İnsanları küçümsüyorsun" dedi üzüntülü bir sesle. "Ayda senin söylediğin gibi biri değil."

İsmail, Kemal'in hissettiklerinden bihaber, sürdürdü: "Belki tesadüfen oldu. Hasan'ın hüsnü kuruntusu da olabilir. Her ne olduysa, Ayda'nın yararına oldu."

Kemal öfkeyle bağırdı: "Yararına mı? Sen ne diyorsun Allah aşkına? Nişan sanki Hasan'ın değil de Ayda'nın zaferiymiş gibi konuşuyorsun."

İsmail arkadaşına tuhaf tuhaf bakıp, "Hasan gibi adamlardan çok yok ortada. İyi bir aile, statü ve gelecek vaat eden bir adam olduğunu kabul etmiyor gibisin. Oysa, Ayda gibi bir sürü kız var... tahmin ettiğinden çok daha fazla. Bazen, acaba hak ettiğinden daha yüksek bir yere mi oturtuyorsun Ayda'yı diye merak ediyorum. Bence, Hasan'ın ailesi Ayda'yı babası servet sahibi olduğu için kabul etti. Ayda..." Devam etmeden önce duraksadı "Ayda olağanüstü güzel bir kız değil zaten" dedi.

Delirmiş olmalı, diye düşündü Kemal. Ya da sen delirdin! İslami usulle evlenmeye karşı çıkan bir makaleyi okuduğu zaman hissettiklerine benzer bir acı duyarak donakaldı. Lanet olsun bu kâfirlere!

Sonra, içindeki ıstırabı gizleyen bir sükûnetle sordu: "O zaman neden bu kadar çok hayranı var Ayda'nın?"

İsmail kibirli bir tavırla çenesini yukarı kaldırarak, "Belki benim de onlardan biri olduğumu sanıyorsundur. Eğlenceli, hoş bir kız olduğu doğru. Batı'da büyütülmüş olmasının verdiği bir sosyal zarafeti var. Zaten onu çekici kılan da bu. Ama çok esmer, çok ince. İnsanı baştan çıkaran bir vasfı yok. Benimle Gamra'ya gel de güzellik nedir gör. Gerçek letafeti orada göreceksin... beyaz ten, kocaman göğüsler, dolgun kalçalar! Güzellik dediğin bu. Ayda'nın insanın içinde arzu uyandıran yanı yok."

Sanki Kamer ya da Meryem'in arzulandığı gibi arzulanacak bir kadın Ayda, diye düşündü Kemal. Kocaman göğüsler, dolgun kalçalar! Ruh, bedene dair sıfatlarla tanımlanabilir mi? Ne keskin bir acı! Verilen hüküm, ıstırabı son damlasına kadar içmesiydi anlaşılan. Birbiri ardına ölümcül darbeler yediğine göre, ölüm bir lütuf olurdu.

El Hüseyineyn'de ayrılıp, her biri kendi yoluna gitti.

25

Yıllardır bu sokağa büyük sevgi beslerdi. Etrafa üzüntüyle bakıp, keşke bir kadına duyduğum aşk da bu sokağa duyduğum aşk gibi kalıcı olsaydı, diye düşündü. O zaman, bu kadar çok sorun yaşamazdım. Muhteşem bir sokak, labirent gibi!

Sokak birkaç metrede bir ya sağa ya da sola dönüyordu. Nerede durursan dur, önünde, ardında bilmediğin dünyaların olduğu bir dönemeç vardı. Çok dar olması, evcil bir hayvan gibi, sokağa bildik, gösterişten uzak bir kimlik kazandırmaktaydı. Yolun sağ tarafındaki dükkânda oturan biri uzanıp sol tarafındaki arkadaşıyla el sıkışabilirdi. Üstte gerili tenteler güneşin yakıcı sıcaklığından koruyor; tentelerden sızan yaygın ışık ve nem aşağıda büyülü bir atmosfer yaratıyordu. Raflar ve tezgâhlar torba torba yeşil kına, kırmızı biber, karabiberle; yanı sıra gülsuyu, parfüm şişeleri, renkli ambalaj kağıtları ve hassas terazilerle doluydu. Çatı kirişlerinden sarkan çeşitli boyda ve renkte mumlar dekoratif süsler gibiydi. Havadaki parfüm ve kolonya kokusu ortamın uzak bir rüya gibi kokmasına yol açıyordu.

Kara çarşaflar ve peçeler, altın hızmalar, sürmeli gözler, dolgun kalçalar... Allah beni de, onları da bağışlasın! Bu güzelliklerin içinde rüyada yürür gibi yürümek en sevdiğim şey ama itiraf etmeliyim ki kalbimi de, gözlerimi de yoruyor. Kadınlar saymakla bitmiyor. Hepsini bir araya getirdiğine göre, kutsanmış olmalı bu sokak. Kendini korumanın tek yolu, kalbinin derinliklerinden, "Yasin, sen bir

yuva yıkıcısın!" diye haykırmak. İçimden bir ses el Tarbak'ın bu güzel bölgesinde bir dükkân aç da buraya yerleş diyor. Baban tüccar. Kendi kendinin patronu. Eğlenceye senin maaşınla yapabildiğinin çok ötesinde para harcayabiliyor. Allaha sığınıp el Guriye'deki apartmanla el-Hamzavi'deki dükkânı satıp burada bir dükkân aç. Tepende bir amir, belirli bir zaman çizelgesine uymak zorunda kalmaksızın, her sabah sultanlar gibi gelip oturursun terazinin başına. Kadınlar başına üşüşüp, "Günaydın Yasin Bey', 'Sağlığınıza duacıyız Yasin Bey' derler. Tek bir iffetli kadın selamlaşmadan, tek bir şıllık randevu vermeden geçip giderse ben de Yasin değilim! Ne hoş bir fikir bu ama el Nahhasin Okulu'nda ömrünün sonuna kadar memur olarak çalışma imkânı olan biri için bir o kadar zalim. Aşk bir hastalık. Semptomları arasında sürekli açlık ve vefasız bir kalp var. Allahım, bir halife ya da sultan gibi iştah verip sonra da bir okulun disiplin amiri yaptığın bu kuluna merhamet eyle. Bütün umutlarım yıkıldı. Kendimi aldatmanın yararı yok. Onu Şevk Sarayı Sokağı'na getirdiğinde mutlu, huzurlu bir hayat sürmeyi umuyordun. Allah can sıkıntısının belasını versin. Kötü tat nasıl ağzın her tarafına yayılırsa can sıkıntısı da ruhu öyle istila eder. Bir yıl peşinden koştuktan sonra, birkaç haftada sıkıldın ondan. Mutsuzluk bu değilse nedir? Balayında bile şikâyete gark olan ilk ev olmamalıydı senin evin. Aklını başından alan o güzellik nerede; Meryem'in kalbindeki yeri ne, diye sor kendine. Bırak da bir yandan inleyip bir yandan da gülerek, "Doyuncaya kadar yedik. Yemek kokusuna tahammül edemez olduk" diye cevap versin sana. Akıllı. Ondan bir şey saklamak kolay değil. Gözünden hiçbir şey kaçmıyor. Annesi gibi bir kancık. Merhume annenin ne denli erdemli bir kadın olduğunu hatırla hele. Onun annesinden daha mı iyiydi sanki? Meryem'i Zeynep gibi kolay kandıramıyor olmam önemli bir farklılık. Kızdığı zaman öfkesi dayanılır gibi değil. Göz yummak istemiyor, göz yummaya razı değil... ama sen de kolay tatmin olmuyorsun. İçindeki şehvetin tek bir kadınla bastırılabileceğini ya da kalbinin buna razı olacağını düşünmek abes. Buna rağmen, mutlu bir evlilik sürmeyi umuyordun. Baban ne muhteşem bir adam ve sen ne aşağılıksın! Babanı örnek alsaydın kurtulurdun ama onu

bile yapamadın. Aman Allahım, nedir bu gördüğüm? Yoksa bir kadın mı bu? Kaç yüz kilo dersin? Hiç bu kadar uzun boylu, iri bir kadın görmemiştim! Bu zeameti toplayabilir miyim dersin? Bu boyutlarda bir kadın elime düşecek olsa, yemin ederim ki, onu odanın ortasına çırılçıplak gererek bir kutsal tapınakmışçasına yedi kez etrafında döndükten sonra becerirdim.

"Sen!"

Ardından gelen sesle ürperdi Yasin. Bakışlarını mamut kadından alıp arkaya bakınca beyaz mantolu genç bir kadını gördüğünde, "Zennube!" diye heyecanla bağırmaktan alamadı kendini.

Genç kadın güldü. Tokalaştılar. Dikkat çekmemek için yürümeye devam etmelerini önerdi genç adam. Yan yana kalabalığın arasında dolaşmaya başladılar. Uzun bir ayrılıktan sonra, böylece bir araya gelmişlerdi. Bu süre içinde genç kadın ender olarak aklına gelmişti Yasin'in. Ayrıldığı günkü kadar güzeldi, hatta daha da güzelleşmişti. Geleneksel kara çarşaf yerine giydiği bu kıyafet de neydi böyle? İçi sevinçle doldu, canlandı.

"Nasılsın?" diye sordu genç kadın.

"Çok iyiyim. Ya sen?"

"Gördüğün gibi."

"Maşallah, enfes! Giyim tarzını değiştirmişsin. Neredeyse tanımayacaktım seni. Çarşafın içinde nasıl yürüdüğünü hâlâ hatırlıyorum."

"Sen değişmemişsin. Yaşlanmamışsın, biraz kilo almışsın, o kadar."

"Sen farklı biri, bir Avrupalı kadın gibi olmuşsun" dedi Yasin ve gülümseyerek ihtiyatlı bir şekilde ekledi: "El Guriye'deki o kalçalar dışında tabii!"

"Sözlerine dikkat et."

"Korkutma beni. Yoksa tövbe mi ettin? Ya da evlendin mi?"

"Allah her şeye kadirdir."

"Üstündeki beyaz manto tövbe etmediğini gösteriyor. Evliliğe gelince... günlerden bir gün boş bulunup evlenmiş olabilirsin tabii."

"Dikkatli ol. Evlenmiş kadar oldum."

Yasin güldü. "Aynen benim gibi" dedi Muski'ye dönerlerken.

"Ama sen sahiden evlisin, öyle değil mi?" diye sordu Zennube.

Önce, "Nereden öğrendin?" diye sordu genç adam, sonra bir daha düşünüp,"Aa, tabii, bütün gizli kapaklı haberler önünde sonunda sana ulaşır" dedi kışkırtıcı bir tavırla tekrar gülerek.

Genç kadın, "Sultan'ın evindeki gibi demek istiyorsun" dedi muzip bir yüz ifadesiyle.

"Ya da babamın... İlişkileri devam ediyor değil mi?"

"Öyle gibi."

"Sanki geçici bir şeymiş gibi konuştun. 'Evlenmiş kadar oldum!' Ben de diyorum ki, evliyim ve kendime metres arıyorum."

Zennube yüzüne konan sineği eliyle kovarken bileğindeki altın bilezikler şıngırdadı. "Ben ise evlenmeyi arzulayan bir metresim" dedi.

"Metres mi? Kim bu şanslı hergele..."

Zennube kesti. "İnsanlara hakaret etme. Önemli bir adam" dedi uyararak.

"Önemli ha?!" dedi Yasin alaycı bir ifadeyle. "Ah... ah Zennube! Saksafonumu sana çaldırdıktan sonra içine sokmayı nasıl isterdim bilemezsin" diye ekledi.

"Son buluşmamızı hatırlıyor musun?"

"Rıdvan altı yaşına geldi. Demek yedi yıl olmuş."

"Sanki bir ömür..."

"İnsan yaşadığı sürece yeniden buluşma umudunu korumalı."

"Ya da ayrılma" diye cevap verdi genç kadın.

"Çarşafla birlikte vefayı da atmışsın üstünden!"

Zennube kaşlarını çattı. "Öküz! Sen kim, sadakat kim?" dedi.

Genç kadının cesaret verici samimiyeti Yasin'in hoşuna gitti. "Allah biliyor ya seni tekrar gördüğüme çok sevindim. Seni çok sık düşündüm ama dünya bu işte!" dedi.

"Kadınlarla dolu bir dünya, öyle değil mi?"

"Ölümlü, dertli bir dünya" diye cevap verdi Yasin üzülmüş gibi yaparak.

"Dertlere iyi dayanmış gibi görünüyorsun. Sağlıklı halini katırlar bile kıskanır."

"Güzel gözler kıskanç olmasaydı..."

"Yoksa nazardan mı korkuyorsun? Abdülhalim el Masri kadar uzun boylu ve cüsselisin."

Yasin kendini beğenmiş bir tavırla güldü. Bir süre suskun kaldıktan sonra, daha farklı, daha ciddi bir sesle, "Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

"Bir kadın alışverişten başka neden gelmiş olabilir ki el Tarbak'a? Herkesin senin gibi bir tek düşünceyle, seks düşüncesiyle geldiğini düşünmüyorsun herhalde" dedi.

"Allah biliyor ya, haksız bir suçlama bu!"

"Sen? Masum? Seni gördüğümde şehrin giriş kapısı kadar büyük bir kadına gözlerinle tecavüz etmekteydin."

"Hayır. Düşünceye dalmıştım. Neye baktığımın farkında bile değildim."

"Sen! Seni bulmak isteyene el Tarbak'a git ve oradaki en büyük kadını bul diyeceğim. Seni o kadına kene gibi yapışmış olarak bulacağından eminim."

"Kadın! Dilin giderek sivrileşmiş."

"Senin diline de Allahın güzel adlarını bahşeder inşallah."

"Onu bırak şimdi. Sadede gelelim. Nereye gidiyorsun?"

"Alışveriş yapıyorum. Sonra da eve gideceğim."

Yasin bir süre sessiz kaldıktan sonra, mütereddit bir sesle, "Birlikte olmaya ne dersin?" diye sordu.

Genç kadın pırıl pırıl parlayan cilveli bir bakışla cevap verdi: "Düşünmem gereken kıskanç bir adam var."

Yasin aldırmadı. "Hoş bir yerde bir iki bardak içelim" deyip ekledi: "Mesela Tout-va-Bien... ne dersin?

Genç kadın, önce itiraz edercesine mırıldanıp, sonra yüz ifadesine uymayan bir sesle, "Zorla mı?" diye sordu saatine bakarak. Bu yeni nazlanma tarzı genç adamı neredeyse güldürdü. "Beni geçe bırakma. Saat altı. Sekizden önce evde olmalıyım" dedi kural koyan yeni bir tavır içinde.

Taksi hareket ederken el Tarbak veya Muski'de birilerinin onları görüp görmediğini merak etti Yasin. Sonra omuz silkti ve elindeki sinek kovucunun ucuyla sağ kaşına yatırdığı fesini arkaya itti. Umurunda mıydı? Meryem yapayalnız bir kadındı; kurduğu ilk evi yıkan Muhammed Afit gibi acımasız bir vasiden yoksundu. Oysa, kendi babası onun artık tecrübesiz bir delikanlı olmadığını, evin avlusunda cezalandırılamayacağını bilen nazik bir adamdı.

Tout-va-Bien'in bahçesindeki masalardan birine karşılıklı oturdular. Bar, kadın erkek doluydu. Mekanik piyano bangır bangır monoton parçalar çalıyor; uzak bir köşeden ızgara et kokusu geliyordu. Zennube o kadar tedirgindi ki, Yasin ilk kez halka açık bir yere bir erkekle birlikte geldiğini anladı. Sevindi. Derken, geçici bir arzunun değil, gerçek bir özlemin pençesinde olduğunu duyumsadı. Geçmişte kalan günler ona yaşamının en mutlu günleri gibi göründü.

Bir şişe konyakla ızgara et sipariş etti. Yanakları kızarmış, başından çıkardığı fesin altından babası gibi ortadan ayırdığı siyah saçlar görünmüştü. Bu benzerliğe hafifçe gülümsedi genç kadın. Yasin, bu gülümseyişin nedenini algılamadı elbet. O da hayatında ilk kez Vech el Birke eğlence merkezi dışındaki bir meyhanede bir kadınla birlikte oturuyordu. Yine ilk kez -Abdülhaluk Sokağı'ndaki bildik düşüncesizliği hariç- ikinci evliliğini yaptığından beri bir aşk macerasına kalkışıyordu. Evinde de en iyi kalite konyak içmiyor muydu? Eve satın aldığı birinci sınıf içkileri "tıbbi amaçlı" olarak tanımlar, mubah sayardı.

Bardakları huzur içinde ve gururla doldurdu. Sonra bardağını kaldırıp, "Bayan Zennube Martell'in şerefine" dedi.

"Ben beyefendiyle Dewar's skoç içiyorum" diye cevap verdi genç kadın tatlı bir küstahlıkla.

Yasin homurdandı. "Onun adını duymak istemiyorum. Allah onu geçmiş zamanda bıraksın."

"Asla!"

"Göreceğiz. İçtiğimiz her bardak içkiyle yeni kapılar açılır ve yol üstündeki engeller kalkar" dedi Yasin.

Her ikisi de zamanın sınırlı olduğunu farkındaydı. Hızla içiyorlar, bardaklar bir dolup bir boşalıyordu. Konyağın ateşli dili karnı gıdıklarken, sarhoşluğun cıvası damar termometresinde yükseldi. Bahçenin tahta parmaklıklarının arkasındaki saksıların yeşilliği pırıl pırıl gülmeye başladı. Piyano müziği, daha hoşgörülü kulaklara seslendi. Hülyalı ve alıngan yüzler dostane bir sevgiyle bakıştı. Serin akşam rüzgârı sessiz bir müzik eşliğinde çevrelerinde dolaşıyor; her şey çok hoş, çok güzel görünüyordu.

"Bugün seni ilk gördüğümde ne söylemek istedim biliyor musun... kendinden geçmiş o kadına bakarken yani" dedi Zennube.

"Evet? Ama önce bardağındakini bitir ki yeniden doldurayım."

Genç kadın ağzına bir parça et atıp sürdürdü: "Neredeyse, 'Seni orospu çocuğu' diye bağıracaktım!"

Yasin gevrek gevrek güldü, "Neden yapmadın orospunun kızı?" diye sordu.

"Çünkü sadece sevdiğim erkeklere küfrederim ben. O sırada neredeyse bir yabancıydın benim için."

"Ya şimdi?"

"Altmış kuşaklık bir piç."

"Aman ya rabbim, bazen bir küfür insanı içkiden daha çok sarhoş ediyor. Bu kutsal gece yarın tüm gazetelere haber olacak!"

"Neden? Allah korusun! Bela mı çıkaracaksın?"

"Allahım, bana da, ona da merhamet eyle."

"Bana yeni karından hiç bahsetmiyorsun" dedi Zennube merakla.

Yasin bıyığını sıvazladı: "Zavallı kadın. Bu yıl annesini kaybetti."

"Allah sizlere ömür versin. Zengin miydi?"

"Miras olarak yeni kocasıyla kızına yanımızdaki evi bıraktı... yani babamın evinin yanındaki evi."

"Karın çok güzel olmalı. Sen zaten hep en güzelleri bulursun."

"Belli bir güzelliği var; ama senin güzelliğinle kıyas kabul etmez" diye cevap verdi ihtiyatla.

"Ne ayıp! Utanmalısın."

"Yalan söylediğimi duydun mu hiç?"

"Senin mi? Bazen adının Yasin olduğundan bile emin olamıyorum."

"O zaman birer tane daha içelim."

"Galiba sana inanmam için kasten sarhoş ediyorsun beni."

"Seni özlediğimi, seni arzuladığımı söylersem bana inanır mısın?"

"Aç adamın canı türlü türlü yemek çeker ama ebegümecine dayanamaz desen daha iyi olur!"

"Bir erkek kadını gerçekten sevmişse evlenmekten kaçmaz" dedi Yasin. Sonra iç geçirip sürdürdü: "Yanılıyorsun. Bu masanın üstüne çıkıp, 'Beyler aranızda bir kadına âşık olan varsa asla evlenmesin' diye avazım çıktığı kadar bağı-

rabilirim. Hiçbir şey aşkı evlilik kadar etkin bir biçimde öldürmüyor. İnan bana. Tecrübeyle öğrendim. İki kez evlendim ben."

"Belki de kendine göre bir kadın bulamadın hâlâ."

"Bana göre mi? Nasıl bir kadın olurdu o? Bana hangi duyum yol gösterecek? Beni hiç sıkmayacak o kadın nerede?"

Zennube uyuşuk uyuşuk güldü. "Öyle görünüyor ki, ineklerin otladığı çayırda bir boğa olmak istiyorsun sen. Sana bu lazım" dedi.

Zennube'nin sözleri Yasin'in hoşuna gitti. Parmaklarını şaklatarak, "Allahım, Allahım! Bunu bana daha önce kim söylemişti? Babam! Umarım iyi bir akşam geçiriyordur. Keşke onun gibi olabilseydim. Bir yandan itaatkârlığıyla, yumuşaklığıyla örnek bir eşe sahip, bir yandan da tutkularını sorunsuz yaşıyor. Evliliğini de, aşk maceralarını da gayet başarılı bir biçimde yürütüyor. Ben de öyle olmak isterdim."

"Baban kaç yaşında?"

"Sanırım elli beşinde ama gençlerin çoğundan daha güçlü."

"Kimse sonsuza dek zamana dayanmamış. Allah sağlık versin."

"Babam bir istisna. Erkeklerin bayıldığı kadınlar onun sevgilisi. Son zamanlarda eve girip çıkarken rastlamadın mı hiç?"

Zennube güldü. Bacaklarına sürtünen bir kediye kemik atarcasına, "O evden birkaç ay önce ayrıldım ben. Kendi evimin hanımıyım artık" dedi.

"Sahi mi? Şaka yaptığını sanmıştım. Kumpanyadan da ayrıldın mı?"

"Evet. Karşında tam bir hanımefendi var."

Yasin nahoş bir kahkaha atıp, "İç o zaman. Ben de içeyim. Allahın merhameti üstümüzde olsun" dedi.

Yasin baştan çıkarıcı bir dürtü hissetti içinde ve dışında. Ama hangisi kendi sesi, hangisi yansımasıydı bilemedi. Etraftaki cansız cisimlerin kalp atışları çok daha nefis, çok daha güzeldi sanki. Çiçek saksıları bir öne, bir arkaya sallanarak fısıldaşıyorlardı. Sütunlar birbirleriyle sırlarını paylaşıyor; ışıltılı gökyüzü uykulu gözlerle dünyaya bakarken, konuşuyordu. Yasin ve Zennube birbirlerine en derin, en gizli duygularını açıklarken karanlıkta kor gibi parlayan bir

ışık gözü kamaştırıyor, kalbi şaşırtıyordu. Bir şeyler oluyordu âlemde insanları gıdıklayıp katıla katıla gülmelerine yol açan. Bir bakış, bir sözcük, bir hareket yetiyordu gülmelerine. Zaman gençlik kadar çabuk geçti. Garsonlar mayalanmış neşe mikrobunu ciddiyetle taşıyorlardı masalara. Piyano sesi, sanki çok uzaklardan geliyor; tramvayın gürültüsünde boğuluyordu adeta. Külhanbeyi kılıklı adamlar ve çocuklar gürültülü bir şekilde kaldırımda izmarit toplarken gece lejyonu mahallede kamp kuruyordu.

Garsonun gelip, "Evin yolunu bulamayacak kadar sarhoşsunuz galiba" diye sormasını bekler gibisin, dedi Yasin kendine. O meseleyi, hatta daha da önemli olan bir meseleyi göz ardı ediyorsun. Keşke, Meryem önünde diz çöküp "Bütün istediğim her emrine itaat ederek yaşayabileceğim bir oda, tek bir oda. Apartmanın geri kalanını istediğin sayıda kadınla doldurabilirsin" diye fısıldayabilseydi. Keşke, okul müdürü sırtını sıvazlayıp, "Baban nasıl oğlum?" diye sorabilseydi. Keşke, hükümet el Hamzavi'deki dükkânın ve el Guriye'deki apartmanın önüne yeni caddeler açabilseydi. Keşke, Zennube, "Yarın sevgilimin evinden ayrılıp kendimi sana sunuyorum" diyebilseydi. Bunlar olabilse, insanlar cuma namazından sonra sevgiyle kucaklaşırlardı. Bu akşam yapabileceğin en iyi şey kanepeye oturup Zennube'yi önünde çırılçıplak oynatmak olur. Böylelikle, hiç olmazsa göbeğindeki güzellik benini seyredebilirsin.

"O sevgili güzellik benin nasıl?" diye sordu Yasin genç kadının göbeğini işaret ederek.

"Ellerinden öpüyor" diye gülerek cevap verdi Zennube.

Yasin etrafa bakınıp, "Bu adamları görüyor musun? Her biri kötü yola düşmüş bir kadının sefih oğlu. Bütün ayyaşlar öyledir" dedi.

"Şeref duyduk! Ama kafayı bulmuş durumdayım, zihnim çok dağınık."

"Umarım erkek arkadaşının barındığı kısmı uçup gider."

"Ne hale geldiğimizi bilse, günü gelince seni bıyığının ucuyla bıçaklardı."

"Koca bıyıklı bir Suriyeli mi yoksa?

"Suriyeli mi?" diye sordu Zennube ve başladı Suriye lehçesiyle *"Barhum, oh Barhum..."* diye yüksek sesle şarkı söylemeye.

"Susss. Herkes bize bakıyor."

"Kim bakıyor? Kör müsün, ortalıkta kimse kalmadı ki."

"İçki tuhaf bir şey" dedi Yasin göbeğini ovuşturup iç geçirerek.

"Tuhaf olan anan."

"Çok yüksek sesle konuşuyorsun. Hadi gidelim."

"Nereye?"

"Sen daha iyi bilirsin. Ayaklarımız karar verir."

"Ayaklarının yol göstermesine razı olan insan başarılı olur mu hiç?"

"Bulanık kafaya güvenmekten daha iyidir."

"Düşünsene..."

Yasin sallanarak ayağa kalktı: "Düşünmeden hareket etmemiz lazım. Sabah olana kadar düşünmenin yararı yok. Hadi gidelim."

26

Evler gözlerini yummuş. Başıboş bir esinti ya da sokak lambasının uykulu ışığından başka hiç kimse yok ortalıkta. Sessizlik kanatlarını açıp her türlü rekabetten uzak yayılmış ortalığa. Oteller ne işe yarar acaba? Kayıt memurları bulaşıcı hastalığı olan birinden kaçarcasına kuşkulu gözlerle bakarlar adama. İstediğin kadar alay et, hâlâ kalacak bir yer bulamadın ya! Diğer âşıklar yataklarına girdiler bile. Daha ne kadar gezineceğiz ortalıkta? İşte bir arabacı! Başını kaldırmış uykulu gözlerle buyur ediyor seni. Gecenin bu saatinde yanındaki kadını sürükleye sürükleye kalacak bir yer arayan adama Allah kolaylık versin.

"Nereye?" diye sordu Yasin.

"Nereye isterseniz" diye cevap verdi arabacı gülümseyerek.

"Sana sormuyordum" dedi Yasin.

"Nasıl isterseniz. Emrinize amadeyim" dedi adam.

"Bana sorma" dedi Zennube. "Kendine sor. Sarhoş olmadan düşünecektin."

Arabacı çiftin arabanın yanında duruyor olmasından aldığı cesaretle, "Nil'e dedi. En güzel yer orası. Sizi Nil kıyısına götüreyim."

"Araba sürücüsü müsün, yoksa denizci mi? Gecenin bu saatinde Nil'de ne işimiz var?" diye sordu Yasin kavgacı bir sesle.

"Etraf loş ve ıssız" diye cevap verdi arabacı.

"Hırsızlar için ideal."

Zennube korktu. "Bu çok kötü! Kulaklarım, boynum, kollarım altın dolu."

Arabacı omuz silkip, "Korkacak bir şey yok" dedi. "Sizin gibi nezih insanları oraya her akşam götürürüm. Hiçbir şey olmadan dönüp geliriz."

"Nil lafı etme" diye kestirip attı Zennube. "Lafı bile içimi ürpertiyor."

"İçinizi Allah nazardan saklasın."

"Söyle bakalım, onun içinden sana ne" dedi Yasin, Zennube'nin yanına oturmak üzere arabaya binerken.

"Beyim, hizmetkârınızım."

"Bu akşam her şey karmakarışık."

"Allah yardımcınız olsun. İsterseniz sizi bir otele götüreyim."

"Üç otelin kayıt memurlarıyla kavga ettik zaten. Üç mü, dört mü Zennube? Başka bir şeyler düşün."

"Nil hâlâ orada!"

"Altın var dedik ya be adam" dedi Zennube.

Yasin ayağını karşı koltuğa dayayıp, "Dahası..." diyecekti ki, arabacı kesti.

"Araba var."

"Hakaret etme bana" diye bağırdı Zennube.

Yasin bıyığını burdu: "Haklısın. Çok haklısın. Arabada olmaz. Bu yaştan sonra sersem bir çocuk gibi davranamam. Dinle..."

Arabacı kulak verdi. Yasin her şeye hâkim, kararlı bir ses tonuyla bağırdı: "Şevk Sarayı Sokağı'na!"

Tıkır tıkır, tıkır tıkır... bir karanlığa dalmaktasın, yıldızlardan başka dostun yok, diye düşündü Yasin. O ev, Meryem'in annesiyle Meryem'i özlemle karşıladı. Bu gece de geçmişten kalan bir hanımefendiye açacak kollarını.

"Karından ne haber sarhoş herif?" dedi Zennube.

"Uyumuştur."

"Hep bir bahanen var zaten."

"Korku nedir bilmeyen bir adamla birliktesin. Gökyüzünden birkaç inci koparıp alnına tak. 'Bu gece bana sevgilimi getir Anne' diye usulca şarkı söyle kulağıma."

"Gecenin geri kalanını nerede geçireceğim ben?"

"Nereye istersen oraya götürürüm."

"Sen bir çöpü bile evine götürecek halde değilsin."

"Akdeniz'in Paris'ine ne dersin?"

"Ondan korkmasam..."

"Kim bu adam?"

"Kim bilir? Unuttum gitti" diye cevap verdi genç kadın başını arkaya atarak.

El Cemaliye karanlıkta hayal meyal görünüyordu. Kahvehane bile kapanmıştı. Araba Şevk Sarayı Sokağı'nın girişinde durdu. İnerken geğirdi Yasin. Zennube onun koluna dayanarak indi. Sallana sallana dikkatle ilerlediler. Arkadan arabacının öksürüğüyle arabaya kuşkulu gözlerle bakan gece bekçisinin ayakkabı gıcırtısı duyuldu.

"Yol eğri büğrü. Bu sokakta yürümek hiç de kolay değil" dedi Zennube.

"Merak etme. Eve girmek daha kolay olacak" diye cevap verdi Yasin.

İnce ince alay etmekte olduğunu belirten gülümsemesi karanlığa karışsa da içinde karısının olduğu bir apartmana yaklaşmakta olduklarını Yasin'e nafile hatırlattı Zennube. Merdivenleri tırmanırken iki kez tökezlediler. Evin kapısına vardıklarında nefes nefese kalmışlardı. Korku, bir an için de olsa aklın başa gelmesini sağladı.

Yasin anahtarı kilide sokup çevirdikten sonra usulca kapıyı itti. Karanlıkta Zennube'nin kulağını arayıp buldu ve fısıltıyla ona ayakkabılarını çıkarmasını söyledi. Kendi ayakkabılarını da çıkardıktan sonra genç kadının elini omzuna yerleştirerek önüne düştü. Girişin hemen yanındaki misafir odasının kapısını açıp ardında Zennube olduğu halde odaya süzüldü. Derin birer nefes aldılar. Yasin kapıyı kapattı. Yan yana kanepeye oturdular.

Genç kadın, "Çok karanlık. Karanlığı hiç sevmem" dedi huzursuzluk içinde.

"Birazdan alışırsın" diye cevap verdi Yasin ayakkabılarını kanepenin altına yerleştirirken.

"Başını dönmeye başladı."

"Yeni mi başladı?"

Derken, genç kadının cevap vermesini beklemeden ayağa fırlayarak, "Dış kapıyı kapatmayı unuttum" diye fısıldadı korkuyla. Fesini çıkarmak için elini başına attı. "Fesim de yok! Sence arabada mı unuttum, yoksa Tout-va-Bien'de mi unuttum?" diye yine fısıldadı.

"Fesinin canı cehenneme, git de kapıyı kapat adam!"

Yasin tekrar hole süzülüp dış kapıyı dikkatle kapattı. Odaya dönerken müthiş bir fikir geldi aklına. Sandalyelere çarpmamaya dikkat ederek büfeye gidip yarım şişe kanyakla döndü.

"Sana her derde deva bir şey getirdim" diyerek şişeyi genç kadının kucağına koydu.

Zennube kucağındaki şişeyi eliyle yokladıktan sonra, "İçki! Yeter artık. Dökülelim mi istiyorsun?" dedi.

"Tüm bu gayretten sonra bir yudum içki rahatlatır" diye cevap verdi genç adam.

Yasin, her şeyi yapabilecek hale geldiğini hissedinceye; deliliğin arzu edilir bir durum olduğuna ikna oluncaya kadar içti. Derken, sarhoşluk denizi kabarmaya başladı. Yüksek dalgalarda bir yukarı, bir aşağı çalkalanıyor; sonsuz bir girdabın içinde dönüp duruyordu. Odanın her köşesinden uzanan diller öfkeyle bağırıp çağırıyor; kaba kahkahaları pazar yerlerinin şarkılarla tamamlanan gürültüsü gibi gürültü çıkarıyordu. Şişe, ikaz edercesine, "Küt" diye ses çıkararak yere düştü. Ama oturduğu kucakta -bir ter denizinde de olsa- yüzmeye devam etmeliydi Yasin. Bu uzun da, kısa da sürmüş olabilirdi. Gözleri kapalı olduğu için ne geçen zamanın, ne de karanlığın griye dönüştüğünün farkına vardı.

Etraftaki seslere ve hareketliliğe, keyifli bir rüyadan uyanıp bir şeker daha almak üzere elini mutluluk içinde uzatmış biri gibi uyandı. Gözlerini açtı. Işıkla gölge duvarda dans ediyorlardı. Başını çevirince kapıda Meryem'i gördü. Elinde lamba vardı. Lambanın ışığı sert yüz hatlarını ve öfkeyle parlayan bakışlarını aydınlatmaktaydı. Kanepeye boylu boyunca yayılmış olan çift kapıda duran kadınla bakıştılar. Onlarınki kararsız ve sarsak, kadınınki müthiş öfkeliydi. Sessizlik dayanılır gibi değildi. Zennube ağzını açıp bir şeyler söylemek istedi ama konuşamadı. Derken, gülme krizine kapıldı. Gülmekten öylesine sarsılıyordu ki, elleriyle yüzünü kapadı.

Yasin, "Yeter! Burası saygıdeğer bir ev" diye bağırdı peltek peltek.

Meryem bir şeyler söylemek istiyor gibiydi ama ya dili tutulmuştu, ya da öfkeden diline hâkim olamıyordu. Yasin

ne dediğini bilmeden, "Bu hanımefendiyi yolda buldum. Çok sarhoştu. Ayıltmak için eve getirdim" dedi.

Zennube'nin susacak hali yoktu tabii. "Gördüğün gibi, sarhoş olan o. Buraya beni zorla getirdi" dedi şikâyet edercesine.

Meryem elindeki lambayı onlara atacakmış gibi bir hareket yaptı. Yasin gerilmiş ama Meryem'e, "Hazırım" dercesine bakmıştı. Meryem bir an düşünüp kendine geldi. Lambayı masanın üstüne koyup dişlerini gıcırdattı. Sesi titreyerek öfkeyle, nefretle, "Benim evimde! Benim evimde ha? Benim evimde ha, seni şeytanların mücrim çocuğu!" diye bağırdı.

Sonra gök gürültüsü gibi çınlayan bir sesle en iğrenç sözleri, en galiz küfürleri birbiri ardına sıralamaya başladı. Çığlıkları duvarları deldi geçti sanki. Bağırıp çağırarak, kocasını kiracılara, komşulara herkese teşhir etmekle ve herkesi uyandırıp duruma tanık olmaya çağırmakla tehdit etti.

Yasin karısını susturmak için her yolu denedi. Elini salladı, yüzüne baktı, bağıra bağıra azarladı. Dengesini kaybedeceğini bildiği için koşamadı ama geniş adımlar atarak üstüne yürüdü. Üstüne atlayıp ağzını kapatmaya çalıştı ama Meryem köşeye sıkıştırılmış bir kedi gibi yüzünü tırmalayıp karnını tekmeledi. Yasin dengesini kaybedip geriledi. Yüzü acıyla, nefretle gerildi ve yıkılan bir bina gibi yere yığıldı.

Derken, Zennube çın çın çınlayan bir çığlık attı. Meryem koşup üstüne atladı. Sağ eliyle saçından tutarken sol elinin tırnaklarını boynuna geçirdi. Yüzüne tükürüp küfretmeye, hakaret etmeye başladı. Yasin düştüğü yerden kalkıp ayılmak istercesine başını hızlı hızlı salladı. Sonra kanepeye gidip rakibinin üstüne çökmüş olan karısının sırtına şiddetli bir yumruk indirdi. Meryem bir çığlık atıp geriledi. Yasin kovaladı. Kadın yemek masasının öbür tarafına geçinceye kadar kör bir öfkeyle yumruk üstüne yumruk yağdırdı. Derken, Meryem de ona, son model bir silah bulmuş gibi, ayağındaki terliği çıkarıp fırlattı. Terlik Yasin'in göğsüne isabet etti. Karısını yakalamak için tekrar peşine düştü ve bir kovalamacadır başladı.

"Seni bir daha asla görmek istemiyorum" diye bağırıyordu Yasin. Derken geri dönülemeyecek sözleri tekrarladı: "Boş ol! Boş ol! Boş ol!"

Kapı çalınıyor, ikinci katta oturan kadın, "Meryem Hanım, Meryem Hanım" diye bağırıyordu.

Yasin'in nefesi kesilmişti. Durdu. Meryem kapıyı açtı ve apartman boşluğunu çınlatan bir sesle, "Gel, gel de şu odanın haline bak ve söyle bana hiç böyle bir şey gördün mü sen? Evimde sarhoş, ahlaksız bir orospu var. Gel, gel de gör!"

Komşu kadın ürkek ve mahcup bir sesle, "Sakin olun, sakin olun Meryem Hanım. Hadi gelin bende oturun sabah oluncaya kadar" dedi.

"Defol git. Evimde oturmaya hakkın yok artık" diye bağırdı Yasin.

Meryem pervasızca karşılık verdi: "Irz düşmanı. Zinacı! Mücrim! Nikahlı karının evine bir orospu getirmek ha?!"

Yasin duvarları yumruklayarak bağırdı: "Orospu sensin. Sen de, annen de..."

"Ölen anneme hakaret ediyorsun ha?"

"Orospu sensin! İngiliz askeri unuttun mu? Kabahat bende. Namuslu insanların sözüne kulak asmadım."

"Ben senin karınım... başının tacıyım. Ailenden de, annenden de daha iyiyim. Hangi erkek orospu olduğunu bile bile evlenir bir kadınla? Ancak iğrenç bir pezevenk" diye bağırdı Meryem ve misafir odasını işaret ederek, "Git de o kadınla evlen. Senin gibi iğrenç birine ancak o yakışır."

"Tek kelime daha edersen kan dökerim, şuracıkta ölürsün."

Ama Meryem'in ağzından çıkan ağır hakaretler, çığlıklar dur durak bilmedi. Sonunda komşu kadın araya girdi. Meryem'in sırtını okşayarak evden çıkması için yalvardı.

Yasin daha da öfkelendi; "Pılını pırtını topla ve defol. Gözüm görmesin seni. Artık karım değilsin. Seni tanımıyorum bile. Şimdi şu odaya giriyorum. Çıktığımda seni burada bulursam pişman ederim" diye bağırarak odaya girdi ve kapıyı arkasından öyle bir çarptı ki, duvarlar sarsıldı. Kendini kanepeye atıp alnındaki teri silmeye başladı.

"Korkuyorum" diye fısıldadı Zennube.

"Kes sesini. Korkacak bir şey yok" diye sert ve kaba bir sesle cevap verdi Yasin. Sonra bağırdı: "Özgürüm! Özgür!"

Zennube, "Sana kanıp buraya gelmem için aklımı kaçırmış olmalıyım" dedi kendi kendine konuşurcasına.

"Suss! Olan oldu. Pişman değilim..."

Kapalı kapının ardından gelen sesler öfkeli karısının etrafını birden çok komşunun aldığına işaret ediyordu. Meryem hıçkıra hıçkıra ağlayarak, "Böyle bir şey gördünüz mü hiç? Evde bir sokak orospusu! Gürültülerine uyandım. Şarkı söyleyip gülüyorlardı. Evet, hiç utanmadan gülüyorlardı. Öylesine sarhoştular ki, hiçbir şeyi umursamıyorlardı. Burası bir ev mi yoksa kerhane mi? Söyleyin Allah aşkına!"

Kadınlardan biri, "Eşyalarını alıp çıkmayacaksın inşallah" dedi. "Bu ev senin Meryem Hanım. Çıkıp gitmen doğru olmaz. Gitmesi gereken öbür kadın."

"Artık evim değil" diye haykırdı Meryem. "O saygın beyefendi boşadı beni."

Bir başka kadın cevap verdi: "Aklı başında değildi. Gel bizimle. Konuşmayı sabaha bırakalım. Yasin Efendi her şeye rağmen iyi bir aileden, iyi bir insan. Allah kahretsin o şeytanı. Gel kızım. Üzülme."

"Konuşmayacağım! Kabul etmeyeceğim! Tatlıya bağlamayacağım! O namussuz annenin mücrim oğlu sabaha çıkmasın inşallah."

Ayak sesleri uzaklaştı. İnsan sesleri anlaşılmaz bir uğultuya dönüştü. Biri kapıyı çarptı. Yasin derin bir nefes alıp sırtüstü uzandı.

27

Uyandığında sabah güneşi odayı doldurmuştu bile. İlk kez içmiyordu; ama hayatı boyunca yaşadığı en kötü akşamdan kalmışlıktı bu. Başını çevirince Zennube'yi yanında horlar buldu. Önceki gecenin olayları aklına üşüştü. Zennube, Meryem'in yatağındaydı. Ya Meryem? Komşuda. Ya skandal? Herkese ilan edilmiş durumda. Nasıl da dev bir adım attın mahvolmanın uçsuz bucaksız kuyusuna! Ne ki, kızmanın, pişmanlığın yararı yok. Olan oldu. Her şey değişebilir ama dün gece asla. Zennube'yi uyandırmalı mı acaba? Neden? Bırak da istediği kadar uyusun kadın. Olduğu yerde kalsın, zaten hava kararmadan çıkamaz evden.

Bu zor günü atlatabilmek için kendine gelmesi gerekiyordu. Üstündeki ince örtüyü atıp yataktan kalktı ve usulca odadan çıktı. Gözleri kıpkırmızı olmuş, gözkapakları şişmişti. Saçları karmakarışıktı. Holde böğürürcesine esnedi. Misafir odasının açık kapısına bakıp derin bir iç çekti. Sonra gözlerini yumdu ve akşamdan kalmışlığa cevaben inleyerek banyoya yöneldi. Önünde gerçekten zor bir gün vardı. Meryem komşuda, öbür kadın onun yatağındaydı. Yeni gün, cinayet izlerini silmesine fırsat tanımamıştı. Ne tuhaf! Yatmadan önce onu defetmiş olmalıydı. Nasıl bu kadar ihmalkâr davranabilmişti? Başına nasıl bir felaket gelmişti? Onu misafir odasından yatak odasına ne zaman, nasıl getirmişti? Hiçbir şey hatırlamıyordu. Nasıl, ne zaman uykuya daldığını bile hatırlamıyordu. Sonuç, övünülecek yanı olmayan koskoca bir skandaldı. Gayet masum bir gece geçirmişti; ama artık utanç-

la doluydu, kafasının üzüntü ve huzursuzlukla dolu olduğu gibi. Ancak, bunda şaşılacak bir şey yoktu çünkü annesinden miras kalan bu apartman -Allah affetsin- zaten nicedir utanç verici biçimde rezil şeytanlar tarafından işgal edilmiş durumdaydı. Anne çekip gitmişti ama oğul konu komşunun alay konusu olmaya devam etmek üzere buradaydı. Haber hemen Saray Gezisi'ne ulaşacaktı.

İleri, sefahat çukurunun sakini! Keşke bedenini temizlemek için kullandığın şu soğuk su zihnini de kötü anılardan temizleyebilse... Kim bilir? Camdan bakacak olsan, belki de karını kovarak yerine geçen kadını görebilmek için herkesin kapını gözlediğini görürsün. Hayır. Gitmesine izin vermeyeceksin. Ne olursa olsun bugün buradan çıkmayacak. Meryem'e gelince, onu boşadın zaten. Annesinin mezarı hâlâ tazeyken, istemeden boşadın. Yalancı. İnsanlar sana ne diyecek bakalım?

Kendine gelmek için kahveye ihtiyaç duydu. Banyodan mutfağa geçerken holdeki büfeyi görüp misafir odasında yere konyak döküldüğünü hatırladı. Bir an için halının hasar görüp görmediğini merak etti ama sonra hemen anımsadı ki, bu eşyalar artık onu malı değil ve kısa bir süre içinde sahibesine gidecek.

Bir iki dakika sonra elinde yarı dolu bir kahve fincanıyla yatağa döndü. Zennube uyanmış yatakta esniyor, geriniyordu.

Genç adama bakıp, "İkimize de gün aydın olsun! Allahın izniyle kahvaltıyı karakolda ederiz" dedi.

Yasin kahvesini yudumlarken bardağın üzerinden genç kadına bakıp, "Allahına, her şeye kadir olan rahman ve rahim Allahına dua et" dedi.

Zennube altın bilezikleri şıngırdayıncaya kadar kollarını sallayarak, "Olanlardan sen sorumlusun" dedi pat diye.

Yasin genç kadının bacağının yanına oturup huzursuz bir sesle, "Bir duruşma ha? Sana rahman ve rahim Allahına dua et dedim" dedi.

Kadın inleyerek genç adamın kuyruk sokumunu topuklarıyla ovmaya başladı: "Evimi yıktın" dedi. "Allah bilir beni neler bekliyor o evde."

Yasin bacak bacak üstüne attı. Ev entarisi yukarı sıyrılmış, simsiyah kıllarla kaplı baldırları ortaya çıkmıştı. "Er-

kek arkadaşından mı bahsediyorsun? Düş kırıklığına uğramıştır inşallah. Boşadığım karımın yanında kim ki o? Mahvolan benim evim ve buna sen sebep oldun."

Zennube, "Karanlık bir geceydi. Başımı ayaklarımdan ayırt edemez haldeydim. Gürültü hâlâ kulaklarımda. Ama suç bende. Seni dinlememeliydim" dedi kendi kendine konuşurcasına.

Şikâyet etmesine rağmen, sanki memnundu genç kadın ya da onu suçlamaya çalışıyordu. Yasin böyle hissetti. Ezbekiye'nin et çukurundaki kadınların bir adam için verdikleri kanlı mücadelelerle nasıl övündüklerini bilirdi; ama kızmadı. Olaylar öylesine umutsuz bir noktaya gelmişti ki, çare bulmaya çalışmanın anlamı yoktu.

Güldü. "Büyük felaketler karşısında insan ancak gülebiliyor. Gül! Evimi yıkıp karımın yerini aldın. Kalk. Kendine gel ve uzun süre burada kalmaya hazırlan... hava kararıncaya kadar! Hava kararmadan evden çıkmayacaksın" dedi.

"Ne kötü haber! Hapsoldum desene. Karın nerede?"

"Artık karım yok benim."

"Nerede?"

"Sanırım mahkemede."

"Evden çıkarken bana saldırır diye korkuyorum."

"Korkuyor musun? Fesuphanallah! Seni Zübeyde'nin yeğeni! Tehditkârdı tehditkâr olmasına ama dün gece sen de kurnazca tüy yolmaktan geri kalmadın."

Zennube suçlamayı kabullenip yaptıklarından gurur duyduğunu ikrar edercesine uzun uzun güldü. Sonra kahve fincanına uzandı. Bir yudum içip fincanı yerine koyarken, "Şimdi ne olacak?" diye sordu.

"Gördüğün gibi, ben de karanlıktayım. Teşhir edilmiş olmak insanı üzüyor."

"Aldırma" dedi genç kadın omuz silkerek. "Her erkeğin saklanamayacak kadar çok kirli çamaşırı vardır."

"Skandal skandaldır. Kavgayı, ağlamaları, sabahın köründe karı boşamayı düşünsene. Sonra evime gelen o meraklı kadınlar... her şeyi gördüler."

"O başlattı" dedi Zennube kaşlarını çatarak.

Alay edercesine gülmekten kendini alamadı Yasin. Zennube ısrar etti: "Biraz aklı olsaydı böyle olmazdı. Kör kütük sarhoş olanlara sokaktaki insanlar bile düşünceli davra-

nır. Arandı! Ne demiştin ona? 'Orospu... orospunun kızı' mı? Ha? Ve İngiliz askerle ilgili bir şey daha..."

Yasin ne dediğini o an hatırladı. Genç kadının bunları nasıl hatırladığını düşünerek kızgın bir bakış attı ve huzursuz bir sesle, "Kızgındım. Ne dediğimi bilmiyordum" diye mırıldandı.

"Sahtekâr!"

"Sensin sahtekâr!"

"İngiliz askerler ha? Onların takıldıkları Finish Bar'dan mı kaldırmıştın kadını?"

"Allah saklasın! Meryem çok uzun süredir komşumuz olan düzgün bir ailenin kızı. Lanet olsun, sadece öfkeydi bana o sözleri söyleten."

"Öfke olmasa sırlar asla açığa çıkmaz."

"Teyzenin başı üstüne, yeterince derdimiz var Zennube!"

"Bana İngiliz askerlerden bahset... sanki onlar hakkında hiçbir şey bilmiyorum da!"

"Öfkeyle söylenmiş sözler dedim ya sana. O kadar" diye bağırdı Yasin.

Zennube alaycı bir sesle, "Onu savunuyor musun yoksa? O zaman al getir eve" dedi.

"Onu alıp getirecek kadar utanmaz, arlanmaz olanın Allah belasını versin."

"Bela mı?"

Zennube yataktan kalkıp aynanın önüne geçti. Meryem'in tarağıyla hızla saçlarını tararken, "Adam benden ayrılırsa ne yaparım?" dedi.

"Ona veda edersin. Bu ev sana daima açık" dedi Yasin.

Genç kadın dönüp baktı ve üzüntülü bir sesle, "Ne söylediğini bilmiyorsun sen. Biz evlenmeyi düşünüyorduk" dedi.

"Evlenmek mi? Dün akşamı gördükten sonra hâlâ evlenmek mi istiyorsun?"

"Anlamıyorsun. Metres hayatından bıktım ben. İnsan harap oluyor. Benim gibi bir kadın evliliğin değerini bilir" dedi kurnazca.

Kim bu geri zekâlı adam, diye düşündü Yasin. Kumpanyada udiden öte bir şey değildi bu kadın. Bir orospu otuzundan sonra yokuş aşağı gider. Zennube de neredeyse otuz, dolayısıyla evlenmekten başka çaresi yok. Bu laflar sana mı

yoksa? Sevimli şeytan! Onu arzuladığımı inkâr edemem. Hatta, onu çok arzuluyorum. Skandal şahidimdir.

"Onu seviyor musun?" diye sordu.

"Sevseydim buraya haps'olmazdım" diye cevap verdi Zennube kızmış gibi yaparak.

Samimiyetinden emin olmasa da, genç kadının kendisine zaafı olduğu açıktı. O da genç kadına büyük bir arzu duyuyordu.

"Sensiz yapamam Zennube" dedi. "Seni elde etmek için muhtemel sonuçlarını hesaba katmadan delice bir şey yaptım. Sen benimsin. Ben de nicedir seninim."

Bir sessizlik oldu. Zennube sabırsızlandı. Sanki bu sözlerden daha da duymak istiyordu. Yasin'den ses çıkmayınca, "O adamla ilişkimi kesmeli miyim dersin? İki âşık arasında gidip gelecek bir kadın değilim ben."

"Kim bu adam?"

Kale bölgesinden Muhammed el Kallali adlı bir tüccar."

"Evli mi?"

"Çocukları var ama çok zengin."

"Sana evlenme sözü verdi mi?"

"Beni ikna etmeye çalışıyor ama kararsızım. Karısı, çocukları olması ve diğer bazı şartlar sorun yaratabilir."

Yasin, güzel gözleri hatırına göz yumdu genç kadının yalanına. "Senle ben... eskisi gibi olalım. Ben de muhtaç durumda olan bir adam değilim zaten."

"Para önemli değil, böyle yaşamaktan yoruldum ben."

"Ne yapalım?"

"Ben de bunu soruyorum sana."

"Açıkla."

"Yeterince konuştum."

Amma da beklenmedik bir saldırıydı bu! İlk bakışta saçma, hatta gülünç gelebilir ama onu istiyordu genç adam. Dolayısıyla oyuna devam etti: "Evlilik hakkında iyi şeyler düşünmediğimi saklayacak değilim."

"Ben de günah içinde yaşamayı sevmiyorum."

"Dün böyle konuşmuyordun ama."

"Dün elimin altında bir koca adayı vardı ama bugün..."

"Biraz esnek davranıp yarı yolda buluşabiliriz. Şunu hiç unutma: Seninle ne kadar uzun süre beraber olacağımı bilemem ama seni asla bırakmayacağımdan emin olabilirsin."

"Geçmişe bakarak hiç de güven telkin etmiyor bu sözler" dedi Zennube meydan okurcasına.

Yasin nasıl bir zafiyet içinde olduğunu saklamak istercesine ciddi bir sesle, "İnsan bedel ödemeden öğrenmiyor" diye cevap verdi.

"Sözlere kanmıyorum artık. Yazıklar olsun şu erkeklere."

Ve kadınlara da... Öyle değil mi, diye düşündü Yasin. Allahtan kork Zübeyde'nin yeğeni! Buraya gece yarısından sonra sarhoş gelip sabah olunca günah içinde yaşamak istemediğini söylüyorsun. Belki de, "İkinci karısı da bir orospu olduğuna göre, üçüncü karısı olabilirim" diye düşünüyor. Nasıl da alçaldım. Dışarıda seni bekleyen sorunları unuttun mu yoksa? Bırak beklesinler. Çirkin sözler söyleyip Meryem gibi Zennube'yi de kaybetme. Meryem mi? Günah işlemiştim, kefaretini şimdi ödüyorum, Fehmi.

"İlişkimiz bitmemeli" dedi sakin bir sesle.

"Biter mi, sürer mi bilmem. Bu senin elinde" dedi genç kadın.

"Sık sık buluşup bol bol düşünmeliyiz."

"Benim daha fazla düşünmeye ihtiyacım yok."

"O zaman ya ben seni ikna edeceğim ya da tüm bilgeliğinle sen beni" diye cevap verdi Yasin.

"Beni asla ikna edemezsin."

Zennube odadan gülümseyerek çıktı ama gülümsediğini Yasin'e göstermedi. Genç adam kadının yuvarlak kalçalarına hayretle bakakaldı. Evet, her şey hayret vericiydi. Ama Meryem neredeydi? Her neredeyse, tek başınaydı. Huzur bulmayacaktı Yasin. Aynı soruyu yarın Saray Gezisi'nde, öbür gün şeriat mahkemesinde soruyor olacaktı kendine. Son zamanlarda hep münakaşa ediyorlardı zaten. Ona, "Senden ve seninle birlikte olmaktan nefret ediyorum" bile demişti açık açık.

Evlilik bana göre değil. Büyükbabamın yaşamı da böyle mi geçmişti acaba? Dediklerine göre, ailede ona çok benzeyen benmişim. Bu çılgın, buna rağmen benimle evlenmek istiyor.

28

Ahmet Abdülcevat iskele köprüsünden yüzen eve geçerken güneş batmak üzereydi. Zili çaldı. Zennube üstünde çıplak vücudunun tüm hatlarını gösteren beyaz ipek bir elbiseyle kapıyı hemen açıp, "Hoş geldin! hoş geldin!" diye şakıdı. "Anlat bana neler yaptın dün? Herhalde gelip zili çaldın ve bir süre bekledikten sonra gittin" diye gülerek ekledi: "Şüphelenmiş olmalısın. Anlat bana ne yaptın?"

Mis gibi kokmasına ve tüm şıklığına rağmen yüz ifadesi gayet ciddi, bakışları hoşnutsuzdu adamın. "Neredeydin?" diye sordu.

Genç kadın oturma odasına geçip odanın tam ortasındaki Nil'e bakan iki pencerenin arasında önce durdu, sonra bir iskemle çekip oturdu. Kendinden emin, sakin ve neşeli görünmeye çalışıyordu. "Bildiğin gibi dün alışverişe çıkmıştım. Yolda şarkıcı Yasemin ile karşılaştım. Beni evine davet etti. O kadar ısrar etti ki, geceyi orada geçirmek zorunda kaldım. Onu buraya taşındığımdan beri görmemiştim. Beni nasıl da vefasızlıkla suçladığını, bana akrabalarımı, komşularımı unutturan bu adamın gizli cazibesinin ne olduğunu nasıl da sorguladığını duymalıydın..."

Bunlar doğru muydu, yoksa yalan mı söylüyordu? Yani boş yere miydi dün çektiği acılar, nedensiz miydi? Kaybın da, kazancın da nedenini iyi bilirdi. Bir yalan dünyasıydı bu ama eğer bu şeytan doğruyu söylüyorsa bastığı yeri öpmeye hazırdı. Doğru söyleyip söylemediğini bilmek için neler

feda etmezdi... Yoksa, kendine gelme zamanı mı gelmişti? Dur bakalım, diye uyardı kendini.

"Ne zaman döndün eve?"

Genç kadın bacağını kaldırıp beyaz güllü terliğine ve kınalı ayak parmaklarına baktıktan sonra, "Otursana. Fesini çıkar da saçlarının ayrığını göreyim. Eve öğlenden hemen önce geldim efendim" dedi.

"Yalancı!" Bu sözcük öfke ve umutsuzlukla kaplı bir kurşun gibi fırlamıştı adamın ağzından. Genç kadının konuşmasına fırsat vermeden hiddetle sürdürdü: "Yalancı! Ne öğlen saatlerinde geldin eve, ne de akşamüstü. İki kez uğradım bugün. Yoktun."

Zennube'nin dili bir süre tutuldu sanki. Sonra, içerlemiş gibi yaparak, "Gerçek şu ki, bir saat önce, güneş batmadan önce geldim" dedi bir teslimiyet içinde. "Yüzün o kadar asıktı ki, bir hikâye uydurup neşelendireyim dedim. Aslında, sabah olunca Yasemin, birlikte çarşıya çıkalım diye tutturdu. Teyzemin yanından ayrıldığımı duyunca, zaman zaman ona vekalet etmek üzere kumpanyasına katılmamı önerdi. Kabul etmedim tabii. Sana sormama bile gerek yoktu. Geceleri geç saatlere kadar dışarıda kalmamdan hoşlanmayacağını biliyorum. Söylemeye çalıştığım şu: O saate kadar Yasemin'le birlikteydim çünkü saat dokuzdan önce eve gelmeyeceğini biliyordum. Olay bu. Dolayısıyla, otur oturduğun yerde ve Allahına dua et."

Doğru mu söyledikleri yoksa uyduruyor mu, diye düşündü Ahmet Abdülcevat. İyi ki arkadaşların nasıl bir açmazda olduğunu bilmiyor. Bugün şans seninle alay etmekte. Biraz huzur bulabilsem, iki kat affedici olabilirim. Yalvarmaya başladığının farkında mısın? Bugüne kadar yalvarmak zorunda kalmamıştın hiç. Bu udi uğruna rezil oldun. Âlemlerde sana meyve ikram ettikten sonra usulca huzurdan çekilen bu udi uğruna! Özgüvenimi yeniden kazanamayacaksam cehennem ateşinde yanayım daha iyi.

"Yasemin periler, cinler dünyasında yaşamıyor. Bulup sorarım ona anlattığın hikâyenin doğru olup olmadığını."

"Ne istersen sor" diye cevap verdi Zennube elini sallayarak.

Derken, Ahmet Abdülcevat aniden kendine gelip inatçı bir tavırla, "Çıkıp bu akşam soracağım. Şimdi! Bugüne ka-

dar tüm isteklerini yerine getirdim. Haklarıma saygı göstermelisin" dedi. Öfkeliydi.

Öfkesi genç kadına da sirayet etti. Sert bir sesle, "Dur bakalım! Bana hakaret ediyorsun. Şu ana kadar yeterince hoşgörülü ve yumuşak davrandım ama her şeyin bir sınırı var. Ben de etten kemikten yapılmış bir insanım. Gözlerini aç da Fatma'nın babası peygamber efendimize dua et" dedi.

"Ne zamandır benimle bu sesle konuşuyorsun sen?"

"Sen benimle böyle konuşmaya başladığından beri" diye cevap verdi genç kadın.

Ahmet Abdülcevat'ın bastonu tutan eli kasıldı. "Zübeyde'nin bile kıskanacağı bir yaşam sunarak seni bir hanımefendi yaptığıma göre buna hakkım var!" diye bağırdı.

Bu sözler genç kadını kışkırttı. Öfkeli bir dişi aslan gibi hırladı: "Beni bir hanımefendi yapan yüce Allah, sen değilsin! Bu yaşamı kabul ettimse yalvar yakar olduğun içindir. Unuttun mu yoksa? Senin esirin ya da tutuklun değilim ben. Sorgulanmalar, polis tutanakları... sen beni ne sanıyorsun? Paranla mı satın aldın? Beğenmiyorsan sen yoluna, ben yoluma..."

Yüce Allahım, diye düşündü adam. Manikürlü eller nasıl pençeye dönüşebiliyor! Dün geceye dair hâlâ kuşku içindeysen, şu küstah ses tonunu da dikkate almalısın. Tıpkı Nemrut gibi, sen de zulmün kurbanısın. Doyana kadar iç istismarı ve acıyı. Pekiyi, tepkin ne olacak? "Seni bulduğum yere, sokaklara dön" diye mi bağıracaksın suratına? Bağır! Evet, bağır! Seni tutan ne? Sabote edene lanet olsun! İhanetin bin bir yolu var ama kalbin ihaneti en kötüsü. Bu, başkalarında duyunca da alay ettiğin romantik aşağılanma olmalı. Ona âşık olduğum, onu sevdiğim için nasıl da nefret edeceğim kendimden!

"Beni başından atar mıydın?" diye sordu.

Genç kadın aynı kavgacı üslupla, "Eğer bu ilişkiden anladığın, burada bir tutuklu gibi otururken beni istediğin zaman suçlamaksa bitirelim daha iyi" dedi ve yüzünü başka yöne çevirdi.

Ahmet Abdülcevat inanılmaz bir sükunet içinde ve büyülenmişçesine genç kadının yanaklarına ve boynuna baktı. Allahtan tek ve son isteğim, bu kadını hiç düşünmeden

başımdan atmak. Seni aşağıladı, öfkelendirdi ama onun olmadığı bir eve gelmeye dayanabilir misin?

"Sana pek güvenmiyorum ama bu kadar nankör olabileceğini düşünmemiştim" dedi.

"Onursuz, hissiz bir taş olmamı mı bekliyorsun?"

Onu bile olamayacağını bir anlasan, diye düşündü adam ama, "Hayır. Dostluktan ve sana yapılan iyi şeylerden kaynaklanan birtakım haklar olduğunu idrak eden bir insan olmanı istiyorum" diye cevap verdi.

Genç kadının sesindeki öfke yerini sızlanmaya bıraktı. "Senin için tahmin edemeyeceğin kadar çok şey yaptım. Ailemden ayrılmaya, işimi bırakmaya razı olup senin istediğin gibi yaşadım. Huzurunu bozmamak için hiç şikâyet etmedim. Ne dediklerini umursamamış olsam da, bazılarının bana çok daha iyi şeylerin layık olduğunu söylediğini sana söylemedim bile."

Beklemediğim başka sorunlar da mı çıkacak aramızda, diye sordu kendine Ahmet Abdülcevat.

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu öfkeyle.

Genç kadın bilezikleriyle oynamaya başladı. Bilezikleri bileğinde çevirerek, "Benimle evlenmek isteyen saygın bir beyefendi var. 'Hayır' cevabını kabul etmiyor" dedi.

Sıcaktan, rutubetten boğulacaksın, diye düşündü adam ve bu şirret kadın ağzını açmış seni bütün bütün yutacak. Suda yelkenlerini ayarlayan şu denizci ne kadar şanslı...

"Kim?" diye sordu.

"Tanımazsın. İstediğin adı tak."

Adam bir adım gerileyip iki yanında iki koltuk olan kanepeye oturdu ve elleri bastonunda, "Seni nerede gördü? Niyetini nasıl öğrendin?" diye sordu.

"Teyzemle yaşarken beni pek çok kez görmüştü zaten. Son günlerde ne zaman sokakta karşılaşsak konuşmaya yelteniyor. Yüz vermediğim için, kız arkadaşlarımdan birine yanaşıp bana söylemesini istemiş. Olay bu."

Ne de çok olay var, diye düşündü adam. Dün seni evde bulamayınca beni perişan eden tek bir neden vardı çünkü daha bunları duymamıştım. Bırakabilirsen bırak gitsin. Ayrıl ondan. Ancak böyle huzur bulacaksın. Ölümün insanın karşılaşabileceği en kötü şey olduğunu sananlar aldanıyor.

"Bu teklifi kabul etmek isteyip istemediğini bilmek istiyorum" dedi.

Genç kadın sinirli bir tavırla bileğini oynatıp bileziklerle oynamaktan vazgeçti. Bir süre adamı kibirli bakışlarla süzdükten sonra, "Ona yüz vermediğimi söyledim sana. Bunun ne anlama geldiğini anlamış olmalısın" dedi üstenci bir tavırla.

Böylesi ölümcül düşüncelerle girmemelisin yatağa, diye öğüt verdi kendine Ahmet. Dünkü gibi bir gece daha geçirmeye ihtiyacın yok. Koru kendini.

"Bana açıkça itiraf et: Seni yüzen evde ziyarete gelen bir adam oldu mu hiç?"

"Adam mı? Kim var aklında? Bu eve girip çıkan tek erkek sensin."

"Zennube, araştırıp öğrenebilirim. Saklama. Her şeyi anlat. Anlatırsan affederim. Ne olursa olsun affederim."

Genç kadın öfkeyle karşı çıktı: "Şüphelenmeyi sürdürürsen ayrılalım daha iyi."

Bu sabah örümcek ağında ölen sineği hatırlıyor musun, diye sordu kendine Ahmet Abdülcevat.

"Yeter! Bu adamla karşılaştın mı dün?" diye sordu.

"Sana nereye gittiğimi söyledim."

"Neden bana azap çektiriyorsun? Bütün istediğim seni mutlu etmekti" diye hiç istemeden hırladı adam.

Genç kadın, adamın bu duruma katlanamayacağını belirtircesine el çırpıp, "Neden beni anlamak istemiyorsun? Senin uğruna nelere katlandım, ne fedakârlıklar yaptım ben" dedi.

Ne güzel bir şarkı! İşin kötü tarafı, bu ancak boş bir kalbin şarkısı olabilir çünkü bir şarkıcı zafer sarhoşluğu içinde bile hüzünlü, acıklı bir şarkı söyleyebilir.

"Açıkça söyle bana, kim bu adam Allah aşkına?"

"Sana ne? Tanımazsın demedim mi? Başka bir bölgede yaşayan bir tüccar. Seyit Ali'nin kahvehanesine gelirdi zaman zaman."

"Adı?"

"Adı Abdültavab Yasin. Tanıyor musun?"

Bu yüzen evi iyi vakit geçirmek için kiraladın, diye hatırlattı kendine adam. Burada geçirdiğin mutlu saatleri hatırlıyor musun? Sen, dünya, hiçbir şeyin şaşırtmadığı,

telaşlandıramadığı Ahmet Abdülcevat'ı hatırlıyor musun? Zübeyde, Celile, Behice... onlara sor, şakakları ağarmış olan bu kaygılı herife değil.

"Mutsuzluk şeytanı, şeytanların en dur durak bilmez olanıdır..." dedi.

"Hayır, dur durak bilmeyen şüphe şeytanı çünkü sürekli yoktan var ediyor" diye cevap verdi genç kadın.

Adam bastonunu yere vurmaya başladı. Derken, derinden gelen bir sesle, "Bir kör gibi yaşamak istemiyorum. Asla! Ve hiçbir şey erkeklik onurumu lekeleyemez. Kısacası, dün akşamki yokluğuna müsamaha gösteremem."

"Dönüp dolaşıp aynı noktaya geldik."

"Evet. Bir daha, bir daha, bir daha geleceğiz. Çocuk değilim ben. Sen de koskoca, yetişkin bir kadınsın. Bugün bana bahsettiğin adamın evlilik teklifine kandın mı?"

"Beni aldatmadığını biliyorum. Evleninceye kadar yanıma yaklaşmayacağına dair ettiği yemin bunun kanıtı" dedi genç kadın gururla.

"Bu evlilik sana çok mu cazip geliyor?"

Genç kadın önce kaşlarını çattı, sonra çok şaşırmışçasına, "Ne dediğimi duymadın mı? Bugün çok yavaş aklın. Kendinde değil gibisin. Gereksiz yere körüklediğimiz bu can sıkıntısını at üstünden ve beni son kez dinle: 'Adamı da, teklifini de ciddiye almadım... sen varsın diye ciddiye almadım.'"

Ahmet Abdülcevat bu adamın kaç yaşında olduğunu öğrenmek istiyordu ama nasıl soracağını bilemedi. Gençlik gibi, yaş gibi şeyleri önemsemezdi eskiden. Kısa bir tereddütten sonra, "Belki de hiç düşünmeden konuşan toy bir gençtir" dedi.

"Çocuk değil. Otuzlarında."

Bir diğer ifadeyle kendisinden çeyrek yüzyıl geride. Yaş söz konusu olunca geride kalmak iyidir, kıskançlık ise arsız bir katil.

Genç kadın sürdürdü: "Bana rüyalarımdaki yaşamı vaat ettiği halde, onu tanımazdan geldim."

Kütüğün kıymığı, diye içinden ünledi adam. Zübeyde'nin senden öğreneceği çok şey varmış meğer.

"Öyle mi?" dedi Ahmet.

"Açıkça söyleyeyim, ben böyle yaşayamaya dayanamıyorum artık."

Örümcekle sineği hatırla, diye uyardı kendini Ahmet.

"Sahi mi?"

"Evet. Mazbut ve güvenli bir hayat istiyorum artık. Yanlış mı düşünüyorum?"

Onu sorgulamaya gelen sensin, diye düşündü Ahmet Abdülcevat ama düştüğün şu duruma bak! Seni fırlatıp atmaya hazır olan o. Neden bu kadar sabırlı davranıyor, neden tahammül ediyorsun? Hayatının geri kalanında kullanmak üzere biraz özsaygı sakla. Neyi ima ettiğinin farkında değil misin? Günbatımında kıyıya çarpan şu dalgalar ne güzel.

Uzun bir sessizlik olmuştu. Genç kadın sakin bir sesle tekrar başladı: "Sen, her şeye rağmen, inançlı, dindar bir adamsın. Söylediklerim seni kızdırmamalı. Bir kadın dinimizin buyurduğu şekilde yaşamak istiyorsa, sen buna nasıl mani olursun? Her binicinin üstüne çıktığı bir binek hayvanı olmak istemiyorum artık. Teyzem gibi değilim ben. Kalbimde iman var. Allahtan korkuyorum. Bir günahkâr olarak yaşamaktan vazgeçme kararlılığım, bundan güç alıyor."

Adam bu sözlerle dehşete düşmüş, korkmuştu. İç sıkıntısını belli belirsiz bir gülümsemenin ardına saklayarak genç kadını incelerken, "Bugüne kadar bana bundan hiç söz etmemiştin. Düne kadar gül gibi geçinip gidiyorduk" dedi.

"Nasıl söyleyeceğimi bilemedim."

Ürkütücü, şeytani bir hızla kaçıyor senden. Yazık! Uğursuz, talihsiz bir geceydi ama unutmaya hazırım. Şüphelenmekten de, acı çekmekten de vazgeçeceğim... şayet o bu şeytanca plandan vazgeçerse tabii.

"Ahenkli, mutlu bir hayat sürüyorduk birlikte. Bu ilişki sana hiçbir şey ifade etmiyor mu?"

"Öyle değil; ama daha iyisini istiyorum. İman dolu bir yaşam, günahkâr bir yaşamdan daha iyi değil mi?"

Ahmet Abdülcevat'ın alt dudağı anlamsız bir gülümsemeyle gerildi. Belli belirsiz bir sesle, "Benim için durum çok farklı" dedi.

"Nasıl?"

"Evliyim. Oğlum da, kızlarım da evli. Gördüğün gibi durum gayet hassas" dedi ve ekledi: "Senle çok mutlu değil miydik?"

Genç kadın terslendi. "Sana karını boşa, çocuklarını reddet demiyorum. Bir çok adam birden fazla kadın alıyor nikâhına."

"Evlilik benim yaş... benim durumumdaki bir erkek için kolay değil. Dedikoduya yol açar."

Genç kadın alaycı bir tavırla gülerek cevap verdi: "Metresin olduğunu herkes biliyor ama. Bu seni rahatsız etmiyor da, yasal bir evlilik hakkında çıkabilecek dedikodu mu rahatsız ediyor? Tabii benimle evlenmek istiyorsan!"

Adamın aklı karışmıştı. Huzursuzca gülümseyerek, "Sırrımı bilenler sayılı. Dahası, ailem tamamen habersiz" dedi.

Zennube kalemle çekilmiş kaşlarını kaldırıp, "Sana öyle geliyor. Bunu sadece Allah bilir. Hangi sır düşmemiş dillere?" dedi.

Adam cevap vermek üzereydi ki, genç kadın terslenerek kesti: "Belki de benim ailene dâhil olacak kadar şerefli bir insan olmadığını düşünüyorsun!"

Tövbeler olsun Allahım, diye düşündü adam. Udi Zennube'nin kocası!

"Öyle demek istemedim Zennube" dedi.

"Duygularını uzun süre gizleyemezsin benden. Bugün olmasa, yarın öğrenirim. Eğer benimle evlenmek şerefini lekeleyecekse, git" dedi genç kadın kibirli bir sesle.

Sen öbür adamdan kurtulmaya geldin, o senden kurtulmakta, diye düşündü Ahmet Abdülcevat. Nerede olduğunu sorgulamaktan vazgeçtin. Şimdi de sana ya evlenirsin ya da kapı dışarı diyor. Ne yapacaksın pekiyi? Elini kolunu bağlayan ne? Lanet olası kalbin tabii. Bu udiyi terk etmektense etini kemiklerinden ayırsınlar daha iyi. Bu yaşta böylesi çılgın bir aşka düşmüş olman esef verici.

"Demek hakkımda böyle düşünüyorsun?"

"Bana tükürüğüne davrandığı gibi davranan biri hakkında başka ne düşünebilirim?"

"Ruhumdan da değerlisin benim için" diye cevap verdi adam hüzünlü ve sakin bir sesle.

"Laf! Yeterince duydum."

"Ama bu bir gerçek."

"Bunu davranışlarınla gösterme zamanı, lafla değil."

Ahmet Abdülcevat umutsuzluk içinde gözlerini indirdi. Genç kadının evlilik teklifini nasıl kabul edeceğini bilemi-

yor ama kendinde reddedecek gücü de bulamıyordu. Ona olan aşkı tüm akli melekesini yok etmiş, onu zincire vurmuştu adeta.

"Bana zaman tanı..." dedi.

Genç kadın kurnazca güldü içinden. "Beni gerçekten seviyorsan tereddüt etmezsin" dedi kibirli bir tavırla.

"Hayır, öyle değil. Başka meseleler de var..." dedi adam. Ne demek istediğini kendisi de bilmiyordu.

Genç kadın gülümsedi. "Hal buysa, sabırla bekleyeceğim."

Ahmet Abdülcevat rauntlardan birinin daha sonlandığına işaret eden zil sesini duyunca geçici bir rahatlık hisseden, yıkıldı yıkılacak durumdaki bir boksör gibi hissetti kendini. Derdine derman bulmak, kaygılarından kurtularak huzura kavuşmak için dua etti. Elini genç kadına uzatıp, "Gel yanıma" dedi.

Genç kadın kararlı bir biçimde kendini geri çekti. Sırtını sandalyeye dayayıp, "Allah yazdıysa..." dedi.

29

Ahmet Abdülcevat yüzen evden ayrıldıktan sonra karanlıkta Nil kıyısı boyunca yürüyerek Zamalek Köprüsü'ne çıkan terk edilmişçesine tenha yola saptı. Koca koca ağaçların iç içe geçen dallarında fısıldarcasına gezen esinti ateş gibi yanan alnını serinletti. Tepesinde, göğsündeki sıkıntının hayaletleri gibi salınıp duruyordu dallar. Yüzen evlerin pencerelerinden suya vuran ışıklar dertsiz evlerin ışıkları mıydı sanki?

Ama hiçbir endişe ve kaygı seninkiyle kıyaslanamaz, diye düşündü. Eceliyle ölen biri ile intihar eden arasında büyük fark var. Senin intihara karar verdiğin çok açık.

Yürümeye devam etti. Üstündeki gerginliği atıp arkadaşlarına katılmadan önce kafasını toplamanın daha iyi bir yolu yoktu. Onlarla odaya kapanıp her şeyi anlatacaktı birazdan. Ne diyeceklerini tahmin edebiliyordu; ama onlara danışmadan böyle bir adım atamazdı. Her şeyi itiraf edecekti. Boğulmakta olan bir adamın dalgalara kapıldığında yardım istemesi gibi bir şeydi bu.

Zennube ile evlenmeye razı olmuştu. Bunun farkındaydı. Ona aşağılık bir arzu duyduğunu inkâr edemezdi ama onunla evlilik kendi isteklerine ters düşüyor; aslında böyle bir evliliği düşünemiyordu bile. Böylesi bir "iyi haber"i karısına, çocuklarına, başka insanlara nasıl verebilirdi? Nereye gittiğini bilmeksizin hiç durmadan yürümek, yürüyebildiği kadar yürümek istiyordu. Adımlarını açıp acelesi varmış gibi bastonunu yere vura vura hızla yürüdü.

Geri çevirmek suretiyle kendisini uzaklaştırmıştı genç kadın. Bu numaralar onun gibi tecrübeli bir erkek için yeni değildi ama insan zaaf anında kapana kısılabilirdi. Yürüyüş ve temiz hava biraz canlandırmıştı Ahmet Bey ama hâlâ şaşkın, hâlâ telaşlıydı.

Karanlıkta hiç çekinmeden, hiç utanmadan kendi kendine konuşabilirdi. Ağaç dalları onu gökyüzünden koruyor, sağında uzanan tarlalar düşüncelerini emiyor, solda akan Nil duygularını yutuveriyordu ama ışıktan sakınmalı, ışığın parlaklığına yakalanmamaya çalışmalıydı. Aksi halde, meraklı gözlerin ve çoluk çocuğun peşinde olduğu bir sirk vagonu gibi kaçarak uzaklaşabilir; bu da itibarının, saygınlığının ve şerefinin sonu olurdu. İki ayrı kişilik sahibiydi. Bunlardan biri dostlarına ve sevgililerine, ikincisi ailesine ve dünyaya aitti. İkinci yüzüydü saygınlığını ve diğerlerine üstünlüğünü sürdürerek, ona sıradan iştiyakın sağlayabileceğinin çok ötesinde statü kazandıran ve garanti eden. Ne var ki, kaprisleri komplo kurup kişiliğinin bu saygın yönünü sonsuza dek imha etmekle tehdit ediyordu onu.

Köprü biraz ileride, ışıklar içindeydi. Nereye gideceğini bilemedi. Karanlıkta ve yalnız kalmak istiyordu. Köprüye girmeyip Giza yolunu takiben dosdoğru ilerledi.

Aniden, "Yasin!" diye ünledi. Büyük oğlunun düşüncesi bile korkutuyor seni. Yüzün utançla yanıyor. Neden? Oysa seni anlayacak, sana müsamaha gösterecek ilk kişi o. Şansızlığına sevinip seni alaya alır mı dersin? Uzun süredir onu azarlıyor, eleştiriyorsun ama senin gibi çamur çukuruna kaymadı hiç. Ya Kemal? Bundan böyle onun yanında yüzüne maske takmalısın ki, suçlu olduğunun farkına varmasın. Hatice? Ayşe? Şevket Ailesi nezdinde küçük düşerler. Babanızın karısı Zennube! Sadece soytarıların alkışlayacağı bir evlilik. İçinde günahkâr özlemler olduğu açık. Bu dünyanın dışında bir sahne seçmelisin kendine. Bu ölümlü âlemin ötesinde ilkel dürtülerini huzur içinde yaşayabileceğin bir karanlıklar krallığı yok mu acaba? Yarın örümceğin ağına bak bakalım sinekten geriye ne kalmış. Kurbağaların, çekirgelerin sesini dinle hele. Baksana, hepsi ne kadar da mutlu! Gamsız, neşeli olmak istiyorsan kendine toprak altında bir oyuk aç. Toprağın üstünde, sadece Ahmet Abdülcevat olarak bulabilirsin mutluluğu. Yarın akşamı ailenle geçir, hepsiyle... Karın, Ke-

mal, Yasin, Hatice ve Ayşe. Anlatabilirsen, anlat onlara planını. Ancak ve ancak bu takdirde evlenebilirsin Zennube ile.

Haniye! O kadar sevdiğin halde onu nasıl fırlatıp attığını hatırlıyor musun? Hiçbir kadını onun kadar çok sevmedin. Heyhat! Orta yaşa gelince kendimizi kaybediyoruz sanki. Nasıl da içki çekiyor canım! Muhammed Peygamber'in doğduğu yıldan bu yana içki içmedin sanki. Bu yıl çektiğin azap, hayatın boyunca keyfini çıkardığın tüm mutluluğu silip atabilir.

Bastonun ucunu yere vurup vurdu, vurup vurdu. Ağaçlı yol da, sükûnet de, kasvet de canına yetmişti. Arkadaşlarının tesellisine ihtiyacı vardı. Uzun süre yalnız kalmaya tahammül edebilecek bir adam değildi. Bir grubun, bir bütünün parçasıydı o. Her zamanki gibi arkadaşlarıydı ona dertlerini unutturacak, sorunlarına çare bulacak olan. Köprüye gitmek üzere geri döndü; ama öz benliği öfkeyle, nefretle isyan etti. "Bütün bir geceyi dışarıda geçiriyor... meçhul bir yerde... ve sen hâlâ onunla evlenmeye razısın" diye karşı çıktı tanımadığı, nefret ve acı dolu bir ses.

Kendinden nefret ediyor; göğsü, yüreği sıkışıyordu. Arkadaşı Yasemin ile birlikteymiş! Olacak iş mi? Hayır! Geceyi bir başka adamın kollarında geçirip akşamüstünden önce ayrılamadı ondan. Ahmet Abdülcevat'ın eve geleceğini bile bile o adamla kalmıştı. Pekiyi, neydi bunun anlamı? Adam aklını başından almış, zamanı unutturmuştu ona.

Allah kahretsin! O kadar düştün ki, senin üzülüp üzülmediğine bile aldırmıyor. Büyülendin sersem! Bütün bunlardan sonra nasıl yalvarırcasına konuşabildin onunla? Nasıl evlilik vaadiyle terk ettin o evi? Bu dünyanın da, öbür dünyanın da yüzkarasısın. Endişe öylesine baskı altına aldı ki seni, aileni boynuzla taçlandırdığının farkında bile değilsin. Bu durum, nesiller boyunca yüzlerine kara çalacak. Yakışıklı alnındaki boynuzlara herkes ne der sanıyorsun?

Ne öfke, ne nefret, ne kan, ne de gözyaşı telafi eder içinde bulunduğun zaaf ve teslimiyeti. Yüzen evde yatağına uzanmış gülüyordur arkandan. Allah bilir, o adamın teri hâlâ üstünde. Yakında o adam da gülüyor olacak sana. Herkesin alay konusu olacaksan. Yarın hiç uyanma daha iyi. Zafiyet gösterdiğini itiraf et arkadaşlarına. İtiraf et ve dinle nahoş kahkahalarını, sözlerini. Yaşlılığa, bunaklığa

ver ve her türlü zevki tatmıştır, bir boynuz takman kalmıştı deyip mazur gör. Zübeyde, "Benim efendim olmayı reddedip udimin pezevengi oldun" diyecektir. Celile, "Ağabeyim değil, olsa olsa kız kardeşimsin" diyecektir. Bu kasvetli karanlık, yaşlı ağaçlar ve korkutucu yol şahit olsun çocuk gibi ağlayarak gölgelerle yarıştığıma. O zalimi rezil etmeden, utandırmadan bana uyku nasip etmesin Allah. Seni geri çevirdi. Neden? Çünkü günah yaşamaktan yorulmuş. Günah... Henüz vücudunu bile arındıramadığı o günah! Sana tahammül edemiyor artık desen daha iyi. Bunu söylemen yeterli! Ne korkunç bir acı içindeyim. Ama bunu hak ettim. Ona taptığım için hak ettim. İnsan işlediği günahın kefaretini başını taşlara vura vura öder. Şeyh Abdülsamet Mütevalli her şeyi bildiğini zannediyor..."

Ahmet Abdülcevat, Zamalek Köprüsü'nden tekrar geçip Imbaba yoluna girdi. Bilerek ve inatla hızlanmıştı çünkü şerefini lekeleyen bu duruma bir son vermeye kararlıydı. Acı bastırdığında, üç ayağı varmışçasına bastonunu yere vurup tekrar şevke geliyordu.

Yüzen ev göründü. Pencerede ışık vardı. İyice öfkelendi çünkü erkeklik ve şeref duygusunun yanı sıra özgüveni de artmıştı. Bir karara varmış olduğu için gayet soğukkanlıydı. Merdivenleri indi, iskeleden geçti ve bastonunun ucuyla kapıya vurdu. İçeriden, "Kim o?" diye soran sesi duyuncaya kadar öfkeyle vurmaya devam etti.

"Benim" dedi zorlu bir sesle.

Kapı açıldı, genç kadının şaşkın yüzü göründü. Adama yol verirken, "Hayırdır inşallah" diye mırıldandı.

Ahmet Abdülcevat oturma odasına geçti. Odanın ortasında hızla dönüp gözlerini genç kadına dikti. Zennube soran gözlerle adamın sert ifadesini inceleyerek yaklaştı ve önünde durdu. "Hayırdır inşallah" dedi. "Neden döndün?"

"Şükür Allaha, hayırdır" dedi adam ürkütücü bir itidalle. "Duyacaksın."

Genç kadın cevap vermese de gözleriyle konuşuyor, soruyordu. Adam sürdürdü: "Sana söylediklerime güvenme demeye geldim. Aptalca bir şakaydı."

Genç kadın çöktü adeta. Duyduklarına inanamayarak nefretle bakıyordu adama. "Aptalca bir şaka mı? Şakayla şeref sözü arasındaki farkı bilmez misin sen!" diye haykırdı.

Adamın yüz ifadesi daha da sertleşti. "Bana hitap ederken saygılı olsan iyi edersin. Senin sınıfından kadınlar evimde hizmetçi olarak çalışır" diye uyardı.

Zennube gözlerini adama dikip, "Bana bu düşüncelerini söyleme lütfunda bulunmak için mi dönüp geldin? Neden önceden söylememiştin? Sevgimi kazanmak için, sana minnettar olmam için verdiğin sözleri neden verdin? Böyle konuşarak beni korkutacağını mı sanıyorsun? Aptal şakalarına ayıracak vaktim yok benim" dedi.

Ahmet Abdülcevat öfkeyle elini sallayıp avaz avaz bağırdı: "Senin gibi bir kadınla evlenmemin şerefsizlik olacağını söylemeye geldim. Utanç verici şakalara konu olmaktan başka bir işe yaramaz. Bu düşünceye sahip olduğuna göre, benimle ilişki içinde olmaya uygun biri değilsin. Çılgınlarla uğraşamam ben."

Adamı dinlerken gözlerinden ateş fışkırıyordu Zennube'nin; ama kendini tutup Ahmet Abdülcevat'ı hayal kırıklığına uğrattı. Belki de öfkesinden korkmuştu.

Zennube, "Seni evliliğe zorlamayacağım. Sadece kendi fikrimi söyleyip kararı sana bırakmıştım. Şimdi bana sözünden dönmek istediğini söylüyorsun. Nasıl istiyorsan öyle yap ama bana hakaret etmen gerekmiyor. Bırak da huzur içinde herkes kendi yoluna gitsin" dedi daha yumuşak bir sesle.

Seni elden kaçırmamak için yapabileceğinin en fazlası bu mu, diye sordu adam kendine. Seni elden kaçırmamak için tırnaklarını etine geçirseydi bari. Öfkeni içindeki acıyla yeniden şarj et.

"Herkes kendi yoluna gidecek gitmesine; ama bırak da senin hakkında ne düşündüğümü açıkça söyleyeyim. İnkâr etmiyorum. Senin peşinden koşan bendim. Ruh, bazen iğrenç şeylere aşerer. Seve seve hizmet verdiğin insanların yanından ayrıldıysan, sunduğum bu yaşam tarzına erişebilmek içindi. Onların sevgi ve saygısını sende bulmamış olmam şaşırtıcı değil aslında çünkü ayaktakımı ancak ayaktakımından anlar. Artık senin seviyene inmeye çalışmaktan vazgeçip kendi ortamıma dönme zamanı."

Genç kadının yüzünde, içinde biriken öfkeyi kusmaktan korkan bir yenilgi ifadesi vardı. "Güle güle git. Beni rahat bırak" diye kekeledi titrek bir sesle.

Ahmet Abdülcevat, içindeki acıyla boğuşarak, "Kendimi yeterince küçük düşürdüm, alçalttım" diye sürdürdü.

Genç kadın, işte bu noktada kendini kaybedip bağırdı: "Yeter! Tamam! Bu iğrenç, bu zavallı kadına merhamet et ama dikkat! Bir zamanlar ellerini nasıl da alçak gönüllülükle öptüğünü hatırlamıyor musun yoksa? 'Küçük düşmüş, alçalmış' ha? Gerçek şu ki, yaşlanıyorsun. Seni yaşına rağmen kabul ettim ama aldığım ödüle bak..."

Adam bastonunu sallayarak, "Kes sesini, kaltak! Sus, iğrenç yaratık! Eşyalarını topla ve hemen git" diye hiddetle bağırdı.

Genç kadın başını kaldırdı: "Beni iyi dinle. Tek kelime daha edersen öyle bir kavga çıkarırım ki, polislerin hepsi gelene kadar yüzen ev de, yol da, nehir kıyısı da çın çın çınlar. Duydun mu? Ben kolay yutulur lokma değilim. Zennube'yim! Defol. Burası benim evim. Kontrat benim üstüme. Ya efendi gibi git ya da..."

Ahmet Abdülcevat genç kadını öfkeyle süzerek bir süre kararsız kaldıktan sonra, daha da ileri gidip bir skandala yol açmamak için yere tükürüp evden çıktı.

30

Ahmet Abdülcevat derhal arkadaşlarının yanına gitti. Muhammed Afit, Ali Abdülrahim, İbrahim el Far ve diğer bazı arkadaşları da oradaydı. Her zamanki gibi sarhoş olana kadar içti, yetmedi biraz daha içti. Bol bol güldü ve güldürdü. Gece geç saatlerde eve dönüp horul horul uyudu. Sabah olduğunda düşünceden uzak sakin bir gün beklentisi içindeydi. Zihnindeki yakın veya uzak geçmişe dair görüntüleri, biri hariç, kararlılıkla sildi. O birini, genç kadına ve kendine karşı kazandığı zaferi kaydetmiş olanı, mutlulukla yâd etti. Şükürler olsun bitti, diye düşündü. Hayatımın geri kalanında gerçekten çok dikkatli davranacağım.

Gün gayet sakin başlamış, kazandığı açık zaferi düşünüp kendini kutlamıştı. Ne var ki, saatler ilerledikçe her şey çok sıkıcı, hatta ruhsuz görünmeye başladı. Böyle hissetmesinin belirgin bir nedeni yoktu. Belki son birkaç günün, hatta birkaç ayın stresi vardı üstünde. Zennube macerası baştan sona trajik bir olay olarak görünmeye başladı gözüne. Hayatı boyunca yaşadığı aşk maceralarının bu ilk yenilgisini kabullenmekte zorlanmış; bu durum zihninde ve kalbinde derin iz bırakmıştı. Aklı, gençliğin gelip geçmiş olduğunu her fısıldadığında öfkelendi çünkü dinçliği, yakışıklılığı ve enerjisiyle hep gurur duymuştu. Dolayısıyla, önceki gece Zennube'ye yaptığı açıklamaya, ayaktakımının ancak ayaktakımından anladığı, genç kadının onu bu yüzden sevememiş olduğu açıklamasına sıkı sıkı sarıldı. Gün boyu dostlarını özledi. Onlarla bir araya gelme saa-

ti yaklaştıkça sabırsızlanıp Muhammed Afit'in el Cemaliye'deki evine herkesten erken gitti.

Muhammed Afit'e, "Onunla işim bitti" dedi ilan edercesine.

"Zennube mi?" diye sordu Muhammed Afit.

Ahmet Abdülcevat başını sallayarak doğruladı.

"Bu kadar çabuk mu?" diye sordu arkadaşı gülümseyerek.

Ahmet bir kahkaha atıp alaycı bir sesle, "İnanmayacaksın ama nikâhlanmamızı istedi. Bu kadarı fazla!" diye cevap verdi.

"Bunu Zübeyde bile istememişti. Hayret! Mazereti var tabii. Onu hayal edemeyeceği kadar çok şımarttın. Belli ki daha da istiyor" dedi Muhammed genç kadını küçümseyen bir tavırla.

"Aklını kaçırmış olmalı" dedi Ahmet Abdülcevat.

Muhammed Afit güldü: "Belki sana olan aşkı kafasına vurmuştur!"

Ama ne vuruş, diye düşündü adam. Gül bakalım Ahmet! Acını gidermek için gül.

"Dedim ya, aklını kaçırmış olmalı. Başka izahı yok."

"Pekiyi, ne yaptın?

"Onu geri dönmemek üzere terk ettiğimi açıkça söyleyip çıktım evden."

"Nasıl karşıladı?"

"Sövdü, saydı, tehdit etti. 'Cehenneme kadar yolun var' dedi. Zaten bu bir hataydı... başlangıçtan itibaren bir hataydı."

Muhammed onayladı. "Onunla hepimiz yattık ama hiçbirimiz macera yaşamayı düşünmedik" dedi.

Desene, sonunda bir fare tarafından bozguna uğratılmak üzere aslanlarla boğuşmuşun sen, diye düşündü Ahmet. Bu utancı en yakın arkadaşlarından bile sakla ve bittiği için Allahına şükret.

Ne var ki, aslında hiçbir şey bitmemişti; genç kadın sürekli hayalindeydi. İlerleyen günlerde bu hayalin kendisine yetmediğini anladı. Genç kadının hayalindeki görüntüsüne, giderek yaygınlık kazanan derin bir acı eşlik ediyordu hep. Derken, bu acının, sadece onuru kırılmış olduğu için duyduğu öfkeden değil, pişmanlıktan ve özlemden kaynakladığını fark etti. Anlaşılan, hissedeni mahvetmeye dönük zalim bir duyguydu bu! Kazandığı son zaferden her şeye rağmen müt-

hiş gurur duyuyor; zaman içinde bu mağrur ve hain duyguların üstesinden gelmeyi umuyordu. Huzuru kalmamıştı. Vaktini düşünüp taşınarak geçiriyor; hatırladıkça kederleniyor, ıstırap çekiyordu. Zaman zaman kendini öylesine zayıf hissetti ki, bu ıstırabı Muhammed Afit ile paylaşmayı bile düşündü. Bir defasında Zübeyde'den yardım istemeyi düşünecek kadar ileri gitti. Ama bu zaaf anları ateş nöbetleri gibiydi; kendine gelince başını iki yana hızla sallayarak haline şaşıyordu.

Doğal nezaketine ve tahammül gücüne sığınarak elinden geldiğince kendine hâkim olmaya çalışsa da, bu krizler onu kabalaştırdı. Allahtan, bu durum, onun yumuşak, anlayışlı ve zarif kişiliğini bilen arkadaşlarının dışında kimsenin dikkatini çekmedi. Aile fertleri değişimin farkına varmadılar çünkü Ahmet Abdülcevat'ın onlara davranışı her zamanki gibiydi. Değişen, davranışlarının altında yatan hissiyattı. Ailesine karşı, "mış" gibi yaparak sergilediği o ünlü gaddarlığının kazandığı gerçekliği, sadece kendisi hissediyordu çünkü kendisine yöneltmişti. Kendisini küçük düşürdüğü için yine kendine kızıyor, kendine sövüp sayıyordu. Sonunda, ne denli rezil, kötü ve yaşlı olduğunu kabul etmeye başladı.

Kılımı kıpırdatmayacağım. Kendimi daha fazla utandırmayacağım. Düşünceler istediği kadar, istediği gibi dolanıp dursun kafamda; duygular istediği kadar sarssın bedenimi hiç hareketsiz, olduğum yerde duracağım. Sadece rahman ve rahim Allahım bilecek çektiğim ıstırabı.

Kendini, aniden, genç kadının hâlâ yüzen evde olup olmadığını düşünürken bulur; eğer oradaysa, verdiği paranın başka erkeklere muhtaç olmadan ona yetip yetmediğini merak etmeye başlardı. Benzer soruları sık sık kendine sorar; her defasında duyduğu azap ruhundan ete ve kemiğe doğru süzülerek akar, onu lime lime ederdi. Ona huzur veren tek şey yüzen evdeki o son sahneyi hatırlamaktı. Genç kadını, onu geri çevirdiği, kendisini ondan sakındığı için -ki böyle hissediyordu- bırakmıştı. Ama, kendi zavallılığının ve onursuzluğunun yanı sıra, o unutulmaz mutluluğunu da kayda geçirmiş olan anıları hatırlamadan edemiyordu. Öte yandan, tekrar buluştuklarını, kavga ettiklerini, hesaplaştıklarını, birbirlerini azarladıklarını ve barışıp birleştik-

lerini de hayal etmekteydi... Sık sık gördüğü, sayısız hüzün ve mutlulukla tüten bir rüyaydı bu. Yüzen eve ve sakinesine ne olduğunu, neden bizzat gidip öğrenmesindi ki? Hava karardıktan sonra kimseye görünmeden gidebilirdi.

Bir hırsız gibi gölgelere sığınarak yol aldı. Yüzen eve yaklaşınca kepenklerden ışık süzüldüğünü gördü. Bu ışıktan genç kadının mı, yoksa yeni kiracının mı yararlanmakta olduğunu bilemedi. Başkasının değil, onun ışığıydı sanki. Metresinin meramını eve bakarak sezebileceğini düşündü. Aslında bütün yapması gereken kapıyı çalıp onunla yüzleşmekti. Kapı açılınca, eski mutlu ve mutsuz günlerdeki gibi, onu karşısında görecekti. Ya bir erkek yüzü olursa karşılaştığı? Genç kadın çok yakında ama bir o kadar da uzaktaydı. Bu iskeleyi kullanmaktan sonsuza dek men edilmişti. Böyle olacağı aklına gelir miydi hiç? Ona, "Git" demişti genç kadın. Bunu tüm kalbiyle söylemişti ama sonra işin içine yaşamı da katıp onunla hiç tanışmamış, varlığından bile habersizmiş gibi yapmıştı. Böylesi zalim bir insandan ne merhamet, ne de af beklenebilirdi.

Böylece, yüzen eve pek çok kez gitti. Gece yarısından sonra ve arkadaşlarıyla buluşmadan önce evin önünde oyalanarak vakit geçirmeyi alışkanlık haline getirdi. Bütün derdi çılgın merakını tatmin etmekti.

Bir gece, tam da uzaklaşmak üzereyken karanlıkta kim olduğunu ayırt edemediği biri çıktı evden. Korkuyla, umutla çarptı kalbi. Hızla yolun karşısına geçti. Bir ağacın ardına saklanıp gözlerini karanlığa dikti. Evden çıkan her kimse, ahşap iskeleden yola çıkıp Zamalek Köprüsü'ne yöneldi. Bu bir kadındı. Zennube olduğunu umdu. Gecenin nasıl sonlanacağını düşünmeden peşine takıldı. Eski metresi veya değil, neydi niyeti? Gözlerini önündeki gölgeden ayırmadan izlemeyi sürdürdü. Köprüye yaklaştıklarında ışıklar onu doğruladı. Zennube olduğundan emindi artık ama kara çarşafa bürünmüştü genç kadın. Oysa birlikte oldukları sürece çarşaf giymemişti hiç. Bu durum Ahmet Bey'i şaşırtıp meraklandırdı. Gizli saklı bir şeyler yaptığına işaret ediyor olmasından kuşku duydu. Hoş, o kadar çok şeyden kuşkulanıyordu ki. Zennube, Giza tramvay durağında durup beklemeye başladı. Ahmet Abdülcevat tarla boyunca yürüdü; genç kadının tam karşısındaki noktayı geçtikten

sonra yolu geçip göremeyeceği bir şekilde beklemeye başladı. Tramvay geldi. Genç kadın tramvaya binince koşup tramvayın arkasına atladı ve inen yolcuları görebilecek şekilde çıkışa yakın yere oturdu. Genç kadının onu görüp görmemesine aldırmıyordu artık çünkü yüzen evin önünde oyalanıp onu gözetlemekte olduğunu bilemezdi. Tramvay her durduğunda inenleri dikkatle izledi. Zennube, el Ataba el Hadra'da inince, o da indi. Genç kadın Muski'ye yönelmişti. Belirli bir mesafeden takip etti. Allahtan karanlıktı. Acaba teyzesiyle görüşmeye mi başlamıştı? Yoksa yeni bir beyefendiye mi gidiyordu? Ama sevgililerini ağırlayacağı bir yüzen evi vardı artık. Neden kendisi gitsindi ki?

Hüseyin mahallesine vardıklarında, çarşaflı kadınların arasında izini kaybetmekten korkup daha da yakından takip etmeye başladı. Bu gizli takibin amacının ne olduğunu bilemese de başka şansı yoktu çünkü önüne geçemediği beyhude, hatta şiddetli bir merak ve acı içindeydi. Genç kadın Hüseyin Camii'ni geçip yaya trafiği az ama dilencilerle dolu Vatavit Sokağı'na yöneldi. Oradan el Cemaliye'ye kadar yürüyüp Şevk Sarayı Sokağı'na döndü. Ahmet Abdülcevat, Yasin'in onu görebileceğini bile bile takibi sürdürdü. Karşılaşacak olursa, bir yağ pres atölyesinin sahibi olan komşusu Ganim Hamido'yu ziyarete geldiğini söyleyebilirdi. Derken, genç kadının ilk çıkmaz sokağa saptığını fark etti... ki burada tek bir ev vardı, o da Yasin'in eviydi. Kalbi deliler gibi atmaya başladı, bacaklarında bir ağırlık hissetti. İlk iki katta oturanları tanırdı. Bu ailelerin Zennube ile bir ilişkisi olabileceği düşünülemezdi. Öylesine meraklanmış, öylesine huzursuz olmuştu ki, boş boş etrafa bakınıp ne yaptığını düşünmeden o da çıkmaz sokağa girdi. Apartman kapısına yaklaşınca Zennube'nin merdivenleri tırmanan ayak seslerini duydu. İçeri girdi. Başını kaldırıp apartman boşluğuna baktı ve dinledi. Genç kadın ilk iki kattaki kapıların önünden geçmiş, Yasin'in kapısını çalıyordu. Nefes nefeseydi Ahmet Abdülcevat. Olduğu yere yığılacak gibiydi. Derin bir iç çekerek, kendini bulunduğu yerden koparırcasına alıp geri çekildi. Aklı karışmış, allak bullak olmuştu. Önünü göremez haldeydi.

Yasin'di o adam! Yasin'in babası olduğunu biliyor muydu Zennube? Geniş bir tıkacı dar bir deliğe sokmak ister-

cesine huzur pompalamaya çalıştı kalbine. Genç kadına çocuklarından hiç bahsetmediğini hatırlattı kendine. Hem Yasin babasının bu sırrını biliyor olamazdı. Oğlu birkaç gün önce gelmiş, suçlu olduğunu açık eden bir ifadeyle Meryem'den boşandığını söylemişti ona. Ama yüzündeki masum ifade, babasından kuşkulandığını düşündürmeyecek kadar içtendi. Yasin'in babasının metresini bilerek çalması, her türlü faraziyeden uzak bir ihtimaldi. Dahası, babasının bir başkasıyla ilişki yaşadığını bilmesi, hatta ilişki yaşayabileceğini düşünmesi bile imkânsızdı. Dolayısıyla, en azından bu bakımdan içi rahat olabilirdi. Zennube bilse bile ya da öğrenecek olursa, bunu Yasin'e, Yasin'i kaybetmemek için söylemezdi zaten. Dostlarıyla buluşmayı erteleyip yürümeye devam etti. Önce sakinleşmeli, kendine gelmeliydi. Çok yorgun, hatta bitap olduğu halde el Ataba'ya doğru yola devam etti.

Bilmek istiyordun ya! Öğrendin işte. Sabredip her şeyi unutuncaya kadar bekleyemez miydin sanki? Yasin ile yüz yüze gelmek bir skandal olurdu. Şükürler olsun ki, bu noktaya gelmedi işler. Zennube, Yasin ile ne zaman tanıştı acaba? Nerede? Sen farkına varmadan, seni oğlunla kaç kez aldattı acaba? Bu soruların cevabını bulmaya teşebbüs bile edemezsin. Baş ağrısından kurtulmak için en kötüsünü düşün. Yasin bir erkek! Meryem'den kendisine saygısızlık ettiği için boşandığını söyledi. Olanları bilmeseydin, ilk karısı Zeynep'ten boşanırken de benzer bir açıklama yapabilirdi sana. Gerçeği bir gün öğrenirsin. Hoş, sana ne? Gerçeğin peşinde koşmaya hâlâ bu kadar hevesli misin? Mahvoldun, azap çekiyorsun. Yasin'i kıskandın mı yoksa? Hayır, bu kıskançlık değil. Tersine, neredeyse bir teselli. Kaderinde katledilmek varsa, bırak katilin oğlun olsun. Yasin senin uzantın. Dolayısıyla, bir yönünle yenilmiş bile olsan, bir yönünle kazandın. Cellat da kurban da sensin. Yasin savaşın sonucunu değiştirip tersine çevirdi. Acıyla yenilgi karışımı bir şey içmekteydin. Şimdi o karışıma zafer ve teselli de eklendi. Zennube'yi kaybettiğine üzülmeyeceksin artık. Kendinden çok emindin. İleride hesap yaparken zamanı dikkate almazlık etmeyeceğine söz ver. Keşke bu nasihati Yasin'e verebilsen. Versen ki, zamanı gelince boş bulunmasın. Mutlu olmalısın. Vicdan azabı çek-

men için bir neden yok. Yaşama yeni bir strateji, yeni bir kalp ve yeni bir kafayla yaklaşmalısın. Bırak bayrağı Yasin taşısın. Sersemliği bırak. Hayat hiçbir şey olmamış gibi devam edecek. Ne var ki, son birkaç günün olaylarını, her zamanki gibi dostlarınla içki üzerinden paylaşmak üzere komik anekdotlara dönüştüremeyeceksin. Bu korkunç tecrübe, sana bazı şeyleri içinde saklaman gerektiğini öğretti. Ah, canım içki istiyor, hem de nasıl!

Ahmet Abdülcevat, ilerleyen günlerde, başına gelen talihsizlikten daha güçlü olduğunu kanıtladı. Ayaklarını yere çakıp ileriye baktı. Yasin'in boşanmasıyla ilgili gerçekleri Ali Abdülrahim Bey'den öğrendi. Ona da Ganim Hamido anlatmıştı. Ne ki, boşanmaya kimin, hangi kadının neden olduğunu kimse bilmiyordu.

Ahmet Abdülcevat gülümsedi; her şeye uzun uzun güldü. Bir gece Muhammed Afit'e giderken sırtında ve başında nefesini kesen müthiş bir ağırlık hissetti. Son zamanlarda sık sık başı ağrıyordu ama hiç bu kadar şiddetli olmamıştı. Muhammed'e bahsetti. Arkadaşı ona buzlu limonata içirdi. Ahmet âlemin sonuna kadar kaldı o gece ama ertesi sabah uyandığında kendini daha da kötü, doktora gitmesi gerektiğini düşündürecek kadar kötü hissediyordu. Oysa acil durumlar dışında, doktora gitmek aklına bile gelmezdi.

31

Objeler, tıpkı sözcükler gibi, şartlar değiştikçe farklı anlamlar kazanır. Şaddat Malikânesi Kemal'in gözünde ihtişamından bir şey kaybetmemişti elbet ama o aralık akşamı şahane görünüyordu. Ev geleneksel düğün törenlerine uygun olarak yepyeni bir havaya bürünmüştü. Binanın her köşesi pırıl pırıl parlıyordu. Her köşede, her duvarda ışıltılı inci gerdanlıklar vardı sanki. Çatıdan bahçeye, büyük giriş kapısından bahçe duvarlarına kadar, her yerde rengârenk ampuller asılıydı. Çiçekler, ağaçlardaki meyveler kırmızı, yeşil ve beyaz lambalar gibiydi. Malikânenin her penceresinden ışık fışkırıyordu. Her şey ama her şey büyük bir sevinçle burada bir düğün olduğunu haykırıyordu sanki.

Bu manzarayı eve yaklaşırken gören Kemal, sanki bir ışık krallığına gelmiş gibi hissetti kendini. Evin karşı kaldırımı hınca hınç çocuk doluydu. Ardına kadar açık olan giriş kapısına altın tozu serpilmişti. Işıl ışıl parlayan kocaman avizesiyle misafir kabulüne ayrılan selamlığın kapısı da ardına kadar açıktı. Geniş üst balkon muhteşem gece kıyafetleri içinde göz kamaştırıcı genç hanımlarla doluydu. Şaddat Bey ile ailenin diğer erkekleri misafirlerini kabul salonunun önünde karşılıyorlardı. Verandadaki olağanüstü orkestranın çaldığı müzik çöle yayılıyordu.

Kemal hızla etrafa göz gezdirdi. Olup biteni balkondan seyreden kızların arasında Ayda'nın da olup olmadığını merak etti. Kolunda paltosu, resmi kıyafet içinde uzun boyu,

koca kafası ve meşhur burnuyla davetlilerin arasında içeri girerken onu görmüş müydü acaba? Huzursuzdu. Kabul salonuna girmedi. Arka bahçeye gitmek için geçmişte kullandığı "kendi" yolunu takip etti. O çok sevdikleri çardakta daha fazla vakit geçirebilmeleri için Hüseyin Şaddat önermişti bunu. Kemal bir ışık denizine giriyor gibiydi. Arka taraftaki kabul salonunun da kapısı açıktı. İçerisi insan kaynıyordu. Üst balkon güzel hanımlarla doluydu. Çardakta sadece İsmail Latif vardı. Siyah takım elbisesiyle çok şıktı. Bu kıyafet kavgacı kişiliğine Kemal'in o güne dek görmediği ayrı bir çekicilik kazandırmıştı.

İsmail onu görünce, "Mükemmel" dedi. "Ama neden yanına palto aldın? Hüseyin sadece on beş dakika kalabildi. Karşılamalar bitince gelecek. Hasan da bir iki dakikalığına buradaydı. Bizimle birlikte olabileceğini pek sanmıyorum. Bu onun günü. Yapacağı çok iş var. Hüseyin diğer gençleri de çardağa davet etmek istedi ama mani oldum. Yemekte aynı masada oturacak olmanız yetmez mi? Şimdilik haberler bunlar."

Önemli bir haber daha var, diye düşündü Kemal. Bu daveti neden kabul ettiğime ben bile şaşıyorum. Neden kabul ettin? Umursamıyormuş gibi yapmak için mi? Yoksa maceraperest mi oldun?

"Pekiyi" dedi. "Hadi, hiç olmazsa bir süre için kabul salonuna gidip davetlileri görelim."

"Görelim de, sanmam ki sen istediğini görebilesin" diye cevap verdi İsmail ve küçümsermişçesine ekledi: "Ön salon paşalarla beylere ayrılmış. İçeri girersen kendini ailenin erkekleri ve onların arkadaşlarıyla arka odada bulursun. Bunu istemezsin herhalde. Keşke çaktırmadan yukarı çıkabilsem. Güzelliğin en muhteşem örnekleriyle kaynıyor üst balkon."

Beni sadece bir örnek ilgilendiriyor, diye düşündü Kemal diğerlerine örnek olanı. Aşkımı itiraf ettiğim günden beri görmedim onu. Sırrımı öğrenip ortadan kayboldu.

"O önemli insanlardan bazılarını görmek istediğimi saklayacak değilim. Babasının, adlarını gazetelerde okuduğumuz bir sürü insan davet ettiğini söyledi Hüseyin."

İsmail bir kahkaha atıp, "Bu adamların dört gözlü, altı ayaklı olduklarını düşünmüyorsun herhalde" dedi. "Daha yaşlı ve çirkin olsalar da senin benim gibi adamlar işte.

Ama neden görmek istediğini anlıyorum. Politikaya çok meraklısın."

Aslında tüm dünyayla ilgimi kesmeliyim, diye düşündü Kemal. Ayda, artık benim değil. Ben de onun değilim. Ünlü insanları merak etmemin nedeni büyüklüğe olan aşkım. İnkâr etme. Sen de büyük olmak isterdin. Sokrates'e benzemeye, Beethoven gibi acı çekmeye eğilimlisin. Ve bu durumu, yanından ayrılarak seni ışığından mahrum etmiş olan kadına duyduğun aşka borçlusun. Yarından itibaren Mısır'da onun izine bile rastlamayacaksın. Acıyla sayıklamanın insanı sarhoş eden bir yönü var.

"Hüseyin, bana bu davetin çeşitli siyasi partilere mensup insanları bir araya getireceğini söylemişti" dedi Kemal, buna özlem duyarcasına.

"Doğru. Malum, Said Zaglul dün liberallerle milliyetçileri bir çay partisine davet etmişti. Bugün de Şaddat Bey kızının düğününe davet etmiş durumda. Vaft Partisi'nden hayranı olduğun Fettullah Barakat ile Hamad el Basil'i gördüm. Servet, İsmail Sıtkı ve Abdülaziz Fehmi de buradalar. Şaddat Bey'in yüce emelleri var tabii. 'Efendimiz Hidiv Abbas' devri kapandı. Halk 'Allah varsa Abbas dönecek' diye bağırırdı eskiden. Oysa geri dönmemek üzere gitti. Şaddat Bey ileriye bakmakta haklı. Ama doğru ama yanlış, kendini emniyete almak için bütün yapması gereken birkaç yılda bir İsviçre'ye gidip Hidiv'e sadakatini sunmak, sonra dönüp burada başarıdan başarıya koşmak."

Böylesi haklıcılıktan nefret ediyorum, diye düşündü Kemal. Said son zamanlarda bunca sıkıntı çekiyorsa, ülkede çok sayıda böyle adam olduğu içindir. Şaddat Bey sahiden bunlardan biri mi? Aşkının babası? Dur bakalım... Aşkın cennetten dünyaya indi ve bir insanoğluyla evlenmek üzere. İsterse kalbin paramparça olsun...

"Böyle bir kutlama şarkıcısız olur mu hiç?"

"Şaddat ailesi yarı Fransız" diye cevap verdi İsmail alaycı bir sesle. "Gelenekler umurlarında değil. Kadın şarkıcı istemezler, erkekleri de beğenmiyorlar. Hayatımda ilk kez gördüğüm şu orkestra için Hüseyin ne demişti hatırlıyor musun? Her pazar akşamı Groppi'de çalıyorlarmış. Yemekten sonra içeri geçip ileri gelenlere konser vereceklermiş. Müziği unut. Bu gecenin en önemli anı yemek ve şampanya."

Celile ve Sabir... Ayşe ile Hatice'nin düğünleri... Nasıl da farklı bir atmosfer bu, diye düşündü Kemal. O zamanlar ne kadar mutluydum... Bu gece o orkestra tüm hayallerini gömecek. Ayşe'nin evlendiği gece anahtar deliğinden gördüklerini hatırlamıyor musun? Bir ilahenin yerlerde sürünmesi ne acı...

"Fark etmez" dedi Kemal. "Ama şu büyük adamları yine de yakından görmek isterdim. Uzun süre hayıflanacağım. İki şey isterdim. Birincisi, siyasi durum hakkında ne düşündüklerini duymak. Koalisyon, parlamentonun anayasal düzen içinde seçeceği bir hükümete yol verebilecek mi acaba? İkincisi, böylesi kutlamalarda Servet Paşa gibi adamların havadan sudan konuşurken ağızlarından çıkan lafları duymak. Adamın dedikodu ya da şaka yaptığına şahit olmak sence de ilginç olmaz mı?"

İsmail önemsemezcesine ve fakat biraz da gururla, "Babamın Salim Bey, Şaddat Bey gibi arkadaşlarıyla birlikte olduğu ortamlarda ben de birçok kez bulundum. Seni temin ederim ki, merak edilecek bir yanı yok" diye cevap verdi.

O zaman yüksek mahkeme yargıcının oğlu ile tüccarın oğlu arasındaki fark ne? Neden birinin kaderi sevgiliye tapmakken, diğerininki onunla evlenmek? Bu düğün, bu insanların sıradan insanlardan daha farklı bir hamurdan yoğrulmuş olduğunu mu gösteriyor? Ama sen kendi babanın arkadaşlarıyla veya tanıdıklarıyla nasıl konuştuğunu bilmiyorsun ki.

"Her ne ise... İleri gelenler derken Salim Bey'i kastetmiyordum."

İsmail gülümsedi ama cevap vermedi.

Erkeklerin bulunduğu kabul salonundan şen kahkahalar yükselirken, üst balkondan gelen kahkahalar büyüleyici bir kadın kokusuyla yüklüydü. Bu iki ayrı kahkaha türünün ahengi, uzakta çalan müziğin bazen birkaç nota, bazen melodi demetleri halinde duyulması gibiydi. Kemal'in hüzünlü ve mutsuz kalbi kulağa hoş gelen bu kahkahaların oluşturduğu gül pembesi dekor içinde, siyah bir cenaze çelengiydi sanki.

Derken, Hüseyin Şaddat çıkıp geldi. Üstünde frak vardı. Kollarını açıp Kemal ile kucaklaşırken yüzü sevinçle parlıyordu. Ardından, tüm yakışıklılığıyla Hasan Selim gö-

ründü. Saygın ve kibar dış görünüşü doğal küstahlığını örtse de, Hüseyin'in yanında olduğundan daha kısa ve silikti. Kemal ile coşkuyla, sıcacık tokalaştı. Kemal kalbiyle olmasa da diliyle kutladı genç adamı.

İsmail, "Kemal, Servet Paşa ve arkadaşlarıyla birlikte oturamayacağına çok üzüldü" dedi tüm patavatsızlığıyla. İsmail'in açık sözlü mü, yoksa kötü niyetli mi olduğunu ayırt etmek bazen kolay olmuyordu.

Hasan her zamanki mesafeli tavrını ve ciddiyetini bir yana bırakıp neşeli bir sesle cevap verdi: "Müstakbel kitapları yayımlanıncaya kadar beklemesi gerekecek ki, kendisinin de onlardan biri olduğunu görsün."

Hüseyin itiraz etti. "Bu kadar tutucu olma. Gecenin keyfini çıkaralım istiyorum."

Hasan izin isteyip ayrılırken Hüseyin daha oturmamıştı bile. O gece Hasan bir kelebek gibi uçuşacaktı. Hüseyin bacaklarını uzatıp, "Yarın Brüksel'e gidiyorlar. Avrupa'ya benden önce gitmiş olacaklar; ama benim gitmem de uzun sürmez. Paris ile Brüksel arasında mekik dokurum artık" dedi.

Sen ise Bakırcılar ile el Gavriya arasında gidip geleceksin, diye düşündü Kemal. Eşsiz, dostsuz! Gözlerini cennete dikersen olacağı budur. Çaresizlik içinde şehrin her yerinde arayabilirsin onu ama bakışların aşk azabından asla kurtulamayacak. Onun nefesinin kokusuyla dolu şu havayı doldur ciğerlerine. Yarın acınacak halde olacaksın.

"Belki gün gelir ben de size katılırım" dedi.

"Nasıl?" diye sordu Hasan ile İsmail aynı anda.

Bırak da çektiğin acı kadar büyük olsun yalanın, diye düşündü Kemal.

"Okul bitince bir öğrenci grubuyla birlikte Avrupa'ya gitmeme izin verdi babam, tabii tüm masrafları şahsen üstlenmem kaydıyla."

Hüseyin sevinçle haykırdı: "Keşke, keşke gerçekleşse bu rüya"

İsmail güldü. "Desenize, birkaç yıla kadar buralarda yapayalnız kalmış olacağım."

Orkestra, enstrümanlarının her biri kendi becerisini ve gücünü ortaya koyarcasına, inişli çıkışlı bir ritim tutturmuştu. Sanki belirli bir hedefe doğru birbirleriyle yarışmaktaydı sazlar. Derken, sona ermekte olduğunu belirtir

biçimde doruğa yükseldi müzik. Kemal, tüm üzüntüsüne rağmen, kendini müziğin coşkusuna kaptırmış; kalbi deliler gibi çarparak nefes nefese kalıncaya kadar notaların peşinden koşmuştu adeta. Gözleri yaşararak kendinden geçerken, içindeki hüzün yerini şefkate bırakmıştı. Müzik sona erdiğinde derin bir iç çekti. Çok etkilenmişti. Tıpkı bu müzik gibi, ateşli duygular da zirveye çıktıktan sonra hafifleyerek yok olur muydu acaba? Her şey gibi müzik parçalarının da bir sonu varsa, aşkın da bir sonu olmalıydı. Bazen Ayda'nın isminden başka hiçbir şey hatırlamayacak kadar kendini bitkin hissettiği günleri hatırladı.

O günleri hatırlıyor musun, diye sordu kendine.

Böyle zamanlarda başını hızla sallayıp gerçekten her şey bitti mi diye sormuş; ne ki, onu uykusundan uyandıran bir düşünce ya da hayal, elini kolunu bağlayıp onu tekrar tutku denizine atmıştı.

Bir daha böyle bir şey yaşayacak olursan, ona tüm gücünle tutunmalısın, diye düşündü. Sakın bırakma, sakın kaçmasına izin verme. Çünkü, ancak o zaman çare bulabileceksin derdine. Evet. Aşkın ölümsüzlüğünü yok et, kaldır ortadan.

"Uğur getirsin diye Kuran'dan sureler okunarak başladı davet" dedi Hüseyin gülümseyerek.

Kuran, diye içinden ünledi Kemal. Ne hoş! Demek güzel burjuva bile bir imam ve Kuran olmadan nikâh kıyamamış. Bu düğünü hep Kuran ve şampanyayla birlikte hatırlayacaksın.

"Program nasıl?"

"Formaliteler kısa süre sonra biter. Bir saate kadar yemek servisi yapılır. Düğün daveti yemekten sonra bitmiş demektir. Ayda son bir gece daha burada kalacak. Yarın İskenderiye'ye geçip ertesi gün vapurla Avrupa'ya hareket edecek" diye cevap verdi Hüseyin evi işaretle.

İçindeki doymak bilmeyen acıyı beslemek için kayda geçirilmesi gereken birçok görüntüden mahrum kalacaksın, diye düşündü Kemal. Mesela, o güzel adın evlilik cüzdanına yazılması gibi. O mutlu sözleri duymak için yüzünde beliren beklenti gibi. Bu sözleri duyunca gülümsemesi ve çiftin birleşmesi gibi... İç acısı bile beslenmeyi gerektiriyor!

"Boşanmaları halinde kadına ödenecek olan tazminat tutarını, kadının talebini dikkate alarak imam mı belirliyor?"

"Tabii" diye cevap verdi Hüseyin.

Aptalca bir soru sordun, diyerek payladı kendini Kemal. Bari geceyi birlikte geçirip geçirmeyeceklerini de sor. Önemsiz bir adamın, bu evlenme memurunun senin yaşamına müdahale ediyor olması ne üzücü değil mi? Ne ki, en yüce insanların naaşları da o küçücük kurtlar tarafından kemirilmeye mahkûm. Seninki nasıl bir cenaze töreni olacak acaba? Caddeleri dolduran kalabalıkların kaldırdığı bir cenaze mi, yoksa küçük bir topluluğun hemen dağılmak üzere kaldırdığı bir cenaze mi?

Bir sessizlik çöktü eve. Işıklar hâlâ yanıyordu ama müzik kesilmişti. Şu an malikânenin bir yerinde nikâh kıyılıyor olmalı, diye düşündü Kemal.

Derken, çın çın çınlayan uzun bir çığlık duyuldu. Kemal'in hatıraları canlandı. Pek çok kez duyduğu, tanıdığı, bildiği bir sevinç çığlığıydı bu... asla burjuva olmayan! Çığlığı siren sesleri gibi bir dizi çığlık daha izledi. Malikâne artık Kahire'deki herhangi bir ev gibiydi. Kalbi çarptı, nefesi kesilecek gibi oldu. Derken, İsmail'in gelinin ağabeyini kutladığını duyup o da kutladı. Keşke yalnız olsaydı. Bundan böyle günler ve geceler boyunca yalnız olacağını düşünerek teselli buldu. İçindeki acıyı bol bol besleyeceğine söz verdi. Orkestra iyi bildiği bir parçayı çalmaya başlamıştı: "Bağışlayınız, soylu güzel." Damarlarında akan kanın her damlası her şeyin bittiğini ilan ederken, o inanılmaz dayanma gücünü yardıma çağırdı. Tarih bitmiş, yaşam son bulmuştu. Yaşamdan da değerli hayaller sona ermişti. Sarp bir kayayla yüz yüzeydi artık.

"Bir sözcük, bir çığlık... ve içimizden biri yepyeni bir yaşama adım atıyor. Günü gelince hepimize nasip olacak" dedi Hüseyin düşünceli bir ruh haliyle.

"Ben o günü elimden geldiğince geciktireceğim" dedi İsmail.

Hepimiz mi? diye düşündü Kemal, benim için ya cennet, ya hiç...

"İtirazım olmaz" dedi.

Ne Hüseyin, ne de İsmail ilgilenmişti bu cevapla ya da ciddiye almamışlardı onu. İsmail sürdürdü: "Ben, evliliğin

kaçınılmaz ve gerekli olduğuna ikna oluncaya kadar evlenmeyeceğim" dedi.

Zenci Nubian uşak, üzüm ve hurma şarabı getirdi. Ardından tepsiler içinde nikâh şekerleri dağıtıldı. Dört küçük bacağı olan küçük kristal çanaklardı bunlar. Koyu mavi olanların ayakları gümüş, diğerlerinin ayakları altın kaplamaydı. Her biri yeşil kurdeleyle bağlanmıştı. Kurdelenin ucuna tutturulmuş hilal şeklindeki kartta gelin ile damadın ilk isimlerinin baş harfleri vardı: A. H.

Nikâh şekerini alınca, o gün belki de ilk kez rahatladı Kemal. Bu görkemli nikâh şekeriyle ona duyduğu aşk kadar dayanıklı bir hatıra bırakmaktaydı Ayda. Bu küçük hediye, umutsuz bir geçmişin, mutlu bir rüyanın, bir ilahi büyünün ve muhteşem bir hayal kırıklığının sembolü olarak kalacaktı hep. Menfur bir saldırının kurbanı gibi hissetti kendini. Kader, kalıtım yasaları, sınıfsal farklılık, Ayda, Hasan Selim ve adını koymak istemediği gizemli bir güç... hepsi, hepsi ona komplo kurmuştu. Bu bileşik gücün karşısında kendini çaresiz, yapayalnız bir zavallı gibi hissetti. Kanayan yarasını saracak kimse yoktu. Bu saldırıya verebildiği tek tepki, açık edemediği sessiz bir isyandı. Dahası şartlar, onu mutlu insanların safından dışladığı halde, zalim güçleri kutlarcasına çok sevinmiş gibi görünmesi gerekiyordu. İçinde tümüne karşı kin vardı ama bu kini tam olarak neye yöneltmesi gerektiğini sormayı ertelemekteydi. Bu son damla olmuştu. Artık hayata karşı eskisi kadar hoşgörülü davranmayacaktı. Elindekiyle yetinmeyecek; yüce gönüllü bir tavırla her şeye göz yummayacaktı. Yolu karmaşık sorunlar ve zorluklarla dolu, pürüzlü bir yol olacaktı ama saldırılar karşısında geri adım atmayacak, şartlara teslim olmayacaktı. Bu ikaz ve tehditleri önceden yapıyor ama mücadele edeceği düşmanı ve silahları seçme işini kadere bırakıyordu.

Hüseyin boğazını içkiden temizlemek üzere yutkunup, "Evlilikten kaçabileceğini sanma. Şayet seyahat etmene izin verilirse, seni mesut edecek bir eş bulursun diye düşünüyorum Kemal" dedi.

Sanki burada istediğimi bulamazmışım gibi, diye düşündü Kemal. Öyle bir ülke bul ki, orada cinsellik normalden daha büyük kafaların ve burunların üstünde durmuyor olsun! Ya cenneti ver, ya canımı al Allahım.

Başıyla doğrulayarak, "Ben de öyle düşünüyorum" diye cevap verdi.

İsmail alaycı bir üslupla sürdürdü: "Bir Avrupalı ile evlenmenin ne demek olduğunun farkında mısın? Özetle: Ancak aşağı sınıftan bir kadınla evlenmek suretiyle kazanabileceğin bir zafer olur bu... ona kul köle olacağını düşündüğü için teslim olmaya razı olan bir kadınla." dedi.

Sen zaten kul köle olmanın ne olduğunu öğrendin, dedi Kemal içinden. Üstelik asla gitmeyeceğin Avrupa'da değil, kendi muhteşem ülkende öğrendin.

"Abartıyorsun" diye karşı çıktı Hüseyin.

"İngiltere'den gelen öğretmenlerin bize nasıl muamele ettiklerini görmüyor musun?"

"Avrupalılar kendi ülkelerinde burada davrandıkları gibi davranmıyorlar" diye cevap verdi Hüseyin coşkuyla ve iddia edercesine.

Zulmü ve zalimleri yok edecek o müthiş gücü nerede bulurum acaba? Kâinatın Hâkimi, nerede o ilahi adaletin, diye düşündü Kemal.

Yemek saati gelmişti. Üç arkadaş önce kabul salonuna, oradan da arka salona açılan yan odaya geçtiler. Bu odada en az on kişilik bir büfe hazırlanmıştı. Onlara, Şaddat ailesine mensup diğer gençlerle bazı okul arkadaşları da katıldı. Buna rağmen, on kişiden azdılar ki, bu durum Kemal'i çok mutlu etti. Herkes hızla ve iştahla yemeğe koyuldu. Kısa sürede, bir yarış yapılıyormuşçasına canlandı odanın havası. Büfedeki tüm yemeklerin -ki tabaklar birbirinden küçük gül buketleriyle ayrılmıştı- hakkını vermek üzere sürekli hareket halindeydiler. Hüseyin garsona işaret ederek viskiyle soda getirmesini söyledi.

İsmail seslendi: "Bu hareketin ne anlama geldiğini bilmesem de en iyiye işaret ettiğini anlamıştım vallahi."

Hüseyin Kemal'e doğru eğilip, "Hatırım için, sadece bir bardak" diye yalvardı.

İç, dedi Kemal kendine, canın istediği için değil -çünkü ne olduğunu bilmiyordu- isyan etmek için! Ne ki, imanı üzüntüsüne ya da isyankârlığına baskın çıktı. Gülümsedi. "İşte o olmaz" dedi. "Teşekkür ederim."

İsmail viski bardağını kaldırıp, "Hiçbir mazeretin yok. En dindar olanımız bile düğünde sarhoş olma hakkı tanır kendine."

Kemal önündeki lezzetli yemeği sükûnetle yemeğe devam etti. Diğerlerini izliyor, süregelen sohbete ve gülüşmelere zaman zaman o da katılıyordu.

Bir insanın mutluluğu zevkle yediği düğün yemeklerinin sayısıyla doğru orantılıdır, dedi kendine. Paşaların masası da bizimki gibi mi dersin? Onlar yemekleri silip süpürürken, biz onlardan bahsediyoruz. Şampanya... tadına bakman için iyi bir fırsat. Şaddat ailesinin şampanyası... Ne dedin? 'Kemal Bey neden alkol almıyorlar?' Belki çok doydu, kaldıramayacak halde. Gerçek şu ki, inanılmaz bir iştahla yiyorum yemeğimi. Hüznün iştahını kaçırmadığı gibi, arttırıyor galiba. Fehmi'nin cenazesinde de böyle olmuştu. İsmail'i yemekten, içkiden uzak tut, yoksa hepsini bitirecek. Yazar el Menfaluti ile müzisyen Derviş Bey'in ölümü ve Mısır'ın Sudan'ı kaybetmesi gibi ülkeyi yasa boğan olaylar geride kalmıştı. Bu ziyafet sanki iyi haberlerin müjdecisiydi. Üç hindi yedik. Dördüncüsüne daha dokunmadık bile. Şu herif... Aman Allahım burnumu gösteriyor. Gülmekten kırıldılar. Hepsi sarhoş. Kızma. Hiç üstüne alınma. Sen de onlarla birlikte gül. Ama içimde öfke var. Dünyaya savaş açabiliyorsan aç hadi. Bu şahane gecenin etkilerine gelince... Kolay kolay kendine gelemeyeceksin. Herkes Fuat el Hamzavi'den, onun ne kadar parlak olduğundan ve başarısından bahsediyor. Kıskandın mı yoksa? Adını anarsan, belki sen de biraz saygınlık kazanırsın.

"Çocukluğundan beri çok gayretli ve çalışkan bir çocuktu" deme cesaretini gösterdi.

"Onu tanıyor musun?"

Kemal'in yerine Hüseyin cevap verdi: "Fuat'ın babası, Kemal'in babasının sahibi olduğu dükkânda çalışıyor."

İçim rahatladı, dedi Kemal kendine. Allah kahretsin içimi.

"Babası çok dürüst, çok güvenilir bir adamdır" diye cevap verdi.

"Baban ne iş yapıyor Kemal?"

Tüccar tabirini hep saygınlıkla bir tuttun, diye hatırlattı kendine, ta ki günlerden bir gün, tüccarın oğlu olman

yüksek mahkeme yargıcının oğlu olmakla kıyaslanıp aleyhine yorumlanıncaya dek!

"Bakkaliye toptancılığı."

Yalan söyleyerek kıvırtma, diye düşündü. Şunlara bak. Bak da akıllarından ne geçiyor anlamaya çalış. Acaba baban kadar yakışıklı ve enerjik olanı var mı şu evde?

Davetlilerin çoğu yemekten kalkınca kabul salonundaki yerlerine dönmüş, birçoğu da bahçede yürüyüşe çıkmıştı. Herkese rehavet çökmüştü. Derken, ayrılma vakti geldi. Aile fertleri yeni evlileri kutlamak üzere üst kata çıktılar. Orkestra bu mutlu ortama uygun enfes parçalar çalmaya başladı. Kemal paltosunu giydi ve nikâh şekerini aldıktan sonra İsmail'in koluna girip Şaddat Malikânesi'nden ayrıldı.

İsmail arkadaşına sarhoş bir bakış atıp, "Saat daha on bir. Kendime gelmem için benimle birlikte biraz yürümeye ne dersin?" diye sordu.

Bu öneri bir süredir aklını kurcalayan bir planı gerçekleştirebilmesi için iyi bir fırsat sunuyordu, memnuniyetle kabul etti. Birlikte Kemal'in daha önce Ayda ile yürüdüğü Saraylar Caddesi boyunca yürümeye başladılar. Ona olan aşkını o yürüyüşte itiraf etmişti. Şık malikânelerin bulunduğu bu asude caddenin görüntüsü asla gözlerinin önünden gitmeyecekti. Cadde boyunca uzanan ulu ağaçlar huzurlu bir ruhun sükûnetiyle huşu içinde seyrediyorlardı geceyi.

Buradan ne kadar çok geçersen geç veya bu cadde hayallerini ne kadar beslerse beslesin, kalbin hep aynı şevk ve acıyla çarpacak, diye düşündü. Kalbin, fırtınaya yakalanıp yapraklarını, meyvelerini döken bir ağaç gibi. Bu caddedeki bir önceki yürüyüşün başarısızdı belki; ama kurduğun hayaller, gerçekleşmeyen umutlar aldatıcı bir rüyanın ve aşkla çarpan bir yüreğin değerli bir hatırası olarak kalacak hep. Kalp gözüyle baktığın, sevda kulağıyla dinlediğin yerler olmasa, gelecekte neyle besleyebilirsin ki ruhunu?

"Üst katta neler oluyor acaba?" diye sordu Kemal.

"Orkestra Batı müziği çalıyor. Gelinle damat, Şaddat ve Salim aileleriyle birlikte sahneye çıkmış gülümsüyorlar. Bu tür toplantıları çok gördüm" diye cevap verdi İsmail, ortamın sükûnetini bozan yüksek sesiyle.

İçinden, Ayda gelinlikler içinde, diye ünledi Kemal.

"Ama ne sahne! Rüyanda bile görmemişsindir böyle şeyi?"

"Uzun sürer mi?"

"En çok bir saat... Yarın erkenden İskenderiye'ye gideceklerine göre uyumak isteyeceklerdir."

Hançer gibi sözcükler, diye düşündü Kemal. Herhangi birini al ve sapla kalbine.

İsmail kaba bir kahkaha atıp, "Nikâh gecesi kim uyurmuş?" dedikten sonra önce geğirdi, sonra kaşlarını çatıp homurdandı. Derken, rahatladığına işaret eden bir yüz ifadesiyle sürdürdü: "Allah insanı aşk uykusuna yatırmasın. Hiç uyunmaz ki! Hasan'ın soğukkanlı haline bakma sen. Gün ağarana kadar bir kısrak gibi hoplayıp zıplayacaktır. Bu mukadder. Kaçışı yok"

Bu da acının damıtılmış hali... çek bakalım, dedi Kemal kendine. Acıların acısı, acının özü sanki. Tek tesellin, duyduğun acının hiç kimsenin acısına benzememesi. Bugüne kadar kimse tatmamıştır böylesini. Cehennem evladır... Eğer kaderinde oraya şeytanların ateşten dilleri üstünde götürülmek varsa tabi! Acı! Sevgiliyi yitirdiğin için değil çünkü zaten amacın ona sahip olmak değildi. Cennetten indiği; bulutların üstünde soylu bir biçimde yaşarken, şimdi çamurda yuvarlanmakta olduğu için. Yanaklarının öpülmesine, kanının dökülmesine ve bedeninin istismar edilmesine razı olduğu için. Nasıl da esef ediyor, nasıl da acı çekiyorum...

"İlk gece hakkında söylenenler doğru mu?"

"Tövbe ya rabbim! Bunları bilmiyor musun yoksa?" diye bağırdı İsmail.

Pis bir şeyi nasıl kutsar insanlar, diye sordu Kemal kendine.

"Biliyorum tabii ama yakın zamana kadar bilmiyordum. Tekrar duymak istediğim şeyler var."

İsmail güldü. "Bazen bir geri zekâlı gibi davranıyorsun."

"Sormak isterim, sen bunu saygı duyduğun birine yapabilir misin?"

İsmail tekrar geğirdi. Lanet olası içki kokusu Kemal'in burnuna kadar geldi. "Kimse bu kadar saygıyı hak etmez" diye cevap verdi.

"Mesela kızına... eğer bir kızın olsaydı?"

"Ne kızıma, ne anneme. Biz nereden geldik sanıyorsun? Tabiat kanunu bu."

Biz mi, diye sordu Kemal kendine. Hakikat göz kamaştırıcı bir ışık. Çevir başını. Önünde secde ettiğin kutsallık kisvesi altında, hepsi çocuklar gibi oynayıp zıplayacaklar. Neden her şey boş görünüyor gözüne? Annen, baban, Ayda, peygamberin torunu Hüseyin'in türbesi, tüccarlık, Şaddat Bey'in soylu tavırları... Nasıl da acıyor içim!

"Tabiat kanunları iğrenç" dedi.

İsmail üçüncü kez geğirdi. Gülmedi ama neşeli bir sesle, "Gerçek şu ki, acı çekiyorsun. Kalbin, şu yeni şarkıcı Ümmü Gülsüm'ün şarkılarını söylüyor: 'Bana değer de verse, beni terk de etse, ona canımı veririm...'" dedi.

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Kemal korkuyla.

"Ayda'ya âşıksın demek istiyorum" diye cevap verdi İsmail olduğundan daha sarhoşmuş gibi yaparak.

Aman Allahım! Bu sır nasıl sızmıştı?

"Sarhoşsun!"

"Bu bir gerçek. Herkes biliyor."

Kemal gözlerini arkadaşına dikip, "Sen ne diyorsun!" diye bağırdı karanlıkta.

"Bunun bir gerçek olduğunu ve herkesin bu gerçeği bildiğini söylüyorum" diye cevap verdi İsmail.

"Herkes mi? Kim? Kim yaydı bu dedikoduyu?"

"Ayda!"

"Ayda mı?"

"Evet Ayda. Sırrını ortaya döken o."

"Ayda mı? İnanmıyorum. Sarhoşsun sen."

"Evet, sarhoşum ama bu gerçek. Bir sarhoşun en iyi özelliklerinden biri yalan söyleyememesidir" dedi İsmail usulca gülerek ve sürdürdü: "Kızdın mı? Malum, Ayda çekici bir kız. Sen farkında değilsin ama uzun süredir tüm dikkati senin o sevecen bakışlarının üstündeydi. Aşağılamak gibi olmasın ama çapkın bir kız o. Hayranlarının ilgisi aklını başından alıyor. Bunu, herkesten önce Hasan fark etti. Birkaç kez bana da işaret etti. Sonra Hüseyin'e söyledi. Ayda'nın annesi Saniye Hanımefendi'nin bile kızının, onların tabiriyle, 'karasevdalı' talibinden haberi var. İhtimaldir ki, hizmetçilerle uşaklar da duydu. Diyeceğim, karasevdalı talibin hikâyesini herkes biliyor."

Kemal kendini çok güçsüz hissetti. Şerefinin üstünde tepiniyorlardı sanki. Elemle sıktı dudaklarını. Üstüne titrenen sırları saçıp savurmak bu kadar kolay mıydı?

İsmail sürdürdü: "Üzülme. Seni seven insanların masum bir şakasıydı bu. Hatta Ayda bile bu sırrı övünmek için kullandı."

"Ona öyle gelmiş."

"Aşkını inkâr, günışığında güneşi inkâr etmen kadar boş bir çaba."

Kemal önce teslimiyet içinde sustu, sonra aniden, "Hüseyin ne dedi?" diye sordu.

İsmail sesini yükselterek, "Hüseyin mi? O sadık bir arkadaş. Senin o güzelim vasıflarından bahsederek, kız kardeşinin masum cilvelerinden çoğu zaman kendisinin de hiç hoşlanmadığını söyledi" dedi.

Kemal rahatlamışçasına iç geçirdi. Aşkta aradığını bulamamıştı ama dostluk bakiydi. Şaddat Malikânesi'ne bir daha nasıl girerdi?

"Ayda yıllardır Hasan ile nişanlı gibiydi zaten" diye sürdürdü İsmail ciddi bir sesle ve arkadaşını gerçeği kabul etmesi için yüreklendirircesine ekledi: "Hem Ayda senden yaşça büyük. İyi bir uyku çekersen unutup gidersin. Duyguların seni üzmesine izin verme."

Unutmak mı, diye sordu kendine Kemal. Sonra dönüp, "Sözde aşkımdan bahsederken benimle alay etti mi?" diye sordu merakını saklama ihtiyacı hissetmeden.

"Asla! Dedim ya, hayranlarından söz etmeyi seviyor Ayda."

Sevgilin zalim, alaycı bir ilaheydi, diye düşündü Kemal. Hayranlarıyla alay edip eğleniyordu. Kafanla, burnunla alay ettiği günü hatırlıyor musun? O da tabiat kanunları gibi güçlü ve zalim. Bütün bunlardan sonra, nasıl herhangi bir kız gibi sevinçle koşar zifaf odasına? Annenin o doğal tevazu, hiç olmazsa evliliğin içerdiği saldırganlığın idrakinde olduğuna işaret ediyor.

Epeyce uzun yürümüşlerdi. Bu üzücü konuşmadan yorulmuşçasına sessizlik içinde geri döndüler. Derken, İsmail bet bir sesle şarkı söylemeye başladı: "Böylesi hazineyi satan kızdan Allah razı olsun..."

Kemal arkadaşının şarkı söylemekte olduğunun farkında bile değildi sanki. Dile düşmüş olduğuna çok üzülüyordu.

Anlaşılan, Şaddat ailesi, arkadaşları, hizmetçiler, uşaklar, hepsi arkasından gülüyor, onu görünce birbirlerine göz kırpıyorlardı. Bu hiç hak etmediği bir terbiyesizlikti. Böyle mi ödüllendirilirdi aşk ve sadakat? Ne kadar zalimdi sevgilisi, ne kadar korkunçtu çektiği acı. Roma yanarken Neron şarkı söylemişse, belki benzer bir acının öcünü almak içindi.

Tüm yakışıklılığıyla at binen bir işgal komutanı ol, kalabalıkların elleri üstünde yükselen bir lider, kaidesi üstündeki bronz heykel, istediği şekle bürünebilen bir sihirbaz, bulutların üstünde uçan bir melek, çölde münzevi bir keşiş, masum insanları tehdit eden tehlikeli bir mücrim, şen seyircisini hayran bırakan bir soytarı veya izleyicilerini altüst eden bir müntehir...

Hikâyeyi Fuat el Hamzavi duyacak olsaydı alay etmez, her zamanki nezaketiyle ona, "Kabahat senin çünkü o insanları bize tercih ettin. Kamar ve Nergis gibi kızları küçümsedin. Dolayısıyla, tanrılar tarafından terk edilmişliğin keyfini çıkar bakalım" derdi.

Cevabım, "Ben ya cennet, ya hiç dedim" olurdu, diye düşündü Kemal. İster evlenip Paris'e veya Brüksel'e gitsin; ister güzelliği soluncaya kadar yaşlansın... Banimki gibi bir aşkı asla bulamayacak. Bu caddeyi unutma çünkü büyüleyici rüyalarla burada sarhoş oldun, burada yiyip yuttun nefes kesen umutsuzluğu. Artık bu gezegenin sakini değilim ben. Bir yabancıyım ve sürgünde yaşıyorum.

Dönüş yolunda, yine Şaddat Malikânesi'nin önünden geçtiler. İşçiler duvarlardaki, ağaçlardaki süsleri ve ampulleri toplamakla meşguldü. Düğün süslerinden arınmış olan malikâne karanlığa gömülmüştü. Sadece birkaç odanın balkonunda ve penceresinde ışık vardı. Parti bitmiş, kalabalık dağılmıştı. Bu manzara, her şeyin bir sonu olduğunu ilan ediyordu sanki. Cebinde nikâh şekeriyle eve dönerken, ağlamaması için eline çikolata tutuşturulmuş bir çocuk gibiydi. İki genç adam el Hüseyiniye başına kadar yavaş yavaş yürüyüp vedalaştılar.

Kemal, el Hüseyiniye Caddesi'nde henüz birkaç adım atmıştı ki, durdu. Sonra dönüp tekrar el Abbasiye Caddesi'ne girdi. Cadde bomboştu. Hızla Şaddat Malikânesi'ne doğru yürüdü. Evi görünce sağa sapıp çöle doğru ilerledi. Arkadaki bahçe duvarının gerisinde malikâneyi uzaktan görebile-

ceği bir yerde durdu. Öylesine karanlıktı ki, bir casus olsa bundan memnun olurdu. Bu ıssız yerde o gece ilk kez üşüdü. Paltosunu uzun ince bedenine iyice sardı. Yüksek duvarların ardındaki belli belirsiz yapı, koca bir kale gibi yükseliyordu. Bakışları o değerli hedefi aradı ve ikinci katın en sağındaki panjur aralarından ışık sızan kapalı pencereye kilitlendi. Zifaf odası bu oda olmalıydı, çünkü evin arka cephesinde uyanık olduğu anlaşılan tek oda buydu. Daha düne kadar Ayda ile Beddur'un yatak odasıydı bu oda. Bu gece, kaderin sunduğu en tuhaf gösteriye ev sahipliği yapmak üzere süslenmişti. Pencereye uzun uzun baktı... Önce ağaç dalındaki yuvasını gözleyen kanatları kırık bir kuş gibi, sonra da ölümün gözüne bakarcasına derin bir üzüntüyle. O pencerenin ardında neler oluyordu acaba? Keşke bahçedeki ağaca tırmanıp görebilseydi. O pencereden içeri tek bir bakış karşılığında tüm yaşamını vermek ucuz bir bedel olur; bunu memnuniyetle yapardı. Aşkını zifaf odasında görebilmek az şey miydi? Nasıl duruyorlardı? Bakışları karşılaşınca ne olmuştu? Ne konuşuyorlardı? Nereye saklamıştı kendini Ayda'nın onuru? Bunları görebilmek ve her sözcüğü, her hareketi ya da yüz ifadelerinin ima ettiği her şeyi zihnine kaydetmek için yanıp tutuşuyordu. Acı, iğrenç, hatta ürkütücü de olsa, her düşünceye, her duyguya ve dürtüye vâkıf olmak isterdi. Bunun için pişmanlık duymaksızın tüm yaşamını verebilirdi. Olduğu yerde hiç kımıldamadan saatler geçirdi. Penceredeki ışık sönmemiş, zihni soru sormaktan bıkmamıştı. Hasan Selim'in yerinde olsaydı ne yapardı? Bu soruya cevap veremeyecek kadar karışıktı aklı. Bencil emellerden yoksun sadakatin, böyle bir akşamda yeri yoktu. Ayda'ya sahip olmayı düşünmemişti hiç. Anlaşılan, Hasan Selim'in mezhebinde sadakat şartı yoktu.

Onlar zifaf odasında sıradan insanlar gibi öpüşürken, Kemal çölde ıstırap çekiyordu. Terli iç çekişler olacaktı ve kan sızarken baygınlık geçirmeler. Ölümlü bir bedeni açıkta bırakmak üzere sıyrılacaktı bir gecelik. İşte böyleydi insanoğlunun boş ümitler ve anlamsız hayallerle dolu dünyası.

Tanrıların alçalışına ağla ağlayabildiğin kadar. Ruhun bu trajediye doysun. Dört yıldır içini aydınlatan o göz ka-

maştırıcı, muazzam duygulara ne olacak şimdi? Hayal mahsulü ya da hayal mahsulü olan bir şeyin aksisedası değil, yaşamın ta kendisiydi! Şartlar bedeni baskı altına alabilirdi belki ama hangi güç ruha egemen olabilirdi ki?"

Böylece, aşkı onun olmaya devam edecekti. Aşk onun azabı ve sığınağı olacaktı... tıpkı hayretin, Yaradan'ın önüne çağrılıp kafasını karıştıran bu karmaşık şeyler hakkında sorguya çekilinceye kadar vaktini geçirmek için kullandığı bir oyuncak olacağı gibi. Keşke, o pencerenin ardında neler olduğunu görüp kendi varoluşunun sırrına erebilseydi. Soğuk ara ara ısırıp içinde bulunduğu durumu ve zamanın geçmekte olduğunu hatırlatıyordu. Eve gitmek için acelesi yoktu ki. O gece uyku ziyaretine gelecek miydi sanki?

32

Ahmet Abdülcevat'ın Bakırcılar Caddesi'ndeki dükkânının önünde duran at arabasının tekerlekleri çamurla kaplıydı. Arabadan Muhammed Afit inip dükkâna girdi. Üstünde yün cüppe vardı. "At arabasıyla geldik ama sandal daha güvenli olurmuş" dedi gülerek.

Bir buçuk gündür deliler gibi yağmur yağıyordu. Her yer çamur içindeydi. Caddeleri, ara sokakları sel götürüyordu. Yağmur biraz dinmişti dinmesine ama gökyüzü hâlâ kapalıydı. Bulutlar yeryüzünü bir tente gibi örtmüş; kasvetli hava gece olmuşçasına kararmıştı.

Ahmet Abdülcevat arkadaşını karşılayıp buyur etti. Muhammed Afit, bu beklenmedik ziyaretinin nedenini masanın yanı başındaki iskemleye oturur oturmaz açıkladı: "Bu havada gelmem seni şaşırttı herhalde. Birkaç saat sonra zaten bir arada olacağız ama özel olarak konuşmak istedim" dedi ve sanki bu tuhaf sözler için özür dilercesine güldü. Ahmet Abdülcevat da güldü; ama onunki sorgulayan bir gülüştü.

Cemil el Hamzavi havanın soğuk olması ve yağmur sayesinde müşteri beklemekten kurtulmuş; başını, boynunu atkıyla sarıp sarmalamıştı. Kapıya koşup Kallavun kahvehanesindeki garsona kahve getirmesi için seslendikten sonra dönüp oturdu.

Ahmet arkadaşının ziyaretinin önemli bir nedeni olduğunu anlamıştı, çünkü bu koşullar altında şart olmasa yapılacak bir ziyaret değildi bu. Son günlerde yaşadığı sağlık sorunları ve ruhsal bunalım, meraktan da öte, evhamlan-

masına yol açmıştı ama belli etmedi. Saygılı bir gülümsemeyle, "Ben de sen gelmeden hemen önce dün akşamı, el Far'ın nasıl dans ettiğini düşünüyordum" dedi. "Allah cezasını vermesin!"

Muhammed gülümsedi. "Hepimiz senin öğrencileriniz! Biliyor musun Ali Abdülrahim ne diyor? Son birkaç haftadır çektiğin baş ağrısının nedeninin kadınsızlık olduğunu söylüyor" dedi.

"Kadınsızlık mı? Baş ağrısının kadından başka bir nedeni var mı acaba?"

Garson elinde pirinç bir tepsiyle göründü. Kahve fincanlarıyla su dolu bardakları iki arkadaşın arasındaki sehpanın üstüne koyup ayrıldı.

Muhammed biraz su içip, "Kışın soğuk su içmek güzel. Sen ne dersin? Hoş neden soruyorum ki? Kışa bayılırsın. Şubat ayında bile soğuk suyla yıkanırsın sen. Söyle bakalım, milliyetçilerin Muhammed Mahmut'un evinde düzenledikleri konferansa dair haberler hoşuna gitti mi? Ölmeden önce Said, Adli ve Servet'i yeniden aynı cephede gördük çok şükür."

"Hikmeti büyük Allahım tövbeyi kabul buyurur."

"O itlere hiç güvenmiyorum."

"Ben de güvenmiyorum ama yapacak bir şey yok. Kral Fuat her şeyi daha da berbat etti. Artık İngilizlerle mücadele etmiyor olmamız üzücü."

Sessizce kahve içmeye koyuldular. Bu, nezaket konuşmasının bittiği anlamına geliyordu. Muhammed iskemlede doğrulup ciddi bir sesle, "Yasin'den ne haber?" diye sordu.

Adamın bakışlarında merak ve endişe vardı. Ahmet'in kalp atışları ürkütücü biçimde hızlandı. "İyi. Ara sıra geliyor. Geçen pazartesi buradaydı. Hayrola? Meryem ile mi ilgili? Onun nerede olduğu meçhul. Duyduğuma göre annesinin evinin meşrubatçı Bayumi'deki hissesini satın almış."

Muhammed gülümsemeye çalıştı. "Gelişim Meryem ile ilgili değil" dedi ve sürdürdü: "Kim bilir, belki de Yasin çoktan unutmuştur onu. Uzatmayacağım. Yeni bir evlilik var."

Ahmet'in kalbi hâlâ çok hızlı atıyordu. "Yeni bir evlilik mi?" diye ünledi. "Ama bana bundan hiç söz etmedi."

"Bir ay, hatta daha uzun süredir evli" diye cevap verdi Muhammed hayıflanarak. "Ganim Hamido bana bir saat önce söyledi. Bildiğimi sanıyor."

Ahmet'in sol eli bıyığıyla oynamaya başlamıştı. Sinirlendiği belliydi. "Bu kadar ileri gitmiş demek" dedi kendi kendine konuşurcasına. "İnanılır gibi değil. Benden nasıl saklar?"

"Anlaşılan şartlar gizlilik gerektiriyordu. Dinle. Tatsız bir sürprizle karşı karşıya kalma diye benden duy istedim. Gereğinden fazla durma üstünde. Daha da önemlisi, öfkelenme. Buna sağlığın elvermiyor artık. Ne kadar yorgun olduğunu unutma ve kendini sakın."

Ahmet, "Bir skandal mı söz konusu yoksa? Bana öyle geliyor. Ne biliyorsan anlat Muhammed" dedi çaresizlik içinde.

Muhammed üzüntüyle başını sallarken, "Yine o cesur Ahmet Abdülcevat olmanı istiyorum senden. Yasin, udi Zennube ile evlenmiş" dedi alçak bir sesle.

"Zennube!"

Haberin önemini ikisinin de gayet iyi kavradığı bakışmalarından belliydi. Ahmet çok huzursuz olmuştu, Muhammed ise düşünceliydi. Evlilik sorunu bir anda önemini yitirmişti sanki. "Zennube, Yasin'in babası olduğumu biliyor mu dersin?" diye sordu Ahmet nefes nefese.

"Sanmam; ama Zennube'nin senin sırrını ele vermediğinden eminim. Aksi halde Yasin'i kolay düşüremezdi ağına. Başarısını kutlamak lazım."

Ahmet soluğu kesilmişçesine tekrar sordu: "Belki de bildiği için evlendiğini sakladı benden?"

"Hayır. Öyle olduğunu sanmıyorum. Bilseydi asla evlenmezdi. Pervasız olduğu bir gerçek ama ahlaksız değil Yasin. Senden sakladıysa, bir udiyle evlendiğini söylemeye cesaret edemediği içindir. İnatçı erkek evlatlar nasıl da babalarının başına dert oluyor... Aslında, bu haber beni de altüst etti ama sen öfkelenmemelisin. Bu Yasin'in suçu. Oğlunun yaptıklarından sorumlu değilsin. Kimse seni suçlayamaz."

Ahmet derin bir iç çekip, "Ganim Hamido ne dedi? Anlat bana" dedi talimat verircesine.

Muhammed önemli değil der gibi elini sallayarak cevap verdi: "Senin bu evliliğe rıza gösterip göstermediğini sordu. 'Haberi yok' dedim. Üzüldü. 'Baba oğlu arasında ne büyük fark var' dedi. Allah yardımcısı olsun."

"Verdiğim terbiyenin sonucu bu mu? Aklım karıştı Muhammed. En çok ihtiyaç duydukları yaşta kontrolün bizden

çıkmış olması çok kötü. Kendi sorumluluklarını üstlenecek yaştalar ama ilişkilerini iyi idare edemiyorlar. Bizler de yaptıkları hataları düzeltemiyoruz. Bizler birer erkek olduk ama oğullarımız hâlâ çocuk. Sence Zennube ile neden evlendi? Hayvan! Orta malı olan bir kadınla evlenilir mi hiç? Kendimize ağlayalım. Allah büyüktür" dedi Ahmet yaslı bir sesle.

Muhammed elini arkadaşının omzuna koyup, "Biz görevimizi yaptık" dedi anlayışlı ve sevgi dolu bir sesle. "Artık herkes kendinden sorumlu. Kimse seni suçlayamaz."

Derken, el Hamzavi'nin sesi duyuldu: "İnsaf sahibi olan herkes böyle bir olayda sizin suçlu olmadığınızı teslim eder beyefendi. Ama işleri düzene sokmak için hâlâ bir umut var bence. Yasin'e biraz nasihat edin efendim."

"İtaatkâr bir çocuk gibi duracaktır önünde. Zennube'yi ertesi gün boşayacağı kesin. Hızlı davranmakta yarar var."

"Ya gebeyse?" diye sordu Ahmet ağlamaklı bir sesle.

"Allah yazdıysa bozsun" diye cevap verdi el Hamzavi.

Muhammed bir şeyler daha söylemek istiyordu sanki. Düşünceli gözlerle arkadaşına bakıp, "El Hamzavi'deki dükkânı evini döşemek için satmış olması üzücü" dedi.

Ahmet bakakaldı. Kaşlarını çatarak öfkeyle bağırdı: "Sanki ben yokum! Bana danışmadı bile."

Sonra ellerini birbirine vurup sürdürdü: "Soyulduğundan şüphem yok! Kolay av buldular... Beyefendi kılığında tımarsız bir katır!"

"Çocukça..." dedi Muhammed sevecen bir sesle. "Babasını da, oğlunu da unuttu anlaşılan. Öfkelenmenin yararı yok artık."

"Bana öyle geliyor ki, ne olursa olsun duruma el koymam lazım" diye bağırdı Ahmet.

Muhammed arkadaşını bir tehlikeden korumak istercesine kollarını açıp, "Oğlun büyüyünce onunla arkadaş ol... Senden beklenen ona nasihat etmen. Gerisini Allahın hükmüne bırak" dedi yalvararak. Sonra düşünceli bir tavırla bakışlarını indirdi. Kararsızlık içindeydi. Derken, "İkimizi de ilgilendiren bir şey daha var, torunumuz Rıdvan" dedi.

İki arkadaş uzun uzun bakıştılar. Muhammed sürdürdü: "Birkaç ay sonra yedi yaşında olacak. Korkarım babası vesayet talep edecek. Bu demek olur ki, çocuk Zennube'nin elin-

de büyüyecek. Bu korkunç bir şey olur, önlenmelidir. Herhalde hemfikirsin. Allahın izniyle, her şey yoluna girinceye kadar çocuğun bizde kalması için Yasin'i ikna etmeye çalış."

Torununun, vesayet kanunu hükmüne aykırı olarak, bir süre daha annesinin yanında kalmasına razı olmak Ahmet Abdülcevat'ın anlayışına ters düşmekteydi. Ne var ki, çocuğun kendi evinde büyümesini önermek de istemiyordu, çünkü bu durum Emine'nin sırtına bir yük daha bindirmek olurdu. Kadın yaşlanmıştı zaten, çocuk büyütmeye hevesli olacağını sanmıyordu. Arkadaşının önerisine boyun eğdi. "Haklısın, Rıdvan'ın Zennube'nin elinde büyümesi doğru olmaz" dedi.

Muhammed rahatlamıştı. Derin bir nefes alıp, "Anneannesi onu çok seviyor. İleride elde olmayan nedenlerde annesinin evine gitmek zorunda kalsa bile, bugün için daha iyi ellerde olacaktır. Annesi kırk küsur yaşlarında bir adamla evlendi. Adamın çocuğu olmuyor" dedi.

"Sizinle kalır inşallah" diye cevap verdi Ahmet.

"Tabii, tabii. İnşallah uzak bir ihtimalden bahsediyoruzdur. Allah yazmamış olsun. Yasin'e nazik davran ki, Rıdvan'ın bizde kalmasına karşı çıkmasın."

Derken, el Hamzavi, "Ahmet Abdülcevat tanıdığım en akıllı insandır" dedi yatıştırıcı bir ses tonuyla. "Yasin'in her erkek gibi istediği şekilde davranmakta hür olduğunu da, kendi mülkü üzerinde tasarruf hakkı olduğunu da bilir. Biraz nasihat edip gerisini Allaha bırakmaktan başka yapabileceği bir şey yok zaten."

Ahmet Abdülcevat günün geri kalanını düşünerek geçirdi. Hüzünlüydü. Yasin, bir erkek evlat olarak, tek kelimeyle kayıp! İnsanı hayal kırıklığına uğratan bir evlat sahibi olmak kadar kötüsü yok. Gittiği yolun nereye varacağı maalesef çok açık. Bunu görmek için arif olmak gerekmiyor. Beterin de beteri var önünde... Allah acısın, diye düşündü.

Ertesi gün öğlenden sonra oğlunu yanına çağırdı. Yasin, her itaatkâr gencin yapacağı gibi, babasının isteğine hemen riayet etti. Zaten ailesiyle ilişkilerini koparmamıştı. Çok özlediği halde, eski ev ziyaret etmeye cesaret edemediği tek yerdi. Babasıyla, Hatice veya Ayşe ile her buluşmasında üvey annesine selam göndermeyi ihmal etmezdi. Kadının ne

kadar kızgın olduğunu biliyor, inadından hâlâ vazgeçmemiş olsa bile, kendisine analık ettiğini, hatta yegâne annesi olduğunu asla unutmuyordu. Kız kardeşlerini ziyaret etmeyi sürdürüyor, Kemal ile zaman zaman Ahmet Abdo'nun kahvehanesinde buluşuyordu. Erkek kardeşini evine de davet etmiş; Kemal önce Meryem, sonra da Zennube ile tanışmıştı. Yasin haftada bir babasını dükkânda ziyaret ederdi. Bu ziyaretler ona babasının bir başka yönünü, Ahmet Abdülcevat'ın çekici yönünü keşfetme imkânı vermiş; aralarında sağlam bir dostluk, derin bir sevgi ilişkisi gelişmişti. Bunda kan bağı kadar, Yasin'in babasıyla birlikte olmaktan duyduğu haz da büyük rol oynamıştı.

Buna rağmen, o gün babasının yüzünde gördüğü ifade Yasin'e eski günleri hatırlattı. Onu korkutan, dehşete düşüren bir ifadeydi bu. Önünde sonunda öğreneceğini düşünerek babasına neden canının sıkkın olduğunu sormadı. Düşüncesizce hareket ettiği günden beri bekliyordu bu fırtınayı.

Ahmet Abdülcevat oğluna konuşma fırsatı tanımadan, "Kendimi bu kadar aşağılanmış hissetmek hiç hoşuma gitmiyor Yasin. Çok üzgünüm. Oğlumla ilgili bir haberi üçüncü şahıslardan mı duymalıydım?" dedi.

Yasin tek kelime etmeden başını önüne eğdi. Oğlunun bu sahte uysallığı Ahmet Abdülcevat'ı çileden çıkardı. "Çıkar o maskeyi yüzünden. Riyakârlık yapma bana. Neden bahsettiğimi biliyorsun. Konuş!" diye bağırdı.

"Size söylemeye cesaret edemedim" diye cevap verdi Yasin küçücük bir sesle.

"İnsan kötü bir şeyi ya da bir skandalı saklıyorsa cesaret edemez tabii."

Yasin babasına karşı gelmemesi gerektiğini içgüdüsel olarak biliyordu. "Evet..." dedi teslimiyet içinde.

Baba dehşet içindeydi. "Madem biliyordun, neden yaptın öyleyse?" diye sordu.

Yasin yine sustu. Baba bu suskunluğun, "Bunun bir skandal olduğunu biliyordum ama dayanamadım" demek olduğunun farkındaydı, çünkü aynı kadının kendisini de nasıl rezil ettiğini hatırlıyordu.

Utanç verici, diye düşündü Ahmet Abdülcevat. Bir öfke patlamasıyla temizledin şerefini ama sen de tekrar peşine düştün... Umutsuz bir vaka bu hayvan!

"Sonuçlarını düşünmeden, bizleri üzmek pahasına kendini bir skandalın ortasına attın demek!"

"Sizleri mi? Allah saklasın" diye bağırdı Yasin zekice.

Ahmet Abdülcevat çok öfkeliydi. "Aptalca davranma! Masum olmadığın açık. Şehvet sana her şeyi unutturuyor. Babanın ve kardeşlerinin şerefini ayaklar altına almakta olduğunun farkında bile değilsin. Aileyi bir orospuya mecbur ettin. Doğuracağı çocuklarla birlikte bizlerden biri olup çıkacak. Hoş, sana yeni bir şey söylediğimi sanmıyorum. Ailemizin itibarını sarstın. Bir bir düşüyor tüm taşlar, sonunda harabeye döneceksin!"

Yasin gözlerini indirip o kadar uzun süre sessiz kaldı ki, babasına hak vererek kendini çok suçlu hissettiği açıktı.

Görebildiğim kadarıyla, bu skandalın sana maliyeti, bir tiyatro oyunu sahnelemenin maliyetinden öte olmayacak, diye düşündü Ahmet Abdülcevat. İyi de... yarın öbür gün Zennube'nin, annesi, Zübeyde'nin, büyük teyzesi olduğu bir torunum olacak. Ünlü tüccar Ahmet Abdülcevat'ı adı kötüye çıkmış şarkıcı Zübeyde ile ilişkilendiren eşsiz bir durum! İşlediğimiz günahların kefaretini mi ödüyoruz ne?

"İstikbalini düşündükçe içim titriyor. Diyorum ya dökülüyorsun! Bu giderek daha da belirgin hale gelecek. Söyle bakalım, el Hamzavi'deki dükkânı ne yaptın?" dedi.

Yasin ne diyeceği hususunda bir süre kararsız kaldı. Sonra hüzünlü bakışlarını kaldırıp, "Acilen paraya ihtiyacım vardı" dedi ve bakışlarını tekrar indirip sürdürdü: "Farklı şartlar altında olsa sizden borç alırdım efendim ama utanç verici bir durumdu" dedi.

Ahmet Abdülcevat küplere bindi. "Riyakâr! Utanmıyor musun? Yaptığın her şeyi ayıp olduğunu bile bile yaptığına bahse girerim. Seni tanıyorum... anlıyorum da. Dolayısıyla beni kandıramazsın. İşe yaramayacağını bilsem bile, sana söyleyecek tek bir sözüm var: Kendini mahvediyorsun ve akıbetin kötü."

Yasin yine susmuştu, kederlenmiş gibi yapıyordu.

Hayvan, diye düşündü babası. O kız cazip bir şeytan ama evlenmek niye? Benimle yaşlı olduğum halde evlenmek istediğini sanmıştım ama bu genç boğayı ağına düşürdü işte. Bu düşünce onu biraz rahatlatmıştı. Zaten ne olursa olsun evlenmekti niyeti, başkasını seçti. Ve bu salak da kandı!

"Boşa onu! Gebe kalıp aile şerefine kuşaklar boyu silinemeyecek bir leke sürmeden boşa!"

Yasin bir süre cevap vermedi. Sonra, "Onu nedensiz boşamam doğru olmaz" diye mırıldandı.

İçinden, seni orospu çocuğu, diye ünledi Ahmet Abdülcevat. Bu akşamki âlem için muhteşem bir anekdot bu.

"Önünde sonunda boşayacaksın. Gebe kalıp senin de, bizim de başımıza bela olmadan boşa onu."

Yasin cevap yerine derin bir iç çekti. Babası endişeli bir yüz ifadesiyle süzmeye başladı. Fehmi ölmüştü. Kemal ya ahmaktı ya da aklını kaçırmıştı. Yasin ümitsizdi. İşin kötü tarafı, içlerinde en çok onu seviyorum. Her şeyi Allaha havale et. Allahım, ya boş bulunup Zennube ile evlenseydim?!

"Dükkânı kaça sattın?"

"İki yüz paund."

"Üç yüz değerindeydi kara cahil! Kim satın aldı?"

"Ali Tulun... tuhafiyeci."

"Harika! Tebrikler! Tüm para evi tefrişe mi gitti?"

"Hâlâ yüz paundum var."

"İyi. Yani damat parasız değil" diye alay etti Ahmet Abdülcevat. Sonra ciddiyetini takındı: "Dinle beni Yasin. Ben senin babanım. Adam gibi davran. Oğlunu, oğlunun geleceğini hiç düşünmüyor musun?" diye sordu duygusal bir tavırla.

Yasin şiddetle itiraz etti: "Nafakası her ay son kuruşuna kadar ödeniyor."

"Sence bu sadece bir para meselesi mi? Rıdvan'ın istikbalinden bahsediyorum ben... Henüz doğmamış olan çocuklarının da istikbalinden bahsediyorum."

"Yaratan kısmetini verir" dedi Yasin sakin ve kendinden emin bir sesle.

"Rabbim veriyor ama sen çarçur ediyorsun. Söyle bakalım..." diye bağırdı Ahmet Abdülcevat ve oturduğu yerde dikleşerek gözlerini oğluna dikip, "Rıdvan neredeyse yedi yaşında oldu. Ne yapmayı düşünüyorsun? Yanına alıp o kadının gözetiminde büyümesine razı mı olacaksın?" diye sordu.

Yasin'in etli yüzünden rahatsız olduğu belliydi. "Ne yapayım o zaman? Hiç düşünmemiştim."

Ahmet Abdülcevat üzüntüyle başını sallayarak, "Allah iyiliğini versin, Allah düşüncenin şerrinden korusun seni.

Düşünecek boş vaktin var mı acaba?" dedi alaycı bir sesle ve ekledi: "Rıdvan anneannesinde kalmaya devam etmeli."

Yasin bir an durdu, sonra başını öne eğerek buna razı olacağını belirtti. "Siz daha iyi bilirsiniz Baba. Oğlum için en iyisi bu olur" dedi itaatkâr bir sesle.

"Öyle görünüyor ki, bu senin için de en iyisi olacak" dedi baba alaycı bir sesle. "Böylece, önemsiz işlerle uğraşmaktan kurtulmuş olursun."

Yasin'in verebildiği tek cevap, şaka yapıyorsun herhalde ama olsun, der gibi gülümsemekti.

"Seni kolayca ikna edemem diye düşünmüştüm."

"Beni ikna eden görüşlerinize olan itimadım."

Ahmet Abdülcevat hayretler içinde kalmıştı. "Sahi mi? Madem öyle, neden beni başka konularda da dinlemiyorsun?" dedi ve göğüs geçirerek sürdürdü: "Ne yararı var? Allah akıl fikir versin. Bu senin suçun. Rıdvan meselesini bu akşam Muhammed Afit ile konuşurum... nafaka ödemeye devam etmen şartıyla tabii. Belki razı olur."

Yasin babasıyla vedalaşıp kapıya yöneldi. Daha iki adım atmamıştı ki, Ahmet Abdülcevat'ın, "Oğlunu sevmiyor musun?" diye soran sesini duydu.

Olduğu yerde döndü ve, "Sevdiğimden şüpheniz mi var Baba? Rıdvan yaşamımdaki en değerli şey" diye cevap verdi sitemkâr bir sesle.

Ahmet Abdülcevat kaşlarını kaldırıp başını salladı ve "Güle güle" dedi.

33

Ahmet Abdülcevat cuma namazından bir saat kadar önce Kemal'i odasına çağırdı. Önemli bir şey ya da canını sıkan ciddi bir sorun olmadan ailenin hiçbir ferdini odasına çağırmazdı. Kendisini huzursuz eden bir konuda oğlunu sorgulamak için sabırsızlanıyordu. Bir önceki gece, bazı arkadaşları haftalık *el Balağ* dergisinde "genç yazar Kemal Ahmet Abdülcevat"a atfedilen bir makalenin yayımlandığını söylemişlerdi. Makalenin başlığı, "İnsanın Kökeni" idi. Makaleyi henüz hiçbiri okumamıştı ama hepsi onu kutlayıp takılmıştı. Öyle ki, Ahmet Abdülcevat oğluna nazar değer korkusuyla Şeyh Mutevalli Abdülsamet'i arayıp genç adam için özel bir muska yazdırmayı bile ciddi ciddi düşünmüştü.

Muhammed Afit, "Oğlunun adı dergideki o önemli yazarlarla birlikte anılıyor. Hadi cesaret! Dua et de Allah ona diğerlerininki kadar parlak bir mesleki gelecek nasip etmiş olsun" demişti.

Ali Abdülrahim, "Güvenilir kaynaklar el Manfaluti'nin kalemi sayesinde çiftlik sahibi olduğunu söylüyor. Hayırlısı..." demişti.

Diğer dostları da Şevki, Hafız ve el Manfaluti gibi yazarları anarak, bunların çoğu için yazı yazmanın egemen sınıfın gözüne girmenin en etkili yollarından biri haline geldiğini söylemişlerdi.

İbrahim el Far ise işi şakaya vurmuş, "Bir budalanın belinden âlim yaratan yüce Allahın hikmeti işte" demişti.

Ahmet Abdülcevat makalenin başlığına ve "genç yazar" ibaresine şöyle bir bakıp dergiyi haziran sıcağında üstünden çıkardığı cüppesinin cebine koymuştu. Zaten viski de içmiş, sıcak basmıştı. Yazıyı evde veya dükkânda yalnız kalınca okuyacaktı. Dolayısıyla, gururla ve mutluluk içinde eğlenmeyi sürdürmüş, hatta ilk kez Kemal'in Öğretmen Okulu tercihine muhalefet etmiş olmasının belki de yanlış olduğunu düşünmeye başlamıştı. "Çocuk" bu talihsiz seçimine rağmen "bir şey" olacaktı galiba. Sonra, "kalem"in seçkinlerin gözünde nasıl değer kazandığını ve el Manfaluti'yi düşünmüştü. Kim bilebilirdi ki? Belki de Ahmet Abdülcevat'ın rüyasında bile görmediği kadar güzel bir yaşam nasip olurdu oğluna.

Ertesi gün, sabah namazından ve kahvaltıdan sonra kanepeye oturup merakla dergiyi açtı ve kolay anlamak için makaleyi yüksek sesle okumaya başladı. Ama bir de ne görsün? Gazete ve dergilerdeki siyasi yazıları kolayca okuyup kavradığı halde, bu makale başını döndürüyor, kalbini sıkıştırıyordu. Bir kez daha yüksek sesle ve dikkatle okudu. Makale, Darwin adlı birinden ve bu adamın uzak diyarlarda bir yerde yaptığı çalışmalardan söz ediyordu. Adam hayvanlar arasında can sıkıcı kıyaslamalar yapmış; insanların hayvan soyundan geldiği, hatta bir maymundan türediği gibi tuhaf bir sonuca varıp buna kendisi bile şaşırmıştı. Ahmet Abdülcevat, özellikle bu nahoş paragrafı bir kez daha ve korkuyla okudu. Oğlu, onun etinden canından olan oğlu da, hiç itirazsız ya da tartışmasız insanın hayvandan türediğini iddia etmekteydi. Altüst oldu. Dehşete düştü. Devlet okullarında böylesi tehlikeli fikirler mi sokuyorlardı çocukların aklına? Kemal'i çağırttı.

Babasının odasına girdiğinde neden çağrılmış olduğuna dair en ufak fikri yoktu Kemal'in. Onu birkaç gün önce de çağırıp Öğretmen Okulu'nda üçüncü sınıfa geçtiği için kutlamıştı. Bir tatsızlık olduğunu sanmıyordu. Son zamanlarda zayıflamış, yüzü solmuştu genç adamın. Aile bu durumu olağanüstü bir gayretle imtihanlara çalışıyor olmasına vermişti, oysa nedeni bu değildi. Beş aydır cehennemi duyguların pençesinde, ölümcül bir acı ve ıstırap çekmekteydi Kemal.

Ahmet Abdülcevat oturmasını işaret etti. Genç adam yüzü babasına dönük olarak saygılı bir biçimde kanepe-

nin diğer ucuna oturdu. Annesi gardırobun yanına oturmuş sökük dikiyor, giysi katlıyordu. Baba elindeki dergiyi kanepenin üstüne, ikisinin arasına atarak sahte bir soğukkanlılık içinde, "Bu dergide bir makalen var, öyle değil mi?" dedi.

Kemal derginin kapağına bakıp şaşırdı. Bu tam bir sürprizdi işte. Babası edebiyat dergilerine nereden merak sarmıştı acaba? Bazı "görüşlerini" ya da masum felsefi mütalaa ve duygusal feryatlarını, hem nesir, hem nazım olarak *el Sabah* adlı dergide daha önce de yayınlamıştı. Babasının bunlardan haberi olmadığından emindi. Sadece Yasin biliyordu. Kemal bunları bizzat okumuştu ağabeyine. Yasin, "Bunlar sen küçükken sana benim verdiğim emeğin mahsulü. Sana şiirin ve hikâyenin ne olduğunu ben öğrettim. Çok güzel Hocam ama çok derin" demiş, sonra da takılmıştı: "Nereden esinlendin? Bu nazik, zarif yakınmaların konusu olan güzel kız kim bakalım? Hocam, bir gün sen de göreceksin ki, kadınlar sopa ister. Sopadan başka hiçbir şey fayda etmez."

Ne ki, babası yazdığı en tehlikeli yazıyı okumuştu, üstünde çalışırken kendisine de müthiş bir ruhsal mücadele yaşatan, zihnini yakıp kavuran bir yazıyı. İyi de, nasıl olmuştu bu? Meğer ki babasının Vaft sempatizanı arkadaşları partiyle bağlantılı tüm yayınları satın alıyor olsun, hiçbir izahı yoktu. Bu zor durumu atlatabilecek miydi acaba? Başını kaldırıp telaşını asla yansıtmayan bir sesle, "Evet. Öğrendiklerimi savunmak ve kendimi cesaretlendirmek için yazmam gerekir diye düşündüm..." dedi.

Ahmet Abdülcevat, "Yazmanın sakıncası yok. Gazetelerde, dergilerde yazmak seçkinler nezdinde tanınmışlık ve itibar kazanmanın etkin bir yolu olmuştur hep ve hâlâ öyle. Önemli olan ne yazdığın. Neydi bu makalenin amacı? Oku da anlat bana. Amacın pek net değil" dedi sahte bir sükûnetle.

Tam bir felaketti bu! Yazı genel kamuoyunu, özellikle de babasını hedef alan bir yazı değildi. "Uzun bir makale Baba. Hepsini okudunuz mu bilmem? Bilimsel bir teoriden bahsediyorum..."

Ahmet Abdülcevat kıvılcımlar saçan sabırsız bir bakışla baktı oğluna. Bugünlerde bilim dedikleri bu mu, diye sordu kendine. Bilime de, ilim adamlarına da lanet olsun!

"Bu teoriyle ilgili olarak sen ne diyorsun? İnsanların hayvan soyundan geldiklerini ima eden birtakım sözlere rastladım da. Bu doğru mu?"

Kemal tüm ruhu, inançları ve imanıyla verdiği mücadeleden daha yeni çıkmıştı, bitkindi. Bugün de babasıyla uğraşmak zorundaydı. Bir önceki mücadele daha ateşli, daha eziyet vericiydi ama bu kez çok korkuyordu. Allah bile vereceği cezayı erteleyebilir ama babası hiç gecikmezdi.

"Bu bir teori" dedi.

Ahmet Abdülcevat sesini yükseltip, "Âdem, insanın babası Âdem, Allahın çamurdan yarattığı, içine ruhunu üflediği Âdem... bilimsel teori bu konuda ne diyor?" diye sordu ürkütücü bir sesle.

Kemal de bu teoriyi babası gibi ürkütücü bulmuş, aynı soruları kendisine defalarca sormuştu. Konunun üstünde çalıştığı gece sabaha kadar uyuyamamış; Âdem, Yaratan ve Kuran hakkında ince ince düşünmüştü. "Ya Kuran tümüyle doğru ya da bildiğimiz Kuran, Kuran değil." Bu sözler babasının ağzından bir kez çıktıysa, kendisinin ağzından on kez çıkmıştı. Neler çektiğimi bilmeksizin saldırıyorsun bana, diye düşündü. Eziyete alışık olmasaydım ölebilirdim o gece.

"Teorinin sahibi Darwin, Âdem efendimizden söz etmiyor..." diye cevap verdi küçük bir sesle.

Ahmet Abdülcevat öfkeyle bağırdı: "O halde Darwin, Şeytan'ın tuzağına düşmüş bir zındık. Eğer insanın atası bir maymun ya da bir başka hayvansa, Âdem değil demektir. Bunun Allahı inkâr olduğu apaçık. Yaratana yapılan çirkin bir saldırı. Sarraflar Çarşısı'ndan bazı koptik Hıristiyanlar, Yahudiler tanırım. Âdem'e inanırlar. Tüm dinler inanır Âdem'e. Bu Darwin hangi mezhebin mensubu acaba? O bir zındık, bir kâfir. Ortaya böyle bir teori atmak son derece pervasız bir tutum. Söyle bakayım, Darwin okuldaki hocalarından biri mi yoksa?"

Keşke gülecek halim olsa, diye düşündü Kemal. Kalbim aşk acısıyla, kuşkuyla dolu; inancımı kaybediyorum. Din ile bilimin bu korkunç kapışması yaktı kavurdu beni. Ne ki, aklı olan karşı durabilir mi ilme?

"Darwin uzun yıllar önce yaşamış olan bir İngiliz bilim adamı" diye cevap verdi.

"Allah o İngilizlerin belasını versin" dedi annesi sesi titreyerek.

Ahmet Abdülcevat ile Kemal dönüp baktılar. Kadın iğneyi ipliği bir yana bırakmış onları dinliyordu. Ahmet Abdülcevat oğluna sordu: "Okulda bu teoriyi mi okutuyorlar size?"

Kemal kendisine aniden atılan bu güvenlik ipine sarılıp, "Evet" yalanının arkasına sığındı.

"Çok tuhaf! Zamanı gelince sen de bunu mu öğreteceksin öğrencilerine?"

"Asla! Ben edebiyat öğreteceğim. Edebiyatın bilimle hiçbir ilgisi yok."

Ahmet Abdülcevat ellerini birbirine vurdu. Keşke ailesi kadar bilimi de denetleyebiliyor olsaydı. "O zaman neden öğretiyorlar? Amaçları sizi kâfir yapmak mı?" diye bağırdı.

"Allah saklasın" dedi Kemal.

"Ama yazdığın yazıyla bu görüşe yaygınlık kazandırıyorsun" dedi baba oğluna kuşku dolu gözlerle bakarak.

"Tövbe! Okur inansın diye değil, bilgi sahibi olsun diye yazıyorum" dedi ihtiyatlı bir tavırla. "İman dolu bir insanın ateizmden etkilenmesi söz konusu olamaz zaten."

"Bu canice şeyden başka konu bulamadın mı yazacak?"

Neden yazmıştı bu makaleyi? Bunu, yazıyı dergiye göndermeden önce de uzun uzun düşünmüştü. Dinsel inançlarının idam fermanını vermek istemiş olmalıydı. Son iki yıldır imanı, İslam'ı sorgulayan büyük şairlerden el Maarri ile Ömer Hayyam'dan esen rüzgârları göğüsleyip ayakta kalmıştı kalmasına ama ilmin demir yumruğu inip her şeyi sonsuza dek yok etmişti.

En azından ateist değilim, dedi Kemal kendine. Allahın varlığına hâlâ inanıyorum. Ama din? Din nerede? Yok! Kaybettim... tıpkı kutsal şehit Hüseyin'in Kahire'deki türbesinde olmadığı söylenen kafasını kaybettiğim gibi kaybettim... ve Ayda'yı kaybettim... ve özgüvenimi de!

"Belki hata yaptım ama mazeretim var. Teoriyi inceliyordum" dedi hüzünlü bir sesle.

"Bu bir mazeret olamaz. Hata yapmışsın, düzeltmek zorundasın."

Ne iyi bir adamdı babası... onun ilme saldırıp, bir menkıbeyi savunmasını istiyordu. Gerçekten çok acı çekmişti ama kalbinde menkıbelere, hurafeye yer yoktu artık.

Yeterince aldatıldım. Yeterince eziyet çektim, diye düşündü Kemal. Bundan böyle fantezilere kanmayacağım. Işık ışıktır. Babamız Âdem! Ama benim babam değil. Gerçek buysa, babam maymun olsa ne yazar? Âdem'in sayısız oğullarından biri olmaktan iyidir. Zaten, Âdem gibi bir peygamberden geldiğim doğru olsaydı, gerçeklik beni aptala çeviremezdi.

"Hatamı nasıl düzeltebilirim ki?"

"Şüphe götürmeyen bir gerçeğe dayanarak: Allah, Âdem'i yarattı ve Âdem insanın atası. Bu gerçek Kuran'da yazılı. Teorinin yanlışını çıkart. Bu senin için zor olamaz. Bunun için okuyorsun" diye cevap verdi Ahmet Abdülcevat tüm sadeliği ve keskin diliyle.

"Rahman ve rahim Allahın kelâmını inkâr eden birinin hata yaptığını ispatlamaktan kolay ne var" diye araya girdi Emine ve sürdürdü: "Şu İngiliz kâfire insanın atasının Âdem olduğunu söyle. Büyükbaban Allahın kitabını ezbere bilirdi. Onu örnek alıp almamak senin bileceğin iş ama büyükbaban gibi bir âlim olmak istediğin için çok mutluyum."

Ahmet Abdülcevat'ın bu sözlerden hoşlanmadığı yüzünden belliydi. "Allahın kitabından ya da ilimden sen ne anlarsın? Büyükbabayı bırak da işine bak" diye payladı kadını.

"Efendim, ben Kemal'in büyükbabası gibi bir âlim olmasını, Allah'ın ışığıyla dünyayı aydınlatmasını istiyorum" diye cevap verdi Emine mahcup bir sesle.

Kocası öfkeyle bağırdı: "Ama karanlık yaymaya başlamış oğlun..."

"Allah korusun, efendim. Belki yanlış tefsir etmişinizdir" dedi kadın düşünceli bir tavırla.

Ahmet Abdülcevat'ın gözlerinden ateş fışkırıyordu, karısına sert sert baktı. İpleri biraz gevşek bırakınca olacağı buydu işte. Kemal insanoğlunun maymundan geldiği teorisini yayıyor, Emine onunla tartışıp yanlış tefsir ettiğini söylüyordu. "Bırak da konuşayım! Lafımı kesme" diye bağırdı karısına. "Aklının almadığı şeylere karışma. İşine bak. Allah cezanı versin" dedi.

Sonra kaşlarını çatıp Kemal'e döndü: "Söyle bakalım, dediğimi yapacak mısın?"

Karşı karşıya kaldığın sansür, özgür düşünceyi dünyanın başka yerlerinde de tehdit eden sansürden çok daha acımasız, diye düşündü Kemal. Ama hem korkuyor, hem çok seviyorsun onu. Onu asla üzemez, asla zarar veremezsin. Acım unut. Seçtiğin yaşam bu... bir tartışma, bir münazara yaşamı.

"Bu teoriye nasıl cevap verebilirim ki? Cevabımı Kuran'dan referanslarla sınırlarsam, tartışmaya yeni bir şey katmış olmam. Bunlar herkes tarafından bilinen ve inanç duyulan şeyler. Konuyu bilimsel bir biçimde tartışmak ise bir uzmanlık meselesi."

"Madem uzmanlık alanının dışındaydı, neden yazdın o zaman?"

Bu doğruydu ama genç adam teoriye bilimsel bir gerçeklik olarak inandığını, maalesef söyleyemezdi babasına. Zaten bu nedenledir ki, teorinin bilimselliğine dayanarak varoluşa dair bilimin ötesine geçen felsefi bir çerçeve çizebileceğini sanmıştı. Ahmet Abdülcevat oğlunun suskunluğunu hata yaptığının kabulü olarak değerlendirip iyice içerleyip üzüldü. Oğlunun böyle bir konuda yanılmış olmasının son derece ciddi sonuçları vardı; ne ki otoritesini devreye sokacağı bir alan değildi bu. Özgür düşünceli bu gencin karşısında, tıpkı oğlunun vesayetini üstlenmekten kaçan Yasin'in karşısında olduğu gibi, eli kolu bağlıydı. Bu tuhaf zamanlarda o da mı diğer babaların yaşadıklarını yaşayacaktı? Genç kuşağa dair inanılmaz şeyler işitiyordu. Bazı okul çocukları sigara içiyor, bazıları hocalarını sorguluyor, bazıları da babalarına karşı geliyordu. Oğulları nezdinde itibarından bir şey kaybetmemişti henüz ama yıllardır kararlılıkla uyguladığı katı disiplin ne işe yaramıştı acaba? Yasin kendini kadere terk etmiş tökezliyor; Kemal tartışıyor, münakaşa ediyor, elinin altından kaçıp kurtulmaya çalışıyordu.

"Beni iyi dinle. Saygılı ve itaatkâr bir çocuksun, dolayısıyla sana sert davranmak istemiyorum. Bu konuda, sana sadece ne düşündüğümü söyleyebilirim. Unutma ki, nasihatimi dinlemeyenler adam olamadı" dedi ve kısa bir aradan sonra sürdürdü: "Yasin buna en iyi örnek. Rahmetli ağabeyini de uyarmıştım kendini ateşe atma diye. Yaşasaydı, bugün önemli bir adam olmuştu."

"İngilizler öldürdü onu. Ya öldürüyorlar, öldüremiyorlarsa dinsizlik yayıyorlar" dedi Emine inlercesine.

Ahmet Abdülcevat devam etti: "Aldığın derslerin içinde dine aykırı şeylerle karşılaşıp başarın için bunları ezberlemek durumunda kalırsan ezberle tabii ama inanma. Dahası, gazetelerde yayınlama. Aksi takdirde sen de sorumluluk üstlenmiş olursun. İngiliz bilimi itibariyle tavrın, Mısır'ın işgaline karşı tavrın gibi olsun. Dayatsalar da meşruiyetini kabul etme sakın."

Emine'nin o yumuşak ve utangaç sesi tekrar duyuldu: "Bundan böyle yaşamını bilimin yalanlarını çıkarmaya ve Allahın ışığını yaymaya vakfet."

Ahmet Abdülcevat bağırdı: "Gerekeni söyledim. Görüşlerine ihtiyacım yok!"

Kadın işine döndü. Kocası bir daha lafa karışmayacağından emin olmak istercesine ona tehditkâr bir biçimde baktıktan sonra Kemal'e dönüp, "Anlaşıldı mı?" diye sordu.

"Tamamen" diye cevap verdi Kemal babasına güven veren bir sesle.

Bundan böyle yazdıklarını *al Siyasa*'da yayımlamalıydı, çünkü bu gazetenin -izlediği yayın politikası nedeniyle- bir Vaftçı'nın eline geçmesi imkânsızdı. İçinden annesine söz verdi ki, yaşamını Allahın ışığını yaymaya adayacak. Işık ile hakikat zaten aynı şey değil miydi? Tabii öyleydi. Dinden kopmak suretiyle dindar olduğu zamankinden çok daha yakın olacaktı Allaha. Bilimden başka din var mıydı? Varoluş sırrının anahtarıydı bilim... ve gerçekten yüce olan her şeyin! Peygamberler bugün gelseydi dünyaya, ilahi mesaj olarak ilmi seçerlerdi. Kemal menkıbeler rüyasından işte böyle uyanacak; çıplak gerçeklikle yüzleşmek üzere, cehaletin ölümüne savaş verdiği fırtınayı böyle geride bırakacaktı. Menkıbelerin hüküm sürdüğü geçmişi ile aydınlığa adanmış geleceğini birbirinden ayıran kesin bir çizgiydi bu. Allaha giden yollar, ilim, irfan ve güzellik yolu önünde böyle açılacaktı. Yanıltıcı hayallerle, aldatıcı umutlar ve derin acılarla dolu geçmişine veda edecekti.

34

Şaddat Malikânesi'ne yaklaşırken gözü doyana dek bakacağı her şeyi ince ince aklından geçirdi. Bahçeye girince dikkatini iyice yoğunlaştırdı. Bu ziyaretinin evin, ev sahiplerinin ve evle ilgili anıların keyfini çıkarmak için son fırsat olduğunu biliyordu. Hüseyin, Fransa'ya gitmek için sonunda izni koparmıştı babasından. Ne diyebilirdi ki? Evin yanından dolanarak arka bahçeye çıkan patikaya ve bu patikaya bakan pencereye duygu yüklü gözlerle baktı. Ayda'nın o ince, zarif bedenini ve artık bir yıldız parıltısı kadar anlamsız güzel bakışlarını neredeyse görebiliyordu. O bakışlar, bir bülbülün kendi coşkusu içinde onu dinleyenden bihaber şarkı söylemesi gibi, aslında hiç kimseye dönük olmayan yumuşacık bir selamdan öte anlam taşımıyordu. Derken, sıra evin arkasından çöl sınırına kadar uzanan, ahşap kafeslere sarılmış yaseminler, palmiyeler ve gül ağaçlarıyla süslü o muhteşem bahçeye geldi. Aşk ve dostlukla sarhoş olmanın tadına vardığı çardak da oradaydı işte. Tüm yumurtalarını aynı sepete koyma! diyordu bir İngiliz atasözü. Hüzünle gülümsedi. Bu atasözünü çoktandır biliyordu, ya pek inandırıcı gelmemişti o zamanlar. Ama dikkatsizlikten ama aptallıktan ama kaderin bir cilvesi olarak kısmen dostluk, kısmen de aşkla tüm kalbini vermişti bu eve. Aşkını kaybetmişti. Dostu ise yurtdışına gitme hazırlığındaydı. Yakında ne bir aşk, ne de bir dost kalacaktı.

Ruhuna kazınmış olan bu manzaranın kaybı nasıl telafi edilebilirdi? Malikâne, bahçe ve çöl... bunlar hem bir bü-

tün olarak, hem de ayrı ayrı çok tanıdık, çok duygudaştı. Benzer bir biçimde, Ayda ve Hüseyin isimleri anılarına kazılıydı. Bu görüntüden nasıl mahrum kalabilir ya da yoldan geçen biri gibi uzaktan bakarak nasıl avunabilirdi? Malikâneye öylesine karasevdalıydı ki, bir ara kendisini putperestlikle bile suçlamıştı.

Hüseyin Şaddat ile İsmail Latif masada karşılıklı oturuyorlardı. Her zamanki gibi, masanın üstünde su dolu bir sürahiyle bardaklar vardı. Her yaz olduğu gibi, beyaz pantolon ve yakası açık gömlek giymişti arkadaşları. Birbirinin zıddı iki yüz ona çevrildi. Hüseyin'inki gayet yakışıklı ve pırıl pırıldı. İsmail'in hatları ve bakışları keskindi. Genç adam üstünde beyaz takım elbise ve kolunun altında püskülü bir öne, bir arkaya sallanan fesi olduğu halde onlara yaklaştı. Tokalaştılar. Sırtı eve dönük olarak oturdu. Bir zamanlar ev de ona sırtını dönmemiş miydi zaten?

İsmail haylaz haylaz gülerek, "Bundan böyle nerede buluşacağımız bize kalmış" dedi.

Kemal belli belirsiz gülümsedi. O acı nedir bilmeyen alaycılığıyla ne kadar da mutlu bir insandı İsmail. İsmail ile Fuat el Hamzavi'den başka kimsesi kalmamıştı. Bu dostları belki kalbine eşlik edecek ama onunla asla uyuşamayacaktı. Sadece yalnızlıktan kaçmak için koşacaktı onlara. En iyisi alınyazısını zarafetle kabullenmekti.

"Hüseyin gittiğine göre ya kahvehanelerde, ya sokaklarda buluşmamız gerekecek" diye cevap verdi.

Hüseyin can attığı hedefe varmıştı. Kendisi için pek de bir şey ifade etmeyen bu ayrılığa üzülen arkadaşlarını üzmemek isteyen biri gibi başını sallayarak, "Sizlerden ayrıldığıma hayıflanarak gideceğim Mısır'dan" dedi. "Dostluk her şeyden aziz tuttuğum kutsal bir duygu. Dost, insanın aynası. İnsanın duygularını, düşüncelerini yansıtan bir ayna. Bir çok bakımdan birbirimizden farklı olmamız temelimiz bir olduğu sürece önemli değil. Dostluğumuzu asla unutmayacağım. Tekrar görüşünceye kadar yazışacağız zaten" dedi.

Terk edilmekte olan yaralı bir kalbi teselli için hoş sözlerden başka bir şey yoktu sunulabilecek... Sanki Hüseyin'in kız kardeşinin elinden yeterince acı çekmemişti Kemal. Beni böyle mi terk ediyor, böyle mi mahrum ediyorsun gerçek

dostluktan, diye düşündü. Terk ettiğin dostun, yarın manevi tatmine duyduğu ihtiyaçtan ölüyor olacak.

"Bir daha ne zaman görüşeceğiz? Turist gibi sürekli gezmek istediğini unutmuş değilim. Bu ayrılığın kalıcı olmayacağından emin misin?" dedi Kemal üzüntülü bir sesle.

İsmail doğruladı. "Bana sorarsan kuş kafese dönmeyecek" dedi.

Hüseyin keyifle güldü. "Babam hukuk öğrenimime devam etme koşuluyla seyahat etmeme izin verdi ama verdiğim sözü tutabilir miyim bilmem. Hukukla aramda aşk ilişkisi olmadığı malum. Dahası, sistematik eğitime tahammülüm yok. Sadece sevdiğim şeyleri yapmak istiyorum ben. Öğrenmek istediğim birbirinden farklı bir sürü şey var. Bunlar, hepsini tek bir okulda öğrenemeyeceğim kadar çok ve çeşitli. Daha önce de söylemiştim. Sanat felsefesi, şiir, roman ve hikâye hakkında ders almak istiyorum. Müzeleri, konser salonlarını gezmek, âşık olmak ve hoş zaman geçirmek istiyorum. Tüm bunları hangi kolej ya da fakülte sunabilir ki bana? İkinizin de bildiği bir başka şey daha var tabii. Ben okumak değil, duymak istiyorum. Açıklamayı bir başkası yapsın, ben dinleyeyim. Dinleyeyim ve duygusal kavrayışım en üst düzeyde, zihnim uyarılmış olarak fırlayıp çıkayım dağlara, deniz kıyısına, barlara, kafelere, dans salonlarına. Tüm bunları bir bir yazacağım, rapor edeceğim size."

Hüseyin, Kemal'in artık inanmadığı cenneti tarif ediyordu sanki. Ama bu cennet tarifi bol bol alıp hiç vermediğin menfi bir tarifti. Kemal daha müspet olanı amaçlamıştı. Bu pembe yaşam Hüseyin'i bağrına bastığı takdirde evini özlemesini beklemek abesti.

İsmail, Kemal'in bu düşüncelerini kısmen dile getirerek, "Dönmeyeceksin" dedi. "Elveda Hüseyin! Hepimizin hayalleri aşağı yukarı aynı. Sanat felsefesini, müzeleri, şiiri, dağ yamaçlarını filan bir yana bırakırsak, hepimiz tek bir insan gibiyiz, aynıyız. Sana son kez hatırlatayım, asla bizlere dönmeyeceksin."

Kemal, Hüseyin'e bakıp İsmail'in sözlerinin genç adamın üstündeki etkisini anlamaya çalıştı.

Hüseyin, "Sık sık geleceğim. Mısır her zaman seyahat programımda olacak ki, arkadaşlarımı, ailemi görebileyim" dedi. Sonra Kemal'e dönüp, "Avrupa'ya gelişini dört gözle

bekliyor olacağım... o kadar ki, bunu daha şimdiden içimde hissediyorum" diye ekledi.

Kim bilir? Kemal'in söylediği yalan belki gerçekleşir; belki o uzak diyarları görebilirdi. Ne olursa olsun, Hüseyin'in bir gün dönüp geleceğine ve aralarındaki derin dostluğun asla bitmeyeceğine inanıyordu. Buna, aşkın kalpten sökülüp atılamayacağına inandığı gibi inanıyordu. Asla!

"Seyahat et ya da ne yaparsan yap; ama Mısır'a dön ve burada yaşa. İstediğin zaman yine seyahat edersin" dedi yalvarırcasına.

İsmail destekledi: "Makul bir adamsan hepimizin dileği olan bu öneriyi kabul edersin."

Hüseyin bu sözlerin haklılığını teslim edercesine başını öne eğdi. "Seyahatlerim önünde sonunda beni bu noktaya getirecektir" dedi.

Kemal hem dinliyor, hem de arkadaşının Ayda'ya çok benzeyen siyah gözlerini, zarif hareketlerini seyrediyordu. Hüseyin'nin saydam kişiliği neredeyse elle tutulabilir, gözle görülebilir bir olguydu Kemal için. Arkadaşını kaybedecek olursa, geriye ne kalırdı dostluğun kutsiyetinden ve aşkın hatırasından... O dostluk ki Kemal'e platonik aşkın ve huzur dolu mutluluğun ne olduğunu öğretmişti ve o aşk ki Kemal'e cennetteymişçesine sevinç, cehennemdeymişçesine acı yaşatmıştı.

Hüseyin her iki arkadaşına hitaben sürdürdü: "Mısır'a dönüp geldiğimde seni Maliye Bakanlığı'nda muhasip, seni de öğretmen olarak bulacağım. Muhtemelen ikiniz de baba olmuş olacaksınız. Ne tuhaf, öyle değil mi?!"

"Bizi birer devlet memuru olarak düşünebiliyor musun? Kemal'i öğretmen olarak getirebiliyor musun gözünün önüne?" diye sordu İsmail gülerek ve Kemal'e dönüp sürdürdü: "Öğrencilerin önüne çıkabilmek için epeyce kilo alman gerekecek. Genç kuşak şeytan gibi. Kıyaslamayla melektik bizler. Vaft'ın sadık destekçisi olduğun halde, hükümet seni Vaft'ı desteklemek için okulu boykot eden öğrencileri cezalandırmaya zorlayacak."

İsmail'in bu sözleri Kemal'i düşüncelerinden aldı. O koca kafası ve burnuyla öğrencilerin önüne nasıl çıkacağını düşünür buldu kendini. Öğrencilerin muzipliklerinden korunmak için onlara sert davranabileceğini -ki bildiği

tipsiz hocalar hep böyle davranırdı- düşünerek buruk bir acı duydu, kızdı. Bir yandan da öğrencilerine, kendisine davrandığı kadar sert ve kuralcı davranıp davranamayacağını merak etti.

"Sanmam ki hep öğretmen olarak kalayım" deyiverdi.

Hüseyin'in bakışları hülyalıydı. "Bence, öğretmenliği bırakıp gazetecilik yapacaksın sen, öyle değil mi?" dedi.

Kemal geleceği düşünür buldu kendini. Yazmak istediği o çok kapsamlı kitap geldi aklına. Ne ki, yazacak bir şey kalmamıştı! Peygamberlerin peygamberlik yapmış olduklarına inanmıyordu artık. Cennet ve cehennem yoktu. İnsana dair araştırmalar, artık sadece hayvan bilimlerinin konusuydu. Yeni bir konu bulması gerekiyordu.

"Becerebilirsem, bir gün modern düşünceyi yaymak için bir dergi çıkarabilirim" dedi hiç düşünmeden.

İsmail uyardı: "Hayır, dergileri sattıran politika. Arka sayfayı çağdaş düşünceye ayırabilirsin tabii. Hiciv yazarı bir Vaftçıya ihtiyaç var ülkede."

Hüseyin bir kahkaha atıp, "Dostumuz siyasete pek sıcak bakmıyor sanki. Ailesi zaten büyük bir kurban verdi ülkeye. Ama düşünce onun için koskoca ve apaçık bir alan" dedi, sonra Kemal'e dönüp ekledi: "Dediğini yapabilirsin. Dine isyanın da hiç beklemediğim ani bir sıçramaydı."

Bu sözler Kemal'i mutlu etti, çünkü isyanını onaylıyor, gururunu okşuyordu. Yüzü kızardı. "İnsanın hayatını hakikate, iyiliğe ve güzelliğe adaması ne hoş olurdu" dedi.

İsmail yaşama dair bu üç vasıf için üç kez ıslık çalıp, "Dinle ve not et" dedi alaycı bir üslupla.

Hüseyin ciddiydi. "Ben de senin gibiyim ama bilgi ve eğlence yetiyor bana" dedi.

Kemal coşkuyla, "Olay çok daha büyük... İnsanlığın iyiliğini, selametini amaçlayan hakikati arama mücadelesi bu. Aksi takdirde yaşamanın hiçbir anlamı olmayacağını düşünüyorum" diye cevap verdi.

İsmail, Kemal'e babasını hatırlatan bir biçimde ellerini birbirine vurdu. "O zaman yaşamın zaten bir anlamı yok demektir. Dinle bağını koparmak için kendini harap ettin, acı çektin. Oysa, ben dinle zaten hiç ilgilenmediğim için kendimi yormadım. Acaba doğuştan filozof muyum ben? Açıklanmaya ihtiyaç duymayan bir yaşam yeter bana. Ca-

nını dişine takıp verdiğin savaşa sezgisel olarak katılıyorum; ama -Allah beni affetsin- sen henüz orada değilsin; çünkü dini reddettiğin halde, hâlâ hakikate, iyiliğe ve güzelliğe inandığını söyleyip yaşamını bu üç şeye adamaktan bahsediyorsun. Din de bunu emrediyor zaten, öyle değil mi? Vaaz ettiği her şeye inandığın bir düsturu reddettiğini nasıl iddia edebilirsin?"

Alay ettiğine bakma, diye uyardı kendini Kemal. Ama inandığın değerler neden hep alay konusu oluyor? Diyelim, Ayda ile erdemli bir yaşam arasında seçim yapmak zorunda kaldın... Hangisini seçerdin? Ama şöyle bir düşünürsen, Ayda hep mükemmellikle bir tutuluyordu zihninde.

Hüseyin sessizliğin gereğinden fazla sürdüğünü düşünerek Kemal'in yerine cevap verdi: "İman sahibi insan bu değerlere aşkı din vasıtasıyla edinir, oysa özgür insan aynı şeylere değerli olduğu için âşıktır."

Allahım, onu bir daha ne zaman göreceğim, diye sordu Kemal kendine.

İsmail güldü. Belli ki düşünceleri bir başka yöne kaymıştı. "Söyle bana, artık dua da mı etmiyorsun? Ramazan'da oruç tutmayacak mısın?" diye sordu Kemal'e.

İbadetin en keyifli yönü Ayda için dua etmekti, diye düşündü Kemal. Ramazan'ın en güzel tarafı bu malikânede Ramazan'da geçirdiğim saatlerdi.

"Artık dua etmiyorum. Oruç da tutmayacağım."

"Dua etmediğini, oruç tutmadığını herkese söyleyecek misin?"

Kemal bir kahkaha atıp, "Hayır" dedi.

"Riyakârlık yapacaksın yani?!"

"Sevdiğim insanları incitmeye ne gerek var?" diye cevap verdi Kemal kızarak.

"Hem bu kadar yumuşak kalpli olup, hem de toplumun karşısına rağbet görmeyen fikirlerle çıkmayı göze alabilecek misin?" diye sordu İsmail alay edercesine.

Ya Hint filozofu Beydeba'nın klasik hicvi *Kelile ve Dimne* diye sordu kendine Kemal ve kızgınlığı geçti. Allahım, yoksa kitabım için hiç düşünmediğim bir konu mu geldi aklıma?

"Okura hitap etmek ayrı, anneyle babaya oruç tutmadığını söylemek ayrı" diye cevap verdi.

İsmail, Kemal'i işaret edip Hüseyin'e, "Cahil ailenin filozof çocuğu" dedi.

Birlikte oynayıp şakalaşacağın insanlar hep olacak ama bir daha dostluk kuramayacaksın çünkü kendi ruhunla söyleşmek sana yetecek, diye düşündü Kemal. O halde, sükûtla yetin ya da bir akıl hastası gibi kendi kendine konuş dur.

Bir süre kimse konuşmadı. Rüzgâr esmediği için bahçe de sakindi. Sanki sadece güller, karanfiller ve menekşeler memnundu havanın sıcağından. Güneş ışıklarını bahçeden çekip doğu duvarı boyunca uzanan dar bir banda kaydırmıştı.

Sessizliği İsmail bozdu. Hüseyin'e dönüp, "Hasan Selim ile Ayda Hanım'ı ziyaret etme fırsatın olacak mı dersin?" diye sordu.

Aman Allahım, diye ünledi Kemal içinden. Çarpan kalbim mi, yoksa dünyanın sonu göğsümde mi gelmeye başladı?

"Paris'e yerleştikten sonra Brüksel'i ziyaret edeceğim tabii" diye cevap verdi Hüseyin ve gülümseyerek ekledi: "Geçen hafta Ayda'dan mektup aldık. Anlaşılan sabahları mide bulantısı çekiyor..."

Demek ki, acı ve yaşam ikiz kardeşler, diye düşündü Kemal. Ben, insan kılığına girmiş katışıksız acı olmalıyım. Ayda'nın içi sıvıyla dolu koca bir göbeği var. Bu yaşamın trajedilerinden biri mi, yoksa komedilerinden mi? Yaşamın en kutsal olayı soyumuzun tükenmesi olacak. Acının özüne bir inebilsem!

"Çocukları birer yabancı gibi büyüyecek" diye ünledi İsmail.

"Yeterince büyüdüklerinde Mısır'a gönderilecekler. Böyle karar verildi" diye cevap verdi Hüseyin.

Gün gelir öğrencin olurlar mı acaba, diye sordu kendine Kemal. O gözleri daha önce nerede görmüştüm diye düşünür, kalbin çarpar, uzun zamandır içimde yaşıyorlar diye cevap verirsin. Küçük oğlu kafanla, burnunla alay edecek olursa onu cezalandırmaya yüreğin elverir mi dersin? Unutkanlık... Sen de bir menkıbe misin yoksa?

Hüseyin devam etti: "Yeni yaşamından memnun, hiç çekinmeden her şeyi uzun uzun yazmış Ayda. Ailesini özlediğini nezaketen söylüyor bence!"

O, rüya ülkelerden birinde yaşamak için yaratılmış, diye düşündü Kemal. Onun insan doğasını paylaşması gereği, kaderin senin kutsallarınla saygısızca oynadığının bir diğer örneğiydi. O geveze mektupta eski arkadaşlarına dair tek bir kelime var mı dersin? Kim demiş hatırlıyor?

Yine bir sessizlik oldu. Batmakta olan güneşin rengi huzurlu bir kahverengine dönüştü. Gökyüzünde yırtıcı bir uçurtma dönüp duruyordu. Bir köpek havladı. İsmail bardağına su doldurdu. Hüseyin ıslık çalmaya başladı. Kemal sakin bir yüz ifadesiyle kalbi kırık seyretti arkadaşını.

"Bu yıl sıcaklar korkunç" dedi İsmail işli bir mendille dudaklarını kurularken. Sonra geğirip mendili cebine yerleştirdi.

İnsanın sevdiklerinden ayrılması daha korkunç, diye düşündü Kemal.

"Sayfiyeye ne zaman gideceksin?"

"Haziranın sonunda" diye cevap verdi İsmail.

"Biz Kuyubaşı'na yarın gidiyoruz" dedi Hüseyin. "Aileyle bir hafta geçirdikten sonra babamla birlikte İskenderiye'ye *gideceğim. Gemi 13 Haziran'da.*"

Bir dönem böylece kapanacak ve belki de bir kalp çarpmaz olacaktı. Hüseyin bir süre Kemal'e baktıktan sonra güldü: "Sizlere siyasi partilerinin mutlu bir koalisyonda bir araya geldiği bir ülke bırakıyorum. Mısır'ın bağımsızlık haberi, belki ben Paris'e varmadan önce gelir."

İsmail, Kemal'i işaret ederek Hüseyin'e, "Dostun koalisyondan pek memnun değil" dedi. "Said Zaglul'un vatan hainleriyle el ele olması ağırına gidiyor. Başbakanlığı hasmı Adli'ye bırakarak İngilizlerle iyi geçinmeyi kabul etmiş olması cabası. Anlayacağın, hayranı olduğu liderinden daha aşırı görüşlere sahip bizimki."

Hasımlarla, vatan hainleriyle ateşkes üstüne su içmeni gerektiren bir diğer hayal kırıklığı, dedi kendine Kemal. Bu dünyada kurduğum hayallere yetişecek, onları gerçekleştirecek hiç kimse yok mu?

Bir kahkaha atıp "Bu koalisyon bizim mahalleye Liberal Parti'den birini zorla vekil kabul ettirmeye çalışıyor" dedi.

Kahkahalarla güldüler. Bir kurbağa olduğu yerden fırlayıp çimenlerin arasında hızla kayboldu. Akşam rüzgârı çık-

tı. Onları saran dünyanın gürültü patırtısı yavaş yavaş dindi. Birazdan birbirlerinden ayrılacaklardı. Kemal korkuyla etrafa bakıp manzarayı son bir defa içine çekti. İlk kez burada âşık olmuştu. O meleksi ses ona burada, "Kemal" diye seslenmişti. Kafası ve burnuna dair o dayanılmaz konuşma burada geçmişti. Sevgili, suçlamalarını ona burada yöneltmişti. Bu gökyüzünün altında yatıyordu tüm duyular, duygular ve tepkiler. Tüm bunları, ancak çöle can vererek çiçek açtıracak bir güç yok edilebilirdi. Her şeyi emerek içine çekti adeta ve tarih düştü. Çünkü günü, ayı ve yılıyla tarih düşülmemişse, olaylar çoğu kez hiç vuku bulmamış gibi oluyordu.

Koca bir daire çizip kaybolmuş anılara dönmek istediğimizde zamanın doğrusal çizgisinden kaçabilmek için Güneş'ten ve Ay'dan yardım isteriz ama hiçbir şey geri gelmez, diye tasalandı Kemal. O halde, kendini tutma, gönlünce ağla ya da bir gülümsemeyle dağıt içindeki hüznü.

İsmail ayağa kalkıp, "Gitme zamanı" dedi.

Kemal, Hüseyin'e önce İsmail'in sarılmasına göz yumdu. Sıra ona gelince, iki arkadaş uzun uzun sarıldılar birbirlerine. Öpüşürlerken, Şaddatlar'ın kokusu doldu Kemal'in içine. Bir insanda az rastlanan yumuşacık, lezzetli bir kokuydu bu; sevinçle ve acıyla tıka basa dolu gökyüzünde dönen bir rüyanın üflediği nefes gibi. Kemal başı dönene dek içine çekti kokuyu. Duygularına hâkim olabilmek için sessiz kaldı. "Kısa bir süre sonra olmasa da, tekrar görüşene dek" derken sesi titriyordu.

35

"Burada personelden başka kimse yok!"

"Daha erken. Müşteriler akşama doğru gelir. Boş olmasından rahatsız mı oldun yoksa?"

"Tam tersine. İlk kez geldiğim için, başka kimsenin olmaması cesaret verici."

"Buradaki meyhanelerin, sadece yasak zevkler peşinde olanların gezdiği bu yolun üstünde olması eşsiz bir avantaj. Kimse seni kınayıp huzurunu bozamaz. Mesela, baban gibi saydığın biriyle karşılaşacak bile olsan, bu senin değil onun kabahati olur; ya tanımazlıktan gelir, ya da çekip gider."

"Sokağın adı bile skandal çağrıştırıyor."

"Bu da güvenlikli olduğu anlamına gelir. Alfa, Amad el Din, hatta Muhammed Ali caddelerindeki meyhanelere gidecek olsak, baba, ağabey, amca ya da bir başka önemli kişi bizi muhakkak görür. Buraya, Vech el Berka'ya gelmezler... inşallah!"

"Öyledir herhalde ama ben hâlâ huzursuzum."

"Sabırlı ol. İlk adımı atmak hep zor gelir insana. Alkol neşenin anahtarıdır. Sana söz veriyorum, buradan çıkarken dünya çok daha güzel görünecek gözüne."

"Bana içkiden bahset biraz. Neyle başlamalıyım?"

"Konyak çok sert. Birayla karıştırırsan öl daha iyi. Viskinin tadı fena değil, iyi de kafa yapıyor. Şarap..."

"En eğlencelisi o olmalı! Salih'in şarkısını duymadın mı? 'Bana şarap koydu...'"

"Ne zamandır söylüyorum sana... tek yanlışın hep bir rüya âleminde yaşıyor olman. Salih ne derse desin, şarap, içebileceğin en berbat şey. Benim midemi mahvediyor. Sus da devam edeyim..."

"Affedersin."

"Sonra bira var ama bira sıcak havalarda içilecek bir içki. Şükürler olsun eylüldeyiz. Şaraba gelince... etkisi fahişe tokadı gibi!"

"Öyleyse... öyleyse viski."

"Bravo! Senden umutluydum zaten. Eğlence kabiliyetinin hakikat, iyilik, güzellik, milliyetçilik, insanlık ve benzeri süslü kavramların peşinde kendini anlamsız biçimde tüketme kabiliyetinden fazla olduğunu kısa sürede anlarsın belki" garsonu çağırıp iki viski ısmarladı.

"Bir bardaktan sonra durmam akıllıca olur."

"Akıllıca olur belki ama biz buraya akıllıca davranmaya gelmedik. İnsanın bilincini yitirmesinin akıllı olmaktan daha keyifli olduğunu göreceksin ve yaşamın sadece kitaplarla düşünceler olmadığını. Bugünü ve bugün için kime teşekkür edeceğini hiç unutma."

"Kendimi kaybetmek istemiyorum."

"Kendi kendinin doktoru ol."

"Benim için önemli olan şu sokakta hiç çekinmeden yürüyüp ihtiyaç halinde o evlerden birine girebilmek..."

"Umursamayacak hale gelene kadar iç o zaman."

"İyi. Pişman olmam inşallah."

"Pişmanlık mı? Sana kaç kez önerdim ama dini nedenler öne sürerek hep reddettin beni. Derken, dine inancını kaybettiğini ilan ettin. Bunun üzerine daveti yineledim, bu sefer de ahlaki nedenlerle reddedildim. Kabul etmeliyim ki, sonunda mantık oldu seni ikna eden."

Evet, nihayet ikna olmuştu. El Maarri'nin gönülsüz çilekeşliği ile Ömer Hayyam'ın hedonizmi arasında parçalandığı uzun bir vesvese ve kaygı sürecinden sonra evet... ve nihayet. Tabiatıyla, daha acımasız ve ağırbaşlı bir yaşamı dikte etmesine rağmen, içinde büyüdüğü geleneklerle uyumlu olduğu için ilkine eğilimliydi. Ne ki, ne olduğunu anlamadan, esrarengiz bir ses kulağına, "Din yok, Ayda

yok, umut yok... bırak gelsin ölüm" diye fısıldamış; kendini toptan yok olma özlemi içinde bulmuştu. Bulunduğu kavşakta ona Ömer Hayyam seslenmiş; arkadaşını, yani İsmail'i aracı kılarak yaptığı davete işte böyle icabet etmişti. Her şeye rağmen, yüksek ilkelerini, yaşamın sunduğu tüm hazları eklemek suretiyle "iyiliğin" anlamını genişleterek koruyabilmişti. Kendi kendine, Hakikate, güzelliğe ve insanlığa inanç dediğin, zaten iyiliğin en yüce hali. Büyük filozof İbni Sina derin düşünce içinde geçen her gününü içki ve kadınla sonlandırdıysa, bu nedenleydi. Zaten, ancak böyle bir yaşamdır ölümün alternatifi" demişti.

"Sana katılıyorum ama ilkelerimden vazgeçmiş değilim" dedi arkadaşına.

"İyi de, hayallerinden de vazgeçmediğine eminim. Onlarla o kadar uzun süredir birliktesin ki, gerçeklikten bile daha sahici görünmeye başladılar sana. Okumanda, hatta yazmanda bir sakınca yok; tabii, yazdıklarını okuyacak insan bulabilirsen! Yazı yazmayı ünlü ve varlıklı olmanın bir aracı haline getir. Çok ciddiye alma. Son derece dindar bir insandın. Şimdi tam bir agnostiksin. Ne ki, her zaman insanoğlundan bir sen sorumluymuşsun gibi davrandın. Yaşam bu kadar karmaşık değil. Kamuda bir iş bul, makul bir yaşam standardı sunan bir iş bul ve her türlü dertten uzak bir yaşamın keyfini çıkar. Gereğinde güçlü ve iddialı ol. Bunu yaparsan göreceksin ki, şerefin korunmuş, başarın tescil edilmiştir! Eğer sürdürdüğün yaşam dinle uyum içindeyse bundan gurur duy ve keyfini bak; değilse bil ki kabahat dindedir."

Yaşam mutluluğu dışlamayan tek bir faaliyete indirgenemeyecek kadar derin ve kapsamlı, dedi Kemal kendine. Eğlencenin keyfine varabilirim ama amacım hâlâ sarp dağlara tırmanmak. Ayda gitti. Dolayısıyla, yeni bir Ayda yaratmalıyım... onun değer verdiğim her şeyini temsil eden yeni bir Ayda! Aksi takdirde pişmanlık duymaksızın terk etmelisin yaşamı.

"Sen insan yaşamının ötesinde, üstünde değerlere kafa yordun mu hiç?"

"Ah! Bana onları düşündürmeyen yaşamın ta kendisi oldu... daha doğrusu benim yaşamımın. Ailemde kâfir yok; ama koyu dindar da yok. Ben de öyleyim."

Gevşemek için zaman, yaşamak için dost gerek, diye ikaz etti kendini Kemal. O da senin gibi tuhaf bir tip ve Ayda ile ilgili anılarının bir parçası. Kalbinde özel bir yeri olduğu kesin. Bu capcanlı sokakları biliyor. Meydan okuyacak olursan tiran kesiliyor; ama aslında ciddi meselelerden uzak duran keyifli bir insan. Maneviyatla uğraşacak hali yok. Maneviyata itibar eden entelektüel yoldaşın ise yurtdışına gidip ortadan kayboldu. Fuat el Hamzavi ise parlak bir insan ama felsefeden anlamıyor. Güzelliği değerlendirirken bile gayet benmerkezci. Edebiyattan beklediği adli belâgat. Hüseyin'in yerini kim alabilir?

Garson gelip masaya çokgen tabanlı iki uzun bardak koydu. Sonra bir şişe soda açıp altın sıvı inciyle kaplı platin rengi alıncaya kadar bardaklara doldurdu. Derken, masaya salata, peynir, zeytin ve salamdan oluşan mezeleri yerleştirdi. Kemal'in bakışları önündeki bardakla kendisine gülümseyen İsmail arasında gitti geldi. İsmail, "Benim yaptığım gibi yapıp koca bir yudumla başla. Sağlığına!" dedi.

Genç adam içkiden küçük bir yudum aldı. Durup bekledi ama aklı hâlâ yerindeydi. Bunun üzerine koca bir yudum daha alıp ağzındaki tuhaf tadı gidermek üzere biraz da peynir yedi.

"Beni aceleye getirme!"

Acele işe şeytan karışır! Önemli olan buradan çıkarken istediğin şeye hazır olman.

Neydi istediği? Ayıkken onda tiksinti ve nefret uyandıran o kadınlardan biri mi? Onurunun bu acı fedakârlığını alkol mü tatlandıracaktı? Bir zamanlar din ve Ayda ile bastırmıştı dürtülerini ama artık kendini ifade etmekte özgürdü. Ne ki, onu bu maceraya yönelten bir başka dürtü daha vardı içinde: Kadınları incelemek, Ayda'yı da kapsayan bu gizemli cinsi tanımak istiyordu. Bu araştırma, belki de gizlice gözyaşı döktüğü o uykusuz gecelere değer; sadece umutsuzlukla ya da kendinden geçerek göğüslediği o korkunç eziyeti bir ölçüde telafi ederdi. Artık kendini hapsettiği hücreden çıkıp özgürlük yolunda -bu yol sarhoşluk, şehvet ve benzeri menfur şeylerle döşeli olsa da- ilk adımı teslimiyet içinde attığı söylenebilirdi. Tekrar içti ve bekledi. Derken gülümsedi. İçi yeni bir heyecanın doğumunu kutladı san-

ki... sıcaklık ve tensel zevk yayan yepyeni bir heyecan. Tepkisi, kendini hoş bir melodiye bırakırcasına bırakmak oldu.

Onu yakından izleyen İsmail gülümsedi, "Keşke Hüseyin de burada olup seni görebilseydi" dedi.

Nerede Hüseyin, diye düşündü Kemal. Nerede?

"Bunu, ona bizzat ben yazacağım. Son mektubuna cevap verdin mi?"

"Evet. Onunki kadar kısa bir not yazdım."

Oysa Hüseyin, Kemal'e uzun mektuplar yazıyordu. Bu mektuplar öylesine kapsamlıydı ki, neredeyse her düşüncesini kayıt altına almaktaydı dostu. Bu büyük mutluluk Kemal'e özeldi. Rehberini kıskandırmamak için sırrını açık etmemeliydi.

"Bana yazdığı mektup da çok kısaydı... tabii senin sevmediğin ama bizim hoşlandığımız türdeki konular dışında."

"Düşünceymiş!" dedi İsmail ve güldü. "İhtiyacı mı var? Okyanusu dolduracak kadar büyük bir servete konacak. Hâlâ kafasını böylesi anlamsız şeylere takıyor olmasını hiç anlamıyorum. Bu bir aşk mı, yoksa kendini beğenmişlik mi? Yoksa hem aşk, hem de kendini beğenmişlik mi?"

"Havanda dövülme sırası Hüseyin'de" diye düşündü Kemal. "Acaba arkamdan benimle ilgili neler söylüyorsun ona?"

"Söylediğinin aksine, düşünce ile servet birbiriyle çakışmaz. Felsefe eski Yunan'da gelişti. Kendilerini düşünceye adayabilen adamlar yaşamak için para kazanmak zorunda olmayanlardı."

"Sağlığına Aristo!"

Kemal bardağındaki içkiyi bir yudumda kafasına dikip yine bekledi. Acaba hiç böyle bir şey hissetmiş miydi? Ortaya çıkan ısı damarlarına hücum edip yolundaki çatlaklarda biriken keder artıklarını sildi süpürdü. Ruhun teknesindeki tüm hüzün eriyip giderken içinden neşeyle şarkı söyleyen kuşlar havalandı. Bu şarkılardan biri dokunaklı bir ezgi, diğeri vaatkâr bir umudun hatırası, bir diğeri ise geçici bir sevincin gölgesine dairdi.

"Birer içki daha ısmarlayalım mı dersin?"

"Benden uzun yaşayacaksın..." dedi İsmail kahkahayla gülerek ve parmağıyla garsona işaret edip ekledi: "İyi şeyden çabuk anlıyorsun."

Garson iki içki daha getirdi, mezeleri tazeledi. Meyhane

fesli, şapkalı müşterilerle dolmaya başlamıştı. Garson masaların üstünü silerek hepsini buyur ediyordu. Hava kararmış, lambalar yanmıştı. Dewar's ve Johnny Walker şişeleri duvardaki aynalarda yansıyor; sokaktan gelen kahkahalar ezan sesi gibi yankılıyordu; ama çağrı namaza değil sefahateydi. İki genç adamın masasına yöneltilen bakışlar sabırlı ama hoşnutsuzdu. Yukarı Mısır'dan bir karides satıcısı girdi meyhaneye. Onu fındık fıstık satan altın dişli bir kadın, bir lostracı ve -müşterilerin hüsnükabulüne bakılırsa- pezevenk olduğu anlaşılan bir kebapçı izledi. Son olarak da Hintli bir hurma satıcısı. Kısa sürede, "Şerefe" sözcüğünden başka bir şey duyulmaz oldu meyhanede.

Kemal yanı başındaki aynada yansıyan kıpkırmızı yüzünü, pırıl pırıl gülümseyen gözlerini gördü. Bu görüntünün ardında yaşlıca bir adam vardı. İçkisini dudaklarını tavşan gibi oynatarak ağzında çalkaladıktan sonra yutuyordu. Yanındakine, "Ağzımı içkiyle çalkalama alışkanlığını büyükbabamdan edindim. Bir ayyaş olarak ölüp gitti" dediğini duydu.

İsmail'e dönüp "Bizimki gayet tutucu bir aile. İçkinin tadına ilk ben bakıyorum" dedi Kemal.

İsmail omuz silkti. "Hiç bilmediğin şeyler hakkında nasıl da fikir yürütüyorsun! Babanın gençliğinde neler yaptığını gördün mü? Benim babam öğlen ve akşam yemeklerinde birer kadeh içer; ama evin dışında içme alışkanlığını bıraktı... ya da anneme öyle söylüyor."

Mutluluk tanrısının iksiri sinsice girdi ruhun krallığına. Bu tuhaf dönüşüm birkaç dakika içinde olmuştu. Bunu, nesiller boyu uğraşsa, kendi kendine başaramazdı insanoğlu. Yaptığı, "büyü" sözcüğüne göz kamaştırıcı, yepyeni bir anlam kazandırmaktı. Tuhaftır, Kemal için bu duygu yeni değildi. Kısacık bir süre için de olsa bu duyguyu bir kez daha hissetmişti ama ne zaman, nasıl, nerede bilemiyordu. Ruhun çaldığı içsel bir müzikti bu. Normal müzik elmanın kabuğu ise, bu lezzetli etiydi. Böyle bir mucizeyi birkaç dakika içinde gerçekleştirebilen bu altın sıvının sırrı neydi acaba? Belki yaşam nehrinin köpüğünü ve tortusunu temizliyor; akışın önündeki engelleri kaldırarak başlangıçtaki o özgür ve masum sarhoşluğun keyfini çıkarmak üzere ileriye doğru atılmasını sağlıyordu. Bedenin tuzağından,

toplumun prangasından, geçmiş anılardan ve gelecek korkusundan kurtulan yaşamın ileriye yönelik doğal ritmini, heyecanlı duyguları damıtmak suretiyle duru, saf bir müzik haline getiriyordu.

Ruhum daha önce de benzer bir duygu yaşamıştı, diye düşündü Kemal. Ama ne zaman, nasıl, nerede? Ah... ama ne anı! Aşktı hissettiğin. Sen, sana, 'Kemal' diye seslendiği gün tattın sarhoşluğu, daha sarhoşluğun ne olduğunu bilmeden. Sarhoşluğun sende uzun bir tarihçesi olduğu belli. Yıllarca bıçkınlık yapıp tutkunun çiçeklerle, şifalı bitkilerle bezeli sarhoş yollarında gezindin. Bu, saydam çiy damlaları çamurda ayaklar altın alınmadan önceydi. Acı veren iç astarı sökülüp atılan aşkı, alkol diriltir. Dolayısıyla sev ve sarhoş ol ya da iç ve aşkı tat.

"Her şeye rağmen 'hayat çok güzel' dedin ve bunu tekrarlayıp durdun."

"Ha ha! Söyleyen de, tekrarlayan da sensin."

Savaşçı hasmının yanağına bir öpücük kondurunca dünyaya barış geldi. Ağacın yapraklı bir dalına tünemiş olan bülbül şakıdı. Dünyanın yaşanabilir yerlerindeki âşıkların içi sevinçle doldu. Arzular, Kahire'den kalkıp Paris'e uğradıktan sonra Brüksel'e uçtu ve orada şarkılarla, sevgiyle karşılandı. Bilge kişi kaleminin ucunu kalbin mürekkebine batırıp ilahi vahiyi kayda geçirdi. Derken, tecrübeli adam, göğsünde saklı bahar hüzünlü bir anıyla çiçeğe durmuş olsa da, yaşlılığa sığındı. Aşk meyhanelerindeki sarhoşlar Kabe'yi örten örtü kadar siyah küllerin koruduğu tapınağa yöneltti dualarını.

"Bana bir kitap, bir içki ve güzel bir kadın ver... sonra at denize."

"Ha, ha... Kitap içkinin etkisini de, kadının güzelliğini de, denizi de mahveder."

"Haz sözcüğünün ne anlama geldiği hususunda aynı fikirde değiliz. Oyun olduğunu sanıyorsun ama bence eğlence çok ciddi bir şey. Yaşamın sırrı ve nihai amacı işte bu büyüleyici sarhoşluk. Alkol de işte bunun habercisi ve sembolü; uçurtmanın ya da kuşun, uçağın habercisi, balığın denizaltının habercisi olması gibi. Dolayısıyla, şarap insan mutluluğunun gözcüsü, keşif kolu. Mesele özetle şu: Yaşamı, alkole sığınmadan, nasıl sürekli bir sarhoşluk haline

getirebiliriz? Bu sorunun cevabını tartışarak, üreterek, kavga ederek ya da dayatarak bulamayız. Bunların hepsi belirli bir sonu amaçlıyor; ama aslında sonucun kendisi değil. Kendimizi, her ne nedenle olursa olsun, istismar etmekten ve edilmekten kurtarmadan mutlu olamayız. Ancak böylelikle yaşayabiliriz lekesiz, namuslu, saf bir zihinsel ve manevi yaşamı. Alkol, bize işte böyle bir yaşamın tasvirini sunuyor. Her hareket, her eylem bunu elde etmenin yolu olabilir. Olamıyorsa, hiçbir amacı yok demektir."

"Evin başına yıkılsın!"

"Neden?"

"İçtiğin zaman konuşkan, keyifli biri olacağını ummuştum ama sen hastalığı depreşen illetli biri gibisin. Merak ediyorum üçüncü bardakta nelerden bahsedeceksin."

"Başka içmeyeceğim. Gayet mutluyum ben ve beğendiğim her kadını ayartacak durumdayım."

"Biraz beklesen daha iyi olmaz mı?"

"Hayır. Bi'dakka bile bekleyemem."

Kemal arkadaşının koluna girip kararlı bir tavır içinde cesaretle yürüdü. Dolambaçlı yol iki yönlü yaya trafiği için çok dardı. Karşılıklı akan erkek kalabalığının arasına katıldılar. Sokağın iki yanına dizili fahişelerin göz alıcı makyajla örtülü yüzlerindeki ifade baştan çıkarıcı ve davetkârdı. Adamlar başlarını bir sağa, bir sola çevirerek kadınlara bakıyor; içlerinden biri akıntıdan koparak kadınlardan birini alıp içeri girerken, kadının yüzündeki o alımlı, çekici ifade yerini siparişin hakkını vermek üzere işini yapmaya yönelen birinin ciddiyetine bırakıyordu. Kerhane kapılarına asılı lambalardan ve kahvehanelerden yansıyan parlak ışıklarda nargile ve tütsü buharı vardı. Bu kargaşada birbiriyle iç içe geçerek yükselen kahkahalar, bağırtılar, kapı ve pencere gıcırtıları, piyano ve akordeon müziği, neşeli alkışlar, polis ikazları, eşek anırtısı, homurtular, esrarkeş öksürükleri, sarhoş naraları, yardım çağrıları, baston tıkırtıları ve şarkı sesleri bir anafora dönüşüyordu. Buradaki her alımlı kadın sadece on kuruş karşılığında tüm güzelliğini ve gizemini bonkörce sergilemeye hazırdı. Görmeden kim inanırdı?

"Harun Reşit haremde tur atıyor" dedi Kemal.

İsmail güldü, "Müminlerin Komutanı bu bakirelerden

hiçbirine rağbet etmiyorlar mı acaba?" diye sordu.

"Şu kapının girişindeydi. Nereye gitti dersin?"

"Bir müşteriyle meşguldür, Müminlerin Komutanı efendim. Sadık kullarından biri duruma vaziyet ederken, haşmetmeab acaba biraz bekleyebilirler mi?

"Ya sen? Aradığını buldun mu?"

"Bendeniz sokağa ve sakinlerine aşinayım efendimiz. Zatıâlinize kız arkadaşını teslim etmeden kendimle ilgilenemem. Nesini beğendiniz? Ondan güzelleri de var."

Koyu tenliydi. Sesinin tonu o ölümsüz Ayda müziğini hatırlatıyordu biraz. İnsan, boğazı sıkılarak öldürülmüş bir adamın ten rengi ile gökyüzünün saf mavisi arasında bile benzerlik bulabilir.

"Onu tanıyor musun?"

"Ona Gül, diyorlar ama asıl adı Ayuşa."

Ayuşa-Gül, diye içinden ünledi Kemal. Keşke insan özünü de ismi gibi kolayca değiştirebilse. Bu Gül-Ayuşa bileşiminde Ayda'dan bir şeyler var... ve dinden ve Abdülhamit Şaddat Bey'den ve uçsuz bucaksız hayallerden. Heyhat! Şarap seni tanrıların katına yükseltmekte. Bu hengâmeden acınası bir biçimde çıkardığın çelişkileri iyi izle."

İsmail dürtüp, "Sıra sende" dedi.

Kemal kapıya baktı. İçerdeki adam hızla evden çıkarken kadın eski yerini aldı. Genç adam sağlam, kararlı adımlarla yaklaştı. Kadın onu gülümseyerek karşıladı. Genç adam önde, kadın arkada içeri girdiler. "Perdeleri kapatın..." diye şarkı mırıldanmaktaydı kadın. Dar merdivenleri bulup tırmanmaya başladı. Kalbi küt küt atıyordu. Üst kattaki sahanlık bir oturma odasına açılınca kadının sesi yetişip, "Sağa dön", "Şimdi sola" ve "Kapısı aralık olan odaya" dedi.

Duvar kâğıdıyla tefriş edilmiş küçük bir odaydı. İçinde bir yatak, bir askılık, bir tahta iskemle, lavabo ve sürahi vardı. Odanın ortasında durup etrafa bakındı. Aklı iyice karışmıştı. Kadın kapıyla pencereyi kapadı. Dışarıdan gelen tef, ıslık ve alkış gürültüleri dindi. Kadının yüz ifadesi o kadar ciddi, hatta sert ve öfkeli görünüyordu ki, genç adam ironik bir biçimde başına ne geleceğini düşündü. Kadın karşısına geçip onu baştan ayağa süzdü. Bakışları kafasını ve burnunu bulunca genç adam evhamlanarak kollarını açıp kadına yaklaştı. Kadın olduğu yerde durmasını

işaret edip kaba bir biçimde, "Bekle" dedi. Genç adam olduğu yerde kaldı.

Tüm engelleri aşmaya kararlıydı. Masum bir gülümsemeyle, "Adım Kemal" dedi.

Kadın şaşırıp, "Şeref duyduk" dedi.

"Adımı söyle. 'Kemal' de."

Kadın daha da şaşırdı. "Bana bir musibetmişim gibi bakarken neden söyleyecekmişim adını?" diye sordu.

Sana sığınıyorum Allahım, diye ünledi içinden Kemal. Acaba alay mı ediyordu?

Durumu kurtarmaya kararlıydı. "Bekle dedin. Neyi bekliyorum acaba?"

Kadın, "Haklısın" deyip dramatik bir hareketle üstündekini sıyırıp yatağa atladı. Yatak ağırlığı altında gıcırdadı. Sırtüstü uzanıp kınalı parmaklarıyla göbeğini okşamaya başlamıştı. Genç adamın gözleri fal taşı gibi açıldı. Böyle bir akrobasi beklemiyordu. Belli ki, dağın iki ayrı yamacındaydılar. Haz vadisi ile görev vadisi arasında nasıl da büyük mesafe vardı. Son birkaç gündür kurduğu hayaller anında silindi. Durum zoruna gitmiş, ağzında buruk bir tat oluşmuştu ama hâlâ derin bir merak içindeydi. İçindeki yılgınlık duygusunu bastırıp hedefi buluncaya kadar gözlerini kadının çıplak bedeninde gezdirdi. Oraya huzursuzluk içinde ve isteksizce daha dikkatli baktı. Derken, korkuya yakın bir hisse kapıldı. Kadınlar gerçekten böyle miydiler, yoksa yanlış, kusurlu bir kadın mı seçmişti? De ki yanlış bir seçim yaptı, acaba bu esası etkiler miydi?

Hakikati sevdiğimizi iddia ederiz, dedi kendine, kafana ve burnuna büyük haksızlık yapmış insanlar.

İçinden kaçmak geliyordu, hatta neredeyse kaçacaktı. Derken, kendisinden önceki adamın kaçmamış olduğunu düşündü. İsmail ne derdi? Hayır, kaçmayacak, bu çileyi çekecekti.

"Neden heykel gibi dikiliyorsun or'da?"

Bu ses içine dokundu, diye hatırlattı kendine. Kulaklarımız bizi aldatmaz ama cehalet aldatabilir. Daha sonra bol bol gülüp eğlenebilirsin kendinle. Şu aşamada sen bir kaçak değil, kazanansın. Diyelim hayat bir trajedi; rolünü buna rağmen oynamak görevin senin.

"Sabaha kadar öylece dikilip duracak mısın?"

"Işığı söndürelim" dedi Kemal tuhaf, sakin bir sesle.

Kadın yatakta doğrulup, "Önce seni görmem şartıyla" dedi ihtiyatlı bir sesle.

"Neden?" diye sordu genç adam hoşnutsuzlukla.

"Sağlıklı olduğundan emin olmalıyım."

Bu tıbbi muayene için soyundu Kemal. Durum çok komikti. Derken, etraf kapkaranlık oldu.

Tekrar sokağa çıktığında içi hüzünle doluydu. Kendisi dâhil, herkes acı bir çöküşün ıstırabını yaşıyordu ve kurtuluş uzak bir ihtimaldi. İsmail'in kendisine doğru geldiğini gördü. Dostu tatmin olmuş gibiydi, yorgun görünüyordu. Alaycı bir sesle, "Felsefeden ne haber?" diye sordu.

İsmail'in koluna girdi Kemal. Birlikte yürürken, "Bütün kadınlar birbirinin aynı mı?" diye sordu ciddi bir sesle.

İsmail soran gözlerle baktı. Kemal içindeki kuşku ve korkuyu veciz bir dille aktardı arkadaşına. İsmail gülümsedi: "Bazen biraz farklı olanlarına rastlıyorsun ama temel özellikleri genellikle birbirinin aynı. Çok komiksin. Acınacak haldesin. Şu haline bakarak bir daha gelmeyeceğine hükmedebilir miyim?"

"Tersine, buraya sandığından da sık geleceğim. Birer içki daha içelim" diye cevap verdi Kemal ve kendi kendine konuşurcasına ekledi: "Güzellik... güzellik! Güzellik nedir?"

Ne var ki, tam da o anda arınmaya, yalnızlığa ve tefekküre büyük bir özlem duydu. Aşkının gölgesinde çektiği işkenceyi hatırladı. Hakikatin hep acımasız olduğuna inanmaya başlıyordu sanki. Acaba bir amentü olarak gerçeklikten sakınmalı mıydı kendini? Meyhaneye doğru yürürken öylesine dalmıştı ki bu düşüncelere, İsmail'in gevezeliğini duymuyordu bile. Hakikat acımasızsa, yalan çirkindi.

Mesele hakikatin zalim olması değil, cehaletten kurtulmanın doğum kadar acı verici olması. Nefessiz kalana dek koş hakikatin peşinde. Kendini yeniden yaratmanın acısını kabullen. Bu idealleri kavrayabilmen için, aralara sarhoş anlar serpiştirilmiş bir ömür gerekir.

36

O gece sokağa yalnız gelmişti Kemal. Sarhoş kafayla şarkı mırıldanarak insanlığın gürültülü gelgitinde cesaretle yol almaktaydı. Gül, kapı eşiğinde değildi. İlk zamanlar yaptığı gibi beklemedi. Kapıyı çalmaksızın dosdoğru girdi eve. Merdiveni çıkıp sahanlığa vardı. Odanın kapısı kapalıydı. Anahtar deliğinden ışık sızıyordu. Allahtan bekleme odası boştu. Tahta iskemlelerden birine oturup kendinden hoşnut bacaklarını uzattı. Birkaç dakika sonra kapının gıcırdayarak açıldığını duyup kalkmaya hazırlandı. Odadan çıkan diğer adamın ayak sesleri merdivene yöneldi. Hole, oradan da odaya geçmek için biraz daha bekledi. Oda kapısı açıktı. Gül yatağı düzeltiyordu. Onu görünce gülümseyip bekleme odasında biraz daha oturmasını söyledi. Kemal bir müdavimin rahatlığıyla gülümseyip bekleme odasına döndü. Derken, birinin daha merdivenden çıktığını duydu. Rahatsız oldu. Başka müşterilerin işini bitirmesini beklemekten hoşlanmıyordu. Basamakları çıkan adam doğru Gül'ün odasına yöneldi.

Kadın nazik bir sesle, ona, "Müşterim var. Bekleme odasında bekle" deyip Kemal'e seslendi: "Buyurun."

Genç adam hemen yerinden kalktı ve yeni gelenle koridorda karşılaştı. Yasin! Yasin ile yüz yüzeydi. İkisi de afalladı. Kemal altüst oldu. Utançla bakışlarını indirdi. Koşup kaçmak istedi ama Yasin'in koridorun tavanında tuhaf bir biçimde yankılayan gürültülü kahkahası onu durdurdu. Delikanlı bakışlarını kaldırdı. Ağabeyi kollarını açmış se-

vinçle bağırıyor, kahkahalar atıyordu: "Bin ihtişamlı gece! Şahane, şahane bir gün!" Kemal iyice sersemlemişti. Yavaş yavaş kendine gelirken dudaklarında tuhaf bir gülümseme belirdi ama hâlâ utanç içindeydi.

Yasin bir oratoryo söylercesine, "Bu mutlu bir gece. Perşembe, yirmi sekiz Ekim, bin dokuz yüz yirmi altı... Gerçekten çok mutlu bir gece. Her yıl kutlamamız lazım çünkü iki erkek kardeş birbirlerini bugün keşfetti. Ailenin bebeğinin büyüdüğü bugün tescillendi."

Gül yaklaşıp, "Arkadaşın mı?" diye sordu Yasin'e.

"Hayır, kardeşim" diye cevap verdi Yasin gülerek. "Babamın oğlu! Bu her şeyi açıklıyor. Seni orta malı... Görüyorsun ya, ailenin sevgilisisin!"

"Harika" diye mırıldandı Gül ve Kemal'e dönüp, "Görgü kuralları sıranı ağabeyine vermeni gerektiriyor çocuk" dedi.

Yasin yine bir kahkaha atıp, "'Görgü kurallarıymış!' Seksin adabımuaşeretini kim öğretti sana? Biraderin kapı ardında beklediği görülmüş mü?" dedi.

Gül, "Seni ayyaş! Bu ürkütücü kahkahaları atmaya devam edersen polis gelecek. Ama mazur görüldün, çünkü buraya her gelişinde küçük kardeşin de çakırkeyif oluyor" dedi ikaz edercesine.

Yasin şaşkınlık ve hayranlıkla baktı Kemal'e. "Sen de mi öğrendin?" diye ünledi. "Aman Allahım, senle ben tam manasıyla kardeşiz desene! Ağzını yaklaştır da koklayayım. Hoş, sarhoş insan içki kokusunu almaz ki. Söyle bakalım, kitapların değil ama hayatın hikmeti hakkında ne düşünüyorsun?" Sonra Gül'ü işaret ederek tekrar ünledi: "Bu şırfıntıya tek bir ziyaret on yasak kitabı okumaya bedeldir. Demek sarhoş oluyorsun Kemal? Bin aydınlık gün olsun! Baştan beri dosttuk biz. Sana ben öğret..."

"Allah Allah... Sabaha kadar bekleyecek değilim ya!"

"Sen gir, ben beklerim" dedi Yasin kardeşini dürterek.

Kemal başını sallayıp bu öneriye şiddetle karşı çıktı; "Asla! Bu akşam... bu akşam değil" dedi cebinden çıkardığı on kuruşu kadına verirken. İlk kez konuşmuştu.

Yasin hayranlıkla haykırdı, "Yaşasın nezaket! Ama yalnız gitmene razı olamam" diyerek Gül'ün omzunu okşayıp kardeşinin koluna girdi. Birlikte çıktılar.

"Bu geceyi kutlamamız lazım. Meyhaneye uğrayalım. Ben, bir grup memur arkadaşla, genellikle Muhammed Ali Caddesi'nde içerim ama orası sana göre değil, zaten çok uzak. Buralarda bir yerde içelim ki, geç kalmayalım. Son evliliğim beni iyice eve bağladı, senin gibi ben de eve gitmek için sabırsızlanır oldum. Bu gece nerede içtin kahraman?"

"The Finnish" diye kekeledi Kemal.

"Harika! Hadi oraya gidelim. Fırsattan istifade keyif çatalım. Yarın, öbür gün öğretmen olduğunda bu sokağı ziyaretin kolay olmayacak" dedi Yasin ve gülerek sürdürdü: "Düşünsene, ya öğrencilerinden biriyle karşılaşırsan? Ama zevk sefa alanı çok geniş ve sen yakında çok daha güzellerini yaşayacaksın."

The Finnish Bar'a kadar sessizlik içinde yürüdüler. İlişkileri Yasin'in eski evden taşınmış olmasından kötü etkilenmemişti; aralarında soğukluk yoktu. Ama büyük ağabey olarak önceliklerini göz ardı etmiş olduğu bir gerçekti ki, bu Yasin'in tipik özelliklerindendi. Kemal, Yasin'in kadın tiryakisi ve şehvet düşkünü olduğunu kendi gözlemleri kadar, hakkında duyduklarından biliyordu. Buna rağmen, onunla Gül'de karşılaşmak tam bir şok etkisi yaratmıştı. Yasin'in sarhoş bir halde bu sokakta gezebileceğini hiç düşünmemişti. Şoku üstünden atıp kendine gelmeye başlaması biraz zaman aldı. Derken, içindeki korku yerini özgüvene bıraktı. Rahatladı. The Finish tıklım tıklımdı. Yasin dışarıda, kaldırımın üstündeki masalardan birinde oturmalarını önerip sokağın köşesinde kalabalıktan uzak bir yer seçti. Birbirlerine gülümseyerek oturdular.

"Ne kadar içmiştin?" diye sordu Yasin.

"İki bardak" diye cevap verdi Kemal.

"Bu beklenmedik karşılaşmanın içtiklerinin etkisini yok ettiğinden şüphem yok. Yeniden başlayalım. Ben sadece birkaç bardak içmiştim... yedi sekiz bardak kadar."

"Deme! Bu sadece birkaç bardak mı?"

"Saf saf konuşma. Artık toy bir adam değilsin."

"Birkaç ay öncesine kadar içkinin tadını bile bilmiyordum ben."

"Anlaşılan seni gözümde çok büyütmüşüm" dedi Yasin.

Gülüştüler. Yasin içkileri ısmarlayıp sorgulamayı sürdürdü. "Gül ile ne zaman tanıştın?"

"Gül ve içkiyle aynı gece tanıştım."

"Kadınlarla başka ilişkin oldu mu?"

"Hayır, hiç."

Yasin hafifçe başını eğip çatılı kaşlarının altından gülümseyerek kardeşine bakıp, "Hadi oradan" dedi. "Soytarılığı bırak. Kuruyemişçi Abu Sari'nin kızıyla bakışıp el kol hareketleriyle flört ettiğini defalarca gördüm. Hatırlamıyor musun yoksa? Bunlar, bir uzmanın gözünden kaçmaz pezevenk! Meşrubatçı Bayumi ile işi evliliğe kadar götüren eski kayınvalidemden farklı olarak, Abu Sari'yi kayınpederin yapmamak için daha ileri gitmemişsindir. Öyle değil mi? Adam, artık mal mülk sahibi ve senin yan komşun. Meryem'in nerede olduğunu çok merak ediyorum. Kimse bilmiyor. Babası iyi adamdı. Muhammed Rıdvan Bey'i hatırlıyor musun? Baksana ne hale geldi ailesi. Ne ki, tüm bunlar bir terbiye, yol, iz meselesi. Bunları göz ardı eden bir kadın hakir görülmeye mahkûmdur."

Kemal elinden olmadan güldü. "Ya erkekler? Davranışlarına özen göstermeyen erkeklere ne olur?" diye sordu.

Yasin bir kahkaha atıp, "Erkekle kadın bir değil akıllım. Söylesene, annen nasıl? Meryem'i boşadığım halde hâlâ bana kızgın mı o iyi kadın?"

"Olayı unuttu sanırım. Biliyorsun, çok iyi kalplidir."

Yasin kardeşinin söylediklerini doğrularcasına üzüntüyle başını salladı. Garson içkileri ve mezeleri getirdi. Yasin önüne konan bardağı hemen kaldırıp, "Ahmet Abdülcevat ailesinin şerefine" dedi.

Kemal de bardağını kaldırdı ve içkinin yarısını başına dikti. Neşelenmeyi umuyordu. Yasin, ağzı siyah ekmek ve zeytinle dolu olduğu halde, "Merhum kardeşimiz gibi, senin de annene benzeyeceğini; geleneklere bağlı, dürüst, tertemiz biri olup çıkacağını düşünüyordum. Ama sen, biz..."

Kemal soran gözlerle baktı ağabeyine. Yasin gülümseyerek sürdürdü: "Ama biz, sen ve ben, baba toprağındanız."

"Baba toprağı mı? Babam çok ciddi. Onunla birlikte yaşamak hani nerdeyse imkânsız."

Yasin kahkahalarla güldü. Kısa bir tereddüt geçirdikten sonra, "Babamızı tanımıyorsun" dedi. "Ben de tanımıyor-

dum ama bir gün, aniden bambaşka, olağanüstü bir adam buldum karşımda."

Kemal meraklandı. "Nedir bilmediğim?" diye sordu ilgiyle.

"Müthiş bir zekâsı, derin bir müzik sevgisi ve kabiliyeti olduğunu biliyorum. Bana öyle bakma geri zekâlı. Sarhoş değilim. Babamız bir mizah, müzik ve aşk ustası."

"Babam mı?"

"Bunu şarkıcı Zübeyde'nin evinde öğrendim."

"Zübeyde! Yok canım... ha ha."

Ama Yasin'in şaka yapmadığı açıktı. Kemal'in yüzü, daha gülüşü solmadan ciddileşti. Ağzını kapattı, dudaklarını sıktı ve Yasin, Ahmet Abdülcevat'a dair bildiklerini, duyduklarını ince ince anlatıp bitirene kadar sessizce dinledi.

Yasin uyduruyor muydu acaba? Olamaz! Neden böyle bir şey yapsın ki? Evet, bildiklerini anlatıyordu. Demek, babası böyle biriydi.

Allahım, diye ünledi içinden. Ciddiyet, saygınlık ve vakar... nedir tüm bunlar? Yarın dünyanın düz olduğunu ya da insanoğlunun Âdem'den türediğini duyarsan şaşırma, korkma sakın.

"Annem bunları biliyor mu?" diye sordu sonunda.

Yasin güldü, "En azından içki içtiğinin farkındadır" diye cevap verdi.

Acaba annem bütün bunlardan nasıl etkilendi, diye tasalandı Kemal. Bazen hiç nedensiz korkuya kapılıyor. O da benim gibi kan kusup kızılcık şerbeti içtim diyor belki.

"İnsanlar abartmayı sever. Söylenen her şeye inanma. Üstelik sağlık durumu aşırıya kaçmayan bir adam olduğuna işaret" dedi, kendisinin de inanmadığı birtakım bahaneler bulmaya çalışırcasına.

Yasin birer içki daha getirmesi için garsona işaret edip, "O harika biri, bir mucize" dedi. "Bambaşka bir ruhu var. O cerbezeli dili bile harikulade, mucizevi." Gülüştüler. Yasin sürdürdü: "Düşünsene, bütün bunlara rağmen ailesine sahip ve bildiğin üzere itibarını koruyor. Nasıl oldu da ben beceremedim?"

Bunları iyi düşün, diye öğütledi kendine Kemal. Yasin ile içiyorsun. Baban utanmaz bir herif. Sahici olan ne... ya da sahte olan? Hakikatle bir ilgisi var mı zihnimizdekilerin? Tarihin değeri ne? Sevgili Ayda ile hamile Ayda arasında

nasıl bir ilişki var? Ben, kendim... Ben kimim? Hâlâ geçiştiremediğin bu vahşi ıstırabı neden çektin? Gül Kemal, yorgun düşene dek kahkahalarla gül.

"Bizi burada görecek olsa ne olur sence?" diye sordu.

Yasin parmaklarını şaklatıp ünledi: "Allah saklasın!"

"Zübeyde gerçekten çok mu güzel?"

Yasin ıslık çalıp kaşlarını oynattı.

"Babamız öyle muhteşem biriyle keyif yaparken, bizim tüm bulabildiğimiz sıska kızlar... Haksızlık bu."

Sıranı bekle. Daha işin başındasın.

"Sırrını öğrendikten sonra babamla ilişkinde herhangi bir değişiklik oldu mu?"

"Asla."

"O cazibesinden bizi de nemalandırabilseydi keşke" dedi Kemal hülyalı bakışlarla.

"Keşke..."

"Durumumuz daha kötü olamaz!"

"Kadınlardan hoşlanmanın, içki içmenin ne sakıncası var?"

"Babamın bu davranışını dinle nasıl bağdaştırıyorsun pekiyi?"

"Ben kâfir değilim. Ya sen? Cinselliğe teslim olan halifeler putperest miydiler? Allah merhametlidir, bağışlayıcıdır."

Babam ne derdi acaba, diye düşündü Kemal. Bu meseleleri onunla tartışmak isterdim. Her şey mümkün ama babamın ikiyüzlü bir insan olduğunu hiç sanmıyorum. Hayır, riyakâr değil. Kişiliğinin ortaya çıkan tek yeni boyutu aşk.

İçkinin son yudumu Kemal'i şakacı yaptı. "Keşke oyuncu olsaymış" dedi.

Yasin bir kahkaha attı, "Yaşamın oyunculara bol bol kadın ve içki imkânı sunduğunu bilseydi, kendini bu sanata adardı" dedi.

Bu şakanın boy hedefi Ahmet Abdülcevat mı acaba, diye düşündü Kemal. Âdem'den daha yüce değil ya! İnsanın kökenine dair gerçeği tesadüfen öğrendin işte. Tesadüfler hayatında son derece belirleyici rol oynadı zaten. Burada Yasin ile karşılaşmamış olsaydım, gözümdeki cehalet perdesi kalkmayacaktı. Yasin, cahil olduğu halde, bana okumayı sevdirmeseydi, bugün babamın istediği gibi tıbbiyeye gidiyor olurdum. El Saidiye gibi başka bir okula kaydolmuş olsaydım, Ayda ile tanışmaz, farklı bir insan olur, varoluşu

farklı değerlendirirdim. Oysa, kurduğu sistemin işleyişini açıklarken tesadüfe prim verdiği için herkes Darwin'de kusur buluyor...

"Henüz öğrenmediklerini yaşam öğretir sana" dedi Yasin bilge bir tavırla ve kendinle alay ederek sürdürdü: "Mesela, bana, karım benden şüphelenmesin diye eğlenceyi gecenin erken saatlerine almayı öğretti. Üçünün arasında en zorlu olanı bu kadın. Bırakabileceğimi sanmıyorum."

Kemal sokağı işaret edip merakla sordu: "Üçüncü evliliğini sürdürdüğün halde, seni buraya getiren ne?"

Yasin, Kemal'in ilk kez Ayşe'nin düğününde duyduğu bir şarkının ünlü nakaratıyla cevap verdi: "Çünkü... çünkü... çünkü..." Sonra huzursuzlukla gülümseyip sürdürdü: "Bir defasında, Zennube bana, 'Sen hiç evlenmemişsin ki. Evliliği hep bir aşk macerası gibi görmüşsün. Ciddiye almaya başlasan iyi olur' demişti. Eğlence âleminden bir kadının böyle şeyler söylemesi ne tuhaf, değil mi? Kendisini evlilik hayatına diğer iki karımdan çok daha fazla adamış durumda. Ben ölünceye kadar nikâhımda kalmaya niyetli. Ama ben kadınlara dayanamıyor, çabucak âşık olup hızla bıkıyorum. Bu yüzden, arzularımı uzun maceralara girişmeksizin böyle yerlerde hemencecik gideriyorum. İçim sıkılmasa Haber Sokağı'nda ne işim var benim?"

Kemal giderek meraklanıyordu. "Bu kadınlar diğerleri gibi değil mi?" diye sordu.

"Tabii değil. Fahişeler kalpsiz kadınlardır. Onlar için aşk satılacak bir ürünüdür."

Kemal'in gözleri umutla parladı. "Bir kadını diğerinden ayıran nedir sence?" diye sordu.

Kemal'in danışmak suretiyle kendisine verdiği paye Yasin'i gururlandırdı. Bir uzman kişinin kendinden emin ses tonuyla başını sallayıp cevap verdi: "Hangi sınıftan veya hangi aileden olursa olsun, bir kadının diğer kadınlar itibariyle yerini ahlaki ve duygusal vasıfları belirler. Mesela, ben Zennube'yi bu anlamda Zeynep'ten üstün tutarım çünkü Zennube çok daha duygusal, daha içten ve evliliğimize sadık. Ne ki, sonuç itibariyle hepsinin aynı olduğunu sen de göreceksin. Aşk macerası söz konusu olduğunda, Saba Kraliçesi bile sana bir süre sonra dinleye dinleye bıktığın bir şarkı gibi sıkıcı gelecektir."

Kemal'in gözündeki parıltı söndü. Ayda da bıktığı bir şarkı, görmekten sıkıldığı biri mi olacaktı? Buna inanmak zor, dedi kendine. Ama sen hakikatin kurbanısın. Ayda'ya, "Oh olsun" bile denilemez. Zamanın, ruhun özlediği sevgiliyi bıkkınlık yaratan bir şarkı ve fazlasıyla tanıdık biri haline getirmek suretiyle değiştirdiğini bilmek insanı deliye çevirebilir. Seçme hakkın olsaydı, onu böylesine sıkıcı biri olarak görmektense kaybetmiş olduğuna hayıflanmayı tercih etmez miydin? Ona duyduğum arzu o kadar büyük ki, tıpkı Yasin'in sıkıldığı için arzu duyması gibi, ben de bazen sıkıcı olana bile ah çekiyorum. Çevir yüzünü göklerin hâkimine ve O'ndan derman dile.

"Hiç âşık olmadın mı?"

"Bana boğuntu verenin ne olduğunu sanıyorsun?"

"Sahici aşk demek istiyorum, geçici arzu değil."

Yasin üçüncü bardağı da bitirip elinin tersiyle ağzını sildi. Bıyıklarını burarak, "Benim için aşk ağızda, ellerde ve benzeri uzuvlarda toplanıyorsa, bu benim suçum mu?" diye sordu.

Yasin çok yakışıklı, diye düşündü Kemal. Ayda onun kafasıyla, burnuyla asla alay edemezdi. Ama ağzından çıkan sözler bir zavallı görüntüsü çiziyor. Aşk olmasa bir erkek nasıl gerçek bir erkek olur ki? Hoş, sana acıdan başka bir şey vermediğine göre, pek de yararı yok herhalde.

Yasin, Kemal'e bardağındaki içkiyi bitirmesi işaret ederek sürdürdü: "Aşk hakkında romanlarda okuduklarına inanma. Aşk birkaç gün ya da en çok bir hafta süren bir duygulanımdır."

Artık ölümsüzlüğe inanmıyorum ama acaba aşkı unutmak gerçekten mümkün mü, diye sordu kendine Kemal. Eskisi gibi değilim. Cehennem azabı çekmiyorum. Zaman zaman başka şeylerle oyalanabiliyorum ama sonra yine kayıp gidiyorum. Bir zamanlar ölüme takmıştım kafamı. Ama bugün, umutsuz da olsa, yüzüm yaşama dönük. Onu unutmamak için direniyor olman hayret verici. Kendini bir şeyden dolayı suçluyor gibisin. Yoksa saygı duyduğun en yüce şeyin aslında bir fantezi olduğunu keşfetmekten mi korkuyorsun? Uyanıp kendini hiç doğmamış kadar önemsiz bulmaktan korktuğun için mi razı olmuyorsun unutkanlığın yaşamın bu enfes tezahürünü alıp götürmesine?

Neden ellerini gökyüzüne kaldırıp, Allahtan seni çektiğin azaptan kurtarmasını ve sana unutkanlık nasip etmesini istediğini hatırlamıyor musun?

"Ama sahici aşk diye bir şey var. Etkilerini sadece romanlarda değil, gazetelerde de okuyoruz."

Yasin'in yüzünde alaycı bir gülümseme belirdi: "Kadına duyulan aşkın müptelası olsam da, 'sahici' aşkın varlığını kabul etmiyorum ben. Gazetelerde okuduğumuz trajik haberler, aslında gençlerin tecrübesizliğinden kaynaklanan şeyler. Çok eski zamanlarda yaşamış olan Leyla ile Mecnun'u hiç duydun mu? Kadına duyduğu aşk Arap şairi deli ettiği için almış bu lakabı. Okuduğun kitaplarda muhtemelen onun gibi başkaları da vardır; ama o, Mecnun, Leyla ile hiç evlenmemiş. Karısına duyduğu aşk nedeniyle aklını kaçıran birini hele göster bana? Heyhat! Kocalar mantıklı adamlar, doğaya aykırı olsa da çok mantıklı. Ama kadının deliliği evlendiği gün başlıyor çünkü kocasını yiyip bitirmekten başka hiçbir şeyle tatmin olmuyor. Bana öyle geliyor ki, deliler âşık oluyor birbirlerine... deli oldukları için! Birbirlerini sevdikleri için delirmiyorlar çünkü zaten ikisi de deli. Bu kaçıkların, bir kadın hakkında nasıl da bir melekten bahsedercesine konuştuklarını duyman lazım. Kadın, kadın olmaktan başka bir şey değildir. Hızla karnını doyurduğun lezzetli bir yemektir. Bırak da o deli âşıklar paylaşsın kadının yatağını. Paylaşsınlar da sabah kalkınca neye benzediğini görsünler, terinin ya da başka şeylerin kokusunu alsınlar. Bütün bundan sonra melekten bahsederler mi acaba? Kadının çekiciliği bir makyaj meselesidir; diğer baştan çıkarıcı hileler de. Ancak tuzağına düşünce görürsün nasıl bir insan olduğunu. Evliliği bir arada tutan gizli güç güzellikle cazibe değil, çocuktur ve boşanma ihtimaline karşı talep edilen tazminatla nafaka!"

Ayda'yı görme fikrinden vazgeçsem iyi olur, dedi Kemal kendine. Ama bu aşk meselesini yeniden düşünmelisin. Bir zamanlar aşkı meleksi bir telkin olarak gördün ama artık meleklerin varlığına inanmıyorsun. Dolayısıyla, aşkı insanın özünde ara. Cesaretle yüzleşmek istediğin teorik ve tatbiki hakikatler listesine ekle. Yaşadığın trajedinin gizemine belki böylelikle vâkıf olabilir; Ayda'nın özünü örten perdeyi böylelikle kaldırabilirsin. Melek olmadığını göreceksin ama

haz kapısı ardına kadar açılacak sana. Gebelik, aşerme, Ayda'nın fazlasıyla tanıdık biri olması ve vücut kokusu gibi şeyleri düşünmek bile kötü geliyor insana.

Kemal, Yasin'in farkına varmadığı bir hüzünle, "Erkek pis, iğrenç bir mahluk. Daha iyi, daha temiz olarak yaratılamaz mıydı?" dedi.

Yasin başını arkaya atıp boşluğa bakarak, "Allahım... Allahım ruhum ışıldayarak bir şarkıya dönüşüyor" dedi tuhaf bir mutluluk içinde. "Tüm uzuvlarım birer müzik aletine dönüşüyor. Dünya sevdiğim yaratıklarla dolu çok hoş bir yer. Hava nefis. Hakikat hayal ürünü, uydurma bir şey... hayal edilen ise hakikat! Dert dediğin şey, sadece bir efsane. Allahım, Allahım alkol ne güzel şey Kemal. Allah ona uzun ömür versin, bizim için daim etsin ve bize sağlık ve güç nasip etsin ki, hayatımızın sonuna kadar içebilelim. Ve alkol konusunu kurcalayanın, hakkında kötü konuşanın evini viraneye çevirsin. Bu güzel sarhoşluğun tadını çıkar. Üstünde düşün. Gözlerini kapat. Bu zevk hiçbir şeyle kıyaslanamaz. Allahım... Allahım... Allahım!"

Yasin gözlerini indirerek Kemal'e baktı ve sürdürdü: "Ne dedin oğlum? 'Erkek iğrenç bir yaratık' mı dedin? Kadınlar hakkında söylediklerim sana ters mi geldi, seni incitti mi? Sende tiksinti uyandırsın diye söylememiştim. Aslında onları çok seviyorum. Tüm kusurlarıyla seviyorum. Meleksi bir kadının olmadığını söylemeye çalışıyordum, o kadar. Olsaydı bile sevemezdim onu. Babam gibi, ben de dolgun kalçalardan hoşlanıyorum. Dolgun kalçalı bir melek uçamaz ki! Beni anlamaya çalış, söylediklerimi yanlış tefsir etme... Babamız Ahmet Abdülcevat'ın başı için etme."

Kemal hızla ağabeyi kadar sarhoş olmuştu. "Alkol insanın vücudunda dolaşmaya başlayınca dünya gerçekten de tapınılası bir yer gibi görünmeye başlıyor" dedi.

"Ağzına sağlık! Sokak dilencilerinin nakaratları bile hoş geliyor kulağa."

"Ve hüznümüz sanki bizim değil başkasının oluyor."

"Ne fark eder ki babamın oğlu?"

"Allahım, ayılmak istemiyorum Allahım."

"İşin pis yanı, istediğimiz kadar uzun süre sarhoş kalamıyoruz."

"Bil ki, sarhoşluğu sadece bir eğlence gibi değil, bilgi ve en yüce ideallerimizin yanı sıra, yaşamın eşsiz bir diğer amacı olarak görüyorum."

"O halde ben büyük bir filozofum."

"Olacaksın... ama söylediklerime inandıktan sonra, daha önce değil."

"Kendin gibi filozofların doğmasına sebep olduğun için Allah sana uzun ömür versin Baba."

"Bir erkek ortalıkta bunca şişe ve kadın varken ve ihtiyacı olan şey içkiyle kadından başka bir şey değilse, neden mutsuz olur?"

"Neden? Neden?"

"Sana biraz daha içtikten sonra cevap vereceğim."

"Hayır" dedi Yasin kısacık bir süre için kendine gelmişçesine. "Mübalağa etme" diye ikaz etti kardeşini. "Bu akşam sana ben eşlik ediyorum ve senden sorumluyum. Saat kaç?" Cebinden saatini çıkarıp baktı ve ünledi: "Yarım olmuş! Kahraman, başımız dertte. İkimiz de geç kaldık. Senin derdin babam, benimki Zennube. Hadi gidelim."

Hemen kalkıp bir at arabasına bindiler. Hızla el Ataba'ya yönelip Ezbekiye Bahçesi'ni çevreleyen kapkaranlık yolda ilerlediler. Ne zaman bir kavşaktan geçseler taze bir esinti şarkı söyleyen insanların seslerini taşıyordu kulaklarına. Bahçe'nin ulu ağaçlarıyla binaların üstünde müteyakkız parlıyordu yıldızlar.

Yasin gülerek, "Bu akşam kötü bir şey yapmadığım üstüne rahatlıkla yemin edebilirim" dedi.

Kemal endişeliydi. "Umarım babamdan önce girerim eve."

"Korku kadar kötü bir şey yok. Yaşasın devrim!"

"Evet. Yaşasın devrim!"

"Zalim karıya ölüm!"

"Zalim babaya ölüm!"

37

Kemal evin kapısı açılıp Hanafi Kadın'ın eşkali hayal meyal görününceye kadar usul usul tıklattı kapıyı. Kadın onun geldiğini anlayınca fısıldadı: "Efendim merdivenlerde."

Genç adam babasının üst kata vardığından emin olana dek içeri girmedi. Ne ki, adamın sesi duyuldu: "Kapıyı kim çaldı?"

"Ben, Baba" diye cevap vermek zorunda kaldı Kemal. Kalbi hızla atmaya başlamıştı. En üst kattan annesinin uzattığı lambanın ışığında babasının henüz ikinci katta olduğunu gördü. Ahmet Abdülcevat tırabzandan eğilip baktı ve "Kemal? Bu saate kadar sokaklarda ne işin var?" diye sordu hayretle.

Senin ne işin varsa benim de o işim var, dedi Kemal içinden.

"Tiyatrodaydım. Bu yıl okuyacağımız bir oyunu seyretmeye gittim" diye cevap verdi korkuyla.

Adam öfkelendi. "Ne zamandan beri tiyatroda ders yapılıyor?" diye bağırdı. "Okuyup ezberlemek yetmiyor mu? Ne saçma! Benden izin almadın!"

Kemal babasının birkaç basamak arkasında durup özür dilercesine, "Bu kadar geç biteceğini sanmıyordum" dedi.

"Aptalca bahaneleri bırak da başka bir çalışma yöntemi bul kendine" dedi adam ve homurdana homurdana basamakları çıkmaya devam etti. "Bu saate kadar tiyatroda ders çalışmak... Saat bir... Bunlar daha çocuk... Yazar oğluna da, oyunun yazarına da lanet olsun."

Kemal en üst kata çıkarak önce oturma odasına girdi. Masanın üstündeki lambayı alıp yatak odasına geçti. Yüzü asılmıştı. Lambayı çalışma masasının üstüne koydu. Elleriyle masaya dayanıp babasının en son ne zaman kendisine hakaret ettiğini düşünerek öylece durdu. Tam olarak hatırlamıyordu ama Öğretmen Okulu'na gitmeye başladığından beri böyle bir muameleye maruz kalmamış olduğundan emindi. Doğrudan kendisini hedef almamış olsa bile, lanet okumuş olması acı vericiydi. Masadan uzaklaştı, feshini çıkarıp soyunmaya başlamıştı ki, birden başı döndü, midesi bulandı. Banyoya koşup içindeki her şeyi kustu. Odasına döndüğünde bitaptı ve kendisinden nefret ediyordu. İçindeki acı, göğsündeki ağrıdan çok daha derin ve yoğundu. Üstünü çıkardı, lambayı söndürdü ve yatağa uzandı. Sinirliydi. Derin derin soludu.

Yatağa henüz uzanmıştı ki, kapı usulca açıldı ve annesinin, "Uyudun mu?" diye soran müşfik sesini duydu.

Bu çetin sınavı kendi başına vermek istiyordu. Kadının içeri girmesine mani olmak üzere, her şey yolundaymış gibi yapıp, "Evet" dedi.

Kadın yaklaşıp yanı başında durdu, "Sıkma canını. Babanı herkesten iyi tanırım" dedi özür dilercesine.

"Tabii! Anlıyorum."

"Senin ne kadar mazbut bir insan olduğunu biliyor. Bu kadar geç kalmış olmana bu yüzden inanamadı" dedi kadın, kendi şüphe ve kaygılarını dile getirircesine.

Kemal, "Geç saatlere kadar dışarıda kalmak bu kadar kötü bir şeyse neden kendisi sürekli geç geliyor eve?" diye soracak kadar öfkeliydi.

Annesinin bu sözleri onaylamayan yüz ifadesini ve şaşkınlığını görmesine karanlık maniydi ama burnundan gülmesi, onu ciddiye almadığını gösteriyordu. "Erkeklerin hepsi geç saatlere kadar dışarıda kalır. Çok geçmeden sen de bir erkek olacaksın ama henüz bir öğrencisin" dedi.

Kemal konuşmayı sonlandırmak istercesine sözünü kesti: "Anlıyorum. Tabii. Öyle demek istemedim. Neden zahmet edip geldin? Git yat hadi."

"Canın sıkılmıştır diye düşündüm. Gidiyorum ama canını sıkmayacağına, mışıl mışıl uyuyacağına söz ver bana" dedi kadın müşfik bir sesle ve ekledi: "İhlas Suresi'ni oku."

Kadın uzaklaşmış, "İyi geceler" diyerek kapıyı ardından kapamıştı. Kemal derin bir nefes alıp karanlıkta göğsünü, karnını ovuşturmaya başladı. Yaşam acıydı. Alkolle gelen o mest edici sarhoşluğa ne olmuştu? Yerini alan bu boğucu moral çöküntüsü de neydi? Aşka dair o ilahi rüyalarının yerini alan hayal kırıklığına benziyordu. Babası olmasaydı sürecekti büyü. Adamın zorbalığı onu çok ürkütüyordu. Ondan hem çok korkuyor, hem de çok seviyordu. Neden? Ahmet Abdülcevat sadece bir insan, bir erkekti. Ona atfedilen güler yüz ve iyi huy dışında özel bir yanı yoktu. Neden ondan korkuyor ve duyduğu korku neden gözünü korkutuyordu? Ona sıkıntı veren diğer hayalleri gibi, belki bu da kendi hüsnükuruntusuydu. Duygularla mücadele edebilir miydi mantık?

Halkın krala, "Ya Said, ya devrim!" diye isyan ettiği o büyük gösteride Abdin Sarayı'nın kapılarını yumruklayabilmişti. Kral tahttan inmişti ama Said Zaglul de kabineden istifa etmişti. Ne ki, babasının karşısında bir hiçti. Her şeyin anlamı ve önemi değişmişti: Allah, Âdem, el Hüseyin, aşk, Ayda'nın kendisi, ölümsüzlük.

Ölümsüzlük mü dedin? Evet... Çünkü ölümsüzlük aşka ve Fehmi'ye dair... Sonsuza dek yok oluşun konuğu olacak olan o şehit ağabeye dair! Onun meçhul akıbetinin ne olduğunu keşfetmek için yaptığın deneyi hatırlıyor musun? Acı bir anı. Yuvadaki serçeyi kaptığın gibi boğuvermiş ve kefene sarıp avludaki eski kuyunun yanına kazdığın küçük mezara gömmüştün. Günler ya da haftalar sonra kazıp çıkardığında neydi gördüğün, kokladığın? Ağlayarak annene koşup ölenlere ne olduğunu sormuştun; bütün ölenlere, özellikle de Fehmi'ye. Seni susturan, annenin de deliler gibi ağlamaya başlaması olmuştu. Yedi yıldan sonra neydi ki Fehmi'den geriye kalan? Aşktan ne kalacaktı geriye? Saygıdeğer babanın elinden acaba daha neler çekeceğiz?

Gözleri karanlığa alıştıkça masayı, askılığı, iskemleyi ve gardırobu seçmeye başladı. Yoğun sessizlikte en küçük çıtırtı bile duyulur olmuştu. Yaşamın tadı acılaştıkça uykusu kaçtı. Yasin uyumuş muydu acaba? Zennube onu nasıl karşılamıştı? Hüseyin zengin yatağına çekilmiş miydi? Ayda yatağın ne tarafında yatıyordu? Göbeği iyice şişmiş, yus-

yuvarlak olmuş muydu? Güneşin gökyüzünün merkezine tünediği o uzak diyarda ne yapıyorlardı? Ya o parlak gezegenler? Oralarda yaşayan yaratıklar insanların çektiği ıstıraptan ari miydiler? Varoluşun sonsuzluk orkestrasında duyuluyor muydu kendi zayıf iniltisi?

Baba! Bırak da sana ne düşündüğümü söyleyeyim. Senin hakkında öğrendiklerim beni kızdırmadı çünkü kişiliğinin yeni öğrendiğim bu yönünü bildiğim yönlerinden daha çok sevdim. Çekiciliğine, zarafetine, küstahlığına, bıçkınlığına ve maceraperest ruhuna hayranım. Bunlar, tüm yakınlarının sevdiği ılımlı yönlerin senin. Her şey bir yana, yaşam sevincine işaret ediyor. Ama sorarım sana, neden bizlere ürkütücü, haşin, ters, huysuz bir maskeyle görünmeyi seçmektesin? Bana çocuk yetiştirme prensiplerinden filan bahsetme çünkü bunun ne olduğuna ilişkin hiçbir fikrin yok. Yasin ile benim ne yaptığımızı ve yapmadıklarımızı görememen bunun kanıtı. İyi niyetinin affettiremeyeceği bir cehaletle cezalandırman bize acı vermekten başka işe yaradı mı? Üzülme; çünkü sana hâlâ hayranım ve seni çok seviyorum. Bu hep böyle olacak. Ne ki, bana çektirdiğin acılardan dolayı seni suçlamadan edemiyor içim. Seni, başkaları gibi dost bilmedik hiç. Seni acımasız bir diktatör, dediğim dedik bir hükümdar olarak tanıdık.

Akılsız dostum olacağına, akıllı düşmanım olsaydı sözü sanki senin için söylenmiş. Bu nedenle, dünyada her şeyden çok cehaletten korkuyor, cehaletten nefret ediyorum. Cehalet her şeyi, o kutsal babalık bağını bile bozuyor. Senin yarı zekânda olan, çocuklarını senin sevdiğinin yarısı kadar seven bir baba çok daha hayırlı olurdu. Yemin ederim ki, baba olursam çocuklarıma bir disiplin amiri gibi değil, arkadaş gibi davranacağım. Bir zamanlar sana tanrısal özellikler atfederek büyülenmişçesine bakan gözler solup gitmiş olsa da, her şeye rağmen seni hâlâ seviyor, sana hayranlık duyuyorum. Bu az şey değil. Keşke dostluğunu çok görmeseydin bizlere.

Ne var ki, gözümdeki imajı değişen sadece sen değilsin. Allah da, bir zamanlar ibadet ettiğim o Allah değil artık. O'na atfedilen nitelikleri elemeden geçiriyor; onu istibdat, cebir ve benzeri insana dair vasıflardan arındırıyorum. Düşüncelerimi hangi noktadan sonra sınırlamam ya da sınır-

layıp sınırlamamam gerektiğini bilmiyorum. Aslında, içim bana asla durmayacağımı; ne kadar acı verirse versin, tartışmanın teslimiyetten ve uykudan daha iyi olduğunu söylüyor. Bu durum, beni odanın karanlığı gibi saran ve bana şu lanet olası uykusuzluk gibi zulmeden zorbalığını, gaddarlığını sınırlamaya karar vermiş olmamdan daha az ilgilendirebilir seni. Bir daha içki içmeyeceğim çünkü içki bana ihanet etti. Heyhat! Alkol de sahte bir yanılsamaysa geriye ne kalıyor? Diyorum ya, zorbalığına son vermeye karar verdim... Sana meydan okuyarak veya sana isyan ederek değil, senden kaçarak çünkü seni seviyorum. Evet, geçinebilecek kadar param olduğu gün evini terk edeceğim. Baskı kurbanları için Kahire sokaklarında ev çok.

Seni zorbalığına rağmen sevmem daha nelere yol açtı biliyor musun? Bir başka zorbaya âşık oldum... yüzüme karşı veya arkamdan bana uzun süre haksızlık eden bir zorbaya! Beni hiç sevmediği halde baskı kurdu üstümde. Buna rağmen, tüm kalbimle taptım ona ve hâlâ tapıyorum. Sen de onun kadar sorumlusun bu aşk ve zulümden. Merak ediyorum, bu ne kadar doğru. Beni tatmin etmiyor. Ama aşkın gerçeği ne olursa olsun, ruha dair şeylerle ilgili olduğuna şüphe yok. Bu konuyu daha sonra üstünde durmak üzere geçelim. Her ne ise Baba, aralıksız zorbalığındır beni baskıya boyun eğmeye kolayca razı eden.

Ve sen, Anne! Hiçbir yanlışım olmadığı halde bana kınayan gözlerle bakıp ne yanlış yaptığımı sorma. Suçun cehalet, cehalet, cehalet! Babam cahilce zorba, sen ise cahilce yumuşak olmanın timsalisin. Birbirine zıt bu iki tutumun ömrüm boyunca kurbanı olacağım. Sensin cehaletinde ruhumu menkıbelerle oyalayan. Taş Devri ile bağlantım sensin. Üstümdeki etkinden kurtulmaya çalışırken neler çekiyorum biliyor musun? İleride babamdan kurtulunca da bir bu kadar mutsuz olacağım.

Gayretini benden esirgeseydin çok daha iyi olurdu. Bu nedenle, karanlık şahidim olsun ki, anneliğin, babalığın yanı sıra aile kurumunun da lağvedilmesini öneriyorum çünkü aile, içinde acı su biriken bir çukurdan başka bir şey değil. Bana tarihi olmayan, geçmişi olmayan bir ülke bahşedin. Hadi, şimdi bir de aynaya bakalım. Ne görüyoruz? Koca bir kafa ve koca bir burun... Sen, Baba, hiç sormadan

ve acımasızca bana burnunu verip daha doğmadan haksızlık ettin. Senin yüzünde muhteşem; ama şekliyle, boyutlarıyla benimki gibi ince bir yüzde gülünç. Sufi mistiklerin arasında bir İngiliz askeri gibi duruyor. Kafam daha da tuhaf çünkü ne seninkine, ne de anneminkine benziyor. Hangi büyük büyükbabandan miras acaba? Kökenine ininceye kadar sizleri sorumlu tutmaya devam edeceğim.

Uyumadan önce, "Elveda" demeliyiz çünkü bir daha uyanmayabiliriz. Bana yaptıklarına rağmen yaşamı seviyorum... tıpkı seni sevdiğim gibi Baba. Hayatta sevmeye değer şeyler var ve sayfaları insanın içinde şefkat uyandıran soru işaretleriyle dolu. Ama yaşamda işe yarayan şeylerin aşka hiçbir faydası yok. Ve aşka faydası olan şeyler hâlâ çok önemsiz.

Herhalde bir daha içki içmeyeceğim. "Elveda alkol" de. Ama dur hele! Ayuşa'nın evinden ilk çıktığın gece bir daha bir kadının yanına yaklaşmamaya, ömrün boyunca yaklaşmamaya karar vermemiş miydin? Ama en sevgili müşterisi oldun çıktın. Bana öyle geliyor ki, tüm insanlık akşamdan kalmışlık ve mide bulantısından muzdarip. Dua et de hızla iyileşsinler.

38

Yasin'in içindeki coşku, Kemal arabadan indikten sonra sönmüştü. Sarhoş olduğu halde dalgın ve düşünceli görünüyordu. Sabahın biriydi... şüpheli bir saat! Onu öfke içinde beklemeyip uyumuş olsa bile, içeri girer girmez uyanırdı Zennube. Gece pek de sakin geçmeyecek gibiydi.

Şevk Sarayı Sokağı'nın köşesinde arabadan inip zifiri karanlıkta yol aldı. Omzunu silkip, "Yasin, hiçbir kadına hesap vermek zorunda değilsin" diye fısıldadı ve tırabzana tutunup bu sözleri tekrarlaya tekrarlaya merdivenden çıktı. Ne ki, ikna edici olamamıştı. Kapıyı açıp eve girdi. Holdeki lambanın ışığında yatak odasına yöneldi. Karısı uyuyordu. Holdeki solgun ışığın odaya sızmasını önlemek için yatak odasının kapısını kapatıp sessizce soyunmaya başladı. Zennube'nin derin derin uyuduğundan şüphe yoktu. Yatağa nasıl sessizce gireceğini planlamaya başladı.

"Işığı yak da seni görebilmem için gölgelesin gözlerimi."

Yasin yatağa bakıp teslimiyet içinde gülümsedi. "Uyanık mıydın? Seni rahatsız etmemek için gürültü yapmamaya çalışıyordum" dedi şaşırmışçasına.

"Çok düşüncelisin. Saat kaç?"

"Gece yarısını biraz geçiyor. Toplantıdan on bir civarında ayrılıp doğru eve geldim."

"Toplantı şehir dışındaydı herhalde, belki Banha'da?"

"Neden? Geciktim mi?"

"Biraz beklersen horoz sana cevap verir."

"Belki daha uyumamıştır."

Yasin gömleğiyle pantolonun çıkarmıştı. Kanepeye oturup ayakkabılarıyla çoraplarını çıkarmaya koyuldu. Odanın karanlığında kadının yatağı gıcırdatarak doğrulduğunu fark etti. "Işığı yak" diye tekrarladı kadın ters bir sesle.

"Gerek yok. Soyundum bitti zaten."

"Seninle aydınlıkta hesaplaşacağım."

"Karanlıkta hesaplaşmak daha eğlenceli olmaz mıydı?"

Kadın burnundan soluyarak yataktan kalktı. Yasin oturduğu yerden uzanıp ona sarıldı ve yanına oturturken, "Kavga çıkartma şimdi" dedi.

Kadın adamın elinden kurtulup, "Anlaşmamış mıydık? Meyhanede içmene eve erken gelmen şartıyla izin vermiştim... kendime rağmen, çünkü evde içsen bu kadar masraflı olmaz. Buna rağmen, yaptığımız anlaşmaya uymuyor, pervasızca sabahlıyorsun" dedi.

Kumpanyada ut çalarak büyümüş bir kadını kandırabilmen mümkün mü, diye sordu kendine Yasin. Sadakatsizlik ettiğini ispat edecek olursa tepkisi kavgayla mı sınırlı kalır, yoksa... ne? İyice düşün ve kaybının gülecek bir şey olmayacağını unutma. Karılarımın arasında en çok onu sevdim. Bana nasıl destek olacağını çok iyi biliyor, evliliğimizi ciddiye alıyor. Sıkılmasaydım...

"Her zamanki gibi arkadaşlarla birlikteydik. Şahidim bile var. Bil bakalım kim?" diyerek bir kahkaha attı.

"Konuyu değiştirme" dedi kadın soğuk bir sesle.

"Bu akşam bana kardeşim Kemal eşlik etti" dedi Yasin gülmeye devam ederek.

Karısı şaşırmamıştı. "Kızın tanığı kim peki?" diye sordu sabrı tükenmişçesine.

"Zorluk çıkarma. Masum olduğum gün gibi ortada" dedi Yasin ve söylenmeye başladı: "Allah biliyor ya, benden şüphelenmene üzülüyorum. Yeterince gezip tozdum, artık bütün istediğim sakin bir yaşam. Meyhaneye sadece vakit geçirmek için gidiyorum. İnsan bazen başkalarıyla da birlikte olmak istiyor..."

Kadının tepkisi ateşliydi: "Utan! Çocuk değilim. Kül yutar mıyım ben? Şüpheye mahal vermemen ikimiz için de hayırlı olur."

Bu bir vaaz mı yoksa tehdit mi, diye sordu kendine Yasin. Neden babam gibi örnek bir yaşam sürdüremiyorum

ben? Adam her türlü naneyi yiyip eve döndüğünde sevgi ve itaat buluyor. Bu rüyayı ne Zeynep, ne de Meryem ile gerçekleştirebildim. Galiba, Zennube ile de gerçekleştiremeyeceğim. Ama bu güzel udi kanatlarımın altında pişmanlık hissetmemeli.

"Allahın emrine karşı gelmek isteseydim seninle evlenmezdim" diye cevap verdi.

"Benden önce iki evlilik yaptın; ama bu evlilikler zinadan alıkoymadı seni" diye bağırdı kadın.

Yasin alkol kokulu derin bir nefes verip, "Senin durumun diğerlerinden farklı enayi. İlk karımı seçip bana dayatan babam. İkinci karım kendine dokundurmadı bile, nikâhı şart koştu. Ben de kıydım. Ama sana kimse mecbur etmedi beni. Nikâhtan önce kendini benden sakınmadın. Senle evlenmem önceden bilmediğim, yaşamadığım şeyler vaat etmiyordu bana. Yani seninle evlilik için evlendim ben, durmuş oturmuş bir yaşam kurmaktı emelim. Şu kadarcık aklın olsa benden kuşkulanmazdın" dedi.

"Eve sabaha karşı dönsen de mi?"

"Sabahleyin gelsem de."

"Yeter" diye haykırdı kadın. "Bütün söyleyeceğin buysa, o zaman sana içten bir elveda."

Yasin'in kaşları çatıldı. Sinirlenmişti. "Binlerce kez elveda" diye terslendi.

"Gidiyorum. Allah büyüktür, yardım eder bana."

"Nasıl istersen?" diye cevap verdi Yasin karısını kasten küçümseyerek.

"Gideceğim; ama kolayca söküp atabileceğin bir diken olmayacağımı göreceksin" dedi kadın tehditkâr bir sesle.

Yasin aşağılamaya devam etti: "Saçma! Senden kurtulmak ayakkabımı ayağımdan çıkarıp atmak kadar kolay olur benim için."

Kadın meydan okumaktan vazgeçti. "Kendinizi iyi hissetmeniz için camdan aşağı mı atlamalıyım?" diye sızlandı.

Yasin omuz silkti, sonra ayağa kalkıp daha sakin bir sesle, "Daha iyi bir yol var. Yatağa atla! Şeytanı defedip uyuyalım" dedi.

Yasin yatağa uzandı. Uzun süredir bunu bekliyormuşçasına göğüs geçirirken, "Başımın belası" diye söylendi kadın.

Benim de başım belada, diye düşündü Yasin. Sorumlusu şehvet. Hiçbiriniz beni başka kadınları arzulamaktan alıkoyamazsınız. Hiçbiriniz can sıkıntıma galip gelemiyorsunuz. Ne ki, bile isteye dönmeyeceğim bekârlığa. Evlilik yapmak için her yıl bir dükkân satacak halim yok ya! Çılgın bir adama akıllı karı lazım... Zennube gibi akıllı bir karı.

"Sabaha kadar kanepede mi oturacaksın?"

"Gözümü yummayacağım. Yat uyu yatağında, beni rahat bırak."

Bazı şeyler gerekli değil belki ama kaçınılmaz, diye düşündü Yasin. Uzanıp karısının omzunu tuttu ve onu kendisine çekerken, "Senin yatağın" dedi.

Kadın önce direndi. Yatağa girerken dokunaklı bir sesle, "Diğer kadınların keyfini çıkardığı huzur bana da nasip olacak mı acaba?" diye mırıldanmaktaydı.

"Rahat ol. Bana güven çünkü ben buna layık bir insanım. Ben geceleri sokağa çıkmazsa mutlu olamayan bir adamım. Başımın etini yiyip beni mutsuz ederek mutlu olamazsın. Kabahat işlemediğimi bilmen yeterli. İnan bana. Pişman olmayacaksın. Ben bir korkak ya da yalancı değilim. Karım içinde olduğu halde, seni bu eve getiren ben değil miyim? Korkak ya da yalancı biri yapar mıydı bunu? Yeterince çapkınlık yaptım. Bu hayatta sahip olduğum bir sen varsın."

Zennube, "Keşke doğru söylüyor olsaydın..." dercesine sesli sesli iç geçirdi.

Yasin elini uzatıp, "Aman ya rabbim! Bu ses kalbimi kırıyor. Allah cezamı versin" dedi neşeyle.

Zennube kocasının dokunuşlarına yavaş yavaş tepki verirken, "Doğru yolu bulursun inşallah" dedi dua edercesine.

Kim derdi ki bir udi böyle bir dilekte bulunacak, diye sordu kendine Yasin.

"Benimle asla kavga etme. Kavga insanı tüketiyor."

Tedavi işe yaradı, dedi Yasin içinden ve kendini kutladı. Ama bu hep işe yarayacağını göstermiyordu. Bu gece Ayuşa ile yatmış olsaydım iş bu kadar kolay olmazdı.

"Benden haksız yere kuşkulandığını görmüyor musun?"

39

Yasin dükkâna girip masaya doğru yürürken Ahmet Abdülcevat önündeki işle meşguldü. Oğlunun yüzüne şöyle bir bakıp yardıma ihtiyacı olduğunu anladı. Nazik bir biçimde gülümseyerek babasının elini öpen genç adamın gözleri dalgın, bakışları donuktu. Eğilip el öpme merasimini şuursuz bir biçimde yerine getirirken aklı kim bilir neredeydi. Ahmet Abdülcevat oturması için iskemleyi işaret etti. Yasin oturmadan önce iskemleyi masaya yaklaştırıp babasına baktı, sonra bakışlarını indirip belli belirsiz gülümsedi. Ahmet Abdülcevat meraklandı. Oğlunun sessizliği merakını iyice artırdı, sonunda dayanamayıp, "Hayırdır? Neyin var senin? Kendinde değilsin sanki" dedi.

Yasin anlayış beklercesine babasına uzun uzun baktıktan sonra tekrar gözlerini indirip, "Beni Yukarı Mısır'ın ücra bir köşesine tayin ediyorlar" dedi.

"Bakanlık mı?"

"Evet."

"Neden?"

Yasin başını sallayıp, "Başöğretmene sordum. İşimle hiçbir ilgisi olmayan şeyler söyledi. Bu haksızlık" diye cevap verdi.

"Ne gibi şeyler? Anlat" dedi Ahmet Abdülcevat. Endişelenmişti.

"İğrenç iftiralar" diye cevap verdi Yasin ve kısa bir tereddüt geçirdikten sonra ekledi: "Karım hakkında..."

Ahmet Abdülcevat'ın merakı son haddindeydi. "Ne dediler?"

Yasin'in çok huzursuz olduğu yüzünden belliydi. "Birileri... profesyonel bir şarkıcıyla evlendiğimi söylemiş... ahmaklar" dedi.

Ahmet Abdülcevat kaygıyla etrafına bakındı. Bir iki metre uzakta, Cemil el Hamzavi ayakta duran erkek bir müşteriyle iskemlede oturan bir kadına hizmet etmekteydi. Öfkesini bastırıp pürüzsüz, alçak bir sesle, "Ahmak olabilirler ama bu konuda seni uyarmıştım. Hiç düşünmeden hareket ediyorsun; ama skandal, rezalet sonunda gelip paçana yapışıyor. Ne diyebilirim? Sen bir okulda çalışıyorsun, itibarını titizlikle korumak durumundasın. Bunu defalarca söyledim sana. Öyle görünüyor ki, tüm sorumluluklarımı bir yana bırakıp ömür boyu seninle uğraşmam gerekiyor."

"Ama o benim nikâhlı karım" dedi Yasin ve şaşkınlıkla ekledi: "Adalete uygun davranmakla hiç suçlanabilir mi insan? Bakanlığa ne?"

Ahmet Abdülcevat yine öfkesini bastırıp, "Bakanlık, bünyesinde çalışanların siciline dikkat etmek zorundadır" diye cevap verdi.

Sicilden bahsetmeyi bir başkasına bıraksan daha iyi olmaz mı, diye sordu Yasin içinden.

"Ama bu doğru değil, evli bir adama yapılan büyük bir haksızlık bu" dedi.

Ahmet Abdülcevat öfkeyle elini sallayıp, "Bakanlığın politikalarını da mı ben belirleyeyim istiyorsun?" diye tersledi.

Yasin kederli bir sesle yalvardı: "Tabii ki hayır ama ağırlığını koyup tayini durdurtabilirsin."

Ahmet Abdülcevat bıyık burmaya başlamış, boş gözlerle oğluna bakarak düşünceye dalmıştı. Yasin yardım talep etmek suretiyle onu üzdüğü için özür dileme çabasındaydı. Allahtan sonra en çok, her şeyden çok babasına güveniyordu. Babası tayini durduracağına söz vermeden ayrılmadı dükkândan.

O akşam Yasin'in çalıştığı okulun başöğretmenini görmek üzere Opera Meydanı'ndaki el Cundi kahvehanesine gitti Ahmet Abdülcevat. Başöğretmen onu hemen masasına buyur edip, "Seni bekliyordum" dedi. "Yasin bu sefer çok ileri gitti. Başına dert olduğuna üzüldüm."

Ahmet Abdülcevat meydana bakan balkondaki masada başöğretmenin karşısına oturup, "Yasin benim kadar senin de oğlun elbet" diye cevap verdi.

"Tabii ama olay Yasin ile bakanlık arasında, beni aşıyor."

Ahmet Abdülcevat gülümseyerek itiraz etti: "Bir devlet memurunu müzisyenle evlendi diye cezalandırmak biraz tuhaf değil mi? Bu özel bir mesele. Evlilik kimsenin karaçalamayacağı meşru bir bağ."

Başöğretmen arkadaşının söylediklerini kavrayamamışçasına düşünceli ve endişeli bir tavırla kaşlarını çattı. "Evlilik konusu son anda, tesadüfen açıldı. Hikâyeyi bilmiyor musun yoksa? Bildiğini sanmıştım" dedi.

Ahmet Abdülcevat çöktü. "Başka şeyler de mi var?" diye sordu kaygıyla.

Başöğretmen ona doğru eğildi ve kederli bir sesle, "Mesele, Yasin'in Haber Sokağı'nda bir fahişeyle kavga etmiş olması. Polis tutanağı var, bir kopyasını da bakanlığa göndermişler."

Ahmet Abdülcevat dondu kaldı. Gözleri fal taşı gibi açılmış, yüzü bembeyaz olmuştu. Başöğretmen üzüntüyle başını salladı, "Gerçek bu" dedi. "Cezayı elimden geldiğince hafifletmeye çalışıp disiplin kuruluna havale edilmesini sağladım ama Yukarı Mısır'a tayin ettiler."

"İt!" diye söylendi Ahmet Abdülcevat iç geçirerek.

Başöğretmen anlayışla baktı: "Çok üzüldüm Ahmet Bey; ama bu gibi şeyler bir devlet memuruna yakışmıyor. İyi ve gayretli bir genç olduğunu inkâr edemem. Şunu da itiraf etmeliyim ki, onu seviyorum. Senin oğlun olduğu için değil, kişiliğinden ötürü seviyorum. Ama herkes, hakkında tuhaf şeyler söylüyor. Kendine çeki düzen vermesi, daha farklı davranması lazım, aksi takdirde geleceği kötü."

Ahmet Abdülcevat uzun süre sessiz kaldı. Çok kızdığı yüzünden belliydi. Derken, "Bir fahişeyle kavga etmek ha" dedi kendi kendine konuşurcasına. "O zaman cehenneme kadar yolu var!"

Ne var ki, oğlunu yüzüstü bırakmadı. Derhal birtakım etkili insanlarla ve parlamentodan tanıdıklarla buluşup tayini durdurmak için araya girmelerini istedi. Bu mücadele sürecinde en büyük yardımcısı Muhammed Afit oldu. Aracılar Eğitim Bakanlığı'nın en üst düzeyini yaylım ateşine

tuttular. Sonunda tayin emri geri çekildi; ama bakanlık Yasin'i kendi bünyesinde görevlendirmekte ısrarlıydı. Derken, bakanlığın arşiv dairesi başkanı -Yasin'in ilk karısı Zeynep'in kocası- kayınpederi Muhammed Afit'in tavsiyesi üzerine Yasin'i kendi departmanına kabul edebileceğini bildirdi. Böylece, 1926 kışının ilk günlerinde, Yasin, Eğitim Bakanlığı'nın arşiv dairesine tayin edilmişti; ama skandaldan sağ salim çıktığı söylenemezdi. Herhangi bir okulda çalışmaya uygun olmadığı siciline işlenmiş; on yılı aşkın süredir baremin sekizinde olduğu halde, yeni görevine bir alt basamakta başlamıştı.

Muhammed Afit damadının departmanını ayarlamak suretiyle Yasin'e iyi davranılmasını garanti altına almıştı ama Yasin, Zeynep'in kocasıyla çalışıyor olmaktan mutsuzdu. Bir gün, Kemal'e, "Olanlar Zeynep'i çok sevindirmiştir herhalde. Bana dönmesine razı olmayan babasını haklı çıkardığını düşünmüştür. Kadınların aklı nasıl çalışır bilirim. Bu şanssızlığımın onu çok mutlu ettiğinden eminim. Daha iyi bir pozisyon bulamayıp bu keçiyle çalışmak zorunda kalmam çok kötü. O kadar yaşlı ki, bitip tükenmiş sanki. Bir erkek olarak bıraktığım boşluğu doldurduğu düşünülemez. Aptal kadın, kıçına kına yaksın! Ben de ondan kurtulduğuma seviniyorum zaten" dedi.

Bu tayinin ardında yatanları Zennube asla öğrenmedi. Bildiği tek şey, kocasının bakanlıkta daha iyi bir yere atanmış olduğuydu. Ahmet Abdülcevat öğrendiklerini oğlunun yüzüne vurmadı. Yukarı Mısır'a tayin kararı geri çekilince, sadece, "İşler her zaman bu kadar iyi sonuçlanmaz. Bana çok sorun yaşattın, beni çok utandırdın. Bundan böyle hiçbir işine karışmayacağımı bil. Nasıl bilirsen öyle yap. Allah beni senden korusun" dedi oğluna.

Ne var ki, oğlu aklından çıkmıyordu. Bir gün onu dükkâna çağırıp, "Yaşamın hakkında ciddi ciddi düşünmenin ve saygın bir hayat tarzı benimsemenin zamanı geldi. Serseri bir yaşam sürmeyi bırak artık. Yeniden başlamak için bol zamanımız var. Sana mazbut bir yaşam kurabilirim. Sözümü dinyip dediğimi yap" diyerek önerisini dile getirdi: "Karını boşa ve eve dön. Seni uygun bir biçimde tekrar evlendiririm. Saygın bir yaşam sürersin."

Yasin kızardı. "Yaşamımı iyileştirmek istediğiniz için minnettarım. Kendime çeki düzen vermek için üstüme düşeni kimsenin başına dert olmadan yapacağım" dedi küçücük bir sesle.

Ahmet Abdülcevat kızdı. "İngiliz vaatleri gibi anlamsız bir vaat! Hapse girene kadar tatmin olmayacaksın sen, bu çok açık. Evet, bir sonraki yardım çağrın parmaklıkların ardından gelecek. O kadını boşa ve eve dön deyip duruyorum sana" diye bağırdı.

Yasin babasının duyduğundan ve cevap vereceğinden emin olmak için yüksek sesle, "Baba, karım gebe. Günahlarıma bir günah daha katmak istemiyorum" dedi.

Allah saklasın, diye içinden ünledi Ahmet Abdülcevat. Yeni torunun Zennube'nin karnında şekilleniyor demek. Bu genç adamı hayatının en mutlu günlerinden biri olduğunu düşünerek kucağına aldığın gün sana neler edeceğini düşünebilir miydin?

"Gebe mi?"

"Evet."

"Ve sen günahlarına bir günah daha katmaktan korkuyorsun, öyle mi!" dedi Ahmet Abdülcevat ve oğluna cevap fırsatı tanımadan patladı: "İyi aile kızlarına kötü davranırken vicdanın rahatsız olmuyordu ama. Allahın kitabı şahittir ki, sen bir baş belâsısın!"

Dükkândan çıkan oğlunun arkasından bakarken gözlerinde küçümseme kadar acıma vardı Ahmet Abdülcevat'ın. Oğlunun annesinden aldığı kişilik özellikleriyle değil ama kendinden tevarüs ettiği dış görünüşüyle gurur duymadan edemedi. Aynı Zennube nedeniyle kendisinin de bu cehennem çukuruna düştüğünü; ama tam zamanında nasıl kendi iradesiyle kurtulduğunu hatırladı. Gerçekten iradi miydi kurtuluşu? Canı sıkıldı, endişelendi, kaygılandı. Yasin'e bir daha, bir daha, bir daha küfretti.

40

12 Aralık geldiğinde, o günün en azından kendisi için farklı bir gün olacağını sezdi. Dünyaya bu tarihte gelmişti ve bu, nüfus kâğıdında kayıtlıydı. Kimse yalanlayamazdı. Paltosuna sarınmış bir halde odasında volta atarken gözü çalışma masasının üstündeki hatıra defterine takıldı. Açık duran boş sayfanın üstünde doğum tarihi vardı. Yaş günü için deftere ne yazmalıydı? Dondurucu soğukta ısınmak için hareket edip duruyordu. Camdan görebildiği kadarıyla gökyüzü kasvetli bulutlarla kaplıydı. Aralıklı yağan yağmur rehavet hissi veriyordu insana.

Yaş günleri kutlanmalıydı... Yaş günü çocuğu partideki tek kişi olsa bile kutlanmalıydı. Eski evin yaş günlerini kutlama adeti yoktu. Annesi bile bu günün unutmaması gereken bir gün olduğunu bilmiyordu. Çocuklarının doğumu hakkında, o da hayal meyal hatırladıkları, mevsimle ve çektiği doğum sancısıyla sınırlıydı. Annesinin, Kemal'in doğumuna dair söyleyebildiği tek şey, "Mevsim kıştı. Doğum çok zor oldu. İki gün boyunca sancı çekip bağırdım" olmuştu.

Eskiden doğumunu düşününce annesine acırdı. Bu duygu Naime'nin doğumuna şahit olduğunda daha da yoğunlaşmış, Ayşe'ye içi gitmişti. Ama artık doğumu hakkında farklı düşünüyordu, çünkü zihni maddeci felsefenin pınarından öylesi hevesle içmişti ki, geliştirilmesi insanlığın yüz yılını alan düşünceleri iki ay içinde kavradığı inancındaydı. Doğumunun zor olmasının kısmen veya tamamen ihmale ya da cehalete atfedilip atfedilemeyeceğini merak

etti. Bu soruyu bir sanığı sorgularcasına sormuştu. Zor doğumları, bunların beyinde veya sinir sisteminde yapabileceği hasarı ve bu hasarın yeni doğan çocuğun yaşamı, kaderi ve mutluluğu üzerindeki derin etkilerini düşündü. Aşkla abartılı biçimde ilgileniyor olması, koca kafasının yanına veya tepesine on dokuz yıl önce, annesinin rahmindeyken yapılan darbeler yol açmış olamaz mıydı? Ya idealizmi? Onu her şeyden bihaber olarak uzun süre hayallere gark edip cefanın kanlı mihrabında sayısız gözyaşı dökmeye ikna eden idealizmi? Bütün bunlar, belki de cahil bir ebenin beceriksizliğinin sonucuydu.

Doğum öncesini düşündü, rahme düşmeden önceki dönemi: Hayatın fışkırdığı o bilinmeyen toprağı, canlı bir yaratığın indirgenmiş olduğu mekanik ve kimyasal denklemi, gözleri yıldızlardayken aşağı inmeyi talep eden bu zavallı yaratığın uyum sağlamasının küçümsenerek daha baştan itibaren reddedilişini... On dokuz yıl ve dokuz ay önce masum bir haz, acil bir avuntu, aklıselimi boğan sarhoşluk heyecanı, hatta eve hapsedilmiş bir kadına karşı görev duygusuyla salgılanan küçücük bir sperm damlasından başka bir şey değildi. Ana rahmine düşüşünü acaba bunlardan hangisine borçluydu? Dünyaya gelmesinin nedeni belki de görev duygusuydu, çünkü o da görevine son derece düşkün bir insandı. Kendine bazı zevklerin tadına varma izni vermişti; ta ki bunlar kendilerini izlenmesi gereken bir felsefe ve benimsemesi gereken bir görüş olarak sunmaya başlayıncaya kadar! Bu durumda bile, önce kendisiyle zor bir mücadeleye girişmişti. Yaşama bakışı gamsız bir aldırmazlık veya terk edişten uzaktı.

Sperm canlı bir yaratığa nüfuz edip Fallopia kanalında döl yatağını buldu ve onu dölledi. Birlikte rahme kayıp orada etle kemiği geliştiren cenine dönüştüler. Derken, bu yaratık hiç hoşuna gitmemiş olması gereken acılar arasında gün ışığına çıktı. Neye benzediği bile anlaşılamadan ağlamaya başladı. İçgüdülerinin gelişmesi zaman içinde o kadar çok inanç ve fikrin oluşumuna katkıda bulundu ki, kendisi de bu inançlar ve fikirlerle doldu. Âşık olup ilahi olanı paylaştığını iddia etti. Ne ki, kötü sarsıldı. İnançları yok edildi, düşünceleri altüst oldu, kalbi kırıldı ve ilk halinden daha da aciz bir duruma düştü.

Böylece on dokuz yıl geçti. Uzun bir süre! Gençlik şimşek gibi geldi geçti. Bir karga sesi sonu müjdeleyinceye kadar yaşamın tadını saat be saat, dakika be dakika çıkarmaktan başka teselli var mıydı?

Masumiyet çağı sona ermişti. Geldiği aşamada her şeyi aşka endeksliyordu: AÖ ve AS Artık arzunun ne olduğunu biliyordu; ama aşkının kimliği meçhuldü. Aşkıyla özdeşleşmek adına yapabildiği tek şey, ona hakikat, yaşam sevinci, bilimin ışığı gibi ilahi adlar takmaktan öte gitmiyordu. Uzun bir yolculuk yapacak gibiydi. Öyle görünüyordu ki, bu sevgiydi. Auguste Compte trenine binmiş ve parolanın "Evet, Anne" olduğu toprak ana durağından geçmişti. Tren şimdi, parolanın "Hayır Anne, asla" olduğu metafizik âleminde yol alıyordu. Uzakta, teleskopun ucunda, üstünde "Aç gözünü ve cesur ol" yazılı hakikat dağı vardı.

Çalışma masasının önünde durup gözlerini hatıra defterine dikti. Oturup yaş günü için neyi kayda almak istiyorsa alsın diye kalemine yol mu vermeli, yoksa düşünceleri kristalize oluncaya kadar ertelemeli miydi? Bardaktan boşanırcasına yağmur yağdığını duyup Saray Gezisi'ne bakan pencereden dışarıya göz attı. Buğulanan camın üstündeki yağmur damlaları inci gibiydi. Her bir inci hızla aşağı kayıyor, kayan bir yıldız gibi ardında kıvrımlı parlak bir çizgi bırakıyordu.

Pencereye yaklaşıp gökyüzünü örten kalın bulut tabakasından inen yağmuru seyretmeye başladı. Yağmur damlalarının oluşturduğu ışıltılı iplikçikler gökyüzüyle dünyayı birbirine bağlıyordu sanki. Yağmur, ufkun gümüş bir çerçeveye aldığı minarelerle kubbelerin umurunda bile değildi. Her yer soylu hayallere yakışır bir üslup içinde tikle beyaz karışımı bir renge boyanmıştı. Sokaktan çocuk sesleri geldi. Aşağı baktı. Yoldan çamurlu su akıyordu. Dükkânların önündeki sokak sergileri kaldırılmış; yayalar dükkânlara, kahvehanelere ya da sundurmaların altına sığınmıştı. Derken, gökyüzünün manzarası Kemal'in zihninde duyarlı bir kirişe dokundu sanki. Yeni bir yılın başlangıcında durum değerlendirmesi yaparken bundan esinlenmek kadar tabii ne olabilirdi? Hüseyin Şaddat ülkesini terk ettiğinden beri maneviyata dair sırlarını paylaşabileceği, tartışabileceği hiç kimse yoktu. Bu ihtiyacını

uzun uzun düşünerek kendi başına karşılıyordu. Ruh ikizi onu terk ettiğinden beri, kendi ruhuydu ona eşik eden.

"Allahın varlığına inanıyor musun?" diye sordu ruhuna.

"Tıpkı basamakları birer birer çıktığın gibi, neden bir yıldızdan diğerine ve bir gezegenden öbürüne atlamıyorsun?" diyerek sorusuna soruyla cevap verdi ruhu.

Gökyüzünden indiğini iddia edenler arasındaki seçkinleri de sordu ruhu; o seçkinler ki, Dünya'yı varoluşun merkezi konumuna yüceltip Âdem'in çamuru önünde meleklere bile boyun eğdirmişlerdi. Sonra birader Kopernik gelmiş; Dünya'yı yeniden varoluşun ona başlangıçta bahşettiği haline, Güneş'in uşağından başka bir şey olmadığı haline dönüştürmüştü. Kopernik'i birader Darwin izlemiş; insanın -bu sahte prensin- sırrını açık ederek, atasının hayvanat bahçesinde kafeste tutulan ve bayramlarda herkesin eşini dostunu alıp aval aval seyretmeye gittiği maymun olduğunu ilan etmişti.

"Başlangıçta evren koskoca bir gaz ve toz yığını, bir nebulaydı. Yıldızlar, dönen bisiklet tekerinden sıçrayan çamur topakları gibi, bu merkezden fırlayıp yayıldılar. Yıldızlar çekim alanlarının sonsuz etkileşimi sayesinde gezegenleri oluşturdu. Dünya da -peşinde Ay- nebuladan eriyik halinde bir top gibi fırlatılıp atılanlardandı. Ay onunla dalga geçiyor; bir yüzüyle gülerken, diğeriyle kaş çatıyordu. Ateşi soğudukça şekillendi; dağlar, ovalar, platolar, kayalar oluştu. Derken, sürüne sürüne yaşam sokuldu ve Dünyan'ın oğlu çıkıp geldi dört ayağının üstünde... karşılaştığı her şeyi yüksek ideallerle ilgili olarak sorgulamak üzere!

"Menkıbelere tahammülüm olmadığını saklamayacağım. Ben, bu koskoca, uçsuz bucaksız köpüklü dalgada üç yüzeyi olan bir taş buldum. Bu andan itibaren ona bilgi, felsefe ve idealizm taşı diyeceğim. Felsefenin, tıpkı din gibi, efsanevi bir yanı var, deme bana. Felsefe sağlam bilimsel temellere dayanmakta ve hedeflerine doğru sistematik bir biçimde ilerliyor. Sanat, eğlencenin yüceltilmiş biçimi. Yaşama değer katıyor ama ben ötesini istiyorum. Sadece gerçeklikten ilham almak istiyorum. Gerçeklikle kıyaslandığında sanat kadınsı bir uğraş sanki. Amacıma ulaşmak için, yaşam hariç, her şeyimi feda etmeye hazır olduğumu göreceksiniz. Bu önemli rolü oynayabilmek için

sahip olduğum vasıflar arasında koca bir kafa, devasa bir burun, aşkta hayal kırıklığı ve buna bağlı ruhsal çöküş var. Gençlik hayalleriyle alay etmemeye çalış çünkü bu bunama belirtisidir. Bu hastalıktan muzdarip olanlar alaycı tavırlarını 'bilgelik' olarak tanımlarlar. Aklı başında bir insan, Kopernik, kimyacı Ostwald veya fizikçi Mach kadar, Said Zaglul'a da hayran olabilir ve buna kimse mani olamaz, çünkü Mısır'ı insanlığın gelişimiyle ilişkilendirmek soylu ve insancıl bir çabadır. Vatanseverlik, yabancı düşmanlığıyla gölgelenmemişse, bir erdemdir. Doğaldır ki, İngiltere'den nefret bir tür öz savunma. Bu tür milliyetçilik olsa olsa insan hakları konusundaki kaygıların yerel tezahürüdür.

"Bana aşka inanıp inanmadığımı soruyorsun. Aşk hâlâ kalbimde diye cevap vereceğim sana. Aşkın insan tabiatına dair bir hakikat olduğunu kabul ediyorum. Aşkın kökleri din ve diğer menkıbelerin kökleriyle iç içe geçmiş olsa da, kutsal tapınakların yıkılması aşkın sütunlarını sallayamadığı gibi, önemini de azaltmadı. Törensel niş, incelemeler, *analizler tarafından işgal edildiğinde bile itibarını korudu.* Biyolojik, psikolojik ve sosyolojik unsurlarının incelenmesi ona zarar vermedi. Bu araştırmaların hiç biri, kalbin özel bir anı ya da görüntüyle daha az çarpmasını sağlayamaz."

"Aşkın ölümsüz olduğuna hâlâ inanıyor musun?"

"Ölümsüzlük bir mit. Dünyadaki her şey gibi, herhalde aşk da unutulur."

"Ayda'nın nikâhından bu yana bir yıl geçti. Neden hâlâ adını anmakta müteredditsin?"

"Unutuş yolunda epeyce ilerledim. Delilik, uyuşukluk, acı aşamalarından geçtim... ve kendimi daha uzun aralıklarla huzursuz hissetme aşamasından. Sabah ve akşam saatleri ile gün içinde bir iki an dışında, artık onu hiç düşünmediğim günler var! Onu hatırlamak beni farklı şekillerde etkiliyor. İçimde belli belirsiz bir özlem duyuyorum; hüzün bir bulut gibi hızla inip sonra uçuyor ya da yüreğim esefle cız ediyor ama yanmıyorum. Bazen içimde aniden bir volkan patlıyor, ayağımın altındaki toprak kayıyor. Her neyse, yaşamımı Ayda'sız bile sürdürebileceğime inanır oldum."

"Unutmak için neye güveniyorsun?"

"Biraz önce söylediğim gibi, aşkı inceleyip analiz etmeye ve varoluşun tümü için geçerli olan spekülasyonlar çerçevesinde insan dünyasının bir toz zerresi kadar küçük olduğunu görüp kişisel acımı asgariye indirgemeye çalışıyorum. Bu arada, ruhumu alkol ve cinsellikle besliyorum. Teselliyi bu konuda uzmanlaşmış olan filozofların sözlerinde, mesela Spinoza'da arıyorum. Spinoza diyor ki, zaman gerçek dışı; geçmişte kalan veya gelecekteki bir olayla ilgili tutkular anlamsız; söz konusu olayla ilgili olarak net ve belirgin düşünce geliştirebilirsek üstesinden gelebiliriz."

"Aşkın unutulabileceğini öğrenmek seni mutlu etti mi?"

"Etti çünkü esaretten kurtulabileceğim anlamına geliyordu. Ama süreç, beni ölümle zamanından önce tanıştırmak suretiyle çok üzdü. Hangi bağlamda olursa olsun, yaşadığım sürece bağımlılıktan nefret edip özgürlüğü seçeceğim kesin."

"İntiharı düşünmemiş ya da ölümü arzulamamış olan insan, mutlu insandır. İçinde şevk meşalesi parlayan insan, mutlu insandır. Çalışan ya da ciddi bir işe soyunmuş olan insan ölümsüzdür. Ömer Hayyam'ın çağrısına uyarak eline bir kitap, bir içki ve bir sevgili alan insan, gerçekten yaşayan, hayat dolu bir insandır. Ateşli umutlarla dolu bir ruh -bir bardak içkinin sodaya ihtiyacı olmadığı gibi- evliliği unutur ya da umursamaz. Alkole olan düşkünlüğün mutlu bir biçimde sürdükçe ve kadınlarla ilişkin tiksinti ve nefretten etkilenmediği sürece, başka ne isteyebilirsin? Eğer zaman zaman arınmaya ve riyazete özlem duyarsan, ihtimaldir ki önceki dönemden kalma dindarlıktandır."

Yağmur yağmaya devam ediyordu. Şimşek gürledi, sonra parıltısı göründü. Cadde boşalmış, gürültüsü dinmişti. Avluya bakmak için yatak odasından çıkıp oturma odasının penceresine gitti. Kafes deliğinden bakınca yağmur sularının yüzeydeki pisliği kemirerek eski kuyuya doğru sürüklediğini gördü. Kuyu suyu diğer yöne doğru taşıyor; mutfakla kiler arasında Hanafi Kadın'ın düşürdüğü buğday, arpa ve çemen tohumlarının ipeksi bir brokar gibi yeşillenen filizleriyle kaplı çukuru dolduruyordu. Üstüne basılmazsa bir süre gelişip büyürlerdi. Çocukluk oyunlarını bu sahne dekorunda oynardı. Anı pınarı, yarısaydam bir

bulutun Ay'ın yüzünü örtmesi gibi elemle gölgelenmiş bir sevinçle, hâlâ dolduruyordu kalbini.

Odasına dönmek üzere pencereden ayrılırken oturma odasında başkalarının da olduğunu fark etti. Bunlar, kahve saatinin artıklarıydı. Annesi ayaklarını altına alıp kanepeye oturmuş mangalda kahve pişiriyordu. Ona, sadece, tam karşısında bir koyun postuna bağdaş kurmuş oturan Hanafi Kadın eşlik etmekteydi. Kahve saatinin o en güzel günlerini yad etti. Kabul etmek istemese de değişmeyen tek şey mangaldı.

41

Ahmet Abdülcevat, Nil kıyısı boyunca Muhammed Afit'in yüzen evine doğru yavaş yavaş yürüdü. Sakin bir geceydi. Gökyüzü açık, yıldızlar pırıl pırıl, hava serindi. İskeleden geçerken, bir zamanlar Zennube'nin dediği yüzen eve her zamanki gibi, gayri ihtiyari uzaktan göz attı. O acı verici olaydan bu yana bir yıl geçmiş, geride kızgınlık ve utançtan başka bir şey kalmamıştı. Bu olayın bir diğer sonucu, tıpkı Fehmi'nin ölümünden sonra yaptığı gibi, âlem gecelerini boykot etmek olmuştu. Bu boykota bir yıl süreyle titizlikle riayet etmiş ama artık sıkılmış; kendine yasakladığı âlem gecelerine dönmeye karar vermişti.

Birkaç dakika sonra üç erkek, iki kadın arkadaşından oluşan o sevgili ortamdaydı. Erkek arkadaşlarıyla bir gece önce de birlikteydi; ama kadınları bir buçuk yıldır -tam tamına Zennube hayatına girdikten sonra- hiç görmemişti. Parti henüz başlamamıştı. İçki şişeleri dolu, ortam sakindi. Celile büyük kanepeye oturmuş şıngırtısını duymak istercesine bilezikleriyle oynuyor; Zübeyde tavandan sarkan lambanın altında sırtı viski şişeleri ve mezeyle dolu masaya dönük olarak durmuş, elindeki küçük aynada yüzünü inceliyordu.

Feslerini ve cüppelerini çıkarmış olan erkekler odanın çeşitli yerlerine dağılmıştı. Ahmet Abdülcevat hepsiyle tokalaştı, kadınların ellerini sıcak bir tavırla hevesle sıktı.

"Hoş geldin sevgili birader" dedi Celile.

Zübeyde şuh bir ifadeyle bakıp,"Aslında elveda dememiz gereken birine nezaket icabı hoş geldin diyelim" dedi.

Ahmet Abdülcevat fesini ve cüppesini çıkarıp oturacak bir yer bulmak için etrafına bakındı. Zübeyde, Celile'nin yanına oturuyordu. Yanlarına oturup oturmama hususunda bir an kararsız kaldı. Bunu fark eden Ali Abdülrahim, "Sanki ilk kez geliyor gibisin" dedi.

Celile, "Rahat bırak adamı" dedi Ahmet Abdülcevat'ı cesaretlendirircesine. "Onunla ayrımız gayrımız olmadı hiç."

Zübeyde gülüp, "Bunu ancak ben söyleyebilirim. Adam dünürüm, öyle değil mi?" dedi kadını küçümsercesine.

Ahmet Abdülcevat, Zübeyde'nin neyi ima ettiğini anlayıp hikâyenin ne kadarına vâkıf olduğunu merak etti ama "Bu şeref bana ait Sultan" dedi.

"Olup bitenden gerçekten memnun musun?" diye sordu Zübeyde kendisinin kuşkulu olduğunu belirten bir sesle.

"Sadece sen teyzesi olduğun için" diye nazik bir cevap verdi Ahmet Abdülcevat.

Kadın elini sallayıp, "İçim Zennube'yi asla affetmeyecek" dedi hayal kırıklığı içinde.

Ahmet Abdülcevat nedenini sorma fırsatı bulamadan, Ali Abdülrahim devreye girdi ve ellerini ovuşturarak, "Bu sohbete kafa bulunca devam ederiz" dedi. Sonra yerinden kalkıp masaya yaklaştı ve şişelerden birini açarak bardaklara özenle içki doldurduktan sonra tek tek herkese ikram etti. Bu görevi yerine getirmekten büyük keyif aldığı belliydi. Herkesin hazır olduğuna kanaat getirince bardağını kaldırıp, "Sevgililerimizin, kardeşlerimizin ve müziğin şerefine" dedi. "Bu üç şey hayatımızdan hiç eksik olmasın inşallah."

Herkes gülümseyerek kadeh kaldırdı. Ahmet Abdülcevat, içki bardağı dudaklarında olduğu halde, kırk yıldır sevgi ve sadakat paylaştığı arkadaşlarının yüzlerine baktı. Sanki her biri yüreğinden bir parçaydı. İçten bir kardeşlik duygusuyla sıkıştı göğsü. Zübeyde ile göz göze gelince konuya dönüp sordu: "Neden içim onu affetmiyor diyorsun?"

Kadının bakışı konunun tekrar açılması için fırsat beklediğini gösteriyordu. "Çünkü o sözünü tutmayan bir yılan... Bir yıl önce beni de aldattı ve iznimi bile almadan çıkıp gitti evden" dedi.

Zübeyde'nin bu süre içinde Zennube'nın nerede olduğunu bilmemesi mümkün müydü?

Kadın, Ahmet Abdülcevat'ın kendisine cevaben en küçük bir mütalaada bulunmadığını görünce dayanamayıp sordu: "Duymamış mıydın?"

"Evet, duydum."

"Onu ben büyüttüm, ona öz annesi gibi baktım. Mükâfatı bu! Emdiği süt haram olsun!"

Ali Abdülrahim itiraz edermiş gibi yaparak, "Zennube'nin ailesine hakaret etme. Sen de o ailedensin" diye takıldı.

Zübeyde ciddiydi. "Hiç bana çekmemiş."

"Babası kim?" diye sordu Ahmet Abdülcevat.

"Babası mı?" diye ünledi İbrahim el Far. Sesi bir dizi alaycı ifadenin yolda olduğuna işaret ediyordu ama Muhammed Afit ön alıp, "Yasin'in karısından bahsettiğini unutma" dedi.

El Far'ın yüzündeki neşe soldu, huzursuzluk içinde sessizliğe gömüldü.

"Şaka etmiyorum" dedi Zübeyde. Uzun süre beni kıskandı zaten. Vesayetim altındayken bile benimle rekabete kalkıştı. Kusurlarını görmezden gelip şımarttım onu" dedi ve gülerek arkadaşlarına bakıp alaycı bir sesle ekledi: "Bir şarkıcı, bir solist olmak istiyordu ama başaramadı. Kalkıp evlendi."

"Sence evlenmesi başarısızlığına mı işaret ediyor?" diye sordu Ali İbrahim inanmayarak.

Kadın bir gözünü kısıp diğer gözünün üstündeki kaşı kaldırdı: "Evet dostum. Bir gösteri sanatçısı başarısız olmadığı sürece kumpanyasını asla terk etmez!"

"Sen şarapsın sevgilim... Neşe saçıyorsun" diye şarkı söylemeye başladı Celile.

Ahmet Abdülcevat sırıtarak keyifle göğüs geçirdi. Ali Abdülrahim ayağa kalkıp, "İlk raunt bitene kadar biraz susalım" deyip bardakları tekrar doldurmaya başladı. Herkese dağıttıktan sonra kendisi de bir içki alıp oturdu.

Ahmet Abdülcevat, elinde içki bardağı, Zübeyde'ye baktı. Zübeyde gülümseyip bardağını, "Sağlığına" der gibi kaldırdı. Adam da onun gibi yaptı ve içkilerini aynı anda yudumladılar. Kadının bakışlarında sevinç vardı. Adamın tekrar kadın yüzü görmek istemesi bir yılını almıştı. Yaşa-

dıkları içindeki hevesi öldürmüştü sanki ama bunun nedeni gurur ve sağlık sorunları da olabilirdi. Her ne ise, bu sevgi dolu bakışlar alkolün verdiği rehavetle içinde bir şeyler uyandırmıştı. Acı bir reddedilişi izleyen bu tatlı karşılaşmanın keyfini çıkarıp, bunu ömrü boyunca düşkün olduğu kadın cinsinin tümünden gelen dostça bir selam olarak algılayarak, yaşa ve ihanete yenik düşen yaralı onurunu sardı. Zübeyde'nin gülümsemesi, "Sen daha bitmedin" diyordu sanki. Kadına bakıp gülümsemeye devam etti.

Muhammed Afit udu getirip iki kadının arasına koydu. Udu Celile aldı ve herkesin dinlediğinden emin oluncaya kadar bekledikten sonra, "Sevgilim sana söz veriyorum..." diye bir şarkı söylemeye başladı.

Ahmet Abdülcevat ne zaman Celile veya Zübeyde'nin şarkı söylediğini duysa çok etkilenmiş gibi yapardı. Yine öyle yaptı. Vecde gelmek için kendini kandırırcasına rol yapıp baş sallıyordu. Aslında, ona birtakım anılardan başka bir şey kalmamıştı müzik dünyasından. El Hamuli, Osman, el Manilavi ve Abdülhay gibi hayran olduğu büyük ustaların hepsi, tıpkı gençliğinin fetih çağı gibi geçmişte kalmış, yok olmuştu. Coşkusunu elinin altındakilerden zevk alarak tetiklemeye alıştırmalıydı kendini. Müzik ve şarkıya duyduğu aşkın peşinde Münire el Mihdiye tiyatrosuna bile gitmiş ama müzikle tiyatro bileşiminden hoşlanmamıştı. Dahası, tiyatroda okullu çocuk gibi oturmak da sinirine dokunmuştu. Öte yandan, yenilerden Ümmü Gülsüm'ün şarkılarını Muhammed Afit'in evinde titizlikle ve dikkatle plaktan dinlemiş, ondan da hoşlanmamıştı. Oysa, kadının sesini Said Zaglul bile methediyordu.

Bütün bunlara rağmen, hissiyatını hiç belli etmedi Ahmet Abdülcevat. Herkesle birlikte Celile'yi neşeyle dinleyip, "Sorumlusu sensin..." diyen şarkıya o güzel sesiyle eşlik etti.

Derken, "Nerede, ah nerede o tef? Abdülcevat oğlunu dinleyebilmemiz için ah nerede?" diyerek sitem edercesine haykırdı el Far ve kendi kendine konuşurcasına sürdürdü: "Bir zamanlar tef çalan Ahmet Abdülcevat nerede diye sorsan daha iyi edersin. Ah zaman... neden değiştirdin hepimizi?"

Celile'nin şarkıları beğeniyle karşılanmıştı ama bir süre sonra kadın gülümseyip, "Yoruldum" dedi özür dilercesine.

Zübeyde ona övgüler yağdırdı. İki şarkıcı, ama nezaketten bu da ama aralarındaki sulhu bozmamak için sık sık birbirine iltifat ederlerdi. Bir şarkıcı olarak Celile'nin yıldızının sönmekte olduğunu hepsi biliyordu. Tefçi Fino'nun yanından ayrılıp bir başka kumpanyaya katılmış olması bunun ilk işaretiydi. Geçmiş şan şöhretin temellendiği vasıflarının -güzelliğinin, cazibesinin ve sesinin- solmakta olduğu düşünülürse, bu doğaldı. Zaten bu nedenle Zübeyde de artık onu kıskanmıyordu. Eski rakibine iltifat yağdırabiliyorsa, kendisi kariyerinin zirvesinde olduğu içindi... inişe geçmesi kaçınılmaz olan bir zirve.

Celile'nin yaşamın bu tehlikeli dönemi için yeterince hazır olup olmadığı dostları için endişe kaynağıydı. Ahmet Abdülcevat hazır olmadığı kanaatindeydi. Âşıklarından bazılarını kadının servetini yiyip bitirmekle suçlarken, bir yandan da onun nasıl para sahibi olacağını bilen bir kadın olduğunu iddia etmekteydi. Ali Abdülrahim bu görüşe katılıyor, "Kumpanyasındaki kadınların güzelliği üstünden para kazanıyor. Çok geçmeden evini başka türlü bir ev haline getirebilir" diyordu.

Âşıklarının servetinden fütursuzca istifade ediyor olmasına rağmen, su gibi para harcaması ve gösteriş merakı nedeniyle Zübeyde'nin geleceğiyle ilgili öngörüler daha kötümserdi. Dahası, kadın alkolikti; başta kokain, uyuşturucu müptelasıydı.

Muhammed Afit, "İçimizden birine yöneltmekte olduğun o tatlı bakışlara hayran kaldığımı söylemeliyim" dedi Zübeyde'ye.

Celile güldü. Yumuşacık bir sesle, "Aklını başından aldığı, adamın gözlerinden belli..." dedi.

"Yoksa körler derneğinde filan mı sandın kendini?" dedi İbrahim el Far itiraz edercesine.

"Patavatsızlığını sürdürürsen pezevenklik hevesin kursağında kalacak" diye cevap verdi Ahmet Abdülcevat esefle.

Zübeyde, "Ona bakıyorsam, Allah affetsin, gençliğini kıskandığım içindir. Hepinizin beyaz saçlarının yanında şu simsiyah saçlı kafaya baksanıza. Kırkından gün aldı bile diyemezsiniz" dedi Muhammed Afit'e.

"Ben bir ömür daha verirdim."

"Kendi artık yıllarından..." diye hızla cevap verdi Ahmet Abdülcevat.

"Kıskanç gözde kütük vardır sevgilim" dedi Celile bir şarkı sözünden alıntıyla.

"Benim nazarım değmez ona. Kıskançlığım onu korkutmaz" dedi Zübeyde.

Muhammed Afit kışkırtıcı bir tavırla başını sallarken, "Tutku gözlerinde" diye cevap verdi.

Ahmet Abdülcevat, "Neden gençlikten bahsediyorsunuz ki? Doktorun bana ne dediğini duymadınız mı?" diye sordu Zübeyde'ye.

"Muhammed Afit söyledi" dedi kadın inanamadığını belirten bir sesle, "Neymiş sendeki şu basınç?"

"Koluma tuhaf bir torba geçirip pompayla şişirdi doktor ve bana basınç var dedi."

"Nereden gelmiş?"

Ahmet Abdülcevat güldü. "Pompadan herhalde."

İbrahim el Far ellerini çırptı. "Belki de bulaşıcı bir hastalıktır. Dostumuza bulaştıktan sonra hepimiz gidip muayene olduk. Doktor hepimize aynı şeyi söyledi: Tansiyon!"

"İşin sırrını ben söyleyeyim sana. Bu, devrimin yan etkilerinden biri. Daha önce hiçbirimizin duymamış olması bunun en büyük kanıtı" dedi Ali Abdülrahim.

"Tansiyon dedikleri şeyin belirtileri neymiş?" diye sordu Celile.

"Korkunç bir baş ağrısı ve yürürken nefes nefese kalmak."

Zübeyde biraz da endişeyle gülümseyip, "Ara sıra da olsa hepimizde var bu belirtiler" diye mırıldandı. "Sence bende de mi basınç var?"

"Belin üstünde mi, altında mı?" diye sordu Ahmet Abdülcevat.

Zübeyde dâhil, hepsi güldü. Derken, "Basınç konusunda tecrübeli olduğuna göre, Zübeyde'yi muayene etsene. Belki neyin iyi geldiğini keşfedebilirsin" dedi Celile.

"Torbayı getirirse ben pompayı temin ederim" diye cevap verdi Ahmet Abdülcevat.

Tekrar gülüştüler. Derken, Muhammed Afit itiraz etti: "Tansiyon, tansiyon, tansiyon... Son zamanlarda bütün

duyduğumuz bu. Doktorlar esir muamelesi yapıp ha bire içki içmeyeceksin diyorlar. Et yeme, yumurtaya dikkat et..."

"Benim gibi sadece et ve yumurta yiyip içki içen bir adam ne yapsın?" diye sordu Ahmet Abdülcevat.

"Sağlıklı şeyler yiyip içeceksin" dedi Zübeyde hemen. "Son sözü Allaha bırakıp kendi kendinin doktoru olmalı insan."

Ahmet Abdülcevat yatağa bağımlı kaldığı sürece doktorun talimatlarına riayet etmiş, ama ayağa kalkar kalkmaz hepsini unutmuştu.

"Ben doktorlara inanmıyorum ama söylediklerinde, yaptıklarında bir doğruluk payı var" dedi Celile. "Bizlerin düğün gibi neşeli ortamlarda para kazandığı gibi, onlar da hastalıktan para kazanıyorlar. Bizim tefsiz, utsuz, şarkısız yapamayacağımız gibi, onlar da torbasız, pompasız, talimatsız ve yasaklamasız yapamıyorlar."

Ahmet Abdülcevat rahatlamıştı. "Haklısın. Hastalık ve sağlık, tıpkı ölüm ve yaşam gibi Allahın emri. İman sahibi olanlar için üzülecek bir şey yok" dedi coşkulu bir sesle.

"Şu adama bakın hele dostlar" dedi İbrahim el Far gülerek. "Ağzıyla içip gözüyle sevişiyor... diliyle de vaaz veriyor!"

"Vaazı kerhanede verdiğim sürece sakıncası yok" diye cevap verdi Ahmet Abdülcevat nahoş kahkahalar arasında.

Muhammed Afit arkadaşını hayranlıkla inceleyerek başını sallayıp, "Keşke Kemal burada olsaydı da verdiğin vaazdan bizler gibi o da yararlansaydı" dedi.

"Aklıma gelmişken, Kemal hâlâ insanoğlunun maymundan türediği fikrinde mi?" diye sordu Ali Abdülrahim.

"Ne korkunç!" diye ünledi Celile göğsüne vurarak.

"Maymun mu?" diye sordu Zübeyde hayretle. Sonra biraz düşünüp, "Belki de atalarından değil, babasından bahsediyordur" diye ekledi.

"Kadınların da dişi aslandan geldiğine işaret etti" diye ikaz etti Ahmet Abdülcevat.

Zübeyde bir kahkaha atıp, "Bir maymunla bir aslandan olma çocuğun neye benzediğini görmek isterdim" dedi.

"Kemal büyüyüp evden ayrılınca normal insanların Âdem ile Havva'dan geldiğini anlayacaktır" dedi İbrahim el Far.

"Ya da onu bir gün buraya getireceğim... Getireceğim ki, insanoğlunun köpekten türediğini görsün" dedi Ahmet Abdülcevat.

Ali Abdülrahim bardakları tekrar doldururken, "Ahmet Abdülcevat'ı hepimizden daha iyi tanıdığına göre, sen hangi hayvan türüne yakıştırırdın onu" diye sordu Zübeyde'ye.

Kadın, Ali Abdülrahim'e bakarak bir süre düşündükten sonra, "Merkep" dedi gülümseyerek.

"Bu bir iltifat mı, yoksa bir hakaret mi?" diye sordu Celile.

"En iyi göbeği bilir" diye cevap verdi Ahmet Abdülcevat.

Güle eğlene biraz daha içtiler. Zübeyde ut çalıp şarkı söyledi: "İndir perdeyi üstümüze..."

Ahmet Abdülcevat müziğin ritmine uyarak sallanmaya başladı. Çok sarhoştu. Boş bardağı kaldırıp dibindeki incecik viski tabakasından, onu altın bir dürbünden görmek istercesine kadına baktı. Eğer vardıysa, aralarındaki tüm kızgınlık veya dargınlık yok oldu. Ahmet ile Zübeyde'nın arasında yeni bir ilişki kurulduğu açıktı. Zübeyde'ye koro halinde eşlik ederlerken Ahmet'in sesi sevinç ve coşkuyla yükseldikçe yükseliyordu. Şarkı neşeli alkışlarla son buldu.

Muhammed Afit, Celile'ye dönüp, "'Tutku Gözlerinde' adlı şarkıdan bahsederken... Ümmü Gülsüm'ü nasıl buluyorsun?" diye sordu.

"Allah için sesi çok güzel ama bazen bir çocuk sesi kadar tiz ve kulak tırmalayıcı" diye cevap verdi Celile.

"Bazı insanlar ikinci bir Münire el Mihdiye olacağım, bazıları da Münire'den bile iyi olduğunu söylüyor."

"Saçma" diye bağırdı Celile. "Bu kulak tırmalayıcı tiz ses Münire'nin o muhteşem boğuk sesiyle nasıl kıyaslanır?"

Zübeyde, "Sesinde hafızları hatırlatan bir şey var... şeyh sarığı takmış bir şarkıcı gibi" dedi küçümser bir tavırla.

"Ben beğenmiyorum" dedi Ahmet Abdülcevat. "Ama pek çok insan bayılıyor. Gerçek şu ki, Abdülhamuli'nin ölümüyle insan sesinin dönemi sona erdi."

Muhammed Afit, "Sen tutucusun. Hep geçmişe yapışıp kalırsın" diye takıldı ve göz kırparak sürdürdü: "Evini de emirlerle, zor kullanarak idare etmekten vazgeçemedin. Oysa demokrasi çağındayız."

"Demokrasi halk için iyi de, aile başka."

"Bugünün gençleri eski yöntemlerle idare edilebilir mi sanıyorsun?" diye sordu Ali Abdülrahim ciddi bir sesle. "Gençler sokak gösterilerine, askerle karşı karşıya gelmeye alıştı."

"Neden bahsettiğini bilmiyorum" dedi İbrahim el Far, "Ama Ahmet'e katılıyorum. İkimizin de oğulları var. Allah yardımcımız olsun."

"İkiniz de hararetle demokrasiyi savunuyorsunuz, ama evde birer diktatörsünüz" dedi Muhammed Afit şakacı bir üslupla.

Ahmet Abdülcevat itiraz etti: "Bir sorunu çözmek için Kemal'i, annesini, Yasin'i çağırıp oy vermelerini isteyeceğimi sanmıyorsun herhalde!"

Zübeyde gülmeye başlayıp, "Zennube'yi unutma lütfen" dedi.

"Çocuklarımızın başımıza açtığı dertlerin sorumlusu devrimse, Allah Zaglul'u affetsin" dedi İbrahim el Far.

İçki, sohbet, şakalaşma ve şarkılar sürdü. Sesler yükselip birbirine karıştı. Gece, dünyayı umursamaksızın ilerledi. Kadına bakınca, onun da kendisine baktığını görüyor veya kendisi ona bakarken yakalanıyordu. Bu dünyada bir tek haz var, dedi kendi kendine. Bu düşüncesini arkadaşlarıyla paylaşmak istedi ama paylaşmadı... ya hevesi kaçtığı ya da söyleyemeyeceği için. Ama neden kendini bu kadar güçsüz hissediyordu?

Zübeyde'ninki bir saatlik bir eğlence mi, yoksa uzun bir macera mı olacaktı? İçinden eğlenmek geliyordu, ama kulaklarında bir çınlama vardı. Sanki Nil'in suları fısıldaşıyordu kulaklarında. Neredeyse altıncı on yılının ortalarındaydı. Bir ömrün nasıl geçtiğini anlamak için âlim olmak lazım. Geçtiğinin hem farkındayız, hem de değil.

"Allah nazardan saklasın seni. Neden sustun?"

"Ben mi? Biraz dinlenmek..."

Dinlenmek ne tatlı değil mi, dedi kendine. Uzun bir uykudan sağlıklı kalkmak. Sağlıklı olmak ne güzel... ama peşini bırakmıyor, huzur vermiyorlar. Bu bakışlar cazip, ama dalgaların sesi yükseliyor. Şarkıyı nasıl duyacaksın?

"Güzel bir düğün alayı yapmadan ayrılmayacağız buradan. Asla. Ne dersin? Bir düğün alayı... bir alay!

"Kalk devem."

"Ben mi? Biraz dinlen..."

"Düğün alayı... İlki gibi... El Curiye'deki evde yaptığımız gibi."

"O uzun zaman önceydi."

"Tekrar yaparız. Alay... Alay."

Bunlar acımasız. O günler geçti gitti, yok oldu... gölgelere saklandı. Çok karanlık. Kulaklarım çok kötü çınlıyor! Nasıl da baskın bir unutuş bu!

"Baksana!"

"Nesi var?"

"Su getirin. Pencereyi aç."

"Allahım yardım et, Allahım..."

"Yok bir şey... Yok bir şey. Şu mendili soğuk suya batır."

42

Doktor, Ahmet Abdülcevat'ın "kaza"sını izleyen ilk hafta boyunca her gün geldi ve durumu kritik olduğu için ziyareti yasakladı. Çocuklar bile odaya parmaklarının ucuna basarak usulca giriyor; yatakta tam bir teslimiyet içinde yatan babalarının yüzündeki tükenmişliği görüp yanından mahzun, üzüntülü ayrılıyorlardı. Herkes birbirine merak ve endişeyle bakıyor, ama kimse kimseyi avutamıyordu.

Doktor inmeye yüksek tansiyonun yol açtığını söylemiş; tir tir titreyen Hatice'nin dediğine göre, hastaya şişe çekip leğeni simsiyah kanla doldurmuştu. Kemal şaşkındı. Her şeyi altüst eden böyle olayların nasıl olup da göz açıp kapayıncaya kadar vuku bulduğuna ve bu dev gibi, heykel gibi adamın nasıl olup da hastalığa yenik düştüğüne hayret ediyordu. Annesinin ortalıkta hayalet gibi gezinen haline, Hatice'nin gözyaşlarına, Ayşe'nin solgun yüzüne baktıkça, bütün bunların ne anlama geldiğini düşünüyor; hiç istemeden, babasının içine korku salan ölümünü hayal ederken buluyordu kendisini. Onun olmadığı bir dünya içini ürpertiyor, yüreğine korku salıyordu. Annesi buna nasıl dayanırdı? Şimdiden ölü gibiydi kadın. Fehmi'yi düşündü. Acaba babası da merhum ağabeyi gibi hızla unutulup gider miydi? Her yerde hüzün vardı.

Yasin olayı bir gün sonra öğrenmiş ve Meryem ile evlenmek için terk ettiği evine böylece ilk kez geri dönmüştü. Doğruca babasının odasına çıkıp onu sessizce, uzun uzun seyretti. Oturma odasına döndüğünde hâlâ şoktaydı. Anne-

si de oradaydı. Uzun bir ayrılıktan sonra elini ilk kez eline aldığında iyice duygusallaştı, gözleri doldu.

Ahmet Abdülcevat yataktan çıkmadı. Başlangıçta konuşamıyor, hareket edemiyordu. Şişe çekilince biraz canlanıyor, bir iki kelimeyle kendini ifade edebiliyordu; ama bu arada acısı olduğunu fark edip inim inim inlemeye başlamıştı. Ağrısı azalınca huzursuz oluyor, onu hareket etmekten ve yıkanmaktan alıkoyan yatak istirahatından ha bire şikâyet ediyordu. Yeme, içme ve tiksindiği başka şeyleri yatakta yapmak zorundaydı. Uykusu kesintisizdi, ama şikâyeti sürekli. Bilmek istediği ilk şey, eve nasıl getirildiği oldu.

Emine, onu dostlarının -Muhammed Afit, Ali Abdülrahim ve İbrahim el Far- arabayla getirdiklerini söyledi. Özenle yukarı taşımışlar, saat çok geç olduğu halde doktoru da onlar bulup getirmişlerdi.

Sonra ziyaretçileri olup olmadığını sordu. Kadın, doktor yasakladığı halde, arkadaşlarının her gün muntazaman uğradığını söyledi.

"Her şey Allahın ellerinde, yaşamın başı da sonu da" dedi Ahmet Abdülcevat güçsüz bir sesle. "Sonumuz iyi olur inşallah." Aslında yaşamdan umudunu kesmemişti ve sonunun geldiğini düşünmüyordu. Korktuğu halde ve çektiği acıya rağmen, yaşama sımsıkı sarılmıştı. Şuur yerine gelince umut da dönüp gelir. Nitekim kimseye son sözlerini bahşetmedi, malını mülkünü bölüştürmeye kalkışmadı, kimseyle helalleşmedi, işi ve servetiyle ilgili olarak kimseye sır vermedi. Tersine, Cemil el Hamzavi'yi yanına çağırıp kendisinin yürütemeyeceği bazı alım satım işlemlerini yapmasını söyledi. Sipariş etmiş olduğu giysileri teslim alıp parasını ödemesi için Kemal'i terziye gönderdi. Ölüm korkusu kaderin acımasızlığını örtercesine, sadece bu talimatlarda gizliydi.

Bir haftanın sonunda doktor, hastanın kritik dönemi atlattığını, tamamen iyileşeceğini ve biraz sabırla her zamanki enerjik haline kavuşacağını açıklayıp yüksek tansiyon konusunda tekrar uyardı. Ahmet Abdülcevat talimata riayet edeceğine söz verdi. Bu arada, bir daha hovardalık yapmayacağına yemin etti içinden, zira sağlığının şaka kaldırmadığı ortadaydı. Nefse hâkim olmak, hasta olmaktan iyidir, diyerek avuttu kendini. Böylece, kriz başarıyla

atlatılmış, tüm aile şükran duyguları içinde rahat bir nefes almıştı.

İkinci haftanın sonunda doktor, ziyaretçi kabulüne izin verdi. Bu, öncelikle ailenin kutladığı mutlu bir gün oldu. Çocuklar eşleriyle birlikte geldiler ve yatağa düştüğünden beri babalarıyla ilk kez konuştular. Ahmet Abdülcevat Yasin'den Hatice'ye, Ayşe'ye, İbrahim Şevket'e ve Halil Şevket'e her birinin yüzüne ayrı ayrı bakıp onu hasta halinde bile terk etmeyen çekiciliğiyle Rıdvan'ı, Abdülmünim'i, Ahmet'i, Naime'yi, Osman'ı ve Muhammed'i sordu. Torunlarını onu rahatsız etmemek için getirmediklerini, sağlığına duacı olduklarını söyledi çocukları. Hastalığına ne kadar üzüldüklerini, hızla iyileştiği için ne kadar sevinçli olduklarını söylediler. Konuşurken Hatice'nin sesinin titremiş olması, el öperken Ayşe'nin yanağından süzülen yaşların elini ıslatması her şeyi açıklıyordu. Yasin babasının hastalığının kendisini de hasta ettiğini, Allah ona şifa verince kendisinin de iyileştiğini söyledi. Ahmet Abdülcevat'ın solgun yüzü neşeyle parlamıştı. Allahın buyruklarından, merhametinden ve lütfundan bahsederek, O'nun varlığına inançla kadere razı olmanın bir müminin görevi olduğunu uzun uzun izah etti hepsine.

Babalarının yanından çıkınca çocukları hep birlikte Kemal'in odasına geçtiler. Ziyaretçi beklendiği için oturma odasını işgal etmek istememişlerdi.

Bu arada, Yasin, Emine'ye yaklaşıp elini eline alarak, "İki haftadır duygularımı sana açmadımsa, babamın hastalığı aklımı başımdan aldığı içindir. Allah şifasını verdiğine göre, bu eve senden izinsiz geldiğim için özür dilemek istiyorum. Beni eskiden olduğu gibi bağrına bastın; ama senden resmen özür dilemeyi görev biliyorum" dedi.

Emine kızardı. "Olanlar oldu Yasin" dedi duygusal bir sesle. "Burası senin evin. Ne zaman istersen gelebilirsin."

"Eski defterleri karıştırmak istemiyorum ama babamın ve Rıdvan'ın başı üstüne yemin ederim ki, bu aileye karşı hiçbir zaman kin beslemedim. Hepinizi kendim kadar seviyorum. Şeytan'a uydum herhalde. Bu herkesin başına gelebilir. Ama kalbimi bozmadım hiç."

Emine elini genç adamın geniş omzuna koyup içten bir sesle, "Seni hep çocuklarımla bir tuttum. Sana bir ara çok

kızdığımı inkâr etmiyorum, ama şükürler olsun geçip gitti artık ve geride sana her zamanki sevgim kaldı. Burası senin evin Yasin. Hoş geldin" dedi.

Yasin oturduğu yere çöktü adeta. Emine odadan çıkınca, "Ne iyi bir kadın! Allah ona yanlış yapanın cezasını versin. Lanet olsun beni baştan çıkarıp onu üzmeme yol açan Şeytan'a" dedi.

Hatice, ağabeyine manidar bir bakış atarak, "Yıl geçmiyor ki, Şeytan seni baştan çıkarıp yeni bir felakete yol açmasın. Elinde oyuncak oldun" dedi.

Yasin genç kadının sivri dilinden korkuyla, "merhamet et" dercesine bakarken imdadına Ayşe yetişip, "Bunlar geçmişte kalan şeyler" dedi.

"Karın olacak madamı getirseydin de bu mutlu günde bizi eğlendirseydi" diye devam etti Hatice aylacı bir üslupla.

Yasin gururlu bir tavır takınıp, "Karım artık çalışmıyor" diye cevap verdi. "O artık tam manasıyla bir hanımefendi."

Hatice alay etmeyi bırakıp ciddi bir sesle sordu: "Nasıl böyle şeyler yapabiliyorsun Yasin? Allah sana yol gösterip tövbekâr olmayı nasip eder inşallah."

"Alınma Yasin Bey; elimden ne gelir?" dedi İbrahim Şevket karısının adına özür dilercesine. "Hatice senin kız kardeşin."

Yasin, "Allah sana kolaylık versin İbrahim Bey" dedi gülümseyerek.

Ayşe iç çekti. "Maşallah, babamız artık iyileşti. Açıkça söyleyeyim ki, yatakta gördüğüm o ilk halini ömrüm boyunca unutmayacağım. Allah kimseye hastalık vermesin."

"Onsuz yaşam kesip attığımız tırnak kadar bile değer taşımayacaktır" dedi Hatice tüm içtenliğiyle.

"O her sıkıntıda koşarak sığındığımız eşsiz bir insan" dedi Yasin.

Ya ben, diye sordu Kemal kendine. Umutsuzluk içinde odanın bir köşesinde nasıl dikilip kaldığını hatırlıyor musun? Ölüm yabancımız değil, ama gölgesi ufukta belirince ayağımızın altındaki toprak kayıyor sanki. Sevdiklerinin kaçını kaybetmiş olursan ol, her yeni ölümle yeniden üzüleceksin. Bir gün tüm umutlarını arkada bırakıp sen de öleceksin. Yaşam buna rağmen çok cazip; aşk acısı çekiyor olsan bile cazip.

Sokaktan bir at arabasının çan sesi geldi. Ayşe pencereye koşup kafes aralığından bakarak, "Önemli ziyaretçiler var" dedi gururla.

Ahmet Abdülcevat'ın yaşamını dolduran insanları -devlet memurları, hukukçular, mevki sahibi insanlar ve tüccarlar- temsil edercesine aralıksız aktı ziyaretçiler. Bazıları sadece babanın özel günlerde verdiği davetlere katılmış olsa da, birkaçı dışında hepsi daha önce de gelmişti eve. Aralarında Sarraflar Çarşısı ve Yeni Cadde'den simalar da vardı. Bunlar, Ahmet Abdülcevat ve yakın arkadaşlarından farklı bir sınıfın mensuplarıydı belki, ama dostlarıydı.

Bu bir hasta ziyareti olduğu için kimse yanında uzun kalmıyordu, ama çocuklar bu güzide ziyaretçilere ve onları getiren arabaları çeken muhteşem atlara bakarak gururlanıp babanın itibarından kendilerine düşen payı aldılar.

Hâlâ pencerede olan Ayşe, "İşte en yakın dostları da geldi" diye ünledi.

Muhammed Afit, Ali Abdülrahim ve İbrahim el Far'ın sesleri duyuldu. Gülüyor, Allaha şükrediyorlardı. "Bunlarınki gibi dostluk kalmamıştır dünyada" dedi Yasin.

İbrahim ile Halil Şevket doğruladı.

"Dostların bu kadar uzun süre birlikte kalmalarına hayat ender olarak izin verir" dedi Kemal üzüntüyle; ama onu kimse duymadı.

"Her gün ziyaretine geldiler" diye sürdürdü Yasin hayranlıkla. "O kötü günlerde ağlaya ağlaya çıkıyorlardı yanından."

"Bunda şaşılacak bir şey yok" dedi İbrahim Şevket, "Baban seninle olduğundan daha fazla onlarla birlikte oldu."

Ziyaretçi akını kesintisiz sürüyordu. Hatice kalkıp yardım etmek üzere mutfağa indi. Cemil el Hamzavi dükkânı kapayıp geldi. Onu zeytinyağı pres atölyesi sahibi Ganim Hamido ve el Salihiye'de kuskus satan Muhammed Ayyami izledi. Derken, Ayşe caddeyi işaretle ünledi: "Şeyh Mutavalli Abdülsamet! Merdivenlerden çıkabilecek mi acaba?"

Şeyh, elinde bastonu, etraftakilere orada olduğunu bildirmek istercesine ara ara boğazını temizleyerek avluyu geçmeye başlamıştı. Yasin, "O minareye bile tırmanabilir" dedi ve Halil Şevket'in şeyhin yaşını parmaklarıyla hesaplamaya çalıştığını görüp, "Seksenle doksan arası ama sağlığı yerinde" diye ekledi.

"Hiç evlenmemiş mi?" diye sordu Kemal.

"Bir zamanlar bir eş ve bir baba olduğunu söylerler. Anlaşılan, karısı da, çocuğu da Allahın rahmetine kavuşmuş."

Hâlâ pencerede olan Ayşe yine ünledi: "Bakın! Bu yabancı biri! Kim acaba?"

Yabancı etrafına dikkatle ve merakla bakarak avluyu geçti. Başındaki hasır şapkanın altında çiçekbozuğu kanca bir burun ve fırça gibi bıyıklar vardı. İbrahim, "Belki de Sarraflar Çarşısı'ndan bir kuyumcudur" dedi.

"Yunanlıya benziyor" diye mırıldandı Yasin. "Bu yüzü daha önce nerede görmüştüm ben?"

Derken, siyah gözlüklü kör bir delikanlı çıkageldi. Yanında geleneksel kıyafetler içinde, sarıklı bir adam vardı. Uzun siyah cüppesinin altından çizgili ev entarisi görünüyordu. Yasin hemen tanıdı ve çok şaşırdı. Kör delikanlı Zübeyde'nin kumpanyasında kanun çalan Abdo idi. Yanındaki adam ise Vech el Berka'daki ünlü kahvehanenin sahibi; gangster, kabadayı, pezevenk ve daha bir çok şey olan el Humayuni idi.

"Kör delikanlı Zübeyde'nin kumpanyasında müzisyen" dedi Halil.

Yasin şaşırmış gibi yapıp, "Babamı nerden tanıyor acaba?" diye sordu.

İbrahim Şevket gülümseyerek cevap verdi: "Baban bildim bileli müzik âşığıdır. Müzisyenlerin hepsi tanır onu."

Ayşe güldü ama belli etmemek için yüzü caddeye dönük olarak pencereden bakmayı sürdürdü. Yasin ile Kemal İbrahim'in gülümsediğini kaçırmamış, neyi ima ettiğini anlamışlardı. Avluya son olarak Şevket ailesinin bin yıllık hizmetçisi Suveydan girdi. Halil sallana sallana yürüyen kadını işaret ederek, "Annemizin özel temsilcisi, Ahmet Abdülcevat'ın sağlığını sormaya gelmiş" dedi.

Şevket Bey'in dul eşi Ahmet Abdülcevat'ı bir kez ziyaret etmiş, ama yaşı nedeniyle onu sakat bırakacak kadar azan romatizma ağrıları ikinci bir ziyarete elvermemişti.

Bir süre sonra, Hatice mutfaktan döndü. Bir yandan şikâyet edip bir yandan da böbürlenerek, "Sadece kahve ikramı için bile kahveciye ihtiyaç var" dedi.

Ahmet Abdülcevat yatakta oturuyordu. Sırtında yastık, üstündeki yorganı boynuna kadar çekmişti. Ziyaretçilerin bir kısmı kanepede, bir kısmı da yatağın etrafına dizili san-

dalyelerde oturuyorlardı. Kendini güçsüz hissetmekle birlikte, Ahmet Abdülcevat'ın neşesi yerindeydi. Hiçbir şey arkadaşlarının etrafında toplanarak birbirleriyle yarışırcasına iltifat yağdırıp sevgi göstermesi kadar mutlu edemezdi onu. Hastalık onu çok sarsmış, ama dostlarının ne kadar korktuğuna, yokluğuna ne kadar üzüldüklerine şahit olmak buna değmişti adeta. Hastalığın bu iyiliğini inkâr edemezdi. Dostlarına, can sıkıntısının yanı sıra, çektiği acıları bir bir anlatırken, sanki kendisine duyulan sevgi ve şefkati hissetmek istiyor; sözlerini abartmayı, süslemeyi kendine hak biliyordu.

"Hastalığın ilk günlerinde bu iş bitti dedim kendime" diye başladı iç geçirerek. "Kelime-i şahadet getirip İhlas Suresi'ni okudum durdum; ama bu arada sizleri de çok özledim. Sizlerden ayrılacak olmam beni çok üzdü."

"Sensiz bir dünya, aynı dünya olmaz Ahmet Bey" diye koro halinde ünledi arkadaşları.

Ali Abdülrahim duygusallaştı. "Hastalığının bende bıraktığı etki asla silinmeyecek" dedi.

"O geceyi hatırlıyor musun?" diye sordu Muhammed Afit alçak sesle. "Allahım, bir anda saçımız ağardı sanki."

Ganim Hamido yatağa doğru eğilip, "Allah, İngilizlerin Fetih Kapısı'nda bize çukur doldurttukları gece de korumuştu, yine korudu seni" dedi.

Ah o mutlu günler, diye düşündü Ahmet. Fehmi'nin tüm dikkatleri üstüne çektiği, büyük şeyler vaat ettiği o sağlık, aşk ve macera dolu günler...

"Şükürler olsun Hamido" diye cevap verdi.

"Doktora kaç para verdiğini bilmek istiyorum, çünkü hiçbir şey hak etmiyor" dedi Şeyh Mutavalli Abdülsamet ve ekledi: "Cevap vermek zorunda değilsin ama yalvarırım el Hüseyin Camii'ne gidip o civarda yaşayan fakir fukarayı doyur."

"Ya sen, Şeyh Mutavalli" diye sordu Muhammed Afit, "Sen de onlardan biri değil misin? Söyle bana."

Şeyh Muhammed Afit'in sözünü kesmek için bastonunu hiddetle yere vurdu: "Muhammed Afit onaylasa da onaylamasa da, başta ben, el Hüseyin'deki tüm aziz insanları doyur. Senin başın için, onun da doyurması gerekir. Bu yıl Hac'ca gitmelisin. Bu şart. Beni de yanında götürürsen muhteşem olur, sevabın ikiye katlanır..."

Sen ne iyi bir insansın Şeyh Mutavalli ve seni ne çok seviyorum, diye düşündü Ahmet Abdülcevat. Dönemin yapıtaşlarından birisin.

"Şeyh Mutavalli, rabbim izin verirse seni Hicaz'a ve Mekke'ye götürmeye söz veriyorum" diye cevap verdi.

Derken, şapkasını çıkardıktan sonra beyaz saçlı olduğu anlaşılan yabancı söze girdi: "Bu, işi fazlasıyla kurcalamak olur... kurcalamayacaksın. Vazgeç. Bomba gibi olursun."

Bir mutluluk tedarikçisi ve mezarcı olarak, sana otuz beş yıl boyunca alkol sattı Manuli, diye düşündü Ahmet Abdülcevat.

"Senin mallarının kabahati Manuli" diye cevap verdi.

Manuli diğer müşterilerine bakıp, "Kim demiş alkol sağlığa zararlıdır diye. Saçma! Neşe, kahkaha, rahatlık hasta eder mi insanı?" dedi.

Şeyh Mutavalli, neredeyse görmeyen gözlerle yabancıya bir bakış attıktan sonra bağırdı: "Kim olduğunu şimdi çıkardım. Sen her türlü musibetin kaynağısın! Sesini duyduğum an bu şeytanı nereden tanıyorum diye merak etmiştim."

"Ağzı yemekle o kadar dolu ki, şaraba yer bulamıyor dostum" diye cevap verdi Manuli gülümseyerek.

Abdülsamet bastonunu sallayarak tekrar bağırdı: "Terbiyeli ol Manuli."

Derken, Ayyami'nin sesi yükseldi: "Nefesin tükeninceye kadar esrar içtiğin günleri unuttun galiba Şeyh Mutavalli."

Şeyh itiraz edercesine elini salladı: "İslam, esrarı menetmez. Esrar içtikten sonra sabah namazı kılmayı denedin mi hiç? Allahü ekber!"

Ahmet Abdülcevat el Humayuni'nin konuşmadığını fark ederek dönüp gülümsedi ve nazik bir sesle, "Nasılsınız efendim? Uzun zaman oldu" dedi.

El Humayuni öküz gibi bir sesle, "Allah için öyle... asırlar" dedi. "Bizleri terk eden sensin; ama Ali Abdülrahim Bey, 'Rakibin yatağa düştü' deyince gençlik günlerimizi hatırlayıp, 'Sevgili arkadaşım, o güçlü kuvvetli, o cana yakın, o neşeli adamı ziyaret etmemek sadakatsizlik olur' dedim. Başına dert açmayacağını bilsem Fatma, Tamalli, Devlet ve Nahavand'ı da getirirdim. Kızlar seni görmeye can atıyorlar. Allah biliyor ya Ahmet Bey, her gece şereflendirsen de, yıllarca gelmesen de, bizim için çok değerlisin" dedi ve

keskin bakışlarıyla odadakileri süzüp ekledi: "Hepiniz bizi terk ettiniz. Allah Ali Bey'den ve onun bize gelmeye devam etmesini sağlayan Saniye el Kulali'den razı olsun. Geçmişini kaybeden insan yolunu bulamaz. Biz dostluğun en içten olanını sunarız. Sizleri ne kaçırdı? Tövbe kaçırmış olsaydı, anlayışla karşılardık. Ama tövbekâr olmak için erken. Allah sizlere uzun bir yaşam ve mutlu günler nasip etsin."

Ahmet Abdülcevat, "Görüyorsun, benim işim bitti..." dedi kendini işaret ederek.

"Öyle söyleme üstat. Geçici bir durum bu. İyileştikten sonra yeniden, hiç olmazsa bir kez daha Vech el Berka'ya geleceğine söz verene kadar gitmeyeceğim buradan!"

"Zaman değişti üstat Humayuni" dedi Muhammed Afit. "O bildiğimiz Vech el Berka nerede şimdi? Tarih kitaplarında! Orası artık gençlerin oyun alanı. Oğullarımızın arasına giremeyiz ya."

"Unutma, iş yaşa ve sağlığa gelince kimseyi kandıramayız" dedi İbrahim el Far. "Ahmet'in dediği gibi, işimiz bitti artık. 'Şuyun var, buyun var. İçme. Yeme, Nefes alma' diyen doktorlara gidiyoruz. Başka iğrenç reçeteleri de var adamların. Tansiyon hastalığı nedir biliyor musun üstat Humayuni?"

"*Hastalığı içkiyle, kahkahayla, sporla tedavi et. En ufak* iz kalırsa bana devret" diye cevap verdi muhabbet tellalı.

"Allah için" diye ünledi Manuli. "Ben de öyle diyorum."

"Uyuşturucuları unutmayın efendim" dedi Muhammed Ayumi arkadaşının sözlerini tamamlarcasına.

Şeyh Mutavalli Abdülsamet başını hayretle sallayıp, "Söyleyin arkadaşlar, neredeyim ben? Abdülcevat'ın oğlunun evinde mi, yoksa bir esrar tekkesinde mi? Dinleyin ve söyleyin" dedi kaygılı bir sesle.

El Humayuni, Şeyh Mutavalli'ye kuşkulu gözlerle bakıp, "Kim bu dostun?" diye sordu.

"Kutsanmış bir aziz."

"Eğer bir azizsen falıma bak" dedi muhabbet tellalı alaycı bir sesle.

"Ya hapishane, ya darağacı" diye ünledi Şeyh.

El Humayuni güldü. "Bunu bekliyordum. Adam gerçek bir aziz" dedikten sonra şeyhe dönüp, "Ama ağzından çıkana dikkat et, yoksa kehanetin senin başına gelir" dedi.

Ali Abdülrahim başını Ahmet Abdülcevat'ın başına yaklaştırıp, "Kalk sevgilim. Dünya sensiz soğan kabuğu kadar değersiz. Bize ne oldu Ahmet? Bundan böyle sağlık meselesini ciddiye almamız gerekiyor, öyle değil mi? Oysa babalarımız yetmişinden sonra bile kadın aldılar. Nedir değişen?" dedi.

Şeyh Mutavalli Abdülsamet tükürük saçarak cevap verdi: "Babalarınız inançlı insanlardı. Saf ve temizdiler. Sarhoş olmuyor, zina yapmıyorlardı. Aldın mı cevabını?"

"Tansiyon durumunu göz ardı edersem felç olacağımı söyledi doktor" dedi Ahmet Abdülcevat. "İşte o zaman Allah yardımcım olsun. Dostumuz el Vadini de felç olmuştu. Allah sonunu hayretsin. Zamanım dolduğunda bana hızlı ölüm bahşet diye yalvarıyorum Allaha... Yüce Allahım, merhamet eyle."

Ayumi, Hamido ve Manuli izin isteyip Ahmet Abdülcevat'a uzun ömür dileyerek ayrıldılar. Muhammed Afit, Ahmet Abdülcevat'ın kulağına eğilip, "Celile selam söyledi. Keşke kendim görebilseydim dedi" diye fısıldadı.

Kanuni Abdo'nun hassas kulakları Muhammed Afit'in söylediklerini duymuştu. Parmaklarını şaklatıp, "Ben Sultanı temsilen geldim. Erkek kılığına girip bizzat gelecekti ama nelere sebep olabileceğini düşünüp vazgeçti. Sana şunu söylememi istedi..." dedi ve boğazını birkaç kez temizleyip alçak sesle şarkı söylemeye başladı:

Bu mesajı ona götürene yardım et Allahım
O tatlı adamın dudaklarından öp
Ve de ki, 'Aklını başından aldığın kölen
Emrine amade.'

El Humayuni altın dişlerini göstere göstere gülümsedi. "Mükemmel bir ilaç. Bu ilacı iç ve Allahın falımda darağacı gören kuluna aldırış etme" dedi.

Zübeyde mi, diye sordu kendine Ahmet Abdülcevat. "Hiçbir şey istemiyorum ben. Hastalık âlemi aşağılık, iğrenç bir âlem. Ama beterin beteri var. Sarhoş ölebilirdim. Bu, yeni bir sayfa açmam gerektiğini gösteriyor.

"Yatakta kaldığın sürece ağzımıza içki koymamaya söz verdik" diye fısıldadı İbrahim el Far.

"O sözü unutun. Benim yüzümden içmedinizse, beni affedin" diye cevap verdi Ahmet Abdülcevat.

Ali Abdülrahim gülümseyip kışkırtıcı bir sesle, "İyileşmeni bu gece burada kutlayabilseydik keşke" dedi.

Mutavalli Abdülsamet, "Hepinize tövbe ve Hac çağrısı yapıyorum" dedi odadaki herkese hitaben.

"Esrar tekkesindeki bir asker gibi davranıyorsun" diye terslendi el Humayuni.

Derken, el Far'ın önceden kararlaştırılmış bir işaretiyle Muhammed Afit, Ali Abdülrahim ve İbrahim el Far, Ahmet Abdülcevat'ın başına toplanıp usulca şarkı söylemeye başladılar:

Niye sarhoş olursun
Kaldıramayacaksan şarabı
Niye âşık olursun
Kaldıramayacaksan aşkı

Derken, Şeyh Abdülsamet de Tevbe Suresi'nden ayetler okumaya başladı. Ahmet Abdülcevat gözlerinden yaş gelinceye kadar güldü.

Zaman hiç farkına varmadan geçmişti. Şeyh, endişeli gözlerle etrafına bakınıp, "Bilin ki, buradan en son çıkan ben olacağım. Abdülcevat'ın oğluyla konuşacaklarım var" dedi.

43

Ahmet Abdülcevat evden ancak iki hafta sonra çıkabildi. İlk işi yanına Yasin ile Kemal'i alarak el Hüseyin Camii'ne gidip dua etmek, sağlığı için Allaha şükretmek oldu.

Gazetelerde siyasetçi Ali Fehmi Kâmil'in ölüm haberi vardı. Ahmet Abdülcevat bu olayı uzun uzun düşündükten sonra, evden çıkarken oğullarına, "Büyük bir kalabalığa hitap ederken ölmüş. Ölümle yüz yüze geldim ama hamdolsun yataktan kalktım, iki ayağımın üstünde yürüyebiliyorum. Bizi nelerin beklediğini kim bilebilir? Hayatımız gerçekten de Allahın elinde" dedi.

Verdiği kiloları almak için günlerce, haftalarca sabırla beklemiş ama her zamanki halinden çok daha zayıf olduğu halde yakışıklılığından, vakarından hiçbir şey kaybetmemişti. Fehmi'nin ölümünden bu yana ilk kez birlikte gidiyorlardı camiye. Yol boyunca babalarına gösterilen saygı ve itibar, onu arkadan takip eden iki genç adamın dikkatinden kaçmadı. Esnaf onu kolları açık karşılıyor, elini sıkıp iyileşmesine alkış tutuyordu.

Yasin ile Kemal gün boyu süren bu sıcak sevgi gösterisinden gururlanıp herkese gülümseyerek karşılık verdiler. Ne ki, Yasin babasına gösterilen sevgi ve saygının neden kendisine de nasip olmadığını tüm masumiyetiyle sorgulamadan edemiyordu. Dış görünüşü itibariyle o da babası kadar yakışıklı ve vakur değil miydi? Babasıyla benzer zaafları paylaşmıyor muydu? Öte yandan, Kemal o an için etkilenmişti, ama babasının olağanüstü itibarı hakkındaki

düşüncelerini yeni bir bakış açısıyla değerlendirmekteydi. Bu durum, eskiden o küçücük gözlerine saygınlığın ve büyüklüğün ulaşabileceği en üst nokta olarak görünürdü; ama artık -hele de kendi yüksek idealleriyle kıyaslandığında- özel bir şey olmadığını düşünüyordu. Bu iyi kalpli, nazik ve cömert bir adama gösterilen saygıdan başka bir şey değildi. Gerçek büyüklük bambaşka bir şeydi: Tembel yürekleri gök gürültüsü gibi sallar, uykulu gözleri uyandırırdı. Aşk değil nefret, tatmin değil öfke, şefkat değil husumet uyandırır; yeniden yapılandırmadan önce ifşaat ve yıkım dayatırdı. Gel gör ki, mutluluk dediğin şey insana böylesi sevgi ve saygı nasip olması değil miydi? Evet, bunun kanıtı önemli insanların büyüklüğünün, bazen de yüce idealler uğruna vazgeçtikleri aşk ve huzurun miktarıyla ölçülüyor olmasıydı. Hal ne olursa olsun, babası mutlu bir adamdı ve kutlanmalıydı.

Baksana ne kadar yakışıklı, dedi Kemal kendine. Yasin de, o da ne kadar alımlı. İkisinin arasında ne kadar tuhaf duruyorum; karnavallarda komiklik olsun diye çekilen o eğri büğrü fotoğraflar gibi! İstediğin kadar güzelliğin erkeklere değil kadınlara dair olduğunu söyle, çardaktaki o korkunç anı silinmiyor. Baban hastalığını atlattı. Ya ben ne zaman atlatacağım bu aşk hastalığını? Sırrını tıp bilimine açmadığı için kansere benzeyen bir hastalık aşk. Hüseyin Şaddat son mektubunda, "Paris güzelliğin ve aşkın başkenti" diyor. Acı ve ıstırabın da başkenti mi? Mektuplaşmada, her mektup kanından bir damlaymışçasına, giderek cimrileşiyor dostum. Kalplerin aldatılmadığı ve aldatmadığı bir dünya istiyorum ben.

Cafer Han'ın köşesine geldiklerinde büyük cami göründü. Selamın tılsımı ile yardım çağrısının iştiyakını bir araya getiren kalbi bir sesle, "Ah Hüseyin" dediğini duydu babasının. Hızlanmıştı. Kemal, babasıyla ağabeyinin peşinden yüzünde müstehzi bir ifadeyle girdi camiye. Bu kutsal ziyarette kendisine eşlik ediyorsa, bunu sadece onu mutlu etmek için yaptığını biliyor muydu? Oğlunun, artık babasıyla aynı inancı paylaşmadığından bir an olsun kuşku duyuyor muydu acaba? Bu cami, Kemal için artık sadece yaşadığı hayal kırıklıklarının sembollerinden biriydi. Bir zamanlar minaresinin altında kalbi çarpar, gözleri dolar, göğ-

sünde şevk, inanç ve umut titreşirdi. Oysa, bugün gördüğü yapı çok büyük bir alanı beyhude işgal eden muazzam bir taş, çelik, ahşap ve boya yığınıydı.

Babamın zoruyla, cemaate saygıdan ve aynı zamanda bu insanların nelere kadir olduklarının idrakiyle duyduğum korkuyla da olsa, diye düşündü Kemal, namazın sonuna kadar mümin rolü oynayıp ikiyüzlü davranacak olmam insan haysiyetine ve hakikate hakarettir. İnsanların korku duymadığı ve baskıdan uzak bir dünya istiyorum ben.

Ayakkabılarını çıkarıp birbiri ardına girdiler camiye. Baba minbere yönelerek selam durmak üzere oğullarını yanına çağırdı ve ellerini kulaklarına kaldırıp namazı başlattı. Her zamanki gibi, namaz kılarken kendinden geçmiş, gözlerini yumarak Allaha teslim olmuştu. Yasin, rahman ve rahim Allahın huzurunda olduğu hariç, her şeyi unutmuştu. Kemal dua edermiş gibi yapıp dudaklarını oynatmaya başladı ve antrenman yaparcasına eğildi, doğruldu, dizinin üstüne oturdu, secdeye yattı.

Tapınaklar, toprak üstünde veya altında, insan elinden çıkıp ayakta kalan en eski yapılar" diye düşündü Kemal. Bugün bile tapınaksız yer yok dünyada. İnsanoğlu ne zaman büyüyüp kendi ayakları üstünde durabilecek acaba? Şu uzak köşeden gelen yüksek ses herkese sonun yakın olduğunu hatırlatıyor; ama zamanın sonu olur mu hiç? Hayallerle savaştan insanın muzaffer çıktığını görmek ne hoş olurdu. Bu savaş ne zaman sona erecek? Savaşçı, dünyanın daha dün yaratılmışçasına farklı bir dünya olduğunu görüp mutluluğunu ne zaman ilan edecek? Neden tüm insanlık değil de, sadece bu iki insan benim babam ve ağabeyim? İçimde taşıdığım kalp bin bir türlü ıstırap çekmeme nasıl razı olabiliyor? Gün boyunca hiç sevmediğim insanlarla karşılaşırken, en sevdiğim insan neden dünyanın bir başka ucunda?

Namaz bitince, "Biraz dinlendikten sonra türbeyi tavaf edelim" dedi babaları ve bağdaş kurup, "O günden beri birlikte ilk kez geliyoruz camiye" deyinceye kadar sessizce oturdular.

"Fehmi'nin ruhuna bir Fatiha okuyalım" dedi Yasin duygusal bir sesle.

Fatiha'dan sonra babası Yasin'e, "Dünya hali seni el Hüseyin'i ziyaretten alıkoydu mu diye merak ediyorum?" diye sordu kuşkuyla.

Yasin birkaç ziyaret dışında yıllardır ayak basmamıştı camiye. "Efendimiz Hüseyin'i her hafta muntazaman ziyaret ediyorum" diye cevap verdi.

Baba dönüp, "Ya sen?" diye sorarcasına Kemal'e baktı.

"Ben de" dedi Kemal utançla.

"O bizim sevgilimiz. Annemizin, babamızın yokluğunda dedesi Muhammed'e onun şefaatiyle ulaşıyoruz" dedi baba tevekkülle.

Hastalığı atlatmıştı atlatmasına; ama ne denli zorlu olabileceğini anlayıp gözü korkmuş, hiç unutmayacağı bir ders almıştı. Tövbe etmeye niyetliydi. Ne kadar uzun zaman alırsa alsın, gün gelip tövbe edeceğine hep inanmıştı. Artık ertelemenin aptallık olacağını düşünüyor; yüce Allahın inayetini reddederse günah işleyeceğinden korkuyor; aklına yasak eğlenceler gelince, kendisini dostluk, müzik, soytarılık gibi masum zevklerin beklediğini düşünerek avunuyordu. Dolayısıyla, kendisini Şeytan'a uymaktan koruması, tövbekâr olmak için kararlılık ve güç vermesi için Allaha yalvarıp ezberindeki bazı kısa sureleri okumaya koyuldu.

Ayağa kalkınca oğulları da kalktı. Birlikte el Hüseyin'in dua fısıltıları ve tütsü kokusuyla dolu türbesine gidip diğer ziyaretçilerin arasında tabutu tavaf ettiler. Kemal tabutun üstündeki yeşil türbana, sonra da kim bilir kaç kez öptüğü ahşap kapıya bakıp bugünü dünle, kendi eski halini şimdiki haliyle kıyasladı. Bu türbeye dair sırrın açığa çıkmasının nasıl da hayatının ilk trajedisi olduğunu ve onu izleyen bir dizi trajedinin nasıl da aşkı, inancı ve dostluğu alıp götürdüğünü düşündü. Bütün bunlara rağmen, içindeki ıstırabı umursamaksızın hakikate acı bir gülümsemeyle tapınırcasına bakarak kendi ayakları üstünde durabilmekteydi. Tabutun etrafında dönen insanların yüzünü aydınlatan kör mutluluğu reddetmiş olmaktan pişman değildi. Gözleri açık yaşayacağına ant içmişken, mutluluğu ışık pahasına satın alabilir miydi? Kaygılı, ama canlı bir yaşamı, uyuşuk ve rahat bir yaşama tercih ederdi. O uykuyu değil, uykusuzluğu seçmişti.

Tabutun etrafında döndükten sonra, türbede bir süre dinlenmelerini önerdi baba. Bir köşeye çekilip yan yana oturdular. Bazı tanıdıklar yaklaşıp Ahmet Abdülcevat'ın elini sıktı, geçmiş olsun dileklerini sundu. Bazıları yanlarında kaldı. Çoğu Yasin'i babasının dükkânından veya okuldan tanıyordu, ama Kemal'i tanıyan yok gibiydi. Ne kadar zayıf olduğunu gören birkaç kişi, "Oğlunun nesi var? Tüfek harbisi gibi" diye takıldı.

Ahmet Abdülcevat, "Hayır, tüfek sensin..." diye anında cevap verdi iltifat ediyormuşçasına.

Yasin gülümsedi. Kemal de gülümsemişti çünkü bu cevap babasının o dillere destan kişiliği hakkında bir ipucuydu. Öyle görünüyordu ki, babası bu kutsal mekânda, el Hüseyin'in tabutu yanında bile şaka yapma fırsatını kaçırmıyordu. Bu idrak, onu babasının geleceğini düşünmeye yöneltti. Geçirdiği ciddi hastalıktan sonra, eski keyifli yaşamına dönebilecek miydi acaba?

Bunu bilmem lazım, dedi Kemal kendi kendine.

44

Hanafi Kadın oturma odasındaki kanepede oturan Ayşe'nin kızı Naime ile Hatice'nin oğulları Abdülmünim ve Ahmet'in tam karşısında yere bağdaş kurmuştu. Ağustos ayının nemli sıcağında avluya bakan pencerelerin ikisi de açıktı ama en ufak bir esinti yoktu. Tavandan sallanan koca lambanın aydınlattığı odaya açılan yatak odaları karanlık ve sessizdi. Kadın kollarını göğsünde kavuşturmuş, başı önde sessizce dua ediyor; başını ara sıra kaldırarak çocuklara baktıktan sonra yine eğip duaya devam ediyordu.

"Kemal Dayı çatıdan ne zaman inecek?" diye sordu Abdülmünim.

"Burası çok sıcak. Hadi sen de yanına çık" diye mırıldandı Hanafi Kadın.

"Etraf karanlık. Naime böceklerden korkuyor."

"Daha ne kadar kalacağız burada?" diye sordu Ahmet kızgın bir sesle. "İki hafta oldu. Gün sayıyorum. Annemle babamı istiyorum."

"Hayırlısıyla döneceksiniz evinize. Dua edin. Allah temiz kalpli insanların dualarını kabul eder" diye cevap verdi kadın. Sesinde umut vardı.

"Dediğin gibi yapıp hem yatmadan önce, hem yataktan kalkınca dua ediyoruz" dedi Abdülmünim.

"Hep dua edin. Şimdi de dua edin. Derdimize o derman olacaktır."

Abdülmünim dua etmek üzere ellerini kaldırıp kendisine katılsın diye Ahmet'e baktı. Ahmet hâlâ huysuzlanıyor-

du ama kardeşine uydu. Son birkaç gündür yaptıkları gibi birlikte dua ettiler: "Allahım Halil Amca'ya ve Osman ile Muhammed'e şifa ver ki, eve dönebilelim."

Naime'nin etkilendiği yüzünden belliydi. Mavi gözleri yaşla doldu. "Babam, Osman ve Muhammed... nasıllar? Annemi istiyorum. Hepsini görmek istiyorum" dedi.

Abdülmünim ona dönüp, "Ağlama Naime, sana ağlama diyorum. Amcam iyi, Osman iyi. Muhammed de iyi. Yakında eve döneceğiz. Büyükannem öyle dedi. Daha biraz önce Kemal Dayı da söyledi" dedi teselli edercesine.

Naime, "Hep öyle söylüyorlar ama kimse eve gitmemize izin vermiyor. Babamı, Osman'ı, Muhammed'i özledim ben. Annemi istiyorum" dedi hıçkırıklara boğularak.

"Ben de babamı, annemi istiyorum" diye homurdandı Ahmet.

"İyileştikleri zaman eve döneceğiz" dedi Abdülmünim.

"Şimdi gidelim. Eve gitmek istiyorum ben. Neden bizi uzak tutuyorlar?" diye bağırdı Naime.

"Hastalık bize de geçmesin diye" diye cevap verdi Abdülmünim.

Naime vazgeçmiyordu. "Annem orada. Hatice Teyzem de orada. İbrahim Amca orada. Büyükannem orada. Neden onlara geçmiyor?"

"Çünkü onlar büyük."

"Büyüklere geçmiyorsa neden babam da hasta?"

Hanafi Kadın göğüs geçirip, "Nedir senin derdin Naime?" diye sordu müşfik bir sesle ve sürdürdü: "Burası da senin evin. Seninle oynasınlar diye Abdülmünim ile Ahmet efendiler de geldi. Kemal Dayın seni her şeyden çok seviyor. Anneni, babanı, Osman'ı, Muhammed'i çok yakında göreceksin. Ağlama küçük hanım. Dua et de iyileşsinler."

"Tam iki hafta oldu. Günleri parmaklarımla saydım. Hastalık ikinci katta. Bizim daire üçüncü katta zaten. Naime'yi de alıp gidemez miyiz?" dedi Ahmet şikâyet eden bir sesle.

Kadın parmağını dudağına koyup uyardı: "Sus. Kemal Dayın duyarsa sana çok kızar. Sana çikolata alıyor, çekirdek alıyor. Nasıl onunla kalmak istemiyorum dersin? Artık bebek değilsiniz. Bu yıl birinci sınıfa başlayacaksın Abdülmünim efendi. Sen de sevgili Naime."

"Hiç olmazsa sokakta oynamamıza izin ver" dedi Ahmet.

"N'olur Hanafi Kadın. Sokakta oynayalım" dedi Abdülmünim.

Kadın taviz vermedi. "Koskoca avlu ne güne duruyor? Çatıya da çıkabilirsiniz. Daha ne istiyorsunuz? Kemal Bey küçükken evden hiç çıkmazdı. İşim bitince size masal anlatırım. İster misiniz?"

"Dün hepsini anlatıp bitirdiğini söylemiştin" diye itiraz etti Ahmet.

Naime gözyaşlarını silerek, "Hatice Teyze senden daha çok masal biliyor. Annem burada olsaydı birlikte şarkı söylerdik" dedi.

"Bize şarkı söyle diye sana yalvarıp duruyorum ama söylemiyorsun" dedi kadın yalvarırcasına.

"Burada söylemem. Osman ile Muhammed hastayken şarkı söyleyemem."

Hanafi Kadın bir iç çekip, "Ben yemek hazırlayayım. Sonra yatıp uyuruz" dedi.

Kemal çatının üstü kapalı olmayan tarafında yaseminlerle sümbül sarmaşıklarının sardığı çardağın yanında oturuyordu; gece karanlığında üstündeki bol beyaz gömlek hariç hayal meyal seçiliyordu. Bacaklarını yavaşça uzatarak yıldızlarla bezeli gökyüzüne bakıp düşünceye dalmıştı. Derin sessizliği, sadece ara sıra caddeden gelen bir ses veya kümesteki tavuklardan birinin gıdaklaması bozuyordu. Aileyi sarsan hastalıktan duyduğu üzüntü yüzüne yansımıştı. Annesi neredeyse iki haftadır hiç uğramadığı için evin düzeni altüst olmuş; Kemal'in oyalayacak hali kalmayınca anne, baba sayıklayarak ortalıkta gezinen üç küçük tutukluyla evin havası tamamen değişmişti.

Öte yandan, Şeker Sokağı'nda Ayşe -bir zamanlar herkesin ağzına düştüğü üzere- artık şarkı söylemiyor, kahkaha atmıyor; sevgili kocası ve çocuklarının başında uykusuz geceler geçiriyordu. Küçükken özlemle Ayşe'nin baba evine dönmesini beklerdi Kemal; ama şimdi kanatları kırık, kalbi paramparça bir halde dönmek zorunda kalmasından korkuyordu.

Annesi, "Şeker Sokağı'na gitme. Gidecek olursan da uzun kalma" diye fısıldamıştı kulağına. Kemal ara ara uğ-

ramış, ama her defasında elleri dezenfektan kokarak kaygılı ayrılmıştı yanlarından.

Tifo mikrobunun, diğer mikroplar gibi küçücük, gözle görülemeyecek kadar küçük olmasına rağmen yaşamın akışını durdurabiliyor, insanlığın kaderini tayin edebiliyor ve bir aileyi parçalayabiliyor olması dehşet vericiydi. İlk hastalanan zavallı Muhammed olmuştu. Sonra Osman hastalanmış; son olarak ve hiç beklenmedik biçimde, baba da yatağa düşmüştü.

Hizmetçi Suveydan geldi. Kemal'e annesinin geceyi Şeker Sokağı'nda geçireceğini söyleyip annesinin sözlerini birebir tekrarlayarak meraklanacak bir şey olmadığını da ekledi. Hal böyleyse, annesi neden geceyi orada geçiriyordu? Neden çok kötü bir his vardı içinde? Her şeye rağmen, bu kâbus göz açıp kapayıncaya kadar sona erebilir; Halil Şevket ve sevgili iki oğlu iyileşebilir; Ayşe'nin yüzü yine ışıl ışıl parlayabilirdi. Daha sekiz ay önce, ailece benzer bir belayı atlatmamışlar mıydı? Babası ayaklanmıştı ve gayet sağlıklıydı. Bedenen güçlenmiş, gözlerinin feri gelmiş, kuşların ağaç yapraklarının arasına dönmesi gibi yeniden arkadaşlarına, sevdiklerine kavuşmuştu. Her şeyin bir anda değişebileceği inkâr edilebilir miydi?

"Yalnızsın!"

Kemal sesi tanıdı. Çatıya açılan kapıya bakıp ayağa kalktı ve elini uzatarak, "Nasılsın Ağabey? Gel otur" dedi.

Yasin merdivenleri çıkarken nefes nefese kalmıştı. Kemal'in çektiği sandalyeye otururken yasemin kokusunu ciğerlerine doldurup, "Çocuklar da, Hanafi Kadın da yattı" dedi.

Kemal yerine otururken, "Saat kaç?" diye sordu ve ekledi: "Çocuklar çok huzursuz. Bize de huzur vermiyor zavallılar."

"Saat on bir. Burası sokağa nazaran serin."

"Neredeydin?"

"Şevk Sarayı ile Şeker Sokağı arasında mekik dokudum. Unutmadan, annen bu gece eve gelmiyor."

"Suveydan söyledi. Durum nasıl? Çok endişeleniyorum."

Yasin iç geçirdi. "Herkes kaygılı. Babamız da orada."

"Bu saatte mi?"

"Ben çıkarken oradaydı" diye cevap verdi Yasin. "Saat sekize kadar Şeker Sokağı'ndaydım. Derken karımın do-

ğum ağrılarının başladığı haberi geldi. Hemen ebeyi, Aliye Kadın'ı alıp eve gittim. Komşular yanındaydı. Bir saat kadar kaldım, ama ağlamalara, inlemelere dayanamayıp tekrar Şeker Sokağı'na döndüm. Babam İbrahim Şevket ile oturuyordu."

"Bu ne demek oluyor sence?"

"Durum ciddi" diye cevap verdi Yasin alçak sesle.

"Ciddi mi?"

"Evet. Sinirlerimi yatıştırmak için buraya geldim. Doğurmak için başka bir gece bulamaz mıydı Zennube? Şevk Sarayı ile Şeker Sokağı, ebeyle doktor arasında gidip gelmekten yoruldum. Durum kötü. Dul Şevket Hanım oğlunun yüzünü görünce, 'Allahım sen koru bizi. Önce beni almalıydın' diye bağırdı. Annen çok korktu, ama yaşlı kadın hiç aldırış etmedi ve 'Şevket ailesi mensupları ölürken böyle olurlar. Babasının, amcasının ölümünü de gördüm... ve büyükbabalarının' dedi. Halil bitip tükenmiş, gölge gibi olmuş. Çocuklar da. Allah büyük."

Kemal yutkundu. "Belki de kuruntu yapıyoruz" dedi.

"Olabilir. Kemal, artık çocuk değilsin. Bildiklerimi sen de bilmelisin. Doktor durumun çok kritik olduğunu söyledi."

"Hepsinin mi?"

"Hepsinin. Halil, Osman ve Muhammed. Allahım! Ne kötü kaderin varmış Ayşe..."

Karanlıkta Ayşe'nin güler yüzlü ailesi geldi gözlerinin önüne. Hepsi neşeliydi, mutluydu ve hayatı masum bir eğlence olarak yaşıyorlardı.

Ayşe'nin yüzü bir daha ne zaman güler, diye düşündü Kemal. Fehmi de koparılıp alınmıştı aralarından. İngilizler veya tifo, hepsi bir... sadece birer neden. Allaha inanç, insanı serseme çevirse de, ölümü makul bir hüküm haline getiriyor, oysa acımasız bir şakadan başka bir şey değil.

"Bu duyduğum en iğrenç şey."

"Evet öyle ama elden ne gelir? Bunu hak edecek ne yaptı Ayşe? Allahım onu bize bağışla, ona merhamet eyle..."

Kitle katliamını haklı gösteren ulvi bir felsefe var mı, diye sordu kendine Kemal. Ölüm şaka kurallarıyla oynuyor oyununu. Ne ki, şaka konusu olan biz isek, nasıl güleriz? Tefekkürle, anlayışla ve tarafsızlıkla yüzleşmem halinde, belki gülümseyerek karşılayabilirim ölümü. Yaşamın ve

ölümün karşısında tam bir zafer olur bu. Ama tüm bunların Ayşe'ye ne faydası var?

"Başım dönüyor Ağabey."

"Dünya hali. Olduğu gibi kabul etmek zorundasın" dedi Yasin, Kemal'in o güne kadar duyduğu en bilge sesiyle ve birden ayağa fırlayıp ekledi: "Gitmeliyim."

"Biraz daha otur" diye yalvardı Kemal.

"Saat on bir" diye cevap verdi Yasin. "Şevk Sarayı Sokağı'na gidip Zennube'ye bakmam lazım. Oradan Şeker Sokağı'na da geçerim. Öyle görünüyor ki, bu akşam bana uyku yok. Yarın bizi nelerin beklediğini tahmin edebiliyorum."

Kemal yerinden kalkıp, "Sanki her şey bitmiş gibi konuşuyorsun" dedi korkuyla. "Hemen oraya gidiyorum."

"Olmaz. Sabaha kadar burada, çocukların başında kalmalısın. Uyumaya çalış. Açık konuştuğuma pişman etme beni."

Yasin çıktı. Kemal onu kapıya kadar geçirmek üzere izledi. Merdivenleri inerken çocukların uyumakta olduğu üst katta, "Zavallı çocuklar" dedi üzüntüyle. "Son birkaç gündür Naime içine doğmuş gibi sürekli ağlıyor..."

"Çocuklar çabuk unutur. Sen büyükler için dua et" diye cevap verdi Yasin.

Avluya çıkarken, "Özel baskı... el Mukatam" diye bağıran bir ses geldi sokaktan.

"Özel baskı mı?" diye mırıldandı Kemal merakla.

"Haa... Biliyorum..." dedi Yasin üzüntülü bir sesle. "Buraya gelirken herkes Said Zaglul'un öldüğünü söylüyordu."

"Said mi?" diye haykırdı Kemal.

Yasin durdu. Kardeşine dönüp, "Uzatma. Başımızda yeterince dert var zaten" dedi.

Kemal kaskatı kesilip gözlerini karanlığa dikmişti. Said Zaglul'dan başka kimse umurunda değildi sanki... ne Halil, ne Osman, ne Muhammed, ne de Ayşe.

Yasin tekrar yürümeye başlayıp, "Yaşamdan ve büyüklükten kendisine düşen payı alarak öldü. Daha ne istenebilirdi ki? Allah rahmet eylesin" dedi.

Kemal sersemlemiş bir halde ağabeyini sessizce izledi. Şartlar bu kadar ağır olmasa, acaba nasıl karşılardı bu haberi? Felaketler üst üste gelince, birbirleriyle adeta rekabet ederler. Kemal'in büyükannesi de Fehmi'nin katledilmesini

müteakip ölmüş, kimsede onun arkasından dökecek gözyaşı kalmamıştı. Sürgünün, devrimin, özgürlüğün ve anayasanın kahramanı ölmüştü! Kişiliğinin en üstün vasıflarını Said'in yolunda edinmişken, nasıl yas tutmazdı? Yasin kapıyı açmak için tekrar durup elini kardeşine uzattı. Kemal ağabeyinin elini sıkarken, "İnşallah sağ salim doğum yapmıştır karın" dedi geç hatırladığı için utanarak.

"İnşallah. Umarım uyursun" diye cevap verdi Yasin ve yürüdü gitti.

Kahire Üçlemesi'nin ikinci kitabı ***Şevk Sarayı***'nda Ahmet Abdülcevat ve ailesinin hikâyesi devam ederken artık ikinci kuşağın, yani çocukların -Yasin, Kemal, Hatice ve Ayşe- yaşamı ağırlık kazanıyor. Yasin'in evinin bulunduğu Şevk Sarayı Sokağı'ndan adını alan bu ikinci kitabın arka planında 1920'lerin sonundaki Mısır ve Kahire de yerini koruyor.

Kahire Üçlemesi'nin birinci kitabı ***Saray Gezisi*** üzerine yazılanlar:

Necip Mahfuz ***Saray Gezisi***'nde, her bir aile ferdinden etkileyici tiplemeler çıkarmayı bilmiş. Batı dünyasında ne ölçüde kavrandığını bilemiyorum, ancak bu ailenin, özellikle Ahmet Bey'in bizim toplumumuzda hâlâ bir karşılığı var. Din ve gelenekle modernleşme arasındaki gerilimin sürdüğü bir ülkede, elli yıllık gecikmesine rağmen ***Saray Gezisi*** hâlâ güncel.

Ömer Türkeş/Radikal Kitap

Arap dilinin Shakespeare'i olarak anılan Mahfuz içinde yaşadığı toplumun ruhunu bütün detaylarıyla verirken, Mısır edebiyatının en önemli başyapıtlarından birine imza atıyor.

Hürriyet/Keyif

Dünya edebiyatının en büyük yazarlarıyla, Victor Hugo, Dostoyevski, Charles Dickens, Emile Zola gibi isimlerle kıyaslanan ve genellikle düalist eksende yazmayı tercih eden Mahfuz okurlarını iyi-kötü üzerine düşünmeye davet eder.

Sabah Kitap

Bugünün küreselleşen dünyasında Mısır, ABD tarafından "Ilımlı İslam" adı altında işgal edilmiş durumdadır. Dün ile bugün arasında, hem de yüz yıl sonra iki farklı ülke tarafından Mısır'a yaşatılan bu benzerlik ***Saray Gezisi*** romanını daha bir önemli kılıyor.

Metin Fındıkçı/Cumhuriyet Kitap

2006'da Orhan Pamuk, Nobel Edebiyat Ödülü'nü alınca Türkiye'de nasıl bir tepki gördüyse, ondan 18 yıl önce bu ödülü alan Mahfuz da Mısır'da benzer bir tepkiyle karşılaşmıştı. Pamuk gibi onun için de politik nedenlerle ödülün verildiğini söyleyenler herhalde kitaplarını okumamışlardı.

Feza Kürkçüoğlu/Virgül Dergisi

NECİP MAHFUZ

Aralık 1911'de Kahire'de doğan Necip Mahfuz ömrünü geçirdiği, Nobel Ödülü'nü almak için bile ayrılmadığı bu şehirde 30 Ağustos 2006'da, 95 yaşında öldü. Eserleri kırk dile çevrilen Mısırlı ünlü yazar 1988 Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanınca *El Ahram* gazetesi şu başlığı atar: **Nobel, Necip Mahfuz'u Kazandı!**

ISBN 978-9944-198-22-6

